

Instytut
Historyczny
Uniwersytetu
Warszawskiego
Centrum Historii Europy
Środkowo-Wschodniej

Российский
государственный архив
древних актов

«Археографический
Центр»

Острозька Академія
Інститут української археології
та джерелознавства ім. М. Грушевського
НАН України
Острозьке відділення

**MONUMENTA HISTORICA RES GESTAS
EUROPAE ORIENTALIS ILLUSTRANTIA**

Fontes XV – XVII saec.

COLLEGIUM

M.Dygo
J.M.Eskin
B.N.Floria

DIRECTIVUM

H.Grala
M.Nagielski
I.A.Tichoniuk

Vol. V

Seriem recensuit

H. Grala

Edidit

P. Kulakovskij

Ostrogiae – Varsoviae – Moscoviae
MCMLXXXIX

**ПАМЯТНИКИ ИСТОРИИ
ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ**
Источники XV – XVII вв.

РЕДАКЦИОННАЯ

И.Граля
М.Дыго
М.Нагельский

КОЛЛЕГИЯ
И.А.Тихонюк
Б.Н.Флоря
Ю.М.Эскин

Том V

Редактор серии

И. Граля

Составитель

П. Кулаковский

Острог – Варшава – Москва
1999

**ПАМ'ЯТКИ ІСТОРІЇ
СХІДНОЇ ЄВРОПИ
Джерела XV – XVII ст.**

РЕДАКЦІЙНА
І. Граля
М. Діго
М. Нательський

КОЛЕГІЯ
І.А. Тихонюк
Б.М. Флоря
Ю.М. Ескін

Том V

**РУСЬКА (ВОЛИНСЬКА) МЕТРИКА
КНИГА за 1652-1673 рр.**

Острог - Варшава - Москва

1999

РУСЬКА (ВОЛИНСЬКА) МЕТРИКА

КНИГА за 1652-1673 рр.

**Підготував до друку
Петро Кулаковський**

**ББК 63.3 (2)
В — 92**

**Редактор серії
І.Граля**

**Укладач
П.Кулаковський**

Публікація підготовлена у
рамках дослідницької програми
КВН № 1 Н01Г 044 12

*На обкладинці — знак серії:
Зустріч російського посла Ф.І.Количова
з литовським маршалком господарським
І.І.Воловичем у Гродні 24 липня 1567 р.
Фрагмент гравюри М.Цюндта
за малюнком Г.Адельгаурера,
Нюрнберг, 1568 р.*

© І.Граля, задум і склад серії, 1999

© П.Кулаковський, укладач, 1999

ISBN 5-88253-029-6

© „Print House”, 1999

Вступ

Започатковуючи всесою 1994 р. серію “*Monumenta historica res gestas Europae orientalis illustrantia. Fontes XV-XVII saec. // Памятники истории Восточной Европы. Источники XV-XVII вв.*” члени редакційного колективу відразу розуміли, що умовою *sine qua non* успіху подібної ініціативи має бути її дійсно міжнародний характер, адекватний засигналізованому у назві регіональному окресленню серії. З цього погляду група співпрацівників і авторів „*Monumentów*”, яка початково з виключно організаційних причин обмежувалася представниками російської та польської історичної науки, при цьому генетично зв'язаними з кількома столичними осередками: Історичним інститутом Варшавського університету, а також РГАДА й Інститутом Слов'янознавства Російської Академії наук, мала у найближчому майбутньому поповнитися дослідниками з України. Закономірно, що перші сигнали дійсного зацікавлення співпрацею у галузі едиторства наша редакція отримала з кола учнів проф. Миколи Ковальського – осередку, роль якого у підтримці тісних контактів між українською, польською та російською історіографіями важко переоцінити. Поряд належить підкреслити підтримку і розуміння важливості видання нашої серії, які редакція зустріла у процесі співпраці з керівництвом Острозької Академії.

Публікований том з'являється під номером V; попередній доробок „*Monumentów*” дає право нам ствердити, що переважна частина видавничих проєктів, перелічених редактором серії чотири роки тому у вступі до тому I, є зреалізована: особливо це стосується змісту томів II і III¹. У завершальній стадії перебувають наступні з започаткованих тоді ініціатив: том матеріалів про похід королевича Владислава на Москву 1617-1618 рр. і комплекс документів, зв'язаних з польсько-російськими переговорами в Немежу 1655 р.; на жаль, у тому останньому випадку несподівана смерть головного виконавця згаданого проєкту з російського боку – незабутнього доктора Льва В. Заборовського, значною мірою перешкодила завершенню підготовки видання, відсуваючи його у віддалене майбутнє.

Одночасно, проте, з'явилося ряд нових ініціатив: у друці знаходиться том IV серії, що вміщує текст “Крестоприводной книги 7164 г.” або ж список тих представників шляхетського стану Речі Посполитої, які восени 1655 р. перед загрозою московського і шведського вторгнення “крест великому государю целовали и учинились под его государевою высокою

рукою”². Розпочалася також підготовка до друку частини військових і публічних документів з архіву Радзивилів, які тепер зберігаються в зібраннях Відділу рукописів Російської Національної бібліотеки у Санкт-Петербурзі, чергового тому дипломатичних і урядових актів періоду Лівонської війни, зрештою, видання летючих листків, що теж відносяться до історії цього ж конфлікту³. У редколегії є задум видати московські посольські книги з останньої чверті XVI ст.

Публікований том є першим внеском української археографії до нашої серії; маємо ширю надію, що він стане провідником подальшої плідної співпраці. Том вміщує книгу Руської або Волинської метрики – джерела, генетично спорідненого з Коронною метрикою, але, яке в останні два століття має спільну архівну історію з Литовською метрикою. Загальновідомо, що ці метрики є джерельними комплексами, без яких важко собі уявити сучасні дослідження історії Східної та Центрально-Східної Європи початку Нового часу. Вміщена у томі книга віддавна притягувала увагу дослідників⁴; свідченням цінності цього джерела стало його розміщення серед тих томів Литовської метрики, які планувалося видати у рамках міжнародного едиційного проекту, укладеного в 1980 р. між Польською Академією наук та Академією наук СРСР.

Цей дуже амбітно складений проект дав відносно скромні результати (протягом 80-х рр. з’явилися лише два “польські” томи, підготовлені до друку Анджеєм Рахубою), зрештою згодом – під тиском політичних змін, що відбувалися в регіоні, - остаточно провалився⁵. Лише литовська археографія справилася з складнощами новітніх часів: доказом її феноменальної активності стали дев’ять опублікованих протягом 1993-1998 рр. томів серії “*Lietuvos metrica*” (відповідно: книги 1, 5, 8, 10, 11, 25, 224, 225 і 564). Менш щасливо склалася доля публікацій, що готувалися в Україні; стосується це також і даного тому, який згідно видавничих планів Інституту української археографії та джерелознавства імені М.Грушевського Національної Академії наук України мав з’явитися друком декілька років тому. Об’єктивні труднощі спричинилися до того, що реалізація цього наміру стала можливою тільки тепер, в дещо відмінній формі – дякуючи співпраці Острозької Академії та Історичного інституту Варшавського університету.

Специфічний характер публікованого матеріалу (між іншим його мовна різноманітність) наклав свій відбиток на

методику цього видання; в результаті вичерпних консультацій між укладачем і редактором серії було вирішено частково відступити від приписів “Видавничої інструкції для історичних джерел XVI – сер. XIX ст.”, опрацьованої Історичною комісією Польської Академії мистецтв у Кракові і виданої 1953 р.⁶, а принаймні – її сильно змодифікувати (детальніше див: С.23)⁷. Таке рішення було продиктоване турботою про збереження максимальної близькості між публікацією і складним з філологічної точки зору матеріалом оригіналу; також нам видавалося доцільним, хоч би з погляду на різноманітне коло потенційних адресатів едиції, принаймні частково врахувати дотеперешні традиції і напрацювання української археографії у галузі видання пологомовних джерел.

*Редактор серії
Ієронім Граля*

¹ Граля І. Вступление // Книга сеунчей 1613-1619 гг. Документы Разрядного приказа о походе Лисовского (осень-зима 1615 г.) / Сост. А.А.Станиславский, С.П.Мордовина, Б.Н.Флоря. Москва – Варшава, 1995 (Monumenta historica res gestas Europae orientalis illustrantia. Fontes XV-XVII saec. Tomus I). С.8-9; пор: “Выписка из посольских книг” о сношениях Российского государства с Польско-Литовским за 1487-1572 гг. / Сост. Б.Н.Морозов. Москва – Варшава, 1997 (Tomus II); Документы Ливонской войны (подлинное делопроизводство приказов и воевод) 1571-1580 гг. / Сост. И.Гралья, Н.Ф.Демидова, Б.Н.Флоря, Ю.М.Эскин. Москва – Варшава, 1998 (Tomus III).

² РГАДА. Фонд 145 (Приказ Великого княжества Смоленского), оп.1, д.1а, л.77-170об. Публікація підготовлена Б.М.Флорею та Є.Є.Ликовою за співпраці з М.Кулецьким і Т.Василевським.

³ Остання з перелічених ініціатив реалізується в рамках науково-дослідницької співпраці між Центром історії Центрально-Східної Європи Варшавського університету (Centrum Historii Europy Środkowo-Wschodniej Uniwersytetu Warszawskiego) і Osteuropa-Institut München.

⁴ Див. між іншим: Кулаковский П.М., Мыцык Ю.А. Литовская метрика кн.220 как исторический источник // Литовская метрика. Тезисы докладов межреспубликанской научной конференции (апрель 1988). Вильнюс, 1988. С.45-46; Kennedy Grimsted P. The Ruthenian (Volhynian) Metrica: Polish Crown Chancery Records for Ukrainian Lands 1569-1673 // Harvard Ukrainian Studies. 1990. Vol. XIV. Nr.1-2. P.45-46.

⁵ Критичну оцінку процесу реалізації проекту станом на 1989 р. див: Хорошкевич А.Л. Предисловие // Исследования по истории Литовской метрики. Сборник научных трудов. Москва, 1989. С.3-4.

⁶ Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX w. Wrocław, 1953.

⁷ Надзвичайно конструктивним для нас у цьому аспекті виявився приклад недавньої едиції Ірени Канєвської (див: Księga Ekspedycji kancelarii nadwornej 1559-1572. Materiały do dziejów dworu królewskiego / Oprac. I.Kaniewska. Kraków, 1997).

Руська (Волинська) метрика у третій чверті XVII ст.

Дана публікація є виданням останнього тому Руської або Волинської метрики (далі –РМ), який охоплює 1652-1673 роки. РМ велася в коронній канцелярії, починаючи з 1569 р¹. Її поява стала наслідком збереження у результаті Люблінської унії для трьох інкорпорованих до Корони воеводств: Волинського, Київського і Брацлавського – руської мови як діловодної і чинності Другого Литовського статуту². Додатковим елементом своєрідності РМ став її записово-декретовий характер з спорадичним вкрапленням дипломатичного листування³. З 1620 р. до РМ почали вписувати документи, що стосувалися чернігівсько-східних земель⁴, які відійшли до складу Речі Посполитої згідно з умовами Деулінського перемир'я. Книги РМ велися спеціальним штатом руських писарів і підписків, який з кінця 20-х рр. XVII ст. почав називати себе “канцелярією коронною руською”, “канцелярією руською”, “канцелярією волинською”⁵. Ця назва не вийшла за межі канцелярії, на відміну від назви метрики, яка, настільки вдалося встановити, почала виступати з 1605 р. у середовищі, близькому до канцелярії, як „metryka spraw wołyńskich”⁶, а вже у 1638 р. була відома волинській шляхті як „metryka ruska”⁷. Публікована книга писалася в період, коли руська канцелярія діяла спорадично. Якщо наприкінці XVI- на початку XVII ст. у ній працювало щонайменше два писарі одночасно, то на час формування цієї книги лише один; значно впала інтенсивність вписування документів до РМ: з 38,5 вписів щорічно у 1601-20 рр. до 10 вписів щорічно у роки правління Яна Казимира. Гіпотетично можна також твердити про суттєве зменшення штату підписків порівняно з початком століття. Значною мірою ведення останньої книги РМ залежало від зовнішніх факторів. Спочатку значний вплив на цей процес мало укладення Гадяцької угоди, у тексті якої є непряма вказівка на створення власної повноцінної канцелярії для Великого князівства Руського^{7а}. Деякому

пожвавленню діяльності руської канцелярії сприяли Чуднівська угода і об'єднаний похід польсько-козацьких військ під керівництвом Яна Казимира на Лівобережну Україну. Відповідальними за ведення книги були послідовно Ян Бедерман і Стефан Казимир Ганкевич. Обидва представляли нову генерацію писарів канцелярії, слабо зв'язану з шляхтою українських воєводств і тому більш віддану службі на королівському дворі.

Я.Бедерман, причетний до даної книги тим, що під його наглядом були написані перші 7 документів книги, пізніше упорядковані С.К.Ганкевичом, народився, правдоподібно, близько 1610 р. у сім'ї міщанина, шотландця за походженням⁸. Оскільки його батько, теж Ян, у 1617 р. згадується як люблінський купець – торговець шкурами⁹, то місцем його народження можна вважати Люблін. Господарське пожвавлення, що спостерігалось в українських воєводствах у той час і стало наслідком інтенсивних колонізаційних процесів, підштовхнуло підприємливу сім'ю Бедерманів перебраться далі на схід. Від початку 20-х рр. Бедермани вже жили у Луцьку, де рідний брат Яна молодшого Александр займав посаду міського райці¹⁰. Ян мав ще одного брата, Павла, який служив у коронному війську¹¹. Правдоподібно єдиною особою шляхетського походження у сім'ї Бедерманів була Анастасія, мати цих трьох братів, яка разом зі своєю сестрою Аполонією, дружиною Захара Антоновича, мала якусь нерухомість біля містечка Торчина у Київському воєводстві¹². Нешляхетство завдавало чимало клопоту Я.Бедерманові в майбутньому. У 1643р. Ян Заблоцький вніс до луцьких гродських книг протестацію, що “шкодила гонорові і славі добрій” Яна та його матері¹³. Волинська шляхта неодноразово у своїх сеймикових інструкціях вимагала заміни Яна як метриканта на шляхтича, кандидатура якого мала бути подана з її середовища¹⁴. Я.Бедерман завжди писався “шляхетним” і користувався власним гербом¹⁵. З середини 20-х рр. він став підписком коронної канцелярії, де працював під керівництвом Якуба Задзіка, спочатку регента канцелярії, а з 1627 р. коронного підканцлера¹⁶. Його канцелярська кар'єра розвивалася досить успішно: з 1629р. він виконував обов'язки писаря в коронній канцелярії¹⁷; у 1630 р. згадується як королівський секретар¹⁸; 1631 р. став “писарем декретів і метрикантом руським”¹⁹.

У роки писарства Бедермана визначилася нова стратегія використання руськими писарями свого службового становища. Якщо раніше писарі добивалися нових земельних надань і земських урядів, то для плебея Бедермана і згодом С.К.Ганкевича важливо було отримати менш почесні, але більш прибуткові посади, зокрема вийтівство. Я.Бедерман отримав два вийтівства: у 1637 р. кременецьке і в 1645 р. овруцьке²⁰. Оскільки гродські книги стосовно цих років фіксують інших вийтів у цих містах, то можна вважати, що Ян, отримуючи привілеї на ці вийтівства, відразу ж уступав їх іншим особам, фактично замасковано продаючи дані посади. Відверто економічний характер носили й два інших привілеї, які отримав Я.Бедерман: на посесію двох синагог у Луцьку 1629 р. і на право збору подимного і третьої мірки з млинів Київського воєводства²¹. У справі українських воєводств Ян, на відміну від своїх попередників, був заангажований слабо. На початку своєї служби у королівській канцелярії він займався юридичною практикою, зв'язаною з захистом інтересів волинської шляхти у задвірному королівському суді. Так, 1630 р. він виступає як пленіпотент володимирського старости Романа Гойського у справі з Станіславом Тишкевичем, що стосувалася їх суперечки щодо маєтностей Пуліни і Соколов у Київському воєводстві²². У 1639 р. Я.Бедерман увійшов до складу королівської комісії, направленої до Брацлава для розгляду справи між міщанами цього міста та брацлавським старостою М.Калиновським²³. Невідомо, де Ян навчався. Судові декрети, що ним склалися, свідчать про високий рівень освіти і навіть певний літературний талант. Натомість системності і організації в роботі йому відверто бракувало. Не випадково з трьох книг, що відносяться до часу його писарства, дві були сформовані з мануалів його наступником С.К.Ганкевичем²⁴. Помер Я.Бедерман у 1652 р., залишивши по собі значну кількість секстернів руської канцелярії, в тому числі і один, що пізніше був переписаний С.К.Ганкевичем і приєднаний до публікованої книги.

С.К.Ганкевич походив з сілезького роду; народився ж, як подає А.Соколова, у м.Острозі на Волині²⁵. Оскільки вже в середині 40-х рр. С.К.Ганкевич розпочав службу на королівському дворі²⁶, то слід вважати, що він народився десь у другій половині 20-х років. З 1649 р. виступає С.К.Ганкевич як підписок коронної канцелярії²⁷. Тоді ж він розпочав надавати

платні послуги юридичного характеру. Так, постійним довготривалим з 1651 до 1682 р. клієнтом С.К.Ганкевича було Львівське ставропігійне братство²⁸. На дворі він мав могутніх протекторів: королеву Людовіку Марію, декретовим писаром якої певний час був, коронного канцлера Стефана Корицінського і королівського секретаря Томаша Уейського²⁹. Їхня підтримка сприяла блискучій, як для плебея, кар'єрі на королівському дворі. У 1653 р. Ганкевич отримав привілей на “писарство декретів і метрику руську”, тоді ж став королівським секретарем³⁰. Аванс був виданий небезпідставно, бо у 1655р., під час “потопу”, С.К.Ганкевич врятував частину коронного архіву, напевно поточну, від вивезення до Швеції, переховавши її у відлюдній лісистій місцевості біля Варшави³¹. На той час Стефан вже був нобілітований шведським шляхетством Яном Казимиром³², а 1673 р. став польським шляхтичем³³. С.К.Ганкевич вірно служив королю, перебуваючи з двором на місці битв і військових експедицій: 1649 і 1651 рр. був при королівському обозі під Зборовом і Берестечком, 1657 р. брав участь у виробленні умов Бидгощського трактату з Пруссією, 1660 р. – Оливського миру з Швецією, а під час походу військ Яна Казимира 1663-64 рр. на Лівобережну Україну відзначився тим, що особисто привів до присяги королю населення кількох десятків фортець і деяких осіб персонально³⁴. Двічі він дуже вигідно одружувався: спочатку, в середині 50-х рр. з Анною Древною, потім, у середині 70-х рр., з Франціскою Іоанною Перотовною. Обидва його тесті, Лукаш Древно і Миколай Перот, у різні роки займали важливі посади в міському уряді Старої Варшави, що, в поєднанні з протекцією королівського двору, сприяло швидкій кар'єрі С.К.Ганкевича у міському уряді Старої Варшави³⁵. Вигідні шлюби дали поштовх до зростання нерухомої власності Стефана у Старій Варшаві. Якщо у 1659 р. він володів лише однією кам'яницею на вул. Новомеській, то у 1669 р. мав, крім неї, ще двір на вул. Медовій і дворик на вул. Длугій, а у 1700 р. – ще один двір на вул. Медовій³⁶.

Для свого основного помешкання – кам'яниці на вул. Новомеській, що дісталася йому від Лукаша Древна і називалася Селізьською, С.К.Ганкевич у березні 1661 р. дістав лібертаційний привілей від постою “гостей” (послів на сейм, дигнітарів, урядників) з метою, щоб „*tym spokojniej urzędy swoje piastował, kancelłarią rządził, dekreta województw wołyńskiego,*

kiiowskiego, braclawskiego, czerniechowskiego spokojnie pisał, sprawę, przywileie i insze zapisy do metryki przyjmował”³⁷. Тут, напевно, була написана більша частина публікованої книги. Саме у канцелярській діяльності С.К.Ганкевич зробив найбільше. Після повернення у 1664 р. більшої частини коронного архіву з Швеції до Варшави він отримав як метрикант доручення укласти у 4-х примірниках інвентар книг коронної метрики. Цей інвентар, так званий “Синопис”, був в основному завершений у 1666 р. У ньому Ганкевич подав короткий, але дуже інформативний опис книг руської метрики³⁸.

Публікована книга описана у “Синописі” таким чином: „Księga czerwona w skurę oprawna króla Iana Kazimierza, kanclerzów przewielebnego A[ndrzeia] Leszczyńskiego, wielm. Stanisława Korycińskiego, przewielebnych Mikołaja Prażmowskiego i Andzeia Olszowskiego i wielmożnego Iana Leszczyńskiego років 1652.3.4. aż do roku 1673 za pisarstwa urodz. Stefana Hankiewicza SB №24”³⁹. Більш повний, подокументний опис книг Руської метрики подав С.К.Ганкевич у складеному 1673 р. інвентарі під назвою „Index actorum publicorum albo Registr xiąg i w nich spraw, przywileiów, decretów królewskich do województw czterech, Kiiowskiego, Wołyńskiego, Braclawskiego i Czerniechowskiego, ferowanych i wydanych z kancelariej koronnej od roku 1569 do 1673 inclusive, za staraniem, pracą i kosztem własnym Stefana Kazimierza Hankiewicza anno 1673”⁴⁰. У процесі складення “Індексу” Ганкевич перекладав на польську мову руські самоназви вписів, інколи їх розширював, записуючи на полях аркушів книг.

Праця над описами коронного архіву і РМ спонукала руського метриканта до її впорядкування. У різні роки він переписав дві книги РМ з років писарства Я.Бедермана⁴¹, займався приєднанням неоправлених секстернів до інших її книг⁴². Йому ж завдячувала руська канцелярія появою польського перекладу Волинського статуту⁴³, що було зумовлено завершенням у третій чверті XVII ст. полонізації королівського і сеймового судочинства. Як і Я.Бедерман, Ганкевич якоїсь активної політичної чи економічної участі у житті українських воєводств не брав. Він намагався використовувати отримання привілеїв на війтівства для їх наступного прихованого продажу. Одержавши 1661 р. привілеї на київське війтівство, руський метрикант відразу ж уповноважив виконувати функції

київського вйта Павла Тетерю⁴⁴. Крім того, мав Ганкевич певний економічний інтерес на Волині, про що свідчить впис до РМ апробації заруки О.Заславського-Острозького на його користь⁴⁵. Після припинення ведення РМ Стефан принаймні до 1700 р. виконував у коронній канцелярії обов'язки декретового писаря⁴⁶. Помер він у 1701 р.⁴⁷

Як вище зазначалося, публікована книга закінчується 1673 р., який є роком припинення ведення РМ. Основну причину цього слід шукати в суттєвому зменшенні території, що підлягала її юрисдикції. Брацлавщина і південна Київщина, згідно з умовами Бучацького мирного договору 1672 р., формально утворювали самостійну козацьку державу під протекторатом султана. Чернігівщина і лівобережна Київщина, згідно з Андрусівським перемир'ям, залишалися у складі Московської держави. Волинь, перебуваючи у складі Речі Посполитої, в період фактично безперервних війн третьої чверті століття і господарського занепаду поступово втрачала можливості прощтовхувати свої власні інтереси у Варшаві. Характерний у цьому плані один з пунктів інструкції луцького сеймику 1669 р., який наказував своїм послам домагатися на сеймі, щоб “Acta województw ukraińskich ruskich, w metrykę ingrossowane, aby swego mieli metrykanta, którego lubo i[ego] m[іłość] p[an] kanclerz koronny poda, lubo też sami go podamy”⁴⁸. Якщо порівняти дану вимогу з пунктом інструкції цього ж сеймику 1638 р. такого змісту: „A że to, ex multis rationibus, expedit województwu naszemu, aby przy metrycie ruskiej był szlachcic tych województw, które prawa swe, charakterem ruskim pisane, mają, a do tego possessionatus, starać się ich mość panowie posłowie nasze mają, aby ten zostawał, którego bracia podadzą, przy którym metryki mają bydź, i dekreta czterech województw on pisać i ekspediować ma: Kijowskie, Wołyńskie, Braclawskie, Czerniechowskie”^{48a}, виразно видно наскільки зменшилися можливості волинської шляхти захисту своїх регіональних інтересів.

Проведення кверенд у книгах РМ, – ось що не втрачало своєї актуальності і після 1673 р. Чи не тому підприємливий С.К.Ганкевич уклав за свій кошт “Індекс”, який значно полегшував подібні розшуки? Про проведення кверенд після 1673 р. свідчать покрайні записи, у тому числі і в публікованій книзі, здійснені мінським каштеляном Данилом Виговським, племінником Івана Виговського⁴⁹, який шукав десь між 1710 і

1720 рр. у книгах вписи документів, за допомогою котрих можна було б повернути добра Виговських, які належали їм після Гадяцької унії. На середину XVIII ст. “Індекс” Ганкевича, очевидно, вже не задовільняв потреби коронної канцелярії та її клієнтів і, як наслідок, регентом малої канцелярії Яном Франціском Цивінським у 60 – 70-х рр. був укладений новий, більш детальний і точний, подокументний інвентар⁵⁰. Опис Я.Ф.Цивінського не фіксує у публікованій книзі вписи трьох статутів (одного частково), наданих ковельським цехам 1670 р., що були вирізані з книги між 1673р. і часом складення вказаного опису. Останній, як і “Індекс” Ганкевича, мав виключно допоміжний характер, оскільки не подавав дати і місця видання документа⁵¹.

Після третього поділу Речі Посполитої публікована книга вперше залишила традиційне місце зберігання і була відправлена разом з Литовською метрикою до Петербурга. Тут, у 1803 р. метрикант Стефан Козелло зробив точну копію опису Я.Ф.Цивінського, яка в зв'язку із втратою частини опису, що вміщує реєстри вписів першої книги РМ за 1569 – 1574 рр., є незамінною при його реконструкції⁵². Протягом 1835 – 1837 рр. Комісія, що була створена для упорядкування Литовської метрики в архіві Сенату з метою її практичного використання дворянством для встановлення або потвердження своїх родових прав і маєткових привілеїв, здійснила перенумерацію олівцем, прошнувала книги червоним шовковим шнуром, закреслила незаповнені аркуші⁵³. Слід вважати, що після цього протягом свого зберігання у архіві Міністерства юстиції (з 1887 р.), Центральному державному архіві давніх актів (тепер – РГАДА) книга „SB – 24” якихось значних змін не зазнала.

Ця книга являє собою об'ємний том шириною 20,5 см, довжиною 32 см і товщиною 7,5 см, оправлений в червону шкіру. Кути і корінець палітурки оправлені більш світлішою шкірою. На титулі, згори і знизу, відтиснено надпис: “Acta Metriki Ruskiej kancellariej i.k.m. wojewódstw kiiowskiego, wołyńskiego, bractawsk[iego], czerniechowsk[iego], dekretów, zapisów, przywilejów i innych różnych w roku 1652, 1659, 1660, 1661, 1662, 1663, 1664, 1665, 1666, 1667”. У центрі титулу відтиснено печатку Яна Казимира висотою 7,6 см і шириною 6,2 см. Між зовнішньою і внутрішньою лініями, що окреслюють печатку, відтиснено напис, який відчитати не вдалося. Частина печатки,

яка обмежена внутрішньою лінією, розділена на чотири частини, що об'єднуються хрестом. Навколо хреста поміщені герби Корони, Великого князівства Литовського, Швеції і Готландії. Посередині задньої кришки оправи поміщено герб "Беліна", що належав коронному канцлеру 1658-1666 рр. Миколаю Яну Пражмовському. На основі напису на титулі та гербу на задній кришці можна обережно припустити, що книга була оправлена у 1666 р.; при цьому до заповнених секстернів були додані чисті, у які протягом наступних семи років вносилися нові вписи документів.

Оригінальна канцелярська нумерація нараховує 401 аркуш. Вона, очевидно, включала і вирвані аркуші, яких вдалося виявити 89. Ще 4 аркуші після аркуша 264 (за олівцевою нумерацією) з вписами статутів ковельським цехам були, як зазначалося вище, вирізані. Слід гадати, виходячи з різниці між канцелярською та олівцевою нумераціями, що кількість вирваних і вирізаних аркушів має складати 111. Зважаючи на відсутність вирваних аркушів після арк. 225, можна припустити, що процедура "чистки" книги від зайвих незаповнених аркушів була здійснена протягом 1667 р. Олівцева нумерація 1835 – 1837 рр. має 290 аркушів, 34 з яких незаповнені. Шнурок, яким прошита книга, скріплений сургучевою печаткою 3-го департаменту Правлячого Сенату.

Хронологічно 208 вписів книги розподіляються наступним чином: 1652 р. – 7, 1653 р. – 2, 1654 р. – 2, 1658 р. – 1, 1659 р. – 45, 1660 р. – 5, 1661 р. – 41, 1662 р. – 10, 1663 р. – 19, 1664 р. – 8, 1665 р. – 5, 1666 р. – 2, 1667 р. – 9, 1668 р. – 18, 1669 р. – 6, 1670 р. – 13, 1671 р. – 8, 1672 р. – 2, 1673 р. – 5.

Рукопис має реєстр вписів під назвою „Index eorum quae hoc continen[tu]r libro ab anno 1652 ad 73”. Реєстр має ряд недоліків, найбільший з яких – відсутність назв 5 вписів (вписи 60, 62, 148, 176, 177).

Книга написана на папері різної цупкості з сімома водяними знаками:

- A/ "Miscellaneous" – арк. 11, 16, 18, 35⁵⁴;
- Б/ "Coat of arms" – арк. 91, 244, 245, 247, 275⁵⁵;
- В/ "Amsterdam" – арк. 92, 105⁵⁶;
- Г/ "Seven provinces" – арк. 110, 111, 117, 119, 121, 149, 168⁵⁷;
- Д/ "Foolscap" – арк. 128, 133, 171, 191-193, 204, 209⁵⁸;
- Е/ "Eagle" – арк. 232, 240, 242, 243, 246, 248, 249, 286, 290⁵⁹.

Книга вміщує 9 вписів староукраїнською мовою. Найбільший кириличний фрагмент книги (арк. 1-10) написаний однією рукою. Аркуші розміром 20,2 на 31 см вміщують 30 – 32 рядки. Висота великих літер складає 0,4 – 0,5 см, малих – 0,2 см. Ряд особливостей кириличного письма: велика різкість і ширина літер, характерне написання “д”, прикраса цілого ряду літер простягненими догори вигинами, - дає підстави віднести його до луцької школи. Проте є ряд особливостей, характерних для інших шкіл. З острозької школи було запозичене накреслення літери “б”, яка має у нижній частині трикутник з вигнутою рисою, що підіймається від його основи. Через київську школу з чигиринського (козацького) варіанту кириличного письма перейшло написання літер “ж” як “с” з поміщенням у середині трикутничком, “в” як знаку, що нагадує грецьку літеру “тета”⁶⁰. Інші два кириличних вписи (вписи 57, 125), писані різними підписками, характеризуються певними анахронізмами, зокрема вживанням літери “Ѣ”, що й закономірно, оскільки вписувалися документи кінця XVI ст.

Більша частина книги написана латинським письмом. Воно представлене п'ятьма почерками. Почерк А (до арк. 142) характеризуються каліграфічністю, невеликим нахилом літер направо. З арк. 142 до арк. 211 текст написаний двома почерками, що почергово змінюють один одного. Почерк Б (арк. 142-144, 150-167, 178-184, 196-209) вирізняється сильним нахилом літер направо; літери стають компактнішими, але не втрачають висоти. Почерк В характеризується чітким написанням літер, значною протяжністю хвостиків „ѣ” і „а”. Арк. 211-240 (почерк Г) написано ніби поспішаючи; густина літер падає, самі літери збільшуються. Зрештою, почерк Д характеризується високою каліграфічністю, частковою відсутністю зв'язувальних ліній між літерами слова. Кількість рядків коливається від 28 до 35, як в залежності від почерку, так і в межах почерку, хоч і з меншою амплітудою коливання. Це дає деякі підстави гадати про певний відхід у руській канцелярії від усталеної канцелярської дисципліни. Однак потрібно відзначити, що якихось чітких канцелярських нормативів щодо кількості рядків на аркуші, правдоподібно, не існувало. Всі почерки репрезентують пізньогуманістичне курсивне письмо – канцелярську: літери закруглені з м'якими

петлями і загинами, дукт літери „s” без винятку круглий, голівка „p” частіше відкрита, ніж закрита, літера „z” майже виключно ламана⁶¹. У латиномовних вписах поширені суспенсії і, особливо, контракції.

Художнє оздоблення рукопису практично відсутнє. Оригінальні заголовки вписів написані просто більш великими літерами. Тільки двічі (між арк. 63 і 64 та 67 і 68) знаходимо залишки невідомо коли вирваних ілюстрацій. У першому випадку, судячи зі збереженого фрагменту, був зображений герб Корони. Крім того, при вписуванні нобілітацій на аркушах залишалися прогалини під зображення гербів, але самих зображень немає.

Стан збереженості книги є задовільним. Крім текстів згаданих цехових статутів та ілюстрацій не постраждало практично ніщо. Є невеликі пошкодження тексту, викликані процесом прошнування, але більшість втрачених літер досить легко піддається відтворенню за змістом речення і завдяки наявності інших (початкових чи кінцевих, а інколи обох разом) літер пошкодженого слова. Чорнильних плям мало, крім того, вони незначні за розмірами і особливих складностей при прочитанні текстів не викликають. Зрідка зустрічаються випадки підтирання слів чи їх частин і написання інших. Виходячи з їх фрагментарності та неможливості реального впливу на зміст речення, ці виправлення потрібно трактувати як закономірний процес усунення помилок, допущених у ході копіювання.

Для рукопису характерна невелика кількість канцелярських та архівних записів. Основна частина канцелярських записів – це покрайні записи, що уточнюють суть впису, перераховують географічні пункти, які зустрічаються у тексті документа, тощо. Інколи такі записи корелюють вписи РМ з Коронною метрикою (впис 161). Починаючи з арк. 136, на полях вписів часто зустрічається запис „corr.” – скорочення від „correctum” (перевірено). З архівних записів слід відзначити автограф метриканта Людвіка Зельверовича на зворотній стороні титулу і ним же проставлений номер книги “32/332”. До записів такого ж типу відноситься відмітка на арк. 290об. членів комісії 1835 – 1837 рр: “Въ сей книгѣ номерованныхъ и запечатанныхъ листовъ 290. двѣстѣ девяносто за подписомъ Коммисіи, учрежденной господиномъ министромъ юстиціи для

разсмотренія и приведенія въ порядокъ метрическихъ книгъ, находящихся въ польской метрицѣ, состоящей при 3 департаментѣ правительствующаго Сената. Оберъ прокуроръ Владиславлевъ. Статскій совѣтникъ Г.Пиринь(?). Коллежскій ассесоръ Петръ Бабинь(?)". На наступному аркуші, донумерованому обома нумераціями, але пізніше 1835 – 1837 рр., записані підрахунки вирваних і вирізаних аркушів за канцелярською нумерацією. Зустрічаються у книзі дослідницькі позначки олівцем типу „NB” (nota bene), „?”, „!”.

Книга надзвичайно мало використовувалася дослідниками, хоч значна кількість документів, вписи яких у ній поміщені, добре відома за іншими списками. Слід зазначити, що історикам XVII-XVIII ст. РМ була добре відома, що відзначав ще автор неопублікованої архівознавчої праці „Historia metryki Koronnej i Litewskiej” Анджей Гулінський⁶². Проте ними використовувалися переважно перші книги РМ, які як найдавніші вважалися найбільш інформативними. Подібна ситуація була характерна і для надзвичайно продуктивного на археографічні публікації XIX ст. Видавці серійних джерельних публікацій Петербурзької археографічної комісії “Акты Западной России” і “Акты Южной и Западной России” І.Григорович та М.Костомаров видрукували відповідно 5 і 13 документів РМ, але знову ж лише з перших двох книг. Певний інтерес до книг РМ з середини XIX ст. почала проявляти і Київська археографічна комісія. У 1861 р. ними цікавився голова комісії М.Юзефович, якому, за свідченням С.Пташицького, потрібно було знати: 1/ скільки збереглося актових книг РМ; 2/ до якого часу вони відносяться; 3/ чи зберігаються у метриці козацькі акти з 1626 до 1638 р. Як твердить С.Пташицький реальних результатів від цього інтересу практично не було⁶³. У 90-х рр. XIX ст. книги РМ активно кверендувалися двома учнями В.Б.Антоновича М.Грушевським і Ф.Ніколайчиком, наслідком чого стали численні публікації у “Записках Наукового товариства ім. Шевченка” і “Чтениях в Историческом обществе Нестора-Летописца”⁶⁴. Але М.Грушевський не піднявся вище 1600 р., а Ф.Ніколайчик, видавши фактично всі документи, що стосувалися землеволодіння Вишневецьких на Задніпров’ї, не примітив у публікованій книзі впису арешту справи між Собеськими і Вишневецькими щодо добр Горошина і Сліпорода (див: впис 138). Невикористанням її документів характе-

ризується і найбільш значна за обсягом публікація актів РМ, здійснена М.В.Довнар-Запольським⁶⁵.

Єдиним документом, видрукованим за вписом книги “SB-24”, став привілей 1659 р. запорозькому гетьману Івану Виговському на любомльське староство і нові герби (впис 48). Опублікував його відомий польський історик Олександр Чоловський у львівському виданні Польського геральдичного товариства „Miesięcznik heraldyczny”. Копія цього документа, як зауважив видавець, була зроблена з публікованої книги на замовлення родини Виговських, один з яких, доктор В.Виговський, передав її Чоловському для публікації⁶⁶. Ще декілька документів, вписи яких є у книзі “SB-24” (вписи: 26, 53, 57, 81, 116, 131, 135, 190), повністю чи частково публікувалися за оригіналами та іншими списками. Фрагментарно зміст деяких документів, зокрема нобілітацій та земельних данин, виданих у зв’язку з укладенням Гадяцької унії, відомий з публікації рішень коронного сейму (все це відображено в археографічній легенді). Отже, як в цілому пам’ятка, так і більшість її документів, залишалися не уведеними до наукового обігу.

Щодо аналізу інформативних можливостей книги, то цьому аспекту деяку увагу приділили укладач спільно з Ю.Мициком⁶⁷. Варто зупинитися лише на тих моментах, що характеризують діяльність руської канцелярії. Вище вже відзначалося про записово-декретовий характер книг РМ. Публікована книга містить всього 27 декретових документів, що складає близько 13%. Це різке контрастує періоду 1631-47 рр., коли кількість декретових документів перевищувала 68%. Основною причиною таких змін слід вважати невизначеність багатьох об’єктів землеволодіння внаслідок війни Б.Хмельницького і наступної Руїни. Поряд з цим потрібно відзначити як фактор, що сприяв таким змінам, коронізацію права, яке лежало в основі розгляду суперечок щодо українських воеводств. Цей процес швидше розвивався у асесорському, ніж сеймовому, суді. Так, якщо у 1654 р. в асесорії справа між Р.Загоровським і Я.Прусиновським стосовно маєтностей Радомишль і Суха Воля у Луцькому повіті розглядалася виразно згідно з коронним правом⁶⁸, то того ж року сеймовий суд, розглядаючи справу між С.Мушатичем-Охлоповським, позивачем, і В.Гулевичем, Ф.Бокієм та іншими, відповідачами, стосовно збройного наїзду на добра позивача, згадує як чинний

поряд з коронними правами Волинський статут (вписи: 10, 11). Тому не випадково, що до публікованої книги вписувалися лише рішення сеймового суду. Рішення асесорського і реляційного судів, як свідчить одна з книг так званої “Литовської метрики”⁶⁹, фіксувалися вже в книгах асесорського суду.

Іншим новим моментом у діяльності руської канцелярії стало вписування документів, особливо привілеїв на уряди, як до РМ, так і до книг Коронної метрики (див: археографічні легенди). П.Кеннеді Грімстед вбачає основну причину цього у тому, що С.К.Ганкевич, працюючи одночасно й над коронними документами, не вважав за необхідне зберігати окрему серію книг для руських документів⁷⁰. Видається, що дублювання вписів слід розглядати у контексті наростаючого хаосу з роздаванням земських урядів, адже у другій половині XVII ст. почастишали випадки подвійних номінацій на уряди⁷¹, через що зацікавлені особи намагалися забезпечитися додатковими аргументами у випадку суперечки.

Праця С.К.Ганкевича над руськими і коронними документами сприяла перенесенню до РМ з книг Коронної метрики нехарактерних раніше для неї елементів процесу вписування. Так, поряд з датою спорядження документа у публікованій книзі писар дуже часто фіксував дату впису. Гіпотетично можна твердити не стільки про підвищення канцелярської культури, скільки про все частіший часовий розрив між датумом і актумом, що раніше у руській канцелярії не спостерігалось.

Кириличні вписи книги підготовлені до публікації на основі “Методичних рекомендацій по передачі текстів документів XVI-XVIII ст.” У.Єдлінської та В.Страшка з врахуванням дискусії щодо цих рекомендацій, яка відбулася на науково-методичній нараді 1990 р. у Києві⁷². Тексти документів, написані староукраїнською мовою, відтворювалися з максимальним наближенням до оригіналу та збереженням нині неіснуючих в українському алфавіті літер: “є”, “ω”, “ъ”, “ѣ”. Виносні літери вносилися у рядок і позначалися курсивом; лігатури при цьому розкривалися. Скорочення під титлами не розкривалися, сам знак титла опускався. Для розкриття скорочень під титлами складений покажчик “Перелік слів під титлами”.

Виходячи з необхідності застосування більш-менш подібних правил для передачі різномовних документів книги,

полономовні документи також передавалися з максимальним наближенням до оригіналу. Згідно з археографічними правилами видання польських документів⁷³, у публікації відтворені діакритичні знаки, які не завжди проставлялися у книзі. Була заміненна літера „y” на „i” та „j”, там, де подібна заміна не викликала сумніву. На думку упорядника, не було потреби відображувати носові голосні „ę”, „ą” біля носових приголосних у словах типу „teń”, „sań”. Натомість, зберігалися носові приголосні після носових голосних у словах типу „następcy”, „uścierć” і не вставлялися носові голосні літери, там де їх не було у тексті рукопису, за виключенням слів, де їх відображення як „e” чи „a” не мало регулярного характеру. Збережено також альтернативне написання „u”, „v”, „w”, не оглушувалися префікси типу „bez”, „roz”. Златинізовані вислови не полонізувалися. Тексти документів латинською мовою подані у відповідності до їх написання в рукописі.

В усіх документах зберігалися кустодії, кінці аркушів позначені знаком ||. Пропущені або втрачені внаслідок механічного пошкодження тексту літери відтворені у квадратних дужках. При неможливості реконструкції втраченої частини слова у квадратних дужках проставлені крапки. Абзацом у публікації виділяються включені до складу документа акти, а також тексти, що наведені за ними. Також абзацом позначаються засвідчувальні підписи. У публікації документів великі та малі літери, а також пунктуаційні знаки проставлені з наближенням до сучасних норм правопису відповідної норми. Дужки, вжиті у публікації є оригінальними і тому у примітках не обумовлювалися. Післядокументні примітки мають майже виключно текстуальний характер. Відсутність предметних приміток, які б непомірно збільшили обсяг публікації, упорядник намагався компенсувати за рахунок розширених іменного і географічного покажчиків. Непевне прочитання позначалося знаком ? Археографічна легенда, що міститься після назви документа, включає: перелік відомих упорядникові регестів документа у списках опису С.К.Ганкевича, сигілятах (на жаль, опис Цивінського не вдалося опрацювати), наявність протоколу, іншого впису документа, описів у вигляді каталогів, публікації всього документа чи сеймового рішення щодо його видання. При цьому застосовувалися літерні примітки для позначення публікованих чи вписаних до інших книг фраг-

ментів, на відміну від текстуальних приміток, що позначалися цифрами. Крім приміток, археографічної легенди, що бралася у квадратні дужки, вставлялися також порядковий номер впису, дата і місце видання.

Крім іменного, географічного покажчика та переліку слів під титлами у публікації наведені: предметний покажчик, що включає інші власні назви та найбільш важливі поняття, зв'язані з різними державними інституціями; покажчик скорочень, що застосовувалися при виданні (одні з них мають текстове походження, інші умовні -використані упорядником для передачі назв найбільш вживаних термінів, публікацій і опрацювань). Іменний, географічний і предметний покажчики охоплюють лише тексти документів і покликаються на основну (олівцеву) нумерацію книги. Оскільки „Index...” вписів, наведений у кінці рукопису, як вже зазначалося, не вміщує назв всіх документів і, крім того, покликається на стару (чорнильну) нумерацію, у публікації даний перелік документів з покликом на сторінки видання.

Ця публікація не була б можливою без допомоги багатьох вчених та керівників інституцій. Упорядник висловлює слова щирої подяки своєму науковому керівникові проф. Миколі Ковальському та проф. Юрію Мицику, з ініціативи яких була розпочата робота з підготовки книги до видання. Довготривалі пошуки у польських архівах, зокрема в AGAD, стали можливими завдяки стипендіям, виділеними у 1991 р. Центром досліджень історії України ім. Петра Яцика Канадського інституту українських студій Альбертського університету за особистого сприяння проф. Франка Сисина і проф. Сергія Плохія та у 1996, 1998 рр. Міжнародною школою гуманістичних наук Східної і Центральної Європи (керівники проф. Єжи Аксер і академік Ярослав Ісаєвич). Цінні фахові поради упоряднику надавали професори Микола Крикун, Геннадій Боряк. Відчитання латинських текстів скорегувала Наталя Царьова. Упорядник глибоко вдячний проф. Наталі Яковенко, яка люб'язно погодилася відредагувати верстку публікованої книги, чим значно підвищила її археографічний рівень. Велика заслуга в організаційному і технічному забезпеченні підготовки книги належить Ректорові Острозької Академії проф. Ігореві Пасічникові, а у фінансовому забезпеченні публікації – Заступникові Директора Історичного інституту Варшавського

університету проф. Мар'янові Діго. Зрештою, слова особливої подяки належить скласти на адресу доктора Героніма Гралі, який є *de vege* ініціатором публікації цієї книги у серії „*Monumenta historica... XV-XVII saec.*” і всіляко сприяв завершенню цього процесу.

Петро Кулаковський

¹ Останнім часом з'явився ряд праць, присвячених РМ: Kennedy Grimsted P. *The Ruthenian (Volhynian) Metrica: Polish Crown Chancery Records for Ukrainian Lands*// *Harvard Ukrainian Studies*. 1990. Vol.XIV. № ½. P.7-83; Ejudem. *A Missing Volume of the Ruthenian Metrica: Crown Chancery Documents for Ukrainian Lands, 1609-1612, from the Kormik Library of the Polish Academy of Sciences* // *Harvard Ukrainian Studies*. 1987. Vol.XI. № ¾. P.487-520; Її ж. *Руська метрика: книги польської коронної канцелярії для українських земель (1569-1673 pp.)* // *Український історичний журнал*. 1989. № 5. С. 52-62; Кулаковський П. *Руська (Волинська) метрика: назва, склад, характер* // *Вісник Дніпропетровського університету: історія та археологія*. Дніпропетровськ, 1996. Вип. 1. С. 58-71; Його ж. *До генези структури книг Руської (Волинської) метрики* // *Джерелознавчі та історіографічні проблеми історії України. Теорія і методи: міжвуз. зб. наук. праць*. Дніпропетровськ, 1995. С.56-69.

² *Volumina legum Regni Poloniae et Magni Ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780*. Petersburg, 1859. Т. II. S. 83, 86; *Acta unii Polski z Litwą 1385-1791* / *Wyd. S.Kutrzeba i W.Semkowicz*. Kraków, 1932. S. 316.

³ *Динаміку співвідношення декретових і записових документів РМ див: Кулаковський П. До генези структури... с. 57-58.*

⁴ РГАДА. Ф. 389, оп.1, ед. хр. 209, л. 158об.-160.

⁵ Там же. Ед. хр. 211, л. 65; ед. хр.215, л.33; ед. хр. 214, л. 143об., 221.

⁶ *Biblioteka PAN w Krakowie*. OR. 1690, k.88.

⁷ АЮЗР. К., 1861. Ч.II. Т.1. С.238.

⁸ Стадник М. *Гадяцька унія* // *Записки Українського наукового товариства*. Київ, 1911. Кн. II. С. 37-38.

⁹ *Trepka Nekanda W. Liber generationis plebanorum ("Liber chamorum")*. Wrocław – Warszawa – Kraków, 1995. S.71.

⁹ *Торгівля на Україні, XIV- середина XVII століття: Волинь і Наддніпрянщина*. К., 1990. С.260.

¹⁰ АЮЗР. К., 1883. Ч.1. Т.6. С.493, 505, 509.

¹¹ *Trepka Nekanda W. Op. cit.* S.71.

¹² РГАДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 214, л.133-134; *Boniecki A. Herbarz polski. Cz.1: Wiadomości historyczno-genealogiczne o rodach szlacheckich*. Warszawa, 1901. Т.1. S.144.

¹³ РГАДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 214, л.134об.-135.

¹⁴ АЮЗР. Ч.ІІ. Т.І. С.238; Chynczewska-Hennel T. Świadomość narodowa szlachty ukraińskiej i kozaczyzny od schyłku XVI do połowy XVII w. Warszawa, 1985. S.61.

¹⁵ AGAD. Tzw. ML. Dz. IVB-41.

¹⁶ Тrepka Nekanda W. Op. cit. S.71.

¹⁷ AGAD. МК-177, f.374v.-375v.; Kennedy Grimsted P. The Ruthenian (Volhynian) Metrica. P.28.

¹⁸ PГAДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 211, л.105-105v.

¹⁹ Там же. Л.105.

²⁰ Там же. Ед. хр. 219, л.49об.-50; ед. хр. 214, л.342об.-343.

²¹ AGAD. МК-177, f.374v.-375v.; PГAДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 211, л.105-105v.

²² ЦДІАК. Ф.22, спр. 37, арк. 17-17зв.

²³ AGAD. Tzw. ML. Dz.IVB-41.

²⁴ Ibid. Dz.VIII-1, f.83v.; PГAДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 214, л.І; Biblioteka Ossolińskich. OR. 137, f.20v.

²⁵ Sokołowa A. Hankiewicz Stefan Kazimierz // PSB. T.9. S.276.

²⁶ AGAD. МК-206, f. 284v.

²⁷ Ibid. МК-191, f. 155, 155v.

²⁸ АЮЗР. К., 1904. Ч.І. Т.11. С.411.412, 413, 415, 501, 580.

²⁹ PГAДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 220, л.13об.; AGAD. Tzw. ML. Dz.V-1, f.351-351v.

³⁰ Там же. Л.13-13об.

³¹ Biblioteka Ossolińskich. OR, 1244, f.161v.

³² AGAD. МК-201, f.122-124.

³³ Ibid. МК-209, f.695-699; Volumina legum. T.V. S.76.

³⁴ Ibid. МК-201, f.122v.; МК-202, f.58; МК-206, f.285, 695.

³⁵ Sokołowa A. Op. cit. S.276.

³⁶ Źródła do dziejów Warszawy. Rejestry podatkowe i taryfy nieruchomości 1510-1770. Warszawa, 1963. S. 148, 172, 215, 235, 239, 262, 263.

³⁷ AGAD. МК-202, f.57v.-58v.; передмова інвентаря видрукувана С.Пташицьким – Ptaszycki S. Inwentarz Archiwum Koronnego z r. 1613. Notatka bibliograficzna // Archeion. 1928. T.4. S.21-23.

³⁸ Biblioteka Ossolińskich. OR, 137, f.19-20v.

³⁹ Ibid. f.20v.

⁴⁰ AGAD. Tzw. ML. Dz.VIII-1; інша копія: AGAD. Archiwum kameralne. III/320; порівняльний аналіз "Індексу" з описом Я.Цивінського див:

Кеннеди Гримстед П. Неизвестная подокументная опись Русской метрики (1569-1673) из собрания ЦГАДА СССР // Исследования по истории Литовской метрики. Сборник научных трудов. Москва, 1989. С.118-137.

⁴¹ AGAD. Tzw. ML. Dz. VIII-1, f.83v; Biblioteka Ossolińskich. OR, 137, f.20v; РГАДА. Ф.389, оп.1, ед. хр. 214, л.1.

⁴² Biblioteka Ossolińskich. OR, 137, f.20v.

⁴³ Kłodziński A. O Archiwum Skarbcza Koronnego na zamku Krakowskim // Archiwum Komisii Historycznej. Kraków, 1923. Ser.II. T.1, S.395-396.

⁴⁴ Див: вписи 64, 65.

⁴⁵ Див: впис 186.

⁴⁶ Biblioteka Narodowa. OR. III. 3298, f.15v; Korzeniowski J. Zapiski z rękopisów cesarskiej biblioteki publicznej w Petersburgu i innych bibliotek petersburskich // Archiwum do dziejów literatury i oświaty w Polsce. Kraków, 1910. T.XI. S.49, 203.

⁴⁷ Ibid. F.15v; Korzeniowski J. Op. cit. S.238.

⁴⁸ АЮЗР. К., 1888. Ч.І. Т.2. С.277.

^{48a} Там само. Ч.І. Т.1. С.238.

⁴⁹ Rulikowski E. Opis powiatu kijowskiego. Kijów – Warszawa, 1913. S.212.

⁵⁰ РГАДА. Ф.389, ед. хр. 663; опис ґрунтовно проаналізований П.Кеннеді Грімстед: Кеннеді Грімстед П. Неизвестная подокументная опись...

⁵¹ Кеннеді Грімстед П. Неизвестная подокументная опись... С.125.

⁵² Там же. С.127.

⁵³ Светенко А.С. К истории описания документов Литовской метрики // Литовская метрика. Тезисы докладов межреспубликанской научной конференции (апрель 1988 г.). Вильнюс, 1988. С. 65.

⁵⁴ Гераклитов А.А. Филигрانی XVII века. Москва, 1963. Рис. 1480; Водяные знаки рукописей России XVII в: по материалам ОР ГИМ / Сост: Т.В.Дианова, Л.М.Костюхина. М., 1980. Рис. 1.

⁵⁵ Водяные знаки... Рис. 262, 1110.

⁵⁶ Каманін І., Вітвіцька О. Водяні знаки на папері українських документів XVI і XVII вв. (1566-1651) (Збірник історико-філологічного відділу ВУАН. № 11). Київ, 1923. Рис. 977; Водяные знаки... Рис. 176.

⁵⁷ Гераклитов А.А. Указ. соч. Рис. 304; Водяные знаки...Рис. 873, 878.

⁵⁸ Каманін І., Вітвіцька О. Вказ. праця. Рис.1212; Водяные знаки... Рис. 432, 433.

⁵⁹ Каманін І., Вітвіцька О. Вказ. праця. Рис. 655; Мацюк О. Я. Папір та філігрانی на українських землях (XVI — початок XX ст.). К., 1974. Рис. 1-13.

- ⁶⁰ Палеографический изборник. Материалы по истории южно-русского письма в XV-XVIII вв. / Сост. И.М.Каманин. Киев, 1899. Вып. 1. С.14-16.
- ⁶¹ Див: Яковенко Н.М. Передумови поширення і характер латинського письма на Правобережній Україні (друга половина XVI- перша половина XVII ст.) // Архіви України. 1978. № 6. С.18-19.
- ⁶² AGAD. Nabytki. 305. S. 137-138.
- ⁶³ Пташицкий С. Описание книг и актов Литовской метрики. СПб., 1887. С. 68-69.
- ⁶⁴ Див. найбільш значні: Грушевський М. Матеріали до історії козацьких рухів 1595-1596 рр. // Записки Наукового товариства ім. Шевченка. Львів, 1899. Т. 31-32. С. 1-30; Николайчик Ф. Материалы по истории землевладения князей Вишневецких в Левобережной Украине // Чтения в Историческом обществе Нестора-Летописца. Киев, 1900. Кн. 14. Вып. 2, 3. Отд. 3. С. 84 - 192.
- ⁶⁵ Всього 102 документи, див: АЮЗР. К., 1907. Ч.VIII. Т. 5.
- ⁶⁶ Miesięcznik heraldyczny. Lwów, 1909. Rocznik II. T. 12. S. 166-168.
- ⁶⁷ Кулаковский П., Мыцык Ю. Литовская метрика кн. 220 как исторический источник // Литовская метрика: тезисы... С. 45-46.
- ⁶⁸ AGAD. Tzw. ML – V - 1, f.349v.-351v.
- ⁶⁹ Ibid. f.340-343, 349v.-351v., 361-366v.
- ⁷⁰ Кеннеді Грімстед П. Руська метрика... С.59.
- ⁷¹ Щодо Київського, Волинського, Брацлавського і Чернігівського восводств загальна картина номінацій на уряди ще невідома, але див., наприклад, визначення середини XVII ст. як переломного часу у процесі наростання кількості подвійних номінацій: Urzędnicy podolscy XIV-XVIII wieku. Spisy. Kórnik, 1998. S.26.
- ⁷² Передача текстів документів і пам'яток. Методичні рекомендації за матеріалами науково-методичної наради (квітень 1990 р.) Київ, 1990.
- ⁷³ Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX w. Wrocław, 1953.

РУСЬКА (ВОЛИНСЬКА) МЕТРИКА
КНИГА за 1652 – 1673 рр.

|| Xięga w czerwonej skurę oprawna po rusku i po popolsku¹ pisana kiiowskiego, wołyńskiego², bractawskiego i czerniechowskiego województw, za królów ich mci³ Iana Kazmirza⁴ i Michała.⁻³

⁵Poczawszy od roku 1652 aż do roku 1673⁶.

⁷Dekreta królewskie, sejmowe, tudziesz zapisy⁷, recognitie, przywileie i insze różne diplomata regia w sobie maiąca.

⁸Za kanclerstwa i podkanclerstwa⁸ przewielebnych w Bogu i iaśnie wielmożnych Andrzeia z Leszna Lesczyńskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, kanclerza koronne[go], proboszcza płockiego i kościoła ś. Michała na zamku krakowskim; Mikołai na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, kanclerza koronne[go], opactwa sieciechowskiego administratora, kościoła ś. Michała na zamku krakowskim proboszcza; Stephana Korycińskiego, kanclerza koronne[go], warszawskiego, ojcowskie[go], wołbramskiego starosty; Iana hrabi z Leszna Lesczyńskiego, kanclerza koronnego, generała wielgopolskiego, malborskiego, korsuńskiego starosty; Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego. ⁹Za pisarstwa⁹ vrodzonego Stefana Hankiewica, sekretarza k.i.m. i pisarza dekretowego województw tychże¹⁰. ||

¹ *описка замість „polsku”.*

² *„луї” замазано.*

³⁻⁴ *написано крупніше.*

⁴ *описка замість Казімієрза”.*

⁵ *на лівому полі навпроти рядка архівний запис “№ 32/332. Зельверовичъ”.*

⁶ *у ркпс. підкреслено.*

⁷⁻⁷ *написано крупніше.*

⁸⁻⁸ *також.*

⁹⁻⁹ *також.*

¹⁰ *у кінці аркуша пізніші канцелярські та архівні записи: „Sub literis SB № 24”, “в описи № 32”, „Quiesivi D. Wyhow[ski]”.*

Zaczyna się rok pański 1652.

Za panowania króla ie[go] mci Iana Kazimierza etc. Za pieczęci przewielebnego w Bogu ie[go] m.x. Andrzeia Lesczyń-

skiego¹, biskupa chełmińskiego[go] i pomezańskiego², kanclerza w. koron[nego], proboszcza plockie[go].

1. 1652.III.7. Варшава

³Arrest, *additio* i *relecta* między mieszczanymi łuckimi i urodz. Korczmińskim

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.61]

Янь Казимир, з ласки Бже крол полскии, великии князь литовскии, рускии, прускии, мазовецкии, жомойтскии, инфлянскии, смоленскии, черниговскии, а шведскии, кготскии, вандалскии дедичныи крол.

Ωзнаиуемо тым листом нашим всим вобецъ и кождому зособна, кому то ведати будет належало, ижъ перед нас и суд нашъ сѣимовыи шестнеделныи валныи коронныи варшавьскии приточилас справа з реестру судового за приволаньемъ возного енерала земского и двору нашего шляхетного Марцина Шжевича межи инстикгаторомъ нашим коронным и его деляторами, славетными бурмистромъ, лантвоитом, раицами, лавниками и всимъ поспольствомъ, по рожных юрисдицияхъ и дворахъ шляхецких мешкаючими, месчаны и передмесчаны луцкими а инстикгаторомъ трибунальским любельским, ин квантум бы его тая справа ефицире мела, и его делятором урожоным Станиславомъ Корчминьскимъ, судьєю земьскимъ влодимерскимъ, позванымъ за позвомъ або мандатомъ нашимъ, шть поводовъ по позваного, || на сѣимъ теперешнии выданыи ѿ то, ижъ онъ, недбаючи на выразные права и конституции коронные, важилс преречоныхъ подданых нашихъ месчанъ луцкихъ до суду имъ неналежного, то *ест* трибуналу головного любельского, противъ правомъ и конституциямъ короннымъ евоковати. А то в справе тым же деляторомъ шть себе до того жъ суду неналежного трибуналу любелского, якобы тые деляторове теперешние субъ темпус интересгни в року прошломъ тисеча шестьсотъ чотирдесять ѿсмомъ розных днеси и мѣци ѿдни пешо, другие конно до села позваного Дворьца и двора тамошнего приити и приехати и тамъ супеллектилия доместика якие позабирати мели, интенътованои. Якож де факто евоковаль и в том же суде, деляторомъ неналежномъ и неповиннымъ трибунальскимъ, инфамию уна кум пена колли етъ конфискационе бонорумъ за нестаньемъ ихъ штрымати и публиковати росказати важилься, презъ што противъ выразному праву и конституциямъ

1v.

короннымъ барзо викрочиль и вины, взглядомъ таковое
эвокации правомъ описаные, пятьсотъ гривень польскихъ з
нагороженъемъ шкод и накладовъ правныхъ деляторомъ, попалъ.
А поневажъ таковыя sprawy не иньшому, толко сеимовому
судови нашому до децизии приналежать, теды деляторове
позваного до прислуханя се скасованя презъ декретъ нашъ
сеимовый тое инфамии кум пена колли етъ конфискационе
бопорум, яко праву посполитому и конституциямъ противныхъ,
а затымъ до заплаченя винъ правныхъ и нагороженя шкод и
коштовъ стол походячихъ позвомъ мандатомъ нашимъ на сеимъ
теперешнии запозвавши, дня двадцать осмого февраля за
приволанъемъ возного вышеи менованого по трикротнымъ, а
за нестанъемъ затымъ позваного з допусченя суду нашего
сеимового на упад в зыску речи вышеи описаное, з скасова-
нъемъ инфамии и ее публикации, яко неналежне отрыманое, и
всего затымъ процессу заходячого, с присуженъемъ заплаченя
собе винъ эвокационис и нагороженъемъ шкодъ и коштовъ на
десеть тисечеи золотыхъ стол походячихъ, з вольнымъ оуднак тое
справы арештомъ || арештомъ до звыклое години арештовое през
пленипотентя своего славетного Самуеля Лебеда vzdali были.
А кгда о године арештовой справу до арешту привольвано,
теды пленипотентъ позваного шляхетный Теодоръ Влос-
товський тую справу и vzdанье ее кумъ протестационе де
нуллитатѣ кондемнационис ексь рационибусъ ин термино
инференъдис арештоваль. С которого потомъ арешту кгда тая
жъ справа дня сегоднешнего на дате нижеи менованого передъ
судъ нашъ припала, теды мы с паны радами и сенаторами
нашими, при боку нашомъ на сеимъ теперешнии згромажонными,
на афектацию того жъ пленипотента позваныхъ шляхетного
Теодора Влостовьского за обороньцу до справы тое урожоного
Александра Радзишевьского придалисмь были. А затымъ
видечи, ижъ тая справа на сеимѣ теперешнимъ для наступуючое
прудькое завтрешнее лимитации сеимовое и для поважныхъ Речи
Посполитое есче не сконьчонныхъ справ до розсудку нашего
прийти не може, теды оную до пришьлого, дастъ Богъ, сеиму,
наипервеи по теперешнимъ припадаючого, откладаемо, на
которомъ и рокъ завитый безъ припозву сторонамъ оубомъ такии,
якии на тотъ часъ припадалъ и быти мел, обороны оуднак
правныя, на оубедве стороне в той справѣ служачие, вцале
заховавши, назначаемо моцью реекти теперешнее, до которое

2

для лепшого веры и печать коронная естъ притисненая. Дань в Варшаве дня сѣмого мца марца року паньского тисеча шістьсот пятьдѣсять второго, панованя нашого полского третѣго а шведского четверьтого року.

За преложенем превелебного в пану Богу его мл. ксеендза Андрея з Лешна Лесчинского, бискупа хелминского и помезанского, пробосьча плоцкого и стога Михала краковского, канцлера великого коронного. Ian Bederman. ||

¹ "о" у кінці слова піднято над рядком.

² також.

³ на правому полі навпроти рядка занус "wzgleciem wokacyi miasta do trybunалу lubel[skiego] o najście na dobra pozwanego z remissą do przyszlego sejmu".

2. 1652.III.7. Варшава

Reiecta ¹do sejmu przyszlego^{-1 2}między temiż mieszcany luckiemi a urodz. Bogusławem Horainem

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.61]

Янь Казимир, з ласки Божое король полскии etc. Знаиуємо тым листомъ нашим etc., ижъ передъ нас и суд нашъ сеимовый валный коронный варшавьский приточиласе справа з реестру судового за приволанемъ возьного енерала земьского и двору нашого шляхетного Марцина Шжевича межи инстикгаторомъ нашим и Речи Посполитое и его деляторами, славетными бурмистром, лантвоитомъ, раицами, лавниками и всимъ посполъством, по розьныхъ юрисдицияхъ и дворахъ шляхецькихъ мешкаючими, месьчаны и передмесьчаны луцькими, поддаными юрисдиции нашею подлеглыми, которыхъ другихъ имена и прозвиска любо то не сун спецификованые, однакъ за выражоные быти мають поводами, а урожонымъ Бокгуславомъ Гораиномъ и поддаными его, то естъ роботными Иваномъ Гуменнымъ, Попьковымъ зятемъ, Иванемъ Попкомъ названымъ, Савкою Костичомъ и всею громадою села Яровици, маетьности его, позванымъ за позвомъ або мандатомъ нашимъ, отъ поводовъ по позваныхъ, на сеимъ теперешнии выданымъ ѿ то, ижъ помененыи урожонии Гораин с поддаными своими яровицькими, ничего не дбаючи на выразные права и конституции коронные и вины, в нихъ описаные, смель и важилсѣ преречоныхъ деляторовъ, месчанъ луцькихъ, до суду имъ неналежного, трибуналу любельского, противько правомъ и

конституциѡм короннымъ ѡвоковати, а то в справе такъ ѡт него, якъ и подданныхъ его ѡсобнѣ, якобы деляторове субъ темпусъ интересни в року прошломъ тисеча шестъсотъ чотыредесятъ ѡсмомъ, до маетьности его в мисецу ноябрѣ розныхъ часовъ приезджаючи в гумнѣ, в шпыхлирахъ шкоды починити и тамъ якобы жита копь дванадцатъ сотъ, гречки копь девѣтсотъ, ѡвса копь шѣтсотъ, ячменя копь полтораста, пшеници || пшеници копь полтораста, проса копь девѣтдѣсятъ побрати и, позвозивши до домовъ своихъ, помолотити и на свуи пожитокъ обернути мѣли, интенътованои [ѡвоковати], якожъ де факто ѡвоковали и в томъ же суде трибуналъскомъ любѣлскомъ инфамии двѣ на нихъ инъ контумациямъ ѡтрымали и публиковали, презъ што противъ выразному праву и конституциямъ короннымъ барзо выкročили и вины ѡвокационис, правомъ ѡписаные, з нагороженемъ шкодъ попали. А ижъ таковыѣ справы не инъшому, только судови нашему сеимовому до дѣцизии належать, тѣды деляторове, прихилиячис до права посполитого, позваныхъ в ихъ спольне до прислуханя с знесеня и скасованья тыхъ инфамии на себе яко неслушне и неправне ѡтрыманныхъ, а затымъ до заплаченя винъ ѡвокационис, конституциями ѡписаныхъ, и нагороженя шкодъ и накладовъ, за тымъ походячихъ, позволомъ мандатомъ нашимъ на сеимъ теперешни запозвавши, дня двадцать ѡсмого февраля за приволаньемъ возного вышѣи менованого потрикротнимъ, а за нестаньемъ затымъ позваныхъ, з допусченя суду нашего сеимового на упадъ в зыску речи вышѣи менованое з скасованемъ инфамии тыхъ и ихъ публикации яко неслушне ѡтрыманныхъ, с присуженьемъ заплаченя винъ ѡвокационис по пятисотъ гривень полскихъ за каждую зособна инфамию и нагороженьемъ шкодъ на десетъ тисечеи золотыхъ полскихъ, за тымъ походячихъ, з волнымъ ѡднакъ тоѣ справы арештомъ презъ пленипотенъта своего славетного Самоеля Лебеда до звыклое години vzdали были. А кгда ѡ године арештовой тая справа презъ возного привольвана была, тѣды ѡт позваныхъ пленипотентъ ихъ шляхетныи Теѡдоръ Влостовъскии справу тую и vzdанье еѣ кумъ протѣстационѣ де нуллитате кондемнационис екъс рациѡнибусъ инъ термино инференъдис арештоваль. С которого потомъ арешту, кгда тая жъ справа дня сегоднешнього, вышѣи на датѣ менованого, до суженя припала и приволана была, тѣды ³мы с пны радами и сенаторами³ || нашими, при боку нашомъ на сеимѣ теперешнимъ згромажонными, на афѣктацию

3

3v.

того жъ шляхѣтнього Теодора Влостовського, пленипотента позваныхъ, за оборонцу до sprawy тоє урожоного Александра Радзишевського придалисмы были. А затым видечи, ижъ тая справа на сеиме теперешним для наступуючое прудкое завтрешнее лимитации сеимовое и для поважныхъ Речи Посполитое есъче не сконьчоныхъ справъ до розсудку нашего на тотъ час приити не може, теды оную до пришлого дасть, Богъ, сеиму, наиперъвееи по теперешнимъ припадаючого, отъкладаемо, на котором и рок безъ припозву сторономъ обомъ такии, якии на тотъ час припадалъ и быти мель, обороны однакъ правные на обеде стороне, в той справе служачие, вцале заховавши, назначаемо завитыи моцю реекты теперешнее. До которое для лепшое веры печат коронную⁴ ест притисенная. Данъ в Варшаве дня сегомо мца марца року панского тисеча шестьсот пятьдесят второго, панованя нашего полского третьего а шведьского четверьтого року.

Реляция его мл. ксендза канцлера.

¹⁻¹ дописано над рядком.

² на лівому полі навпроти рядка запис "także o ewokacyą i o podobniez inwazye".

³⁻¹ написано крупніше.

⁴ описка замість "коронная".

3. 1652.III.7. Варшава

'Reiecta między temiż mieszczany luckiemi a bernardynami także luckiemi

[Reg. – Index, f.78v.; АК, s.61]

4 Ян Казимир, з ласки Божое корол полский etc. Знамуемо тым листомъ нашим etc., ижъ перед нас и судъ нашъ сеимовыи валныи коронныи варшавьскыи приточилас справа з реестру судового за приволаньемъ возного енерала земского шляхѣтнього Марцина Шжевича межи инстикгатором нашим короннымъ и Речи Посполитое и его деляторами, славетьными бурмистром, раицами, лантвоитом, лавниками и всим полством месчаны || месчаны луцькими, поводами, а инстикгатором суду трибуналу любельского и его деляторами, велебнымъ ксендзомъ Антоним Яцишевськимъ, президентомъ конвенту луцького отцевъ бернардиновъ, и всею братьею того кляштору, также шляхѣтнымъ Яномъ Охримовичомъ, синдикомъ того ж кляштору, позваными за позвомъ або мандатомъ нашимъ, отъ поводовъ по позваныхъ на сеимъ теперешныи выданымъ ѿ

то, ижь позваныє, ничого не дбаючи на выразныє права и конституции коронныє, смели и важилис преречоных подданных наших, месчань луцьких, до суду имь не належного, трибуналу любельского, противько правомь и конституциомь короннымь, а то в справе тым же делятором оть позванных до помененого суду трибунальского в справе, якобы деляторове в року прошломь тисеча шістьсоть чотырдесят осмомь суб темпус интересгни кребеллию козацькую, злучивьшис с козаками, на передьместю луцькомь за остатнею брамою кляштор позванных, при костеле Святого Крыжа будучии, под претекьстомь козацькимь спалити и часть немалую паркану розобрати а над Глушцемь поставити мели, где якобы и теперь стояти мел, интеньтованою евоковати, якожь де факто евоковали и в том же суде трибунальском любелском, поводом неналежнымь за нестаньемь их в неведомости инфамию отримали и публиковали, презь што противько выразному праву и конституциямь выкročили, а затымь и вины евокационис попали, поводовь до шкоды и накладовь правовых приправили. А поневаж такovyє справы власному розсудькови нашому сеимовому належать, теды поводове, прихилияючис до правь и конституции коронных, позванныхь позвомь мандатомь нашим до прислухання се скасованя помененое инфамии и ее публикации, и всего поступьку правьного, за нею походячого, а затым до заплаченя винь евокационис и нагороженя шкод, которыхь себе || на две тисечи золотых стол поднятих бит менят, на сеимь теперешини запозвавши, дня двадцать осмого февраля за приволанемь позванных презь возного вышеш менованого потрикротнимь, а за нестаньемь оных ²яко несъталых з допу²сченя суду нашего сеимового на упад в зыську речи вышеш описаное, з скасованьем помененое инфамии и ее публикации, яко неслушне отриманыхь, з заплаченемь вины евокационис пятисоть гривен полских и нагороженемь шкод вышеш описаных, за тым походячих, з волным однак тоє справы арештом до звыклое години презь пленипотента своего славетного Самуеля Лебеда vzdали были. А кгда о године арештовой тая справа до арешту презь возного приволана была, теды от позванныхь пленипотенть их шляхетнымь Теодор Влосьтовьскийи справу тую и vzdанье ее кумь протестационе де нулитате кондеминационис экс рационибусь ин термино инферендис арештоваль. С которого потом арешту кгда тая жь справа дня сегоднешнего

4v.

на дате менованого до суженя припала, теды ³мы с паны радами и сенаторами³ нашими, при боку нашомъ на сеимъ теперешнии згромажонными, на афектацію того жъ шляхетного Теодора Влостовьського, пленипотенъта позваныхъ, за оборонцу до sprawy тоє урожоного Алексъсандра Радзишевьского придалисмы были. А затымъ видечи, ижъ тая справа на сеиме теперешнемъ для прудько наступуючое завтреиное сеимовое лимитации и для поважныхъ Речи Посполитое есче не сконьчоныхъ справъ до розсудку нашего припасти не може, теды оную до пришлог,о дасть Бог, сеиму, по теперешнимъ наипервемъ припадаючого, *откладаемо*, на которомъ и рокъ безъ припозву сторонамъ обомъ завитыи такии, якии на тотъ часъ припадалъ и быти мель, обороны *однакъ* правныє, сторонамъ обомъ до sprawy тоє служачиє, *вцале* заховавши, назначаемо *моцью* реекты теперешнее. До которое для лепшого веры печат || печать коронную притиснути *росказалисмы*. Данъ в Варшаве дня сегомо мца маръца року паньского тисеча шестъсотъ *пятьдєсят* второго, панованя нашего полского третєго а шведьского четвєртого року.

Реляция его мл. ксеендза канцлера.

¹ на лівому полі навпроти рядка запис "także do sejmu o ewokacyę i wiołencyę".

^{2,2} написано масніше.

^{3,3} написано крупніше.

4. 1652.III.7. Варшава

¹Reiecta między mieszczaży temiż a ojcami iezuitami także łuckiemi

[Reg. – Index, f.78v.; АК, s.61]

Янъ Казимир, з ласки Божое корол полский etc. *Ознаи* муемо тымъ листомъ нашимъ etc., ижъ перед нас и судъ нашъ сеимовый валныи шестънедельныи коронныи варшавьскийи приточилас справа з реєстру судового за приволаньемъ возного земьского и двору нашего шляхетного Марцина Шжевича межи инстикгаторомъ нашимъ короннымъ и его деляторами, славетными бурмистромъ, ланътвоитомъ, раицами, лавниками и всимъ посполствомъ месчаны места нашего Луцька, поводами, а велебнымъ в Богу ксеендомъ Воицехомъ Миреевьскимъ,

ректоромъ, и всею братьею колеиумъ луцького законниковъ Социетатис Єзу, позванными за позвоомъ або мандатомъ нашимъ, *от* поводовъ по позванныхъ на сеимъ теперешнии выданымъ *ѡ* то, ижъ позваные, не дбаючи ничего на выразныє права и конституции коронныє, смели и важилис преречоныхъ месъчанъ до суду имъ не належного трибунальскаго любельскаго в справе, якобы акторес субъ темпус интерекгни в року прошломъ тисеча шестьсотъ чотырдесять *ѡ*смомъ на добра позванныхъ село Лысче наити и под претекстомъ козацькимъ добрь се ихъ конвенътовыхъ насытити, на *сви* пожитокъ *ѡ*бърнути, шкоды починити, склепы в костеле и в колеиумъ по*ѡ*тбиаити и штокольвекъ было схованого, *вси* речи *ѡ*тъ срибра, золота, спряту домового позабирати мели, *интентованои* || *ѡ*воковати, якож де факто *ѡ*воковали и в томъ же суде, деляторомъ не належнымъ трибунальскимъ любельскимъ, инфамию уна кумъ пена колли *ѡ*тъ конфискациѡне бонорумъ за нестанъемъ ихъ *ѡ*трымали и публиковали, презъ што противъ выразному праву и конституциямъ короннымъ выкročили и в вины затымъ *ѡ*вокациѡнис попали, поводовъ до шкодъ на десетъ тисечеи золотыхъ привели. А поневажъ таковыє справы не иньшому, только судови нашему сеимовому до децизии приналежат, прото поводове, прихияючис до права посполитого, позванныхъ до прислухання, скасованя помененоє вины инфамии з *ѡ* публикациєю и всего процессу, в той справе заходячого, а за тымъ до заплаченъя винъ *ѡ*вокациѡнис пятисотъ гривень полскихъ и нагороженя шкод, стол походячих, на сеимъ теперешнии позвоомъ мандатомъ нашимъ запозвавши, дня двадъцать *ѡ*смого февраля за приволанъемъ презъ возного вышеи мянованого позванныхъ потрикrotchъним и за нестанъемъ оних, яко праву непослушныхъ, з допусченя суду нашего сеимового на упадь в зыску речи вышеи менованое, то *ѡ*сть в скасованью помененоє инфамии и *ѡ* публикации уна кумъ пена колли *ѡ*тъ конфискациѡне бонорумъ, яко неслушне и неправне *ѡ*трыманих, з заплаченъемъ винъ *ѡ*вокациѡнис в справе *ѡ*писаныхъ и нагороженемъ шкодъ вышеи *ѡ*писаных, з вольнымъ *ѡ*днакъ тоє справы *арештом* до звыклоє години презъ пленипотента своего славетного Самуеля Лебеда vzdали были. Лечъ кгды *ѡ* године звыклои *арештовои* справы тоє до *арешту* привольвано, теды *ѡ*т позванныхъ пленипотентъ ихъ шляхетныи Теодор Влостовьскый справу тую и vzdанъе *ѡ* кумъ протестациѡне де нуллитате кондемнациѡнис *ѡ*кс

5v.

6 рациѡнибусъ инъ термино инферендис арештоваль. С которого потомъ арешту, кгда тая жь справа дня сегоднешънего, на дате нижеи менованого, до суженя припала и заволана была, теды мы с паны радами и сенаторами нашими, при боку нашомъ на тотъ часъ будучими, на афектацию тогожъ шляхетного Теодора Влостовъского, пленипотента позваных, за ѡборонъцу до sprawy тое уроженого Андрея Мнишка придалисмы были. А затымъ || А затымъ видечи, ижъ тая справа на сеиме теперешнимъ для наступуючое прудкое завтрешнее лимитации сеимовое и для поважныхъ Речи Посполитое есче несконъчныхъ справъ до розсудьку нашего на тотъ часъ приити не може, теды ѡную до пришлого, дастъ Богъ, сеиму, наипервей по теперешнимъ припадаючого, ѡткладаемо, на которымъ и рокъ сторонамъ ѡбомъ безъ припозву таковыи, якии на тотъ часъ припадал и быти мель, ѡбороны ѡднакъ правныє, сторонамъ ѡбомъ в той справе служачиє, вцале заховавши, назначаемо моцью декрету теперешнего. До которое для лепшого веры печатъ коронную притиснути росказалисмы. Данъ в Варшаве дня семого мца марца року панского тисеча шестсотъ пятьдесятъ второго, панованя нашого полского третего а шведьского четвьертого року.

Реляция его мл. ксендза канцлера, яко и вышеи.

¹ на правому полі навпроти рядка запис "także na sejm o ewokacyą i wolencye".

5. 1652.III.2. Варшава

¹Arreszt sejmowy między szlachetn[y]mi Turowickiemi, powodami, a Podhorodyńskimi, pozwanemi
[Reg. – Index, f.78v.; АК, s.61]

Янъ Казимиръ, з ласки Божое крол полскии etc. Ѡзнаи-
муемо тымъ листомъ нашимъ etc., ижъ передъ насъ и судъ нашъ
сеимовый вальный коронный варшавьский приточиласъ справа
з реестру судового за приволаньемъ возного Енерала земского
и двору нашого шляхетного Марцина Жеевича межъ
шляхетными Миколаємъ и Станиславомъ Посниками Туро-
вицкими, сынами некгды зошлого шляхетного Андрея Посника
Туровицького, поводами, а шляхетными Луциєю Пясецького,
зошлого некгды уроженого Миколая Подгороденьского
малжонькою, яко панею ѡправною и доживотънею, Кон-

станьцисю, цоркою и потомькомъ добрь всих того жь Подьгороденьского позосталыхъ, Подьгороденьською, вдовою самою презъ себе, а панною з бытъностью и притомностью || опекуновъ ея з справа² належачих, позванными, за декретомъ реекты на сеиме тринедельномъ, в року тисеча шестьсотъ чотырдесять семомъ отправленымъ, и за припозвомъ также сеимовымъ ревификаторие по смерти помененыхъ отцовъ поводовъ и позваныхъ, также по смерти Казимира Подгороденьского, сына, на сеимъ теперешнии выданымъ ото в справе през поводовъ теперешнихъ и зошлого менованого Андрея Туровицького, отца их, зошлomu менованому отцу и малжоньку позваныхъ, также шляхетнымъ Катарине Залеского Александровои Пясецькой, Зуфии Миколаевои Несвястовьскои, теперешней панси оправнои, а на он час в паненьскомъ стане будучои, тудежъ Гелене, Барбаре, Теофили Пясецькимъ, потомькомъ зошлого урожоного Яна Пясецького, орииналитеръ на рочьки кгородские володимерские, в року тисеча шестьсотъ чотырдесять первомъ сужоные, о квалтовное през помененыхъ Подгороденьского и Яна Пясецького з направи тое жь преречоное Пясецькое, поводовъ, в дворе протопопы ковельского на веселю в року прошломъ тисеча шестьсотъ чотырдесятомъ ноябра трынадыцатого дня посеченье и покаличенье, интентованои и презъ апелацию до суду трибунальского выточонои. За которою апелациєю и за припозвом, по смерти менованого Яна Пясецького выданым, судъ онъ трибунальскии любелскии, в року тисеча шестьсотъ чотырдесять второмъ отправуюючися, по контроверсияхъ сторонъ, што ся ткнуло Подгороденьского, декретъ суду кгородского володимерского заданя презъ него поводомъ нешляхецтва адъ дедукционемъ нобилитатис суспенсы в томъ позволеное утвердилъ, а што се ткнуло Пясецькихъ в томъ пункте декретъ кгородскии поднесъши до роспартя[!] в той справе с поводами суспенъдовал. По которомъ декрете и по выведеню шляхецтва своего, кгда поводе позваныхъ до роспартя с правомъ до того жь суду трибунальского в року тисеча шестьсотъ чотырдесять третимъ припозвали, там суд онъ трибунальскии справу тую яко екъс ново емериенти, жадное в неи || в неи нечинечи кокгниции, до нас и суду нашего сеимового отослал. С таковое теды ремиссы трибунальское, кгда терминъ в суде сеиму прошлого, в року тисеча шестьсотъ чотырдесять шостомъ отправуюючого се, припаль, теды тая справа по взданью от

6v.

7

поводовъ позваных и по ареште оное *от* позваных для прудкое лимитации *сеиму* тамътого несъконъчная zostала. С которого потомъ арешту на *сеиме* в року тисеча шестсотъ чотырдесят семомъ также для поважных Речи Посполитое справъ мы с паны радами нашими, справу тую в реекте оставивши, терминъ сторономъ *обомъ* на близко прошломъ *сеиме*, по тамътомъ напервее припадаючом, яко то теперешнии без припозву заховалисмы, *о* чомъ тая реекта декрет трибуналскии, ремиссы и вес поступокъ справы тое ширее в себе мают. На року теды нинешнимъ с помененое реекты и припозву вышеси менованого, ревификаторие выданого, в той справе припаломъ, постановившис очевисто перед судомъ нашимъ *одинъ* с поводов шляхетнии Миколаи Туровицькии позваных презъ возного менованого до права приволюват давалъ. Которые ижъ се не становили, теды *оных* яко праву непослушных с допусчєня судового водлугъ арешту першого, в перьвшомъ декрете в року тисеча шестъсотъ чотырдесятъ шостом сталымъ, вписаного, до звыклое години vzdal был. Леч тую справу и vzdane ее *от* позваных урожонии Миколаи Несвятовъскии арештовал. Которая справа в реестре арештовомъ для наступуючое *сеимовое* на завтрее лимитации не сконъчная до пришлого *сеиму* zostала, на котором и рокъ сторонам *обомъ*³ такии, якии на тотъ час припадал и быти мель, заховується. Данъ в Варшаве дня второго мца марца року панского тисеча шестсотъ пятдесят второго, панованья кролевствъ наших полского и шведьского четвертого року.

7v.

Реляция, яко и вышеси. ||

¹ на правому полі навпроти рядка запис "o wolenscy i pokalczenie".

² описка замість "права".

³ "о" виправлено з "бо".

6. 1652.III.7. Варшава

'Dekret infamiej na urodz. Rafale Chmieleckim od powodky wielm. Theofili Chmieleckiej, woiewodzinej kiilowskiej, otrzymany i remissa na publicatją

[Reg. – Index, f.78v.; АК, немає; Extr. – Tzw. ML, IVB-37, f.92-93v.]

Янь Казимир, з ласки Божое корол полскии etc. *Ознаи* муемо тымъ листом нашим etc., ижъ перед нас и судъ нашъ *сеимовии* валнии короннии шестънедельнии варшавьскии приточилас справа з реестру судового за приволанемъ возного

енерала земского и двору нашего шляхетного Марцина
Шжевича межи инстикгаторомъ нашимъ короннымъ и его
деляторкою велможною Теофилиею Хмелецкою, воеводиною
киевскою, акторкою, а урожонимъ Рафаломъ Хмелецкимъ,
некгды урожоного Валентого Хмелецкого сыномъ, позваннымъ
за позвомъ мандатомъ нашимъ, *от* акторки по позваного на сесимъ
теперешнии выданнымъ *о* то, ижъ позванныи, не контентуючис
такъ частыми и густыми наездами на добра Балабаново,
Корытно и Лукашово деляторьки власные, в Браславскимъ
воеводстве лежачие, такъ *еи* частокротнымъ шкоды и кривды
великихъ и кгвалтовныхъ в тыхъ же добрахъ помененыхъ чиненьемъ
и выражаньемъ знову передъ воиною тоєю *о*статнею часу
певного, в протестации *о*писаного, на вышменованые добра,
прибравши себе веле инныхъ помочниковъ и адъгереньтовъ,
реестровыхъ козаковъ, кгвалтовнымъ *о*бычаемъ наехали и
деляторку тамъ же в дому *ее* власномъ до сознаня и учиненя себе
записовъ неслушныхъ и праву посполитому противныхъ за
перегрозками розными и за кгвалтовнымъ на здоровье *ее*
наступеньемъ приневолил, примусиль и притиснуль, што надъ
право посполитое и противько уставомъ нашимъ короннымъ
учинити поважился, *о* чомъ протестация ширеи в себе масть.
До которое и права посполитого поводка прихиялючисъ,
позваного до скасованя поневоленыхъ² записовъ, также нагороженя
шкоды на десетъ || на десетъ тисечеи золотыхъ полскихъ, столъ
поднятыхъ, а затымъ до вскараня винь правныхъ, презъ позваного
за то попалыхъ, позвомъ мандатомъ нашимъ запозвала, *о* чомъ
тотъ мандатъ ширеи в себе масть. Дня теды сегоднешнего, нижеи
на дате менованого, постановившисе *о*чевисто у суду,
пленипотентъ акторки шляхетныи Матеушь Красускии
позваного презъ возного вышеи менованого потрикротъ до суду
привольиватъ давал, которыи ижъ ся не становил, ведомости
жадное *о* себе не далъ, теды *о*ного яко несталого и права
посполитого непослушного с допусченя суду нашего на упадъ в
зиску речи вышеи менованое, з волнымъ *о*днакъ тое справы
арештомъ, до звыклое години vzdalъ былъ. Которого vzdанья ижъ
позванныи самъ презъ себе ани презъ пленипотента своего не
арештоваль и арештовати не хотел, а преречоныи пленипотентъ
акторки на немъ яко несталомъ и права посполитого непос-
лушнымъ далшого поступьку правного в тои справе домовлялся.
Мы теды с паны радами, сенаторами нашими, при боку нашемъ

на ссимв теперешнии згромажоними, за нестаньем позваного а за домовеньем ся и правными поступьками, пленипотента стороны поводовое, прихилияючис в томь до права посполитого, в дальшом тое справы поступку, записы *от* акторьки, позваному служачие, в протестации спецификованые, вси яко кгвалтовне и неслушье мимо право посполитое през позваного на акторце выможоные и признаные не важные быти наидуемо и шные часы вечьными, яко праву противьные, касуемо и аннигиуемо, шкоды, през акторьку стол поднятые, в позве менованые, десеть тисечеи золотых полских на позваномь и добрахь его вшеляких лежачих, рухомых и сумах пинежных акторце присужаемо и декляруемо. А в способ зыску вины инфамии, то есть чти *от*суженя и выволаня с панствь коронных и Великого князьства Литовьского, през позваного за учинок вышеш менованыи попалые, на том же позваным яко несталым всказуемо || и присужаемо. А на *об*воланье и публикованье тое *ж* вины инфамии справу тую до суду земьского и кгородского винницьких, *особе* и добрамь позваного належных, *от*сылаемо. Которыи же то суд и врьд кгородскии любо земьскии винницькии, не вписуючи тое справы до реестру и не припущаючи сторонь до жадных контроверсии, тую инфамию на позваномь возному енералови, *од* акторьки на шнь час приспособленому любо своему судовому, которых мы зараз тым же декретом теперешнимь придаемо, *об*волати, розказати мает. А по *об*воланю и публикованю на позваномь тое инфамии суд *он* кгородскии и земскии винницькии и иншии вшелякии, под которого бы юрисдикциею позваныи з добрами своими промешьковал, екгзекуцию skuteczną и не*от*влочную за реквизираньем стороны поводовое а с повинности уряду свого виконати и *от*править мает и будет повинень, а то под винами, в праве посполитом на недбалихь урядниковь *о*писаными. Дань в Варшаве дня сегого мца марца року панского тисеча шестьсот пятьдесят второго, панования нашего полского третьего а шведского четвертого року.

Реляция, яко и вышеш, его мл. к[сендза] кан[цлера].

¹ *на лівому полі навпроти рядка запис "o naiazdy na dobra, wiolencye i przytym do zapisów prawom iej przeciwnych".*

² "исвол" правлено .

7. 1652.III.7. Варшава

'Dekret ewaziej między wielm. Theofilą z Chocimierza Chmielecką, woiewodziną kiiowską, i innemi a urodz. Ianem i Wojciechem Łowczyckimi

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.61; Extr. –Tzw. ML, IVB-37, f.111-112v.]

Янъ Казимир, з ласки Божое корол полскии etc. *Ωзнаи-
муемо тым листом нашим etc.*, ижъ перед нас и суд нашъ
сеимовыи коронныи варшавьскии приточилас справа з реестру
судового за приволаньемъ возного енерала земьского и двору
нашого шляхетного Марцина Шжевича межи инстикгатором
нашимъ и Речи Посполитое и его деляторами, урожоными
Яномъ и Воицехом Ловчицькими, братею рожоною, некгды
зошлого *Σрого || Σрого Ловчицького*, комисара нашего, 9
поводами sprawy *ωринальное*, а теперешними позванными, з
велмною Теофилею с Хоцимира Хмелецькою, воєводиною
киевьскою, Лукашомъ Корнелиушом Хмелецькимъ, воєводичом
киовьским, Петром Зимницькимъ, принципалами, также
шляхетными Яблоньскимъ, Брозькою, Кгезком, Роткевичомъ,
Σрымъ Семикгиновьскимъ, Цибульскимъ, Сеневичомъ,
Марциномъ Капитаномъ, комприньципалами, тудежъ боярами,
даракганами и поддаными тое ж велмноное воєводиное и
воєводича киевьских з местечокъ их Балабановьки, Лукашова
и Корытна, им же самымъ з ымень и прозвискъ ведомыми, с
притомностю пановъ их, теперешними поводами, а самое sprawy
позванными за арештом, в справе тои на сеиме прошломъ, в року
тисеча *шестсот* чотырдесять семом *ωтправуючимся*, *ωт*
стороны теперешнее поводовое занесеныи и з року, тымъ
арештомъ заховалого, а то в справе презъ позваныхъ тепереш-
нихъ Ловьчицьких, а в справе *ωринальной* поводовъ, тепереш-
нимъ поводом, а на онъ час позванным, *ω* забите и *ωкрутное*
презъ поводовъ нинешних, приньципаловъ и комприньципалов,
якобы помененого *Σрого Ловьчицького* в року тисеча *шестьсот*
чотырдесятомъ дня двадцать четвертого децембра в замочьку в
месте Таборовьце замордованье, до вскарания и ростягненя на
них винь, в праве *ωписаных*, стол походячих, интенътованои. В
которои справе кгда терминъ на сеиме, в року тисеча *шестьсот*
чотырдесят первомъ *ωтправуючимся*, дня двадцать семого
септембра за позвомъ вторымъ, по *ωтрыманю* водле права
першое контумации, припаль теды мы с паны радами,
сенаторами нашеми, при нас на он час будучими, по контро-

9v.

версияхъ сторонъ, хотечис в той справе информоват, скрутинию обоеи стороны, перед нами в той справе выведеную, покладати наказалисмы, а же вечоръ припал, справу тую до другоє сѣссии суспендовалисмы. А кгда дня двадцать семого септембра того ж сеиму преречоного справа тая жъ перед судомъ нашимъ припала, теды мы с паны радами || нашими, поневаж стороны шбедве скрутиниум з шбодву строн не вывели, без которых водле права трудньо што мелисмы децидовати, теды шбомъ сторонам выведенъе скрутении *от* даты декрету тамтого по шести неделях на роках кгородских або земских кшвѣских, которые бы наипервей припасти мели, позволилисмы и терминъ сторонам шбомъ безъ припозву таики, якии на шнъ час припадалъ и быти мель, на пришлом сеиме, по тамътомъ напервей припадаючом, назначилисмы были. С которого декрету дилияци на скрутинию позволеное, кгда терминъ в суде сеиму помененого, в року тисеча шѣстсотъ чотырдесять семомъ *от*правуючого се, припал, теды тая справа для прудкоє лимитации сеиму тамътого в ареште не скончоная зостала, ш чом тот декрет, арешть и увес процес тоє справы зошлыи и дотол ся кончачии, ширей в себе маєт. На року теды нынешнимъ с помененого арешту, в той справе припалом, постановившиє перед нами и паны радами, сенаторами нашими, пленипотентъ позваных, а тепер поводовъ, шляхетных Матеушь Красускии поводовъ справы саеи, а теперешних позваных Ловчицких презъ возного вышєи менованого до права потрикрот привольват давалъ. Которые² ижъ ся не становили и справы свое не попирали, яко несталых и справы свое не попираючих, з допусчєня суду нашого сеимового на упад в зыску, в *от*битию справы, рєчи в позве *оригналном*, *от* позваных теперешних Ловчицких выданыи, и в декрете вышєи менованомъ выраженоє, з волнымъ *однакъ* тоє справы арештомъ, до звыклоє години vzdalъ был. Которого vzdанъя ижъ поводове, будучи ш године звыклои арештовои до арешъту справы тоє привольваны, не арештовали и арештовати не хотели, а преречоныи пленипотентъ поводовъ теперешних на них яко несталых и справы свое не попираючих далшого поступьку правъного в той справе домовлялься, теды мы с паны радами и сенаторами нашими, при боку нашим на сеимъ теперешнии згромажоными, за нестанъємъ поводовъ а за правъными поступьками пленипотентъта стороны поводовоє, прихилияючис в том || в том до

10

права посполитого, в дальшом тоє справы поступьку в способь зыску позваных справы принципалное, а теперешных поводовъ *от* позву стороны поводовое, речи в ним выраженоє и *от* всего процессу и поступьку правьного, за нимъ зошлого и дотол ся точачого, волных чинимо, справу тую с позваных зносимо и оную аннигилюємо, декляруючи то, ижъ южъ поводове позваных и потомьковъ их до справы тоє правьне потягати не маюи и мочи не будутъ мощью декрету теперешнего. До которого для лепшого веры и печать коронная єсть притисненая. Дань в Варшаве дня сємого мца марца року панского тисєча шєстьсот пятдєсятъ второго, панованя нашого полского трєтего а шведского четвєртого року.

За прєложенєм вєлебного в Богу єго мл. ксєн[дза] Андрея з Лєсина Лєсчинского, бискупа хєлминского и помєзанского etc. яко вышєи. ||³

10v.

¹ на лівому полі навпроти рядка запис "in contumacia[m] actorów względem zabicia Łowczyckiego.

² описка замість "которыхъ".

³ арк. 10v.-11v. незаповнені.

|| ¹ Akta dekretów i.k.m. i sejmowych, także przywileiów, danin i inszych spraw woiewódstw i xięstw kiiowskiego, wołyńskiego, брацлавского и черниеховского. Za panowania nאיśniejsze[go] Іана Kazimierza, króla polskiego i szwedskiego, wiekiego² xiążєcia litewskiego, ruskiego, pruskie[go] etc.

12

Za urzędу pieczętarskiego іаśnie wielmożnego i.m.p. Stephana z Pilce Korycińskie[go], najwyższego kanclerza koronnego warszawskiego, ojcowskiego, wolbramskiego etc. starosty. ||

12v.

Іаśnie вєлебного іє[go] мєи xiędза Andrzeia Trzebickiego, biskupa przemysłskiego, opata czerwińskiego etc. podkanclerzego koronnego.

Za pisarstwa ślachtetnego pana Stephana Kazimierza Hankiewica, sekretarza i pisarza іє[go] kr. mci.

Także króla i.m. Michała.

Za urzędу pieczętarskiego іаśnie wielmożne[go] i.m.p. Іана hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwyższego kanclerza koronnego, generała wielgopolskiego, malborskiego etc. starosty.

Item przewєlebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego,

13 biskupa chełmińskiego i pomezańskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, opactwa andrzeiowskiego administratora. ||

Poczyna się w roku pańskim 1653.¹

¹ написано крупніше.

² описка замість „wielkiego”.

8. 1653. IV. 8. Brześć Litewski

Przywilej i.k.m. na pisarstwo i metrykę ruską ślachtetnemu Hankiewiczowi

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.61; Oblata – MK-201, k.149-v.; Prot. oblaty – MK-393, f.104v.-105]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polsky, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, wołyńskie, kiiowskie, smoleńskie, czernihowskie, a szwedski, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznamujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Iako skoro za szegulną boską prouidentią i jednostainemi Rzeczypospolitej tej głosami na thronie królewskim zasiedliłmy, naiwiększa w tym nasza piecza była, aby prawa, przywileie, swobody i inne praerogatywy i zwyczaie dawne nie tylko całej Koronie tej, lecz i każdemu zosobna xięstwu służące w swojej zostawały klubie. A że xięstwa, województwa i powiaty wołyńskie, kiiowskie, bractawskie i czernihowskie cum iuribus suis do Korony tej incorporowane i przypadłe, zawsze iako w tribunale koronnym, tak i w sądach naszych sejmowych i zadwornych podług prawa ich i zwyczaui zdawna zachowałego, osobliwego do pisania decretów w sprawach obywatelów województw swych, także i do metryki ruskiej pisarza i metrikanta, od niaiśniejszych przodków naszych per specialia priuilegia regia podanych, zawsze miewali i miewaią. Zaczym i my onych przy tymże prawie i zwyczaui cale zostawiliłmy i zostawuiemy. A ponieważ na ten czas po ześciu szlachtetnego Iana Bedermana, pisarza i metrikanta województw przerzeczonych, toż pisarstwo i metryka wakuie. Zasługi zaś pilne, wiernie i życzliwie szlachtetnego Stephana Kazimierza Hankiewica, pisarza decretowego niaiśniejszej królowej jej mści paniej małżonki naszej, nam dobrze wiadome są, których iasny document w rzeczy samej, przez czas niemały zostawiając na dworze niaiśnisze[go] Władysława IV¹, pana brata naszego, w różnych functiach pokazał a niemniej || też przez lat kilka w kancellariej naszej decretowej koronnej z pochwałą i wygodą ludzką regimen prowadząc, przy nauce, experientiej i

13v.

biegłości swej wiernie nam oświadczył. Więc w prawie majde-
burskim i innym i w ruskim pisaniu dobrze biegły iest. Przeto chcąc,
aby meritorium suorum² fructum capiat i do dalszych usług naszych
tym chętniejszy zostawał, za szcęgulnym wielmożnego Stephana z
Pilce Korycińskiego, naiwyższego kanclerza koronnego, warszaw-
skiego, ojcowskiego, wolbramskiego, etc. starosty (cuius id[em]
muneris erat) zaleceniem temuż Stephanowi Kazimierzowi
Hankiewiczowi pomienione pisarstwo decretów naszych sejmowych
i zadwornych, i metrikę wołyńskiego, kiiowskiego, braclawskie[go]
i czerniehowskiego xięstw i woiewódtw, po śmierci wyżej
wspomnieno[go] Iana Bedermana do dispositiej naszej przypadaiące
i wakuiące, dać i conferować umyśliłiśmy, iakosz niniejszym listem
naszym assumen[tum] ipsum in numerum secretariorum n[ost]ro-
rum³ daiemy i conferuiemy. Które to pisarstwo naszą i metrikę
przerzeczonych woiewódtw tenże sekretarz nasz Stephan
Hankewic ze wszytkiemi wolnościami, prawami, praerogatiwami,
swobodami, dochodami, pożytkami, do tychże urzędów według
prawa i zwyczaiu służącemi, mieć, trzymać i używać będzie do
ostatniego kresu żywota swego albo póty, póki na urząd iaky wyższy
lub godność nie postąpi. Co do wiadomości dignitarzów, urzędników,
wszytkiej szlachty i obywatelów xięstw i woiewódtw wołyńskiego,
kiiowskiego, braclawskie[go] i czerniehowskie[go] donosząc, onym
roskazuiemy, aby przerzeczonego szlachetnego Stephana
Hankewica, sekretarza naszego, za prawdziwego pisarza
decretowego i metrikanta ⁴powiatów swych i ziem⁴ mieli, znali i
jemu podług praw, swobod, wolności, praerogatiw i dochodów,
zdawna przynależących, posłusznemi się z miejsca czynili dla łaski
naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy i pieczęć
koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Brześciu Litewskim na
sejmie walnym koronnym dnia ósmego miesiąca kwietnia roku
pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego trzeciego, panowania
królewstw naszych polskiego piątego, a szwedzkiego szóstego roku.

Ian Kazimierz król. Nicolaus Prazmowski, referendarius et
regens cancellariae regni maioris, m[anu] p[ropria]. Pieczęć wielka
koronna w puszcze na sznurze zawieszona.

¹ у ркпс. підкреслено.

² "т" піднято над рядком.

³ також.

⁴⁴ у ркпс. дані слова послідовно позначені цифрами "1, 3, 2", що визначає наступний порядок прочитання „powiatów i ziem swych”.

9. 1653.IV. 8(?). Brześć Litewski

14 **Iurament na || Iurament na pisarstwo i metrykę przereczonych
województw**

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62]

Ia, Stephan Kazimierz, przysięgam panu Bogu wszechmo-
gącemu, w Trójcy świętej iedynemu, królowi ie[go] mści, panu
memu m[i]ł[o]ści[we]mu, iż przywileia i listy wszelakie, tak samemu
królowi ie[go] mści, iako i Rzeczypospolitej należące, po rusku
pisane, wiernie tłumaczyć będę i one, iako też i zapisy wszelakie,
do act wołyńskich metryki k.i.m. ruskim lub polskim styllem zeznane,
także przywileia ludzi priuatnych wiernie przyjmować i wpisować
będę. Sejmowe i króla ie[go] mści decreta do act wołyńskich, także
controuersie stron wpisować, tudziesz według Boga, prawa pisanego
i słuszności radzić i sądzić mam między przyjacielem a
nieprzyjacielem, żadnego nie czyniąc braku. Extracty wszystkie z
tych act, nic nie odmieniając, wypisować mam. Zapisów żadnych
bez wiadomości ich mm. pp. pieczętarzów nie mam przyjmować.
Acta metryki wołyńskiej wcale chować będę, nic w nich nie
przydając ani uimując. Secreta wszystkie, które mnie powierzone
będą, wiernie dochowam, ani ich słowem lub pismem odkryję i insze
sprawy, temu urzędowi należące albo od krola ie[go] mści zlecone,
wiernie odprawię. Tak mi panie Boże dopomóż i ta męka pańska.

10. 1654. III. 21. Warszawa

**Contumacja pierwsza od instygatora koronnego i urodzone[go]
Stanisława Muszatycza Ochłopowskie[go], skarbnika wołyń-
skie[go], na vrodzonym Włodzimierzu Hulewiczu, Philipie
Bokieiu, Dymitrze Borowskim i inszem**

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polsky, wielkie xiąże
litew[skie], ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflandtskie,
wołyńskie, kiiowskie, smoleńskie, czerniehowskie, a szwedski,
gottski, wandalski dziedziczny król. Oznaimuiemy tym listem
naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy,
iż zapozwani byli na sejm terażniejszy walny koronny urodzeni
Włodzimierz Hulewicz i Philip Bokiej, principałowie, Dymitr
Borowski i inszi ich comprincipałowie listem mandatu pozwu
naszego w ten sposob:

14v. Ian Kazimierz, z Bożej łasky król || polsky, wielkie xiąże
litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, wołyńskie, kiiowskie,

inflandskie, smoleńskie, czerniechowskie a szwedzi, gottski, wandalski dziedziczny król. Urodzonym Włodzimierzowi Hulewiczowi i Philipowi Bokieiowi jako principałom, Dimitrowi Borowskiemu i inszym sługom i czeladzi wiern. ww. jako comprincipałom, z osób i dóbr wiern. ww. wszelakich, leżących i ruchomych, powagą naszą królewską roskazujemy, abyście wiern. ww. przed nami i pany radami naszymi na sejmie walnym koronnym sześćniedzielnym, który dnia iedenastego miesiąca februarii w roku terazniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiątym czwartym zacząć się ma, i przed sądem naszym sejmowym dnia szóstego od zaczęcia sejmu (pierwszy iednak wyiąwszy), od położenia mandatu tego w niedziel sześć albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru należnego przypadnie i przywołana będzie, sami oblicznie i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i urodzon[ego] Stanisława Muszaticza Ochłopowskiego, skarbnika naszego ziemie wołyńskiej, iego delatora. Który wiern. ww., przychylając się do praw koronnych tutziesz i statutu, województwu wołyńskiemu służącego, pozywa o to, iż, gdy delator po ześciu z tego świata urodz. niegdy Piotra Zykowicza Książskiego, horodniczego łuckiego, otrzymawszy przywilej na części pewne, we wsi Kniaziu będące a do dispositiej naszej po śmierci pomienionego Książskiego przypadłe, których dóbr, gdy z podania sobie onych od skarbu koronnego in pacifica reali et actuali possessione zostawał i przez woźnego i szlachtę nemine contradicente obiał, w nich, iako sobie od nas conferowanych, iako iuż w domu swoim pace et securitate publica obwarowanym, zostawał, wiern. ww. principałowie z comprincipałami, nie pomniąc nic na bezpieczeństwo domów szlacheckich tutziesz lekce sobie poważając prawo pospolite i powagą naszą królewską, wzruszając pokój pospolity sąsiedzki ani na stan¹ starożytny szlachecky nic nie pomniąc delatora¹ dnia trzydziestego ianuary w roku 1654² manu armata et violenta z strzelbą ognistą, iako do wojny przysposobiwszy się, na dwór possessioni delatoris podległy naiachawszy i insperate obadwa, pierwej principales do izby wszedzszy, tam zarazem delatora, za stołem siedzącego i nic się na siebie iako iuż w domu swoim niespodziewającego, z obóh stron zasiedli a za wami ll wami czeladź zaraz manu armata z szablami, ze strzelbą ognistą z kurkami nałożonemi, czapki nasunawszy, za szablami się trzymając, weszli. Tamże wiern. ww. pierwszej słowy, honorowi i starożytności delatora szkodzącemi, zelżywszy z onych dóbr, od nas delatorowi conferowanych, żadne[go] do nich praetextu

15

nie mając, ieno iakąś nieważność przywileiowi naszemu hardzie zadawaliście. Na które żądanie, gdy się delator na sądy nasze odwoływał, wiern. ww. odpowiedziawszy hardzie, że tak i bez korola osudziat i inszych słów w protestatiej wyrażonych zażywszy, nie pomniac nic na miłość bliźniego securitatem domorum³ nobilium ani na powagę naszą królewską, zaraz delatora, za stołem siedzącego, w gębę pięścią okrutnie uderzyłeś wiern. twoia Hulewiczu, a potym wiern. twoia Hulewiczu i Bokieiu z czeladzią i comprincipałami w izbie do szabel rzuciliście się i po tym razie delatora w rękę prawą w staw, w samy palec wskazuiący, podle wielkiego będący, szablą raniliście, a drugim z strzelbą nakręconą z kurkami przyłożonemi, aby delator nie uszedł, strzedź kazaliście. I gdyby delator za nastąpieniem mroku a za ochroną boską i dodaniem⁴ sobie konia z tego dworu swego nie uszedł, pewnie by go o szwank zdrowia przyprowadzilibyście⁵ byli, iakosz i teraz na miejscach różnych odpowiedzi na zdrowie delatora wiern. ww. czynicie. Którym to takowym swoim bezprawnym postępkim prawo pospolite, bezpieczeństwo domów szlacheckich tudziesz i powagę naszą królewską i pokój sąsiedzki wiern. ww. zgwałciliście, dom delatora przez naiachanie i zekrwawienie onego zekrwawiliście a zatym w winy prawne, na takowych naieźników uchwalone, na osobę swoię zacięgnęliście. Do których na wiern. ww. wskazania i rościagnienia tym mandatem naszym przed nas na termin wyżej mianowany iesteście pozwani. Na którym, abyście stanąwszy w tym się wszystkim i co ieszcze szerzej wiern. ww. deducowano przez delatora będzie usprawiedliwili. Pisan w Warszawie dnia trzeciego february roku pańskiego 1654⁶, panowania królestw naszych polskie[go] piątego a szwedzkiego szóstego roku.

Alias iako ten pozew szyrzej⁷ sam w sobie opiewa.

15v. ⁸Na sejmie tedy ninieiszym walnym koro[n]nym⁸ i terminie, z tego pozwu mandatu naszego przypadaiącym, postanowiwszy się oczywiście szlachetny Andrzej Chocicky, plenipotent powodowej || powodowej strony, pozwanych wszystkich, ponieważ się za przywołaniem woźnego generała naszego szlachetnego Marcina leżewicza do prawa i sądu naszego sejmowego terażniejszego ani sami przez się, ani przez żadnego umocowanego swego nie stawili, iako niestałych i prawu nieposłusznych z dopuszczenia sądu naszego sejmowego w winie pierwszej contumaciej sejmowej wedle prawa wzdał. Które wzdanie albo contumacia piewsza do xiąg cancellariej naszej decretowej wołyńskiej iest zapisana i ten extract stronie

affectuiącej i potrzebuiącej iest pod pieczęcią koronną większą wydany. Dan i pisan w Warszawie na sejmie walnym sześć-niedzielnym koronnym w sobotę, przed świętem Zwiastowania naświętszej Panny Mariej najbliższą, to iest dnia dwudziestego pierwszego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego czwartego, panowania królestw naszych polskiego piątego a szwedzkiego szóstego roku.

Stephan z Pilce Koryciński, kanclerz naiwyższy koronny.

Za sprawą iaśnie wielmożne[go] ie[go] mci pana Stephana z Pilce Korycińskiego, naiwyższego kanclerza koronnego, warszawskie[go], ojcowskie[go], wołbram[skiego], etc. starosty. Stephan Hankiewicz, i.k.m. secret[arz] i pisarz, m[anu] p[ropri]a.

¹⁻¹ у ркпс. дані слова послідовно позначені цифрами "1, 2, 4, 5, 3.", що визначає наступний порядок прочитання „starożytny szlachecky delatora nic nie potniąc”.

² у ркпс. підкреслено.

³ "т" у кінці слова піднято над рядком.

⁴ "т" піднято над рядком.

⁵ описка замість „przyprowadziliście”.

⁶ у ркпс. підкреслено .

⁷ описка замість „szerzej”.

⁸⁻⁸ написано крупніше.

11. 1654. VI. 26. Warszawa

Decret sejmowy między urodz. Muszatyczem Ochłopowskim, powodem, a Hulewiczem¹, Bokieiem i innemi

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62].

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc., etc. Oznaimuiemy etc., iż zapozwani byli na sejm terażniejszy walny koronny warszawski drugim pozwem mandatu naszego po otrzymaniu pierwszej contumacialnej winy na przeszłym sejmie walnym koronnym warszaw[skim], tegoż roku odprawuiącym się, urodzeni Włodzimierz Hulewicz i Filip Bokiej iako principałowie, Dimitr Borowski i inszi słudzy i czeladź ich, comprincipałowie, w ten sposób:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, etc., etc. Urodzonym ll urodzonym Włodzimierzowi Hulewiczowi i Filipowi Bokieiowi iako principałom, Dimitrowi Borowskiemu i innym sługom i czeladzi wiern. ww. iako comprincipałom, z osób i dóbr wiern. ww. wszelakich, ruchomych i leżących, powagą naszą królewską roskazuiemy, abyście wiern. ww. przed nami i pany radami naszymi

16

na sejmie blisko przyszłym i przed sądem naszym sejmowym dnia szóstego od zaczęcia sejmu (pierwszy iednak wyiawszy), od położenia mandatu tego za niedziel sześć albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru należnego przypadnie i przywołana będzie, sami oblicznie i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i urodzonego Stanisława Muszatycza Ochłopowskie[go], skarbnika naszego ziemie wołyńskiej, iego delatora. Który otrzymawszy na sejmie terazniejszym na wiern. ww. winę pierwszej contumaciej z dopuszczenia sądu naszego sejmowego drugim pozwem mandatem naszym, przychylaiąc się do praw koronnych i statutu, województwu wołyńskie[mu] służącego, wiern. ww. pozywa o to, iż, gdy delator po ześciu z tego świata urodz. niegdy Piotra Zykowicza Kniażskiego, horodniciego łuckiego, otrzymawszy przywilej na części pewne, we wsi Kniażiu będące a do dispositiej naszej po śmierci pomienionego Kniażskiego przypadłe, których dóbr, gdy z podania onych sobie od skarbu koronnego in pacifica reali et actuali possessione zostawał i przez woźnego i szlachtę nemine contradicente obiał, w nich, iako sobie od nas conferowanych, iako iuż w domu swoim pace et securitate publica obwarowanym, zostawał, wiern. ww. principałowie z comprincipałami, nie pomniąc nic na bezpieczeństwo domów szlacheckich tudziesz lekcie sobie poważaiąc prawo pospolite i powagę naszą królewską, wruszaiąc pokój pospolity sąsiedzki ani na stan starożytny szlachecki delatora nic nie pomniąc, dnia trzydziestego ianuarii w roku 1654² manu armata et violenta z strzelbą ognistą, iako do wojny przysposobiwszy się, na dwór possessioni delatoris podległy naiachawszy i insperate obadwa, pierwej principales do izby wszedszy, tam zarazem delatora, za stołem siedzącego i nic się na siebie iako iuż w domu swoim niespodziewaiącego, z obóch stron zasiedli a za wami czeladź zaraz manu armata z szablami, ze strzelbą ognistą z kurkami nałożonemi, czapki nasunąwszy, za szable się trzymaiąc, weszli. Tamże wiern. ww. pierwej słowy, honorowi i starożytności delatora szkodzącemi, zelżywszy z onych dóbr, od nas delatorowi ll delatorowi conferowanych, żadnego do nich praetextu nie maiąc, ieno iakąś nieważność przywileiowi naszemu hardzie zadawaliście. Na które żądanie, gdy się delator na sądy nasze odwoływał, wiern. ww. odpowiadziawszy hardzie, że tak i bez korola osudziat i inszych słów, w protestatiej wyrażonych, zażywszy, nie pomniąc nic na miłość bliźniego securitatem domorum nobilium ani na powagę naszą królewską, zaraz delatora, za stołem siedzącego, w gębę

pięścią okrutnie uderzyłeś wiern. twa Hulewiczu, a potym wiern. twa Hulewiczu i Bokieiu z czeladzią i comprincipalami w izbie do szabel rzuciliście się i po tym razie delatora w rękę prawą w staw sam w palec wskazujący, podle wielkiego będący, szablą raniliście, a drugim z strzelbą nakręconą z kurkami przyłożonemi, aby delator nie uszedł strzedź kazaliście. I gdyby delator za nastąpieniem mroku a za ochroną boską i dodaniem sobie konia z tego dworu swego nie uszedł, pewnie by go o szwank zdrowia przyprowadziliście by byli, iakoż i teraz na miejscach różnych odpowiedzi na zdrowie delatora wiern. ww. czynicie. Którym to takowym swoim bezprawnym postępkim prawo pospolite, bezpieczeństwo domów szlacheckich i pokój sąsiedzki wiern. ww. zgwałciliście, dom delatora przez naiachanie i zranienie onego zekrwawiliście a zatym w winy prawne, na takowych naieżników uchwalone, na osobę swoją zaciągnęliście. Do których na wiern. ww. wskazania i rościagnienia tym mandatem naszym przed nas na termin wyżej mianowany iesteście pozwani. Na którym, abyście stanąwszy w tym się wszystkim i co ieszcze szerzej wiern. ww. deducowano przez delatora będzie usprawiedliwili. Pisan w Warszawie we wtorek w wigilią Zwiastwowania naświętszej Panny Mariej, to iest dnia dwudziestego czwartego miesiąca marca roku pańskiego 1654³.

Alias iako ten pozew mandat nasz w xięgach grockich⁴ Łuckiego zamku pod datą dwudziestego pierwszego dnia miesiąca aprila roku terażniejszego aktikowany szerzej sam w sobie o tym wszystkim opiewa.

Na którym terminie, z pomienionego pozwu i regestru sądowego wołyńskie[go] za przywołaniem woźnego generała ziemskiego i dworu naszego szlchetnego Marcina Iżewicza przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa urodzony Stanisław Muszatycz Ochłopowski, skarbnik nasz wołyńskiej ziemi oraz z szlchetnym Adamem Czarnołuskim przed nami i sądem naszym sejmowym stanowił się i tego terminu zawitego pilnował pozwanych, to iest urodzonych Włodzimierza Hulewicza, Filipa Bokieia || Bokieia, principalów, Dimitra Borowskiego i inszych sług i czeladź ich, przez woźnego generała naszego wyżej wspomnionego trzykroć i nad prawo czwarty raz do nas i sądu naszego przywołanych, ani przez się, ani przez żadnego umocowanego swego niestanowiących się i sprawy tej niepilnujących, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego w zysku win prawnych videlicet infamiae, quae decernitur, additur et remittitur.
⁵A iednak, aby ciż pozwani wyżej mianowanych dóbr, w pozwie

wyrażonych, iako urodzonemu delatorowi terazniejszemu według prawa, od nas na to otrzymanego, służących, od daty dnia dzisiejszego w niedziel sześc, gdy przez woźnego generała i dwóch szlachciców o to requirowani będą, ustąpili i one cale w possessią i spokojne trzymanie urodzonemu delatorowi Stanisławowi Muszatyczowi Ochłopowskiemu puścili, reintromissiej i possessiej tej ani sami przez się, ani przez żadne na to subordinowane osoby nie przeszkadzali ani bronili. Do których obietcia woźny generał ze dwoma szlachcicami, na to od strony sposobionemi, przydany. Nad to szkody, na ten czas przez delatora tak względem kosztów i expens prawnych, iako i względem nietrzymania dotąd dóbr pomienionych z przyczyny pozwanych popadłe i na złotych dziesięć tysięcy polskich oszacowane, przy reinductiej w te dobra pomienione, aby zapłacili, a to oboie pod winą wiecznej bannitiej, która w niedosyc uczynieniu decernitur, additur i termin stronom zawity do tej publicatiej wiecznej bannitiej w urzędzie grodzkim łuckim albo włodzimirskim bez wszelkich przypozwoń zachowany ⁶na sejmie terazniejszym warszawskim w piątek blisko przeszły, to iest dnia 19⁷ etc., etc. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekr[etarz] i pisarz, m[anu] p[ropri]a⁶,⁵ na sejmie terazniejszym warszawskim w piątek blisko przeszły, to iest dnia dziewiętnastego miesiąca czerwca wzdął był. Ale tę condemnatę potym w kilka dni przyszedszy do cancellariej naszej Daniel Rafałowicz imieniem pozwanych wyżej mianowanych arrestował. Który arrest lubo niewcześnie opowiedziany, iednak my z łasky naszej królewskiej przyiąć i zapisać roskazaliśmy z tą conditią, aby strona pozwana dalszych dilatij nie zażywała, ale się w tej sprawie, gdy z rejestru przywołana będzie, nieodwłocznie rozprawiła. ⁸Na terminie tedy i roku dzisiejszym⁸, z tegoż arrestu przypadaiącym, gdy strony wyżej opisane, a mianowicie urodzony delator sam oblicznie, pozwani zaś przez szlachetne[go] Alexandra Rudeckiego, przed nami i sądem naszym sejmowym stanęli i tego terminu pilnując różne swoje controuersie wnosili, a osobliwie powód z protestatiej i pozwu wyżej inserowanego naprzeciwko pozwanym proponował, przeciwnym sposobem pozwanych plenipotent o dilatią verae infirmitatis iednego z pozwanych urodzone[go] Hulewicza żądał. ⁹My tedy z pany senatorami i radami naszymi⁹, na ten sejm zgromadzonemi, przy boku naszym siedzącemi, po takowych strony oboiej controuersiach, ponieważ stronie pozwanej nie iest actus personalis, dlatego na stronę odrzuciwszy plenipotentą pozwanej strony affectatią, tymże pozwanym w sprawie tej dalej postępować nakazaliśmy. A gdy

strony obie in procedendo różne swoje wnosili controuersie,¹⁰ my z temież pany senatorami i radami naszymi¹⁰, przy boku naszym na ten czas siedzącymi, ponieważ sprawa criminaliter intentowana bez scrutiniu[m] decidowana być nie może, przeto dilatiej deducendi scrutinii oboiej stronie pozwoliliśmy. Iakosz pozwalamy i, aby strony obiedwie tak powodowa, iako i pozwana, też skrutinia przed sądem ziemskim albo grodzkim łuckim, które się po sześciu niedzielach od daty dnia dzisiejszego rachuiąc || rachuiąc naipierwej odprawować będą, według prawa wywodzili i odprawili, nakazujemy. Po odprawionym zaś i wywiedzionym z obu stron skrutinium albo nie stronom pomienionym obudwom termin znowu przed sądem naszym stawienia się i dalszej¹¹ decisiej naszej przysłuchania sejmowej na sejmie¹¹ immediate blisko przyszłym, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwów naznaczamy i zachowuiemy zawity dekretem naszym sejmowym, do tego środkiuącym. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym w piątek przed świętem świętych Piotra i Pawła apostołów najbliższy, to jest dnia szóstego miesiąca czerwca roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego czwartego, panowania królestw naszych polskie[go] szóstego, szwedzkiego siódmego roku.

17v.

Za sprawą wielebnego w Christusie panie i.m. xiędza Andzeia Trzebickiego, nominata przemyskiego, proboszcza płockiego, opactwa czerwińskiego administratora, podkanclerzego koronnego. X. Andzej Trzebicky, nominat przemyski, podkanclerzy koronny. Stephan Hankiewicz, ie[go] królew[skiej] mści secretarz i pisarz. ||¹²

18

¹ "т" піднято над рядком .

² у ркпс. підкреслено .

³ також .

⁴ описка замість „grodzkich”.

⁵⁻⁵ вставка з арк. 17, на полях навпроти позначення вставки запис „vide folio verso a signo tali”.

⁶⁻⁶ написано крупніше .

⁷ у ркпс. підкреслено .

⁸⁻⁸ написано крупніше.

⁹⁻⁹ також.

¹⁰⁻¹⁰ також.

¹¹⁻¹¹ у ркпс. дані слова послідовно позначені цифрами “1, 2, 4, 3, 5,”, що визначає наступний порядок прочитання „decisiej naszej sejmowej przysluchania na sejmie”.

¹² арк. 18-19 незаповнені.

19v. ||²Roku¹ pańskiego 1658³. Za panowania niaśniejszego Iana Kazimierza, króla polskiego i szwedzkiego etc.

Za urzędu pieczętarskiego iaśnie wielebneho ie[go] mci xdza Mikołaiia z Prażmowa Prażmowskiego, najwyszszego kanclerza koronne[go], nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, etc. i iaśnie wielmożnego ie[go] mci pana Bogusława na Lesznie Leszczyńskiego, podkanclerze[go] koronnego, generała wielkopolskie[go], międzyrzyckie[go], ostrsk[iego], człuchowskie[go], etc. starosty. Za pisarstwa szlachetne[go] Stephana Kazimierza⁴Hankiewica, sekretarza i pisarza i.k.mci⁴.²

¹ на лівому полі навпроти рядка запис „про війні шведській”.

²⁻² написано крупніше.

³ у ркпс. підкреслено.

⁴⁻⁴ також.

20 ¹Działo się w Warszawie we wtorek przed świętem Narodzenia Najświętszej Panny Mariej bliski, to iest dnia 3 miesiąca września roku p[ਾਂskiego] 1658.⁻¹ ||

12. 1658. VIII. 30. Warszawa

Confirmacia pewnego laudum albo spólnego postanowienia na obronę miasta ie[go] królewskiej mci Łucka

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62; Sig.-1, s.57; Wpis – ²⁻²MK-178, f.184-185v.]

Ioannes Casimirus, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Samogitiae, Liuon[iae], Smolensc[iae], Czerniechou[iae]que nec non Suecorum, Gotthor[um], Vandalor[um]que haere[dita]rius rex. Significamus praesentibus l[itte]ris n[ost]ris, quorum interest uniuersis et singulis, exhibitas nobis esse l[itte]ras pargameneas manu serenissimi diuae memoriae Sigismundi Tertii, parentis n[ost]ri desideratissimi, subscr[ipt]as sigilloque minoris cancellariae Regni communitas, sanas, saluas, omnique suspitionis nota carente[s] supplicatumque nobis ut eas autoritate n[ost]ra regia approbare et ratificare dignaremur. Quarum l[itte]rarum tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

²Zygmunt trzeci, z łaski Bożej król polski etc. Oznajmuiemy etc. Pokładano przed nami imieniem burmistrza, radziec i wszystkiego pospolstwa miasta naszego Łucka list pewny papierowy, podpisem burmistrza tegosz i pisarza radzieckiego tamecznego także pieczęcią miejską ztwierdzony, zawieraiący w sobie pewne laudum albo postanowienie, na obronę miejską tak od urzędu, iako i pospolstwa tamecznego spólnie uchwalone, całe, zupełne i w niczym

nie naruszone. Supplikując nam, abyśmy to laudum albo postanowienie ich na obronę wszystkiego miasta przeciwko nieprzyjacielom Krzyża świętego uczynione, powagą naszą we wszystkim utwierdzili i umocnili. Którego to listu słowa są takie:

Burmistrz i rajce miasta ie[go] królewskiej mci Łucka czynimy wiadomo tym listem naszym dobrowolnym teraz i napotym będącym ludziom, iż my we wszystkim zniszczone i w prouenta ogołoczone miasto króla i mci tuteczne Łucko widząc, któremu nie tylko na inszych potrzebach miejskich, ale i na obronie przeciwko tatarskim incursiom zchodzi, chcąc iakiejkolwiek miastu temu przyczynić obrony, zwyczajem inszych miast, w tym idąc, także zgodnie się i spólnie wszyscy na to z pospolstwem tutejszym namówiwszy, tak między sobą postanawiamy || i sami na się, i potomki nasze to przyjmujemy, to jest, aby odtąd każdy mieszczanin tutejszy albo w domu czyimkolwiek gospodarz, albo gospodyni lubo najemnik, na gruncie miejskim mieszkający a gorzałkę szynkujący tak w mieście samym, iako i na przedmieściu, i też ktobykolwiek lubo teraz, lubo potym od mieszczanina tutejszego dom kupił, żadną się inszą iurisdictionią, iako obywatel miasta tego i na miejskim gruncie mieszkający, nie wyimując (wyiąwszy dwie karczmy szynkowe wójtowskie, przywilejem króla i mci od tego uwolnione), gorzałki żadnej szynkować nie mógł, aszby arendę u urzędu miejskiego radzieckiego, teraz i napotym zawsze będącego, według proporciej domów gościnnych robić kazał i tę arendę każdy gospodarz albo najemnik od szynkowania tej gorzałki do skrzynki albo szafarzów miejskich dawał. Którą to arendę my, urząd tutejszy łucki radziecki i napotym będący, na przyczynienie strzelby i obrony miejskiej, a najwięcej na poprawienie wałów tak miejskich, iako i przedmiejskich całe obracać zawsze się submittujemy i na czasy potomne. Na co o confirmatią dla większej tych rzeczy pewności ie[go] królewskiej mci pana naszego mciwego uniżenie prosimy. Działo się to w Łucku dnia 15 miesiąca maja roku pańskiego MDCXXX.

Ian Matwieiewicz, burmistrz łucki. Piotr Ogonecki, pisarz radziecki miejski łucki.

My tedy takowe ich postanowienie, ku dobremu pospolitemu miasta wszystkiego między sobą zgodnie uczynione, słuszne upatrując, one we wszystkich jego punktach, clausulach i artykułach, ile prawu pospolitemu nieprzeciwne i miastu naszemu Łucku do obrony potrzebne, powagą naszą ztwierdzamy, umacniamy i roborujemy, i, żeby we wszystkim na czasy potomne w zupełnej

20v.

swojej mocy i władzy było, mieć chcemy, tak iednak, aby rajcy tameczni liczbę z tego comissarzom naszym zawsze oddawali. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisuiemy, pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliżmy. Dan w Warszawie dnia XVII miesiąca września roku pańskie[go] MDCXXX, panowania królestw naszych polskiego XXXIII a szwedzkiego XXXVIII roku.

Sigismundus rex. Ioannes Bederman. Locus sigilli.^a

21 Cui supplicationi nos uti iuste benigne annuen[tes], praeinsertas l[itte]ras in omnibus earum punctis, ll clausulis et articulis approbandas et ratificandas esse duximus, prout quidem in quantum iuris est, et usus earum habetur, approbamus et ratificamus per praesentes, volentes easdem robur debitum obtinere debere. In cuius rei fidem p[rae]sentes manu n[ost]ra subscr[ipt]as, sigillo regni communiri iussimus. Datum Varsaviae in comitiis regni g[e]n[er]alibus die XXX mensis augusti anno domini MDCLVIII, regnorum n[ost]rorum Poloniae X, Sueciae vero XI anno.

Ioannes Casimirus rex. Locus sigilli Regni cancellariae maioris. Ioannes Ignatius Bąkowski, succ[amerarius] culmen[sis], s[ecretarius] r[egiae] m[ai]es[t]at[is], m[anu] p[ro]pria].

¹⁻¹ написано крупніше.

¹Poczyna się w roku pańskim 1659.¹

13. 1659. III. 24. Warszawa

Contumacia pierwsza od instygatora koronnego i urodz. Woroniczów na urodzon[ej] Annie z Obodna Bobrownickiej, podczaszynej rawskiej

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.2]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie etc. Oznamuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, isz zapozwana była na sejm terażniejszy walny koronny urodzona Anna z Obodna Bobrownicka, podczaszyna rawska, urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, małżonka, listem mandatu pozwu naszego w ten sposób:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, masowieckie, żmudzkie, inflanckie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Urodzonej Annie z Obodna, urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, małżonce, zeszęgo z tego świata urodzonego Iana z Obodna Obodeńskiego córce a zeszętych urodzonych Daniela,

Andrzeia z Obodna Obodeńskich rodzonej synowicy, dóbr i ciężarów wszystkich tak po rodzicu wierności waszej, iako i po pomienionych stryjach wierności twojej, bezpotomnie zeszyłych iedynej successorce i possessorce, z osoby, tychże wsze-ll lakich dóbr wierności twojej, leżących i ruchomych, i summ pieneznych roskazujemy, abyś wierność twoia przed nami i pany radami, i senatorami naszymi na sejmie walnym koronnym w Warszawie albo gdzie przez nas złożony będzie, od daty położenia mandatu tego za niedziel sześć od zaczęcia onego szóstego dnia, pierwszy iednak wyiawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa przez woźnego do sądu naszego z rejestru przywołana będzie, sama oblicznie i zawicie stanęła na żałobę i prawne poparcie instigatora koronnego i urodzonych Alexandra, cześnika kiiowskiego, rothmistrza ie[go] k.mci, Daniela, skarbnika kiiowskiego, dworzanina naszego, Karola, Stephana i Adama Woroniczów, brata i synowców, także i successorów dóbr wszystkich po zeszyłym niegdy urodzonym Philonie na Szumsku Woroniczu, podkomorzym kiiowskim, pozostałych. Który² wierność twoię z przytomnością małzonka twego pomienionego urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, przychylając się do praw i constitutyi koronnych racione infrascr[ipt]orum sancit[as], pozywają o to, isz mianowany rodzic i stryiwie wierności twojej przepomniawszy win w prawie popolitym na wzruszających i łamiących foedera amicitiae, także na tych, którzy damno alieno locupletari conantur opisanych, co większa wzruszając foedera priuilegiorum unionis, woiewództwom wołhynskiemu, bractławskiemu i kiiowskiemu nadanych, gdy pomieniony brat i stryi delatorów zostawał w stanie wdowim wieku swego podeszłego, niegdy rodzic i stryiwie wierności waszej zmówiwszy iusz raz i ślubną żoną uczyniwszy urodzoną niegdy Marynę Obodeńską, córkę zesłego tesz niegdy urodzone[go] Gabriela Obodeńskiego, substantiej i fortun niemających dziedziczkę urodzonego niegdy Stephana Chrynickiego, i ztąd sobie iedyne lucrum obmyślawszy, znowu aliud lucrum quaerendo przyiechawszy w dom nieboszczyka pomienionego urodzonego niegdy Philona Woronicza, podkomorzego kiiowskiego, wdowcowi w odyskaniu i w odebraniu małzonki pana Chrynickiego a w oddaniu jej secundarie za pomienionego stryia i brata delatorów secundarium quaerendo lucrum suam nauarunt operam. Tedy stryi i brat delatorów periculum exinde sperando nie chciał na to pozwolić, stryiwie i rodzic ll wierności twojej nie tylko verbo suo nobili et militari, quod est

21v.

22

firmius omnibus inscr[ipt]onibus, lecz i pewnymi swoimi scryptami roborowanymi, że we wszystkich sprawach criminaliter et ciuilliter na sejm, do trybunałów, grodów i ziemstw, i duchownych sądów, i gdziekolwiek przez urodzonych Alexandra, Andrzeia i Stephana Chrynickich i przeciwko nim od stryiów i od rodzica wierności waszej, i przeciwko nieboszczyka stryia i delatorów o cokolwiek intentowanych, ieśliby iakimkolwiek sposobem przyszło szwankować, a zatym do iakiśkolwiek satisfactiej z pomienionymi urodzonymi Chrynickimi lubo przez dekret, lubo przez ugodę przyziacielską tudziesz i do nakładów iakich nieboszczykowi bratu i stryiovi delatorów przyszło. Tedy te wszystkie szkody i nakłady swym własnym kosztem zastępować sami i z potomkami swymi assecurowali się i słowem szlacheckim przyobiecali. Iakosz rodzic i stryiovie wierności waszej takie przyrzekszy słowo, wielkie naiazdy na dom urodzonego Stephana Chrynickiego uczyniwszy i criminalów różnych wiernościom waszym na terminie specifikowanych narobiwszy, brata i stryia delatorów do wydania na tę sprawę expens na dwakroć sto tysięcy złotych przywiódszy, do tych czas przepomniawszy słowa swego szlacheckiego i zwiąsków, także assecuratyi swoich lubo delator odkupuiąc honory, substantie i zdrowia ich, uspakaiąc kriminały wielkie, wielką spezę na dwakroć sto tysięcy złotych polskich albo, iako na terminie przyszłym wiernościom waszym dedukowano i dostatecznie wywiedziono będzie, łożył, stryiovie wierności waszych tej spezy ze częstokrotną requisitią wrócić i słowu swemu uczynić dosyć coraz przyobiecuiąc, dotychczas ani oni sami, ani wierność wasza zostaiąc successorką ich nie uczyniłasz ani uczynić chcesz. A że criminale onus przez antecessora delatorów satisfactioe criminali etiam exposcit vindicationem processu, dlatego delatores, przychylaiąc się do prawa pospolitego wierność waszą iako successorkę dóbr i ciężarów wszystkich tak po rodzicu wierności twoiej, iako i po wzwyż mianowanych stryiach, bez-ll potomnie zeszytych, pozostałych na termin wzwyż mianowany do wykonania win prawnych, które ex arbitrio n[ost]ro dictante lege publica na wierność waszą nakazane będą, i do wskazania tego wszystkiego, iako ipsu[m] negotium principale exposcit na wierność waszą, pozywaią. Na ktorym iako na zawitym abyś wierność wasza stanąwszy w tym wszystkim i co ieszcze czasu prawa wierności waszej szerzej proponowane będzie usprawiedliwiła się. Pisan w Toruniu dnia XII miesiąca stycznia roku pańskiego MDCLIX, panowania naszego polskiego X, szweckiego zaś XI roku.

22v.

Locus sigilli maioris cancellariae.

Alias iako ten pozew mandatu naszego do akt grodzkich lubelskich w poniedziałek przed świętem ś. Walentego męczennika bliski roku terażniejszego podany i wpisany, szerzej sam w sobie opiewa.

³Na sejmie tedy niniejszym walnym koronnym³ i terminie, z tego pozwu mandatu naszego przypadającym, postanowiwszy się oczywiście urodzony Daniel Ierzy Woroniecz, skarbnik kiowski, swoim i inszych spółpowodów swoich imieniem czyniący, pozwaną urodzoną Annę z Obodna Bobrownicką, podczaszyną rawską wyżej mianowaną, ⁴z przytomnością urodz. małżonka jej,⁴ ponieważ się za przywołaniem woźnego generała naszego szlachetnego Iana Krukowskiego do prawa i sądu naszego sejmowego terażniejszego ani sama przez się, ani przez żadnego umocowanego swego nie stawiała, iako niestałych i nieposłusznych prawu, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego w winie pierwszej contumacii sejmowej wedle prawa wzdał. Które wzdanie albo contumacia pierwsza do ksiąg cancellariej naszej dekretowej wołyńskiej jest zapisana i ten ekstrakt stronie affektuiącej i potrzebuiącej jest pod pieczęcią koronną mniejszą wydany. Dan i pisan w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym w poniedziałek w wigilią Zwiastowania naświętszej Panny Marij dnia dwudziestego czwartego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćsetn[ego]⁵ pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskie[go] X, szweckiego XI roku.

Za sprawą iasnie wielmożnego ie[go] mci pana Bogusława na Lesznie Leszczyńskiego, podkanclerzego koronnego, generała wielgopolskiego, międzyrzyckie[go] || międzyrzyckiego, człuchowskiego, osieckiego, ostrzkiego etc. starosty. Bogusław na Lesznie, podkanclerzy koronny. Stephan Kazimierz Hankiewicz, sekretarz i pisarz i.k.mci, m[anu] p[ropria].

¹ написано крупніше.

² описка замість "кторы".

³ також.

⁴ дописано над рядком.

⁵ літера „s” виправлена з іншої.

14. 1659. IV. 21. Warszawa

Arrest i reiecta między wielm. kasztellanami wołyńskim, aktorem, a braclawskim Sokołowskim, Orańskim i innymi, pozwanymi

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.2v.-3 (arrest); ARS-21, f.4-4v. (reiecta)]

Ian Kazimierz etc. Oznaimuiemy etc., isz przypadła i przywołana iest z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześciedzielnny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i iego delatorem wielmożnym Stanisławem Kazimierzem Bieniowskim, kasztellanem wołyńskim, starostą bohusławskim, stroną powodową, z iednej, a wielmożnym Danielem na Nieświczu Stempkowskim, kasztellanem braclawskim, starostą naszym włodzimierskim, i urodzonemi Franciszkiem Sokołowskim, principałem, Iakubem Orańskim, podsełtkiem czerniechowskim, i innemi osobami niżej wyrażonemi, pozwanemi, z drugiej strony, a to za przypozwami osobliwymi dwóch mandatów naszych, wydanemi i exequowanemi podług relaciej authenticznej, z których iedna tak się w sobie ma:

Actum in castro crasnostaiuensi sabbatho post Dominicam Oculi Quadragesimalem prox[im]o anno d[omi]ni millesimo sexcentesimo quinquagesimo nono.

Do urzędu i xiąg niniejszych grodzkich starościńskich krasnostawskich oblicznie przyszedszy woźny generał woiewództw kiiowskiego, wołyńskiego, braclawskiego i czerniechowskiego szlachetny Krzysstoph Olsztiński w sposób prawdziwej relaciej swej iawnie i dobrowolnie zeznał, iż on, mając przy sobie szlachtę ludzi dobrych szlachetnych Iana Korczyńskiego i Iana Elerta, mandat i.k.mci sejmowy, pieczęcią wielką koronną zwyczajnie pieczętowany, w sprawie urodzonego instigatora koronnego i iego delatora wielmożnego Stanisława Kazimierza Bieniowskiego, kasztellana wołyńskiego, bohusławskiego starosty, przeciwko wielmożnemu
23v. Danielowi na Nieświczu Stempkowskiemu, II kasztellanowi braclawskiemu, włodzimierskiemu staroście, tudziesz urodzony[m] Iakubowi Orańskiemu, podsełtkowi czerniechowskiemu, Franciszkowi Sokołowskiemu, także szlachetnym Wiśniowskiemu, Makarskiemu, Samuelowi Bockowskiemu¹, Mikołaiowskiemu, Trąbczyńskiemu, Komorowskiemu, Baczyńskiemu wydany de tenore tali:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże

litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Wielmożnemu Danielowi na Nieświczu Stępkowskiemu, kasztellanowi braclawskiemu, staroście naszemu włodziemskiemu, urodzonym Franciszkowi Sokołowskiemu, principałowi, Jakubowi Orańskiemu, podsełtkowi czerniechowskemu, jako in factio violentiae cooperatorowi i adhaerentowi, Sokołowskiemu, Wiśniowskiemu, Makarskiemu, Samuelowi Bartkowskiemu, Mikołajowskiemu, Trąbczyńskiemu, Komorowskiemu, Baczyńskiemu i inszym comprincipałom i pomoczników,² z imion i przezwisk wam samym dobrze wiadomym, z osób, dóbr niżej opisanych i waszych generaliter wszystkich, także i sprawy niniejszej roskazujemy, abyście wiern. ww. przed nami, senatorami i pany radami naszemi, przy boku naszym zasiadającymi, koronnymi i Wielkie[go] Xięstwa Litewskie[go] na blisko przyszłym sejmie walnym koronnym, w Warszawie albo gdzie się będzie odprawował, dnia szóstego od zaczęcia się onego, dnia jednak pierwsze[go] nie rachując, oczywiście i zawicie stanęli na instancją i prawne poparcie urodzonego instigatora koronnego i wielmożnego Stanisława Kazimierza Bieniowskiego, kasztellana wołyńskiego, bohusławskiego starosty naszego. Który wiern. ww. każdego z osobna, tak jako do czyjej osoby uczynek niżej opisany ściąga się, odstępuiąc od inszych pozwów lub mandatów, ieśliby iakie defectuose wydane były, nie od samej jednak sprawy, pozywa o to, isz co wielmożna niegdy Anastazja Krzystina Bohuszewicowa Adamowa Kisielowa, woiewodzina kiowska, czuiąc się bydź śmiertelną, testamentem ostatniej woli swojej, według prawa spisany, ręką swoją i przyaciół podpisany, dispositię dóbr swoich i executię legatorom pomienionemu wielmożnemu delatorowi, na on czas absenti i na sprawie naszej i Rzeczypospolitej w traktatach z wojskiem Zaporowskim władzą kommissarską z sejmu powierzoną II powierzoną zostaiącemu, powierzyła i delatora za executora tejsze woli swojej ostatniej uprosiela i assignowała, i ten testament publice przy przyaciółach immediate przed śmiercią swoją z rąk swoich urodzonemu Pawłowi Zaiącowi oddała, zleciwszy, aby tenże urodzony Zaiąc za powrótem delatora z usługi Rzeczypospolitej delatorowi oddał. Tedy wielmożny w.³ kasztellanie braclawski, testament pomieniony mediis illicitis od przerzeczonego urodzonego Pawła Zaiąca intercypowawszy, onego nie tylko przywrócić nie chciałeś, ale i owszem o utaienie iego wszelakich tentowałeś

24

sposobów. A potym, gdy delator z usługi naszej i wszytkiej Rzeczypospolitej na Wołyń powrócił, wiern. ww. kasztellanie braclawski na sądzie polubownym przyjacielskim ten testament przereczony przyznał a, nie mogąc go do praesentiej z pewnych raty do akt podać, kopia jego podpisaną i przyjaciele do tej requisitiej uproszeni podpisali. A potym, gdy vigore tegoż testamentu delator w dobra Hojskie cum attinentiis i w dobra Nizkinickie intromittował się i tam iako commissarz do wojska Zaporowskiego na Ukrainę odiechał, pod czas functiej commissarskiej delatora nie tylko testamentu według submissiej swojej, wielmożny kasztellanie braclawski, nie podał, ale i owszem testament ten, supprimendo uczyniwszy spólną radę i namowę z urodzonymi Sokołowskim i Orańskim, zebrawszy ludzi kupę niemłą z podroźnych chorągwi polskiego i cudzoziemskiego narodu, guerrico et tumultario⁴ modo dobra pomienione dnia ośmnastego stycznia roku niniejszego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego zaiechał i zaiechali, sługę delatoris urodzonego Samuela Lesnickiego z zamku Hojskiego wyrugowali, a sami, zamek i miasto opanowawszy, do pozostałych rzeczy nieboszczki woiewodzinej kiiowskiej udali się, skrzynie pootwierali, sprawy tak Rzeczypospolitej, iako i insze różne, osobliwie prawa, oryginały i ekstrakty zapisowe z xiąg kiiowskich i czerniechowskich, i inszych pomienionej wielm. II woiewodzinej kiiowskiej, od małżonka jej niegdy wielmożnego Adama z Brusilowa Kisiela, woiewody kiiowskiego, na dobra Huszcza cum attinentiis Woskodawy, Mniszyn, Niskinicze i insze służące, także recognitie, membrany różne zabrali i zgoła dom śmiercią zeszej paniej swej osierociałej wybraliście cokolwiek tam zostało nie tylko w skrzyniach, komorach i depositach, ale i w gumnach, bydłach, stadach na swój pożytek obrocieli i te dobra guerrico modo zaiechane insedistis, i do tych czas insedi[s]tis nieznoszne angarie czyniąc poddanym w ostatku ani budynkom zamkowym parcendo, też budynki porozbierali i niektóre na ogień obrócili. Nad to z wielkiem niebezpieczeństwem pokoju pospolitego urodzony Sokołowski ważył się protectiej szukać, iako to na terminie dowiedziono będzie. Na ostatek co z wielkiem żalem delatora byź musi ciało nieboszczki wielmożnej woiewodzinej kiiowskiej, wprzód indignissime bez wszelakiego według stanu jej honoru i obrzędów w Hoszczy trzymając, one potym nie wiedzieć dokąd wywieźliście i delatorowi iako executorowi, któremu ius sepulturae z wolej ostatniej nieboszczki należy, będąc o to wydanie ciała tak przez

24v.

przyjaciół, jako też i urzędownie przez woźnego i szlachtę requirowani, wydać nie chcecie. Tym się nie kontentując, wielm. ww. kasztellanie braclawski sług swoich szlchetnych Sokołowskiego, Wiśniowskiego, Makarskiego i inszych, ww. z imion i przezwisk lepiej wiadomych, umyślnie nasłał na sioło i dwór Nizkinicze, w woiewództwie wołyńskim a w powiecie włodziemskim leżące, w które dobra delator vigore tegoż testamentu urzędownie intromittował się. Którzy to nasłańcy pod niebytność wielmożnego delatora, w teże opisanej naszej Rzeczypospolitej usłudze będącego, czasu w protestatiach opisanego i mianowanego, tumultuarie o pułnocy sposobem nieprzyjacielskiem napadszy, w dwór wpadli, tamże okrzyk uczyniwszy i strzelbę, iaką kto miał, wypuściwszy, niespodzianego Mikołajia Ongisza, urzędnika delatorowego, zchwytali obuchami i różnym orężem, nie mając względu na sędziwe lata iego, niemilosierdnie stłukli i insze excessa nieprzystojne, w protestatiej opisane, poczynieli, że zaledwie z ostatkiem zdrowia Ongisz do manastyru ll nastyru Nizkinickiego uszedł. Iako o tych wszytkich uczynkach i gwałtownem osiedzenia dóbr protestatie, obductie tak delatorowe, iako i sług iego poczynione, do których się delator cale referuie, szerzej w sobie opiewaią. O takowe tedy wyżej opisane uczynki do wskazania na wiem. ww. win prawnych, takowych, iakoście według uczynku ww. według prawa pospolitego zasłużyli. Tudziesz i do wskazania tego wszytkiego, cokolwiek sprawy tej meritum za sobą pociąga, wielmożny delator pozywa, iako to wszytko przed nami i radami naszymi ww., dowiedziono będzie. Działo się w Warszawie die quinta martii anno d[omi]ni millesimo sexcent[esi]mo quinquagesimo nono.

25

Roku terażniejszego we wsi Nieświczu, w woiewództwie wołyńskim i powiecie łuckim leżącej, i gdzie zwyczajnie wielm. kasztellanie braclawski zwykł resydować we dworze publikował a potym tegoż dnia do wsi Switazowa ziechawszy, we dworze na stole przy obecności szlchetnego Boczkowskiego, urzędnika, położył. Którą tą takową przerweczonego woźnego relatią personaliter stojąc szlchetni Ian Korczyński i Ian Elert in toto approbowali. Protestował się przy tym przeciwko urodzonemu Stanisławowi Lychowskiemu, burgrabiemu włodziemskiemu, iż on będąc requisitus tej rałaciej⁵ do xiąg grodzkich włodziemskich przyjąc nie chciał. Ex actis castren[sibus] cap[ita]neatus crasnostaue[nsis] extraditum.

Locus sigilli. Stanislaus Potocki, palatinus cracouien[sis], cap[ita]neus crasnosta[uiensis].

⁶Iako o tym tasz relatia mandatu naszego szerzej w sobie.⁶
Alias iako o tym wszystkim pozwy mandatów naszych, tak ten, który się wyżej z relatią de tenore opisał, iako i drugi dnia iedenastego marca roku terażniejszego we wsi Koilnie, w woiewództwie wołyńskim w powiecie włozimierskim leżącej, i we dworku tamecznym przy obecności czeladzi dworskiej przez woźnego generała szlachetnego Krzystopha Olsztińskie[go] i przez szlachtę Iózepha Słoniewskiego i Fedora Ostrożyńskiego położony i publikowany (co się z authenticznej drugiej relaciej pod takowąż datą, iako i pierwsza, przy otrzymaniu zysku terażniejszego sądownie indukocowanej⁷, iaśnie dowiódło) szerzej w sobie zamykaią i obmawiaią. Na którym terminie, z tychże wyżej opisanych pozwów mandatów naszych przypadłym, gdy strona powodowa przez urodzonego Alexandra II Radziszowskiego, viceinstigatora koronnego, przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, wielmożnego i urodzonych pozwanych, wyżej z imion i przezwisk ich mianowanych, przez woźnego generała dworu naszego ślachetnego Marcina Ieżewicza potrzykroć przywołanych, którzy ani sami przez się, ani przez żadnego umocowanego swego [u] sądu niniejszego sejmowego nie stawili się, na upad w sprawie, w zysku winy infamiej z przydaniem woźnego generała i odesłaniem na executiā do sądów i urzędów należytych, także w zysku ustąpienia dóbr, przez gwałt modo guerrico posiężonych, od aktu niniejszego za niedziel sześć przy bytności urzędu grodzkiego łuckiego, który p[raese]ntibus additur, nad to w zysku eliberowania ciała wielmożnej niegdy woiewodzinej kiiovskiej i oddania originalu testamentu teje do rąk strony powodowej za requisitiā urzędową, a to pod winami osobnej infamiej, które po requisitiej i sprzeciwienu się huic lucro decernuntur i na bliższych roczkach grodzkich łuckich maią byđz publikowane i strony w tej mierze remittuntur, tudziesz i w inszych punktach z dopuszczenia sądu naszego sejmowego podług postępku prawnego w sobothę blisko przeszlą, to iest dnia dziewiętnastego miesiāca terażniejszego wzdała była i sądownie condemnowała. Wkrótce potym, wczēśnie do cancellariej naszej dekretowej ruskiej przyszedszy, szlachetny Iózeph Zwiartowski oblicznie imieniem wyżej opisanych wielmożnego i urodzonych pozwanych wszystkich wyżej otrzymany zysk sprawy albo lucrum arresztował. Który arreszt, poniewasz wczēśnie podług prawa iest założony, iest przyięty i do xiąg zapisany. Na terminie tedy dzysiejszym, z tegoż arresztu przypadaiącym i dotąd się kończącym, gdy strony pomienione

wielmożny delator oblicznie, pozwani zaś przez urodzonego Adama Czarnołukskie[go], umocowanego swego, przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, różne swoje wnosili illatie, my z pany radami, senatorami naszymi, na sejm terażniejszy zgromadzonemi, przy boku naszym siedzącymi, sprawę tę między stronami wyżej mianowanymi na inszy czas do blisko przyszłych || przyszłych sądów sejmu terażniejszego odłożyć umyśliłiśmy. Iakosz (odciawszy stronie pozwanej iuż dalszą dilatią brania się na procuratora) odkładamy i stronie obojej na blisko przyszłe sądy nasze sejmowe, gdy sprawa ta z rejestru cancellariej naszej ruskiej przywołana będzie, stawienia się i dalszej decisiej słuchania termin naznaczamy i zachowuiemy zawity dekretem naszym, do tego środkiem. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Dan w Warszawie w poniedziałek nazaiutrz po niedzieli Przewodnej, to iest dnia dwudziestego pierwszego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w. koronny. Stefan Hankiewicz, secretarz i pisarz i.k.m. Za sprawą i przełożeniem etc., iako wyż[ej].

¹ описка замість „Bartkowskiemu”.

² описка замість „ротозчиком”.

³ за текстом мало б бути „ww.”.

⁴ "tu" дописано над рядком.

⁵ описка замість „relaciej”.

⁶⁻⁶ взято в рамку.

⁷ описка замість „індукованей”.

15. 1659. IV. 21. Warszawa

Arrest sejmowy między urodz. Woroniczami, powodami, i Anną z Obodna Bobrownicką, podczaszyną rawską, pozwaną

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.3-v.]

Ian Kazimierz, z łasky Bożej król etc., Oznajmuiemy etc., isz przypadła i przywołana iest z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i iego delatorami urodzonymi Woroniczami, stroną powodową, z iednej, a urodzoną Anną z Obodna, urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, małżonką, pozwaną, z drugiej strony, a to za przypozwem osobliwym powtórnego mandatu naszego, po otrzymanej pierwszej contumaciej

sejmowej wydany i exequowany. Który pozew tak się w sobie ma:

26v. Ian Kazimierz, z Bożej łaski etc. Urodzonej Annie z Obodna, urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, małżonce, zesłego z tego świata urodzonego Iana z Obodna Obodeńskiego córce a zesłych urodzonych Daniela, Andrzeia z Obodna Obodeńskich rodzoney synowicy, dóbr i ciężarów wszytkich tak || tak po rodzicu wiern. ww., iako i pomienionych stryiach wiern. twojej, bezpotomnie zesłych, iedynej successorce i possessorce, z osoby i tych wszelakich dóbr wiern. twojej leżących i ruchomych, i summ pieniężnych roskazuiemy, abyś wiern. twoia przed nami i pany radami, i senatorami naszemi na sejmie walnym koronnym, na ten czas w Warszawie odprawuiącym się, od daty położenia tego mandatu za niedziel dwie albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru do sądenia przypadnie i przez woźnego przywołana będzie, sama oblicznie i zawicie stanęła na żalobę i prawne poparcie instigatora koronnego i urodzonych Alexandra, cześnika kiiowskiego, rothmistrza naszego, Daniela, skarbnika kiiowskiego, dworzanina naszego, Karola, Stephana i Adama Woroniczów, brata i synowców, także i successorów dóbr wszytkich po zesłym niegdy urodzonym Philonie na Szumsku Woroniczu, podkomorzem kiiowskiem, pozostałych. Który¹ wiern. twoię z przytomnością małżonka twego pomienionego urodzonego Pawła Bobrownickiego, podczaszego rawskiego, po otrzymanej na pierwszy mandat contumaciej na terażniejszym sejmie, przychylaiąc się do praw i constitutyi koronnych r[ati]one infrascr[ipt]oru[m] sancit[as], pozywaią o to, isz mianowany rodzic i stryiwie wiern. twojej przepomniawszy win w prawie pospolitym na wzruszaiących i łamiących foedera amicitiae, także na tych, którzy damno alieno locupletari conant[ur] opisanych, co większa wzruszaiąc foedera priuilegioru[m] unionis, województwom wołhyńskiemu, braclawskiem[u] i kiiowskiem[u] nadanych, gdy pomieniony brat i stry delatorów zostawał w stanie wdowiem wieku swego podeszłego, niegdy rodzic i stryiwie wiern. ww. zmówiwszy iuż raz i ślubną żoną uczyniwszy urodzoną niegdy Marynę Obodeńską, córkę zesłego też niegdy urodzonego Gabriela Obodeńskiego, substantiej i fortun niemałych dziedziczkę urodzonego niegdy Stephana Chrynickiego, i ztąd sobie iedyne lucrum obmyśliwszy, znowu aliud lucrum quaerendo przyiechawszy w dom nieboszczyka pomienione[go] urodzonego niegdy Philona || Philona Woronicza, podkomorzego kiiowskiego, iako wdowcowi

w odyskaniu i w odebraniu małżonki pana Chrynickiego a w oddaniu jej secundarie za pomienionego stryia i brata delatorów secundar[ium] quaeren[do] lucrum suam nauarunt operam. Tedy stryi i brat delatorów periculum exinde speran[do] nie chciał na to pozwolić, stryiowie i rodzic wiern. twojej nie tylko verbo suo nobili et militari, quod est firmius o[mn]ibus inscr[ipt]onibus, lecz i pewnemi swemi scriptami roborowanemi, że we wszystkich sprawach criminal[iter] et ciuil[i]t[er] na sejm do trybunałów, grodów i ziemstw, i duchownych sądów, i gdziekolwiek przez urodzonych Alexandra, Andrzeia i Stefana Chrynickich i przeciwko niem od stryiów i od rodzica wiern. ww., i przeciwko nieboszczyka stryia i delatorów o cokolwiek intentowanych, iezeliby iakimkolwiek sposobem przyszło szwankować, a zatym do iakiejkolwiek satisfactiej z pomienionemi urodzonymi Chrynickiem lubo przez dekret, lubo przez ugodę przyjacielską, tudziesz i do nakładów iakich nieboszczykowi bratu i stryiovi delatorów przyszło. Tedy te wszystkie szkody i nakłady swym własnym kosztem zastępować sami z potomkami swemi assecurowali się i słowem szlacheckiem przyobieczeni. Iakosz rodzic i stryiowie wiern. ww. takie przyrzekszy słowo, wielkie niaizdy na dom urodzonego Stephana Chrynickiego uczyniwszy i criminalów różnych wiern. ww. na terminie specificowanych narobiwszy, brata i stryia delatorów do wydania na tę sprawę expens na dwakroć sto tysięcy złotych przywiódszy, do tych czas przepomniawszy słowa swego szlacheckiego i związków², także assecuraty swoich delator odkupując honory, substancie i zdrowia ich uspakoiąc criminaly wielkie, wielką spezę na dwakroć sto tysięcy złotych polskich albo, iako na terminie przyszłym wiern. ww. deducowano i dostatecznie wywiedziono będzie, łożył, stryiowie wiern. ww. tej spezy za częstokrotną requisitią wrócić i słowu swemu uczynić dosyć, coraz przyobiecuiąc, dotychczas ani oni sami, ani w[ierność] || wasza zostaiąc successorką

27v.

ww. pozywaią. Na którym iako na zawitym abyś wiern. ww. stanąwszy w tym wszystkim i co ieszcze czasu prawa wiern. ww. szerzej proponowano będzie usprawiedliwieła się. Pisan w Warszawie dnia dwudziestego czwartego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześć[set] pięćdziesiątego dziewiątego.

Alias iako tenże pozew we środę przed niedzielą Kwietną dnia wtórego miesiąca kwietnia roku terażniejszego we dworze Dubica nazwanym, przerzeczon[ej] pozwan[ej] własnym, położony i do akt grodzkich krasnostawskich w piątek po położeniu, to iest dnia czwartego kwietnia roku niniejszego, ingrossowany, po tym wszystkim szerzej obmawia w sobie.

28 Na terminie tedy dzisiejszym, z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego powtórnego przypadającym, gdy strona powodowa przez urodzonego Daniela Ierzego Woronicza, skarbnika kiiow[skiego], przed nami i sądem naszym oblicznie stanąwszy urodzoną Annę z Obodna Bobrownicką z przytomnością urodzonego małżonka jej, pozwaną, przez woźnego generała dworu naszego szlachetne[go] Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej ruskiej potrzykroć przywołaną w upadku sprawy, to iest w zysku winy bannitiej wiecznej, która w niedosyć uczynieniu stronie powodowej przez pozwaną według praetensyi, w pozwie wyrażonych, ex nunc || ex nunc decernitur, woźny generał którykolwiek do publikowania additur i strony na executiā do sądów albo urzędów należytych remittuntur, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej dekretów naszych ruskiej urodzony Paweł Bobrownicki, podczasy rawski, personaliter wyżej napisane lucrum arresztował. Który arreszt, ponieważz wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym w poniedziałek nazaiutrz po niedziele Przewodnej, to iest dnia dwudziestego pierwszego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołaiā z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w.

koronny. Stefan Hankiewicz, sekretarz i pisarz ie[go] k.mci, m[anu] p[ropria].

¹ описка замість "którzy".

² описка замість "związków".

16. 1659. IV. 24. Warszawa

Oblata przywileju urodz. Ioannie Horainownie Oleszkowej na pewne wsi i młyny, w powiecie włodzimier[skim] leżące, iure communicatio służącego¹

[Reg. – Index, f.78v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łasky król etc. Oznaimuiemy etc., iż stanąwszy przed aktami metryki wołyńskiej albo ruskiej cancellariej naszej szlachetny Paweł Borna podał do aktykowania przywilej niżej opisany, ręką naszą podpisany i pieczęcią koronną mniejszą zapieczętowany, cały i w niwczym nienaruszony, żadnej suspiciej w sobie niemający, prosząc, aby mu do xiąg wpisany i iemu per extractum był wydany. Który przywilej tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski || polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmuiemy wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż iako świętej pamięci niaśniejszy Władisław IV, brat nasz, dał był i conferował urodzonemu Stanisławowi Oleszkowi za znaczne i odważne dzieła rycerskie nam i Rzeczypospolitej tak w expedicjach² moskiewskich, iako i w świeżej przeciwko swejwolej kozackiej potrzebie, w której znaczny szwank w ciele i uszczerbek w dostatkach swoich pod chorągwią iaśnie wielmożnego Stanisława Koniecpolskiego, kasztellana krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, odniósł oświadczone, siola albo wsi pewne, w województwie wołyńskim powiecie włodzimierskim leżące, mianowicie Dubno, Wołochy i Wola Dubińska, Borki, Mostiscza, także i młyny Łukiianowskie, tak za wniesieniem do nas przez osoby pewne z pp. radnych naszych proźby, abyśmy urodzonej Ioannie Horaimownie, małżonce iego, tegoż prawa dożywotnego na wzwysz pomienione dobra udzielić, do dalszych usług naszych i Rzeczypospolitej pomienionego Stanisława Oleszka przychęcaciać, umyśliliśmy. Iakoż tym listem naszym pamietaiąc i na świeże zasługi pod Beresteczkiem pomienionego Stanisława Oleszka, kędy znaczny od nieprzyaciela postrzał odniósł, udzielamy, tak żeby pomienione siola i młyny ze

28v.

wszytkiemi ich przynależnościami, żadnej nie excipuiąc, wzwysz mianowani małżonkowie sobie in solidum ze wszystkimi gruntami, rolami, lasami, borami, młynami, karczmami, łąkami, ogrodami trzymali i spokojnie używali aż do ostatniego kresu żywota swego. A my naszym i successorów naszych imieniem obiecuiemy, iż przrzeczonych małżonków od używania i spokojnego trzymania dóbr wyżej mianowanych oddać nie będziemy i owszem całe i nienaruszone prawo dożywotnie onym zachowamy, co i nainiejsi potomkowie i następcy nasi uczynią. Względem którego dożywocia dwoię kwartę wedle opisania lustratjej pomienioni małżonkowie płacić będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczypospolitej i kościoła katolickiego wcale zachowawszy. Na co dla // dla lepszej wiary ręką się swą podpisawszy pieczęć naszą koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Brześciu dnia dwudziestego marca roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego V a szwedzkiego VI roku.

Ian Kazimierz, król. Albertus Gorajski, praep[osi]tus poznaniens[is], regens cancellariae regni. Miejsce pieczęci koronnej mniejszej.

Której próżbie pomienionego Pawła Borna wygadziąc takowy przywilej do xiąg zapisać i stronie potrzebuiącej in forma authentica wydać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć kor[o]nna iest przyciśniona. Dan i pisan w Warszawie we czwartek nazaiutrz po święcie świę[te]go Wojciecha, biskupa i męczenika, to iest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkie[go] XII roku.

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołai z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w. koronny. Stefan Hankiewicz, sekretarz i pisarz i.k.m.

¹ на правому полі навпроти заголовка запис „Dubno, Wołochy, Wola Dubińska, Borki, Mostiszcza i młyny Łukianowskie”.

² описка замість „expediciach”.

17. 1659. IV. 24. Warszawa

Arreszt sejmowy między instigatorem i wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, wojewodą kiiowskim, a sądem skarbowym¹ województwa wołyń[skiego] i urodz. Bronicki[m], poborcą

[Reg. – Index, f.78v.-79; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.4v.-5]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i jego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, wojewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, laticzowskim, kałuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielm. Mikołaiem II Światopełkiem xiążęciem Czetwertińskim, mińskim, Henrikim^{1a} z Wysokiego Kaszowskim, wendeńskim kasztellanami, i urodzonymi Andrzejem Liniewskim, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi województwa wołyńskiego niżej opisanemi, także Bronickim, poborcą, i Pawłem Sielawą, instigatorem tychże sądów, pozwanemi w sprawie zaś principalnej do sądów przerzeczonych skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na ten czas pozwanemu, intentowanej, aktorami, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypozwem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

29v.

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwerskiemu², kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskiego, kasztellanowi wendeńskiemu, także urodzonym Andrzejowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, ³Ianowi Szymkowiczowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowczemu wołyń[skiemu]³, Waclawowi na Koniuchah⁴ Hielewiczowi⁵, podsetkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abrahmowi⁶ Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Liduchowskiemu, Sewerynowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi braclawskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościemu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szołajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzy by na sądach niżej

30 mianowanych zasiadali i przy tych sprawach p[raese]ntes byli i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzy byście byli laudis sejmików⁷ łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom obranym do sądów skarbowych wołyńskich, constitucją ordinowanych świeżo przeszłego sejmu, tudzież Pawłowi Sielawie, instigatorowi tych sądów skarbowych wołyńskich, ex iisdem officiis vestris, a urodzonemu Konstantemu Bronickiemu, poborcy województwa wołyńskiego, iako stronie tymże sądowym przynależącej z urzędów waszych sądowych i wszystkich dóbr roskazuziemy⁸, abyście przed nami i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terażniejszym miesiąca marca dnia siedmnastego w Warszawie przypadającym, od położenia tego mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmu, pierwszy jednak dzień excludowawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa || ta sprawa z rejestru fisci do sądenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego, woiewody generała kiiowskiego, podolskiego i gwardiej naszej generała, kamienieckiego, latyczowskiego, kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa i przypozywa do zniesienia i skasowania bannitiej i iej publicatiej wszystkich, przez ww. niewinnie, niesłusnie, nieprawnie in contumaciam bez dania pozwów, nie uważając publicowanych w grodzie łuckim libertacyi naszych powodowi terażniejszemu in vim satisfactionis zastawieniem ludzi na usługę ojczyzny praestitae ex senatus consulto wydanych w sprawach o nieoddanie iakoby iakichsi [sic!] podatków podymnych powodami^{8a} do oddania z dóbr iego wołyńskich: z miasta Równego i wsi do niego należących, klucza albo włości satiiowskiej, włości albo klucza dorokostajskiego⁹, kłodneńskiego, czerniechowskiego, do Tarnopola należących, włości albo klucza ostro[g]skiego, zwiahelskie[go], berezdowskiego, chłopotyńskiego i czernickiego i innych wsi, iakoby przychodzących, o czym delata wt. poborca szerzej świadczy, intentowanej w sądzie ww. skarbowych^{9a} w Łucku dnia dwudziestego pierwszej[go]^{9b} w roku terażniejszym tysiąc seśćset¹⁰ pięćdziesiąt i dziewięć, z limitatiej ww. ultra tempus lege assignatum przypadłych i sądzonych, otrzymanych do dalszego postępku prawnego i do wskazania win prawnych za nieobserwowanie¹¹ listów naszych i wdawania się w cognitią onych i sprzeciwienie się tym listom i libertatiam naszym, tak na wiern. w. sąd[z]onych, iako i na stronie, na on czas powodowej, ww. pozywaią i przypozywaią^{11a}, abyście

ww. stanęli, skasowaniu się win wszystkich bannitiej w sprawach iakoby o zatrzymanie i nieoddanie podymnych z dóbr iego wołyńskich, na terażniejszym powodzie w samej sprawie na delację podanym otrzymanych, i win zatym popadłych na wiern. waszej wskazania przysłuchali się i przypatrzyli, i na wszystko sądownie odpowiadali. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca lutego roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

Alias iako tenże pozew mandatu naszego, dnia dwudziestego ósmego februarii w roku terażniejszym w zamku łuckim w izbie sądowej na stole położony i do xiąg grodzkich łuckich pod datą dziewiątego dnia mca aprila 11 roku niniejszego per rela[ti]onem woźnego generała szlchetnego Wojciecha Piotrowskiego ingrossowany, szerzej w sobie obmawia. ¹²Na terminie tedy dzisiejszym¹² z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy, od sądu skarbowego województwa wołyńskiego na sejm terażniejszy uczynionej, przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i wielm. wojewoda kiiowski przez urodzonego Adama Czarnońskiego przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy wielm. i urodzonych pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlchetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych, w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationis et causae do pomienionych sądów skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu, intentowanej z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertatij naszych a oraz i attestatiej wielm. hetmana koronnego także w zysku zniesienia i skasowania dekretów winy bannitiej i iej publicatiej, iako niesłusnie i nulliter in vim legis ferowany[ch]. Którego dekretu i bannitiej iako iuż kassowanej aby strona instigator sądu tamecznego lub też urodzony Konstanti Bronicki do executiej nie przywodzieli ani sędziowie albo urzędy exequować nie wazyli się pod winą conuulsionis dekretu sejmowego, to jest infamiej, która za sprzeciwieniem się temu dekretowi sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publikowania z przydaniem woźnego generała na przyszłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwoń zachowuje się zawity z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodzonych posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedzy do cancellariej dekretowej na-llszej

30v.

31

ruskiej szlachetny Paweł Kleczkowski wyżej napisane i otrzymane lucrum albo euasię imieniem wszystkich pozwanych arresztował. Który arreszt, ponieważ wcześniej podług prawa jest założony, przyeć¹³ i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną jest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym we czwartek nazajutrz po święcie świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, to jest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc seśćset¹⁴ pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebn[ego] i.m.x. Mikołaja z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w. koronny. Stefan Hankiewicz, sekretarz i pisarz i.k.mci, m[anu] p[ropria].

¹ "т" піднято над рядком.

^{1a} описка замість „Henrikiem”.

² описка замість „Czwertyńskiemu”.

³⁻³ вставка, дописана у кінці аркуша .

⁴ описка замість „Kopiuchach”.

⁵ описка замість „Hulewiczowi”.

⁶ описка замість „Abrahamowi”.

⁷ дописано на полях.

⁸ описка замість „roskazujemy”.

^{9a} описка замість „powodowi”.

⁹ описка замість „dorohobuzkiego”.

^{9b} описка замість „skarbowym”.

^{9b} пропущено „stycznia”.

¹⁰ описка замість „sześćset”.

¹¹ "wanie" написано на підтертому.

^{11a} описка замість „розува і przyroзува”.

¹²⁻¹² написано крупніше.

¹³ дописано над рядком.

¹⁴ описка замість „sześćset”.

18. 1659. IV. 24. Warszawa

Arreszt sejmowy między temiż

[Reg. – Index, f.79.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznajmuiemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielnny walny koronny sprawa i actia między

instigatorem koronnym i jego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskiemu¹, wojewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, latyczowskim, kańuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielm. Mikołaiem Światopełkiem xiążęciem Czetwertińskim, mińskim, Henrykiem z Wysokiego Kaszowskim, wendeńskim – kasztellanami, i urodzonymi Andrzejem Liniewskiem, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi województwa wołyńskiego, niżej opisanemi, także Bronickim, poborcą, i Pawłem Sielawą, instigatorem tychże sądów, pozwanemi w sprawie zaś principalnej do sądów przerzeczonych skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na ten czas pozwanemu, intentowanej, actorami, z drugiej strony, a to za II osobliwym mandatu naszego przypozwe² 31v. wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwerteńskiemu, kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskemu, kasztellanowi wendeńskiemu, także urodzonym Andrzejowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, Ianowi Szymkowicowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowcemu wołyńskiemu, Waćławowi na Koniuchach Hulewiczowi, podśetkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abramowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Liduchowskiemu, Seuerinowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi braćławskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościeniu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szofajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzy by na sądach niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach praesentes byliś i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzy byście byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom obranym do sądów skarbowych wołyńskich constitucyi² ordinowanych świeżo przeszłego sejmu, tudziesz Pawłowi Sielawie, instigatorowi tych sądów skarbowych wołyńskich, ex iisdem offi[c]iis vestris, a urodzonym Konstantemu Bronickiemu, poborcy województwa wołyńskiego, iako stronie tymże sądowym przynależącej z urzędów naszych sądowych i wszystkich dóbr roskazuujemy, abyście przed nami

i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terażniejszym miesiąca marca dnia siedmnastego w Warszawie przypadającym, od położenia tego mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmu, pierwszy jednak dzień excludowawszy albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru fiscii do sądzenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego, woiewody generała kiiowskie[go], podolskiego i gwardiej naszej generała, kamienieckiego, latyczowskie[go], kałuskiego || kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa o to, iż ww. sędziowie na sądach skarbowych łuckich, w roku terażniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt i dziewięć³ mies[ia]ca ianuarii dnia dwudziestego pierwszego z limitatiej do sądzenia przeciwko wyraźnej constituciej ultra tempus lege descriptum przypadłych i sądzonych, nie uważając prawnych ratyi plenipotenta powoda terażniejszego, a na on czas pozwanego, albo raczej na dilacie od pomienionego ww. Bronicki[ego] jako poborcy, laudo priuato obranego, iakoby o nieoddanie i niezaplaczenie czworga podymnego, przez sejmik w Łucku uchwalonego in anno tysiąc sześćset czterdziestym dziewiątym, ze wszytkich włości possessiej swojej, w woiewództwie wołyńskim a powiecie łuckim i krzemienieckim zostających, to iest z miasta Równego i wsi do niego należących, klucza albo włości satyiowskiej, z włości albo klucza dorohobuzkiego, kłodnieńskiego i czernihowskiego do Tarnopola należących, z włości albo klucza ostrogskiego, zwiahelskiego, berezdowskiego, chłopotyńskie[go], czernickiego i innych wsi, w delacie wt. nieprawnej specificowan-nych, podanego, nieprawne i niesłusznemi decretami procedendi, respondendi, directe respondendi i ostatniego nakazania solutiej cum poenis przeciwko wszelakiej słusności, nie patrząc na zniszczenie i spustoszenie dóbr tak między Styrem a Horynią, ale i na te, które za Horynią i teraz in hostico zostają, drugie paenitus zniesione, tylko gołe grunty, a co większa na libertacie nasze ex senatus consulto zastawieniem ludzi przez powoda terażniejszego na wszelakie potrzeby do wszelakiej usługi ojczyzny z niemałym kosztem wydan, które mieli mieć u sądu każdego swoje authoritatem i pod cognitią żadnego sądu, tylko sejmowego, nie podpadaia, agrauoualiście, a od tych uciążliwych decretów nie tylko interponowaniu appellacyi edicto publico et poena in[te]rposita in similibus nie przyjmowaliście, ale ani żadnej connotatiej i wzmianki uczyniliście i owszem, ani samej remissy na sejm pro cognitione, której się loco

appellationis prawnej powoda terazniejszego upominał i prawnie, iż w takowych sprawach, gdzie idzie in[te]rpretatione l[itte]rarum n[ost]rarum, a co większa, gdy ex senatus consulto (których sejmowi samemu in facie izby poselskiej cognitio należy) wydanych byź miała remissa, dowodziel. A wiern. wasza mimo słuszne ll i prawne ratie, dowody, libertatie i proposita informatione nouellae constitutionis i inne ratie, w controuersiach specificowane, decretami nieprawne i niesłusznemi osobę i dobra powoda aggrauowaliście, przez coście ww. przeciwko prawu wykrocili i winy na takowych opisane popadli. A lubo ww. ani connotatiej interponowanych appellacyi ieszcze z początku sądów swoich nie pisali, ani o remissach affectowanych mentiej, iednak iż de remedio iustitiae każdemu ukrzywdzonemu in honore et bonis illius contra aequitatem nobis subuenire interest, a do tego, iż libertatie nasze praeferentes satisfactionem occasione stawionych ludzi powinnej od ww. nie wzięli obserwanciej, ale postponowawszy onych autoritatem cognitionem onych udawszy się i nie respectuiąc na libertacie decreta solutionis ferowaliście, tedy do przysłuchania się wskazania na każdym z ww. z sędziów win, w prawie pospolitym opisanych, i do zniesienia i skassowania tych decretów i samej bannitiej, za temiz decretami pochodzącej, przeciwko prawu i słuszności ferowanych, i do wskazania win prawnych za nieobser[wo]wanie listów naszych i udawania się w cognitię onych, sprzeciwienie się tym listom i libertaciam naszym tak na wiern. waszej sądowi, iako i na wiern. t., stronie powodowej na on czas, a teraz pozwanej, na termin naznaczony pozywa, abyście tedy ww. stanęli i na wszystko sądownie odpowiadali. Dan w Warszawie msca lutego dnia dwunastego roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

32v.

Alias iako tenże pozew mandatu naszego, dnia dwudziestego ósmego february w roku terazniejszym w cancellariej położony i cancellaristom opowiedziany, a do xiąg grodzkich łuckich pod datą dziewiątego dnia mies[ia]ca aprila roku niniejszego per rela[t]ionem woźnego generała szlachetnego Wojciecha Piotrowskie[go] ingrossowany, szerzej w sobie obmawia. ⁴Na terminie tedy dzysiej⁴szym z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy od sądu skarbowego woiewództwa wołyńskiego na sejm terazniejszy uczynionej, przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i wielm. woiewoda kiiowski przez urodzonego Adama Czarnołuskiego przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, wielm. i urodzonych pozwanych,

przez woźnego generała dworu naszego szlchetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej || wołyńskiej przywołanych, w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationis et causae do pomienionych sądów skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu, intentowanej, z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertaty naszych a oraz i attestatiej wielm. hetmana koronnego, także w zysku zniesienia i skassowania decretów winy bannitiej i iej publicatiej, iako niesłusznie i nulliter in vim legis ferowany[ch]. Którego decretu i bannitiej iako iuż kassowanej aby strona instigator sądu tamecznego lub też urodzony Konstanty Bronicki do executiej nie przywodzieli ani sędziowie albo urzędy exequować nie wazyli się pod winą conuulsionis decretu sejmowego, to iest infamiej. Która za sprzeciwieniem się temu decretowi sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publicowania z przydaniem woźnego generała na przyszłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwów zachowuje się zawity z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodzonych posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych wzdała, i condemnowała była. Lecz wkrótce potom przyszedzsy do cancellariej decretowej naszej ruskiej szlchetny Paweł Kleczkowski wyżej napisane i otrzymane lucrum albo euasie imieniem wszytkich pozwanych arrestował. Który arreszt, poniewasz wcześniej podług prawa założony, przyiac i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześciendzielnym koronnym we czwartek nazajutrz po święcie świętego Wojciecha biskupa i męczennika, to iest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przłożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołaiia z Praźmowa Praźmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Praźmowski, kanclerz wielki koronny. Stefan Hankiewicz, secretarz i pisarz ie[go]

33v. k.mci, m[anu] p[ropri]a. ||

¹ описка замість „Zamoyskim”.

² описка замість „constitucją”.

³ після літери „e” витерто літеру „c”.

⁴⁺ написано крупніше.

19. 1659. IV. 24. Warszawa

Arrest sejmowy między temiż i urodz. Czerniewską i Pawłem Sielawą

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.5]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i jego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, woiewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, latyczowskim, kałuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielmożnym Mikołaiem Światopełkiem xiążęciem Czetwertińskim, mińskim, Henrykiem z Wysokiego Kaszowskim, wendeńskim kasztellanami, i urodzonymi Andrzejem Liniewskim, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi woiewództwa wołyńskiego niżej opisanemi, także Pawłem Sielawą, instigatorem, i urodzoną panną Maryną Czerniewską, urodzonego niegdy Samoela Czerniewskiego córcą, pozwanemi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypozwe. Którego tenor iest taki:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwerteńskiemu, kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskiemu, kasztellanowi wendeńskiemu, także urodzonym Andrzejowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, Ianowi Szymkowiczowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowczemu wołyńskiemu, Waclawowi na Koniuchach Hulewiczowi, podsełkowi, Bohusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abramowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Liduchowskiemu, Seuerinowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi braclawskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościemu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szołajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzyby na sądach niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach praesentes byli i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszytkim, którzy byście byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom obranym || obranym do sądów

34

skarbowych wołyńskich constitucją ordinowanych świeżo przeszłego sejmku, tudzież Pawłowi Sielawie, instigatorowi tych sądów skarbowych wołyńskich, eii iisdem officiis vestris a urodzonej pannie Marynie Czerniewskiej, zesłego niegdy Samoela Czerniewskiego córce, i szlachetnemu Pawłowi Sielawie jako succollectorowi tegoż Czerniewskie[go] i vindicuiącemu tegoż podatku po zesłym Samoelu Czerniewskim, poborcy województwa wołyńskiego, jako stronie tymże sądowym przynależącej, z urzędów waszych sądowych i wszytkich dóbr roskazujemy, abyście przed nami i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terażniejszym msca marca dnia siedmnastego w Warszawie przypadającym, od położenia mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmku, pierwszy iednak dzień excludowawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru fiscu do sądenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego, wojewodę¹ i generała ziem kiiowskich, podolskich i gwardiej naszej generała, kamienieckiego, latyczowskiego, kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa o to, iż ww. sędziowie na sądach skarbowych łuckich, w roku terażniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiąt i dziewięć msca stycznia dnia dwudziestego pierwszego z limitatiej sądenia przeciwko wyraźnej constitutiej ultra tempus lege descriptum przypadłych i sądzonych, nie uważając prawnych ratyi plenipotentu powoda terażniejszego, a na on czas pozwanego, albo raczej na delacie od pomienionego ww. Sielawy jako succollectora zesłego Samoela Czerniewskiego, poborcy laudo województwa obranego, iakoby o nieoddanie i niezapłaczenie dwojga podymnego, przez sejmik w Łucku uchwalonego, ze wszytkich włości possessiej swojej, w województwie wołyńskim a w powiecie łuckim i krzemienieckim zostawiających, to iest z miasta Równego i wsi do niego należących, klucza albo włości satyiowskiej, z włości albo klucza dorohobuzkiego, kłodneńskiego i czerniechowskiego do Tarnopola należących, włości albo klucza ostrońskiego, zwiabelskiego, berezdowskiego, chłapotyńskiego, czernickiego i innych wsi, w delacie wt. nieprawnej specificowanych, podanego, nieprawnymi 34v. i niesłusznymi decretami pro-ll procedendi, respondendi, directe respondendi i ostatniego nakazania solutiej cum poenis przeciwko wszelakiej słusznosci, nie patrząc na zniszczenie i spustoszenie dóbr tak między Styrem a Horynią, ale i na te, które za Horynią i teraz in hostico zostają, drugie paenitus zniesione, tylko gołe grunty, a co

większa na libertacie nasze ex senatus consulto zastawieniem ludzi przez powoda terażniejszego na wszelkie potrzeby i do wszelakiej usługi ojczyzny z niemałym kosztem wydane, które mieli mieć u sądu każdego swoje authoritatem i pod cognitią żadnego sądu, tylko sejmowego, nie podpadaia, aggrauoualiście a od tych uciążliwych decretów nie tylko interponowania appellacyi edicto publico et poena in[te]rp[osi]ta in similibus nie przyjmowaliście, ale ani żadnej connotaciej i wzmianki uczyniliście i owszem, ani samej remissy na sejm pro cognitione, której się loco appellationis prawnej powoda terażniejszego upominał i prawnie iść w takowych sprawach, gdzie idzie de interpretatione l[itte]rarum n[ost]rarum, a co większa, gdy ex senatus consulto (których sejmowi samemu in facie izby poselskiej cognitio należy) wydanych byź miała remissa, dowodziel. A wiern. w. mimo słuszne i prawne ratic i dowody, libertatie et praeposita informatione nouellae constitutionis i inne ratic, w controuersiach specificowane, decretami nieprawne i niesłusznemi osobę i dobra powoda aggrauoualiście, przez coście ww. przeciwko prawu wykrocili i winy na takowych opisane podali. A lubo ww. ani connotaciej interponowanych appellacyi ieszcze z początku sądów swoich nie pisali, ani o remissach affectowanych mentiej, iednak iż de remedio iustitiae każdemu ukrzywdzonemu in honore et bonis illius contra aequitatem nobis subuenire interest, a do tego, iż libertatie nasze praeferentes satisfactionem occasione stawionych ludzi powinnej od ww. nie wzięli obseruantiej, postponowawszy onych authoritatem, in cognitionem onych udawszy się, nie respectuiąc na libertatie decreta solutionis ferowaliście, tedy do przysłuchania się wskazania na każdym z ww. z sędziow win, w prawie pospolitym opisanych, i do zniesienia i skassowania tych decretów i samej bannitiej, z temiż decretami pochodzącej, przeciwko prawom i słuszności ferowanych, i do wskazania win prawnych za nieobseruowanie listów naszych i wdawanie się || i wdawanie się w cognitię onych i sprzeciwienie się tym listom i libertatia[m] naszym tak na wiern. w. sądowi, iako i na wiern. twoiej, stronie powodowej na on czas, a teraz pozwancj, na termin naznaczony pozywaią², abyście tedy ww. stanęli i na wszystko sądownie odpowiadali. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca lutego roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

35

Alias iako tenże pozew mandatu naszego, dnia dwudziestego ósmego februarii w roku terażniejszym w gospodzie urodzonego Sielawy położony, publikowany i do xiąg grodzkich łuckich pod

datą dziewiątego dnia miesiąca aprila roku niniejszego per rela[tionem] woźnego generała szlchetnego Wojciecha Piotrowskiego ingrossowany serzej³ w sobie obmawia. ⁴Na terminie tedy dzisiejszym⁴ z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy, od sądu skarbowego województwa wołyńskiego na sejm terażniejszy uczynionej, przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i wielm. wojewoda kiiowski przez urodzonego Adama Czarnońskiego przed nami i sadem naszym sejmowym stanąwszy wielm. i urodzonych pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlchetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych, w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationis et causae do pomienionych sądów skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu, intentowanej, z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertaty naszych a oraz i attestatiej wielm. hetmana koronnego, także w zysku zniesienia i skassowania decretów winy bannitiej i iej publicatiej, iako niesłusznie i nulliter in vim legis ferowany[ch]. Którego decretu i bannitiej iako iuż kassowanej aby strona instigator sądu tamecznego lub też urodzony ⁵instigator albo succollect[or]⁵ do executiej nie przywodzieli ani sędziowie albo urzędy exequować nie wazili się pod winą conuulsionis decretu sejmowego, to jest infamiej, która za sprzeciwieniem się temu decretowi sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publicowania z przydaniem woźnego generała na przyszłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwów zachowuje się zawity z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy
35v. bytności urodzonych posłów || posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej decretowej naszej ruskiej szlchetny Paweł Kłęczkowski wizej⁶ napisane i otrzymane lucrum albo euasię imieniem wszytkich pozwanych arresztował. Który arreszt, poniewasz wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna jest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym we czwartek nazaiutr po święcie świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, to jest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego,

panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielbnego i.m.x. Mikołaiia z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciachowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz wielki koronny. Stephan Hankiewicz, sekretarz i pisarz i.k.mci, m[anu] p[ropria].

¹ описка замість „woiewody”.

² описка замість „pozywa”.

³ описка замість „szerzej”.

⁴ написано крупніше.

^{5,5} написано масніше.

⁶ описка замість „wyżej”.

20. 1659. IV. 24. Warszawa Arreszt sejmowy między temiż

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i jego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, woiewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, latyczowskim, kałuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielm. Mikołaiem Światopełkiem xiążęciem Czetwertnińskim, mińskim, Henrikiem z Wysokiego Kaszowskim, wendeńskim kasztellanami, i urodzonymi Andrzejem Liniewskim, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi woiewództwa wołyńskiego niżej opisanemi, także urodz. Czerniewską i Pawłem Sielawą, instigatorem tychże sądów, pozwanemi w sprawie zaś pryncypalnej do sądów przerzeczonych skarbowych woiewództwa || woiewództwa wołyńskiego wielm. woiewodzie kiiowskiemu, na ten czas pozwanemu, intentowanej, actorami, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypozwem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litew[skie] etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwertnińskiemu, kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskiego, kasztellanowi wendeńskiemu, także urodzonym Andrzejowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dołmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi

36

wołyńskiemu, Ianowi Szymkowiczowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowczemu wołyńskiemu, Waclawowi na Koniuchach Hulewiczowi, podsetkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abramowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Ledóchowskiemu, Sewerynowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi braclawskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościemu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szolajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzyby na sądach niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach praesentes byli i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzy byście byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom obranym do sądów skarbowych wołyńskich, constitutią ordinowanych świeżo przeszłego sejmu, tudziesz Pawłowi Sielawie, instigatorowi tych sądów skarbowych wołyńskich eii ysdem officiis vestris a urodzonej panie Marinie Czerniewskiej, zesłego niegdy Samoela Czerniewskiego córce, i szlachetnemu Pawłowi Sielawie, iako succollectorowi tegoż Czerniewskiego i vindiciującemu tegoż podatku po zesłym Samoelu Czerniewskim, poborcy województwa wołyńskiego, iako stronie tymże sądowym przynależącej, z urzędów waszych sądowych i wszystkich dóbr roskazujemy, abyście przed nami i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terażniejszym msca marca 36v. dnia siedmnastego w Warszawie przypadaiącym || przypadaiącym, od położenia tego mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmu, pierwszy iednak dzień excludowawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru fisci do sądenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego, wojewody i generała ziem kiiowskich, podolskich i gwardiej naszej generała, kamienieckiego, latyczowskiego, kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa do zniesienia i skassowania winy bannitiej i iej publicatiej wszystkich, przez ww. niewinnie, niesłusnie, nieprawnie in contumaciam bez dania pozwów, nie uważaiąc¹ publicowanych w grodzie łuckim libertacyi naszych powodowi terażniejszemu in vim satisfactionis zastawieniem ludzi na usługę ojczyzny praestitae ex senatus consulto wydanych, o nieoddanie iakoby iakichsi [sic!] podatków podymnych powodowi do oddania z dóbr iego wołyńskich, to iest z miasta

Równego i wsi do nie[go] należących, z klucza albo włości satywiowskiej, z włości albo klucza dorohobuzkiego, kołodeńskiego² i czerniechowskiego do Tarnopola należących, włości albo klucza ostrońskiego, zwiąhelskiego, berezdowskiego, chłapocińskiego, czernickiego i innych wsi, iakoby przychodzących, o czym delata w. twoiej poborca szerzej świadczy, intentowanej w sądzie ww. skarbowych^{2a} w Łucku dnia dwudziestego pierwszego stycznia w roku terażniejszym tyśiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, z limitaciej ww. ultra tempus lege assignatum przypadłych i sądzonych, otrzymanych i do dalszego postępku prawnego pozywa i przypozywa, abyście ww. stanęli skasowaniu się win wszytkich bannitiej w sprawach, iakoby o zatrzymanie i nieoddania podymnych z dóbr iego wołyńskich, na terażniejszym powodzie a w samej sprawie na delację podanym otrzymanych, przysłuchali, przypatrzyli się i na wszytko sądownie odpowiadali. Dan w Warszawie dnia dwunastego miesiąca lutego roku pańskiego tyśiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

Alias iako tenże pozew mandatu naszego, dnia dwudziestego ósmego februarii roku terażniejszego w mieście Łucku w gospodzie urodzonego Pawła Sielawy, instigatora, na stole położony i samej urodzonej małżonce iego opowiedziany a potym i samemu publicowany i do xiąg grodzkich łuckich pod datą dziewiąte[go] dnia miesiąca aprila roku niniejszego per rela[tionem] woźnego generała szlachetnego II szlachetnego Wojciecha Piotrowskiego ingrossowany, szerzej w sobie obmawia. ³Na terminie tedy dzisiejszym,³ z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy, od sądu skarbowego województwa wołyńskiego na sejm terażniejszy uczynionej, przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to iest instigator koronny i wielm. wojewoda kiiowski, przez urodzonego Adama Czarnońskiego przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, wielm. i urodzonych pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlachetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej⁴ przywołanych, w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationios et causae do pomienionych sądów skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu, intentowanej z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertaty i naszych a oraz i attestaciej wielm. hetmana koronnego także w zysku zniesienia i skasouania decretów winy

37

bannitiej i iej publicatiej, iako nieśluśnie i nulliter in vim legis ferowanych. Którego decretu i bannitiej iako już kassowanej aby strona instigator sądu tamecznego lub też urodzony ⁵instig[ato]r abo succollector⁵ do executiej nie przywodzieli ani sędziowie albo urzędy exequować nie wazyli się pod winą conuulsionis decretu sejmowego, to iest infamiej, która za sprzeciwieniem się temu delatorowi⁶ sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publicowania z przydaniem woźnego generała na przyszłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwoń zachowuie się zawity z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodzonych posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych, wzdała i condemnowała była. Lec wkrótce potym przyszedszy do cancellariej decretowej naszej ruskiej szlachetny Paweł Klęckowski wyżej napisane i otrzymane lucrum albo euasię imieniem wszytkich pozwanych arresztował. Który arreszt, poniewasz wcześniej podług prawa założony, przyać i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym

37v.

sześć II sześćniedzielnym koronnym we czwartek nazaiutrz po świecie świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, to iest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiąte[go], panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołaja z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronne[go]. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w. koronny. Stefan Hankiewicz, secretarz i pisarz ie[go] k.mci, m[anu] p[ropria].

¹ описка замість „iważajac”.

² описка замість „kłodęńskiego”.

²⁰ описка замість „skarbowym”.

³ написано крупніше.

⁴ „ej” написано на витертому „ch”.

⁵ написано масніше.

⁶ описка замість „dekretowi”.

21. 1659. IV. 24. Warszawa

Arrest sejmowy między temiż i urodz. Borejkiem¹

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.5]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześci niedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i jego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskiemu², woiewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, latyczowskim, kałuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielm. Mikołaiem Światopełkiem xiążęciem Czetwertnińskim, mińskim, Henrykiem z Wysokie[go] Kaszowskim, wendeńskim kasztellanami, i urodzonymi Andrzeiem Liniewskim, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi woiewództwa wołyńskiego niżej opisanemi, także Pawłem Sielawą, instigatorem tychże sądów, i Ianem na Knerutach Borejkiem, poborcą wołyńskim, w sprawie zaś principalnej do sądów przerzeczonych skarbowych woiewództwa wołyńskiego wielm. woiewodzie kiiowskiemu, na ten czas pozwanemu, intentowanej, actorami, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypozweem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwerteńskiemu, kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskemu, kasztellanowi wendeńskiemu, także urodzonym Andrzeiowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu II wołyńskiemu, Ianowi Szymkowiczowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowczemu wołyńskiemu, Waclawowi na Koniuchach Hulewiczowi, podsędkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abrahamowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Ledóchowskiemu, Sewerynowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi brasławskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościemu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szolajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzyby na sądach niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach praesentes byli i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzy byście byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych

38

sprawach byli, iako sędziom obranym do sądów skarbowych wołyńskich constitutią ordinowanych świeżo przeszłego sejmu, tudzież Pawłowi Sielawie, instigatorowi tych sądów skarbowych wołyńskich ex iisdem officiis vestris a urodzonemu Ianowi na Knerutach Borejku³, poborcy województwa wołyńskiego, iako stronie tymże sądowym przynależącej, z urzędów waszych sądowych i wszytkich dóbr roskazujemy, abyście przed nami i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terażniejszym miesiąca marca dnia siedmnastego w Warszawie przypadającym, od położenia mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmu, pierwszy dzień jednak excludowawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru fisci do sądenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego, wojewody generała kiiowskiego, podolskiego i gwardiej naszej generała, kamienieckie[go], latyczowskiego, kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa o to, iż ww. sędziowie na sądach skarbowych łuckich, w roku terażniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego miesiąca ianuarii dnia dwudziestego pierwszego z limitatiej do sądenia przeciwko wyraźnej constituciej ultra tempus de lege descriptum przypadłych i sądzonych, nie uważając prawnych racyi plenipotenta powoda terażniejszego, a na on czas pozwanego, albo raczej na delacie od pomienionego ww. Borejku³, poborcy laudo województwa obranego, iakoby o nieoddanie i niezapłaczenie || i niezapłaczenie dwojga podymnego, przez sejmik w Łucku uchwalonego, ze wszytkiej włości possessiej swojej, w województwie wołyńskim powiecie łuckim i krzemienieckim zostających, to jest z miasta Równego i wsi do niego należących, klucza albo włości latyczowskiej, z włości albo klucza dorohobuzkiego, kłodneńskiego i czerniechowskiego do Tarnopola należących, włości albo klucza ostrogskiego, zviahelskiego, berezdowskiego, chłapotińskiego, czernickiego i innych wsi, w delacie wiern. t. nieprawnej specificowanych, podanego, nieprawnymi i niesłusznymi decretami procedendi, respondendi, directe respondendi i ostatniego nakazania solutiej cum poenis przeciwko wszelakiej słusznosci, nie patrząc na zniszczenie i spustoszenie dóbr tak między Styrem a Horynią, ale i na te, które za Horynią i teraz in hostico zostają, drugie paenitus zniesione, tylko gołe grunty, a co większa na libertacie nasze ex senatus consulto (zastawieniem ludzi przez powoda terażniejszego na wszelkie potrzeby i do wszelakiej usługi ojczyzny z niemłym kosztem)

wydane, które mieli mieć u sądu każdego swoje authoritatem i pod
cognitią żadnego sądu, tylko sejmowego, nie podpadaia, aggra-
uoualiście, a od tych uciążliwych decretów nie tylko interponowania
appellacy i edicto pub[li]co et paena in[te]rposita in similibus nie
przyimowaliście, ale ani żadnej connotatjej i wzmianki uczyniliście
i owszem, ani samej remissy na sejm pro cognitione, której się loco
appellationis prawnej powoda terazniejszego upominał i prawnie,
iż w takowych sprawach, gdzie idzie de interpretatione l[itte]rarum
n[ost]rarum, a co większa, gdy ex senatus consulto (których sejmowi
samemu in facie izby poselskiej cogniticia należy) wydanych byđż
miała remissa, dowodzieł. A ww. mimo słuszne i prawne ratie,
dowody, libertatie et p[rae]p[o]sita informatione nouellae
constitutionis i inne ratie, w controuersiach specificowane,
decr[et]ami nieprawnymi i niesłusznymi osobę i dobra powoda
aggrauoualiście, przez coście ww. przeciwko prawu wykrocili i
winy na takowych opisane popadli. A lubo ww. ani connotaciej
interponowanych appellacy ieszcze z początku sądów swoich nie
pisali, ani o remissach affectowanych mentiej, iednak iż de remedio
iustitiae każdemu ukrzywdzonemu in honore et bonis illius contra
aequitate[m] nobis ll nobis subuenire interest, a do tego, iż libertatie
nasze p[rae]ferentes satisfactionem occasione stawionych ludzi
powinnej od ww. nie wzięli obseruanciej, ale postponowawszy onych
authoritatem, in cognitionem onych udawszy się i nie respectuiąc
na libertatie decreta solutionis feroualiście, tedy do przysłuchania
się wskazania na każdym z ww. sędziów win, w prawie pospolite[m]
opisanych, i do zniesienia i skasowania tych decretów i samej
bannitiej, za temiż decretami pochodzącej, przeciwko prawu i
słuszności ferowanych, i do wskazania win prawnych za nieobse-
ruancie listów naszych i wdawania się w cognitię onych,
sprzeciwienie się tym listom i libertatiam naszym tak na ww. sądowi,
iako i na wt., stronie powodowej na on czas, a teraz pozwanej, na
termin naznaczony pozywa, abyście tedy ww. stanęli i na wszystko
sądownie odpowiadali. Pisan w Warszawie msca lutego dnia
dwunastego roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego
dziewiątego.

39

Alias iako o tym wszystkim tenże pozew mandatu naszego,
dnia dwudziestego ósmego februarii roku terazniejszego w mieście
Łucku do gospody urodzonego Borejka zaniesiony, na stole
położony, publicowany i do xiąg grodzkich łuckich pod datą
dziewiątego dnia msca aprila roku niniejszego per rela[t]ijonem

woźnego generała szlchetnego Wojciecha Piotrowskiego ingrossowany, szerzej w sobie obmawia. ⁴Na terminie tedy dzisiejszym⁴ z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy, od sądu skarbowego województwa wołyńskiego na sejm terażniejszy uczynionej, przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i wielmożny wojewoda kiiowski, przez urodzonego Adama Czarnołuskiego przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, wielm. i urodzonych pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlchetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationis et causae do pomienionych sądów skarbowych województwa wołyńskiego wielm. wojewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu || pozwanemu, intentowanej, z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertaty naszych a oraz i attestatjej wielm. hetmana koronne[go], także w zysku zniesienia i skasowania decretów winy bannitjej i jej publicatjej, iako niesłusnie i nulliter in vim legis ferowany[ch]. Którego decretu i bannitjej iako iuż kassowanej aby strona instigator sądu tamecznego lub też urodzony Knerut Borejko do executjej nie przywodzili ani sędziowie albo urzędy exequować nie ważyli się pod winą conuulsionis decretu sejmowego, to jest infamiej, która za sprzeciwiem się temu decretowi sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publicowania z przydaniem woźnego generała na przysłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwów zachowuje się zawity z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodzonych posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej decretowej naszej ruskiej szlchetny Paweł Kłęczkowski wyżej napisane i otrzymane lucrum albo euasie imieniem wszytkich pozwanych arresztował. Który arreszt, ponieważ wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna jest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześci niedzielnym koronnym we czwartek nazajutrz po święcie świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, to jest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iasnie wielebnego i.m.x. Mikołajia z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskie[go], proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. X[ia]dz Mikołaj Prażmowski, kanclerz w. koronny. Stefan Hankewic, ll wic, secretarz i pisarz ie[go] k.mci, m[anu] p[ropria].

40

¹ „т” піднято над рядком .

² описка замість „Zamoyskim”.

³ описка замість „Borejka”.

⁴⁴ написано крупніше .

22. 1659. IV. 24. Warszawa

Arrest sejmowy między temіз

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przypadła i przywołana z rejestru sądowego była przed nas i sąd nasz sejmowy sześci niedzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnym i iego delatorem wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, woiewodą i generałem kiiowskim i gwardiej naszej generałem, kamienieckim, latyczowskim, kałuskim starostą, stroną powodową, z iednej, a wielm. Mikołaiem Światopełkiem xiążęciem Czetwertieńskim, mińskim, Henrykiem z Wysokiego Kaszowskim, wendeńskim kasztellanami, i urodzonymi Andrzejem Liniewskim, sędzim ziemskim łuckim, i innemi sędziami deputowanemi skarbowemi woiewództwa wołyńskiego niżej opisanemi, także Pawłem Sielawą, instigatorem tychże sądów, i Ianem na Knerutach Borejkiem, poborcą wołyńskim, w sprawie zaś principalnej do sądów przerzeczonych skarbowych woiewództwa wołyńskiego wielm. woiewodzie kiiowskiemu, na ten czas pozwanemu, intentowanej, actorami, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypozwem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc. Urodzonym Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwertieńskiemu, kasztellanowi ¹mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskemu, kasztellanowi ¹wendeńskiemu, także urodzonym Andrzejowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samoelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, Ianowi Szymkowiczowi na Szkliniu Szklińskiemu, łowczemu wołyńskiemu, Waclawowi na Koniuchach Hulewiczowi, podsędkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom

40v. ziemskim łuckim, Abrahamowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Leduchowskiemu, Seuerinowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszamowskiemu, Bohdałnowi Bratkowskiemu, na ten czas skarbnikowi brasławskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodzonym Alexandrowi Piruskiemu, podstarościemu, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szolańskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, którzyby na sądach niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach praesentes byli i których by specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzy byście byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom obranym do sądów skarbowych wołyńskich, constitutią ordynowanych świeżo przeszłego sejmu, tudzież Pawłowi Sielawie, instigatorowi tychże sądów skarbowych wołyńskich ex iisdem officiis vestris a urodzonemu Ianowi Borejkowi Kneruckiemu, poborcy województwa wołyńskiego, iako stronie tymże sądowym przynależącej, z urzędów waszych sądowych i wszystkich dóbr roskazuiemy, abyście przed nami i senatem naszym na sejmie walnym warszawskim, w roku terazniejszym msca marca dnia siedmnastego w Warszawie przypadającym, od położenia tego mandatu naszego w tydzień po zaczęciu sejmu, pierwszy iednak excludowawszy, albo w ten czas, gdy ta sprawa z rejestru fisci do sądenia przywołana będzie, oczywiście i zawicie stanęli na instantią instigatora naszego koronnego i wielm. Iana na Zamościu Zamoyskiego², wojewody i generała ziem kiiowskich, podolskich i gwardiej naszej generała, kamienieckiego, latyczowskiego³, kałuskiego starosty, powoda. Który ww. pozywa do zniesienia i skasowania winy bannitiej i iej publicatiej wszystkich, przez ww. niewinnie, niesłusnie, nieprawnie in contumaciam bez dania pozwów, nie uważając do publicowanych w grodzie łuckim libertacyi naszych powodowi terazniejszemu in vim satisfactionis zastawieniem ludzi na usługę ojczyzny p[rae]stitam ex senatus consulto wydanych, w sprawach o nieoddanie iakich podatków podymnych powodowi do oddania z dóbr iego wołyńskich z miasta Równego i wsi do niego należących, klucza albo włości satyiowskiej, z włości albo klucza dorohobuzkiego, kłodeńskiego i czerniewskiego⁴ do Tarnopola należących, włości albo klucza ostrogskiego, zwiahelskiego, berezdowskiego, chłapotyńskiego, czernickiego i innych wsi, iako by przychodzących, o czym delata ww. poborca szerzej świadczy, intentowanej w sądzie ww. skarbowym w Łucku || w Łucku

dnia dwudziestego pierwszego stycznia w roku terażniejszym tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego z limitatiej ww. ultra tempus lege assignatum przypadłych i sądzonych, otrzymanych i do dalszego postępkę prawnego i do wskazania win prawnych za nieobserwancie listów naszych i wdawania się w cognitią onych i sprzeciwienie się tym listom naszym i libertatiam tak ww. sądowi, iako i na stronie, na on czas powodowej, pozywaią i przypozywaią,^{4a} abyście ww. stanęli, skassowaniu się win wszystkich bannitiej w sprawach iakoby o zatrzymanie i nieoddanie podymnych z dóbr iego wołyńskich, na terażniejszym powodzie w samej sprawie na delację podanym otrzymanych, i win zatym popadłych na ww. wskazania przysłuchali i przypatrzyl i na wszystko sądownie odpowiadali. Dan w Warszawie dnia dwunastego msca lutego roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

Alias iako o tym wszystkim tenże pozew mandatu naszego, dnia dwudziestego ósmego februarii roku terażniejszego w mieście Łucku do gospody urodzonego Borejka zaniesiony, na stole położony, publicowany i do xiąg grodzkich łuckich pod datą dziewiątego dnia miesiąca aprila roku niniejszego per rela[ti]onem woźnego generała szlachetnego Wojciecha Piotrowskiego ingrossowany, szerzej w sobie obmawia.⁵ Na terminie tedy dzysiejszym,⁵ z tegoż wyżej opisanego pozwu mandatu naszego a oraz i z remissy, od sądu skarbowego woiewództwa wołyńskiego na sejm terażniejszy uczynionej, przypadaiącym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to iest instigator koronny i wiel. woiewoda kiiowski, przez urodzonego Adama Czarnołuskiego przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, wielm. i urodzonych pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlachetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych, w zysku sprawy podług pozwu mandatu naszego albo raczej in euasione originalis citationis et causae do pomienionych sądów skarbowych woiewództwa wołyńskiego wielm. woiewodzie kiiowskiemu, na on czas pozwanemu, intentowanej z approbatią i potwierdzeniem iuramentów, także listów libertaty naszych a oraz i attestatiej wielm. hetmana ll hetmana koronnego także w zysku zniesienia i skassowania decretów winy bannitiej i iej publicatiej, iako niestusznie i nulliter in vim legis ferowany[ch]. Które[go] decretu i bannitiej, iako iuż kassowanej aby strona instigator sądu tameczne[go] lub też urodzony⁶ Knerut Borejko-⁶ do executiej nie przywodzieli ani sędziowie albo

41v.

urzędy exequować nie wazyli się pod winą conuulsionis decretu sejmowego, to iest infamiej, która za sprzeciwiem się temu decretowi sejmowemu ex nunc decernitur i termin do publicowania z przydaniem woźne[go] generała na przyszłym da Bóg sejmie, gdziekolwiek odprawować się będzie, bez wszelkich przypozwów zachowuje się zawity z dopuszczenia sądu nasze[go] sejmowego przy bytności urodzonych posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądenia remiss skarbowych deputowanych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedzy do cancellariej decretowej naszej ruskiej szlachetny Paweł Kłęczkowski wyżej napisane i otrzymane lucrum albo euasię imieniem wszytkich pozwanych arresztował. Który arreszt, ponieważw wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym we czwartek nazajutrz po święcie świętego Wojciecha, biskupa i męczennika, to iest dnia dwudziestego czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołaiia z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz wielki koronny. Stefan Hankiewicz, secretarz i pisarz ie[go] k.mci, m[anu] p[ropria].

¹⁻¹ дописано в кінці аркуша .

² „go” виправлено з „ти”.

³ „go” розмазано .

⁴ описка замість „czerniechowskiego”.

^{4ⁿ} описка замість „pozuwa i przypozuwa”.

⁵⁻⁵ написано крупніше.

⁶⁻⁶ написано на втертолу .

23. 1659. IV. 21. Warszawa

Arreszt sejmowy między urodz. Daniszewskim a Koziką i Horainem i innemi

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.3v.-4]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznamuiemy etc., iż przypadła i przywołana iest z rejestru sądowego przed nas i sąd

nasz sejmowy sześciedzielny walny koronny sprawa i actia między urodz. Kazimierzem II Kazimierzem Daniszewskim, pisarzem skarbowym, podatków accyzy i czopowego przed sejmem anni millesimi sexcentesimo quinquagesimo octauo w województwie wołyńskim administratorem, powodem, z iednej, a urodz. Andrzejem Liniewskim, sędzią, Wacławem Hulewiczem, podsetkiem, Bogusławem Horainem, pisarzem ziemskimi łuckimi, Samuelem Dolmatem Isajkowskim, stolnikiem, Thomaszem Koziką, podstolim wołyńskimi, Alexandre[m] Piruskim, podstarościem, Adamem Białostockim, sędzią, Hieronimem Szałajskim, pisarzem grodzkimi łuckimi, Abrahamem Grabowskim, podczaszym¹ wołyńskim, Bohdanem Bratkowskim, skarbnikiem czernie-chowskim², Seuerinem Markowskim, porucznikiem wielm. wojewody krakowskiego, Ianem Olszamowskim, Ianem Szklińskim, łowczym wołyńskim, iako sprawy niżej opisanej sędziami, także urodzonymi Thomaszem Koziką, podstolim wołyńskim, i Bogusławem Horainem, pisarzem ziemskim łuckim, podatków publicznych czopowego i accyzy po sejmie anni millesimi sexcentesimo quinquagesimo oct[a]ui administratorami, iako stronę do tychże sądów skarbowych województwa wołyńskiego należąca, pozwanemi, z drugiej strony, a to do zniesienia i zcassowania poenae peculatus, to jest infamiej, confiskatiej dóbr i ich publicatiej z instantiej instigatora sądu tamecznego i z delaciej przereczonych administratorów na pomienionym urodz. Kazimierzu Daniszewskim dnia dziewiątego miesiąca nouembra roku przeszłego millesimo sexcentesimo quinquagesimo octauo w tychże sądach skarbowych województwa wołyńskiego in contumaciam w sprawie iakoby o nieuczynienie rachunków z powziętej sumy podatków publicznych, to jest accyzy i czopowego pod czas administratiej iego, także o nieoddanie regestrów, iakoby niesłusznie i bezprawnie, nie zachowawszy gradus iuris i nie wydawszy pozwu żadnego, oprócz wiadomości terażniejszego actora otrzymanej i publicowanej pierwej do sądu commissarskiego lubelskiego blisko przeszłego, w roku terażniejszym pozwanym, wyżej opisanym, intentowana, a potem do nas i sądu naszego sejmowego odesłana. W której sprawie, gdy strony obiedwie, powodowa per[so]n[a]l[ite]r, pozwani zaś przez szlachetnego Samuela Gosławskiego, na terminie zawitym z reiecty przed sądem commissarskim lubelskim stanąwszy różne swoje controuersie wnosili, sąd tameczny commissarski lubelski, ponieważ w sprawie II w sprawie na actorze Daniszewskim poena

peculatus w sądach skarbowych województwa wołyńskiego praegrauantissime ex causa thesauri regni iest otrzymana, dlategoż nie wdaiąc się w cognitię poenae peculatus i win, z takiej aggrauatej pochodzących, sprawę tę ze wszytkiem iej skutkiem i strony same do sejmu koronnego terażniejszego odesłał i termin do dalszego w tej sprawie postępku w tydzień ieden po zaczęciu sejmu, pierwszy dzień excludowawszy, między sprawami skarbowemi zachował zawity. Alias iako o tym wszytkim process i decret sądu commissarskiego, w piątek przed świętem świętego Macieja apostoła nablížszy roku terażniejszego w Lublinie ferowany, szerzej w sobie o tym wszytkim obmawia. ³Na terminie tedy dzysiejszy[m], ³z tej remissy commissarskiej lubelskiej przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa personaliter przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy urodz. pozwanych, przez woźnego generała dworu naszego szlachetnego Marcina leżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych, w zysku zcassowania i zniesienia winy poene peculatus i całego processu na urodz. Kazimierzu Daniszewskim w sądzie skarbowym deputatskim województwa wołyńskiego względem rachunków accyzy i czopowego w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt[ego] ósmego dnia dziewiątego mies[ia]ca nouembra in contumaciam otrzyman[ej] i przewidzion[ej]. Którego decretu et poenam peculatus iako iuż cassowanej aby strona pozwana do exequutiej nie przywoździeła i urzędy albo sądy wszelakie aby nie exequowali i exequować nie wazyli się pod winą consuulsionis decretu sejmowego, to iest infamiej, która za sprzeciuieniem się ex nunc decernitur z przydaniem woźnego generała któregokolwiek do publicowania i z odesłaniem na exequutię do sądu albo urzędu należytego z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodz. posłów ziemskich, z izby poselskiej do sądzenia remiss i spraw skarbowych deputowanych, iako niestałych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej decretowej naszej wołyńskiej szlachetny Stanisław Laskowski imieniem wszytkich⁴ pozwanych sprawę tę i wyżej otrzymane i napisane lucrum || lucrum arresztował. Który arreszt, ponieważz wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do iąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym w poniedziałek nazaiutrz po niedzieli Przewodnej, to iest dnia dwudziestego pierwszego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i.m.x. Mikołaja z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz wielki koronny. Stefan Hankiewicz, secretarz i pisarz ie[go] k. mci, m[anu] p[ropria].

¹ *описка замість „cześnikiem”.*

² *описка замість „braclawskim”.*

³⁻⁴ *написано крупніше.*

⁴ *вписано на витортому.*

24. 1659. IV. 21. Warszawa

Arreszt sejmowy między temiż

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Prot. – ARS-21, f.4]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuicmy etc., iż przypadła i przywołana iest z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześciendzielny walny koronny sprawa i actia między instigatorem koronnem, z iednej, a urodzonymi Thomaszem Koziką, podstolim wołyńskim, i Bogusławem Horainem, pisarzem ziemskimi łuckimi, iako podatków publicznych accyzy po sejmie anni millesimi sexcentesimali quinquagesimali octauo administratorami, z drugiej strony, pozwanymi o to, iż oni iakoby utaiwszy prouenta, skarbowi koronnemu należące, podatki accyzy i czopowego na zieżdzie częstochowskim roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego siódmego przy bytności wielm. pp. rad i senatorów naszych, przy boku naszym na ten czas będących, ex senatus consulto uchwalone, przez succollectora od administratora naszego postawionego wybrane, a tymże pozwanym do rąk wydane, rachunki podług uniwersału i mandatu naszego przerzeczonemu administratorowi naszemu nie tak iako przynależało i powinni byli oddani, i uczynili || uczynili niemało, iako z rejestrów succollectorów przysięgłych pokazuje się, opuścili i pieniądze za kwartały dwa od dnia pierwszego miesiąca kwietnia do dnia ostatniego septembra, to iest summa dwa tysiąca dziewięćset trzydzieści pięć piądziesiątków cztery skarbowi należące z wielką szkodą skarbu przy sobie zatrzymali i na swój pożytek obrócili, przez co winy przeciwko retentorom pieniędzy publicznych prawem pospolitym nakazane popadli¹, pierwiej do sądu commissarskiego lubelskiego blisko przeszłego, w roku terażniejszym pozwanym wyżej opisanym intentowana a potem do nas i sądu naszego sejmowego odesłana. W której sprawie gdy

43v.

strony obiedwie, powodowa przez urodz. Kazimierza Daniszewskiego, pisarza skarbu koronnego, iako przeszłego administratora accyzy i czopowego w województwie wołyńskim, pozwana zaś przez szlachetnego Samuela Gosławskiego na terminie zawitym z pozwu, na on czas przypadającym, przed sądem commissarskim lubelskim stanąwszy różne swoje controuersie wnosili. Sąd tameczny commissarski lubelski, ponieważ w sprawie na urodz. Daniszewskim poena peculatus w sądach skarbowych województwa wołyńskiego praegravantissime ex causa thesauri regni iest otrzymana, dlategoż nie wdaiąc się w cognitię poenae peculatus i win, z takiej aggrauatjej pochodzących, sprawę tę ze wszytkiem iej skutkiem i strony same na sejm koronny terażniejszy odesłał i termin do dalszego w tej sprawie postępku w tydzień ieden po zaczęciu sejmu, pierwszy dzień excludowawszy, między sprawami skarbowemi zachował zawity. Alias iako o tym wszytkim process i decret sądu commissarskiego lubelskiego uczynionej^{1a}, w piątek po święcie świętego Walentego męczennika nabliższy roku niniejszego w Lublinie ferowany, szerzej w sobie opiewa. ²Na terminie tedy niniejszym, ²z teźże remissy od sądu commissarskiego lubelskiego uczynionej przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa ³przez urodz. Kazimierza Daniszewskiego, pisarza skarbu koronnego, przed nami i sądem naszym sejmowym³ II sejmowym stanąwszy urodz. pozwanych, przez generała dworu naszego szlachetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej przywołanych, w upatku⁴ sprawy w zysku zapłacenia i do skarbu koronnego in instanti wniesienia summy dwu tysięcy dziewięćset trzydzieści pięć piąćdziesiąt czterech, a to pod winą poenae peculatus, to iest infamiej, która w niedosyć uczynieniu ex nunc wskazuje się, z przydaniem woźnego generała do publicowania i odesłaniem do sądów albo urzędów należytych z dopuszczenia sądu naszego sejmowego przy bytności urodz. posłów ziemskich, do sądenia remiss i spraw skarbowych z izby poselskiej deputowanych, iako niestałych, wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej decretowej naszej wołyńskiej szlachetny Stanisław Laskowski imieniem przerzeczonych pozwanych sprawę tę i wyżej otrzymane i napisane lucrum arresztował. Który arreszt, ponieważ wcześniej podług prawa założony, przyiąć i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym w poniedziałek

nazajutrz po niedzieli Przewodnej, to jest dnia dwudziestego pierwszego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskie[go] XI a szwedzkiego XII roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i. m. x. Mikołaiia z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xiądz Mikołaj Prażmowski, kanclerz wielki koronny. Stefan Hankewic, secretarz i pisarz i.k.mci.

¹ „ad” написано на підтертому.

^{1a} слово написане помилково .

²⁻² написано крупніше .

³⁻³ написано темнішим чорнилом.

⁴ описка замість „ирадку” .

¹Działo się w Warszawie na sejmie walny[m] koronnym w poniedziałek po święcie ś. Stanisława, biskupa i męczennika, najbliższy, to jest dnia 12² miesiąca maiia roku pańskiego 1659³.¹ Za sprawą iaśnie wieleb[nego] i. m. x. kanclerza. ||

44v.

25. 1659. V.12. Warszawa

Approbatia relatiej pozwów od wielm. Zamoyskiego, wojewody kiiowskiego, uczyn[ionej]

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznajmuicmy etc., iż przed actami sejmowemi cancellariej naszej ruskiej oblicznie stanąwszy wielm. Ian na Zamościu Zamoysky, hrabia na Tarnowie i Iaroslławiu, wojewoda kiiowsky, podolsky i gwardiej naszej generał, zdrowy będąc na ciele i na umyśleá iawnie i dobrowolnie zeznał i zeznaie, iż on czyniąc dosyć prawu pospolitemu a nie mogąc do act grodzkich łuckich dla bytności swojej na terażniejszym sejmie iako senator, dla publicznych Rzeczypospolitej spraw zostaiący, przed terażniejszymi actami sejmowemi publicznymi, iako był gotów przy przywołaniu spraw z actoratu swego z niżej mianowanemi pozwanemi in facie maiestatu naszego i całego senatu approbować perso[na]l[ite]r, tak i teraz, ponieważ dali się pozwani condemnować i sprawa ta w arreszt wpadła, te relacie mandatów naszych, w grodzie łuckim dnia czwarte[go] miesiąca kwietnia w roku terażniejszym zapisane, na terażniejszy sejm walny warszawski, na które już condemnaty otrzymane, z actoratu swego przeciwko wielm. Mikołaiowi Światopełkowi xiążęciu Czetwertińskiemu,

kasztellanowi mińskiemu, Henrykowi z Wysokiego Kaszowskiego, kasztellanowi wendeńskiemu, i urodz. Andrzeiowi Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, Samuelowi Dolmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, Ianowi Szymkowiczowi na Szklinie Szklińskiemu, łowczemu wołyńskiemu, Waclawowi na Koniuchach Hulewiczowi, podsędkowi, Bogusławowi Horainowi, pisarzowi, urzędnikom ziemskim łuckim, Abrahamowi Grabowieckiemu, cześnikowi wołyńskiemu, Stefanowi Leduchowskiemu, Seuerinowi Markowskiemu, Ianowi albo Ludwikowi Olszowskiemu, Bohdanowi Bratkowskiemu, na on czas skarbnikowi braclawskiemu, także in quantum by urząd grodzki do tychże sądów należał, urodz. Alexandrowi Piruskiemu, podstarościami, Adamowi Białostockiemu, sędziemu, Hieronimowi Szałajskiemu, pisarzowi, urzędnikom grodzkim łuckim, tym osobliwie, którzyby na sądach skarbowych || skarbowych łuckich pod czas sądenia spraw niżej mianowanych zasiadali i przy tych sprawach p[raese]ntes byli i którychby specialiter ta sprawa afficere miała, więc i tym wszystkim, którzyby byli laudis sejmików łuckich do sądów obrani i przy tych sprawach byli, iako sędziom do sądów skarbowych wołyńskich constitutią ordinowanych, tudzież Pawłowi Sielawie, instigatorowi tychże sądów skarbowych wołyńskich, ex iisdem officiis illorum pozwanym, a urodz. Konstantemu Bronickiemu, poborcy woiewództwa wołyńskiego, czworga podymnego in anno millesimo sexcentesimo quadragesimo nono uchwalonego, Ianowi Borejkwowi Knerutskiemu, także poborcy woiewództwa wołyńskiego, w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym pierwszym do wybierania dwoiga podymnego pod Beresteczkiem uchwalonego, obranego, także przeciwko urodz. Pawłowi Sielawie iako succollectorowi zesłego niegdy urodz. Samuela Czerniewskiego, do wybierania dwoiga podymnego poborcy wołyńskiego w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym trzecim obranego, iako stronom tegoż sądu skarbowego przynależącym, od pomienionego wielm. woiewody kiiowskiego, na on czas pozwanego, albo na delatach iakoby o nieoddanie podatków podymnych, w delatach specificowanych, urodz. Bronickiemu czworga, Borejkwowi dwoiga, Czerniewskiemu dwoiga z włości wołyńskich, z klucza roweńskiego, z klucza drohobuzkiego, z klucza satyiowskiego i wsi do nich należących miasteczka Żornowna, miasta Ostroga, Zwiahła, Berezdowa, Hłopotyna, Czernic, także kłodeńskiego i czerniewskie[go] klucza, do Tarnopola należącego, i wsi do nich należących, w delatach tychże

urodz. poborców specificowanych. O czym te relacie mandatów naszych, do scassowania tych bannitiej wydanych, zapisane szerzej świadczą, do których, iako i do salwy sobie do approbowania tych relacyi tamże zachowanej przychylaiąc się, te pomienione relacie ad cassandas bannitiones zapisane p[raese]nti sua personali recognitione approbuie, ztwardza i, że za wiadomością onego tesz mandaty do zniesienia bannitiej są wydane i relacie zapisane, przyznaie i declaruie. Co i podpisem ręki || ręki swojej potwierdza. Ian Zamoyski, m[anu] p[ropria]. Którą to approbatią położonych pozwów mandatów na sejm relaciej my przyiąć, do xiąg zapisać i stronie affectuiącej authentice wydać roskazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym w poniedziałek po święcie świętego Stanisława, biskupa i męczennika, najbliższy, to iest dnia dwunastego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

45v.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i. m. x. Mikołaiia z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechowskiego, proboszcza katedralnego krakowskiego, najwyższego kanclerza koronnego. Xdz Mikołaj Prażmowski, kanclerz wielki koronny. Stephan Hankiewicz, secretarz i pisarz i.k.mci, m[anu] p[ropria].

¹⁻¹написано крупніше.

²у ркпс. підкреслено.

³також.

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek nazaiutrz po Niedzieli Krzyżowej, to iest dnia 26² miesiąca maia roku pańskie[go] 1659³⁻¹ Za sprawą i przełożeniem i. m. x. kanclerza.

26. 1659. V. 24. Warszawa

Confirmatia Tatarom wołyń[skim] i ukraiń[skim] praw ich

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Publ. – Muchliński A. Zdanie sprawy o tatarach litewskich || Teka Wileńska. 1858. T.6. S.154-158]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznamuiemy etc. Pokładany był przed nami przez urodz. kniazia Alexandra Kryczyńskiego, rothmistra naszego, i przez kniazia Ramazana Miłkomanowca, mołły ostrogskiego, i wszytkich Tatarów naszych wołyńskich i ukraińskich przywilej ś. pamięci k.i.m. Władysława Czwartego, pana brata naszego, confirmacyiny pismem ruskim pisany, ekstraktem z xiąg cancellariej naszej większej WXL wyjęty,

pod datą w Warszawie na sejmie dwuniedzielnym dnia dwudziestego pierwszego mies[ia]ca lipca roku pańskiego MDCXXXIV kniaziom, ułanom, murzom, chorążym, marszałkom i wszystkim tatarom, w państwie naszym i w Wielkim XL osiadłościami mieszkającym, za prośbą wiernych pp. rad naszych i posłów ziemskich, za niemi uczynioną, dany. Którym przywileiem k.i.m., p. brat nasz, przywilej świętej pamięci k.i.m. p. ojca naszego, confirmację przywileiów dwóch, pierwszego świętej pamięci od k.i.m. Zygmonta Augusta na zniesienie z tych Tatar artykułu praw ziemskich o nieprzyimowanie ku świadectwu napisanego z przypuszczeniem tych wszystkich Tatar, którzyby służbę || służbę ziemską wojenną służyli ku zupełnemu świadectwu i takowemuszu prawu, iako i poddani nasi narodu chrześcijańskiego używają, i do sądu tegoż, iakim się sądzi szlachta narodu chrześcijańskiego, a drugiego na zniesienie pewnych artykułów statutu Wielkiego XL prawom i wolnościom ich, od świętej pamięci królów ich m., panów antecessorów naszych, im nadanych, przeciwnych z warunkiem takowym, iż te artykuły nic swobodom i wolnościom ich wiecznemi czasy szkodzić nie mają pomienionym Tatarom danych, w sobie zawierających, ztwierdza i umacnia ich samych, także i potomków ich przy wszystkich punctach, clausulach i artykułach, na prawo i wolności im nadanych, zachowuje i zostawuje. Wniesiona była przy tym prośba imieniem tychże pomienionych kniazów Tatarów naszych przez niektórych wiernych pp. rad, posłów ziemskich i urzędników naszych, abyśmy pomieniony przywilej we wszystkich onego punctach, clausulach i artykułach ztwierdzili i approbowali. Który słowo w słowo na język polski przetłumaczony wpisując, tak się w sobie ma:

Władisław Czwarty, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie etc. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Supplikowano nam iest imieniem kniazów Tatarów naszych, w ziemi wołyńskiej i ukraińskiej w dobrach naszych tak królewskich, duchownych, iako i szlacheckich mieszkających, o wydanie z ksiąg naszych kancelariej większej WXL ekstraktem przywileiu naszego confirmacyjnego niżej wyrażonego, od tytułu z początku aż do końca słowo w słowo tak się w sobie zawierającego.

Oznajmujemy tym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy, iż pokładany był imieniem kniazów, ułanów, murzów, chorążych, marszałków i wszystkich Tatarów naszych, w państwie

naszym i w WXL osiadłością mieszkających, przywilej na pergaminie pisany z podpisem ręki świętej pamięci k.i.m. Zygmunta III, pana ojca naszego, pod datą na sejmie walnym warszawskim w roku MDCIX dnia XX miesiąca lutego. Którym i.k.mśc dwa przywilegia antecessora naszego ś. pamięci k.i.m. Zygmunta Augusta, przodkom ich i im samym wszystkim Tatarom, w WXL mieszkającym, nadane, ztwierdzać raczył o zniesieniu z nich artykułu, w Statucie praw ziemskich napisanego, o nieprzyjmowaniu ich ku świadectwu a przypuszczając tych wszystkich, którzy by służbę ziemską woienną odprawowali i w wojsku przy hetmanach naszych zostawali, ku zupełnemu świadectwu i takowemusz prawu, iako i poddani nasi || nasi ludzie narodu chrześciańskiego używaią i sądzą, i takim, iakim się sądzi szlachta narodu chrześciańskiego, pod datą w Wilnie roku tysięcznego pięćsetnego sześćdziesiątego pierwszego dnia XXV mies[ia]ca listopada. Drugi przywilej, którym i.k.m. pewne artykuły, w Statucie starym Stefanowski[m] WXL mianowane, to jest w rozdziale IX artykuł III i w rozdziale XII artykuł V, a w terażniejszym statucie rozdziału XII artykuł IX i X i insze wszystkie artykuły, w statucie i w constituciach, a mianowicie w roku MDCVII i w roku MDCXVI uchwalone, prawom i wolnościami od ś. pamięci zesłych antecessorów im nadane, przeciwnie i szkodliwe znosząc, waruiąc to, iż nic swobodom i wolnościami ich szkodzić i przekazać byd⁴ niema wiecznemi czasy, pod datą w Grodnie w roku tysiąc pięćset sześćdziesiątym ósmym dnia XX miesiąca czerwca. I wniesiona jest za nimi przez wiernych pp. rad i urzędników dworu naszego, także i posłów ziemskich prośba, abyśmy im oba przywilegia i puncta, w nich wyrażone, ztwierdzili i onych według praw i wolności, od świętej pamięci kk. ich mcw, antecessorów naszych, nadanych, zachowali. My czyniąc to na przyczynę wiernych pp. rad i urzędników dworu naszego i posłów ziemskich, a niemniej mając m[iłości]wy wzgląd i baczenie na wierne i życzliwe, pracowite i odważne usługi ich iako za ś. pamięci antecessorów naszych w różnych expedycjach woiennych, żadnej nie omieszkiwaiąc potrzeby, doznawali, tak przeszłej expedyciej moskiewskiej za szczęśliwego panowania naszego wiernie i życzliwie z odwagą zdrowia, przelaniem krwi, utratą dostatków swoich zaraz za nastąpieniem wiarołomnego Moskwicina nieprzyjaciela na państwa nasze aż do zawarcia pakt i⁵ narodem moskiewskim, obecnie przy boku naszym będąc i statecznie trwaiąc, oddawać i oświadczać nie przestawali. A tak chcąc ich do dalszych usług

46v.

naszych ochotniejszymi uczynić, przywilegia obadwa i punkta, w nich wyrażone, mocą i powagą naszą królewską ztwierdzamy i przerzeczonych kniaziów, ułanów, murzów, chorążych, marszałków i wszystkich Tatarów, w państwie naszym i w WXL mieszkających, którzy nam i Rzeczyptej służbę ziemską wojenną odprawuią i w oczach przy hetmanach naszych bywaią i służą, we wszystkich punktach i artykułach, przy prawie i wolnościach im nadanych, ich samych i potomków ich wiecznemi czasy zachowuiemy. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć WXL przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie dwuniedzielnym dnia XXI mies[ia]ca lipca roku MDCXXXIV, panowania królestw naszych polskiego II a szwedzkiego III roku || III roku.

Vladislaus rex. Krzysztofh Korwin Gąsiewski, pisarz Wielkiego X. Litewskiego.

My tedy Ian Kazimierz, król, do pomienionej prośby szlachetnych kniaziów Alexandra Krycińskiego, rothmistra naszego, i Ramazana Miłkomanowica, mołły ostrogskiego, i wszystkich Tatar, na Wołhyniu i Ukrainie mieszkających, imieniem do nas wniesionej, łaskawie łaskawie⁶ się skłoniwszy i do constitutiej, na terażniejszym sejmie walnym sześćniedzielnym strony praw i wolności ich uchwalonej, a niemniej maiąc na odważne tak przodków ich, iako i onych samych w tej Rzeczyptej oddawane merita pomienionym Tatarom wołyńskim i ukraińnym, ponieważ do wszystkich swobod i wolności, Tatarom WXL nadanych, zarówno należą i niemi z przodków swych scyczą się i zażywaią, wyżej specyfikowany przywilej confirmacyjny ś. pamięci k.i.m. Władysława, pana brata naszego, i punkta wszystkie w nim wyrażone, ile w czym prawu pospolitemu nieprzeciwnie, stwierdzamy, zmacniamy i approbuiemy, a przerzeczonych kniaziów Tatarów naszych, w ziemi wołyńskiej i na Ukrainie osiadłościami mieszkających, którzy nam i Rzeczyptej służbę ziemską wojenną odprawuią, przy wszystkich punktach i artykułach na prawa i wolności Tatarom WXL nadanych, a im zarówno należących, onych samych i potomków ich wiecznemi czasy zachowuiemy i zostawuiemy. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym dnia XXIV miesi[ia]ca maia roku p[łańskiego] MDCLIX, panowania królestw

naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci koronnej wielkiej.
Andreas Miaskowski, scholastic[us] gneznen[sis], abbas praeme-
t[ensis], regens cancellariae regni.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ описка замість „bydź”.

⁵ описка замість „z”.

⁶ повтор у тексті.

27. 1659. III. 20. Warszawa

**Wsi Iólcza i Berezki w województwie kiiowskim urodz. Ierzemu
Nieczaiowi i małżonce iego¹**

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu by o tym wiedzieć należało. Oznajmujemy tym listem naszym, iakośmy z początku panowania naszego te przedsięwzięli studium, aby szcudrobliva dobroczynności naszej pańskiej ręka in distribuendis praemiis zasłużonym nam i Rzeczyptej nie ustawała, tak i teraz tosz nie tylko chcąc || chcąc 47v. conseruować, lecz tym więtszą naszą cumulare munificentią im więcej do przysłużenia się nam i ojczyźnie widziemy podaiące się okazie. W których, poniewasz urodzonego Ierzego Nieczaiia non de genere probauimus, kiedy nie daiąc się uwodzić żadnemi fauorami, aby miał cudzą brać protectię, postrzeczy snadz, iako iest ciężkie seruitutis iugum i iako ciężka rzecz do cudzych przywykać obyczaiów, do swojej się wolał iako cnotliwy ojczyzny syn garnać matki i do naszego pańskiego, iako ad paternum gremium. Którego my cnotę i wierne usługi i insze niemałe dzieła, mianowicie świeże w wybieraniu z ojczystych granic i znoszeniu nieprzyiaciela dokumenta powodem nam są, abyśmy do ojcowskiej naszej mile przyiąwszy łaski bez ukontentowania et immunem od nas nie puscili. Iakoż na wyświadczeniu tym przychylniejszego naszego pańskiego affectu za wniesieniem do nas przez pp. rad i urzędników naszych dwornych tak koronnych, iako i WXL, chcąc conscendere prośbie, umyśliliśmy pewne dobra, do dispositiej naszej po zesłym urodzonym Mikołaiu Iaślikowskim spadłe, nazwane Iólcze i Berezki w tractie loiowskim w województwie kiiowskim, pomienione

urodzonemu Ierzemu Nieczaiowi i małżonce iego urodz. Domicelli Chodyczańce Nieczaiowej prawe[m] dożywotnym dać i conferować. Iakoż i tym niniejszym listem przywileiem naszym daiemy i conferuiemy z chłopami i ich powinnościami, psczołami, borami, lasami, jeziorami, rzekami, rzeczkami, stawami, młynami i ich wymiołkami, gruntami oromemi i nieoromemi, i ze wszystkimi in genere et specie przynależnościami. Maią i wolni będą wyżej specificowane dobra pomienioni donatariuszowie nasi w realną wzięwszy possessię trzymać i wszelakich sobie przymnać pożytków aż do żywotów swoich in solidum, abo która wprzód z nich z tego świata zejdzie osoba, żadnej inszej nam i do skarbu naszego nie pełniąc powinności, tylko simple donatiue, na aparat wojenny uchwaloną, annuatim wnosząc. Obieciemy przy tym urodzonemu Ierzemu Nieczaiowi i małżonce iego, iż ieśliby iakie ante abo post datą na te wyżej mianowane dobra u kogo bydź okazały, przywilegia tedy takowe za nieważne u sądu naszego maią bydź poczytane. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XX miesiąca marca roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci koronnej wielkiej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmi[ński].

¹ "o" піднято над рядком.

48 ¹Działo się w Warszawie we środę przed świętem Bożego Ciała, to iest dnia XI miesiąca czerwca || czerwca roku pańskiego 1659².⁻¹ Za sprawą i przełożeniem i.m.x. kanclerza.

28. 1659. VI. 11. Warszawa

Cessia od urodz. Sebestianowicza na osobę wielebn[ego] Gunaszewskie[go], protopopa³ kiiowskie[go]⁴

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.246]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznajmuiemy, iż stanąwszy oblicznie przed aktami metryki ruskiej cancellariej naszej wielkiej koronnej urodzony Ian na Horbowie Sebestianowicz, wojsky nowogródzky, podał do acticowania i do xiąg wpisania list nasz consens na ustąpienie dóbr naszych, niżej opisanych, którego iest series takowa:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc. Oznajmuiemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy. Doświadczone zasługi w każdych wojennych okazyach

urodzonego Iana na Horbowie Sebestianowicza, wojskiego nowogródzkiego, mając, które z wymą zdrowia i stratą dóbr swoich za dostojenstwo nasze i całość Rzeczypospo[!]itej życliwie oddawał, iakoż i do tych czas oddawać nie przestaie, pozwoliliśmy mu i niniejszym listem naszym pozwalamy z prawa iego dożywotnego, na dobra wsi Krochaiów, Bodenki i Słobotkę Krochaiowską służącego, w województwie kiiowskim nad rzeką Desną leżących, zrzczone na osoby w Bodze wielebnego ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, i Mariannę z Wyhowa Wyhowską, małżonków, takowymże prawem wlać. Mocą którego wlewku prawnego, w urzędzie należnym przy xięgach autenticznych legitime uczynionego, a powagą niniejszego consensu naszego mają i wolni będą pomieniony wielebny ociec protopopa kiiowski z małżonką swą wyżrzczone dobra nasze obiąwszy spokojnie z dworami, poddanemi, ich powinnościami, gruntami, lasami, borami, sianożęciami, ieziorami, rzekami, stawami, młynami i innemi wszelakimi in genere et specie przynależnościami, przyległościami i pożytkami, tak iako pomieniony antecessor mianowicie dobra trzymał, trzymać, używać i wszelakich sobie pożytków przymnażać aż do żywotów swych albo która z nich osoba dłużej żywa będzie. Obiecuujemy to po nas i po niaśniejszych successorach ll rach 48v. naszych od pomienionych tych dóbr possessiej przerzczonego ojca protopopa kiiowskiego i małżonkę nie oddalać i nikomu do oddalenia mocy dać, ale wcale i nienaruszenie to iego dożywocie zachować. Co i niaśniejsi successorowie nasi wykonać powinni będą. Kwartę jednak pierwszego roku quadruple, następujących zaś po sobie lat, zwyczajnie duple podług constitutiej sejmem blisko przeszłym uchwalone wnosić i oddawać powinien będzie, prawa nasze królewskie, Rzeczypospolitej i Kościoła świętego katolickiego cale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia ósmego miesiąca czerwca roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci cancellariej wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria].

Podług którego consensu przerzczony urodzony Ian Sebestianowicz, wojski Nowogródzka Siewierskiego, zdrowy będąc na ciele i na umyśle, od iurysdictiej i forum swego własnego co do niżej mianowanego actu odstepuiąc a niniejszą za należytą teraz

49 przyznawiając, iawnie i dobrowolnie zeznał i zeznaie, iż on przychylając się do listu i consensu naszego wyżej opisanego prawa swego całego dożywotnego, które mu służy na dobra nasze wsi Krochaiów i Słobotka Krochaiowska rzeczzone, w województwie kiiowskim nad rzeką Desną leżące, i ich wszystkie dwory, poddane, ich powinności, grunty, lasy, bory, gaie, sianożęci, jeziora, rzeki, stawy, młyny i inne przynależności na osobę wielebnego ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, i Mariannę z Wyhowa Wyhowską, małżonków, ustępuje, ceduje i wlewa całe i zupełnie. Nic sobie zeznającemu ani żadnego prawa, praetensiej albo praetextu do tychże dóbr wsi naszych dwóch Krochaiów i Krochaiowska Słobotka rzeczonych ani do ich przynależności in genere wszystkich zestawuje albo excipuje, lecz całe i zupełnie też dwie wsi Krochaiów i Krochaiowska Słobotka nazwane ze wszystkimi in genere gruntami, lasami, borami, gajami, młynami, sianożęciami, jeziorami, rzekami, stawami, pożytkami, poddanymi i ich robociznami zgoła ze wszystkimi in genere przynależnościami tymże przerwczonym Michałowi Gunaszewskiemu, protopopie kiiowskiemu, i Mariannie z Wyhowa Wyhowskiej, małżonkom, puszcza i ustępuje, intromissiej i possessiej, którą sobie urzędnie przez woźnego generała i dwóch szlachty albo iako prawo || roskazuje, wziąć mają, dobrowolnie dopuszcza. Danej zaś i wziętej intromissiej i possessiej ani sam przez się, ani przez żadną osobę tymże małżonkom przeszkadzać niema i owszem przy spokojnej possessiej onych zachować submittuie się, stosniąc⁵ się we wszystkim do wyżej opisanego consensu listu naszego i do scriptu osobnego, tu w Warszawie dnia dziewiątego iunii między sobą spisane, rękami tak swemi, iako i urodzonego Konstantego Wyhowskiego, podskarbiego WX Ruskiego, pułkownika turowskiego, Ierzego Niemiryca, podkomorzego kiiowskiego, starostę owruckiego, i Prokopa Weresczaki, komornika granicznego czerniechowskiego, czterema podpisanego, pieczęciami stwierdzonego, teraz do xiąg metryki naszej ruskiej podanego i produkowanego, którego iako na ten czas we wszystkim approbuie i stwierdza, tak onemu in toto dosyć czyniąc obiecuie. Co się zaś dotyczy trzeciej wsi Bodenek rzeczonej, w tymże consensie przywileju naszym specificowanej, tę na ten czas excipuje i nie ceduje napotym, iednak gdy tego potrzeba będzie, że urzędnie ustąpić prawa swego na tę wieś trzecią Bodenek nazwaną wolno będzie, saluuie i zachowuie. Co i ręką swoją własną podpisał m[anu] p[ropria]. Ian Sebestianowicz, wojski nowogródzki, m[anu] p[ropria].

Który to zapis cessionis wyżej zeznany my ważny mieć chcąc do xiąg metryki naszej ruskiej zapisać i stronie potrzebującej in forma authentica wydać dopuściliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Działo się w Warszawie we środę przed świętem Bożego Ciała, to jest dnia iedenastego miesiąca czerwca roku pańskiego tysiącnego sześćsetnego pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku. Za sprawą i przełożeniem i.m.x. kanclerza.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ „ро” написано над рядком.

⁴ нижче заголовка на правому полі запис „Dóbr wsiów Krochajowa, Bodenki i Słobotki Krochajowskiej w Kiiow[szczyźnie] nad rzeką Desną”.

⁵ описка замість „stosuiąc”.

29. 1659. VI. 9. Warszawa

Oblata cessionis od urodz. Sebastianowicza¹

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62]

Ian Kazimierz etc. Oznaimuiemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed actami metryki ruskiej cancellariej naszej wielkiej koronnej urodzony Ian na Horbowie Sebestianowicz, wojski nowogródzki, podał do acticowania i do xiąg wpisania oblig albo raczej cessionis dóbr naszych wsi dwóch Krochajów i Krochajowska Słobotka nazwanych, w województwie kiiowskim leżących, na osoby wielebnego ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, i Mariannę z Wyhowa Wyhowską, małżonków, prawem || prawem 49v. dożywotnim zeznane, podpisami i pieczęciami stwierdzoną. Który tak się w sobie ma:

Ia, Ian na Horbowie Sebestianowicz, wojski nowogródzki, iaśnie, iawnie i dobrowolnie zeznawam i wiadomo czynię tym listem dobrowolnym cessioninym zapisem moim, iż mając ia pozwolenie od i.k.mci pana naszego mciwego, abym mógł prawa mego dożywotnego na sioła Krochajów i Słobotkę Krochajowską, w województwie kiiowskim nad rzeką Desną leżące, mnie służącego, na osoby w Bodze wielebnego i.m. ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, i panią małżonkę i.mci panią Mariannę z Wyhowa Wyhowską ustąpić, przeto stosuiąc się do woli i łaski i.k.mci i consensu, mnie wojskiemu nowogródzkiemu na to danego, te przerzeczone dobra ze wszystkim tytułem i dożywotnego prawa

mego na te pomienione dobra mnie służącego, iako i ze wszystkimi gruntami, z dworami, młynami, poddanemi i ze wszystkimi generaliter tak s poddanych, iako i z tych dóbr przychodzącemi pożytkami, nic na siebie same[go], małżonkę i potomków moich nie excipuiąc ani vymuiąc, ale owszem ze wszystkimi tych dóbr pomienionych tytułem, prawami, także wszystkimi dochodami i przynależnościami, w iakowych zdawna te dobra ograniczone zostawali, namniej² gruntu i inszych przynależności do pomienionych dóbr nie vymuiąc, takowymże prawem dożywotnim wielebnemu w Bogu i.mci ojcu Michałowi Gunaszewskiemu, protopopie kiiowskiemu, i paniej Mariannie Wyhowskiej, iako małżonkom do spokojnej possessiej przez woźnego i szlachtę, których sobie przysposobić mogą, in realem possessionem ex nunc podaię i sam się tak z dóbr moich dożywotnich, iako i z prawa mego, na te dobra mnie służącego, wiecznie zrzekam i to wszystko na wielebnego i.m. ojca Michała Gunaszewskiego i panią małżonkę i.m. wlewam i transfunduię i iuz od daty tego listu dobrowolnego cessayinego zapisu mego w te dobra wstępować się i dożywotnim dzierżeniu ich mciom iako małżonkom żadnej praepeditiej czynić nie mam i po mnie małżonka i potomkowie moi i wszyscy krewni moi nie maia i nie będą mogli czasy wiecznemi. Co wszystko wespół z successorami moimi strzytać i żyścić mam mocą terazniejszego dobrowolnego cessayinego zapisu mego. Który na ten czas z podpisem ręki i przyłożeniem pieczęci moiej, także z podpisami rąk i przyłożeniem pieczęciami ich mciów pp. przyaciół moich, oczywiście ode mnie uproszonych, a na podpisiech rąk ich mciów niżej pomienionych wielebnemu i.mci ojcu Michałowi Gunaszewskiemu, protopopie kiiowskiemu, i małżonce i.mci daię. Pisan w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca iunii roku pańskiego tysiąc sześset pięćdziesiątego || pięćdziesiątego dziewiątego.

Miejsce na cztery pieczęci. Ian Sebastianowicz, wojski Nowogródzka Siewierskiego, m[anu] p[ropria]. Ustnie proszony pieczętarsz Konstanty Wyhowsky, podskarbi WX Ruskiego, pułkownik turowski. Ustnie proszony pieczętarsz Ierzy Niemirzyc, podkomorzy kiiowski, starosta owrucki, m[anu] p[ropria]. Ustnie proszony pieczętarsz Prokop s Kamierni³ Weresczaka, komornik graniczny czarniechowski, i.k.mci sekretarz, m[anu] p[ropria].

¹ "za" дописано дрібніше.

² описка замість "ніетній".

³ описка замість "Камієнія".

30. 1659. V. 30. Warszawa

Prawo lenne na wsi dwie temuż ojcu Gunaszewskiemu, protopopowi kiiowskiemu¹

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.270; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.304]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król etc. Oznaimuiemy. Iest to własne wielkich monarchów dzieło, aby poddanym swoim w podających się okazjach łaskę i szcudrobliwosć swoją na każdym placu wyświadczała. Ztąd albowiem i oni sami do większych ku panom swoim przysług biorą pochopy i drudzy ich przykładem do cnotliwych i odważnych zachęcają się postępków. A iż my mając dobrze nam zalecone od wielm. Iana Wyhowskiego, woiewody i generała kiiowskiego, hetmana wojsk Xięstwa Ruskiego Zaporoskich, i od wielu inszych cnoty i zasługi wielebnego ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, które nam i wszytkiej Rzeczyptej pod przeszłą w Xięstwie Ruskim zawieruchę rzetelnie pokazał i oświadczył, starając się zawsze usilnie i do tego rzeczy prowadząc, aby wojsko nasze Zaporoskie mogło bydź w posłuszeństwie naszym, za słuszną rzecz rozumiemy, abyśmy onemu od różnych zwłaszcza wojsk zruinowanemu łaską naszą królewską subueniamus. Iakosz mając wzgląd osobliwy na zasługi i na zniszczenie iego onemu, żenie i potomstwu iego płci męskiej dwie sioła nad rzeką Desną, w woiewództwie kiiowskim leżące, Krochaiów i Bodenkę z Krochaiowską Słobodą, także i młynek w Borkach na rzece Ostrzu Miska Melnika nazwane dobra nasze królewskie daiemy, conferuiemy prawem lennym mocą i powagą naszą i sejmu terażniejszego, do constitutiej za zgodą wszytkich stanów Rzeczyptej stosując się, ze wszytkimi dworami, poddanami, ich robocziznami, powinnościami, gruntami, lasami, borami, gaiami, sianożęciami, ieziorami, rzekami, stawami, młynami i innemi wszelkimi in genere et specie przynależnościami, przyległościami i pożytkami, do tych pomienionych dóbr należącemi. 50v. Których pomieniony wielebnny ociec Michał Gunaszewski, protopop kiiowski, z małżonką i potomkami płci męskiej, z lędźwi iego i liniej po sobie następującemi, póki ich tylko stawać będzie, zażywać, mieć i trzymać będą bez wszelakiej czyiejkolwiek przeszkody, przyrzekając za to naszym i najaśniejszych następców naszych, królów ich mci polskich, imieniem, że pomienionego wielebnego Gunaszewskiego, protopopa, i potomków małżonki iego płci męskiej od wolnego i spokojnego używania dóbr tych naszych nie oddalemy

i oddalać nikomu nie dopuścimy ani najsłabszy następca nasi oddają, całe i nienaruszenie przy teraźniejszym prawie lennym, od nas im nadanym, zachowując. A żeby jeszcze tym większe i rzetelniejsze łaski i dobroczynności naszej uznawał dowody, uwalniamy go i potomków jego od wszelakich z dóbr tych ciężarów, jakkolwiek imieniem nazwanym, tudzież od przechodów, stanowisk, noclegus², stacji żołnierskich a przyjmując go z domem jego pod protekcją naszą królewską. Dla lepszej wiary i pewności tego przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia XXX miesiąca maja roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria]. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej zawieszanej.

¹ *навпроти заголовка на правому полі запис „на Krochajów, Bodenke, Krochajowską Słobodę tudzież młynek w Borkach na rzece Ostrzu”.*

² *правдоподобно описка замість „noclegów”.*

31. 1659. V. 30. Warszawa

Nobilitatia Gunaszewskie[go], protopopy

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.270; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.72; Materiały genealogiczne. S.51]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Nie może nic być pod słońcem wolnego narodu wspianemu geniuszowi, z natury samej skłonemu do cnoty, pobudką większą i odważnemu oraz i walecznemu rycerzowi do dzieł wojennych krwawego Marsa lepszą podniętą i owych, którzy z prawdziwej przeciwko matce ojczyźnie swej miłości dobra jej zachować i pomnożyć pragną, nie tak nie zatrzymuje w tej statecznej życzliwości porze i zatrzymać albo więc do podobnej złądliwej drogi nakierować tak snadnie i nawrócić nie może, jako boskiej nieiako równająca się, na ziemi królów i monarchów wielkich utwierdzająca i splendoru dodająca maiestatom clementia i dobroczynność. Nadała się ta dobrze i nadała w polskiej monarchii, której z małych niedawno powstałej początków tak szeroko rozciągnęła¹ granice, sprawiwszy u niego polskiego imienia rycerstwa taki przeciwko panom swym dobrotliwym i ojczyźnie zelum, że nad zdrowie swe miłej fortuny dostojność pańskie, całość i pożytki ojczyzny przekłada w szacunku || w szacunku. Ta clementia nasza przywiodła do skutku pożądane pomiarkowania

dzieło rozróznionych przez czas nie mały sere synów tej Rzeczyptej między sobą, to iest wojsk koronnych i WXL z wojskiem tymże Rzeczyptej Xięstwa Ruskiego Zaporoskim, zkąd obfite teje ojczyźnie wynikają iuz pożytki, gdy s poprzysięzonych przeciwko spólnemu grubemu nieprzyjacielowi zwiąsków iedności zwątlona tak długą i przykrą ojczyzną wojną pierwsze i więkzsze nad pierwsze obiecować sobie i wróżyć bezpiecznie za pomocą Bożą może szczęśliwości. Przykładał się do tego staraniem swym skutecznie z miłości ku ojczyźnie statecznej, przeciwko nam wiary i urodzonej cnoty wielebnny ociec Michał Gunaszewski, protopop kiiowski, za którym do maiestatu naszego wielmożny Ian Wyhowski, woiewoda i generał kiiowski, hetman wielki wojsk naszych Xięstwa Ruskiego Zaporoskich, wniósł prośbę, której iego życzliwości mamy i inne iawne dowody. A żeby za takowe swoje zasługi mógł być słusnie łaską naszą ukontentowany, do tej tym snadniejszy czyniąc mu i potomkom iego przystęp i zachęcając do dalszej naszej i Rzeczyptej usługi, do wolności i praw szlacheckich przypuścić go umyśliliśmy. Iakosz przychylając się do commissiej hadziackiej za zezwoleniem wszytkich stanów Rzeczyptej przypuszczamy i onemu nadaiemy niniejszym przywileiem naszym, czyniąc go godnym i potomków iego oboiej pći, także successorów, z liniej albo lędźwi iego następujących, godnych i sposobnych do wszelakich praerogatiw, praw, wolności, łask, przywileiów, godności, którychkolwiek stan rycerski albo szlachta polska zażywa i niemi się zdawna szyci, aby się także niemi szycili i onych potomnie zażywali wolno i bez żadnej czyiejkolwiek przeszkody. Co się zaś tknie herbu, którym się każdy syn koronny szycić powinien², ten im taki daiemy, iaki tu iest na tym abrysie³. Tego herbu we wszytkich swoich sprawach i actach publicznych iako i prywatnych, tak iako każdy szlachcic zażywa, zażywać i szycić się będą. Co do wiadomości wszytkich, mianowicie dignitarzów, urzędników tak duchownych, iako i świeckich, i wszytkich stanu rycerskiego koronnych i WXL obywatelów, także innych wszelkiego stanu i conditiej ludzi przywodząc, mieć to chcemy, aby mianowanego wielebnego ojca Michała Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego, za szlachcica polskiego znali i przyznawali, w używaniu wolności, praw i praerogatiw szlacheckich, prawem nadanych, których sami także ll także zażywaią, iako onego samego, tak i potomków iego, także successorom własnym przeszkody żadnej nie czynieli, owszem w tytule, miejscu i herbie im służącym wszędzie i ⁴-zawsze

51v.

odpowiadali, inaczej nie czyniąc pod winami na wymuiących praerogatiw szlacheckich prawem obostrzonemi. Na co dla lepszej wiary ręką się własną podpisawszy pieczęć koronną maiestatu⁴ naszego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia XXX miesiąca maja roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Przy obecności najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych: Wacława na Lesznie Lesczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, legata urodzonego, królestwa naszego primasa i pierwszego xiążęcia; Andrzeia Trzebickiego, biskupa krakowskiego, xiążęcia siewierskiego, Floriana Kazimierza xiążęcia Czartoryskiego, biskupa kuiawskiego i pomorskiego, Iana Daugila Zawiszy, biskupa wileńskiego, Wojciecha Tholibowskiego, biskupa poznańskiego, Stefana Wydzgi, łuckiego, nominata warmińskiego, Stanisława Tarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Leżyńskiego, chełmskiego, Thomasza Viejskiego, kiiowskiego biskupów; Stanisława na Potoku Potockiego, woiewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego; Pawła Sapiehy, woiewody wileńskie[go], hetmana wielkiego WX Litewskiego; Iana z Leszna Lesczyńskiego, woiewody poznańskiego; Ierzego Hlebowicza, starosty żmudzkiego; Hieronima Wierzbowskiego, woiewody brzeskiego kuiawskiego; Ierzego Lubomirskiego, marszałka wielkiego, hetmana polnego koronnego; Krzystofa Zawiszy, marszałka wielkiego WX Litewskiego; Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, kanclerza wielkiego koronnego, nominata łuckiego, opata sieciechowskiego, administratora, Krzystofa Paca, kanclerza wielkiego WXL, Bogusława na Lesznie Lesczyńskiego, podkanclerzego koronnego, podkanclerzego⁵; Alexandra Naruszewicza, podkanclerzego WXL; Iana Krasieńskiego, podskarbiego wielkiego koronnego; Macieia Poniatowskiego, dziekana krakowskiego, opata tynieckiego, referendarza koronnego; Andrzeia Morsztyna, starosty kowalskiego, referendarza koronnego świeckiego; Cypriana Brzostowskiego, referendarza Wielkiego X[ięstw]a Litewskiego; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemeckiego, regenta cancellariej koronnej; 52 Andrzeia Olszowskiego, krakowskiego i poznańskiego, pro-llskiego proboszcza, regenta cancellariej mniejszej koronnej; Iana Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego; Iana Gnieskiego, podkomorzego pomorskiego, starosty gnieźnieńskiego, na ten czas

posłów ziemskich marszałka; Andrzeja⁶ Szmelinga, chorążego nadwornego, Stephana Ballusa, łowczego koronnych; Iana Szomowskiego, stolnika sendomirskiego; Iana Kosa, Stanisława Zamoyskiego, dworzaninów i pokojowych naszych; Alexandra Petrykowskiego, podstolego warszawskiego; Iana Ciecierskiego i innych wielu, osobliwie posłów ziemskich, na tymże sejmie zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria]. Miejsce na pieczęć maiestatową koro[n]ną.

¹ „zcią” *пошкоджено*.

² „wi” *вписано на місці витертого*.

³ *зображення гербу відсутнє*.

⁴ *між рядками залишена прогалина під зображення гербу*.

⁵ *обкреслено пунктирною лінією*.

⁶ *описка замість „Władysława”*.

32. 1659. V. 30. Warszawa

Prawo lenne na dobra Dimidów i Litwinówka w województwie kiiowskim urodz. Stefanowi Sulimie dane

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.244; Publ. uchwały sejm. – VL. T. IV. S.303]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc. Iakośmy zasługi urodzonych Sulimów, braci, w pańską naszą wziąwszy wagę, szcudrobliwą królewską naszą ozdobili munificentią, tak i czwartego brata ich urodzonego Stephana Sulimę pod tę pańską naszą łaskę na instantię posłów, od wojska naszego Zaporoskiego na sejm terażniejszy wysłanych, za nim do nas wniesioną wziąwszy, umyśliliśmy onemus i małżonce, także potomkom jego męskiej tylko płci, z łoża ich idącym, dobra nasze królewskie wsie Dimidów i Litwinówkę nazwane, w województwie kiiowskim między miasteczkami Chełmem i Dymirem leżące, prawem lennym dać i conferować. Iakoż daiemy i conferujemy niniejszym przywileciem naszym i powagą sejmu terażniejszego za zgodą wszystkich stanów koronnych. Za którym to terażniejszym prawem lennem pomieniony urodzony Stefan Sulima i z przerzeczoną małżonką swoją i potomkami męskiej tylko płci, z łoża ich idącymi, też dobra wyżej mianowane ze wszystkimi folwarkami, futorami, młynami, młynarzami, rudami, lasami, borami, barciami, ieziorami, stawami, rzekami, rolami, polami,

52v.

poddanymi i ich robociznami, daniami, czynszami i ze wszystkimi ogółem prouentami, pożytkami, przynależnościami, do tychże dóbr zdawna i, iako teraz w swoim cirkule zostają, służącemi || służącemi, trzymać będą, onych¹ używać i w spokojnej possessiej mieć dotąd, póki² potomków iego męskiej płci tylko, z łoża iego idących, stawać będzie. Obiecuiemy im przy tym naszym i niaśniejszych następców naszych imieniem, iż ich od possessiej i spokojnego używania przerzeczonych dóbr i ich przynależności nie oddalemy ani komu innemu oddać pozwolimy, ale całe przy tym lennym prawie tak pomienionego urodzonego Stefana Sulimę, iako małżonkę i potomków iego męskiej płci, z łoża iego idących, póki ich stawać będzie, zachowamy i niaśniejsi następcy nasi zachowaią. Wolno też będzie za osobliwym consensem i pozwoleniem naszym temuż urodzonemu Stefanowi Sulimie, małżonce i potomkom iego męskiej płci pomienione dobra przedać, zamienić i na wszelaki pożytek swój obrócić. Względem którego prawa lennego tak sam urodzony Stefan Sulima, iako małżonka i potomkowie iego męskiej płci, z łoża iego idący, z tychże dóbr służbę ziemską wojenną równo z inszemi obywatelami tamecznego województwa odprawować będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i kościoła Bożego katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wagi ten przywilej ręką własną podpisawszy pieczęcią koronną ztwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym generalnym dnia XXX miesiąca maia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria]. Miejsce pieczęci kancellariej wielkiej koronnej.

¹ вписано на місці витертого, „уш” піднято над рядком.

² дописано на полі .

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek przed Octawą Bożego Ciała nablížszy, to iest dnia szesnastego miesiąca czerwca roku pańskiego 1659².¹ Za sprawą i przełożeniem i.m.x. kanclerza w. k[oronnego].

33. 1659. VI. 16. Warszawa

Sulimowie ustępuią dóbr Dimidowa i Litwinówki prawem lennym urodzone[mu] Pawłowi Tetera

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.279]

53

Ian Kazimierz || Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed xięgami metryki

ruskiej cancellariej naszej większej koronnej urodzeni Theodor i Stephan Sulimowie podali per oblatam do acticowania list consensu, ad cedendum dany, niżej opisany takowy:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, iż pozwoliliśmy, iakosz niniejszym przywileiem naszym pozwalamy Theodorowi, Stephanowi Sulimom, aby mogli prawa swego lennego rzetelnego, które onym na wsiach Dimidowa i Litwinówki nazwanych, w woiewództwie kirowskim między miasteczkami Chelmem i Dymirem leżące, służy, ustąpić i one na osoby urodzonego Pawła Tetera, małżonki tudziesz iego prawnie wlać. Który to wlewek prawny, gdy przed którymkolwiek xięgami autentycznymi koronnymi zeznany i uczyniony będzie, my on za ważny mieć chcemy iako ten, który się za pozwoleniem naszym stanie. Względem którego wlewku prawnego i terażniejszego consensu naszego przereczzone dobra wsi wyżej mianowanych ze wszytkimi folwarkami, futorami, młynami, młynarzami, rudami, lasami, borami, barciami, ieziorami, stawami, rzekami, polami, rolami, poddanymi, ich robociznami, daniami, czynszami i ze wszytkimi ogulem prouentami trzymać i używać ma urodzony Paweł Tetera do ostatniego kresu prawa lennego. Obiecujemy to zaś po nas i niaśniejszych następcach naszych, iż pomienionego urodzonego Teterę od spokojnej przereczonych dóbr possessiej nie oddalemy ani komu innemu na oddalenie żadnej mocy nie damy. Względem którego prawa lennego zwyczajną prowentów swoich część do skarbu WX Ruskiego co rok oddawać będzie powinien pomieniony urodzony Paweł Tetera, prawa nasze Rzeczyptej i domu Bożego cale zachowawszy. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia 11 dnia X miesiąca czerwca MDCLIX, panowania naszego polskie[go] X a szwedzkiego XI roku.

53v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

Takowy tedy list consensu naszego per oblatam podawszy wyżej namienieni offerentes urodzeni Theodor i Stephan Sulimowie, zdrowi będąc na umyśle i na ciełe, iurisdictioniej i forum swego własnego i należytego na ten czas odstepuiąc a naszej królewskiej względem terażniejszego actu poddaiąc się, iawnie, iasnie, rzetelnie

54 i dobrowolnie tak swoim własnym, iako i urodz. Stefana Sulimy drugiego, rodzonego brata swego (za którego się całe na dobrach swoich zapisują, że to wszystko ratihabebit) imieniem czyniąc, zeznali, iakoż mocą terazniejszego aktu zeznają, iż oni przychyliając się i stosując się całe do wyżej pisanego listu consensu naszego prawa swego lennego wszystkiego i zupełnego, które na dwóch wsiach naszych królewskich, to jest na Dimidowie i Litwinowce, w województwie kirowskim leżące, mieli, na osobę urodzonego Pawła Teterę ustąpili. Iakosz mocą terazniejszego listu nasze[go] rzetelnie i skutecznie ustępują i wszystko całe prawo swoje i pomienionego trzeciego brata swego Sulimy na urodzonego tegoż Pawła Teterę wlewają, nic sobie zeznającym ani wyżej mianowanemu trzeciemu bratu swemu już więcej prawa, praetensyi albo iakiegokolwiek tytułu do tych dóbr zachowując i zatrzymując, ale wszystko i całe prawo swoje lenne, na pomienione dobra wsi dwóch Dimidów i Litwinówkę sobie należyte oraz ze wszystkimi przynależnościami, rolami, łakami³, sianozęciami, budynkami, folwarkami, gruntami, lasami, stawami, jeziorami, rzekami, młynami, karczmami, poddanymi, kmieciami, ogrodnikami, komornikami i ich powinnościami, szarwarkami, czynszami, pożytkami a zgoła ze wszystkimi, nic nie wymuiąc, pożytkami, tak iako w swoich granicach zdawna są określone, iako sami zeznawcy || zeznawcy terazniejsi z bratem swoim trzecim (który już od nas i od Rzeczyptej wszystkiej względem ustąpienia wzwyż opisanych dwóch wsi wspomnionych odniósł na terazniejszym sejmie naszym warszawskim w nagrodzie z łaski naszej królewskiej za zgodnym pozwoleniem wszech stanów koronnych i Wielkiego X. Litewskiego proportionalne opatrzenie w dobrach naszych królewskich) do tego czasu trzymali i zażywali. Iuż rzetelnie i skutecznie, iako się wyżej namieniło, na osobę rzeczonego urodzonego Pawła Teterę, nam i Rzeczypospolitej wszystkiej z wielu miar zasłużonego, iako na cessionarza swego do trzymania i wszelakiego używania⁴ według upodobania iego własnego wlewają, ustępują i zrzekają się, intromissiej i skutecznego otrzymania, która przez generała naszego woźnego i dwóch szlachciców według prawa ma być urzędownie uczyniona, dopuszczając dobrowolnie, a danej intromissiej i strzymowania w pomienione dobra, że żadnym sposobem tak prawnym, iako i nieprawnym, pomienionemu urodzonemu Pawłowi Teterze przeszkadzać ani sami przez siebie, ani przez insze osoby nie będą, obowiązując się i zapisując tym swoim do wyżej opisanego zeznania

zapisem środkującym, a na ostatek submittuiąc się, że względem tych wsi dwóch, tak wiele razy wspomnionych i opisanych, tegoż urodzonego Pawła Teterę od wszelakiego stanu, condityi bronić i zasłaniać swoim nakładem submittuiąc się, a co za przypadkiem iakim przeciwnym w każdym sądzie i urzędzie koronnym WXL i Ruskiego termin zawity sobie naznaczą, gdy będą od tegoż urodzonego Pawła Tetery requirowani albo zapozwani mocą terażniejszego zapisu swego. Który ręką swoją ieden z nich Theodor Sulima swoim i Stephana, tu na ten czas będącego a pisać nieumieiącego, iako też i trzeciego Stephana także Sulimy, tu na ten czas niebędącego, imieniem podpisał. Na co dla lepszej wiary pieczęć naszą koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Działo się || Działo się w Warszawie w poniedziałek przed Oktawą Bożego Ciała nablizszy, to iest dnia 16⁵ ut supra etc.

54v.

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebne[go] i. m. x Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, opata sieciechow[skiego], proboszcza katedralnego na zamku ś. Michała w Krakowie, najwyższego kanclerza koronnego, etc.

¹написано крупніше.

²у ркпс. підкреслено.

³описка замість „луками”.

⁴дописано над рядком.

⁵у ркпс. підкреслено.

34. 1659. V. 20. Warszawa

Miasto Olszana w starostwie korszuńskim z przysiołkami urodz. Grzegorzowi Lesnickiemu, pułkownikowi mirhorodzkiemu, wiecznością dane

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.303]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy następuiącej pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, do wiadomości podaiemy. Boskiej to iest własność natury i mocy dzieło złe na dobre obracać. Nic tak zepsowane[go] byđź nie może, czegoby wieczna myśl niestworzona, byle chciała, naprawić nie mogła, i nie zwykła. Śmiertelności ludzkiej wada w tym iest, iż wewnętrznych chorób, które sama żąda sobie uleczyć i poprawić błędów, w które upada, nie zdoła, ale Bóg inaczej, którego władzej nieszczęście, by i najsilniejsze, umiarkować

nie trudno. Iawnie nadder wydały się i teraz te święte rady Iego, kiedy ciężką i długą wewnętrzną wojnę nie tylko przytłumił, ale też zagasił, a wszystko wojsko Zaporoskie do posłuszeństwa maiestatowi naszemu przyprowadził i chociaż nieprzyjaznym w insze strony uniesionych zapędem skinienie najwyższego pana pod rząd i roskazowanie nasze nawróciło. Wracając się tedy do tronu clementiej naszej zupełnemi chęciami łaskę || ciami łaskę naszą oświadczać i szcudrobliwą ręką dostatecznej ku nam i ojczyźnie miłości i usługi onych pociągać za rzecz słuszną poczytaliśmy. A zaleconą przy tym mając urodzonego Grzegorza Lesnickiego, pułkownika tegoż wojska mirhorodzkiego, życzliwość i przysługę, którą nam i Rzeptej przy occasiej uspokoienia oświadczał, wziętością swoją i zdrową radą wielu do należytego nam poddaństwa pociągnąwszy i wielkie skutki przykładem swoim w nakłonieniu uporczywszych, potwierdzeniu skłonnieszych uczyniwszy. Zawdzięczając mu tę życzliwość a do dalszej nam i ojczyźnie przysługi onego i potomków iego przychęcąc, za zezwoleniem wszystkich stanów Rzeczyptej pomienionemu urodzonemu Grzegorzowi Lesnickiemu i potomkom, także successorom iego oboiej płci dobra nasze miasteczko Olszana z przysiołkami do niego należącemi, w starostwie Korszuńskim leżące, prawem dziedzicznym wiecznym daiemy, daruemy niniejszym przywileiem naszym, aby te dobra z przysiołkami i wszystkiemi przyległościami, okolicznościami i przynależnościami, polami, lasami, gruntami, młynami, stawami, ieziorami, łowy rybnemi i zwierzynnemi, budynkami do nich należącemi, także poddanymi i ich powinnościami, trybem i prawem, także wolnościami, ziemskim albo szlacheckim dobrom [w] Koronie i w woiewództwach ukrainnych służącemi i prawem warowanemi tenże urodzony Lesnicki trzymał, zażywał, niemi iako własnemi disponował i pożytki upodobane w nich wolnie sobie przywodził, a na ostatek na upodobany i pożytek swój i potomków, także successorów swych prawdziwych, z linięj iego pochodzących, obrócił i tymże prawem w¹ possessię wieczną podał, obiecując imieniem naszym i niaiaśniejszych następców naszych, że ani my, ani niaiaśniejsi następcy nasi często namienionego urodzonego Lesnickie[go] i potomków, także successorów iego od mianowanych dóbr i prawa do nich, niniejszym przywileiem naszym i wyraźną constitutią sejmową nadanego, nie oddalemy i nikomu nie dopuścimy, lecz przy nich albo przy nim także go samego, iako i potomków, także successorów iego prawdziwych, póki ich tylko stawać będzie, i według prawa pospolitego cale i nienaruszenie

zachowamy, także na potomne czasy następcy nasi zachowają. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie dignitarzów, urzędników starostwa korsuńskiego terażniejszego i napotym będących dzierżawców naszych, także wszystkich stanu II stanu rycerskiego, osobliwie województw ukraińnych obywatelów przywodząc roskazujemy, aby wzwyż mianowane dobra już nie za nasze królewskie, ale ziemskie i urodzonego Grzegorza Lesnickiego dziedziczne mieli, zwali i przyznawali, a w używaniu ich namienionym prawem i wolnościami tak iemu samemu, iako i potomkom, także successorom iego przeszkody nie czynili pod winami, któremi prawo pospolite bezpieczeństwo dóbr dziedzicznych warowało. Na co dla lepszej wiary ręką się własną podpisawszy pieczęć koronną maiestatu naszego przyciśnąc roskazaliśmy. Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia XX miesiąca maja roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XI roku.

Przy obecności najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych, szlachetnych: Wacława na Lesznie Lesczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskie[go], prymasa i pierwszego xiążęcia w królestwie polskim; Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego i xiążęcia siewierskiego, Floriana Kazimierza xiążęcia Czartoryskiego, kuiawskiego i pomorskiego, Iana Zawiszę, wileńskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Iana Gębickiego, plockie[go], Stefana Wydzgi, łuckiego, nominata warmińskiego, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Viejskiego, kiiowskiego, Thomasza Leżyńskiego, chełmskiego biskupów; Stanisława na Potoku Potockiego, wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego; Pawła Sapiehy, wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego WX Litewskiego; Iana na Lesznie Lesczyńskiego, poznańskiego, Andrzeia Grudzińskiego, kaliskiego, Hieronima Wierzbowskiego, brzeskiego kuiawskiego, Krzystofa Tyškiewica, czerniechowskiego, Iana Tarła, lubelskiego, Stanisława Laskowskiego, plockiego wojewodów; Iana z Pieskowej Skały Wielopolskiego, wojnickiego, Stanisława Kazimierza Bieniowskiego, wołyńskiego, Franciszka Łubowickiego, chełmskiego kasztellanów; Ierzego na Wiśnicu Lubomirskiego, koronnego i hetmana polnego koronnego, Andrzeia² Zawiszę, Wielkiego X[ięstwa] Litewskiego marszałków wielkich; Mikokolaja³ z Prażmowa Prażmowskiego, nominata łuckiego, koronnego, Krzystofa Paca, WXL kanclerzów wielkich; Iana Kazimierza na Krasnym Kraszińskiego, podskarbiego

wielkiego koronnego; Bogusława na Lesznie Lesczyńskiego, koronnego, Alexandra Naruszewica, WXL podkanclerzych; Łukasza ze Bnina Opalińskiego, marszałka nadwornego koronnego II koronnego; Macieja Poniatowskiego, opata tynieckiego, duchownego, Andrzeja Morsztyna, starosty kowalskiego i świeckiego referendarzów koronnych; Iana Sobiejskiego, chorążego, Gottarda Villelma⁴ Butlera, podkomorzego, Iana Zaleskiego, kuchmistrza koronnych; xdzia Iana Rożyckiego, najwyższego pisarza skarbu koronnego, proboszcza gnieźnieńskiego; Władysława Reia, nowomiejskiego starosty, niaśniejszej królowej i.mci kanclerza; Andrzeja Miaskowskiego, opata przemeckiego, Andrzeja Olszewskiego, krakowskiego, poznańskiego proboszcza, regentów cancellariej koronnych; Stanisława Lipskiego, krakowskiego kanonika; Andrzeja Szuki, proboszcza hrubieszowskiego; Iana Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego; Iana Gnńskiego, podkomorzego pomorskiego i na tymże sejmie posłów ziemskich marszałka; Adama Biskupskie[go], wieluńskiego, Ludwika Żylińskiego⁵, bydrowskiego starostów; Euarista Bełżeckiego, pisarza naszego pokojowego; Andrzeja⁶ Szmelinga, chorążego, Stefana Balusa, łowcego nadwornego koronnych; Iana Szumowskiego, stolnika sandomirskiego; Wojciecha Bieniewskiego, podczaszego halickiego; Iana Scypiona de Campo, chorążego wędęńskiego; Iana Kosa, Stanisława Zamoyskiego, Andrzeja Wolskiego, dworzaninów i pokojowych naszych; Iana⁷ Petrykowskiego, podstolego warszawskiego; Alexandra Zawackiego, łowcego chełmińskiego; Stanisława Kożuchowskiego, rothmistra naszego; Samuela Kuszewicza, act metrycznych cancellariej wielkiej koronnej, Stefana Hankiewica, act ruskich, wołyńskich pisarzów i wielu innych, osobliwie posłów ziemskich i stanu rycerskiego obywatelów, na sejm zgromadzonych. Także przy mnie, Stanisławie Urbańskim, cancellariej wielkiej koronnej i tego przywileju pisarza. Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński⁸. Miejsce zawieszanej pieczęci maiestatowej koronnej.

¹ дописано над рядком.

² „ko” у ркп. повторено двічі.

³ описка замість „Krzysztofa”.

⁴ описка замість „Vilhelma”.

⁵ описка замість „Iana Zieleckiego”.

⁶ описка замість „Władysława”.

⁷ описка замість „Alexandra”.

⁸ описка замість „chełmiński”.

35. 1659. V. 20. Warszawa

Stęblów, miasteczko w korsuńskim¹ starostwie, z siołami urodz. Theodorowi Wyhowskiemu prawem wieczystym conferowane ||

56v.

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.303]

W imie pańskie amen na wieczną rzecz następującej pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiązkie litewskie etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, do wiadomości podaemy. Iako wszechmocności boskiej szcęgulnie to przypisuiemy, której samej jest własność i mocy iego nieszczęścia siłą żadną nieprzełomanej dzieło i złe na dobre obracać, kiedy cięską i długą domową wojnę nie tylko przytłumił, ale też zagasiel a wojsko nasze Zaporoskie pod władzę i roskazowanie nasze nawrócił. Tak my wracającej się do thronu clementiej naszej nie możemy, tylko szcudrobliwą ręką naszą królewską tym bardziej kontentować, a osobliwie tych, którzy życzliwość i przysługi w tej okaziej nam i Rzeczyptej oświadczyli. A iż nam to dobrze wiadomo, iako urodzony Teodor Wyhowski nie tylko przykładem wielmożnego woiewody kiiowskiego, hetmana wielkiego wojsk ruskich, brata swego stryiecznego, ale też z własnej ku ojczyźnie swej miłości wziętością swoją w tymże wojsku był powodem onemu i zdrową radę do nawrócenia się ku nam, własnemu panu, i uspokojenia z Rzeczpospolitą i znaczny skutek życzliwości swojej uczynił, iako całą tą familię tak wielkim i pobożnym ku ojczyźnie dziełem i miłością nam Rzeczyptej zasłużone tym większemi ozdobami i fortunami na potomne czasy świata wystawić usiluiemy, tak i urodzonego Teodora Wyhowskiego szcudrobliwą łaską naszą tym wiecznym dowodem umyśliliśmy. Za zwoleniem^{1a} tedy wszytkich Rzeczyptej stanów, na sejm walny zgromadzonych, pomienionemu urodzonemu Wyhowskiemu i potomkom, także successorom iego dobra nasze miasteczko Stęblów z przysiołkami Sklemice, Sidorówka, Sczerbaszyce², Skirypczyńce, Lebodyńce, Łuncewo Seło i Tonopiówka nazwane, w starostwie korsuńskim leżące, prawem ziemskim dziedzicznym i wiecznym³, tak aby te dobra z namionemi⁴ przysiołkami i wszytkimi przyległościami, okolicznościami i przynależnościami, polami, lasami, stawami, młynami, poddanemi, do tegosz miasteczka i przysiołków należącemi, trybem i prawem, także wolnościami, ziemskim albo szlacheckim dobrom w Korunie służącemi, trzymał, używał, niemi wolno ponował⁵ i pożytki upodobane w nich sobie

przywodził, a na ostatek na upodobany pożytek swój, także potomków i successorów swych prawdziwych obojej płci obrócił i tymże prawem dziedzicznym w possessią wieczną podał, obiecując imieinim II imieniem naszym i najaśniejszych następców naszych, że ani my, ani najaśniejsi następcy nasi tegoż urodzonego Wyhowskiego i potomków, także successorów iego od pomienionych dóbr i prawa, do nich niniejszym przywileiem naszym i wyraźną constitutią sejmową nadane, nie oddalemy i nikomu nie dopuścimy, lecz przy nich i przy nim tak iego samego, iako potomków i successorów iego prawdziwych, póki ich tylko stawać będzie, i według prawa pospolitego całe zachowamy, także na potomne czasy następcy nasi zachowaią. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie dignitarzów, urzędników starostwa korsuńskiego terażniejszego i napotym będących dzierżawców naszych, także wszystkich stanu rycerskiego, osobliwie woiewódtw ukraiennych obywatelów przywodząc roskazujemy, aby wzwysz mianowane dobra iuż nie za nasze królewskie, ale ziemskie i urodzonego Teodora Wyhowskiego dziedziczne mieli i nazywali, i w używaniu ich namienionym prawem i wolnościami tak iemu samemu, iako i potomkom, także successorom iego przeszkody nie czynieli pod winami, któremi prawo pospolite bezpieczeństwo dóbr dziedzicznych warowało. Na co dla lepszej wiary ręką się własną podpisawszy pieczęć koronną maiestatu naszego przyśnąc⁶ roskazalicmy. Działo się w Warszawie na sejmie walnym dnia XX msca maia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

Przy obecności najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych w panu Christusie iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych, szlachetnych: Waclawa na Lesznie Leszczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, legata urodzonego królestwa polskiego, primasa i pierwszego xiążęcia; Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego, xiążęcia siewierskiego, Floryana Kazimierza xiążęcia Czartoryskiego, kuiawskiego i pomorskiego, Iana Zawiszy, wileńskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Stefana Wydzgi, łuckiego, warmińskiego nominata, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Viejskiego, kiiowskiego, Thomasza Leżyńskiego, chełmskiego biskupów; Stanisława na Potoku Potockiego, woiewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego; Pawła Sapięhy, woiewody wileńskiego, hetmana wielkiego WXL; Andrzeia Grudzińskiego, kaliskiego, Hieronima

Wierzbowskiego⁷, brzyckiego⁸ kuiawskiego, Iana Tarła, lubelskiego, Stanisława Laskowskiego, plockiego wojewodów; Iana z Pieskowej Skały Wielopolskiego, wojnickiego, Alexandra Sielskiego, gniznińskiego⁹, Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wołyńskiego kasztellanów; Ierzego na Wiśnicu Lubomirskie[go], koronnego || koronnego i hetmana polnego koronnego, Andrzeia¹⁰ Zawiszę, WXL marszałków wielkich; Mikołaią z Prażmowa Prażmowskiego, nominata łuckiego, koronnego, Krzystofa Paca, WXL wielkich kanclerzów; Iana Kazimierza na Krasnym Krasieńskiego, podskarbiego wielkiego koronnego; Bogusława na Lesznie Leszczyńskiego, koronnego, Alexandra Naruszewica, WXL podkanclerznych; Łukasza ze Bnina Opalińskiego, marszałka nadwornego; Iana Sobieskiego, chorążego koronnego; Macieia Poniatowskiego, duchownego, Andrzeia Morsztina, świeckiego referendarzów koronnych; Vilhelma Godttarda Butlera, podkomorzego koronnego; xza Iana Rożyckiego, pisarza najwyższego skarbu koronnego; Władysława Reia, starosty nowomiejskiego, najsłabszej królowej i mci kanclerza; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemckiego, Andrzeia Olszowskiego, krakowskiego, poznańskiego proboszcza, cancellaryi koronnych regentów; Stanisława Lipskiego, kanonika krakowskiego; Iana Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego; Iana Gnińskiego, podkomorzego pomorskiego i na tymże sejmie ziemskich posłów marszałka; Adama Biskupskiego, starosty wieluńskiego; Euarista Bełżeckiego, pisarza naszego pokoioowego; Andrzeia¹¹ Szmelinga, chorążego, Stefana Balusa, łowczego nadwornych koro[n]nych; Iana Szumowskiego, stolnika sędmirskiego; Iana Scipio de Campo, chorążego wendeńskiego; Iana Kosa, Stanisława Zamoyskiego, Iana Wolskiego, dworzaniów i pokoioowych naszych; Iana¹² Petrykowskiego, podstolego warszawskiego; Andrzeia Zawadzkiego, łowczego chełmińskiego; Stanisława Kożuchowskiego, sekretarza naszego; Samuela Kuszewica, act metrycznych koronnych, Stefana Hankiewica, act ruskich wołyńskich pisarzów, i innych wielu, osobliwie posłów ziemskich i szlachty¹³ na szlachty¹³ na sejm zgromadzonych, także mnie, Stanisławie Urbanskim, cancellariej koronnej i tego przywileju pisarza. U tego przywileju i.k.mśi pieczęć

57v.

koronna zawieszista maiestatowa a podpis ręki i.k.mci i secretarskiej temi słowy: Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria].

¹ „m” піднято над рядком .

¹⁴ описка замість „zezwoleńiem”.

² правдоподібно описка замість „Szerbaszyńce”.

³ пропущено „daiemy i conferuemy”.

⁴ описка замість „namienionemi”.

⁵ описка замість „disponował”.

⁶ описка замість „przyciśnąć”.

⁷ „b” розмазано .

⁸ описка замість „brzeskiego”.

⁹ описка замість „gnieźnieńskiego”.

¹⁰ описка замість „Krzysztofa” .

¹¹ описки замість „Władysława”.

¹² описка замість „Alexandra”.

¹³⁻¹³ закреслено.

36. 1659. V. 28. Warszawa

Nobilitatia Zachariasza Surty

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.282; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.72; Materiały genealogiczne. S.115; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.304]

58 W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy następującej pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie etc. Wszem || Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, wiadomo czyniemy. Boskiej to iest własność natury i mocy dzieło złe na dobre obracać, tego nas zdrowy rozum naucza i częste potwierdza doświadczenie. Nic tak zepsowanego bydź nie może, czego by wieczna myśl niestworzona, byle chciała, naprawić nie mogła i nie zwykła. Śmiertelności ludzkiej wada w tym iest, isz wewnętrznych chorób, które sama z sobie żąda uleczyć i poprawić, błędów, w które wpada, nie zdoła, ale Bóg inaczej, którego władzej nieszczęście i najsilniejsze umiarkować nie trudno. Iawnie nader wydały się i teraz te święte rady Ięgo, kiedy ciężką i długą wewnętrzną wojnę nie tylko przytłumił, ale też zagasił a wszystko wojsko Zaporowskie do posłuszeństwa naszego przyprowadził, oddalonych od nas i chociasz

nieprzyjaznym w insze strony uniesionych zapędem najwyższego na koniec pana skinienie pod rząd i rozkazowanie nasze nawróciło. Wracaiącym się tedy do tronu clementiej naszej zupełnemi chęciami wzajem osobliwie łaski nasze oświadczać za rzecz słuszną poczytamy. A ponieważ między dobrze zasłużonemi wojska Zaporoskiego ludźmi niepodłe ma miejsce szlachetny Zacharyasz Surtę i owszem znaczny między niemi iest, tedy tym wiecznym łaskowości naszej dowodem do dalszej ku nam, ojczyźnie życzliwości i usługi onego przychęcić chęmy¹, gdy go szlachcicem polskim czyniemy. Iakosz przychylaiąc się do commissiej i transactiej hadziackiej za zezwoleniem wszystkich stanów Rzeczyptej wzwyż mianowanego szlachetnego Zachariasza Surtę do wolności, praw i praerogatywy szlacheckich przypuszczamy i nadaiemy one niniejszym przywilejem naszym, czyniąc go godnym i potomków, także successorów iego z oboiej płciei, z liniej albo lędzwi iego pochodzących, wszelakich praerogatyw, wolności, łask, honorów, urzędów i godności, którychkolwiek stan rycerski abo szlachta polska zażywa i niemi się zdawna szczyi, aby ich także on i potomkowie iego, także successorowie wolno zażywali i niemi się szczyili. Co się zaś tknie herbu, którym się każdy szlachcic polski własnym szczyić powinien, ten mu taky daiemy: rękę zbrojną strzały trzymaiącą żeleźcami na dół obroconemi, będzie to znak dzielności i dobrowolnego do powinnego nam poddaństwa iego nawrócenia. Tego herbu we wszystkich swoich sprawach, także na actach publicznych i prywatnych zwyczajem szlachty polskiej on i potomkowie iego zażywać będą. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie dignitarzów, urzędników i wszystkich tak duchownych, iako i świeckich, stanu rycerskiego obywatelów koronnych i Wielkiego XL i inszych wszelkiej conditiej i stanu ludzi przywodząc, mieć || mieć po nich chcęmy i rozkazuiemy, aby przerweczonego szlachet[nego] Zachariasza Surtę za prawdziwego szlachcica polskiego znali i przyznawali, w używaniu wolności, praw i praerogatyw szlacheckich, których sami zażywaią, iako onemu samemu, tak i potomkom abo successorom iego żadnej przeszkody nie czynieli i owszem w tytule, herbie, miejscu iemu należącym wszędzie i zawsze odpowiadali pod winami, na wymuiących praerogatyw szlacheckich ²prawem popolitym obostrzonymi. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć maiestatową koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Działo się na sejmie walny[m] koronnym w Warszawie dnia XXVIII miesiąca mai³ roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkie[go] XII roku.

58v.

Przy obecności² najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych w panu Chrystusie, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych, szlachtetnych: Wacława hrabi z Leszna Leszczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskie[go], pierwszego xiążęcia i primasa Korony Polskiej; Andrzeia Trzebieckiego, krakowskiego, xcia siewierskiego, Floriania Kazimierza z Czartoryża i Klewania, wrocławskiego, xcia Czartoryskiego, Iana Dowgiałła Zawiszę, wileńskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Iana Gembickiego, płockiego, Iana Stefana Wydzgi, łuckiego, Adama Kosa, chełmińskiego i pomezkańskiego, Thomasza Leżyńskiego, chełmskiego, Thomasza Viejskiego, kiłowskiego, Ierzego Białozora, smoleńskiego biskupów; Stanisława z Potoka Potockiego, krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, Iana hrabi z Leszna Leszczyńskiego, poznańskiego, Iana z Zamościa Zamoyskiego, sandomirskiego, Pawła Iana Sapiehy, wileńskiego i hetmana wielkiego WXL, Andrzeia Grudzińskiego, kaliskiego, Władysława hrabi z Leszna Leszczyńskiego, łączyckiego, Ierzego Carola Hlebowica, generalnego starosty żmudzkiego, Hieronima Wierzbowskiego, brzeskiego kuiawskiego, zamku i wielkorządów krakowskich administratora, Alexandra Stanisława Bełżeckiego, podolskiego, Iana Tarła, lubelskiego, Stanisława Laskowskiego, płockiego, Iana Kosa, chełmińskiego, ⁴Sakowicza, smoleńskiego wojewodów; Stanisława z Popowa Witowskiego, sandomirskiego, ⁵Iana z Pieskowej Skały Wielopolskiego, Alexandra Sielskiego, gnieźnieńskiego, wojnickiego⁵, Mikołai⁶ Fredra, łwowskiego, Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wołyńskiego, Mikołai Bieganowskiego, podlaskiego, Kazimierza Ludwika Iawłaszewskiego, smoleńskiego kasztellanów; Ierzego hrabi na Wiśnicu i Iarosławiu Lubomirskiego, marszałka wielkiego i hetmana polnego 59 II polnego koronnego; Iana⁷ Zawiszę, wielkiego marszałka WXL; Mikołai z Prażmowa Prażmowskiego, nominata biskupa łuckiego, Krzystofa Paca, WXL wielkich kanclerzów; Bohusława hrabi na Lesznie Leszczyńskiego, koronnego, Alexandra Naruszewica, WXL podkanclerzych; Łukasza z Bnina Opalińskie[go], koronnego nadwornego marszałka; Wojciecha z Pilce Korycińskiego, sekretarza wielkiego koronnego, generalnego proboszcza miechowskiego; Macieia Poniatowskiego, opata tynieckiego, kor[onnego], ⁸Sapiehy, WXL duchownych, Andrzeia z Raciborska Morsztina, koronnego, Cypriana Brzostowskiego, WXL świeckich referendarzów; Gottarda

Butlera, podkomorzego koronnego; Iana Sobieskiego, koronnego, Stanisława⁹ Służki, WXL chorążych; Iana Sapiehy, pisarza polnego; Wacława z Leszna Leszczyńskiego, krajczego¹⁰ koronnego; Iana Rożyckiego, najwyższego pisarza skarbu koronnego; Władysława z Nagłowic Reia, kanclerza niaśniejszej królowej i.mci; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemetskiego, Andrzeia Olszowskiego, proboszcza krakowskiego regentów cancellariej koronnej; Stanisława¹¹ Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskie[go]; Iana Gnińskiego, podkomorzego pomorskiego i marszałka z izby poseselskiej; Stanisława Żurowskiego, decret[owego] koron[nego], Euarista Bełżeckiego, pisarza naszego pokoiowego, Iarosa Dunina, Maciecia Cieleckiego, sędziego sądów naszych marszałkowskich, Stanisława Laskowskiego secretarzów; Bernarda Gozdskiego, podczaszego sendomirskiego; Hyacintha Michałowskiego, krzepickiego, Iana Żelenckiego, bydgoskiego, Adama Biskupskiego, wieluńskie[go], ¹²Grudzińskiego, bolemowskie[go]¹³ starostów i dworzanów naszych; Stephana Hankiewica, secretarza i pisarza naszego decretów ruskich, Stanisława Urbanskiego, Iana Ludwika Rożyńskiego pisarzów cancellariej naszej, i inszych wielu szlachti¹⁴ i obywatelów koronnych i WXLitt., na terażniejszy sejm zgromadzonych, wiary godnych. Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński. Pieczęć maiestatowa koronna w pusce blaszanej zawieszona.

¹ помилка замість „схесту”.

^{2,2} між рядками залишена прогалина під зображення гербу.

³ вписано на місці витертого.

⁴ пропущене ім'я „Adama”.

^{5,5} слід читати „Iana z Piaskowej Skaly Wielopolskiego, wojnickiego, Alexandra Sielskiego, gnieźnieńskiego”.

⁶ описка замість „Andrzeia Maximiliana”.

⁷ описка замість „Krzysztofa”.

⁸ пропущене ім'я „Alexandra Kazimierza”.

⁹ описка замість „Zygmunta”.

¹⁰ “z” дописано над рядком.

¹¹ описка замість „Iana Ignacego”.

¹² пропущене ім'я „Zygmunta”.

¹³ “owski” написано на витертому.

¹⁴ описка замість „szlachty”.

37. 1659. V. 28. Varsoviae

59v. **Nobilitatio Basily et Cyrilli Iskzyckich, fratrum militum Zaporouiensium** ||

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.284; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.72; Materiały genealogiczne. S.56; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.304]

In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei sequentis memoriam. Nos, Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithu[ani]ae etc. Notum testatumque facimus huius et futuri saeculi hominibus un[iuer]sis et singulis, quorum intererit. E malis elicere bona diuinae proprium indolis est ac virtutis id vera decet sapientia crebraque id experientia probat. Nihil adeo prauum esse possit, quod non in rectum summa mens illa reponere modo velit, valeat soleatque mortalitatis n[ost]rae vitia morbis, quos conceperint remedium adhibere nequeunt nec erroris sufficiunt comgere commissos alia numinis aeterni facultas modumque sorti rerum pessima inuertit et adhibet haud difficiliter. Patuerunt in lucem amplissimam haec sacra illius consilia dum pertinax ac diuturnum intestinumque bellum non sopiuit solum, sed etiam exstinxit reuocatis ad obsequium maiestatis n[ost]rae Zaporouiensium exercitibus pristinoque imperio restituitis. Abegerat eos ciuilibus ac hostilibus impetibus in aduersa veru[m] nutus denique caelestis in legitima conuersos, principis patriaque moderamina fastigio subiecit regali. Redeunt ad n[ost]rae solium dignitatis affectibus plenis a nobis vicissim singularibus clementiae, ut excipiantur argumentis aequu[m] iudicamus. Quoniam vero inter bene meritos e militari cosacorum caetu viros non postremi sint strenui Basilius et Cyrillus Iskrzyccy, fratres germani, quin notabiles in exercitu suo habentur validos in super conatus conciliandis erga nos sociorum animis adhibuerunt, idcirco ipsos, quo ardentiori eti[a]m motiori in Rempub[li]cam, patriam suam accendantur amore ad libertates, quibus institutores eiusdem Reipub[li]cae nihil pretiosius amibiliusque duxerunt ad mittendos duximus prout accedente o[mn]ium ordinum unanimi assensu ad iura¹ praerogatiuas immunitatesque nobilium, seu equestris ordinis regni Poloniae admittimus earumque omnium atque etiam gratiarum officiorum dignitatum in utroque foro eosdem Basilius et Cyrillum Iskrzyckie et prodituram de linea et lumbis ipsorum sexus utriusque stirpem ac posteritatem capacem atque capaces facimus creamus pronuntiamusque p[raese]nti diplomate n[ost]ro. Et quo illustrius in

oculos hominum incurrant ut in stemmatis in morem sagittam spiculo terrae infixio praeferant et gestent annuimus galea desuper eminenti. Erit hoc bellicae illorum strenuitatis specimen egregium simulque pacis ac erga maiestatem nostram subiectionis debitae schema // schema gloriosum ac sempiternum, quo quidem stemmate in omnibus actibus causis negotiis more nobilium publice priuatimque utebunt[ur] quod² ad notitiam o[mn]ium quorum interest, praesertim vero dignitariorum officialium tam spiritualium quam saecularium ac universae nobilitatis regni et MDL, tum etiam cuiuscunque status et conditionis hominum deducentes volumus mandamusque quaten[us] p[rae]nominatos Basylium et Cyrillum Iskrzyckich ab hinc pro veris n[obili]bus Polonis habeant vocent et agnoscant ipsos et successuram ex lumbis ipsorum utriusque sexus stirpem ac successores omnibus iuribus libertatibus praerogatiuis, gratiis, priuilegiis, honoribus, quibus³ nobiles Poloni gaudent et fruuntur, gaudere ac uti libere sinant nec quoquo modo praepediant iisdemque de loco titulo stemmate respondeant semper et ubique et ab omnib[us] responderi faciant. In cuius rei fidem p[raese]ntis manu n[ost]ra subscriptas sigillo maiestatis communiri iussimus. Datum in conuentu regni g[e]n[er]ali Varsauiae die XXVIII mensis Maii³ anno D[omi]ni MDCLIX, regnorum n[ost]rorum Poloniae et Sueciae XI anno.

Praesentibus reverendissimis, reuerendis, illustribus, mag[nifi]cis, venerabilibus, g[e]n[er]osis ac no[bi]libus: Venceslao comite in Leszno, archiepiscopo Gnesnensi, legato nato regni Poloniae, primate primoque principe; Ioanne Tarnowski, archiepis[co]po Leopoliens[i]; Andrea Trzebicki, Cracouiens[i], duce Seueriae, Floriano Casimiro duce Czartoryski, Vladislaiens[i] et Pomeran[iae], Ioanne Zawisza, Vilnens[i], Alberto Tholibowski, Posnaniens[i], Ioanne Gembicki, Plocens[i], Ioanne Stephano Wyzga, Luceoriens[i], Adamo Koss, Culmens[i] et Pomesan[iens]i, Thoma Lezynski, Chelmen[s]i, Thoma Vieyski, Kiiouiens[i] episcopis; Stanislao a Potok Potocki, Cracouiens[i], g[e]n[er]ali exercitus duce, Ioanne comite in Leszno, Posnaniens[i], Paulo Ioanne⁴, Vilnens[i] et MDL g[e]n[er]ali exercitus duce, Andrea Grudzinski, Calissiens[i], Georgio Carolo Chlebowic, cap[ita]neo gen[er]ali Samogitiae, Hieronimo Wierzbowski, Brestens[i], Ioanne Tarlo, Lublin[ensi], Stanislao Laskowski, Plocens[i] palatinis; Stanislao a Popow Witowski, Sandomiriens[i], Ioanne a Pieskowa Skala Wielopolski, Wojnicens[i], Alexandro Sielski, Gnesnens[i], Stanislao Casimiro Bieniewski, Volhyniac castellanis; Georgio

60v. comite in Wisnicz Lubomirski, regni et campiductore exercitus itidem || itidem reg[ni], ⁵Zawisza, MDL sup[re]mis marschalcis; Nicolao a Prazmow Prazmowski, no[*min*]ato episcopo Luceorien[si], regni, Christophoro Pac, MDL supremis cancellariis; Boguslao comite in Leszno, regni, Alexandro Naruszewic, MDL pro-cancellariis; Luca de Bnin Opalinski, curiae regni marschalco; Alberto de Pilca Korycinski, praep[osi]to g[e]n[er]ali Miechouiensi, secr[etari]o reg[ni] maiori; Matthea Poniatowski, abbate Tynecen[si], regni, ⁶Sapieha, no[*min*]ato ep[isco]po Samog[itia]e, MDL, spiritualibus, Andrea Morsztyń, regni, cap[ita]neo Koualiense, Cypriano Brzostowski, MDL, saecularibus referendariis; Gottardo Butler, succamerario regni; Ioanne a Sobieszyn, vexillifero regni; Andrea Miaskowski, abba[te] Praemett[ensi] administratore, Andrea Olszowski, Cracouien[si], Poznan[si] praep[osi]to cancellaria n[ost]ra regni regentibus; Ioanne Ignatio Bąkowski, succamerario Culmensi; Ioanne Gninski, cap[ita]neo Gnesnen[si] et in mo[de]rno con[ve]ntii g[e]n[er]ali nuntiorum terr[est]rium marschalco; Vladislao Rey, vexillifero pal[ati]nat[us] Cracouie[sis], re[g]in[ae] m[ai]est[ati]s cancellario; Stanislao Sczucki, iudice ter[re]stri Sand[omi]riensi, ⁷Martino vexillifero Dembicki⁷, Bernardo Godzki, pocillatore Sandom[iri]ensi, Stanislao Domaszewski, cap[ita]neo Lucouien[si], Alberto Bieniewski, pocillatore Halicien[si], nuntiis terraru[m]; Euaristo Belzecki, intimo camerae reg[iae] notario; Ioanne Szumowski, dapifero Sandom[iri]ensi; Stephano Balus, venatore curiae reg[iae]; Andrea⁸ Szmeling, vexillifero curiae reg[iae], Andrea Scipio de Campo, vexillifero Venden[si], Ioanne Kos, intimis cubiculi familiaribus; Samuele Kuszewicz, actorum metricae, Stephano Hankiewicz, actor[um] Volhyniae notariis, aliis plurimis pr[ae]sertim ter[re]strum nuntiis n[obi]l[it]ibus incolis pro con[ve]ntu g[e]n[er]ali congregat[is]. Et me, Stanislao Urbanski, cancell[ariae] et diplomatis istius notario. Ioannes Casimirus, rex. Ioannes Ignatius Bąkowski, succamerarius Culmensis, m[anu] p[ro]pria]. Locus sigilli maiestatiui appensilis.

¹ після слова позначка вставки, однак сама вставка відсутня.

² „d” дописано над рядком.

³⁻³ між рядками залишена прогалина під зображення гербу.

⁴ пропущено прізвище „Sapieha”.

⁵ пропущене ім'я „Christophoro”.

⁶ пропущене ім'я „Alexandro Casimiro”.

⁷⁻⁷ ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами “1, 3, 2”, що визначає правильний порядок прочитання „Martino Dembicki, vexillifero”.

⁸ описка замість „Vladislao”.

38. 1659. V. 28. Varsoviae

Nobilitatio Pekulickich fratrum

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.284; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.72; Materiały genealogiczne. S.92; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.304]

In nomine D[omi]ni amen. Ad perpetuam rei sequentis memoriam. Nos, Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Mazouiae, Samogitiae, Liuoniae, Smolensciae, Czerniechouiaeque nec non Sueccorum, Gotthorum, Vandalorumque haereditarius rex. Notum || Notum testatumque facimus huius et futuri saeculi hominibus universis et singulis quorum intererit. Quocumque se virtus spatio porrigat insignis est ac in eorum oculos animosque potissimum incurrit, qui summa rerum ac regnorum fastigia tenent, e solis ut speculis in omnem principes circumspiciunt, partem mox parant, praemia dum merita notant. Et quamquam fatalis quaedam patriae tempestas turboque ciuilis bonas etiam mentes alia interdum agat, quam pub[li]ca poscat integritas, illi tamen quorum affectus ad rectiora facile inclinant, opportunitatem explicandis animi dotibus quaerere per quam solemne habuerunt. Nunc ingrediuntur tramitem et strenui Iacobus et Ioannes Pekuliccy fratres germani, ii si quidem intestino Reip[ub]l[ic]ae bello signatum infesta nobis secuti martis operi, quod sua ipsis opimo probabat grauitate incubuere, at ubi praeliatricis gentis Cosacorum Zaporouianorum prona tandem in legitimum regimen n[ost]rum ac imperium flexit voluntas exercitusque hic ad pristinum vertere ¹ac redire obsequium¹ capit ipsorumque quoque non sustinuit nutare fides, verum uno velut impetu ruere in n[ost]rae sinum clementiae contendit, aliorum quin etiam in salubribus consiliis ac propositis stabilire constantiam non desisterunt sociosque fidelitatis, quoties sese daret occasio ad regium inuitare ac stimulare thronum, quo certe in negotio haud segniter ab illis laboratum fructu non paenitendo. Cum autem militiae insuper zaporouianae satis inclauerint et luculenta egregiorum retulerint facinorum testimonia, censuimus accedente omnium ordinum regni assensu eosdem Iacobum et Ioannem Pekulickich ad Poloniae nobilitatis iura, praerogatiuas et immunitates admittendos, prout dignanter admittimus et n[ob]l[es] Polonos creamus hoc diplomate n[ost]ro ipsosque ac nascituram ex linea seu lumbis ipsorum utriusque sexus prolem omnium libertatum, immunitatum, gratiorum, honorum, dignitatum tam spiritualium religionis Graecae, quam saecularium

61

capaces facimus atque his o[mn]ibus more nobilium Polonorum gaudere ac frui aeuiterne statuimus. Quod vero stemma solitum a nobilibus praeferri concernit, ut lunae dimicio lucem infixam [...]entet² coruumque praetera, qui rostro annulum gestet, concedimus et impertimur. Quo quidem stemmate et insigni in o[mn]ibus suis negotiis causis et actionibus tam publice quam priuatim utentur. Quod ad notitiam o[mn]ium dignitariorum officialium et universae nobilitatis regni et Magni DL caeterorumque cuiuscumque status et conditionis hominum deducentes iniungimus, quatenus praenominatos strenuos Iacobum et Ioannem Pekulickich ab hinc pro veris nobilibus Polonis habea[n]t et agnoscant ipsosque ac stirpem de lumbis ipsorum processuram videlicet utriusque sexus o[mn]ibus iuribus, praerogatiuis, libertatibus, quibus nobilitas Polona gaudet et || et utitur, etiam libere gaudere et frui perpetuo sinant atque de titulo loco stemmate ubique semper ipsis respondeant et ab omnibus responderi current. In cuius rei fidem et maius testimonium praesens diploma manu n[ost]ra subscr[ipt]um sigillo maiestatis communiri iussimus. ³Datum Varsaviae in conuentu regni g[e]n[er]ali die XXVIII mensis Maii⁴ anno D[omi]ni MDCLIX, regnorum nostrorum Poloniae et Sueciae XI.

Praesent[i]b[us] r[euere]nd[issi]mis, r[euere]ndis, ill[ust]ribus, mag[nifi]cis, venerabilibus, g[e]n[er]osis Venceslao comite de Leszno, archiepiscopo Gnesnensi, legato nato regni Poloniae, primate primoque principe; Ioanne Tarnowski, Leopold[iensi] archiep[iscop]o; Andrea Trzebicki, Cracouiensi, duce Seueriae, Floriano Casimiro duce Czartoryski, Vladislauensi et Pomeraniae,³ Ioanne Zawisza, Vilnensi, Alberto Tholibowski, Poznanien[si], Ioanne Gembicki, Płocen[si], Ioanne Stephano Wyzdga, Luceorien[si], nominato Varmien[si], Adamo Koss, Culmen[si] et Pomesan[iae], Thoma Lezycki, Chelmin[si], Thoma Vieyski, Kiiouien[si], Georgio Białozor, Smolen[si] episcopis; Stanisłao a Potok Potocki, Cracouiensi et g[e]n[er]ali supremo exercitus regni, Ioanne comite de Leszno, Posnan[iensi], Paulo Ioanne Sapieha, Vilnen[si] et MDL exercitus g[e]n[er]ali duce, Andrea Grudzinski, Calissien[si], Vladislao comite de Leszno, Lancicien[si], Hieronimo Wierzbowski, Bresten[si], Alexandro Stanisłao Bełzecki, Podoliae, Ioanne Tarło, Lublinen[si], Stanisłao Laskowski, Płocensi palatinis; Stanisłao a Popow Witowski, Sandomirien[si], Ioanne a Pieskowa Skala, Voynicen[si], Alexandro Sielski, Gnesnen[si], Stanisłao Casimiro Bieniewski, Volhyniae castellanis; Georgio comite in Wisnicz

Lubomirski, regni et campiductore exercitus itidem regni, ⁵Zawisza, MDL supremis marschalcis; Nicolao a Prazmow Prazmowski, nominato episcopo Luceorien[si] regni, Christophoro Pac, MDL supremis cancellariis; Luca de Bnin Opalinski, curiae regni, T⁶, curiae MDL marschalcis; Albrichto de Pilca Korycinski, praep[osi]to g[e]n[er]ali Miechouien[si], secretario regni maiori; Matthia Poniatowski, abbate Tynecensi, regni; ⁷Sapieha, nominato episcopo Samog[itiae], MDL spiritualibus, Andrea Morsztyn, regni, Cypriano Brzostowski, MDL saecularibus referendariis; Gottard Vilhelmo Buthler, succamerario regni; Andrea Miaskowski, abbate⁸ Praemeten[si] administratore, Andrea Olszowski, Cracouien[si], Posnan[iensi] praep[osi]to, cancelliarum regni regentibus; Ioanne Ignatio || Ignatio Bałowski, succamerario Culmensi; Ioanne Gninski, cap[ita]neo Gnesnen[si], nuntiorum terrestrium pro tunc marschalco; Vladislao Lubowiecki, iudice g[e]n[er]ali Cracouiensi; Vladislao Rey, vexillifero eiusdem palatinatus s[acrae] regin[ae] m[aies]t[at]is cancellario; Stanislao Szczucki, iudice ter[restris], Martino Dembicki, vexillifero, Francisco Gozdcki, pocillatore palatinatus Sendomirien[sis], aliisque plurimis terrarum nuntiis; Adamo Biskupski, cap[ita]neo Wielunen[si]; ⁹Szmeling, vexillifero curiae reg[ni]; Euaristo Bełzecki, camerae regiae n[ota]rio; Ioanne Szumowski, dapifero Sandomirien[si]; Stefano Balus, uenatore curiae reg[iae]; Andrea Scipio de Campo, vexillifero Vend[ensi]; Ioanne Koss, Stanislao Zamoyski, intimis cubiculi regii familiaribus; Samuele Kuszewicz, actorum metricae, Stefano Hankiewicz, actorum Volhyniae notariis, aliisque plurimis praesertim terrarum nuntiis nobilibus incolis pro conuentu g[e]n[er]ali congregatis. Ioannes Casimirus, rex. Ioannes Ignatius Bałowski, succamerarius Culme[nsis]. ¹⁰Locus sigilli maiestatiui appensilis.⁻¹⁰

62

¹ дописано над рядком.

² у ркпс. початок слова пошкоджено.

³⁻³ між рядками залишена прогалини під зображення гербу.

⁴ повтор у тексті.

⁵ пропущено ім'я „Christophoro”.

⁶ пропущено ім'я та прізвище „Theodoro Lacki”.

⁷ пропущено ім'я „Alexandro Casimiro”.

⁸ слово розмите чорнильною плямою.

⁹ пропущено ім'я „Vladislao”.

¹⁰⁻¹⁰ дописано під попереднім рядком.

¹Działo się w Warszawie we wtorek przed świętem narodzenia ś. Iana Krzyciela nablížszy, to iest dnia 17 miesiãca czerwca roku pañskiego 1659².¹ Za sprawã iãśnie wieleb[n]ego] i.m.x. kanclerza w. kor[onnego].

39. 1659. VI. 15. Warszawa

Siola Dimidów i Litwinówka w Kiiowszczyźnie urodz. Pawłowi Tetera prawem wieczny[m] dziedziczym]

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.360(aprobacja)]

W imie pañskie amen. Na wiecznã rzeczy następuiãcych pamiãtkã. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiãże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleñskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Wiadomo czyniemy wszem wobec i kaźdemu zosobna, komu to wiedzieć teraz naleźy albo na potym bẽdzie naleźało. Iest to własne królów i monarchów dzieło, aby poddanych swoich cnotã, wierność i zasługi szczodroblivością swoiã tak nagradzali, żeby i oni sami w zaczytych postãpkach swoich nie ustawali i drugim do zachęcenia przykãdem i pochopem byli. Takiem sposobem kwitnãły zawsze wielkie z przejrzenia Bożego wschodnie i zachodnie królestwa. Takiem sposobem i to, które z woli Bożej szczęśliwie do tego czasu rãdziemy, państwo swoje wzioło pomnożenia, że antecessorowie nasi godnej pamiãci wiernych || wiernych i życzliwych poddanych swoich cnotã i przysługi szanowali, królewskã swoiã hojnością i szczodroblivością one nagradzaiãc. Staramy się i my przez wszytek czas panowania naszego, abyśmy poddanym naszym, dobrze nam i Rzeczyptej (tych zwłascza burzliwych czasów) zasłużonym, łaskã naszã królewskã we wszytkiem wyświãdzyli, aby następuiãca poznała potomność, że i tych czasów cnotã, iako płuźyla, tak swoje odnosieła nagrody. A że miãdzy inszemi wiernymi poddanymi naszymi doznaliśmy osobliwej cnoty, wiary i róznych przysług urodzonego Pawła Tetery, za rzecz słusznã bydź rozumiemy, abyśmy onego łaskã naszã i szczodroblivością królewskã obdarzyli i condecorowali. Wiadomo sã iako nam samym, tak wszytkiem stanom koronnym wysokie zasługi iego, znamenite męstwa i odwagi, które pokazał i wyświãdzył, kiedy bẽdãc z prouidentiej boskiej w wojsku naszym Zaporoskiem o to usilnie pracował, aby naród tamecznej Ukrainy do naleźytego nam i Rzeczyptej przyprowadził posłuszeństwa. Bẽdã wspominać iego cnotã, męstwo, odwagã i rostopność rózne

expeditie, ale i miasta naszego Lwowa obłożenie iego życzliwości, cnoty i wiary nie przepomni, kiedy między gromadnemi moskiewskimi i zaporoskimi wojskami tak rostopnością swoją rzecz prowadził, że przy łasce Bożej pomienione miasto swojej nam dotrzymało wiary i stateczności. Pokazał i w tym swoją osobliwą cnotę, kiedy mając z łaski naszej miasto Lisiańkę ze wszystkimi przynależnościami, prawem dziedzicznym sobie conferowane, pod sejm terażniejszy walny warszawski dla dobra wszystkiej Rzeczypospolitej i dla publiczne[go] pokoju dobrowolnie w ręce nasze oddawszy, odstąpił. Za tak znamienite cnoty i przysługi, stosując się do terażniejszych czasów (dalsze nagrody cnot iego w naszej zachowując szczodrośliwości) pomienionemu urodzonemu Pawłowi Teterze i potomkom iego albo successorom tak męskiej, iako białogłowskiej płci dwie wsi nasze królewskie, iedne Demidów nazwaną ze wszystkimi przyległościami i należytami do niej tak zdawna własnościami, iako i teraz osiadłemi, świeżo i na potym osiadającymi wioskami, siedliskami nic a nic nie excipując, drugą zosobną Litwinówkę nazwaną, obiedwie w województwie kiiowskim || kiiowskim leżące, dać i conferować prawem wiecznym dziedzicznym umyśliliśmy. Iakosz daiemy i conferujemy niniejszym przywilejem naszym i one zaraz do prawa szlacheckiego dziedzicznego słowem naszym królewskim i władzą incorporujemy i za dziedzictwo własne te pomienione dobra urodzonego Tetery declarujemy. Co na przyszłym sejmie za włożoną gorącą naszą do stanów koronnych i WXL instantią warować constitutią obiecujemy. Które to dobra urodzony Paweł Tetera i potomkowie albo successorowie iego obojej płci ze wszystkimi polami, łąkami, gruntami, rzekami, jeziorami, stawami, młynami, miarkami, sianożęciami, karczmami, domami, budynkami, chrustami, lasami, borami, browarami, słodowniami, barciami, poddanemi, ich robociznami, czynszami, podatkami, daniami, pożytkami i innemi do tych wsi pomienionych zdawna należytami własnościami, okolicznościami mieć, trzymać, używać, dać, sprzedać, darować bezpiecznie, iako iuż własne swoje dziedzictwo może i mogą. A in quantum by którykolwiek albo na te wsi pomienione miał i otrzymał, takowy powagą niniejszego cassujemy i psuiemy przywilej i za nieważny declarujemy, albo też summę iaką na tych obudwu wsiach lub na części iakiej którejkolwiek wsi zapisaną i obligowaną pokazał i iej się z tych dóbr pomienionych dopominał, tedy my tym słowem naszym królewskim urodzonego Pawła Tetere, potomków i

1
63v. successorów iego oboiej płci cuincować się obliguemy, declaruiąc
cale, że takowy nie urodzonemu Teterze, nie potomkom i
successorom iego którejkolwiek płci, ale nam upominać się ma.
Przrzekamy naszym i najaśniejszych następców naszych imieniem,
że ani my, ani najaśniejsi następcy nasi od spokojnej possessiej tych
dwóch wsi, Demidów z dawnemi i nowemi iako Litwinówkę tak
nazwanych swemi przyległościami, urodzonego Pawła Tetery,
potomków i successorów iego oboiej płci nie oddaemy, ani oddałą,
lecz cale przy tym prawie dziedzicznym zachowamy i zachowaią, i
te obietnice albo obowiązki wykonamy i wykonaią. Co do
wiadomości najaśniejszym następcom naszym i wszystkim
duchownym i świeckim koronnym i WXL stanom, tudzież koła
rycerskiego ludziom podaiemy, że cale te dobra pomienione
dziedzicznym prawem urodzonemu Teterze za cnoty, męstwa,
odwagi i iego ku nam i Rzecz[y]ptej polskiej życzliwości wielokroć
razy doświadczone || doświadczone większej godnemu nagrody, z
euictią onego, potomków oboiej płci i dóbr iego dziedzicznych
przrzeczonych od wszelkich lub względem przywileiu, lub
względem summy iakiej interessantów daliśmy i conferowaliśmy
na wieczne i nieśmiertelne czasy. Względem którego dziedzictwa
też powinności, które inna szlachta czyni, pomieniony urodzony
Paweł Tetera, potomkowie albo successorowie iego oboiej płci
czynić i oddawać powinien będzie i będą, mianowicie służbę
woienną, prawa nasze, Rzeczyptej i domu Bożego wcale
zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i
pieczęć maiestatową przyciśnąć roskazaliśmy. W Warszawie dnia
XV miesiąca czerwca roku pańskiego MDCLIX, panowania
królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy
chełmiński. Pieczęć maiestatowa koronna³ wielka, zawieszona w
puszce blaszanej.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ „па” розміто чорнильною плямою.

40. 1658. XI. 16. Castrum ad Thorunium

Restitu[ti]o nobilitatis Paulo Tetera

[Reg. – Index, f.79; AK, s.62; Sig.-1, s.95; Prot. – MK-365, f.275v.-276v.; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.72; Materiały genealogiczne. S.119; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.296]

In nomine D[omi]ni amen. Ad perpetuam rei memoriam. Nos, Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Liuoniae, Smolensciae, Czerniechouiaeque nec non Sueccorum, Gotthorum, Vandalorumque haereditarius rex. Notum testatumque facimus ad quos praesens diploma n[ost]rum deuenit huius et futuri saeculi h[omi]nibus universis et singulis, quorum intererit. Supremam regum principumque maiestatem non solum armis decorari, sed etiam clementia et munificentia oportet irradiari ut nimirum non modo eorum, qui sacramentum et reuerentiam in se exuerunt, victores gloriosi existant, sed praeterea eos, qui praeclara virtute et erecto obsequio insignes celebrantur, beneficiis illustrent. Quorum utramque viam diuino supremi numinis (per quod reges regnant) beneficio et magis nostris vigiliis ac laborib[us] hoc fatali rerum t[em]p[or]u[m]que per rerum n[ost]rum motu non infeliciter perfecimus, et bellicos quidem sudores n[ost]ros hostes vel a nobis auspicio fugati vel acceptis conditionibus in gratiam recepti cognoscunt et multae prouinciae post hoc, quod se proxime conuoluit atque elapsus est, decernium faelicibus n[ost]ris successoribus rurs[us] ditioni Polonae n[ost]roque adnexae sceptro protestantur. Omnes vero subditi clementiam h[uius] clementiam et munificentiam nostram proprium principum ornamentum sentiunt et agnoscunt. Enim uero cum iam multis infractam fidem constantiamque in nos et Remp[ub]l[ic]am n[ost]ram, inter tot discrimina rerum professis benignitatem regiam abunde contestati sumus, par est ut generoso Paulo Tetera eadem inpartiamur, qui antiqua et equestri in ducatu Lithuaniae stirpe oriundus integra fide, solida constantia et prompto obsequio pro nobis et Re[sp]ub[li]ca, cum summa prudentia et utili cunctatione inter ancipitia et aduersa testatis iure merito alios per egregiam famam anteire potest. Imo et documento ad consequentem aetatem futurus est non adeo virtutum sterile saeculum hoc fuisse, ut non et bona exempla post futuris etiam imitanda gloriose prodiderit. Sane g[e]n[er]osus Paulus Tetera de ea quam ex natalium suorum claritate meruit commendatione, excludit dubio procul proluxa argumenta cum hucusque in Magno Lithuaniae Ducatu equestris prosapia eius

floreat et celebretur. Nuper profecto, cum ciuile bellum in Roxolania grassaretur, hic idem generosus Tetera praeclarus bello insigne fidei suae in[te]r reluctantes exhibuit ad inuidiam annorum, ad iniuriam saeculorum documentum. Quippe regias n[ost]ras Reipub[li]caeque partes semper tacite secutus, refractarios et contumaces animos inter tot pacis publicae turbamenta ad reuerentiam et obsequium flexit, unde nec citra inuidiam, nec extra gloria erat. Iam vero cum Cosacorum Zaporouiensium exercitus occulto quodam fatorum arbitrio Moschis, hostibus regni n[ost]ri, sese imiscuisset, ille posito quem gerebat Pereaesleuensi tribunatu primum o[mn]ibus patefecit otium et silentium pro sapientia esse, dein t[em]p[or]is habitum et mentem popularium induens, sua prudentia effecit ne deformi obsequio, vel nutib[us] Moschorum populares sui amplius obedirent magno et excelso animo s[u]p[er]atis tot honorum dignitatum utiitatem et commodorum allectamentis in praemium sibi a magno Moschorum duce promissis, quam non immutatam in legitimum regem et patriam virtutem barbarus ipso laudauit argumento futurus, ita semper esse manifestum, fidei honorum ciuium splendorem ut sciunt facis ardentis lumen occultam non potest, quin illud omnes videant, sic virtutis claritatem celari non posse, quo minus hostium etiam animos atque oculos in se conuertat. Mansurus sane illi est apud omnem ll omnem posteritatem per memoria ²virtutum cum nunquam recte fecerit ut fecisse videretur nec ullius seruilis sententiae sponte author et si necessitas ingrueret sapienter moderans. Caeterum cum pro muneris n[ost]ri ratione et pro ipsi[us] rei aequitate f[i]d[el]es subditos n[ost]ros regiae gran[um] fouere ornamentisque ut memorauimus illustrare debeamus memoratum generosum Paulem Tetera eiusque omnem utriusque sexus posteritatem ex successura serie nascituram, uniuersam insuper domum eius in perpetuos regni n[ost]ri² nobiles iure post limine reassumimus atque nobilitatis titulo et honore tenore praesentium ex unanimi senatorum regni ad latus n[ost]rum residentium assensu insignimus nihilanti, quae origini Teterarum derogando, quinimmo priscam equestrem ipsorum dignitatem integre conseruando eiusque et patris illius, militiam quam in[te]r Cosacos Zaporouienses exerceuerunt, suprema autoritate n[ost]ra legitimando. Ita ut praecensitus g[e]n[er]osus Tetera eiusque l[eg]itimi descendentes tam virilis, quam faeminei sexus se perpetuis t[em]p[or]ibus regni n[ost]ri nobiles scribere, nominare et ab uniuersis nominari ac reputari debeant, prout antiquissimis temporibus maiores illorum in M.Lith[ua]niae D. no[m]inabantur ac reputabantur, omnibusque

et singulis honoribus, praerogatiuis, (iuxta praescriptum statutorum et constitutionum regni) dignitatibus, priuilegiis, gratiis ac iuribus in iudicio et extra spiritalibus ac temporalibus gaudere, uti ac perfrui debeant et possint, quibus caeteri regni nobiles nati gaudent et maiores illorum gaudebant, iure uel de consuetudine omni, quae p[rae]missa omnia maioris firmitatis causa suffragiis liberis ordinum regni et MDL approbanda fore in generali regni consilio prox[im]e celebrando, verbo n[ost]ro regio recipimus et pollicemur. Et quo illustrius in oculos h[omi]num incurrat n[ost]rae hui[us] et Reip[ub]lica in saepefatum generosum Tetera et posteros eius gratiae et beneficentiae, monumentum eius et potestatem ei posterisque eius conferrimus stemma Radwan dictum, quod etiam ei magnificus Stanislaus Casimirus Bieniewski, castellanus Volhyniae, sponte et ultro communicauit, cumque antiquissimi stemmatis sui fecit participem, porro Il porro nos addimus praerecensito stemmati in sumitate eius tres apiculas, ut et ipse et posterius eius admoneantur boni ciuis esse hostibus spicula in ferre patriae, uero quae omnes omnium complexa est caritates dulcia mella procurare. Quo quidem stemmate et insigni in omnibus et singulis honestis causis et actionibus denique t[em]p[or]ibus locis et actibus pro suo arbitrio aliorum nobilium more publice priuatimque utentur. Quod ad notitiam o[mn]ium tam ecclesiasticorum quam saecularium regni n[ost]ri ordinum aliorumque cuiuscunque status, dignitatis praeminentiae et conditionis fuerint deducentes volumus mandamusque, ut saepememoratum g[e]n[er]osum Paulum Tetera una cum filiis et filiabus omnesque eorum liberos et descendentes in infinitum perpetuis futuris temporibus veros antiquosque n[ob]i]les Polonos nominent iisque dictis priuilegiis, iuribus, honoribus, dignitatibus, libertatibus, gratiis ac indultis libere uti ac frui permittant nec aliquo pacto in eo impediario, pro gratia nostra. In cuius rei fidem praesens diploma manu n[ost]ra subscripsim[us] sigilloque maiestatis n[ost]rae regiae communiri iussimus. Datum in castris n[ost]ris ad Thoronium die XVI mensis Nouembris anno D[omi]ni MDCLVIII, regnorum nostrorum Poloniae X, Sueciae vero XI anno.

65

Praesentibus: reuerendo Nicolao Prazmowski, nominato episcopo Luceoriensi, abbatiae Sieciechouiensis perpetuo administratori, supremo regni cancellario; magnificis Georgio in Wisnicz Lubomirski, supremo marschalco et campiductori exercitus regni generali, Cracouien[si], Chmielnicen[si], Casimirien[si] et

capitaneo; Christophero Pac, MDL supremo cancellario; Boguslao in Leszno Lesczynski, procancellario regni; generosis ac nobilibus Stanislao Casimiro Bieniewski, Vołhyniae, Christophero Grodzicki, Camenecensi et artileriae regni praefecto, Casimiro Iewłaszewski, Smolenscensi castellaniis; v[e]n[era]bili Ioanne Rozycki, praep[osi]to Gnesnen[si], Climunt[ensi], thesauri regni supremo notario; Andrea Morsztin, referendario regni, Koualen[si] etc. capitaneo; ³Donhoff, incisori⁴ MDL; Ioanne Ignatio Bąkowski, succamerario Culmensi; Ioanne Tracht Gninski, cap[ita]neo Gnesnen[si]; Stephano Balus, venatore aulae n[ost]rae; Ioanne Szumowski, dapifero Sendomirien[si]; Euaristo Bełżecki, aulico, Samuele Kuszewic, metricae reg[iae] no[ta]rio, scr[ipto]ris n[ost]ris; 65v. aliisque plurimis nobilibus et incolis reg[ni]. || Ioannes Casimirus, rex. Samuel Casimirus Kuszewicz, secr[etar]ius regiae m[aiesta]tis.

¹ між арк. 63v. і 64 вирваний аркуш.

²² між рядками залишена прогалина під зображення гербу.

³ пропущене ім'я „Theodoro”.

⁴ мав вже бути підскарбієм.

¹Działo się w Warszawie we wtorek po święcie świętych Piotra i Pawła apostołów nablížszy, to iest dnia 1 miesiąca lipca roku pańskie[go] 1659.¹ Za sprawą i przełożeniem i.m.x. kanclerza w. k[oronnego].

41. 1659. IV. 25. Warszawa

Przywilej urodz. Wereszczakom braciej

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.303]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczynię niniejszej w potomne czasy pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie etc. Wiadomo czyniemy terażniejszego i przyszłego wieku ludziom iakiegokolwiek stanu, conditiej i zwierzchności będącym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało. Wszytkim stanu rycerskiego ludziom, którzy pod ten czas krwawej wojny domowej z wojskiem Zaporowskim statecznej nam wiary i powinno poddaństwa dotrzymowali i za dostoienstwo nasze królewskie znaczny uszczerbek zdrowia i stratę substantiej i dostatków swych odnieśli, nic słuszniejszego, abyśmy łaską i hojnością naszą nagradzali i onych winnymi cnot i odwag accessiami i honorami zdobieli i zaszczycali. Z których liczby iż urodzony Prokop z

Kamienia Wereszczaka, komornik graniczny czerniechowski, secretarz nasz, na początku zaraz domowego w Rzeczyptej zamieszania od nas i od wszytkich stanów koronnych do wojska Zaporoskiego posłany i tam w tej funkciej legatiej publicznej do więzienia wzięty, zbity, okowany wiele utrapienia przez całe ośm miesięcy poniósł, nawet przyjaciela dożywotnego, przy nim na kilkadziesiąt tysięcy substantiej swojej stracił. O czym przywileie nasze po wyściu iego z więzienia w nagrodę odważnych usług iego: pierwszy na administratię dóbr grodeckich, drugi na dobra Kamionka i Mesznia nazwane dane, szeroce w sobie opiewaią. Z których pierwszy przywilej, poniewasz za woiennymi trudnościami, do żadnego effectu nie przyszedł, dobra zaś Kamionka i Mesznia, na które ius communicatium po drugiej ll drugiej małżonce swojej Krzysztynie Markiewiczownie, pierwszego małżeństwa Thomaszowej Modliszowskiej, od nas conferowane ma, tak spustoszone są, że i kołu nie zostało, a on i teraz świeżo dla odyszkania² pomienionej małżonki swej na Ukrainie pod tenże czas wojny wzięty iachawszy, znowu więzienia i ciężkie utrapienia ucierpił. ³Iednak że w statecznej wierności i życzliwości swojej przeciwko nam nie ustaiąc, ale zostawaiąc przy boku wielmożnego Iana Wyhowskiego, hetmana wojsk naszych Zaporoskich, był mu powodem i zdrową radą, aby się do powinnego nam i Rzeczyptej posłuszeństwa powróciwszy przy dostoieństwie naszym królewskim zostawał, o czym nam listowne świadectwo, od pomienionego wielmożnego hetmana dane, pokazał i wniesioną za sobą in³tercessią do nas od niego otrzymał. Za czym w nagrodę tak wiernych krwawych i odważnych usług z osobliwej łaski i szcudrośliwości naszej królewskiej za zgodą iednostainą panów rad naszych duchownych i świeckich i wszytkich stanów oboiga narodów, na terażniejszym sejmie walnym do boku naszego zgromadzonych, przerzeczone dobra Kamionka i Mesznia nazwane, gdzie rudnia była, iuż nie iure communicatiuo, ale prawem dziedzicznym i właściwym onemu i potomkom iego oboiej płci, [póki] ich, z liniej iego stawać będzie, ze wszytkimi pożytkami, do tych dóbr należącemi, polami, gruntami, sianożęciami, rudniami, drzewem bartnym, z łowami zwierzynnymi, ptaszemi i rybnymi, gony bobrowemi, z wolnym paleniem potaszu, robieniem żelaza w rudniach, z wolnym osadzeniem poddanych na tych dobrach teraz pustych i używaniem ich, nic na nas samych ani na starostów owruckich, teraz i na potym będących, także mieszczan owruckich, więc i poddanych starostwa pomienionego nie zostawuiąc, ale

wszytkie suderewi na całą miłą wszerz i wzdłuż includuiąc, daiemy i wiecznemi czasy eodem iure haereditario et proprietatis conferuemy, z prawa się naszego królewskie[go] i dispositiey wyrzekaiąc a na prawo ziemskie przenosząc. A żeby tym większe łaski i dobroczynności naszej królewskiej i wszytkiej Rzeczyptej za takowe swoje cnoty i odwagi uznał wyświadczenie, do starożytnego 66v. tytułu II tytułu iego szlacheckiego i klejnotu domu Weresczaków przykładem w potomne czasy pamięci nieustawaiącej godnego Szarego Ielitczyka osobliwy herb, mianowicie rękę serce ludzkie trzymaiąca w polu błękitnym, i tytuł drugi szlachecki Wiernosłow przydaiemy, a stary na hełmie ma bydź położony, iako w pośrodku tego przywileju lepiej wyrażono, każdy snadno obaczyć może. Którego nowego i starożytnego tytułu i herbu pomieniony urodzony Prokop Weresczaka i brat iego rodzony Daniel Weresczaka iako szczerzy i wierny pomocznik i uczestnik prac, trudów i angarij, które zarówno z nim przez lat kilkanaście ponosił, także potomków iego obojej płci męskiej i białogłowskiej legitime ex lumbis eius descendentes nati et per infinitum nascituri we wszytkich sprawach publicznych i prywatnych świeckich i duchownych zażywać będą bez żadnej iakichkolwiek osób przeszkody i impetytiey czasy wiecznymi. Nad to że przez lat kilkanaście będąc ieszcze arriańskiej sekty urodzony Ierzy Niemierzycz, podkomorzy kiiowski, odio religionis ductus, iako listy iego wyświadczaia, subordynował był naprzód nieiakiego Fedora Białego Korkoszkę Lisowczyka infamiis innodatum, który na honor szlachecki przerzeczonego urodzonego Prokopa Weresczaki targnął się i actia eo nomine dał, potym nie contentuiąc się tym drugiego sekty caluińskiej nieiakiego Lutomirskiego zemknął, który po nim caduk uprosiwszy i znowu z trzeciem arrianinem Mikołaiem Prusakiem Bieniewskim znowu uczyniwszy ductu et potentia ipsi[us] iako dzierzawcę na on czas starostwa owruckiego, na dobra iego dziedziczne, w województwie kiiowskim a powiecie owruckim leżące, Piesczanice nazwane i drugą wioskę Moczulna nazwaną, gwałtownie naiechali i executię gwałtowną uczyniwszy przez zabranie wszytkiej substantiey w pomienionych dobrach, poddanych rozegnanie, dóbr przerzeczonych spustoszenie do wielkich go szkod przywiedli, o czym processa eo nomine zaczęte i toczące się szeroco w sobie opiewaia. Poniewasz teraz per legem publicam bezbożna arriańska wiara iest świętobliwie zniesiona i z królestwa naszego wywołana, dla tegoż i tą obietcią, która się za pobutką ludzi sekty arriańskiej stała i przez Fedora

Białego Korkoszkę Lisowczyka i infamisa, który nie był pleni iuris, poparta, także i caduk przez Lutomirskiego || Lutomirskiego caluina na nim i dobrach iego wyżej mianowanych iako nieważny et nulliter otrzymany z clementiej naszej królewskiej za zgodą wszytkich stanów i powagą sejmową znosiemi annihiluemy i cassuemy. Tytuł nowy Wiernosłow z takowymiż praerogatiuami, prawami i wolnościami, godności szlacheckiej służącymi, iako insze wszytkie starożytne tytuły szlacheckie obwarowane są, waruemy i nadaemy. Niemniej mając osobliwy na to respect, że tenże urodzony Prokop Weresczaka, będąc wzięty po dwakroć do więzienia, nie tylko substantiej, ale też wszytkich przywilejów, praw i disposicij swoich tak do dowodów starożytnego tytułu swego szlacheckiego, iako też na różne dobra służące, postradał i teraz w rękach nieprzyjacielskich zostają, tedy osobliwie hoc diploma tenore waruicmy to, że ktoby się kolwiek ważył tak na stary, iako i terażniejszy nowy tytuł iego szlachecki, wolności i dobra iakimkolwiek sposobem lub przez się, lub przez naprawne i subordinowane osoby targnąć się i gwałcić, takowy iako gwałtownik przywilejów i decretów naszych sejmowych i trybunalskich, także gleitów ma być karany. Na co dla lepszej wiary i oczywistszego świadectwa praesens diploma n[ost]rum ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym dnia XXV miesiąca kwietnia roku pańskiego MDCLIX, panowania naszego polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria]. Pieczęć maiestatowa.

¹⁻¹ написано крупніше.

² описка замість „одзyskania”.

³⁻³ між рядками залишена прогалина під зображення гербу.

42. 1659. VI. 4. Warszawa

Diploma wielm. Wyhowskiemu, hetmanowi Zaporoskiemu, na Luboml i nowe herby

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Sig.-1, s.105, 278; Opis katalog. – Materiały genealogiczne. S.129; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.302; Publ. – Miesięcznik Heraldyczny. Lwów, 1909. Rocznik II. T.12. S.166-168]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niżej opisanej w potomne czasy pamiętkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie etc. Wiadomo czyniemy tym listem naszym

wszem wobec i każdemu z osobna, komu by to wiedzieć należało, terażniejszego i napotym będącego wieku iakiegokolwiek stanu i conditiej ludziom, iż iako wszystkich nieustraszonego a prawie lwiego serca mężnych i odważnych hetmanów i wodzów wspaniałe rycerskie dzieła, krwawe i boaterskie¹ zasługi od wszytkich królów ll królów i monarchów z własnej i przyzwoitej onym pańskiej łaskowości na nieśmiertelną pamiątkę znamienitych cnot, uprzejmej i nienaruszonej wiary w strasznych dziełach marsowych, których dokazują za dostojenstwa królów, panów swoich, i całość ojczyzny gotowi będąc zdrowia swoje pokładać i trupami polegać, iako nieiakiemi ozdobnemi collossami i kosztownemi obeliskami, tak gruntownemi i mocnemi przywilejami na znak wiekopomnej wdzięczności i nagrody chwały ozdobione i chwalebnie przysłym wiekom i potomnym czasom wystawiane zwykły bywać, aby następujący wiek patrząc i uważając iak wysoko rycerskie zasługi szcudrobliwością pańską ukoronowane zostały, niepochybnem torem przodków swoich postępując w kawalerskich dziełach, nienaruszoną wiarę i cnotę królom panom swoim dotrzymowali i oddawali czasy wiecznemi. Nie inakszym i my teraz sposobem ze wszytkiemi pp. radami naszymi, duchownymi i świeckimi, wszytkiemi także stanami tej Rzeczyptej, na sejmie walnym terażniejszym przy boku naszym będącymi obojga narodów, uważając wysokie, dzielne i odważne hetmańskie zasługi wielmożnego Iana na Wyhowie Wyhowskiego, hetmana wielkiego wojsk naszych Zaporoskich, który z młodości lat swoich, iako mu pan Bóg tylko dał broniowładnią siłę, na usługę naszą i Rzeczyptej udawszy się do wojska quarcianego, wprzód za towarzysza służąc, prętko zaś potym porucznikuiąc, znamienite specimina przyszłego męstwa swego hetmańskie[go] i dzielności pokazawał. Albowiem w każdej okaziej za dostojenstwo ś. pamięci k.i.m. Władysława, pana brata naszego, i za całość ojczyzny z nieprzyacióły Krzyża świętego po przestron[n]ych polach ukraińskich ochotnie uganianiać się, zawsze gotów był nieustraszonego ducha Bogu, wspaniałą starożytnych xiążąt Glińskich krew ojczyźnie a czerstwe ciało ziemi dedicować. W którym umyśle statecznie trwając, gdy domowa żafosna wojna a ojczyźnie fatalis z wojskiem Zaporozkiem wybuchnęła na Żółtych Wodach, gdzie luboby uchodzić przyszło, iednak przyrzekszy słowo z drugim odważnym towarystwem quarcianym za ojczyznę umierać, mężnie wstępem boiem z nieprzyacióły czynił, w tym boiu poraniony i od uchodzącej krwi zemdłony, na ll na urocyszczu

Kniażych Bajrakach konia postradał, poimany i od jednego zaporozca Tatarzynowi przedany, od którego, gdy z więzienia wyszedł, znowu poimany i od drugiego Kozaka za ledaiakiego konia przedany był. Z której niewoli wyszedszy po trzeci raz od kozaków nieboszczykowi Bohdanowi Chmielnickiemu za więznia oddany, do działa przykowany, ciężkie więzienie cierpiał, z którego niewypuszczony, aż by był przysięgę wykonał, że przy wojsku Zaporozkim miał zostawać. U którego przymuszony pisarzem generalnym będąc, nieodmienny wrodzony affect stanowi rycerskiemu wyświadczał i do pokoju rzeczy przywieść usiłował. Gdy zaś widział, że za wtargnieniem Szwedów ojczyznę wielu nieszczęsną Rze[czy]ptej zawierucha nawet i samo wojsko na stronę króla szwedzkiego zagarnęła, żadnego przystępu do ojczyzny² mieć nie mogąc, ale za ordynansem bożym udawszy się na Ukrainie zostawał, czekając szczęśliwego czasu i podobniejszej okazji do oddania powinnego a wiernego poddaństwa nam i Rzeczyptej, serca zaiuszone mitigując i do posłuszeństwa prowadząc, co się wkrótce samym skutkiem pokazało. Bo gdy przez lat iedenaste nie tylko posłowie nasi, ale wielki poseł cesarza i.m. chrześcijańskiego Ferdinanda nie mógł nie tylko samego pokoju, ale conditij pokoju, przez któreby pokój z ojczyzną stanąć mógł, otrzymać, iako tylko po śmierci Chmielnickiego, zaraz szczyrze i otworzyćcie z nami i Rzęptą o pokoiu, przez tak wiele lat denegowanym, tractować począł, i obwarowawszy całość religiej graeckiej, dostatecznie swiebody³ i wolności, także bezpieczeństwo wojska Zaporozkiego i wszytkiego narodu ruskiego do oddania wiernego poddaństwa dotychczas przywoździć nie przestaie wyuzdanych buntowników, zapal krwią własną gassąc i po dziśdzień na różnych miejscach || miejscach 68v. położywszy ich gęstem do kilkudziesiąt tysięcy trupem gasi, i mężnym a nieustraszonym sercem hamuje i gromi, i dotąd ieszcze ordy tatarskie swym kosztem zaciągając po kilkudziesiąt tysięcy przy dostoięństwie naszym i spólnej ojczyźnie chwalebnie stawia. Zaczym lubo i te odważne dzieła i hetmańskie usługi iego wysokiej nagrody i niesmertelnej sławy są godne, nie mogąc byź od nas pod ten czas ex aequo renumerowane, iednak z wrodzonej clementiej naszej królewskiej w podawaiących się napotym okazyach słowem naszym królewskim to mu nagrodzać przyobiecuiąc, teraz tylko, aby według urzędu swego i p[rae]rogatiwy hetmańskiej słuszny sustentament mógł mieć, onemu przykładem⁴ inszych hetmanów wielkich koronnych, osobiwie wielmożnego niegdy Iana

Zamoyskiego, multis nominibus hetmana wielkiego koronnego et nunquam satis laudati viri przykładem, onemu starostwo lubomlskie i miasto Luboml, najsławniejszej Ludowice Mariej, małżonce naszej, należące, za łaskawym i dobrowolnym jej ustąpieniem prawem dziedzicznym[em] ze wszystkimi do tego starostwa należącymi miastami, miasteczkami i wsiami, folwarkami, także ze wszystkimi pożytkami, dochodami, nic na się ani na dzierżawców naszych nie zostawując, przerzeczonemu wielmożnemu Ianowi na Wyhowie Wyhowskiemu, hetmanowi naszemu wielkiemu zaporozkiemu, i potomkom jego za zgodą wszech stanów Rzeptej hoc dyplomate n[ost]ro miłościwie conferuiemy, dajemy i daruiemy w dziedzictwo czasy wiecznymi. Wolno tedy iest i będzie przerzeczonemu hetmanowi naszemu wielkiemu zaporozkiemu, potomkom i successorom jego tych dóbr miasta Lubomla, wszystkich miasteczek, wsi i folwarków, do niego należących, iako własnych swoich dziedzicznych prawem dziedzicznym zażywać, sprzedać, dać i darować przyiaciołom, na cerkwie Boże, także na szpitale, seminaria i szkoły oddawać i według upodobania swego disponować, mocą terażniejszego przywileju naszego constitutią sejmową ztwardzonego. A przy tym oraz według zwyczaju wszystkich monarchów, a osobliwie polskich, odważne rycerskie dzieła i bohatyrskie || bohatyrskie hetmańskie odwagi i mężne postęпки correspondentibus insigniis et stemmatibus adornando et condecorando, naprzód, że do orła polskiego odłączone przez domowe zamieszanie prouincie ductu et consilio suo pociągnął, a oraz i wojsko Zaporozkie do oddania nam i Rzeptej wiernego poddaństwa przywiódł, tedy do starożytnego herbu domu jego Abdank nazwanego pod pokryciem herb królestwa Polskiego orła białego w polu purpurowym, przydajemy; za kwawe zaś odwagi i więzienia podięte herb zwyczajny xiążąt ruskich, to iest rycerza na koniu siedzącego, smoka białego pozwolamy; że buntowników, którzy temu pokoiowi z nami i Rzeptą postanowionemu są przeciwni, szczęśliwie gromi i ukracza, herb lwa żółtego w polu zielonym, miecz dobyty w łapach trzymającego, do dawnego tytułu Lwoserd Wyhowski przypisuiemy. W ostatku, iż tenże wielmożny Ian Wyhowski, hetman nasz zaporozki, tytuł szlachecki polski nad wszystkie insze tytuły najzacniejszym poczytać i naznaczniejszym, zaczym też sczery candor i iasną życzliwość swoją przeciwko ojczyźnie oświadczaiąc pokazał się, bydź onej verum et candide amantem ciuem. Dlategoż osobliwy herb xiążąt litewskich Pogonia in campo candido seu albo

onemu przydaiemy, a herb iego starożytny Abdank we ńrodku tych pomienionych czterech herbów zostawać ma takim, iakim tu na przywileiu wyrażono iest sposobem. Któręgo herbu nie ma nikt inszy zażywać, tylko sam pomieniony wielmożny hetman nasz z ojcem i bracią swoją rodzoną, urodzonymi Danielem i Konstantem Wyhowskimi, także potomkowie ięgo oboięj płci leg[iti]me ex lumbis eius descendentes. A że constitutiami iest obwarowano, aby dobra królewskie, a osobliwie do stołu i.k.m. należące, upraszane i rozdawane nie były pod winami, w tychże constitutiach opisanemi, tedy my za zdaniem pp. rad naszych duchownych i świeckich i za spólną zgodą posłów oboięg narodów wszytkich, na sejmie terażniejszym przy boku naszym będących, pomienioną constitutią pro hac vite tantum umorzoną mieć chcemy, zagradzaiąc wiecznymi czasy każdemu importunowi vigore tej constitutięj u prawa drogę, a to dla osobliwych zasług wielmożnego Iana Wyhowskiego, hetmana nasze[go] zaporozkiego, i braciej II i braciej ięgo rodzonej, chcąc samym skutkiem ukazać potomońci, że ojcowskim affectem zasługi ięgo i domu ięgo wszytkięgo przyimuiemy, iakim zawsze praedecessorowie nasi dobrze zasłużonych condecorowali i przyimowali. Przyrzekamy przy tym za nas i niaśniejszych następców naszych, królów polskich, że przy tym przywileiu pomienionęgo wielmożnego Iana Wyhowskiego, hetmana wojsk naszych Zaporozkich, ze wszytkim oboięj płci potomstwem ięgo całe zachowamy i od wszelakich cuiuscunqę conditionis ludzi p[rae]pediciej⁵ bronić będziemy, co i niaśniejszi następcy nasi ziszczą. A przy tym że niaśniejsza Ludouica Maria, małżonka nasza, miała prawo swoje na tenże Lubomł, którego z miłości swojej przeciwko ojczyźnie dobrowolnie ustąpiła i na to przywilej swój za naszym, pp. rad naszych i wszech stanów oboięg narodów przerzeczonych wielmożnemu Ianowi Wyhowskiemu dała, tedy ten przywilej królowej i.m. paniej małżonki naszej, we wszytkim approbiujemy. Na co dla lepszej wiary i więkšej wagi rękąśmy się naszą podpisali i pieczęć maiestatu naszego królewskiego przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym dnia IV miesiąca czerwca roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwiedzkiego XII roku.

69v.

Przy obecności iaśnie wielebnych, wielebnych, iaśnie wielmożnych, wielmożnych i urodzonych: Waclawa hrabie z Leszna, arcybiskupa gnieźnieńskiego, legati nati królestwa Polskiego, primasa i pierwszego xiążęcia; Iana Tarnowskiego, lwowskiego arcybiskupa; Andzeia Trzebickiego, krakowskiego, xiążęcia siewierskie[go], Floriana Kazimierza xiążęcia Czartoryskiego,

kuiawskiego i pomorskiego, Iana Dowgiały Zawiszę, wileńskiego, Wojciecha Tholibowskie[go], poznańskiego, Iana Gembickiego, plockiego, Iana Stephana Wydzgi, łuckiego, nominata warmińskiego, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Kazimierza Sapięhy, żmudzkiego, Adama Kosa, chełmińskiego i pomezkańskiego, Thomasza Leżyńskiego, chełmińskiego, Thomasza Viejskiego, kiiowskiego, Ierzego Białozora, smoleńskiego biskupów; Stanisława z Potoka II z Potoka na Podhajcach Potockiego, krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, Iana hrabie z Leszna, poznańskiego, Pawła Iana Sapięhy, wileńskiego i hetmana wielkiego WXL, Iana na Zamościu Zamoyskiego, sandomirskiego, Andzeia Grudzińskiego, kaliskiego, Władysława hrabie z Leszna, łęczyckiego, Ierzego Karola Hlebowica, generalnego starosty żmudzkiego, Iarosza⁶ Wierzbowskiego, brzeskiego kuiawskiego, wielkorządce krakowskiego, Alexandra Stanisława Bełżeckiego, podolskiego, Iana z Szczekarzowic Tarła, lubelskiego, Iana Kosa, chełmińskiego, Iana Karola Kopcia, połockiego, Stanisława Kobierzyckiego, pomorskiego wojewodów; Stanisława z Popowa Witowskiego, sandomirskiego, Iana z Pieskowej Skały Wielopolskiego, wojnickiego i starosty warszawskiego, Alexandra Sielskiego, łęczyckiego, Iana⁷ Dębińskiego, rogozińskiego kasztellanów; Ierzego hrabie na Wiśnicu Lubomirskiego, najwyższego i hetmana polnego koronnego, Iana⁸ Zawiszę, Wielkiego XL wielkiego marszałków; Mikołaja z Prażmowa Prażmowskiego, nominata łuckiego, koronnego, Krzysztopha Paca, WXL najwyższych kanclerzów; Bogusława hrabie na Lesznie, koronnego, Alexandra Naruszewica, WXL podkanclerzych; Łukasza ze Bnina Opalińskiego, koronnego marszałka nadwornego; Wojciecha z Pilce Korycińskiego, proboszcza generalnego miechowskiego, sekretarza wielkiego koronnego; Macieia Poniatowskiego, opata tynieckiego, Stanisława Niewiarowskiego, opata trzemeszyńskie[go], koronnego i Wielkiego XL duchownych, Andzeia Morsztyna, koronnego, Cypriana Pawła Brzostowskiego, WXL świeckich referendarzów; Gottarda Butlera, podkomorzego koronnego; Iana Rożyckiego, proboszcza gnieźnieńskiego i klimuntowskiego, pisarza skarbu koronnego najwyższego; Waleriana Stanisława Iudickiego, pisarza WXL, archidiakona wileńskiego; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemeckiego, wielkiej, Andrzeia Olszowskiego, proboszcza gnieźnieńskiego i krakowskiego, mniejszej cancellaryi koronnych II koronnych

regentów; Iana Tańskiego, instigatora koronnego; Iana Gnińskiego, starosty gnieźnieńskiego, marszałka poselskiego; Iana Euarista z Bełzca Bełżeckiego, pisarza i dworzanina naszego pokoiowego; Władysława Szmelinga, chorążego nadwornego koronnego; Iana Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego; Iana Szomowskiego, stolnika sandomirskiego; Stephana Balusa, łowcego nadwornego koronnego; Andzeia Scipiona, chorążego wendeńskiego; Iana Kosa, dworzanina naszego pokoiowego; Samuela Kuszewica, metrykanta cancellariej wielkiej koronnej; Stanisława Baczyńskiego, cancellariej naszej koronnej i tego przywileju pisarza, i innych bardzo wielu posłów ziemskich i rycerskiego stanu ludzi, obywatelów koronnych i Wielkiego XL, na terazniejszy sejm walny w Warszawie zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a. Pieczęć maiestatowa koronna, zawieszona w puszcze srebrnej.

¹ описка замість „bohaterkie”.

²⁻² між рядками залишена прогалина, перекреслена хрестом.

³ описка замість „swobody”.

⁴ навпроти рядка на полі позначка хрестиком.

⁵ у ркпс. підкреслено.

⁶ описка замість „Hieronima”.

⁷ описка замість „Remigiana”.

⁸ описка замість „Krzysztofa”.

43. 1659. V. 20. Warszawa

Oblata przywileju królowej jej mści na lubomlskie starostwo wielmożn[emu] Ianowi Wyhowskiemu wiecznością

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

Ludowika Maria, z Bożej łaski królowa polska i szwedzka, wielka xiężna litewska, ruska, pruska, mazowiecka, żmudzka etc., mantuańska, monferatska urodzona a niwerska dziedziczna. Oznajmuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało, iż my zawdzięczając odważne i krwawe zasługi wielmożnego Iana na Wyhowie Wyhowskiego, hetmana wielkiego zaporoskiego, które za dostojnośćwo ś. pamięci k.i.m. Władysława Czwartego, pierwszego małżeństwa pana małżonka naszego, w różnych marsowych okazjach w wojsku

quarcianym wprzód po usarsku za thowarzysza na dobrą sławę zarabiając, niedługo potym chorągwie wodząc, na każdym placu odważnych dzieł swoich rycerskich dokazował i nieustraszonymi się piersiami zastawiał, teraz zaś za panowania najaśniejszego k.i.m. Iana Kazimierza, wtórego małženstwa pana małżonka naszego, zwłaszcza pod czas nieszczęsnego zamieszania w Rzeczyptej po śmierci || po śmierci Chmielnickiego, do tego rady swoje z wrodzonej ku ojczyźnie życzliwości dirigował celu, aby przez tak wiele lat denegowany pokój spólnej ojczyźnie mógł byđż przywróczony i oderwane przez wnetrzną wojnę prowincie do iedności pociągnął, oraz i wojsko Zaporozkie do oddania k.i.m., panu małżonkowi naszemu, i Rzeczyptej wiernego poddaństwa przywiódł i do tych czas ordy tatarskie swoim kosztem zaciągając za całość ojczyzny odważnie stawa. Te tedy tak znakomite i nieustawiającej pamięci godne zasługi iego, że nie mogą byđż ex aequo renumerowane, iednak teraz aby względem urzędu swego hetmańskiego słuszny mógł mieć sustentament, onemu z łaskawości naszej królewskiej i z miłości ku ojczyźnie z starostwa naszego lubomlskiego, nam vigore iuris refermatorii za zgodą wszech stanów Rzeczyptej należącego, ustąpić i z prawa się naszego zrzec umyśliliśmy i, iakosz stosując się całe do woli króla i.mci pana małżonka naszego i generalnej zgody pp. rad duchownych i świeckich, na sejmie terażniejszym zgromadzonych, nic na nas ani na successory nasze, także dzierzawce nie zostawując, ustępujemy i zrzekamy się i iako k.i.mśc pan małżonek nasz i wszytka Rzeczpta przez constitutię publiczną w dziedzictwo pusił i my puszcamy. Które to starostwo lubomlskie w dziedzictwo sobie dane z miastem Lubomlem, miasteczkami, wsiami, folwarkami, futorami, poddanymi, dochodami, pożytkami pomieniony wielmożny Ian Wyhowski, potomkowie i successorowie iego oboiej płci, legitime ex lumbis eius descendentes, prawem dziedzicznym trzymać i onego używać spokojnie będzie i będą czasy wiecznymi. Wolno tedy iest i będzie przerzeczonemu wielmożnemu Ianowi Wyhowskiemu, potomkom i successorom iego oboiej płci pomienionych dóbr iako własnych swoich zażywać, dać, darować, przedać i według upodobania swego nimi szafować mocą niniejszego przywileiu naszego, przywileiem najaśniejszego k.i.m. pana małżonka naszego, i constitutią sejmową ztwierdzonego. Na co dla lepszej wiary i wagi rękąsmy się własną podpisali i pieczęć naszą przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie wałnym dnia XX

mies[ia]ca maia roku pańskiego MDCLIX.

Ludowika Maria, królowa. Kazimierz Szczuka, kustoś
poz[nański], prob[ski], war[miński], sec[retarz] iej k.mci. ||

71v.

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie
Nawiedzenia Naświętszej Panny Mariei nabliższy, to iest dnia 7
miesiąca lipca roku 1659².¹

44. 1659. VII. 7. Warszawa

Resignuje w[ielebny] Meszczeryn archimandriej czer- niechowskiej

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łasky król etc. Oznajmuiemy etc., iż
stanąwszy oblicznie przed actami metryki ruskiej kancellariej naszej
wielkiej koronnej wielebny ociec Iózeph Meszczeryn, archimanrita
czernihowski, podał do act niniejszych list pewny, resygnatię
archimandriej czernihowskiej i przywileiu na to od nas otrzymanego
w sobie mający, rękami tegoż wielebnego Meszczeryna i przyiaciół
podpisany, pieczęcią ztwierdzony, cały, nienaruszony i żadnej w
sobie wątpliwości nie mający, takowy:

Ia, Iózeph Meszczeryn, archimandrita czernihowski, zdrowy
będąc na umyśle i na ciele odstąpiwszy mego własnego należnego
iakiegożkolwiek forum a pod ten list dobrowolny liberae
condescensionis zapis mój cale poddaiąc się, iaśnie, iawnie i
dobrowolnie zeznawam, iż ia, mając sobie z łaski najaśniejszego
Iana Kazimierza, króla polskiego, pana mego miłościwego,
szczęśliwie teraz nam panującego, conferowaną przez przywilej
archimandriej czernihowską a będąc teraz od tegoż króla i.mci, pana
m[ego] miłościwe[go], i wszytkiej Rzeczyptej ad varias legationes
vocowany in grauissimis Reipub[li]cae negotiis, gdzie niemały czas
pro exigentia functionis impositae zabawić muszę, za czym
postrzegaiąc cale tego, aby w monastyrach czernihowskich dla
długiej absentiej moiej vyma chwały Bożej nie była, tak ten urząd
archimandriej moiej, iako i sam przywilej, do wolnej dispositiej
i.k.m. pana m[ego] miłościwego rezygnuię, pokornie supplikuiać
do maiestatu i.k.m., aby osobie iakiej godnej ten urząd przez
przywilej swój miłościwi conferować raczył, submittuiąc się i swój
przywilej tejsze osobie do rąk in verificationem liberae condescen-
sionis meae oddać, aby chwała Boża na tych miejscach hojnie
kwitnęła. Na co dla lepszej wiary przy pieczęci || pieczęci moiej
ręką moią własną podpisałem się i o podpis ich mściów panów

72

przyjaciół moich, niżej na podpisach rąk mianowanych, uprosielem, którzy się podpisali i pieczęci swoje przyłożyli. Działo się w Warszawie miesiąca lipca pierwszego dnia roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego.

Iózeph Meszczeryn, ręką własną. Miejsce pieczęci. Stanisław na Lipiu Lipski, kanonik płocki, secretarz i.k.m., iako proszony przyjaciel podpisuje się. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, starosta rogoziński.

A tak podawszy per oblatam tenże wielebny ociec Iózeph Meszczeryn, zdrowy będąc na ciele i na umyśle, forum i iurisdictioni sobie iakoszkolwiek należącej na ten czas odstępuiąc a terazniejszą quo ad hunc actum poddaiąc się, iawnie i dobrowolnie zeznał i zeznaie, iż on wyżej inserowany list resignatiej we wszytkiej onego punctach approbuie, ztwardza i cale tak samej archimandriej czernihowskiej, iako i przywileiu na to od nas otrzymanego, ustępuie i resignuie, hac sua personali comparitione³ ad p[rae]missa mediante. Co i ręką swoją podpisał: Ian Iózeph Meszczeryn, m[anu] p[ropria]. Który to list i samą resignatię wyżej uczynioną my król, ważną i stałą mieć chcąc, one do akt metryki naszej ruskiej wpisać i stronie potrzebującej in forma authentica wydać roskazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie Nawiedzenia Naświetszej Panny Mariei najbliższy, to iest dnia siódmego miesiąca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkie[go] XII roku.

¹ написано крупніше.

² у ркнс. підкреслено.

³ описка замість "comparatione".

45. 1659.V.30. Warszawa

Miasto Smiła ze wsiami, także Wiazowek i Taraszówka Danielowi Wyhowskiemu wiecznością¹

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Prot. – MK-393, f. 142v.-144 (metrica ruthen.); Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. P.302]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niniejszej w potomne czasy pamiętkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy

teraz i na potym będącym, iż iako to jest czwalebny || chwalebny i właśnie wielkim monarchom i królom należyty, bo thron ich utwierdzający i zdobiący, przymiot i cnota przeciwko poddanym łaskawość i dobrotliwość, tak i nam z wrodzonej świątobliwych najaśniejszych przotków² naszych temusz, co i my wolnemu szczęśliwie panujących narodowi dobroci naszej pochodząca rzecz niemniej przyzwoita też z powierzonymi nam od pana Boga narodami obchodzić się clementią i równym krokiem postępować w lata panowania naszego, którego przepędzone, acz nie były nigdy bez wiadomych ku wiernym poddanym naszym iako ku synom ojcowskiej miłości oraz i pańskiej szodroblowości³ dowodów. Dały jednak terażniejsze czasy i podały światu osobliwie łaskawości przykłady, gdy dobroczynnej i szodroblivej ręki pańskiej do zawdzięczenia wyświadczonej nam życzliwości i zachęcenia do tym większej w usłudze naszej i Rzeczyptej ochoty wojska naszego Zaporoskiego otwartej wystawili wyzerunk z tej, iako z nieprzebranej skarbnice, aby i urodzony Daniel Wyhowski, za którym wielmożny Ian Wyhowski, woiewoda i general kiiowski, hetman wojsk naszych Wielkiego X. Ruskiego Zaporozkich, nam i Rzeczyptej dobrze zasłużony, cośmy iuż w inszych przywileiach naszych iemu danych rzetelniej i doskonalej wyrazili, iako za bratem swoim usilną wniósł do nas prozbę równe zasługom swoim (których my osobliwy mamy respekt) odbierał nagrody. Calej do tego skłoniliśmy nasz umysł królewski, abyśmy mu z małżonką i potomkami iego oboiej płci dobra nasze królewskie, to jest miasto Smiła nazwane nad rzeką Tiszmnem⁴ leżące i do niego należące dobra Konstantinów, Bakły, Orłowiec, Olechowiec w starostwie białocerkowskim, zachowując calej terażniejszego possessora, zaś Wiązówek, Taraszówka, w starostwie korsuńskim będące, ze wszytkimi ich przynależnościami, slobodami przez wielmożnego niegdy Stanisława Koniecpolskiego, kasztellana krakowskiego, na gruntach naszych królewskich osadzonemi, do wiecznego używania dali i z szodroblivej łaski władzą i mocą naszą królewską i sejmu terażniejszego walnego, stosując się w tej || w tej mierze do constitutyi ferowanej, dobra pomienione nasze królewskie w dziedzictwo i własność pomienionego urodzonego Daniela Wyhowskiego i iego potomków przemieniwszy conferowali. Iako to dajemy i conferuiemy niniejszym listem naszym. Które to miasto Smiła nazwane i^{4a} pomienionemi wyżej dobrami i z ich okolicznością, tudziesz ze wszytkimi slobodami, futorami, osadami, gruntami i innemi

iakokolwiek nazwanemi przynależnościami, pożytkami, iako niegdy wielmożny kasztelan krakowski przy tymże mieście i do tychże dóbr należącemi na on czas trzymał i zażywał, pomienieni urodzeni Wyhowscy i ich potomkowie męskiej i białej płci, po sobie następujący, lubo ci, którzyby od nich wieczność iakimkolwiek sposobem na te dobra otrzymali, trzymać, zażywać wiecznemi czasy albo wedle woli i upodobania disponować będą, upewniając ich w tym naszym i niaśniejszych następców naszych królów polskich imieniem, że ich od używania wolnego i spokojnego dóbr wzwyż mianowanych oddać nie będziemy i nie oddaliśmy, i nikomu w possessiej przeszkadzać nie dopuścimy. Bo luboby kto z pierwszym iakim i dziedzicznym prawem, na które z pomnionych w terażniejszym naszym przywileju dobra odezwał się i zasadzając się przy swoim prawie doskonałego używania i dóbr tych possessiej bronić i przeszkadzać chciał, aby pomienieni urodzeni Wihowscy przy tej łasce naszej nieporuszeni zostawali, bierzemy to na się i na Rzeczptą, że ich w tym zastąpiemy, takowego inszym sposobem ukontentować i nagrodzić mu obiecuiemy i nagrodziemy rzetelnie. Z tych zaś dóbr, których iuż iako dziedzicznych pomienieni po[sse]ssorouie⁵ wiecznie zażywać będą, te ciężary i powinności Rzeczyptej, które z dóbr ziemskich szlacheckiego stanu ludzie ponoszą i oddać ponosić i oddawać powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Bożego zachowuiąc wcale. Dla lepszej tego wszytkiego wiary i pewności terażniejszy przywilej nasz ręką naszą podpisawszy pieczęcią || pieczęcią koronną zapieczętować roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia 30⁶ miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania naszego polskiego X a szwedzkiego XI roku.

73v.

Ian Kazimierz, król. Samuel Casimirus Kuszewic, s[ecretarius] r[egiae] m[aies]t[er] [a]tis, m[anu] p[ro]pria. Sigillum maius regni pensile.

¹ „e” дописано над рядком.

² описка замість „przodków”.

³ „drob” написано на місці витертого, описка замість „szczodroblivości”.

⁴ описка замість „Tiaśminet”.

⁵ описка замість „z”.

⁶ у ркпс. підкреслено.

⁶ також.

46. 1659. V. 30. Warszawa

Dobra Dimir Stefanowi Sulimie lennym¹ prawem² w woiewództwie kiiowskim dane

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Sig.-I, s.244; Prot. – MK-393, f. 144v.-145 (metrica ruthen.); Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. P.303]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niniejszych pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litews[kie] etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna na potomne czasy, komukolwiek będzie należało. Iako wszystkim w wojsku naszego Zaporozkiego, nam i Rzeczyptej zasłużonym, panską naszą łaskę i szcudroblliwość zwykliśmy pokazywać, tak i urodzonego Stefana Sulimy nam i Rzeczyptej przy wiernym i powinnym z bracią swoją oddanym poddaństwie oświadczoną wiarę i cnotę ozdabiając a pomniąc na iego zdawna zyczliwe ku nam i Rzeczyptej usługi, które z odwagą zdrowią swego w każdych okazyach za dostoieństwo nasze i Rzeczyptej iako syn prawdziwy ojczyzny ochotnie offiarował, umyśliliśmy onemusz, małżonce i potomkom iego męskiej tylko płci, z łoża ich idącym, dobra nasze królewskie Dimir, miasto nazwane w woiewództwie kiiowskim nad rzeką Rypienią leżące, prawem lennem dać i conferować, iakosz daiemy i conferujemy niniejszym przywileiem naszym i powagą sejmu terażniejszego za zgodą wszystkich stanów koronnych. Za którym to prawem lennem terażniejszym pomieniony urodzony Stefan Sulima i z przerzeczoną małżonką swoją i potomkami || i potomkami męskiej tylko płci, z łoża ich idącemi, też dobra wyżej mianowane ze wszystkimi folwarkami, futorami, młynami, młynarzami, rudami, lasami, borami, barciami, jeziorami, stawami, rzekami, rolami, polami³, poddanymi i ich robociznami, daninami, czynszami i ze wszystkimi ogułem prouentami, pożytkami, przynależytościami, do tychże dóbr zdawna i iako teraz w swoim cirkule zostaią służącemi, trzymać będą, onych używać i w spokojnej possessiej mieć dotąd, póki potomków iego płci męskiej, tylko z łoża iego idących, stawać będzie. Obiecuiemy przy tym naszym i niaiańszych następców naszych imieniem, iż ich od possessiej i spokojnego używania przerieczonych dóbr i ich przynależytości nie oddaemy ani komu innemu oddać pozwolimy, ale cale przy tym lennym prawie tak pomienionego urodzonego Stephana Sulimę, iako małżonkę iego i potomków męskiej płci, z łoża ich idących, póki ich stawać będzie zachowamy i niaiańsi następcy nasi zachowaią. Wolno też będzie za osobliwym consensem i pozwolenie[m] naszym

74

temuż urodzonemu Stephanowi Sulimie, małżonce i potomkom iego męskiej płci pomienione dobra przedać, zamienić i na wszelaki pożytek swój obrócić. Względem którego prawa lennego tak sam urodzony Stephan Sulima, jako małżonka iego i potomkowie płci męskiej, z tychże dóbr służbę ziemską woienną, równo z inszemi obywatelami tamecznego woiewództwa, odprawować będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Bożego katolickiego cale zachowuiąc. Na co dla lepszej wagi ten przywilej ręką naszą podpisawszy pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym generalnym die 30⁴ miesiąca maia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych ⁵ polskiego i szwedzkiego XI roku⁵.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli cancellariae n[ost]rae maioris ad pargamen[ae] appensi. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria].

¹ „t” написано над рядком.

² також .

³ „lami” дописано на полі.

⁴ у ркпс. підкреслено.

^{5,5} описка замість „polskiego X i szwedzkiego XI roku”.

47. 1659. V. 30. Warszawa

74v. **Dobra Kozar w Kiiowczyźnie Seueri-llnowi Sulimie prawem lennym dane**

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Sig.-1, s.239, 256; Prot. – MK-393, f. 145v.-146 (metrica ruthen.); Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. P.303]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niniejszych pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litew[skie] etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna na potomne czasy, komukolwiek wiedzieć będzie należało, iż im częściej odważnego urodzonego Seweryna Sulimy woienne zasługi i nieustawiające iego w każdej okaziej do przysługi nam i Rzeczyptej chęć i ochotę do osobliwej naszej bierzemy uwagi, tym go bydź coraz godniejszym królewskiej łaski naszej i szcudroblowości słusznie uznawamy. Iakoś i na ten czas samym mu affectem za wniesioną za nimże od posłów wojska nasze[go] Zaporoskiego na sejm terażniejszy wysłanych do nas proźbą pokazuiąc, ochotnieśmy się do tego skłonili, abyśmy mu i małżonce, także i potomkom iego męskiej tylko płci, z łoża ich idącym, dobra nasze królewskie Kozar nazwane, w woiewództwie kiiowskim nad rzeką Ostrzem leżące,

prawem lennym dali i conferowali, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym powagą sejmu terażniejszego za zgodą wszystkich stanów koronnych. Za którym to terażniejszym prawem lennym pomieniony urodzony Seweryn Sulima i z przerzeczoną małżonką swoją, i potomkami męskiej tylko płci, z łoża ich idącemi, też dobra wyżej mianowane ze wszystkimi folwarkami, futorami, młynami, młynarzami, rudami, lasami, borami, barciami, jeziorami, stawami, rzekami, rolami, polami, poddanymi i ich robociznami, daniami, czynszami i ze wszystkimi ogółem prawem tam i pożytkami, przynależytościami, do tychże dóbr zdawna i iako teraz w swoim cirkule zostaią służącemi, trzymać będą, onych używać i w spokojnej possessiej mieć dotąd, póki, potomków iego męskiej płci, tylko z łoża iego idących, stawać będzie. Obiecuujemy im przy tym naszym i niaśniejszych następców naszych imieniem, iż ich od possessiej i spokojnego używania przerzeczonych dóbr i ich przynależytości nie oddalemy ani komu innemu oddać pozwolimy, ale całe przy tym lennym prawie tak pomienionego urodzonego Seweryna Sulimę, iako małżonkę ||

75

małżonkę i potomków iego męskiej płci, z łoża iego idących, póki ich stawać będzie zachowamy i niaśniejsi następcy nasi zachowaią. Wolno też będzie za osobliwym consensem i pozwoleniem naszym temuż urodzonemu Sewerinowi Sulimie, małżonce i potomkom iego męskiej płci pomienione dobra przedać, zamienić i na wszelaki pożytek swój obrócić. Względem którego prawa lennego tak sam urodzony Seweryn Sulima, małżonka i potomkowie iego płci męskiej z tychże dóbr służbę ziemską wojenną, równo z inszemi obywatelami tamecznego woiewództwa, odprawować będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Bożego katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wagi ten przywilej ręką naszą podpisawszy pieczęcią koronną ztwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym generalnym dnia XXX miesiąca maia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli regni cancell[ari]ae n[ost]rae maioris ad pargamen[ae] appensi. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ro]pria].

48. 1659. V. 30. Warszawa

Wsi Iólce, Berezki i Iablónów w Kiiowczyźnie Theodorowi Sulimie lennym¹

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Sig.-I, s.244, 256; Prot. – MK-393, f. 146-146v. (metrica ruthenic.); Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. P.303]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niniejszych pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna na potomne czasy, komukolwiek wiedzieć będzie należało. Jest to własne dzieło monarchów, aby zasłużonych poddanych swoich a doświadczonych przeciwko sobie w wierze i stateczności iako największemi i najobfitszemi nagrodami condecorowali i ozdabiali. Ztąd abowiem i oni sami do wszelakich zasług pochopy i drudzy przykładem ich do pobożnych, iako zasług tak zależytej zatrzymania wiary ku panu mają podniaty. A iako my doświadczywszy samą rzeczą wiary i cnoty urodzonego Theodora Sulimy, który w wojsku naszym Zaporoskim zostaiąc naprzód za dostojęństwo naszą i całość Rzeczyptej tak w każdej potrzebie i okazji z nieprzyacióły naszymi
75v. i Rzeczypospolitej mężnie ll mężnie stawaiąc, w więzy nieprzyiacielskie dostawszy się, gotów zawsze zostawał krew swoją wylać, iako potym pod czas zamieszany domowej wojny kozackiej też cnotę, wiarę i stateczność nam i Rzeczyptej wyświadczał, gdy nam wierne i powinne poddaństwo a ojczyźnie pokój z bracią swoją rodzoną oddał. Tedy my mając wzgląd osobliwy na iego wrodzoną cnotę a na instantią posłów, od wojska Zaporohwskiego² naszego na sejm terażniejszy do nas wysłanych, za nimże wniesioną, umyśliliśmy temuż pomienionemu urodzonemu Theodorowi Sulimie i małżonce iego, także potomkom onych męskiej tylko płci, z łoża ich idącym, dobra nasze królewskie, to iest wioski Iułce, Bereski i Iablónów nazwane, między rzekami Dnieprem a Przypieczu w woiewództwie kiiowskim leżące, dać i conferować, iakoż daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym powagą sejmu terażniejszego za zgodą wszytkich stanów koronnych. Za którym to terażniejszym prawem lennym pomieniony urodzony Theodor Sulima z małżonką swoją i potomkami męskiej tylko płci, z łoża ich idącemi, też dobra wyżej mianowane ze wszytkiemi fołwarkami, futorami, młynami, młynarzami, ieziorami, stawami, rzekami, lasami, borami, barciami, połami, rolami, poddanymi, ich

robociznami, daniami, czynszami i ze wszytkiem i ogółem prouentami, użytkami, przynależnościami, do tychże dóbr zdawna (i jako teraz w swoim cirkule zostaią) służący, trzymać będą i onych zażywać, i w spokojnej possessiej mieć dotąd, póki potomków ich płci męskiej, tylko z łoża ich idących, stawać będzie. Obiecuemy im przy tym naszym i niaśniejszych następców naszych imieniem, iż ich od possessiej i spokojnego używania dóbr pomienionych i ich przynależności nie oddalemy ani komu innemu oddać pozwolimy, ale całe przy tym lennym prawie tak pomienionego urodzonego Theodora Sulimę, jako małżonkę i potomstwo męskiej tylko płci, z łoża ich idące, zachowamy i niaśniejsi następcy nasi zachowaią. Wolno też będzie za osobliwym consensem i pozwoleniem naszym temuż urodzonemu Theodorowi Sulimie, małżonce i potomkom iego męskiej || męskiej tylko płci pomienione dobra przedać, zamienić i na wszelaki swójżytek obrócić. Względem którego prawa lennego tak sam urodzony Theodor Sulima, jako małżonka i potomkowie ich męskiej tylko płci z tychże dóbr służbę ziemską woienną, równo z inszemi obywatelami tamtego woiewództwa, odprawować powinni będą, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Bożego katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla większej wiary ten przywilej nasz, ręką naszą podpisany, pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym generalnym dnia XXX miesiąca maiaroku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

76

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli regni cancellariae n[ost]rae maioris. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria].

¹ „т” піднято над рядком.

² правдоподібно це не описка, а один з варіантів написання „Запорозького”.

49. 1659. V. 20. Warszawa

Miasto Lisiańka z siołami w Kiiowczyźnie Konstantemu Wyhowskiemu dziedzi[czny]m¹

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Sig.-1, s.109; Prot. – MK-393, f. 140v.-141v. (metrica ruthen.); Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. P.302-302]

W imie pańskie amen. Na wieczną rzeczy niniejszych pamiątkę. My, Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litew[skie] etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu teraz i

napotym będzie należało do wiadomości podaemy. Takowej własności i przyrodzenia iest prawdziwa cnota, że żadną nienawiścią i złością ludzką zataiona być nie może, iako albowiem lubo słońce ciemne chcą zasłonić chmury, przecie ono w największych ciemnościach swoje pokazuje światłość i iasne na wszystkie świat wypuszcza promienie. Tym właśnie sposobem prawdziwa a niezafalszowana cnota i między nienawisnemi swoje wypuszcza światłości, wszelaką zazdrość, iako iakie chmury, rozganiając i rozbiiając, pełen świat iest przykładów, któremi się rzetelnie wywieść i dostatecznie pokazać może, iako ludzie cnotliwi w swoim zawsze zostawali splendorze wybiiając się nad wszystkie nienawiści a od zwierzchności swojej powinny i należyte odnosząc nagrody i honory i słuszając za prawdę, aby wszelaką zwierzność ono tę nie tylko kochała, ale też zdobiła i onej wszelakim sposobem nagrodę
76v. czyniela. Tym ci sposobem nie tylko postronne państwa i odległe II i odległe urosły, ale i królestwo nasze do wielkiej przestronności i godności w Europie przyszło, że najiaśniejsi antecessorowie nasi królowie polsci cnotę zawsze wywyższali i onej powinny czynili nagrodę. Nie odstępuiemy i my od pomienionych świętej pamięci antecessorów naszych i owszem staramy się o to, abyśmy cnotę i cnotliwym poddanym naszym z łaski naszej królewskiej czynieli nagrodę. A żeśmy urodzonego Konstantego Wyhowskiego, wojsk naszych WX Ruskiego i zaporowskiego pułkownika, wysokich doznali cnot i znamienitych ku nam i Rzeczyptej zasług, mianowicie, kiedy przy wielmożnym Ianie Wyhowskim, hetmanie wojsk naszych Zaporowskich, rodzonym swoim pod Kiiowem przeciwko Moskwie odważnie i chwalebnie stawał, zdrowia swojego dla dostojenstwa naszego i dla całości wszystkiej Rzeczyptej nie żałując, ale prawie na szanę wydając i wojska nieprzyjacielskie aż na samą granicę moskiewską szczęśliwie goniąc, nie wspominając na ten czas inszych iego znamienitych cnot i przysług ku ojczyźnie, któreśmy w inszych przywileiach i listach naszych dosyć rzetelnie wyrazili. Za te iego tedy odważne [dzieła] dobra nasze królewskie, to iest starostwo lisiańskie i miasto Lisiańkę nazwane, w województwie kiiowskim leżące, z swemi przynależytościami temuż urodzonemu Konstantemu Wyhowskiemu, małżonce i potomkom iego oboiej płci z clementiej naszej królewskiej za zgodą i namową wszystkich panów

rad naszych, i duchownych i świeckich, także za zgodą, namową i pozwoleniem panów posłów ziemskich obojga narodów, na sejmie terażniejszym przy boku naszym będących, non obstantibus quibusuis constitutionibus regni de non alienandis bonis regalibus et mensae regiae sanciti[s] prawem dziedzicznym wieczystym dać i conferować umyśliliśmy. Iakoż ze wszytkimi wsiami, futorami, folwarkami, chłopami, ich daniami, robociznami, polami, rolami, lasami, borami, barciami, wodami, rzekami, stawami, młynami i ze wszytkimi okolicznościami i przynależnościami, do tego starostwa zdawna należytemi i, iako teraz w swoim okręgu najduią się, przenosząc też dobra z prawa naszego i iurisdictioni królewskiej w dobra ziemskie szlacheckie, daiemy i conferujemy. Które to wzwyz pomienione starostwo || starostwo pomieniony urodzony Konstanti Wyhowski z małżonką i potomstwe[m] swoim oboiej płci prawem dziedzicznym wiecznym trzymać będą wiecznemi czasy i według upodobania swego onym disponować. Obiecuiemy po nas i niaiańszych successorach naszych, że my ani niaiańsi successorowie nasi od spokojnej possessiej tych dóbr urodzonego Konstantego Wyhowskiego, małżonkę i potomków iego oboiej płci nie oddalemy ani oddalą wiecznemi czasy. A iezeliby iakiejkolwiek osoby szcicąc się pierwszemi przywilejami, na też dobra Lisiańkę danemi, chcieli zadawać iaką trudność prawną, tedy my verbo n[ost]ro regio ex fide totius Reip[u]b[li]cae assecruiemy, że takowego każdego in quantum by pokazał ius legitimum lubo odmidna, lubo iakimżekolwiek sposobem uspokoić obiecuiemy, aby terażniejsza danina nasza w niwczym nie była naruszona wiecznemi czasy. Względem którego dziedzictwa urodzony Konstanti Wyhowski z małżonką i potomkami oboiej płci też powinności wszyscy wzajemnie oddawać i czynić będą powinni, które inna według prawa szlacheckiego szlachta oddawać i czynić zdawna zwykła, prawa nasze Rzeczyptej i domu Bożego wcale zachowuiąc. Na co dla większej wagi i pewności przy podpisie ręki naszej pieczęcią koronną ten przywilej ztwierdzić rosказaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym generalnym dnia XX miesiąca maia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

77

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli s[acrae] r[egiae] m[aiestatis] pensilis ad pargameneu[m]. Samuel Casimirus Kuszewicz, secretarius r[egiae] m[aiestatis], m[anu] p[ro]pria].

¹ „т” піднято над рядком.

50. 1659. V. 8. Warszawa

Więś Szendorówka w starostwie korsuń[skim] Hieronimowi Nieczewicowi dożywotnim

[Reg. – Index, f. 79v.; AK, s. 62; Prot. – MK-393, f. 140-140v. (metrica ruthen.)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Szczodroblivość królewska najśluszej ludziom rycerskim, za których oni czujnością i męstwem bezpiecznie i spokojnie rzeczypte i królestwa sprawują, pokazowana bydź rozumiemy, aby za tąż okazją ochotniejszymi ich do odważnych dzieł żołnierskich czynili. Co i my próbę w szlachetnym Hieronimie Nieczewicu, żołnierzu naszym, z dziełności i męstwa nam zaleconym wyświadczyć chcemy, aby więś naszą Szendorówka nazwaną, w starostwie korszuńskim leżącą, po ześciu 77v. z świata wielm. niegdy || niegdy Alexandra Koniecpolskiego, wojewody sendomirskiego, pereasławskiego, korszuńskiego starosty naszego, do dispositiej naszej przypadła a bez possessora zostawiająca, iemu i Alexandrze Mołodeckiej, małżonce iego, dać i conferować umyśliliśmy, iako daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym. Ktorą oni ze wszytkimi rolami, łąkami, polami, ogrodami, pastwiskami, lasami, gaiami, pasiekami, stawami, ieziorami, sadzawkami, rzekami, młynami, karczmami, poddanymi i ich robociznami, czynszami, daninami i inszemi powinnościami, pożytkami, prouentami, należnościami i przynależnościami wszytkimi, do pomienionej wsi Sendorówka nazwanej należącemi, trzymać, mieć i używać iej spokojnie będą do ostatniego kresu życia swego, abo póki z nich którekolwiek żyć będzie. Obiecuiąc to naszym i naiaśniejszych następców naszych imieniem, że od dzierzawej i spokojnego używania wsi pomienionej wiżej mianowanych szlachetnych Nieczewiców małżonków nie oddalemy ani oddalać komu inszemu nie dopuszczemy, ale przy całym i zupełnym prawie dożywotnym spólnie obudwu zachowamy, co i naiaśniejsi następcy nasi czynić będą. Względem którego dożywocia powinności i ciężary, z tych dóbr Rzeczyptej należące, czynić i

ponosić będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i kościelne wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej [wiary] przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia VIII miesiąca maia roku pańskie[go] MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XI roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli regni cancellariae n[ost]rae maioris. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropria].

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek przed świętem ś. Iakuba Ap[osto]ła, to iest dnia 21² miesiąca lipca roku 1659³.¹ Za przełożeniem i.m.x. kanclerza w. koron[ego].

51.1659. VIII. 19. Warszawa

Wieś Smolanka Stanisławowi Kalinowskiemu⁴ prawem⁵ lennym⁶

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, król polski etc. Oznajmujemy etc. Chcąc mieć ll Chąc mieć, aby się w ludziach rycerskich do usług naszych i ojczyzny większa coraz znajdowała ochota, żadnej do zachęcenia ich okazji, gdy się nam trafi, nie opuszczamy. I teraz mając dobrze zalecone urodzonego Stanisława Kalinowskiego, rothmistrza naszego, de antiqua heroum prosapia vestigiis przodków swoich idącego i przez cały czas ten niewczesny zewsząd od nieprzyaciela uciśnionej ojczyzny paroxism przez prace swe i odwagi podejmującego, onemu i potomkom iego własnym, męczyźnie tylko, dobra nasze Smolanka nazwane, w województwie czarniechowskim leżące, po śmierci urodzonych Krzystopha Zubrzyckiego, wojskie[go] czarniechowskiego, większej części tej Smolanki dzierzawce⁷Terpickiego, także uczciwego⁸Budnicego, do dispositiej naszej należące, lennym prawem dać i conferować umyśliliśmy. Iakosz daiemy tymże lennym prawem i conferujemy tym pisaniem naszym ze wszytkiem i dóbr tych przynależytościami, gruntami, polami, ogrodami i wszytkiem i młynami, stawami, sadzawkami, rzek brzegami, karczmami, futorami, przysiołkami, sadami, poddanymi, ogrodnikami, kmieciami, komornikami, ich czynszami, robociznami, borami, lasami, miodnymi barciami, sianożęciami i innemi własnościami, iako ie antecessorowie iego trzymali, aby ie

78

78v. iak pomieniony urodzony Kalinowski, rothmistrz nasz, i potomkowie iego własni, mężczyzny tylko, mieli, trzymali i w spokojnej possessiej swojej⁹ zachowali, pokąd potomków iego własnych, mężczyzn tylko, stawać będzie. Od których dóbr possessyi ani my sami, ani niaśniejsi successorowie nasi pomienionego urodzonego rothmistrza naszego i potomków iego własnych, mężczyzn tylko, oddalać nie będziemy i oddalać nikomu nie dopuścimy. Względem którego prawa lennego tenże urodzony Kalinowski i potomkowie iego własni, mężczyzni tylko, z tej wsi Smolanki te wszystkie ciężary i powinności, nam i Rzeczyptej należące, ponosić i oddawać, tak iako antecessorowie ich ponosili i oddawali, powinni będą, prawa || prawa nasze królewskie, kościoła świętego katolickiego i Rzeczyptej wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dziewiętna[stego] miesiąca sierpnia roku pańskiego MDCLVIII, panowania królestw naszych polskiego X a szwedzkiego XI roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej kancellariej naszej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, pis[arz] i secr[etarz] i.k.mci, m[anu] p[ropria].

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ „ти” піднято над рядком.

⁵ „т” піднято над рядком.

⁶ також.

⁷ пропущено ім'я.

⁸ також.

⁹ дописано над рядком.

52. 1658. II. 15. Varsoviae

Fundatio seu erectio ecclesiae et dotatio in oppido Kouel parochialis¹

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Wpis – ¹ PM-214, л.345об.-346]

Ioannes Casimirus etc. Significamus etc. Dignum esse semper praecipue tamen hoc calamitoso et in multis regni nostri locis per nostram malitiam depresso Reipub[li]cae statu diuini cultus exercito ut nos teneamus diuina propagandi studium. Amore igitur cultus diuini accensi, sic nobis diuina placere declaramus, ut non minus prae intentiones et foundationes praedecessorum n[ost]rorum confirmemus priuilegiaque eorum ecclesiis data et igne consumpta, seu casibus deperdita renouemus, verum etiam augeamus, melioremus, per plexitatesque eorum declaremus. Proinde cum eorum nobis venerabilis Nicolaus Małachowski, ecclesiae parochialis Kowlen[sis] ac korithnen[sis] parochus, secretarius noster, foundationis instrumentum eiusdem ecclesiae Kowlen[sis] ex libris consistorii Luceorien[sis] descriptum produxerit et originalia priuilegia erectionis et foundationum grassantibus hisce periculis sibi per hostes recepta ecclesiamque suam summe spoliatam et omni ornamento depredatam deduxent, nos iri opiae eiusdem ecclesiae Koulensis, uti spoliatae et rationibus ac necessitatibus illius quam maxime consulere cupientes atque meritorum dicti venerabilis Nicolai Malachowski singularem respectum habentes, ad supplicationem illius non modo omnia iura, priuilegia, libertates, immunitates, foundationes et quosuis redit[us] praecipue vero priuilegium ser[e]n[issi]mae diuae memoriae reginae Bonae renouandan[dum] confirmandumque nobis esse duximus cuius tenor est qui sequitur talis:

¹In nomine Domini amen. Ad perpetuam rei memoriam, quoniam inter II inter caetera principum officia primum et p[rae]cipuum est curare ut gloria Dei internis propagetur et conseruetur. Proinde nos, Bona, Dei gratia regina Poloniae, suprema dux Lituaniae, Russiae, Masouiae haeres et domina. Significamus tenore p[rae]sentium uniuersis et singulis tam p[rae]sentibus, quam futuris, ad quorum notitiam peruenerint. Quia volentes cultum diuinum in oppido n[ost]ro Kouel instituere et augere ad laudem Dei omnipotentis, ecclesiam R[oma]ni ritus in eo fundauimus, cui ecclesiae eiusque parochi moderno ac successoribus suis, plebanis pro tempore existen[tibus], pro dote perpetua talem ordinamus prouentum nimirum ex castro Koulensi annualem pecuniae

79

pensionem sexagenas Lithuaniens[es] decem ex singulis domibus Christianorum oppidi et suburbiorum Koulensium, loco strena grossum unum et ab inquilinis per medium grossum Lithuanicum. Deinde habebit campos duos videlicet unum versus Sokołowa Wola, alterum in Chuastis, agris, oppidanorum contiguum, qui et per cap[ita]neum n[ost]rum modernu[m] generosum Alexandrum Lascz, succamerarium Belzensem, assignabuntur una cum prato, quod nunc ibidem possidet. Praeterea habebit liberum molitionem frumentorum pro usu suo domestico et necessitate sine datione mensura in molendino castrensi, quod ex mandato nostro in porta ciuili sub castro Koulen[si], qua a villa Wierzbka homines oppidum Kowel ingrediuntur, exaedificatum est. Insuper habebit colonos decem in eo loco, ubi ex mandato n[ost]ro super fluuio[lo] Rokotnica homines locabuntur, qui cum locati fuerint per cap[ita]neum n[ost]rum pro tempore ex[iste]ntem ipsi plebano inter alios subditos ibi residentes assignabuntur. Ibidemque molendinum in Rokitnica constrictum, de quo molendino o[mn]ium emolumentorum pro nobis prouenientium plebanus et sui successores tertiam partem sunt habituri et eiusdem molendini piscina habebit liberam piscationem retibus pro usu suo. Postremo habebit etiam decimum armorum o[mn]ium pecorum ex macellis Koulen[sibus], in quorum et nunc possessione gratia n[ost]ra fuit. Quam quidem ordinationem, dotationem et fundationem ipsi ecclesiae Koulen[si] annectimus, appropriamus et incorporamus eamque libertati et immunitati ecclesiae perpetuo adscribimus, omniaque et singula in praemissa dotatione et fundatione contenta per plebanum modernum et successores suos, plebanos Koulen[ses], perpetuis temporibus et in aeuum seruire debere volumus. In quorum euidentius testimonium sigillum n[ost]rum p[rae]sentib[us] est subimpressum || subimpressum.

79v.

Datum Varsaviae feria quinta ante festum Purificationis Beatissimae Mariae virginis proxima anno d[omi]ni mill[essi]mo quingent[essi]mo quinquagesimo primo.

Bona, regina. Locus sigilli.³

Prout quidem in omnibus illius punctis et clausulis et quemadmodum in se de verbo ad verbum continetur renouamus et approbamus per p[rae]sentes. Verum et hanc illius p[er]plexitatem quod ad dationem cuiusque armi o[mn]ium pecorum tam Christiani quam Iudai (nulla ratione iureque Iudaeorum obstante posterius fundatione in contrarium obte[ne]nt) tenebuntur declaramus, mandamusque ac insuper cum nobis pietas sit in illo loco cultus

diuini augendi, meliorandi et dotem illi[us] ecclesiae amplificandi. Idcirco inhaerentes constitution[em] regni anni millesimi sexcent[esi]mi trigesimi quinti, de decimis ex o[mn]ibus agris bonoru[m] nostrorum regalium propriis pendendis et ex decimandis laudat[is], volumus ut decimae manipulares ex o[mn]ibus bonis n[ost]ris eorumque agris tam praedialibus quam cmetonalibus universis in districtu et cap[ita]neatu Koulen[si] existen[tium] et ad eandem parochiam spectan[tium], nimirum de oppido Kouel cum suburbiis ac arce aliisque omnibus attinen[tibus] et de villis Mosczona, Dubowa, Kleweck, Dołchonos cum praediis et aliis villis nouis et antiquis ad ean[dem], ariem spectantibus, tam de bonis Wierzbka ac praediis ac villis, nec non de poss[essi]one bonorum monasterii ritus Graeci utpote de bonis Hoyszyn, Bachowo, Lacholowa Wola, Ozernica, Oblapy et Horodisce cum fundis et agris Zboiarskie dictis, desuper de Nowosady, Sokołowa Wola, Osowiecka Wola, de arce Milanouien[si] eiusque oppido et praediis eo spectan[tibus] cognomine Poryduby, Nuyno, Sayno, Turowice, Hodowice, Klęczkowiec, Olszanica, Ziłowo dict[is] et cum o[mn]ibus fundis agrisque p[rae]dialibus ac de curia seu praedio Wyzwa nuncupato, et eius oppido p[rae]diisque illius seu villis videlicet de Hotaszow, Wyzwa Stara, Brod, Hrytkowice, Krasna Wola, Siekun, Suski, Moscica, Zasławie, Rytki de Dubno, Wola Dubinska, Borki, Wołochi, Mostrzyszcze et cum aliis attinenti[bus] villis et bonis, de pago Smidyn cum suis attinentiis et ex aliis omnibus bonis et agris ad dictam parochiam Koulen[sem] spectan[tibus] extradant[ur] et exdecimentur perpetuo et in aeuum. Ad haec cum nobis idem venerabilis secretarius noster pro || pro eadem ecclesia sua humiliter exposiuit, quod magna copia Iudaeoru[m] ad oppidum Kouel sese contulerit potioemque partem et vix non totum oppidum occupauit, domusque Christianorum ex quibus dum illas Christiani inhabitauerunt strenue prouentusque et fructus a matrimoniis funerib[us], baptismis et aliis ecclesiasticis accidenti[bus] pro ornamento et necessitate eiusdem ecclesiae dabantur, sine ulla pensione ecclesiae eae Iudaei tenent et ea ratione in praedictis prouentibus ecclesiam notabil[ite]r damnificant. Idcirco nos necessitatibus et rationibus istius ecclesiae consulentes constituimus, quatenus omnes Iudaei in Kouel habitantes perpetuo praep[osi]tis Koulen[sibus] ra[ti]one damnificationis p[rae]dictae et priuationis memoratorum prouentuum ecclesiae, quilibet a domo per unum Hungariu[m]

quolibet anno soluant tam a se ipsis uxoribus liberisque, quam a familia Iudaica sua et vagis Iudaeis. Ad extremum quoniam beneficia spiritualia sunt alimenta seruorum ecclesiae ad salutem animarum necessarior[um], quorum ille locus maiorem exigit numeru[m]. Proinde declaramus ut illius ecclesiae praep[os]itus pro tunc et pro tempore existens tres presbyteros seu vicarios pro necessitate istius ecclesiae alat, foueat et ex conducto teneat atque in perpetuum alere tenereque tenebitur et eius succe[ss]ores tenebuntur, idque ex prouentu earum decimarum manipularium sibi suisque succ[ess]oribus et dictae ecclesiae extradandarum perpetuis temporibus. Qui quidem praesbyteri seu vicarii cursum officii parui Beatae Mariae Virginis usitatum in eadem ecclesia quotidie cantabunt, quo finito unus ex ipsis sacratissimum missae sacrificium celebrabit placando maiestatem diuinam pro peccatis regum Poloniae et populorum dominio eorum subiectorum, memores quod intermissae obligationis istius simul cum suo praep[os]ito intremendo Dei iudicio dabunt ra[ti]onem. Ad haec approbamus foundationem pro organario duodecem mansos in villa Dubowa cum omnibus attinentiis agris, pratis, campis, siiluis, nemoribus, indaginibus, rubetis, stagnis, piscinis et subditorum laboribus aliisque attinen[tibus] et pertinen[tibus] antiquit[us] spectan[tibus], quorum o[mn]ium in poss[essi]one ab antiquo parochi Koulen[ses] existunt et nunc praep[os]itus et succ[ess]ores eius in aeuum tenebunt,

80v. obligantes eos ut semper || semper pro honore Dei seruent organarium, quod priuilegium nostrum ut ser[e]n[issi]mi successores nostri inuiolabiliter teneant et circa illud praep[os]itos Koulen[ses] perpetuo conseruent per Dei pietatem illos obligamus. Tenutariis vero cap[ita]neat[tus] Koulen[sis] et dictorum bonorum mandamus, secus ne faciant pro gratia nostra. In cuius rei fidem p[rae]sentis manu n[ost]ra subscr[ipt]as sigillo regni communiri iussimus. Datum Varsaviae die XV mensis Februarii anno D[omi]ni MDCLVIII, regnorum nostrorum Poloniae et Sueciae X anno.

Ioannes Casimirus, rex. Locus sigilli cancellariae minoris.
Andreas Olszowski, regens cancellariae regni, m[anu] p[rop]ri]a.

¹⁻¹дані слова у ркпс. послідовно позначені цифрами "1, 3, 2, 5, 6, 4", що визначає наступний порядок прочитання „erectio et dotatio ecclesiae parochialis in oppido Kouel”.

¹Działo się w Warszawie we czwartek po święcie narodzenia Naświętszej Panny Marii najbliższy, to jest dnia jedenastego miesiąca września roku 1659².¹ Za sprawą i przełożeniem ie[go] m.x. kanclerza.

53. 1659. IX. 10. Warszawa

Confirmatia praw i przywileiów miasta Nizyna na Ukrainie generalna

[Reg. – Index, f.79v; AK, s.62; Wpis – ^{a-a} MK-173, f.32-35v; ^{b-b} MK-173, f.24v.-26; Publ. – Ригельман О.І. Літописна оповідь про Малу Росію та її народ і козаків узагалі. К., 1994. С.177-184 (в перекладі російською мовою, помилково датована 1639 р.); Оryg. – ще у 1928 р. зберігався у рукописному відділі книгозбірні Ніжинського інституту народної освіти; його опис див: Петровський М. Надання Ніжину магдебурзького права у 1625 р.|| Чернігів і Північне Лівобережжя: огляди, розвідки, матеріяли. К., 1928. С.301-314]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym przywileiem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy albo będzie należało na czasy potomne. Produkowane są przed nami dwa pergaminowe przywileie ręką najaiśniejszego świętej pamięci króla ie[go] mci Zygmunta III, pana ojca naszego, podpisane de data w Warszawie dnia dwudziestego szóstego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset dwudziestego piątego wydane, z których pierwszy prawo majdeburskie, drugi ograniczenie miasta Nizyna w sobie zamykają, tudziesz confirmatię tych obudwu przywileiów generalną z podpisem najaiśniejszego świętej pamięci Władysława Czwartego, brata naszego, de data w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego trzeciego wszystkie pieczęcią koronną ztwierdzone, całe i w niczym nienaruszone. Których taki tenor, iaki tu ieden po drugim słowo w słowo wyrażony iest:

^aZygmunt Trzeci, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym na wieczne potomne czasy, iż za osobliwą łaską i opatrznością Bożą pod szczęśliwym panowaniem naszym wprzód || wprzód, że odwagą nas samych pod Smoleńsk, a potem za expeditią najaiśniejszego królewicza i.mci Władysława, syna naszego, pod stolicę moskiewską, iako insze zamki, miasta i włości państwa

81

naszego, które był za przodków naszych dziedziczny nieprzyjaciel Moskwiin pacta wieczne niesprawiedliwie złomawszy fortelnie różnemi czasy oderwał i posiadł, tak i horodziszcze nasze Nieżyn, w wstwie czernihowskim leżące, teraz nowoosiadłe, szczęśliwie z rąk nieprzyjacielskich iest recuperowane i do państwa naszego przywrócone. My upatrując, że to horodziszcze pograniczne nowoosiadłe Nieżyn będąc na miejscu obronnym w wałach nie tylko samo impety nieprzyjacielskie strzymać, ale i granicom państwa naszego koronnym zasłoną bydź może, życzymy tego ze wszech miar, aby się iako najlepiej krzypilo i pomnażało, i do ozdoby przychodziło, a zatym potężniejsze przeciwko nieprzyjacielom i nagłym niebezpieczeństwom ostawało. A żebyśmy do niego ludzi, zwłaszcza kupców i rzemieśników wszelakich przychęcili³, prawo majdeburskie przykładem inszych miast naszych uprzywileiowanych tym wszystkim, którzy teraz w mieście naszym Nieżynie albo na przedmieściu mieszkają lubo potym mieszkać będą, nadaiemy, przywłaściami i terazniejszym przywilejem naszym na wieczność utwierdzamy i wszystkich mieszczan nieżyńskich, kupców, rzemieśników wszelakich, szynkarzów, przekupniów i wszelakiej miejskiej conditiej ludzi tak względem osób samych, iako i względem domów, ogrodów i gruntów, które miastu naszemu Nieżynowi przez rewizora naszego urodzonego Hieronima Ciechanowicza, podsędka smoleńskiego, zawiedzione i podane są, także względem towarów, szynków i rzemioł wszelakich od wszelakich praw, sądów i iurysdictij innych, iakożkolwiek nazwanych, wymuiemy, wyłączamy i oddalamy, a samemu tylko prawu majdeburskiemu i iurisdictioniej urzędu miejskiego nieżyńskiego, poddaiemy i wcielamy tak, iż od tego czasu wszyscy mieszczanie nieżyńscy, kupcy, rzemieśnicy, szynkarze, przekupniowie i iakiejkolwiek zabawy miejskiej ludzie nie mają i nie będą powinni żadnej inszej iurisdictioniej, okróm wójta i magistratu miejskiego nieżyńskiego podlegać i odpowiadać. A nad to kupcy przyjeżdży, rzemieśnicy, przekupniowie i innej miejskiej zabawy ludzie, którzy by z innych miast naszych do miasta naszego Nieżyna przyiechawszy, zbytek albo występki iaki popełnili albo w czymkolwiek przeciwko słuszności i prawu wykrocili, temuż urzędowi miejskiemu nieżyńskiemu względem towarów i rzemioł swoich podlegać i o przybyciu swoim do miasta oznajmować i thowari swoje w domu miejskiem gościnnym, który na to zbudowany będzie, składać powinni będą. A ięsbly szlachcic który abo człowiek służył i Kozak

zaporoski domu, ogroda albo gruntu mieśckie[go] nieżyńskiego iakokolwiek nabył albo się handlem, szynkiem i rzemiołem iakimkolwiek w mieście naszym Nieżynie bawił, tedy każdy takowy temuż prawu || prawu majdeburskiemu i urzędowi mieśckiemu nieżyńskiemu podlegać i odpowiadać, i ciężary miejskie ponosić będzie. A żeby sprawiedliwość święta odwłoki nie miała, tudziesz dla lepszych porządków mieśckich podaiemy i naznaczymy wójtem nieżyńskiem dożywotnim urodzonego Szczęsnego Wessła, chorążego i kapitana Nowogródka Siewierskiego i nieżyńskiego, i potym zawsze my sami i successorowie nasi, królowie polscy i wielcy xiążęta litewscy, wójtów nieżyńskich katolików świętego nabożeństwa rzymskiego albo ruskiego stosuiąc się do prawa majdeburskiego, od nas im nadanego, podawać mamy. A inszych urzędników mieśckich, burmistrzów, radziec, ławników teraz na początku wójt z pospolstwem, a potym zawsze wójt z urzędem mieśckim i pospolstwem w wigilią Nowego Lata katolickiego rzymskiego z pośrodka siebie ludzi dobrych, cnotliwych i prawa majdeburskiego umieiętnych, ⁴katolickie[go] rzymskie[go] i ruskie[go] nabożeństwa wedle zwyczaiu prawa majdeburskiego obierać maia, czego teraz na początku dozór i zporządzenie reuisorowi naszemu, który od nas tam ziedzi, zlecamy. A kiedy ci urzędnicy miejscy obrani będą i przysięgę zwyczajną, iako i wójt wykonaia, tedy zaraz wszystkie sprawy miejskie wedle biegu prawa majdeburskie[go] accomoduiąc się zwyczajem innych miast naszych koronnych sądzić i odprawować⁴, winnych karać i sprawiedliwość skuteczną i nieodwłoczną tak mieszczanom nieżyńskim, iako i obcym ludziom czynić powinni będą. A wójta i urzędników mieśckich nieżyńskich, ieśliby kto krzywdę sobie od nich praetendował, królewic i.m. Władisław, syn nasz, póki tam te siewierskie prowincie w administratniej swej mieć będzie, a za appellacją od sądu królewica i.m. administratorskiego, także za pozwy i mandaty, z kancelariej naszej koronnej wyniesionemi, my sami i successorowie nasi, królowie polscy i wielcy xiążęta litewscy, sądzić mamy. A dekreta mieśckie nieżyńskie i wszystkie sprawy ięzykiem polskim pisane bydź maia. A ieśliby w sądzie którym wójtowskim, burmistrzowskim albo ławnicym strona ktorakolwiek dekretem rozumiała się bydź ukrzywdzona, tedy każdemu ukrzywdzonemu od iakichkolwiek dekretów appellaciej takim sposobem, iakiego miasto nasze Czernichów zażywa, pozwolamy, iednak od takich spraw, któreby pięćdziesiąt złotych nie przechodziły, od sądu wójtowskiego,

81v.

burmistrzowskiego, ławniczego appellacie iść nie mają. A do pieczętowania spraw miejskich niezynskich urzędu burmistrzowskiego i ławniczego za herb miejski naznacząmy ś. Ierze[go] na koniu z kopią we zbroie ubranego. A żeby to miasto nasze Nieżyn tem prędzej rosło i zapomagać się mogło, iako im targów i handlów wszelakich przystojnych pozwalamy, tak i to waruiemy, iż wolno będzie każdemu mieszczańinowi niezżyńskiemu wiecznemi czasy miody, piwa warzyć, słody robić, gorzałki kurzyć i wszelakie takowe trunki domowe i przewozne, także wina małmazye na lekantiach garcem sprawiedliwym albo kwartą lwówską szynkować bez żadnej przeszkody wiecznemi czasy. A względem takowej wieczystej w szynkach wolności powinien będzie każdy mieszczańin niezżyń-llski, także i Kozak, który szynkować będzie, w każdy rok o świętym Marcinie w iesieni zapłacić kapsczyny ⁵po złotych pułtrzecia od każdego napoiu, osobliwie który są na przedaj robić albo szynkować będzie. A tej kapsczynie wszyscy iakiegokolwiek stanu, którzyby gorzałki robić albo napój iakikolwiek w mieście naszym Nieżynie szynkować chcieli, podlegać mają i względem nadania te-
 rażniejszego prawa i wolności począć mają płacić i wypłacać zawsze tą kapsczynę od ⁵roku przysze[go] tysiąc sześćset dwudziestego szóstego. Nad to powinni będą wszyscy mieszczańie niezżyńscy za takim pozwoleniem szynków i karczem wszelkie słody i zboża swoje mleć we młyniech naszych na rzece Ostru pod samym miastem Nieżynem i płacić za mliwo według ustawy rewizorskiej. Ieśliby też kiedy młyny nasze od miasta najbliższe z iakichkolwiek przyczyn miały się zepsować albo groble naprawy potrzebowały, tedy wszyscy mieszczańie niezynscy czeladź swoją iako na gwałt posyłać mają, aby groble z dwóch tylko młynów naszych na rzece Ostru miasta najbliższy wedle potrzeby zasypować i słomy nawozić a drzewo, chróst, kamienie włość do młynu wozyć i młynu poprawować będzie. A ieśliby którzy mieszczańie niezżyńscy ról i gruntów potrzebowali, tedy z nich według ustawy rewizorskiej po wyściu słobody im nadanej płacić będą. Poborom też, któreby Rzeczpospolita uchwaliła podlegać i cła od thowarów zwyczajnie płacić powinni będą. A żeby urzędnicy miejscy niezżyńscy ochotniej w urzędach swoich pracowali i dobro pospolite miejskie obmyślali, nadaiemy i funduiemy wiecznemi czasy na wójtowstwo niezżyńskie włok dwadzieścia, na burmistrzowstwo włok dwanaście, na pisarzów miejskich włok cztery, od wszelakich powinności okróm uchwał Rzeczyptej wolnych. Włoki te pomienione nie przy osobach, ale przy urzędach

wiecznemi czasy zostawać mają. Osobliwie na folwark ratuszny do skrynki miejskiej nadaiemy i funduiemy wiecznemi czasy włók trzydzieści od wszelakich powinności króm uchwał Rzeczyptej wolnych. Nad to do tejże skrynki miejskiej na pospolite miejskie ozdoby targowe słuszne i zwyczajne od wszelakich rzeczy przywoznych, któreby na przedaj przywiezione, także od koni, bydła, wozów⁶, ryb, śledzy, aec pomiercze też od zbóż przedanych i ważcze od wag wszelakich towarnych, które porządne i sprawiedliwe byđz mają, do skrzyńki miejskiej wiecznemi || wiecznemi czasy nadaiemy. Dom gościnny, ieden w mieście dla kupców z innych miast naszych przyeżdżaiących, a drugi na przedmieściu dla kupców moskiewskich, także łaznie pospolite, iatki rzeźnice urzędowi miejskiemu nieżyńskiemu zbudować i na miejscu sposobnym postawić, i z tego wszytkiego dochód słuszny, także od kupców względem kupiectwa, od rzeźników, piekarzów i wszelkich rzemieśników nieżyńskich względem rzemieśła po kilka groszy na rok wedle proportiej pożytku ich do skrzyńki miejskiej brać pozwalamy. Także młyn awdzieiowski na rzece Ostrzu pułmile od miasta Nieżyna naniz i mostowe, które oni sami, mieszcianie nieżyńscy, w gruncie nieżyńskim po złych przejazdach mościeli i robieli, według ustawy rewizorskiej brać mają. Co my do tejże skrzyńki miejskiej ratusznej wiecznemi czasy przyłącamy i od skrzyńki miejskiej my i successorowie nasi tych pomienionych dochodów miastu nadanych odłączać i oddalać nie mamy. To iednak waruiemy, aby te dochody nie na prywatne czyie pożytki, ale na municie około miasta, na prochy do strzelby i na inne miejskie pospolite porządki i ozdoby, przez safarze miejskie za wiadomością urzędu miejskiego odbierane, wydane byli, żeby liczba z nich co rok przed wójtem i przed pospoltwem o Nowym Lecie czyniona była. A mianowicie to na urząd miejski nieżyński względem tych dochodów od nas nadanych wkładamy, aby na ozdobę miejską ratusz na miejscu sposobnym iako najprędzej zbudowali i zegar sprawieli, a potem zawsze wedle potrzeby naprowowali⁷ y trębaca ustawicznego dla trąbienia na ratuszu o południu i w nocy co godzina chowali i wszelakie inne porządki i potrzeby miejskie obmyślali, gwoli czemu cechy wszelakie urzędowi miejskiemu⁸ nieżyńskiemu stanowić i zakładać, i na potwierdzenie do nas odsyłać pozwolamy. A iż to miasto na Ukrainie będące obrony i warunku ustawicznego potrzebuie, to na nich wiecznemi czasy wkładamy, aby wałów, przekopu i ostrogu tak koło zamku, iako i koło miasta zawsze

82v.

poprawowali i warowali, czego urząd zamkowy pospól z urzędem miejskim doglądać będą. A nad te powinności i podatki wyżej opisane żadnych inszych mieszczanie nieżyńscy pełnić, podwód starostom albo przełożonym nieżyńskim dawać, straży żadnej, oprócz tylko sami gwoli sobie około miasta, odprawować, listów nosić, w łowy chodzić i robotom żadnym podlegać nie będą powinni wiecznymi czasy. Posłuszeństwo jednak względem obrony zamku i miasta tamecznego nieżyńskiego tylko przełożonym oddawać, rynnunki do obrony mieć gotowe i na każdą czwierć roku || roku przed urzędem miejskim i zamkowym popisować się powinni będą jakoś dla tym warowniejszej i gruntowniejszej obrony w zamku i miasta tamejszego nieżyńskiego. Urząd wójtowski iakochmy⁹ teraz dali, tak i w potomne czasy od nas y successorów naszych dawany bydź ma mieszczaninowi przełożonemu tamejszemu nieżyńskiemu, a nie komu inszemu. Podwoły tesz pod posłańce nasze za własnymi tylko listy naszymi wedle zwyczaju innych miast naszych koronnych po wyściu jednak wolności im pozwolonej dawać mają. A żeby miasto tym snadniejsze wyżywienie miało, wolno będzie każdemu mieszczaninowi nieżyńskiemu na rzece Ostrzu i inszych rzeczках w ograniczeniu ich przez rewisora naszego im ukazanym ryby łowić. Ieżeliby też kupiec z inszego miasta thowar iaki do Nieżyna przywiósł, ma go ogółem, a nie łokciem ani kwartą przedawać. To też osobliwie w tym przywileju naszym za rzecz słuszną i potrzebną wyrazić kazaliśmy, aby w tym nieżyńskim mieście naszym, iako i po wszystkim xięstwie czerniechowskim, duchowieństwo wszystko nabożeństwa ś. rzymskiego w dyaeceziej posłuszeństwie biskupa smoleńskiego, a duchowieństwo ruskie w diaeceziej i posłuszeństwie archiep[isko]pa smoleńskiego od nas i successorów naszych leg[iti]me podanych bydź mają. A urząd tamejszy nieżyński tak zamkowy, iako i miejski, i nikt inny mimo własnych pasterzów ich wyżej opisanych w sprawy duchowne wdawać się i do sądów świeckich pociągać ich nie mają. Co wszystko na wieczność utwierdzając ten przywilej ręką naszą podpisaliśmy, do którego i pieczęć naszą koronną zawieść rozkazaliśmy. Pisan w Warszawie dnia XXVI miesiąca marca roku pańskiego MDCXXV, panowania naszego polskiego XXXVIII a szwedzkiego XXXII.

Sigismundus, rex. Andreas Szułdrski, pr[epositus] Gnies[ensis].^a

^bZygmunt III, z łaski Bożej król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, żmudzkie, mazowieckie, inflantskie, a

szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy, iż pokładali przed nami mieszczenie miasta naszego Nieżyna w xięstwie czerniechowskim leżącego, list rewizora naszego w zamkach od Moskwy recuperowanych urodzonego Hieronima Ciechanowica, podsetka¹⁰ smoleńskiego, którym pomieniony rewizor nasz za osobliwym zleceniem naszym grunty miastu przeległe, część na wygony, część na role miejskie, wymówiwszy iednak z tych gruntów na nas i potomki nasze powinności miastom naszym tamecznym zwyczajne, w pewnych granicach do pomienionego miasta naszego przyłączył i granice gruntów miastu Nieżynu zawiedzionych i podanych dostatecznie opisał || opisał. W czym aby to miasto było bezpieczniejsze i wszelkie gospodarstwo na tych gruntach ohotniej prowadziło, supplikowali nam o to, abyśmy to ograniczenie gruntów miejskich nieżyńskich przez pomienionego rewizora naszego za roskazaniem naszym uczynione przywileiem naszym ztwardzieli, iakosz i list rewisorski na to ograniczenie dany przed nami pokładali. Który tak się w sobie ma:

83v.

Hieronim Ciechanowicz, podsędek smoleński, w zamkach i włościach od Moskwy recuperowanych rewisor i.k.mci. Oznajmuję, iż to upatruiąc, że miasto Nieżyn od wielu lat spustoszałe znacznie, za łaską Bożą rościł i coraz ludzi do niego przybywa, aby się tym bardziej pomnażało i krzepieło, i przeciwko nieprzyjacielowi potężniejsze ostawało, ¹¹ a zatym ¹¹ i Rzptej pożyteczniejsze było, przydałem i rosprzestrzeniłem władzą moją rewisorską od królestwa ich mci sobie daną gruntów temu miastu Niżynowi, częścią na wygony, których miasto ludne iakie zwi [sic!] iest Nieżyn przestronnych potrzebuie, częścią na role, folwarki i sianożęcie miejskie, z których mieszczenie nieżyńscy po wyściu wolności sobie danej powinni będą płacić wedle zwyczaiu innych miast i.k.m., Nieżynowi najbliżej przyległych. Granica tych gruntów miejskich niżeńskich poczyna się od dwóch Dziewic rzeczek, gdzie się te rzeczki Dziewice rozdzielili, i granicą Noszówkę z Niżynym, zkąd granica niżyńska idzie iedną Dziewicą Kropiwny rzeczki najbliższa, która się z Kropiwną zchodzi i tamże obie w Ostrz wpadaiają, rzeką Ostrzem na dół po błoto Płoskie, błotem Płoskiem w górę z iedną stroną tego błota ku drodze czernichowskiej między Niżynym i błotem Płoskim ku Czernichowu idącej tą drogą do rzeczki Smołanki, Smołanką do mostu w górę mimo grunty kałczowskie i mimo budę Iakuba Hiemia suchodołem do Baresowej rzeczki a Rybcie ogranice z Siwołożem horodiszczem, od Rybca i rzeką Ostrz

mimo Pieczylesy, z Pieczylesów w Hymówkę rzeczkę, tą Hymówką idzie aż pod Tatarską Mogiłę prosto mimo Rżawiec granice i z dorochyńskim gruntem przez rzeczkę Kropiwnę mimo Rżawiec i mimo Obsyrówkę rzeczkę do tychże dwóch Dziewic, zkąd się granica zaczęła. Którego ograniczenia aby miasto Niżyn spokojnie bez wszelkiej przeszkody używało, dać im ten list mój rewizorski z podpisem ręki mojej i z moją pieczęcią. Dan w Nieżynie dnia dwudziestego szóstego maja roku tysiąc sześćset II sześćset dwudziestego czwartego.

Hieronim Ciechanowic, podsędek smoleński, rewisor i.k.mci, ręką swą.

My tedy życząc tego, aby to miasto nasze Niżyn ze wszech miar się pomnażało i krzepiło, a zatym Rzeczyptej ozdobę i nieprzyiacielowi postrach czyniło, grunty pomienione, temu miastu naszemu przez rewizora od nas wysłanego zawiedzione i podane, i tym listem rewizorskim opisane, do miasta nasze[go] Niżyna z powinnością iednak miastom naszym, Niżynu przyległym, zwyczajną na wieczność przyłączamy i ograniczenie tych gruntów rewizorskie wyżej opisane ztwierdzamy. A nad to dla lepszego upewnienia i warunku pomienionego miastu naszemu Niżynu daliśmy ten przywilej nasz ręką naszą podpisany. Do którego i pieczęć naszą koronną zwiesić roskazaliśmy. Pisan w Warszawie dnia XXIII miesiąca marca roku pańskiego MDCXXV, panowania naszego polskie[go] XXXVIII a szwedzkiego XXXII.

Sigismundus, rex. And[reas] Szolđrski, prob[oszcz] gnies[neńs]ky.^b

Początek confirmaciej.

Władysław Czwarty, z łaski Bożej król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król, obrany wielki car moskiewski. Oznajmuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż pokazane są przed nami przywileie dwa pargaminowe, ręką niaiańszego ś. pamięci króla i.mci Zygmunta III, pana ojca nasze[go], podpisane, z przyciśnieniem pieczęci koronnej de data w Warszawie dnia dwudziestego szóstego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset dwudziestego piątego wydane, nieskazitelne i niwczym nienaruszone. Pierwszy, którym ś. pamięci k.i.m. pan ociec nasz miastu Niżynowi, w xięstwie czernichowskim leżącemu, przez częste incursie nieprzyacielskie i przechodzenia wojska kozackiego Zaporoskiego spustoszonemu, dla tego żeby tym lepiej i potężniej

sadowić się mogło, prawo majdeburskie, według którego wszyscy sędzić się mają, i inne wolności, to jest wszelakich towarów wolne kupowanie i przedawanie, handłów prowadzenie, napoiów rozmaitych, mianowicie gorzałek palenie i onych szynkowanie, nie ponosząc przeszkody od tamecznych dzierżawców, więc i pożytki pewne miastu temu służące, role, grunty, pola i włoki na burmistrza, pisarza miejskiego, także i ratusz miasta tego Niżyna przez II przez ś. pamięci k.i.m. pana ojca naszego naznaczone są. Drugi - ograniczenie miasta tegoż Niżyna i gruntów do niego należących przez urodzonego Hieronima Ciechanowica, podsędką ziemskiego smoleńskiego, rewizora do tej sprawy naznaczonego. Które ograniczenie ś. pamięci k.i.m. Zygmunt III, pan ociec nasz, od wzywyż pomienionego podsetka smoleńskiego rewidowane i miastu temu naznaczone, potwierdzał. My tedy Władysław król mając wzgląd i baczenie na prośbę obywatelom miasta naszego Niżyna wzywyż mianowane przywileie dwa de data, iako się wyżej opisało, we wszystkich punktach, clausulach, artykułach i conditiach tym listem naszym, tak iako w sobie serzej opisane są, potwierdzamy od słowa do słowa (ile prawo pospolite każe i dopuszcza ¹²-zwyczaj¹²) umacniamy, chcąc aby we wszystkim to potwierdzenie naszą zupełną moc i władzę swą na wieki miało. Na co się dla lepszej wiary ręką własną podpisuiemy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca maia roku pańskiego MDCXXXIII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego pierwszego roku.

84v.

Wladislaus, rex. Ioannes Bederman, m[anu] p[ropri]a.

My tedy Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Mając wzgląd i baczenie na proźbę obywatelów miasta naszego Niżyna wzywyż mianowane przywileie dwa: pierwszy prawo majdeburskie i inne wolności i pożytki pewne miastu temu służące, drugi ograniczenie miasta tegoż Niżyna i gruntów do niego należących w sobie zawieraiące, de data iako się wyżej opisało, we wszystkich punktach, articułach, clausulach i conditiach tym przywileiem naszym, tak iako w sobie szerej opisane są, od słowa do słowa (ile prawo pospolite każe i dopuszcza zwyczaj) umacniamy, chcąc aby we wszystkim to potwierdzenie nasze zupełną moc i władzę swą nawieki miało. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisuiemy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia X miesiąca wrzesnia roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. *Locus sigilli cancellariae n[ost]rae maioris. Euarist Ian Bełżecki, pisarz i dworzanin pokojowy*¹³króla ie[go] mci⁻¹³, m[anu] p[ropria].

¹⁻¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *„р” піднято над рядком.*

⁴⁻⁴ *дописано в кінці аркуша.*

⁵⁻⁵ *між рядками прогалина, залишена під зображення гербу.*

⁶ *дописано на полях.*

⁷ *описка замість „parprowali”.*

⁸ *написано масніше.*

⁹ *описка замість „iakoŝty”.*

¹⁰ *так у ркпс.*

¹¹⁻¹¹ *дописано над рядком.*

¹²⁻¹² *дописано над рядком.*

¹³⁻¹³ *написано крупніше.*

85 **54. 1659. IX. 7. Warszawa**
Confirmatia || Confirmatia prouentów do skrzynki ratusznej
miasta Niżyny na Ukrainie

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc. Produkowany nam iest przywilej papierowy ręką najaśniejszego ś. pamięci Władysława Czwartego, króla polskiego, pana brata naszego, podpisany de data w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego czwartego pieczęcią koronną stwierdzony, w niczym nienaruszony, cały i zupełny, i supplikowano nam imieniem mieszczan niżyńskich, abyśmy ten przywilej władzą naszą stwierdzili i umocnili. Którego takowy iest tenor:

Władysław IV¹ etc. Oznajm[uiemy] etc., iż produkowany iest przed nami list z podpisem urodzonych Bartłomieia Obalkowskiego, sekretarza i.k.m., Stefana Aksaka, sędziego ziemskie[go], Łukasza Witowskiego, podczaszego i sędziego grodzkiego kiiowskich, commissarzów od i.k.m. do xięstwa siewierskiego zestanych, i przyciśnieniem pieczęci ich, ordynatię pewną o wybieraniu podatków do skrzynki ratusznej niżyńskiej należących w sobie zawieraiący, żadnej suspiciej w sobie nie maiący, który żebyśmy władzą naszą królewską potwierdzieli, iest nam supplikowano. Którego listu takie są contenta:

Bartłomej Obałkowski, sekretarza^{1a} i.k.m., Stefan Aksak, sędzia ziemski, Łukasz Witowski², podczaszy grodzki, sędzia³-kiiowscy, commissarze od i.k.m. do xięstwa siewierskiego zesłani etc. Wszem wobec, komu by o tym wiedzieć należało, do wiadomości wszytkich donosim. Chcąc my autoritate n[ost]ra commissariali zamki i miasta siewierskie w dobrym rządzie zostawać, aby depactatie w wybieraniu do skrzynki ratusznej niżyńskiej nie działały się, przychylając się do wolej i przywileiu i.k.m. tak ordinuujemy, aby więcej nad to nasze postanowienie nie brali, a mianowicie od beczki ryb słonych groszy polskich trzy, od beczki śledzi groszy trzy, od woza ryb suchych i marzłych groszy polskich sześć, mostowego od woza ciężkiego pułgrosza, pomiernego od każdego zboża od mirki po groszu iednemu, powodnego od konia, wołu po groszu polskim iednym, od owce, kozy, wieprza po pułgroszku, ważnego od kamienia wosku, loiu winien po pułgroszku, od zabiiania wosku od każdego kotła po groszy trzy. I na tośmy im dali ten nasz list z podpisem rąk naszych i pod naszymi pieczęciami. Pisan w Niżenie roku tysiąc ll tysiąc sześćset dwudziestego ósmego dnia dwudziestego marca.

85v.

Bartłomej Obałkowski, m[anu] p[ro]p[ri]a. Stefan Aksak, sędzia ziemski kiiowski, m[anu] p[ro]p[ri]a. Łukasz Witowski, podczaszy i sędzia grodzki kiiowski, m[anu] p[ro]p[ri]a.

Przychylając się tedy do wniesionej do nas proźby list ten iako iest inserowany, we wszytkich iego punctach i condiciach potwierdzić umyśliliśmy, iakosz władzą naszą potwierdzamy, niniejszym pismem chcąc, aby przy wadze swojej zostawał. Na co dla większej pewności ręką naszą podpisawszy się pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca kwietnia roku tysiąc sześćset czterdziestego czwartego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XII roku.

Vladislaus, rex. Thomasz Uiejski, króla i.m. sekretarz, m[anu] p[ro]pria].

My tedy Ian Kazimierz, z łaski Bożej król polski, etc. Respectuiąc na supplikę do nas wniesioną, zwysz mianowany przywilej de data iako się wyżej opisało, we wszytkich punctach, clausulach, artykułach i conditiach tym listem naszym, tak iako w sobie są opisane, potwierdzamy (ile prawo pospolite każe⁴ i zwyczaj dopuszcza), umacniamy, chcąc aby we wszytkim to potwierdzenie nasze zupełną moc i władzę swą nawieki miało. Na co się dla lepszej

wiary ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć przycisnąć kazaliśmy. W Warszawie dnia siódmego września roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ewarist Ian Bełżecki, pisarz i dworzanin pokoiowy króla ie[go] mci, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹ у ркпс. підкреслено.

² описка замість „секретарз”.

³ дописано над рядком.

⁴ також.

⁵ написано масніше.

55. 1659. IX. 8. Warszawa

Confirmatia nadania Horosza ieziora na folwark ratuszny miasta Niżyna

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

86 Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym przywileiem naszym, komu to wiedzieć należy. Producowany iest przed nami przywilej papirowy ręką najaśniejszego ś. pamięci króla polskiego Władysława Czwartego, pana brata naszego, podpisany de data II de data w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset czterdziestego czwartego pieczęcią koronną ztwierdzony w niwczym nienaruszony, cały i zupełny, i supplicowano nam imieniem mieszczan niżyńskich, abyśmy ten przywilej władzą naszą ztwierdzieli i umocnili. Którego takowy iest tenor:

Władisław Czwarty, z łaski Bożej król polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż produkowany iest przed nami z podpisem ręki wielmożnego woiewody braclawskiego, starosty niżyńskiego i pieczęcią list, pewne urzędowi miejskiemu Chorosze iezioro na folwark ratuszny w sobie zawierający i nadanie, żadnej suspiciej w sobie nie mający, który żebyśmy władzą naszą królewską potwierdzieli, iest nam supplikowano. A tego listu takie są contenta:

Mikołaj z Potoka Potocki, wojewoda braclawski, hetman polny koronny, generał podolski, kamieniecki, laticzowskiej¹, niżyński, czerkaski starosta. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, wiadomo czynię, iż za wniesieniem proźby do mnie mieszczan niżyńskich, przychyłaiąc się do przywileiu i.k.m. i życząc, aby to miasto w dostatki zakwitnąwszy na pomnożenie ciężarów bez uciążenia ludzi prouizie miało, conferowałem urzędowi miejskiemu Chorosze jezioro na folwark ratuszny, którego ze wszytkiemi przyległościami i pożytkami, które teraz są i napotym przywieść sobie mogą, bez wszelkiej przeszkody podstarościego i arendarza mego zażywać i na potrzeby swoje obracać będą. Co do wiadomości podstarościego mego przywodząc roskazuję, aby pomienioną daninę moją w possessię urzędowi miejskiemu puściwszy w spokojnym zażywaniu oń zachował, przy którym nadaniu moim i ia ich zachować obiecuję tym pisaniem moim. Na co dla lepszej pewności ręka się własną podpisuję przy zwyczajnej pieczęci mojej. W Latyczowie dnia czternastego marca roku tysiąc sześćset czterdziestego.

Mikołaj Potocki, wojewoda braclawski, hetman polny koronny. Locus sigilli.

Przychyłaiąc się tedy do wniesionej do nas proźby list ten, iako jest inserowany, we wszytkich iego punktach i conditiach potwierdzić umyśliliśmy, iakosz władzą naszą potwierdzamy niniejszym pismem, chcąc aby przy wadze swojej zostawał. Na co dla lepszej pewności ręka się naszą podpisawszy pieczęć koronną || koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego czwartego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

86v.

My tedy Jan Kazimierz, z łaski Bożej etc. Maiąc wzgląd na supplikę do nas przez panów radnych naszych czynioną, wzwysz mianowany list de data, iako się wyżej opisało, w wszytkich punktach, clausulach, artykułach i conditiach tym listem naszym, tak iako szerzej w sobie opisane są, od słowa do słowa (ile prawo pospolite każe i dopuszcza zwyczaj) umacniamy, chcąc aby we wszytkim to potwierdzenie naszą zupełną moc i władzę swą nawieki miało. Na co się dla lepszej wiary ręka naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia ósmego miesiąca września roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania nasze[go] polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Ewarist Ian Bełżecki, pisarz i dworzanin pokojowy i.k.m.

¹ *описка замість „латичзовski”.*

¹Tu się kończą dekreta i sprawy sądowe sejmowe roku pańskiego MDCLIX.¹

87

Działo się II ²Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie świętego Łukasza Ewangelisty najbliższy, roku pańskie[go] 1659² dnia dwudziestego miesiąca październ[ika]. Za sprawą i przelożeniem przewielebn[ego] i.m.x. Mikołaiia na Prazmowie, nominata biskupa łuckiego, opactwa sieciechowskie[go] administratora, proboszcza ś. Michała na zamku krakowskim, etc, najwyższego kanclerza koronnego.

56. 1659. X. 20. Warszawa

Ceduje prawa swego wielmożna Ioanna Katarzyna xiężna Radziwiłówna, podkanclerzyna koronna, na osobę urodz. Michała Kazimierza Radziwiła, podczaszego WXL, które miała do starostwa ostrskiego

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Prot. – MK-366, f.a1-2]

Ian Kazimierz etc. Oznamujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed actami metryki naszej koronnej ruskiej wielmożna Iohanna Katharzyna xiężna Radziwiłówna, iaśnie wielmożnego niegdy Iakuba Wejhera, woiewody malborskiego, pierwszego małżeństwa, a potem iaśnie wielmożnego Bogusława na Lesznie Leszczyńskiego, podkanclerzego koronnego, generała wielgopolskiego, międzyrzeckiego, ostrskiego, osieckiego etc. starosty, wtórego małżeństwa, pozostała małżonka, zdrowa będąc na ciele i na umyśle, od iurisdictioni i forum swego własnego należytego na ten czas odstępując, a terażniejszą naszą królewską, co do acta tak należy, cale się podając i za należytą przyznawając, iawnie, iaśnie i dobrowolne zeznała i zeznaie, iż ona mając sobie od nas łaskawie conferowany consensus na ustąpienie dzierżawy albo starostwa ostrskiego, w woiewództwie kirowskim leżącego, który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazow[i]eckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznamujemy tym listem naszym, komu to wiedzieć należy, iż z pewnych respektów i poważnych przyczyn

pozwoliliśmy i dopuścili, iakosz pozwalamy i dopuszczamy, niniejszym listem naszym wielmożnej Iohannie Katharzynie Radziwiłównie, wielmożnego niegdy Bogusława hrabi na Lesznie, podkanclerzego koronnego, międzyrzeckiego, ostrskiego, osieckiego starosty pozostałej małżonce, aby mogła wszytkiego cale prawa swego dożywotnego, które jej na dzierzawie ostrskiej służy i należy, ustąpić i na osobę urodzonego Michała Kazimierza Radziwiła, podczaszego WXL, II starosty przemyśkiego, zupełny i doskonały pomienionego prawa swego dożywotniego wlewek uczynić. Który to wlewek i ustąpienie prawa tak skoro przed którymkolwiek aktami w królestwie naszym autentycznymi uczyniony i zeznany będzie, tedy my ie za prawne, słuszne i doskonale mieć będziemy iako to, które się za rzetelnem dozwoleń i consensem naszym stanie. Względem której cessionie i niniejszego consensu naszego pomienioną dzierzawę ostrską, w województwie kiiowskim leżącą, to iest miasto Ostrze ze wszytkimi miasteczkami, folwarkami, zamkami, wsiami, wójtostwami, szołyństwami, młynami, karczmami, które tu za wyrażone i iakoby zosobna mianowane mieć chcemy, także ze wszytkimi polami, rolami, łąkami, pasiekami, borami, lasami, gajami, jeziorami, stawami, sadzawkami, rzekami wielkimi i małymi teje dzierzawie ostrskiej ze wszytkimi mieszcankami, poddanymi, kmieciami, zagrodnikami, ich czynszami, podatkami, dziesięciną, robotami, powinnościami wszelakimi zdawna przez nich płacić i oddawać zwyczajnymi, także pożytkami, prowentami iakimkolwiek imieniem nazwanymi, ogólne wszytkimi, tak iako zdawna były i iako ie urodzony niegdy ³Axak, starosta ostrski, sędzia ziemski kiiowski, mieć⁴ i po nim następujący successorowie i wielmożny Bogusław hrabia na Lesznie, podkanclerzy koronny, przerzeczonej wielmożnej Iohannej Radziwiłównie małżonek świeżo zmarły, miał i trzymał, pomieniony urodzony Michał Kazimierz Radziwił, podczaszy WXL, mieć, trzymać y zażywać do ostatniego żywota swego kresu powinien będzie. Obiecujemy przy tym po nas i niaśniejszych successorach naszych, że ani my, ani niaśnieisi successorowie nasi wzwyż mianowanego urodzonego Michała Kazimierza Radziwiła, podczaszego WXL, od spokojnego rzeczoney dzierzawie używania i trzymania nie odsądziemy i nie oddalemy, ani do odsądzenia i oddalenia mocy nikomu nie damy, ale zupełnie, spokojnie i nienaruszenie przy tym prawie dożywotnim onego zachowamy. Względem którego prawa dożywotniego kwartę do Rawy płacić powinien będzie każdego roku, prawa nasze królewskie,

87v.

Rzecznej i kościoła rzymskiego katolickiego wcale zachowując. Na co się dla lepszej wiary i pewności ręką naszą podpisujemy i pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego wtórego miesiąca września roku pańskiego MDCLIX, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XI roku.

88 Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci kancelariej naszej wielkiej koronnej II nej. Stephan Hankiewicz, i.k.mci sekretarz.

Cale podług tegosz listu consensu naszego i we wszystkim przychylając się i stosując się do onego prawa swego dożywotnego, zupełnego i wszystkiego, które iakiekolwiek do starostwa albo dzierżawy ostrskiej, w województwie kiiowskim leżącego, miała i mieć mogła, na osobę urodzonego Michała Kazimierza xcia Radziwiła, podczaszego WXL, ustąpiła, iakosz mocą niniejszej cessionie rzetelnie i skutecznie ustępuje, ceduje i wszystko też prawo swoje wlewa, nic sobie zeznającej iuz więcej prawa praetensiej albo iakiegokolwiek tytułu do tej dzierżawej albo starostwa ostrskiego zachowuje i nie zatrzymuje, ale wszystko i zupełne prawo swoje dożywotne, na pomienione starostwo albo dzierżawę ostrską sobie dotąd służące, oraz ze wszystkimi przynależnościami, miastem Ostrzą, miasteczkami, folwarkami, zamkami, wsiami, wójtostwami, szołtystwami, młynami, karczmami, rolami, polami, łąkami, pasiekami, borami, lasami, gajami, jeziorami, stawami, sadzawkami, rzekami wielkimi i małymi, mieszczankami, poddanymi, kmieciami, zagrodnikami, ich czynszami, podatkami, dziesięciną, robotami, powinnościami wszelakimi zdawna płacić i oddawać zwyczajnymi, także pożytkami, prowentami iakimkolwiek imieniem nazwanymi i ze wszystkimi ogólne przyległościami, zdawna do tej dzierżawej przynależącymi, tak iako antecessorowie wielmoż[nej] zeznającej i ona sama trzymali i zażywali, iusz rzetelnie i skutecznie, iako się wyżej namieniło, na osobę rzeczonego urodz. podczaszego WXL do trzymania, używania wlewa i ustępuje i zrzeka się. Intromissiej, która przez generała woźnego i dwóch ślachciców podług prawa urzędownie ma być uczyniona, dobrowolnie dopuszcza, a danej w też dzierżawę intromissiej, że zadnym sposobem tak prawnym, iako nieprawnym, przerzeczonemu urodz. podczaszemu cessionarzowi swemu ani sama przez się, ani przez żadne insze osoby iakimkolwiek sposobem subordinowane przeszkadzać nie będzie, obowiązuje się i zapisuje, i owszem przy spokojnej possessiej przerzeczonego starostwa albo dzierżawej ostrskiej ze wszystkimi in genere przyległościami, zdawna do tego należącymi, zachować i dotrzymać

obiecucie, stosując się we wszystkim do wyżej opisanego listu consensu naszego tym swoim cessiej za pismem środkującym. Którego dla lepszej pewności ręką własną podpisała.

Ioanna Katarzyna Radziwiłówna Lesczyńska, p[ieczeć] koronna, m[anu] p[ropria].

Którą to cessię albo wlewek prawa my król ważną, stałą i trwałą mieć chcąc one do xiąg metryki na-llszej ruskiej terazniejszej ingrossować a potom z tychże akt słowo w słowo, tak iako się znaidnie, wiernie przepisawszy stronie potrzebującej in forma authentica wydać dozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną jest przyciśniona. Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie świętego Łukasza Ewangelisty najbliższy, to jest dnia dwudziestego miesiąca października roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego jedenastego a szwedzkiego dwunastego roku.

88v.

Za sprawą i przełożeniem i.mci xdzia kanclerza koronnego.

¹⁻¹ написано крупніше.

²⁻² також.

³ пропущене ім'я „Stefan”.

⁴ описка замість „miel”.

57. 1659. X. 20(?)

Oblata przywileju dawne[go] ruskiej religiej w uniej będącej służąco de anno 1595

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62; Wpis – JIM-131, л.1242-1245a; Publ. – Harasiewicz M. Annales ecclesiae Ruthenae. P.188-192; A3P. T.4. C.111-113; AЮЗР. Ч.1.Т.7. С.627-630]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polsky, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflandskie, smoleńskie, czerniechowskie, siewierskie, a szwedzky, gottsky, wandalsky dziedziczny król. Oznaimuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, iż przyszedszy oczewiście do act cancellariej naszej ruskiej woiewództw wołyńskiego, kiiowskiego, braclawskiego, czerniechowskiego szlachetny Theodor Rusowiecky imieniem przewielebnego w Bogu ojca Iakuba Suszy, episcopa chełmskiego i bełzskiego, administratora władcyctwa włodziemskiego i brześckiego, czyniący dla wpisania do xiąg niniejszych podał per oblatam list albo przywilej stary na papierze, ruskim characterem pisany, ręką niaiśniejszego Zygmunta Trzeciego, króla polskiego i

szwedzkiego etc, także i urodzonego Zachariasza Iełowickiego, pisarza i.k.m. przereczonych woiewódtw, podpisany i pieczęcią iedną koronną mnieiszą stwierdzony, de anno millesimo quingentesimo nonagesimo quinto secunda die mensis Augusti datę w sobie maiący, prosząc nas, abyśmy go do act cancellariej tejże przyiać kazali. Który de verbo || verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Жикгимонтъ Третию Божою млстю корол полскии, великии княз литовскии, рускии, прускии, мазовецкии, жмоискии, инфлянскии и шведскии, кгодскии, вандалскии дедичныи корол. **О**знаимуемъ тимъ листом нашимъ всѣмъ вобецъ и каждому зособна, кому тое ведати належаеть, духовного и свѣцкаго стану людемъ, иж доносили до насъ унижонныи прозбы велебныи Адамъ Ипатей, прототроныи, владыка володимерскии и берестецкии, а Кирил Терлецкии, ексархъ, владыка луцкии и ѡстрозкии, именем велебного в Бозей Михала Рагозы, архиеппа метрополиты киевского, галицкаго и всея Руси, также теж именем всѣхъ преложонихъ старшихъ епповъ, архимандритовъ, игуменувъ и всего духовенства закону греческаго рускаго в потребахъ певныхъ и справахъ релии ихъ ѡколо зедноченя ихъ з костеломъ повшехнымъ и порадковъ певныхъ постановленя, которие до ствердженя стану и поволаня ихъ належать ѡбычаемъ нижеи ѡписаним. Наперед просили, абы метрополии, владицтва и иншиє релии греческаи духовенства не были даваны, токо людемъ рускаго народу и ихъ власнои релии, также абы ѡд нихъ были чотири ѡсобы годныє до таковоє владзи ѡбирани, с которих абы ѡднъ¹ на таковыє вряди через насъ былъ подаванъ, а тотъ абы не далеи трохъ мѣсеци на станъ духовныи светитъсе былъ повинен, чога мы имъ позволимо и потвердимо, коли до едности костела повшехнаго римскаго и до послушенства его приставати и трвати в немъ неѡдмѣнне и стале будутъ. Также и в посвещению преложоныхъ на зверхности вижеи менование духовныи не далеи трохъ мѣсеци, и даєт се намъ быти рѣчь повинная, и утвержаемъ ѡ темъ постановление продковъ нашихъ. **О** мѣстце в радє, ѡ то коли тая едност, даст пан Бгъ, статечне се завреть, хочемо и ѡбѣцуємо на сеиме с паны радами нашими и з станы Речи Посполитои, до того належачими, трактовати, кгдаж то єст речъ власне сеимови належачая. Над то абы владза жадная иншая такъ духовная, яко и свѣцкая, за тимъ зедноченемъ над ними, абы жадныи люде, а звлаца з Грецкыи и ѡдкол колвекъ, которые бы ѡныхъ ѡдривати ѡд того стога

спулку албо якимколвекъ способом трудним хотели, не были до панствъ тое Речи Посполитое || припушонны, абы и домовие, которие бы се звѣрхности их в тои мѣри противили, а до едности костела стого римского албо не хотили се дати привести, албо и перешкажали тому всему, абы се з владзи нашео забѣгло, роскажемо противъ таковым универсалы и мандаты с канцелярии нашео выдати, и на потом абы таковые розници, которие бы едностайное их у вѣри повшехной розумление замешати могли, ѿд ѿбчых людеи уношоны и росзѣваны не были, хочемо, яко где потреба укажет, ратов² и того не допушат, тож и врядомъ нашимъ абы того постерегали пилне поручимо. Што стороны добр церковныхъ, которие ѿд предковъ их рознимъ ѿсобам розданые и заведение сут, на которие бы тие посессорове права не мѣли, абы были до церкви привернени, а тые, которые бы право якое мѣли, аренди нѣшто с тих добр, которие держать, платили, а по зѣстю их з свѣта абы таковые маетности на церкви припадали. Также и ѿ захованю церкви при давном наданю их в добрах, на которие хоц бы привилея жадные не были, бы се ѿдно в Швангелиах вписане наидовали, позволяемо, абы и таковые добра, ѿд церкви ѿтнятые, которие бы неслушне хто держаль, волно было позивати и правом их доходити. До плаченя аренды не здаетсе намъ никого примушати, лечь таковые добра, которие бы за правом своим посессорове теперешние ѿдержали до живота своего, по смерти их до церкви ворочатисе мають, а мы их никому другому ѿдавати ани потвержат не маемо. Также и наданя добр церковных тамьтых, на которые права сут, яко теж тых, на которые бы права не было, а толко в Швангелиах старих наидовали, вцале заховати хочемо. Добра и маетности церковные, абы по смерти метрополита и инных преложонных духовных в моци и шафунку капитулы закону греческого дотол доставали ³аж аж³ аж ѿд нас уряд вакуючи кому подании будет. Привилеи, котории ѿд нас даныи уже мають, хочемо имъ вцале заховати, и за по-|| и за позволенем всѣх станов Речи Посполитое на сеиме валном волно то им будет конституциею собѣ вароват. До судовъ трибунальских, абы для перестерегания справъ своихъ спосродку себе двох ѿсобъ, яко и инные духовные релии римское, высажали, позволяемо, ѿ чом ѿднакъ с преложонными и духовенствомъ вѣри нашео католицкою злитисе и порозумѣти мают. Преложонные их духовные, почавши ѿд

звѣрхного, и которіе колвекъ, и на якомъ колвекъ стопню духовѣнства будучіе, хочѣмо абы у пошанованю и поваженю такомъ, яко и духовныѣ вѣри католицикои, были, кгда се под звѣрхност столици римское и под послушенство ѿтца стого папежа поддадут и прилучат, ѿ чом также з духовными нашими злитисѣ и порозумѣти мают. Што ся дотичет, абы монастири и церкви рускіе на костели ѿборочаныѣ не были, того в добрахъ нашихъ королевскихъ закажемъ, леч в маѣтностяхъ шляхецкихъ того учинити не можемо. Брацтва духовныѣ церковныѣ так, яко ѿд патриарховъ постановленіе суть и ѿд насъ потверженіе, абы под послушенствомъ митрополита и инныхъ преложонихъ своихъ духовнихъ вцаѣ зоставали. Однакъ кгда се первеи под звѣрхностъ костела римского прилучатъ, позволяемо и ѿныхъ при правѣ, которое ѿд насъ на то мают, захвати хочѣмо. Стороны закладаня школ и семинарии греческого и словенского языка, также абы имъ волно было друкарни свои мѣти под владзою митрополита и владиковъ, позволяемо тимъ способомъ, абы ничего тамъ противного костелови повшѣхнѣму не друковано, але все розсудкови его подлегало. А што се дотичет, абы збытки и непослушенства, которіе се ѿд поповъ некоторыхъ релии ихъ греческои по мѣстечкахъ нашихъ и шляхецкихъ под заслоною и ѿбороною некоторыхъ урядниковъ нашихъ и иншихъ шляхецкого стану люди дѣють, карати се и гамовати могли, того митрополитомъ, владикомъ и иннымъ преложонымъ релии ихъ

90v. не толко не боронимо, жебы в || маѣтностяхъ столу нашего того перестерегали и порядокъ добри чинили, але теж и урядомъ нашимъ меицѣ иннихъ, кгда потреба будетъ, абы имъ в той помощни были прикажемъ и инныхъ, абы тому противни не были, напомнимо. Уряд и влада ихъ духовная, хочѣмо, абы была цале захована, то естъ в мѣстехъ королевскихъ церкви якиѣи колвекъ набоженства ихъ влади митрополитувъ, епсповъ своихъ подлегали, а ни хто се иннии в тоѣ се не вдавалъ, што теж и урядомъ нашимъ роскажемъ, коли будетъ потреба, абы того владикомъ иннымъ преложонымъ ихъ помагали. Тоѣ на конѣцъ, ѿнымъ варуемо, абы жаденъ иннии ѿбци члвкъ, ѿпрочь которіи ѿд насъ на тоѣ ѿбран и потвержонъ будетъ, жадною собѣ ѿдколъ инои звѣрхности надъ ними не привлащалъ ани духовѣнствомъ ихъ радилъ и справовати могль, ѿвшемъ абы таковыѣ до панствъ нашихъ припушонныѣ не были, пилне того постерегати роскажемъ. Абы теж до фундованя капитулы при церквяхъ греческои релии приити могло, жебы се

тим болшеи хвала пана Бга помнажала и ряд црковныи тим лѣпшеи задерживал, коли се што такового з добрь их же манастировъ подасть, рады хочемо быти до того прихилними, вшакже так, абы и фундації старіе слушною якою частю доходовъ были заховани, до чого тимъ болшеи и пилнеи хочемо се хутливими и ласкавими показовати онымъ, коли едност повшехная утвержена и вцалѣ захована будет и послушенство с тоѣ столиці аплскоѣ римскои ѿдано ѿд них и заховано будет. Што все на тот час утвержаючи, рукою нашою подписали есмо и печат так корунною, яко и Великого князства Литовского притиснути розказали есмо. Писан в Краковѣ лѣта божого нароженя тисеча пятьсотъ деведдѣсять пятого мца августа второго дня а панова-|| а панованя королевствъ нашихъ полского 91 ѿсмого а шведского второго року.

Podpis temi słowy: Sigismundus, rex. Zachariasz Iełowicky. Miejsce pieczęci koronnej.

My tedy na supplikę i affectatię strony oblatę czyniącej⁴ przerzeczony przywilej, tak iako sam w sobie iest, do xiąg cancellariej naszej per oblatam podany przyiąć i wpisać rozkazaliśmy, pozwoliwszy aby z tychże xiąg extract, gdy potrzebować będą, authenticie był wydany. Original zaś sam wyżej inserowanego przywileiu tenże Theodor Rusowiecky offerens do siebie nazad odebrał i cancellarię naszą quitował.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielmożnego ie[go] m. xdza Mikołaiа na Prażmowie Prażmowskie[go], biskupa łuckiego, opactwa sieciechowskiego administratora, proboscza ś. Michała na zamku krak[owskim], najwyższego kanclerza koronne[go]. M.Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowski, m[anu] p[ropria]. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz decretów ruskich i act niniejszych pisarz, m[anu] p[ropria]. ||⁵ 91v.

¹ описка замість "одинъ".

² описка замість "ратоват".

^{3,3} описка, у ркпс. перекреслено.

⁴ описка замість "сзупіацей".

⁵ арк. 91v.-92v. не заповнені, після арк. 91 вирвано 14 аркушів.

|| ¹Działo się we Gdańsku w sobotę przed świętem Trzech Królów, to jest dnia trzeciego mca stycznia roku pańskiego tysiiąc sześćset sześćdziesiątego.¹ Za sprawą i przełożeniem przewielebnego i.m.x. Mikołaja na Prażmowie, nominata biskupstwa łuckiego, opactwa sieciechowskiego administratora, proboszcza ś. Michała na zamku krakowskim, etc., najwyższego kanclerza koronnego.

58. 1660. I. 2. Gdańsk

Oblata przywileju, miastu Kowel na Wołyniu służącego, anni 1660²

[Reg. – Index, f.79v.; AK, s.62]

Ian Kazimierz etc. Oznaimuiemy etc. Własne to jest monarchów dzieło nie tylko państwa swoje rozszerzać i one zwycięskimi ograniczać obeliskami, ale tesz na to pilne oko mieć, aby w dobrym rządzie, pokoju i swobodach zachowane zostawały, przez co i na nieśmiertelną sławę u potomnych wieków i na miłość, i confidentią u poddanych własnych sobie zarabiać zwykli. Item cito jest ustawiczny serca naszego excitarz, który nam usipiać nie da, codziennie prawie wystawuiąc nam przed oczy państwa koron[nej] tej nam desuper powierzone, do iednego iakoby wszystkie conatus i pieczołowania nasze diriguiąc celu widzieć one w takim postanowieniu i porządku, w którym by zostaiąc żadnym fatalnym nie podlegali przypadkom, a daleko mniei wnątrznym oppressiom i violenciom, lecz przy swobodach, prawach i porządku zachowane będąc, onych spokojnie zażywać mogli. Iakosz za szczegulną boską prouidentią i iednostainemi Rzeptej głosami, iak skoro na thronie królewskim zasiedliśmy, największa w tym nasza piecza była, aby prawa, przywileie, swobody i inne praerogatiwy i zwyczaje dawne nie tylko całe w Koronie tej, lecz i każdego zosobna xięstwa i miasta zostawały. Albo to przy innych, które nam produkowane były, prawach i przywileiach i miasto nasze Kowel z swoimi także na ten czas praesentowało się prawami, które hac iniquitate i belli tempestatibus poniekąd naruszone są. My iednak iako supremus legum arbiter supplendo defectum, a oraz maiąc nad ustąpieniem i ruiną iego słuszną compassię tym rescriptem naszym one reassumuiemy, circa ius teutonicum we wszystkich in genere punktach || i dawnych zwyczajach zachowuiemy i wiecznymi czasy approbuiemy. Które to prawa, przywileie i zwyczaje dawne lubo tak od dzierżawców, iako i od samych mieszczan dotąd sacrosancte w powinnej obserwanciej zostawaiają, iednak poniewasz w niektórych

punktach mieszczanie kowelscy, wierni poddani nasi, *aggrauatos se esse praesumunt*, przeto my chcąc i w tych punktach całe i nienaruszenie prawa, przywileje *fundatae ciuitatis* i zwyczajnie dawne miastom wszystkim *in genere iure teutonico seu magdeburgico* fundowanym, pogotowiu i miastu naszemu Kowlu zwykłe i powinne zachować niniejszym przywilejem naszym deklarujemy i postanawiamy. Naprzód aby mieszczanie wszyscy tak osiadłość swoje mający, iako i inni przysięgą miastu obowiązani, komorą mieszkający, we wszystkich sprawach swoich tak *criminalnych*, iako i *potocznych* u sądu albo urzędu burmistrzowskiego i radzieckiego albo też wójtowskiego lub *landwujtowskiego* i *ławniczego* *salua appellatione* do starosty swojego albo urzędu jego, na ten czas będącego, ztamtąd do nas i sądu naszego *zadwornego* od każdego dekretu ostatniego albo *vim definitiuae* mającego sprawiedliwości szukali, a do dworu albo raczej zamku, opuściwszy urząd miejski lub sąd wuytowski albo *landwuytowski* i *ławniczy*, nie udawali się. Urząd też zamkowy aby w tym punkcie poddanym naszym, mieszczanom kowelskim, *iure theutonico et magdeburgico* zafundowanym praw, przywilejów i dawnego zwyczaju nie gwałcił, sądów miejskich we wszystkich *in genere* sprawach nie przeszkadzał, sam sobie sprawiedliwości *omisso ordinario ciuile iudicio* nie czynił, ale aby sprawy mieszczan, poddanych naszych, w należytych i przyzwoitych sądzie miejskim sązione były, dopuszczał i *ex debito officii sui* dopomagał pod winami w prawie opisanemi, roskazujemy. Item ponieważ na pewnych łanach miasto nasze Kowel zasiadło, z kąd podatki Rzeptej i inne miejskie ciężary płacić mieszczanie powinni, pod terażniejszy zaś czas niemało pustych gruntów w mieście pozostało, które różnej kondiciej ludzie posiadli i posiadają, przeto deklarujemy, aby każdy, *ktokolwiek* grunt albo *possessię* w mieście naszym Kowlu *legitimo iuris titulo* otrzymał albo *napotym* otrzyma, takowy każdy *powienien ex vi statuti et constitutionum regni* wszystkie *in genere* ciężary, podatki i *contribucie* tak Rzeptej, iako i miejskie z tego gruntu *possessiej* swojej *ponosić* i *oddawać* zarówno z *inszemi* mieszczanami, to osobliwie deklarując, że żaden *ile plebeia[s] conditionis* mieszczaninem byź i *possessiej* w mieście dostawać nie może, asz *pierwej przysięgę fidelita[ti]s* Bogu, nam, Rzeptej i miastu *temusz* odda. Item ponieważ w każdym mieście *królestw* i *państw* naszych *miejsca publici iuris*, osobliwie *ratusze* i przy nich *miejsca in circulo* miasta *zostające* nie mogą byź *per priuatum* osiągnięte, tedy i *ll* w tym punkcie *stosując* się do prawa

pospolitego i samej słuszności, na potomne czasy ustanawiamy, aby żaden tak Chrześcianin, iako i żydowskiego narodu człowiek kramnu pod ratuszem stanować i trzymać nie ważył się, osobliwie pod ratuszem w pośrodku miasta, asz za szczególnym burmistrza i rady dozwoleństwem i wiadomością salua pensione certa, o którą się z urzędem albo całym miastem rozmówić i postanowić mają. Item ponieważ żalobliwą i w tym supplikę nam podano, że Żydzi, arendę ceł i myt na ten czas trzymając, różne oppressie i extractie nad Chrześciany, wiernymi poddanymi naszymi, wyciągają, przez co nie tylko zubożały lud do swojej perfectie przyść nie może, ale tesz targi i iarmarki niemal całe w mieście naszym Kowlu zaginęły, a zatym i w podatkach nam i Rzeptej powinny skarb znaczny uszczerbek cierpi, przeto zabiegając ulteriori mało postanowiamy, aby ceł i myt arendarze po mieszczańach, poddanych naszych, w mieście Kowlu nie wyciągali, ieno te, które ex vi et dispositione legum publicarum należą, a to pod winami w prawie pospolitym de iniuste extorto teloneo postanowionemi. W czym ieżeliby terażniejszy arendarz i napotym będący dalej poddanych naszych aggrawować chciał, za pierwszą skargą instigatorowi naszemu prawem czynić roskazujemy. Item deklarujemy, że miasta nasze iure theutonico et magdeburgico osadzone i mieszczenie wszyscy tak osiedli, iako i przysięgli, komorą mieszkający, do żadnych ciężarów przez zamek praetendowanych, osobliwie do kupowania i przedawania mleczna, warzywa, zbóż i inszych iarzyn iakimkolwiek nazwiskiem mianowanych tak w targ, iako i bez targu, do narzucania onych i przymuszania do podwód niezwyczajnych poblizszych i naidalszych, także z listami posyłania i wszelkich robocizn (które poddani nasi, iure colonario we wsiach osadzeni, ponosić i opravować powinni) nie należą i należeć ex natura sua nie mogą, w czym ieżeliby dalsze praeiudicium poddani nasi, mieszczenie kowelscy, mieli, osobny onym do nas recurs ma być. Na ostatek przerzeczonych mieszczań kowelskich, poddanych naszych, przy dawnych prawach, przywilejach i zwyczajach, a mianowicie tych, które prawu pospolitemu nie są przeciwne, całe zachowujemy, tak iednak, aby powinności zdawna zamkowi albo dzierzawcom starostwa naszego kowelskiego należące oddawali, appellaciej w małych i wielkich criminalnych i potocznych sprawach do urzędu starościęgo dopuszczali, prywatni mieszczenie, osiedli i przysięgli w sprawach swoich, ile z równymi z spółmieszczańami swymi nie gdzie indzie, ieno do urzędu miejskiego uciekali się, sprawiedliwości

szukali, w wyciąganiu podatków Rzeptej i miejskich nikogo nie ochraniaли, ale każdego || ktokolwiek possessorem bonorum ciuilium proportionaliter do płacenia przymuszali, około ratusza bezpieczeństwa przestrzegali i nikomu tam bez wiadomości i pozwolenia swego wdzierać się, osobliwie Żydom, nie pozwalali, owszem we wszystkim podług praw i przywileiów sobie zdawna służących, przysięgą ztwierdzonych, cale się zachowali - surowo roskazujemy. Wielmożnemu zaś staroście naszemu kowelskiemu i urzędowi jego, teraz i na potym będącemu, zlecamy, aby i sam do tego wszystkiego dopomagał i przestrzegał ex debito et zelo boni publici, żeby się według dawnych przywileiów i zwyczajów we wszystkim dosić stało. A dla lepszej wiary i wagi ten terażniejszy przywilei nasz ręką własną podpisaliśmy i pieczęć wielk koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan we Gdańsku dnia II mca stycznia roku pańskiego 1660, panowania naszego polskiego XII, szwedzkiego XIII roku.

Przy obecności pp. senatorów, urzędników koronnych i WXL sekretarzach i innych wielu dworzan k.i.m., na ten czas przy boku i.k.m. będących, przez ręce wielebnego w Bogu xieżda Mikołaja Prażmowskiego, nominata biskupstwa łuckiego, kanclerza wielkie koronnego etc. Ian Kazimierz, król. Pieczęć w puszcze blaszany zawieszoney wyrażona wielka koronna. Ewarist Ian z Beżec Beżeczki, pisarz i dworzanin pokowy³ i.k.m.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *описка замість „покойowy”.*

¹ Działo się we Gdańsku we czwartek nazajutrz po święcie świętej Agnieszki panny i męczenniczki, to jest dnia 22 miesiąca stycznia roku 1660.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza.

59. 1660. I. 19. Gdańsk

Miasteczka Haisin, Kiślak w województwie braclawskim, także Olszana w starostwie korsuńskim urodzonemu Stanisławowi Iakubowskiemu dożywotnim prawem dane

[Reg. – Index, f.80; AK, s.62; Sig.-3, f.21]

Ian Kazimierz etc. Oznamujemy etc., isz my mając dobrze wiadome i zalecone cnoty, wiarę, stateczność, odwagę i w dziele rycerskim znamienitą umiejetność urodzonego Stanisława Iakubowskiego, który nam w różnych wojennych okazyiach przeciwko każdemu nieprzyjacielowi, osobliwie iednak pod te znamieszania i rozruchy ukraińskie przeciwko Moskwie i

wiarołomnym Kozakom, z uszczyrbkiem² zdrowia i substancją swojej stawiając dostatecznie oświadcza, chąc go do dalszej nam i Rzędziei zachęcić usługi, w nagrodę podług tych prac krwawych i niewczasów woennych umyśliliśmy mu miasteczka nasze Haisin i Kiślak, w województwie braclawskim leżące, po rebellizantach II i krzywoprzysięzcach naszych Kozakach, tak iako trzymał urodzony niegdy ³Odrzywolski, starosta winnicki, tudzież i miasteczko Olszana nazwane, w starostwie Korsuńskim będące, po niejakim Kozaku Gricku Lesnickiem, pułkownikowi mirhorodzkiem, prawem dożywoćnim dać i conferować, iakosz niniejszym przywileiem naszym dajemy i łaskawie conferujemy. Względem którego prawa dożywoćniego przerzeczony urodzony Stanisław Iakubowski pomienione miasteczka Haisin, Kiślak i Olszana nazwane ze wszystkimi do nich przynależnościami, folwarkami, gumnami, budynkami, rolami, polami, łąkami, sianożęciami, paszami, borami, lasami, jeziorami, stawami, sadzawkami, rzekami, młynami, barciami, poddanymi i ich robociznami, czynszami, daninami i ze wszystkimi ogółem do tych dóbr pożytkami i przyległościami, nic nie excipuiąc, tak iako inne antecessorowie i possessorowie trzymali i zażywali, trzymać i spokojnie zażywać będzie asz do ześcia żywota swego, obiecuiąc to naszym i najaśniejszym następców naszych imieniem, isz przerzeczonego Stanisława Iakubowskiego od spokojnej wzwwyż mianowanych miasteczek, puki żyć będzie, nie oddalemy possessiej ani successorowie nasi oddała, lecz go przy spokojnym zażywaniu i prawie dożywoćnim zachowamy i następcy nasi zachowaią. Względem czego powinem będzie z tych dóbr wszelakie podatki Rzędziei uchwalone płacić i inne powinności trybem inszych obywatelów województw⁴ i powiatów tamecznych, także i służbę woenną, aby tego potrzeba będzie, odprawować, tak iako przešli tych miasteczek possessorowie czynili i oddawali, prawa nasze królewskie, Rzędziei i Kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką własną podpisaliśmy się i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan we Gdańsku dnia dziewiętnastego stycznia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego, panowania naszego polskiego XII, szwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ *написано крупніше.*

² *описка замість „uszczerbkiem”.*

³ *пропущене ім'я „Іан”.*

⁴ *дописано над рядком.*

¹Działo się w Krakowie w piątek nazajutrz po święcie świętego Marcina biskupa i wyznawcę, to jest dnia 12 miesiąca listopada roku p[ąńskiego] 1660.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza. 60. 1660. XI. 10. Kraków

**Horodnictwo łuckie po śmierci urodzonego Pawła Ochłopowskiego || urodzonemu Michałowi Paszkiewiczowi, żołnierzo-
wi**

95v.

[Reg. – Index, f.80; AK, s.62; Sig.-3, f.138; Sig.-4, f.56]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż mając wzgląd osobliwy na wierne zasługi urodzonego Michała Paśkiewicza, które nam i Rzęptej w różnych okazyiach wyświadczał rzetelnie i dotąd wyświadczać nie przestae, abyśmy mu iasnym dowodem łaskę naszą pokazali, chętnie barzo urząd horodnictwa łuckiego, po śmierci urodzonego Pawła Ochłopowskiego do naszej przypadły dispositiej, dać i conferować umyśliliśmy, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym tak, aby pomieniony urząd horodnictwa ze wszytkimi prawami, dochodami i praerogatiuami, które mu zdawna należą i służą, miał, trzymał i onego zażywał do ostatniego kresu życia swego. Co do wiadomości wszytkich, komu to wiedzieć należy, osobliwie dygnitarzów, urzędników i wszytkich stanu ślacheckiego województwa wołyńskiego obywatelów donosząc, mieć chcemy, aby pomienionego urodzone[go] Paszkiewicza za własnego i prawdziwego horodniczego łuckiego mieli i znali i onego przy prawach, zwyczajach, praerogatiuie i dochodach, które do tegosz należą urzędu, zachowali, inaczej nie czyniąc dla łaski naszej z powinności onej. Dla lepszej wiary niniejszy przywilej nasz przy podpisie ręki naszej pieczęcią koronną zapieczętować roskazaliśmy. Dan w Krakowie dnia X mca listopada roku pańskiego MDCLX, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli maioris cancellariae regni. Andreas Miaskowski, abbas praemeten[sis], regens cancellariae regni.

¹⁻¹написано крупніше.

¹Działo się w Krakowie we wtorek nazajutrz po święcie ś. Mikołaja biskupa, to jest dnia 7 miesiąca grudnia roku pańskie[go] 1660.¹

61. 1660. XII. 4. Kraków

Dobra Bukaczów i Hrehorówka, na Zadnieprzu leżące, po śmierci urodzone[go] Alexandra Hołoniewskiego wakujące, urodzonemu Stephanowi Żukowi nadane

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-3, f.148; Sig.-4, f.64v.]

96 Ian Kazimierz, król polski etc. Ozmajmuujemy, iż my na woienne urodzone[go] Stephana Żuka zasługi, które nam i Rzeptej po te wszystkie pospolitego zamieszania w państwach naszych czasy oddawał i nie zaniechywa oddawać i dalej, mając wzgląd osobliwy i miłościwy na dowód naszej przeciwko niemu królewskiej dobroczynności i łaski umyśliliśmy mu dobra nasze Bukaczów i Hrehorówka nazwane na Zadnieprzu, w województwie² leżące, do szafunku naszego po śmierci urodzonego niegdy Alexandra Hołoniewskiego przypadłe, dać i conferować, iako to daiemy i conferuujemy niniejszym II listem naszym, tak aby pomienione dobra nasze Bukaczów i Hrehorówkę ze wszytką ich włością i okolicznością, slobodami, futorami, polami, gruntami, rolami, pasiekami, sianożęciami, borami, lasami, rzekami, ieziorami, młynami, folwarkami, dworami, budynkami, poddaniami i ich roboczniżami, powinnościami, czynszami, daniami, dziesięcinami, pożytkami i wszelkimi przynależytościami i przyległościami, do tychże dóbr zdawna należącymi, miał, trzymał i onych spokojnie zażywał do ostatniego kresu życia swego. Obiecuiemy to bowiem naszym i niaśniejszych nastempców naszych, królów polskich, imieniem, że wyżej mianowanego urodzone[go] Żuka od używania i dzierzawy dóbr tych nie oddalemy, ani komu inszemu oddać nie dopuścimy, zachowując go całe przy spokojnym używaniu i dożywotniej dzierzawie, co i niaśniejszy nastempcy nasi uczynią. A względem którego dożywotniego używania dóbr tych pierwszego roku według constitutiej nowej czworaką wniesić³, dalszych zaś lat dwoiaką zwyczajną kwartę do skarbu koron[nego] czasu zwyczajnego wnosić będzie powinien, prawa przy tym nasze królewskie, Rzeptej i Kościoła ś. katolickiego zachowując całe. Dla lepszej tego wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Krakowie dnia IV mca grudnia roku pańskie[go] MDCLX, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stephanus Hankiewicz, s[e]cr[e]t[ar]i[u]s reg[iae] m[aiest]at[is].

¹написано крупніше.

²пропущено „kiiowskim”.

³описка замість „вносіть”.

¹Działo się w Krakowie w piątek przed świętem świętego Thomasza Apostoła, to jest dnia siedmnastego miesiąca grudnia roku pańskiego 1660.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza.

62. 1660. XII. 16. Kraków

Sędztwo krzemienieckie po śmierci urodzonego Iana Iarmolińskiego urodzonemu Marcinowi Ledóchowskiemu, żołnierzowi

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-3, f.153; Sig.-4, f.67v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy tym listem etc. Zawsze się to zachowuie, że każdego cnotcie i odważnym zasługom słuszne nagrody bydź mają, daleko więcej tym, których nie tylko wrodzone cnoty, ale tesz i dzielność męstwa nam i Rzeptej w podawaniu częstych okazyi przeciwko różnym incursiom nieprzyiacielskim doświadczona zaleca. Przeto nie inakszym cnot i dzielności urodzony Marcin na Ledóchowie Ledóchowski idąc, nic nie pochybiając sławą znacznych męstwem doświadczonych przodków swoich, których pod czas terazniejszy nastempcą będąc, w szcerości służąc ojczyźnie chęć swoją ku usłudze jej w wielu utarczkach ciężkim razem nieprzyiacielskim na nią nastempuiącym wytrzymywaiąc, iako mąż i żołnierz mężnie się zawsze stawiał i więzienie w Ordzie przez lat kilka w potrzebie wzięty za dostojenstwo nasze, iako tesz i całość Rzeptej, ponosił i teraz w świeżo przeszłych expeditiach niemałym kosztem okrite pocztami swymi chorągwie zasadzaiąc, łaskę sobie naszą niemałą przez to ll pozyskał, a nad to i częstokroć na zjazdach publicznych, iako to conuokatiej, elekteij, coronatiej naszej i na inszych tak wielu sejmikach w województwie swoim wołyńskim i na generalnych sejmach oświadczał. Aby tedy nieustawiając przeciwko sobie za te cnoty uznawał przychilność i dobroczynność naszą królewską chętnieśmy na to umysł nasz skłonili, żeśmy za obraniem od dignitarzów, urzędników i obywatelów powiatu krzemienieckiego czterech candidatów wakuiący urząd sędztwa ziemskiego krzemienieckiego po śmierci urodzonego Iana Iarmolińskiego przerzeczonemu urodzonemu Marcinowi Leduchowskiemu ze wszystkimi prawami, praerogatiuami, obuentiami i

96v.

innymi przynależnościami, temu urzędowi z prawa albo z zachowanego zdawna zwyczajai służącemu² dali i conferowali, iakosz daiemy i conferuiemy terażniejszym listem naszym, a to do ostatnich dni żywota swego albo póki na wyższy iaki urząd albo godność nie postąpi. Co do wiadomości wszystkich dignitarzów, urzędników i obywatelów wdztwa wołyńskiego a powiatu krzemienieckiego donosząc, mieć chcemy i roskazuiemy, abyście przerzeczonego urodzonego Marcina Ledóchowskiego za prawdziwego sędziego krzemienieckiego mieli i znali, miejsce, prawa, praerogatywy i obuentie, do tego urzędu zdawna należące, wszystkie iemu, a nic komu inszemu przyznawali i oddawali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Krakowie dnia XVI mca grudnia roku pańskiego MDCLX roku naszego polskiego XII a szwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stephan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz. Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego w Bogu ie[go] m. xdza Mikołajia na Prażmowie Prażmowskie[go], biskupa łuckiego, opactwa sieciechowskiego administratora, proboszcza kościoła ś. Michała na zamku krakowskim, najwyższego kanclerza koronnego.

97 M. Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowsky. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz i decretów iego ruskich, a oraz act tych pisarz, m[anu] p[ropria].³ ||

¹написано крупніше.

²описка замість "служачемі".

³арк. 97-101 незаповнені, після арк. 96v. п'ять аркушів вирвано.

101v. || ¹Zaczyna się rok, daj Boże, szczęśliwy 1661. Za panowania niaśniejszego Iana Kazimierza, króla polskiego i szwedzkiego etc. Za urzędu kanclerskiego iaśnie wielebnego ie[go] mci xdza Mikołajia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskie[go], kanclerza w. koronnego, opata sieciechowskiego etc. Działo się w Warszawie w sobotę w dzień świętego Grzegorza Papieża, to iest dnia dwunastego mca marca roku pań[skiego] 1661.¹

63. 1661. III. 7. Warszawa

102 **Podsędkowstwo || podsędkowstwo krzemienieckie po śmierci urodzone[go] Rostockiego urodz. Rudeckiemu**

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-3, f.200]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Acz wszytkim w tej

Rzeczyptej patriciis do wszelakich w tejże ojczyźnie dignitarstw i honorów wolny przystęp, iednak że w przybieraniu więc na urzędy sądowe ludzi strictiorem zwykliśmy czynić delectum, iakoby na nich byli postanowieni ludzie nie tylko urodzeniem, cnotą, ale tesz prawa umiętnością i w rzeczach experientią inszych celowali. Przy znamienitych tedy qualitates niemniejsze cnoty wiary przeciwko nam i ojczyźnie, a przy tym zasług w publicznych różnych funktiach i w biegłości w prawie ojczystym urodzonego Dymitra Ursula Rudeckiego, wdztwa wołyńskiego znacznego obywatela, uczynionym zaleceniu, gdy nam praesentowana iest na urząd podsędkostwa ziemskiego krzemienieckiego po śmierci urodzonego niegdy Andrzeia Bołbasa Rostockiego, podsędku krzemienieckiego, wakujący, more et instituto przodków swych z odprawionego zgodnie sejmiku czterech candidatów elektiią authenticzną, w której między innemi tamże mianowanemi tenże urodzony Rudecki położony iest, snadnie się skłoniliśmy do tego, abyśmy ten urząd podsędkostwa pomienionemu urodz. Rudeckiemu dali i conferowali, iakoż daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym, tak aby ten urząd podsędkostwa ze wszystkimi praerogatiuami, prawami, wolnościami, miejscem w sądzie ziemskim krzemienieckim i innych okazyiach, zgromadzeniach publicznych, także pożytkami, temusz urzędowi z prawa i zwyczaiu służącymi i do niego należącymi, trzymał, zażywał do ostatniego życia swego kresu albo tesz postąpienia na wyższy urząd albo godność iaką. Co do wiadomości wszystkich, osobliwie iednak dignitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego wdztwa wołyńskiego powiatu krzemienieckiego obywatelów przywodząc, mieć po nich chcemy, aby odtąd nie kogo innego, tylko urodzonego Dymitra Ursula Rudeckiego za podsędku ziemskiego krzemienieckiego znali, mieli i poważali, onego przy praerogatiuach, wolnościach, miejscu i wżytku, do tego urzędu z prawa i zwyczaiu pospolitego należących, zachowali iako dla łaski naszej, tak tesz powagi urzędu tegosz. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia VII mca marca roku pań[skiego] MDCLXI, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stefan Hankiewicz, i.k.mci sekretarz i pisarz. ॥

102v.

¹¹написано крупніше.

¹Działo się w Warszawie w sobotę nazajutrz po święcie Zwiastowania Naświętszej Panny Mariej, to jest dnia dwudziestego szóstego mca marca roku 1661.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza. 64. 1661. III. 23. Warszawa

Wójtostwo kiiowskie urodzonemu Stefanowi Hankiewiczowi, sekretarzowi i pisarzowi dekretów ruskich i.k.mci

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-3, f.210; Sig.-4, f.31; Wpis – MK-206, f.346v.-347v. (konserwacja przy wójtostwie 1667)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Wyświadczyć chcąc łaskę naszą królewską urodzonemu Stefanowi Hankiewiczowi, pisarzowi akt i dekretów naszych ruskich, sekretarzowi naszemu, który od kilkunastu lat na dworze naszym zostając, w sprawach publicznych często nam i Rzeczyptej czyni przysługę, aby iakąkolwiek odniósł od nas wdzięczność, umyśliliśmy onemu wójtostwo w mieście naszym Kiiowie z dawnych czasów fundowane, do dispositiej naszej należące a na ten czas bez własnego i prawdziwego possessora zostające, do eliberowania zwykłym prawnym słusznym sposobem i w possessię swoją osiągnięcia dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym, tak aby to wójtostwo sposobem namienionym eliberowane z iurisdikcją wójtowską sądową, iako zdawna tamże należy, z gruntami, budynkami, folwarkami i wolnościami, zdawna i prawa[mi] do niego należącymi, pomieniony urodzony pisarz i sekretarz nasz trzymał i onego zażywał do ostatniego życia swego kresu, obiecuiąc po nas i niaśniejszych następcach naszych, że onego ani my, ani niaśniejszy następcy naszy od tegosz wójtostwa nie oddalimy, ani nikomu oddalenia mocy nie damy, lecz cale i nienaruszenie przy prawie dożywotnim iego zachowamy, tosz i niaśniejszy następcy naszy uczynią. Po ześciu zaś iego z tego świata nie pierwej successorowie iego z tego wójtostwa ustąpić będą powinni, asz im summa tamże zapisana albo przez commissarzów naszych otaxowana, im że odliczona i zapłacona będzie, prawa nasze, Rzeczyptej i Kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisaliśmy się i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXIII mca marca roku pańskiego MDCLXI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. X.
103 Stanisław Lipski, sekretarz i.k.mci. ||

¹написано крупніше.

65. 1661. III. 23. Warszawa

Plenipotencia na osobę urodz. Pawła Tetery od urodz. Stefana Hankiewica uczyniona

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed aktami metryki naszej ruski¹ województwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej urodzony Stefan Hankiewicz, sekretarz nasz i dekretów naszych ruskich pisarz, zdrowy będąc na umyśle i na ciełe, iawnie i dobrowolnie zeznał, iakosz i na ten czas zeznaie, iż on za wierne i życzliwe usługi, które nam i całemu domowi naszemu królewskiemu od lat kilkanastu oddaie, a nawet i w publicznych Rzeczyptej funkciiach z wygodą wielką zasługuie się, otrzymawszy z miłościwej łaski naszej wójtostwo sądowe w mieście naszym Kiiowie a chcąc podług prawa i zwyczaiu do rzetelnego też łaskę naszą skutku przywieść i w possessię swoją tesz wójtostwo kiiowskie z iurisdikcją sądową osiągnąć, daie i pozwala władzę i moc zupełną takową, iaką według prawa potrzeba, urodzonemu Pawłowi Teterzi, wojska naszego Zaporoskiego na ten czas generalnemu pisarzowi, tak aby on czas wolny i sposobny upatrzywszy, urzędownie podług prawa i zwyczaiu, w województwie kiiowskim zachowałęgo, intromissią wziął, dobra do wójtostwa tegosz zdawna należące w swoje dzierżenie i possessię imieniem urodzonego sekretarza naszego obiał, z budynków, gruntów i tychże dóbr wszelkie pożytki brał, a potym chował do dalszej deklaraciej tegosz urodzonego sekretarza, nad to aby iurisdikcję sądową zafundował, lentwujta człowieka dobrego, doświadczonego i w sądach biegłego, nam i Rzyptej życzliwego, postanowił, sądy ordynował i żeby we wszystkim porządnie tak sądy, iako i dochody szły, disponował. A że sam urodz. sekretarz nasz, wójt kiiowski, dla usług naszych na ten czas od boku naszego oddalać się i do Kiiowa ziachać nie może, tedy temusz urodzonemu Pawłowi Teterze, pisarzowi, plenipotentowi swemu, pozwala i moc daie, aby komu inszemu, człowiekowi zasłużonemu, nam i Rzptej wiernemu, życząc o tosz wójtostwo umówił się i kontraktował, a potym po consens nasz posłał, obiecuiąc, iż cokolwiek przerzeczony urodzony umocowany iego względem tegosz wójtostwa kiiowskiego na stronę i pożytek pomienionęgo sekretarza naszego uczyni i konkludue, to wszystko za wdzięczne i za stałe przyiac tak, iakoby sam tam obecnie będąc czynił i konkludował.

A dla większej wagi i mocy tesz plenipotentię ręką swoją || 103v.

podpisuie: Stephan Hankewic, ie[go] kr. mci sekretarz, decretów ruskich pisarz, wójt kiowski, m[anu] p[ro]p[ri]a.

Którą tę plenipotentię my za proźbą urodzonego sekretarza naszego do xiąg niniejszych wpisać i stronie affektuiącej z tychże akt wiernie słowo w słowo przepisawszy authenticznie wydać i pieczęcią wielką koronną dla lepszej wiary stwierdzić roskazaliśmy. Działo się etc., iako wyżej etc.

¹ *описка замість "ruskiej".*

¹ Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześci niedzielnym koronnym we czwartek po święcie świętego Stanisława biskupa i męczennika, to iest dnia dwunastego miesiąca maia roku pań[skiego] 1661.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza.

66. 1661. V. 11. Warszawa

Podkomorstwo łuckie po śmierci urodz. Czwertyńskiego urodz. Wacławowi Hulewiczowi, rothmistrzowi i.k.mci

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Ta iest prawdziwa i gruntowna zacność, która nic za szczęściem urodzenia ani za faworem fortuny dostaie się, ale która od samej pochodzi cnoty i iej bywa obiaśniona promieniami. Królowie zaś, którym z nieba najwyższy dany iest na ziemi rozsądek, przez to zabarzej nieśmiertelnej imienia swego dostepuią słowy, gdy nie z łaski ani pobłażania, ale z powinności zarówno i powinne oddaią teź samej cnotie zapłaty i nagrody. Co iśmy, gdy pilnie uważamy i oraz przegładami się w dziełach, przymiotach, nauce, postępkach i chwalebnych onych tej Korony synów zasługach, wszystkie te ozdoby w osobie urodzonego Wacława Hulewicza, podsędka łuckiego i rothmistrza naszego, znajdujemy. Bo urodziwszy się w starożytnej, cnotą, wiarą i żarliwym ku panom swym affektem, iako tesz odważnymi rycerskimi dziełami sławnej zawsze w ruskich kraiach familiej, idąc przykładem i torem przodków swoich, od młodego wieku począwszy służyć niaśniejszemu świętej pamięci Władysławowi Czwartemu, panu bratu i antecessorowi naszemu, żadnej nie omieszkał okaziej, w której by wprzód pocztami znacznymi, prętko potym chorągwiemi okrytemi z znaczną stratą substantiej własnej i odwagą zdrowia swego, i przeciwko nam samym przez wszystkie expeditie swojej nie miał potwierdzić życzliwości przy nienaruszonym wiernym poddaństwie. Czego iasnym dowodem iest męstwo i odwaga pod czas niedawnej potrzeby z Szeremetem i z Kozakami pod

Cudnowem, gdzie dzielnego i nieustraszonego żołnierza powinności odprawuiąc i nie inszego przed oczema nie maiąc, iedno dobrą sławę, a za całość ojczyzny zdrowia swego odwagę w oczach wielmożnych hetmanów i wszystkiego wojska || wojska z działa śmiertelny prawie na ciele szwank odniósł. Aby tedy za takowe cnoty i odwagi nasze przeciwko sobie uznawał przychilność i dobroczynność, chętnieśmy na to umysł nasz skłonili, abyśmy go za obraniem dygnitarzów, urzędników i wszystkich powiatu łuckiego obywatelów między czterma candidatami na podkomorstwo łuckie, po śmierci niegdy urodzonego Hrehorego Czetwertyńskiego wakuiące, podnieśli i tem na urząd ze wszystkimi prawami, praerogatiuami, obuentiami i innemi przynależytościami, temu urzędowi z prawa albo z zachowałego zdawna zwyczajui służącymi, conferowali, iakosz conferuiemy i daiemy niniejszym listem naszym aż do ostatniego kresu życia iego albo póki na wyższy iaki urząd i godność nie postąpi. Co do wiadomości wszystkich dignitarzów, urzędników i obywatelów województwa wołyńskiego a powiatu łuckiego donosząc, mieć chcemy i roskazuiemy, abyście przerzeczonego urodzonego Waclawa Hulewicza za własnego i prawdziwego podkomorzego łuckiego mieli i znali, miejsce, prawa, praerogatywy i obuentie, do tego urzędu zdawna należące, wszystkie iemu, a nie komu innemu przyznawali i oddawali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. ²Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy.² Dan w Warszawie na sejmie walnym dnia XI miesiąca maia roku pańskiego MDCLXI, panowania naszego polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w puszcze blaszanej zawieszanej wielkiej koronnej. Andreas Miaskowski, abbas praetemen[sis], regens cancell[ari]ae regni.

¹⁻¹написано крупніше.

²⁻²повтор у ркпс.

¹Działo się w Warszawie we wtorek przed świętem Wniebowstąpienia Pana i Zbawiciela naszego najbliższy, to jest dnia dwudziestego czwartego miesiąca maja roku pańskiego 1661.¹ Za sprawą tegosz i.m.x. kanclerza.

67. 1661. V. 24. Sambor

Oblata przywileju na województwo czarniechowskie wielm. Stanisławowi Bieniewskiemu, kasztellanowi wołyńskiemu

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-3, f.111, 300(wydanie ekstraku); Sig.-4, f.33v.]

104v. Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przyszedszy do akt metryki województwa czarniechowskiego cancellariej naszej wielkiej koronnej ślachtetny Stanisław Urbański, cancellariej naszej pisarz, podał per II oblatam do tychże akt przywilej niżej inserowany na województwo oraz z generalstwem czarniechowskiem wielmożnemu Stanisławowi Kazimierzowi Bieniewskiemu, kasztellanowi na ten czas wołyńskiemu, służący. Który to przywilej od słowa do słowa tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, wołyńskie, kiowskie, smoleńskie, czarniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, oznajmujemy. Przeworni monarchowie na wysokie godności a bliskie thronów swoich senatorskie krzesła takich zwykli wzywać i osadzać mężów, których przy zacnym urodzeniu dożyły wiek i rozum, biegłością nauk, experientią w rzeczach i ludziach, osobliwie państw i narodów obcych wypolerowany, na ostatek znaczne iakie przysługi publiczne w ojczyźnie nad innych czyniły znamienitemi i godnymi. Powaga bowiem i stałość maiestatów królewskich, a zatym i państw nie tylko w przestronności prouincyi, mnostwie narodów i wojsk potędze, wspaniałości i bogactwach miast, ale tesz osobliwie na mądrych consiliarzach, senatorach (których adiutores imperii mądrycy nazywaią), a zatym dobrym rządzie i sprawowaniu tychże królestw. Bez tych wielkość i potęga by największych państw iako nieporządna snadno do zamieszania, a za czasem zguby przychodzi. Nic innego i my zażywaliśmy braku i deliberatjej w przypadłej do dispositiej naszej godności województwa czarniechowskiego po śmierci wielmożnego niegdy Krysztofa Tyškiewicza, wojewody i generała czarniechowskiego, a po długim rozmyśle naszym na wielmożnego [go] Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, kasztellana na ten czas

wołyńskiego, bohusławskiego starosty, serce nasze skłoniliśmy, uważywszy przy dojrzałości wieku rozsądek, naukę wysoką i biegłość w sprawach i postanowieniu tej Rzeczyptej, a króm innych cnot i zasług na sprawiedliwą szalę wziąwszy przysługę iego w ojczyźnie świeżo znamienicie uczynioną, to iest gdy będący od nas w wielkim zamieszaniu Rzeczyptej i niebezpieczeństwie największym do wojska naszego Zaporowskiego wprzód za posła, a potym i za commissarza naszego naznaczony, odważną i mądrą dzielnością i radą swoją zdziaczały swawolą i pochlebnym szczęściem a nieprzyjaznemu sąsiadowi naszemu iusz hołdujący naród wprzód do nawrócenia się do powinnego nam posłuszeństwa, a potym i uspokojenia z Rzeczaptą łącznego przywiódł i dotychczas w tejsze usłudze koło gruntownego domowego uspokojenia z dobrem Rzeczyptej, z szczerą ku ojczyźnie i nam miłości nie ustaie, snadnieśmy onemu tę wdzięczność oświadczyć i na wyższą godność iako godnego pomknąć umyślili, iakosz niniejszym przywileiem naszym temusz wielmożnemu Bieniewskiemu, kasztellanowi wołyńskiemu, województwo czerniechowskie oraz i z generalstwem albo starostwem czerniechowskim, przychylając się do ordynatiej Rzeczyptej i constitutiej, w roku tysiąc sześćset trzydziestym piątym o tymże woiewództwie uchwalonej, daimy i conferuemy niniejszym listem naszym II naszym, tak aby pomienione woiewództwo i z starostwem, także dobrami do niego należącymi, mianowicie miastem Czerniechovem, wójtowstwem tamże będącym i z innymi miasteczkami, wsiami, slobodami, do tegosz starostwa należącymi, tak iako antecessorowie iego trzymali, mianowany wielmożny woiewoda z praerogatiuą i iurisdikcją dwoiaką trzymał i z dóbr należyte pożytki brał do ostatniego życia iego kresu albo tesz na większą godność postąpienia. Co do wiadomości wszytkich, mianowicie woiewództwa czerniechowskiego dignitarzów, urzędników i wszytkich tamecznych stanu rycerskiego obywatelów przywodząc, mieć chcemy, aby wielmożnego Stanisława Kazimierza Bieniewskiego za prawdziwego własnego woiewodę i generała czerniechowskiego mieli, znali, onemu w iurisdiktiej i praerogatiuach nie tylko iako woiewodzie, ale tesz i staroście z prawa i zwyczaiu należących wszędzie i zawsze odpowiadali. Względem zaś dóbr tegosz starostwa kwartę i inne ciężary publiczne wedle dawnych constitutyi i świeższej, także i według lustratiej terażniejszej odprawować i płacić corocznie do skarbu bęndzie powinien. Na co dla lepszej wiary przy podpisie

ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan we Samborze dnia czwartego mca września roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego trzynastego.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stefan Hankiewicz, ie[go] królewskiej mci sekretarz.

A tak my król wyżej mianowany przywilej do akt metрики naszej wpisać i z onych słowo w słowo wypisawszy stronie affektuiącej in forma authentica wyciąć roskazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna jest przyciśniona.

Działo się w Warszawie etc. ut supra.

¹⁾написано крупніше.

68. 1661. V. 12. Warszawa

Arrest sejmowy między instygatorem koronnym i delatorem urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodzonymi Andrzejem i Adamem Czapllicami i innymi pozwanymi

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.7]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i aktia między instygatorem koronnym i jego delatorem, urodzonym Stanisławem Kowalewskim, łowczem kiiowskim, stroną powodową, z iednej, a urodzonymi Andrzejem i Adamem Czapllicem, Anną Suchodolską, Maximilianem, Władysławem i Marcjanem Czapllicami, arianami, pozwanymi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypożwem wydanym i exequowanym. Który z xiąg grodzkich włodziimirskich authentice wyięty tak się w sobie ma:

105v. Wypis z xiąg grodzkich zamku włodziimirskiego roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego miesiąca aprila dziewiątego dnia. Na || urzędzie grodzkim w zamku i.k.mci włodziimirskim przede mną, Stefanem Wyszpolskim, burgrabim zamku włodziimirskiego, i księgami niniejszymi grodzkimi starościńskimi stanąwszy oczywiście, woźny generał wdztwa kiiowskiego, wołyńskiego, bractawskiego i czerniechowskiego ślachetny Samuel Omelianowicz ku zapisaniu do akt niniejszych zeznał relatię swoją tymi słowy, iż on mając przy sobie stronę dwóch ślachty, ludzi wiary godnych, to jest pana Iana Wolskiego i Andrzeja Łapkowskiego, z którymi roku terażniejszego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego miesiąca marca dwudziestego dziewiątego dnia mandat i.k.mci z pieczęcią

koronną na urodzonych Iędrzeia i Adama Czapliców, niegdy zeszłego Alexandra Czaplica Haliczańskiego synów, i Annę Piotrową Suchodolską Rupniowskiego, pozwanych, ad instantiam instigatora sądowego i urodz. i.m. pana Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, powoda, wydany w sprawie w tym mandacie niżej inserowanym mianowicie wyrażonej. Który przyniósszy do dworu haliczańskiego, we wsi Haliczanach będącego, a zastawszy tam urodzonych pp. Andrzeia i Adama Czapliców i pana Rupniowskiego, także panią Piotrową Suchodolską, przed którymi w izbie na stole oczywiście ten mandat położył, im samym i czeladzi dwornej o oddaniu tego mandatu opowiedział. Który mandat tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, wołyńskie, kiiowskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wam, urodzonym Iędrzeiowi i Adamowi Czaplicom, niegdy zeszłego Alexandra Czaplica Haliczańskiego synom, braci rodzonej, dóbr śmiercią ojca waszego odumarłych, to jest wsi Haliczan cum attinentiis, Nowydwór, Dażwa, Serkizów, Berybundy i Nery dziedziców, także Annie Piotrowej Suchodolskiej, wsi Mokowice ex iuribus onej dzierżawcy, także Rupniowskiemu, wsi Berezolup dziedzicznej urodzonych Marciana, Władysława i Maximiliana Czapliców, a w summie pewnej kilka tysięcy złotych zastawne prawo mającemu, possessorom, arianae spurciciae sequacibus, z osób i wszelakich dóbr waszych leżących i ruchomych, a osobliwie z przereczonych wsi i części w nich zostających a prawom waszym podległych, i z summ tak na dobrach przereczonych, iako i gdziekolwiek będących w Koronie i w województwach do państw naszych ściągających się, przykazujemy, abyście przed sądem naszym na sejmie walnym koronnym w Warszawie albo gdzie się odprawować będzie szóstego dnia od zaczęcia sejmu (prima tamen exclusa) przypadającym, w ten czas, gdy ta sprawa ex registro suo przed sąd nasz przywołana będzie, oblicznie i zawicie stanęli na żalobę instigatora koronnego i iego delatora urodzonego Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, powoda. Który przychylając się do prawa ll prawa pospolitego tak dawnego, iako i pośledniejszego nouellis constitutionibus wyrażonego, któremi obojgiem w chrześcijańskiej Rzeczyptej przestrzeżono iest, aby wszelaka rabiosa impietas arianicae spurciciej nie tylko nie znajdowała się i szerzyła, ale tesz

106

i vescigia onej bezbożności nie mogły uspiam być strzeżone, dla czego i ex legis praescripto czas naznaczony teżże arianicae blasphemiae blasphemis sectis, abyście intra hoc tempus cum personis suis et bonis distractis z Korony wyprowadzili, a w niewyprowadzeniu się z Korony od teżże bezbożności odstępując do wiary świętej katolickiej nawrócili się, a po nawróceniu się i przyjęciu wiary chrześcijańskiej bonorum et nobilitatis praerogatiuae retentionis capaces zostawali, czym wy pro solita sua et malitiosa temeritate wzgardziwszy, ojczystych swobód decoru, którymi synowie onej w oczu wszystkiego świata iaśnieją, tudzież i macierzyńską Rzeczyptej łaskawość podeptawszy, nie zachowawszy się ex praescripto onej, bo ani sami przez się z Korony wyprowadziliście się, ani dobra swoje wyprzedali, i owszem sami in speciem wyprowadzenia się z Korony wyiachawszy trochę, sam incognito znowu powróciwszy się do tychże dóbr, częścią w onych zostawacie, częścią u drugich skrewnionych sobie sąsiadów przemieszkiwacie a dobra zas przez czeladź swoją i niektórych podufnych sąsiadów in concredito powierzone trzymacie, a w tym waszym postempku rigori prawa pospolitego sprzeciwiając się. Przez który uporczywy wasz aryańskiej postemppek i żeście w winy confiskatjej dóbr przepadli, do wskazania onych abyście na terminie stanęli i tam sami z niewyprowadzenia się winy podług prawa odnieśli, iako i dobra wasze abiudicari przysłuchali się i na wszystko, co prawa czasu deklarowano będzie, attentowali. Dan w Krakowie we szrodę po święciech Narodzenia Pańskiego tysiącznego sześćsetnego sześćdziesiątego roku.

Za którym to mandatem mianowany woźny rok i termin stronom obom, tak pozwanym ku usprawiedliwieniu się, iako aktorowi do poparcia tej sprawy, przed sądem i.k.mci sejmowym na sejmie walnym sześćniedzielnym w Warszawie albo gdzie się odprawować będzie szóstego dnia od zaczęcia sejmu (prima tamen exclusa), dnia wtórego mca maja roku terażniejszego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego przypadającym w ten czas, gdy ta sprawa przed sądem sejmowym przywołana będzie ex registro competenti, stanowiąc się ku rozprawie prawnej złożył i naznaczył, i na tym tę swoją relatię prawdziwie zeznał, prosząc aby do akt była przyięta i zapisana, co otrzymał. Z których i ten wypis pod pieczęcią grodzką włodzimirską jest wydan. Pisan w zamku Włodzimirskim.

Adam Czarnołuński, wojski buski, pisarz grodzki włodzimirski, m[anu] p[ro]pria]. Miejsce pieczęci. Correx[it] Pomiażkiewicz.

²Na terminie tedy dzisiejszym,² z tegosz wyżej || opisanego pozwu mandatu naszego przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to iest instigator koronny i iego delator urodzony Stanisław Kowalowski, łowczy kiiowski, oblicznie oraz z ślachtetnym Stanisławem Łaskowskim przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, urodzonych pozwanych przez woźnego generała dworu naszego ślachtetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej po pierwszym i wtórym wołaniu spraw wołyńskich, teraz przywołanych, w zysku sprawy win prawnych, to iest poenarum legum capitatis, infamiej i confiskatiej dóbr z przydaniem woźnego generała któregokolwiek i odesłaniem na exequutię do urzędow starościch grodzkich albo innych przyzwoitych pod którychkolwiek iurisdikcją lub w osobach, lub na dobrach pozwani przyścignieni bydź mogą, którą exequucię urzędy tesz za requisitią i instantią strony powodowej czynić będą pod winą wiecznej bannitiej, quae praesentibus interponitur, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej naszej dekretowej ruskiej ślachtetny Stefan Motowidło wyżej napisane i otrzymane lucrum albo raczej zysk i condemnatę imieniem wszytkich urodzonych pozwanych wcześniej arresztował. Który arreszt, ponieważ debite podług prawa iest założony, my król przyiąc i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym we czwartek po święcie świętego Stanisława, biskupa i męczennika, najbliższy, to iest dnia dwunastego miesiąca maia roku pańskie[go] tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII, szwedzkiego XIV roku.

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebnego ie[go] mci x. Mikołaiia na Praźmowie Praźmowskiego, biskupa łuckie[go] i brzeskiego, najwyższego kanclerza koronnego, opata sieciechowskiego.

¹ *навпроти заголовка на лівому полі дописано „о тож”.*

²⁻² *написано крупніше.*

69. 1661. V. 12. Warszawa

¹Arrest sejmowy między instigatorem koron[nym] i delatorem urodz. Stanisławem Kowalowskim a urodzonymi Alexandrem i Dorotą Czaplicami, małżonkami

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.7-v.]

107 Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i aktia między instigatorem koronnym i iego delatorem, urodzonym Stanisławem Kowalowskim, łowczem kiiowskim, stroną powodową, z iednej || z iednej, a urodzonymi Alexandrem Czaplicem i Dorotą z Przytyka, małżonkami, arianami, pozwanymi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypożwem wydanym i exequowawym. Który z xiąg ziemskich warszawskich authenticie wyięty w sobie tak się ma:

Actum Varsaviae in conuentione regni generali feria quarta post Dominicam Iubilate proxima anno D[omi]ni mill[esi]mo sexcent[esi]mo sexag[esi]mo primo. Ad iudicium s[acrae] r[egiae] m[aiestatis] actaque praesentia conuentionalia regni g[e]n[er]alia Varsaviens[ia] person[a]l[ite]r veniens m[i]n[ister]ialis regni g[e]n[er]alis prouidus Laurentius Rokosik in vim suae verae ac fidelis relationis palam ac libere recognouit quia ipse citationis huius infrascriptae tenoris talis:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Wam urodzonym Alexandrowi Czaplicowi i Dorocie z Przytyka, małżonkam, personis infamibus, z państw naszych proscriptis, nie uznaiąc wam locumstandi z osób i sprawy niżej opisanej i dóbr waszych wszystkich, ruchomych i nieruchomych, także i summ pieniężnych, gdziekolwiek i u kogokolwiek będących, roskazuiemy, abyście przed nami i pp. radami naszymi na sejmie warszawskim od początku sejmu dnia szóstego, pierwszy iednak wyiawszy, od położenia tego mandatu za niedzień sześć na ten czas, gdy ta sprawa przywołana i sądzona będzie, oczywiście i zawicie stanęli za instantią instigatora naszego koronnego z delatiej urodzonego Stanisława Kowalowskiego, rothmistrza i chorążego chorągwi naszej nadwornej, iż wy nie obawiając się surowości win w prawie opisanych, nie dbając nic na rigor, w statutach dawnych, constitutiach świeżych anni mill[esi]mi

sexcent[esi]mi quinquag[esi]mi octawi et noni o sekcie ariańskiej albo nowokrzczeńskiej włożonej, któremu prawu wyraźnemu nie tylko nie dosyć czyniąc, ale się sprzeciwiając, bywszy constitutiami mianowanymi z państw naszych proscripti, prawu i czasowi w constitutiach do wyprzedania się ariańskiej naznaczonemu in contrarium, w państwach naszych, nie in postliminio, dobra wsi Grocholno, w wdztwie sendomirskim leżące, dziedziczne, inszych arianów przy sobie przechowywając, iisdem complicitatem, sami zostawiając infames praebendo, nie wyprzedawszy się trzymacie et usumfructum z tychże dóbr bierzecie, sekciej ariańskiej nabożeństwa zażywacie, potajemnie one rozsiewacie. Przeto pożywa was instigator cum suo delatore do widzenia i przysłuchania się wskazania na was iuxta praefatas constitutiones poenas infamiae et colli cum confiscatione bonorum, także do nakazania czynienia exequutiej, was iako personis infamibus dekretem sejmowym naszym, do przysądzenia dóbr miasteczka Kisielina w wdztwie wołyńskim, wsi Rokitno w województwie kiiowskim, Grocholno w wdztwie sendomirskim i innych, w iakichkolwiek II województwach i powiatach leżących, i przyległościami, także summy pieniężne, gdziekolwiek i u kogokolwiek się znajdować będą, confiscari a urodzonemu delatorowi, w wielu expeditiach wojennych od młodości iego aż do tego czasu dobrze nam i Rzęptej zasłużonemu, adiudicari i to co się według prawa i słuszności pokaże na was w postanowienia, abyście stawali na terminie przyszłym, iako na roku zawitym, gdzie przeciwko wam szerzej proponowane będzie, i prawnie usprawiedliwiliście się. Dan w Warszawie w poniedziałek po Niedzieli Wstępnej miesiąca marca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego. Copiam sigillatam ad bona Grocholno in palatinatu Sendomirien[si] curiam citatorum ibidem sitam feria secunda post Dominicam Laetare quadrag[esim]alem proxime praeterita, exportavit et familiae ibidem praeuentae de positione publicavit.

107v.

Gabriel Prażmowski, notarius ter[re]strijs Varsauien[sis]. Locus sigilli. Correx[it] Gadowski.

²Na terminie tedy dzisiejszym,² z tegosz wyżej opisanego pozwu mandatu naszego przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i iego delator, urodzony Stanisław Kowalewski, łowczy kiiowski, obliczne oraz z ślachtetnym Stanisławem Łaskowskim przed nami i sądem naszym sejmowym stanąwszy, urodzonych pozwanych przez woźnego generała dworu

naszego ślachtetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej po pierwszym i wtórym wołaniu spraw wołyńskich, teraz przywołanych, w zysku sprawy win prawnych, to jest poenarum legum capitibus, infamie i confiscaciej dóbr z przydaniem woźnego generała któregokolwiek i odesłaniem na exequutię do urzędów starościch grodzkich albo innych przyzwoitych pod którychchkolwiek iurisdikcją lubo w osobach, lub na dobrach pozvani przyścignieni bydź mogą, którą exequutię urzędy tesz za requisitią i instantią strony powodowej czynić powinni będą pod winą wiecznej bannitiej, quae praesentibus interponitur, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej naszej dekretowej ruskiej ślachtetny Stefan Motowidło wyżej napisane i otrzymane lucrum albo raczej zysk i condemnatę imieniem urodz. pozwanym wcześniej arresztował. Który arreszt, ponieważ debite podług prawa jest założony, my król przyjąc i do xiąg zapisać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna jest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym we czwartek po święcie świętego Stanisława biskupa i męczennika najbliższy, to jest dnia dwunastego mca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII, szwedzkiego XIV roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie w[ielebnego] ie. mci x. kanclerza wielkie koron[ego].

¹ *навпроти заголовка на лівому полі дописано „о тож”.*

²⁻² *написано крупніше.*

70. 1661.V.18. Warszawa

108

Additia II additia sejmowa między instigatorem koron[nym] i urodz. Stanisławem Kowalowskim a urodz. Czaplicami, bracią [Reg. – Index, f.80; Prot. - ARS-21, f.7v.-8]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielnny walny koronny sprawa i aktia między instigatorem koronnym i iego delatorem, urodzonym Stanisławem Kowalowskim, łowczem kiiowskim, stroną powodową, z iednej, a urodzonymi Andrzejem i Adamem Czaplicom, Anną Suchodolską, Maximilianem, Władisławem i Marcianem Czaplicami, arianami, pozwanymi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypożwem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, wołyńskie, kiiowskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wam, urodzonym Iędrzeiowi i Adamowi Czaplicom, niegdy zeszłego Alexandra Czaplica Haliczańskiego synom, braci rodzonej, dóbr śmiercią ojca waszego odumarłych, to iest wsi Haliczan cum attinentiis, Nowydwór, Dażwa, Serkizów, Berybundy i Nery dziedzicom, także Annie Piotrowej Suchodolskiej, wsi Mokowice ex iuribus onej dzierżawcy, także Rupniowskiemu, wsi Borezołup dziedzicznej urodzonych Marciana, Władysława i Maximiliana Czapliców, a w summie pewnej kilka tysięcy złotych zastawne prawo mającemu, possessorom, arianae spurciciae sequacib[us], z osób i wszelakich dóbr waszych leżących i ruchomych, a osobliwie z przereczonych wsi i części w nich zostających a prawom waszym podległych, i z summ tak na dobrach przereczonych, iako i gdziekolwiek będących w Koronie i w woiewództwach do państw naszych ściągających się, przykazujemy, abyście przed sądem naszym na sejmie walnym koronnym w Warszawie albo gdzie się odprawować będzie szóstego dnia od zaczęcia sejmu (prima tamen exclusa) przypadającym, w ten czas, gdy ta sprawa ex registro suo przed sąd nasz przywołana będzie, oblicznie i zawicie stanęli na żalobę instigatora koronnego i iego delatora, urodzone[go] Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, powoda. Który przychylając się do prawa pospolitego tak dawnego, iako i pośledniejszego nouellis constitutionibus wyrażonego, któremi obojgiem w chrześciańskiej Rzeczyptej przestrzeżono iest, aby wszelaka rabiosa impietas arianicae spurciciej nie tylko nie znajdowała się i szerzyła, ale tesz i vestigia onej bezbożności nie mogli uspiam być strzeżone, dlaczego i ex legis praescripto czas naznaczony teżje arianicae spurciciae blasphemis sectis, abyście intra hoc tempus cum personis suis et bonis distractis z Korony wyprowadzili, a w niewyprowadzeniu się z Korony teżje bezbożności odstęmpuiąc do wiary świętej katholickiej nawrócili się, a po nawróceniu się i przyięciu wiary chrześciańskiej bonorum et nobilitatis praerogatiuae retentionis capaces, zostawali, czym wy pro solita sua et malitiosa temeritate wzgardziwszy, ojczystych swobód ll decoru, którymi synowie onej w oczu wszystkiego świata 108v. iaśnią, tudziesz i macierzyńską Rzeczyptej łaskawość podeptawszy, nie zachowawszy się ex praescripto onej, bo ani sami przez się z Korony wyprowadziliście się, ani dobra swoje wyprzedali, i owszem

sami in speciem wyprowadzenia się z Korony wyiachawszy trochę, sam incognito powróciwszy się do tychże dóbr, częścią w onych zostawacie, częścią u drugich zkrewnionych sobie sąsiadów przemieszkiwacie a dobra zaś przez czeladź swoją i niektórych podufnych sąsiadów in concredito powierzone trzymacie, a w tym waszym postępku rigori prawa pospolitego sprzeciwiając się. Przez który uporczywy wasz aryański postempek i żeście w winy confiskatjej dóbr przepadli, do wskazania onych abyście na terminie stanęli i tam sami z niewyprowadzenia się winy podług prawa odnieśli, iako i dobra wasze abiudicari przysłuchali się i na wszystko, co prawa czasu deklarowano będzie, attentowali. Dan w Krakowie we środę po święciech Narodzenia Pańskiego tysiącznego sześćsetnego sześćdziesiątego roku.

Alias iako tenże pozew, w księgach grodzkich włodzimirskich dnia dziewiątego miesiąca aprila roku terażniejszego przy relatjej położenia onego zeznanej wpisany, szerzej w sobie obmawia.

¹Na którym terminie¹ z tegosz pozwu przypadającym, gdy strona powodowa na sejmie terażniejszym, to jest we czwartek po święcie świętego Stanisława biskupa i męczennika dnia dwunastego mca maia pozwanych wyżej mianowanych, przez woźnego generała z rejestru sądowego przywołanych w zysku sprawy win prawnych, to jest poenarum legum capitis, infamiej i confiskatjej dóbr z przydaniem woźnego generała któregokolwiek i odesłaniem do urzędów starościnych na exequcję albo innych przyzwoitych, pod którychkolwiek iurisdikcją, lub w osobach, lub na dobrach pozwani przyścignieni bydź mogą, którą exequcję urzędy tesz za requisitią i instantią strony powodowej czynić powinni będą pod winą wiecznej bannitjej, quae praesentibus interponitur, z dopuszczenia sądu naszego sejmowego wzdała i condemnowała była. Potym wkrótce przyszedszy do kancellarjej naszej dekretowej ruskiej szlachetny Stefan Motowidło wyżej napisane i otrzymane lucrum albo raczej zysk i condemnatę imieniem pozwanych wcześniej arresztował. Który arreszt jest przyjęty i do xiąg zapisany.

²Na terminie tedy dzisiejszym,² z tegosz arresztu przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa przez urodzonego Alexandra Radziszewskiego, viceinstigatora koronnego, przed nami i sądem naszym stanęła, od pozwanych urodzony Marcian Czaplic swoim i urodz. Maximiliana i Władysława Czapliców tylko imieniem odezwawszy się, o przydanie patrona albo prokuratora do obrony sprawy tej upraszał. Urodzony też

Stanisław Rupniowski oblicznie stanąwszy wnosił, iż urodzony Kowalowski niesłusznie na honor jego nastąpił, nie tylko w pozwie samym i relaciej, w grodzie włodzimirskim zapisanej, arianem go mianował, lubo się to nigdy nie pokaże, ale tesz i condemnatę nader onemu szkodliwą otrzymał, upraszając aby za to poenis de meritis był karany. Przeciwnym sposobem replikując urodz. Radziszewski, viceinstigator II viceinstigator koronny, imieniem principała swego odpowiedział, że urodzony Kowalowski przeciwko urodzone[mu] Rupniowskiemu sprawy proponować nie chce i nie proponuje, i lubo w pozwie iest mianowany, iednak go z tego terminu i sprawy wypuszcza. ³My tedy z pp. senatorami i radami,³ przy boku naszym siedzącymi, po takowych controuersyjach, ponieważ strona powodowa iudicialiter deklaruie się, że nie chce popierać tej sprawy przeciw urodzonemu Rupniowskiemu i cale go wypuszcza, tedy tegosz urodzone[go] Stanisława Rupniowskiego od terminu i sprawy tej wolnym czynimi i, że honorowi jego nic to szkodzić niema, deklaruujemy. Urodzonym zaś Czaplicom wyżej wspomnionym za patrona do obrony sprawy ich urodzonego Adama Czarnołuskiego przydaiemy i termin tymże stronom przed nami i sądem naszym sejmowym stawienia się i dalszej tej sprawy naszej decyziej słuchania bez wszelkich przypozwoń, gdy sprawa z rejestru sądowego przywołana będzie, zachowuiemy zawity. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym sześćniedzielnym we środę przed Niedzielą Krzyżową, to iest dnia ośmnastego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Za sprawą i przełożeniem tegosz i.m.x. kanclerza w. koronnego.

¹⁻¹ написано масніше.

²⁻² написано масніше і крупніше.

³⁻³ також.

71. 1661.V.18. Warszawa

Additia sejmowa między instigatorem koronnym i urodzonym Stanisławem Kowalewskim a urodzonymi Czaplicami, małżonkami

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.8]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc, iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy

sześciedzielny walny koronny sprawa i aktia między instigatorem koronnym i iego delatorem, urodzonym Stanisławem Kowalewskim, łowczym kiiowskim, stroną powodową, z iednej, a urodzonymi Alexandrem Czaplicem i Dorożą z Przytyka, małżonkami, arianami, pozwanymi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu naszego przypożwem wydanym i exequowanym. Który w sobie tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflanskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalcki dziedziczny król. Wam, urodzonym Alexandrowi Czaplicowi i Dorocie z Przytyka, małżonkom, personis infamibus z państw naszych proscriptis, nie uznaiąc wam locumstandi, z osób i sprawy niżej opisanej i dóbr waszych wszystkich, ruchomych i nieruchomych, także i z summ pieneznych, gdziekolwiek i u kogokolwiek będących, roskazujemy, abyście przed nami i pp. radami naszymi na sejmie warszawskim od początku sejmu dnia szóstego, pierwszy iednak wyiawszy, a od położenia tego mandatu za niedziel sześć, na ten czas, gdy przywołana sprawa i sądzona będzie, oczywiście i 109v. zawicie stanęli za instantią instigatora || naszego koronnego z delatiej urodzonego Stanisława Kowalowskiego, rothmistrza i chorążego chorągwi naszej nadwornej, iż wy nie obawiając się surowości win w prawie opisanych, nie dbaiąc nic na rigor, w statutach dawnych, constitutiach świeżych anni mill[esi]mi sexc[e]nt[esi]mi quinquag[esi]mi octau i et noni o sekcie ariańskiej albo nowokrzczeńskiej włożonej, któremu prawu wyraźnemu nie tylko nie dosyć czyniąc, ale się sprzeciwiając, bywszy constitutiami mianowanymi z państw naszych proscripti, prawu i czasowi w constitutiach do wyprzedania się ariańskiej naznaczonemu in contrarium, w państwach naszych, nie in postliminio, dobra wsi Grocholno, w wdztwie sendomirskim leżące, dziedziczne, inszych arianow przy sobie przechowywaiąc, iisdem complicitatem, sami zostawiając infames praebendo, nie wyprzedawszy się trzymać et usumfructum z tychże dóbr bierzecie, sekciej ariańskiej nabożeństwa zażywacie, potaiemnie one rozsiewacie. Przeto pozywa was instigator cum suo delatore do widzenia i przysłuchania się wskazania na was iuxta praefatas constitutiones poenas infamiae et colli cum confiscatione bonorum, także do nakazania czynienia exequutiej was iako personis infamibus dekretem sejmowym naszym, do przysądzenia dóbr miasteczka Kisielina w województwie wołyńskim, wsi Rokitno w wdztwie kiiowskim, Grocholno w

wdztwie sendomirskim i innych, w iakichkolwiek wdztwach i powiatach leżących, i przyległościami, także summy pieniężne, gdziekolwiek i u kogokolwiek się znajdować będą, confiscari a urodzonemu delatorowi, w wielu expedytych woiennych od młodości jego aż do tego czasu dobrze nam i Rzeczyptej zasużonemu, adiudicari, i to co się według prawa i słuźności pokaże na was do postanowienia, abyście stawali na terminie przyszłym, jako na roku zawitym, gdzie przeciwko wam szerzej proponowano będzie, i prawnie usprawiedliwicie się. Dan w Warszawie w poniedziałek po Niedzieli Wstępnej miesiąca marca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego.

Alias iako tenże pozew, w księgach ziemskich warszawskich feria quarta post Dominica Iubilate proxima anno d[omi]ni millesimo sexc[e]nt[esi]mo sexag[esi]mo primo przy relatywie położenia onego zeznanej wpisany, szerzej w sobie obmawia.

¹Na którym terminie¹ z tegosz pozwu przypadającym, gdy strona powodowa na sejmie terażniejszym, to jest we czwartek po święcie świętego Stanisława biskupa i męczennika dnia dwunastego mca maia przez ślachtetnego Stanisława Łaskowskiego stanąwszy, pozwanym wyżej mianowanym, przez woźnego generała z rejestru sądowego przywołanych w zysku sprawy win prawnych, to jest poenarum legum capitis infamiej i confiscatjej dóbr z przydaniem woźnego generała któregokolwiek, i odesłaniem do urzędów starościnych na exequutię albo innych przyzwoitych, pod którychkolwiek iurisdikcją, lub w osobach, lub na dobrach pozwani przyścignieni bydź mogą, którą exequutię urzędy tesz za requisitią i instantią strony powodowej czynić powinni będą pod winą || pod winą wiecznej bannitjej, quae praesentibus interponitur z dopuszczenia sądu naszego sejmowego wzdała i condemnowała była. Potym wkrótce przyszedzsy do kancelarjej naszej ruskiej dekretowej szlachtetny Stefan Motowidło wyżej napisane i otrzymane lucrum albo raczej zysk i condemnatę imieniem pozwanym wcześniej arresztował. Który arreszt jest przyjęty i do xiąg zapisany. ²Na terminie tedy dzisiejszym,² z tegosz arresztu przypadającym i dotąd się kończącym, gdy strona powodowa przez urodzonego Alexandra Radziszewskiego, viceinstigatora koronnego, przed nami i sądem naszym stanęła, od urodzonych possessorów dóbr, o które się sprawa toczy, odezwali się urodz. Marcian Czaplic i Łukasz Liniewski, upraszając imieniem tychże possessorów o przydanie prokuratora albo patrona do obronienia sprawy. ³My tedy z pp. senatorami i

110

radami,³ przy boku naszym siedzącymi, przychylając się do takowej słusznej affektatiej urodzonego Adama Czarnołuskiego przydaiemy, i termin tymże stronom przed nami i sądem naszym sejmowym stawienia się i dalszej tej sprawy naszej decyśniej słuchania bez wszelkich przypozwoń, gdy sprawa z rejestru sądowego przywołana będzie, zachowuiemy zawity. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym sześćniedzielnym we śróde przed Niedziłą Krzyżową, to iest dnia ósmnastego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebne[go] i.m.x. kanclerza w. koron[nego].

¹⁻¹ написано масніше і крупніше.

²⁻² також.

³⁻³ також .

72. 1661.V.27. Warszawa

Dekret sejmowy między instigatorem koron[nym] i urodzonym Stanisławem Kowalowskim, aktorem, a successorami urodz. Liniewskiego, także Marcjanem Czaplicem, Szymonem Rożewskim i Ianem Puzinowskim, pozwanymi

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.8-9]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego sejmowego woiewództw wołyńskiego i kiiowskiego przed nas i sąd nasz sejmowy sprawa i akcja między urodzonymi instigatorem koronnym i delatorem Stanisławem Kowalowskim, łowczem kiiowskim, stroną powodową, z iednej, a urodzonymi małżonką, successorami i potomkami urodzonego niegdy Andrzeia Liniewskiego, sędziego łuckiego ziemskiego, tudziesz urodzonym Marcjanem Czaplicem, starościcem horodelskim, iako principałem, Szymonem Rożewskim i Ianem Puzinowskim iako powodami i innymi, dwoma osobnymi 110v. pozwami mandatów naszych powtornych pozwanymi, II z drugiej strony. Z których ieden tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wam, urodzonym Annie Łysakowskiej, pierwszego małżeństwa urodzonego niegdy Siostrzewitowskiego,

komornika granicznego bełzkiego, a potem wtórego urodzonego niegdy Andrzeia Liniewskiego, sędziego ziemskie[go] łuckiego, pozostałej małżonce, także Mariannie Czapskiej, Alexandrze Liduchowskiej, Bogumile i Krzysztynie Konstantiej, zakonniczej świętej Brigitty klasztoru łuckiego, córkom, Mariannie Liniewskiego, córce zesłego p. Stefana Liniewskiego, chorążego parnawskiego, z Theophili Lisowskiej spółdzonej, Thomaszowi, Władisławowi, Theodorowi, Ierzemu, Ostaphiemu Liniewskiemu z sprawy niżej opisanej i dóbr waszych wszytkich, ruchomych i nieruchomych, roskazuiemy, abyście przed sądem naszym na sejmie walnym w Warszawie szesćniedzielnym, od położenia mandatu tego powtórnego za niedziel dwie albo na ten czas, kiedy z rejestru przywołaia sprawy oczywiście i zawicie stanęli na instancję i prawne poparcie urodzonego instigatora naszego koronnego i iego delatora Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, powodowej strony. Który wier. ww. z przytomnością małżonków, których że macie, i opiekunów waszych wam z prawa należących przypozywaia¹ iusz powtórnymi mandatami po otrzyman[iu] na wiern. ww. contumacii sędziego ziemskiego łuckiego małżonce i rodzica ww. do gotowego terminu z pozwów, na sejm od powodowej strony względem dóbr Kisielina, miasteczka z iego przynależnościami, urodzonemu łowczemu kiiowskiemu iako dobrze nam i Rzeczyptej zasłużonemu żołnierzowi i chorążemu naszemu prawem wieczystym po urodzonym niegdy Alexandrze Czaplicu Kisielińskim z pewnych przyczyn tak w samym oryginalnym naszym przywileiu, iako i pozwanych opisanych, conferowanych i darowanych, przeciwko pomienionemu małżonkowi wier. waszej wydanych, wiszącego i przypadającego do widzenia i przysłuchania się sprawy i spraw wszytkich z tak wiele razy mianowanym małżonkiem, rodzicem wier. ww., po którego śmierci ciężar spraw na wiern. ww. spa[dł]^{1a}, na sejmie tak osobno, iako z inszymi w tychże pozwach wyrażonymi z imion i przezwisk mianowanymi, którzy zarówno z nimi w niektórych sprawach są pozwani, zostaiących i wiszących, poparcia, nakazania win, surowości i ostrości, które za sprzeciwiem się prawu i dekretem tak naszym sejmowym, iako i tribunalskim na osobę swą ściağnął, i przy ustąpieniu z dóbr nienależnie posiadłych wskazania kontraktów i zapisów przeciwko przywileiom naszym, praeiudiciose, wedle prawa super perduelles dawnym || dawnym zaszyłych, tudziesz i zniesienia processów o te dobra otrzymanych na terminie specificow[anym] z przysądzeniem szkod powodowi

na dwadzieścia tysięcy złotych popadłych skassowania i tego co według prawa się pokaze postanowienia, stanowcie się na przyszłym terminie iako na roku zawitym i prawnie usprawiedliwcie. Dan w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca maia roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego.

Ioannes Tanski, instigator regni.

Drugiego zaś pozwu mandatu naszego tenor jest takowy:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czarniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wam, urodzonym Marcianowi Czaplicowi, starościczowi horodelskiemu, iako uczynku niżej mianowanego principałowu, Szymonowi R[ozew]skiemu² i Ianowi Puzinowskiemu, tegosz uczynku pomocnikom, i inszym wszystkim iakokolwiek do tej sprawy należącym i mieszaiącym się, których imiona i przezwiska za wyrażone tu mieć chcemy, z sprawy niżej opisanej i dóbr wszystkich roskazujemy, abyście wiern. ww. przed sądem naszym na sejmie walnym w Warszawie sześćniedzielnym, od położenia mandatu tego powtórnego za niedziel dwie albo na ten czas, kiedy z rejestru przywołaia sprawu, oczywiście i zawicie stanęły na instancję i prawne poparcie urodz. instigatora naszego koronne[go] i iego delatora urodzone[go] Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, chorążego naszego, powodowej strony. Który powtórnymi po otrzymaniu contumatiej na wiern. ww. pozywa o to, iż w. ww. naradziwszy się i namówiwszy spólnie między sobą, nie obawiając się surowości i ostrości win, w prawie pospolitym i constitutiach na naieżdników na dobra cudze i gwałtowników pokoju pospolitego tak sprzeciwiających się uporciwie dekretem naszym sejmowym i tribunalskim, smieliście i ważyliście się wieś Rokitno nazwaną, w wdztwie kiiowskim będącą, urodzonemu powodowi za zasługi iego po urodzonym niegdy Alexandrze Czaplicu iako po rebellizancie od nas conferowaną i dekretemi sejmowymi i tribunalskimi przysądzoną, iusz w spokojnej dzierzawie urodzonego powoda przez lat pięć zostaiącą, i przybrawszy do siebie i inszych osób i pomocników wiern. ww. z imion i przezwisk dobrze wiadomych i znakomych, czasu pewnego, który na przyszłym terminie wam specyfikowano i deklarowano będzie, gwałtownie naiachać, iakosz de facto zaiachaliście, urzędnika znieważywszy wygnaliście, urodzonego powoda z possessiej wyzuliście³, osobliwie wiern. wasza urodzony Marcianie Czaplicu, zboża w gumnie

zostaiące wymłócić kazaliście i zagrabiliście, one na swój pożytek, także i obory wszystkie obróciliście, rudnie, młyny i pasieki wszystkie powybiławszy szkody lekko rachuiąc na dziesięć tysięcy złotych polskich uczyniliście. Dlaczego pożywaiąc wiern. ww. iżeście wzwyż opisane krzywdy powodowi poczyniwszy, ll prawa i dekreta znieważyli, i w winy względem tego popadłe do widzenia i przysłuchania się win pomienionych na was wskazania, urodzonego powoda do possessiej, iako z wygnanej, przywrócenia wsi pomienionej oddania i ze wszystkimi zbożami szkod poczynionych nagrodzenia, i tego, co się według rigoru prawa pokaże, postanowienia stanowić się i prawnie usprawiedliwić. Data w Warszawie dnia dziewiątego miesiąca maia roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego.

111v.

Io[an]nos Tanski, instigator regni.

Alias iako też pozwy mandatów naszych obudwu po pozwanych przerzeczonych wydane a do xiąg grodzkich zamku włodzimirskiego pod datą ośmnastego miesiąca maia roku terażniejszego per relationem woźnego introdukowane, szerzej w sobie o tym wszystkim obmawiaią. ⁴Na terminie tedy dzisiejszym,⁴ z tychże pozwów mandatów naszych powtórných przypadaiącym i dotąd się kończącym, gdy strony obiedwie, to iest urodzeni instigator koronny i iego delator Stanisław Kowalowski, łowczy kiowski, oczywiście, pozwani zaś małżonka pozostała, successorowie i potomkowie urodz. niegdy Andrzeia Liniewskiego, sędziego ziemskiego łuckiego, i Stefana Liniewskiego, chorążego parnawskiego, tudziesz Marcian Czaplic i insi pozwani, wyżej de nomine et cognomine specyfikowane, przez urodz. Łukasza Liniewskiego i Adama Czarnołuskiego, wojskiego buskiego, iako plenipotentów, także przez urodzonego Marciana Czaplica, swym i drugich spółpozwaných imieniem oraz z ślachtetnym Ianem Zębrzyckim ozywaiących się i oblicznie stawaiących, przed nami i sądem naszym sejmowym stanęli i różni między sobą controuersie wnosili, a osobliwie powód z pozwów swoich wyżej pisanych przeciwko pozwanym proponował, i aby podług opisanych karani byli, maiętności sporne, z których go iakoby gwałtownie wypędzono, oddali, z nich ustąpili, pożytki niesłusznie wzięte powrócili, szkody przy expulsiej poczynione nagrodzoni były, upraszał, gdysz te dobra Kisielin i Rokitno z przynależnościami onemu szczególnym przywileiem naszym, które authentice pokładał, są conferowane i przez intromissję urzędową w possessję wzięte, a nad to dekretem

sejmowym w roku tysiąc sześćset pięćdziesiątym dziewiątym w poniedziałek Przewodny in contumaciam pozwanym a przed nami i sądem naszym sejmowym produkowanym, są przysądzonym. Przeciwnym sposobem wyżej mianowani pozwani przez plenipotentów swoich różne controuersye tak o dobra Kisielin, iako i o Rokitno wnosili, i iako do sprawy i terminów sądowych z urodzonymi Czaplicami, arianami, dziedzicami i possessorami dóbr tych, na sejmie terażniejszym nie dlatego, aby urodzonych Czapliców zastępować mieli, lecz dlatego tylko samego, iż w condemnacie i zysku na nich otrzymanym confiskatia dóbr otrzymana była, odzywali się. Tak i teraz, chcąc possessionem dóbr bronić, stawiając powiadali, iż dobra te Kisielin i Rokitno nie gwałtownym sposobem, lecz urzędownie || urzędownie z urzędem grodzkim, a co wieksza podług zapisów sobie eo nomine służących, odebrali i żadnej violentiej nie uczynili, ani małżonce urodzonego delatora despektu żadnego nie wyrządzali, ani szkód żadnych nie czynili, i owszem urodzony delator, przed kilku lat otrzymawszy na te dobra przywilej, nie tak iako powinien był prawem dochodzić, lecz violen[te]r te dobra apprehendit i one niesłusznym prawem otrzymał, pożytki brał. Za czym wolności od sprawy tej i impetitej strony powodowej upraszali, a przy tym zapisy urzędowe roku przeszłego względem Kisielina na osobę urodz. niegdy Liniewskiego, sędziego łuckiego, względem zaś Rokitna na osobę urodz. Marciana Czaplica przez urodz. Czapliców intra debitum tempus podług constitutiej i prawa o arrianach napisanego zeznane produkowali. Na co replikując urodz. delator odpowiedział, że po otrzymanym na te dobra przywileju nie gwałtownie, iako strona udaie, ale urzędownie z woźnymi generałami i ślachtą w swoją possessię wziął i intromissię nomine impugnante otrzymał, i one authentice iudicialiter pokazywał, podług której spokojnej possessiej aż dotąd, póki małżonki i czeladzi iego nie wygnali, zostawał. Co do zapisów produkowanych, te z tej nabarzej przyczyny inualidował, iż na przeszłym sejmie anni mill[esi]mi sexcent[esi]mi quinquag[esi]mi noni przerwanych urodzonych Czapliców in contumaciam condemnował, i lubo publicatia infamiej nie stanęła, iednak stało się to za instantią wielu znacznych osób i za wyraźną submissią przed osobę naszą królewską zeznaną, że mieli cisz urodzeni Czaplicowie pewnymi sposobami uspokoić, a oni nie tylko nie dosyć uczynili tej submissiej, lecz ieszcze in consuulsionem dekretu sejmowego do różnych sądów pociągali, a potym z possessiej dóbr tych spokojnej wypędzili, przeto iako

infames zapisów tych zeznawać nie mogli tak possessiej, iako i
prawu urodz. delatora bynamniej nie szkodzą, i insze przy tym dość
obszerne obiedwie strony controuersie i defensy ustnie wnosili. ⁵A
tak my król z pp. senatorami i radami naszymi⁵, na ten czas
zgromadno przy boku naszym siedzącymi, wysłuchawszy obudwu
stron controuersyi, do nas i sądu naszego sejmowego wniesionych,
i one dobrze uważywszy, ponieważ strona powodowa dostatecznie
tego dowiodła, iż urodzony Alexander Czaplic, dóbr Kisielina i
Rokitna z ich przynależytościami dziedzic, uchodząc rigorem
dekretu naszego sejmowego w roku tysiąc sześćset pięćdziesiąt
dziewiątym na sobie otrzymanego i publicatiej win tamże opisanych,
z stroną powodową compositię słowną przed nami na summę
piętnastu tysięcy złotych polskich uczynił i one zapłacić przyobiecał,
której summy nie oddawszy, zapisy urodzonemu niegdy Andrzeiowi
Liniewskiemu, sędziemu ziemskiemu łuckiemu, na dobra Kisielin,
a urodzonemu Marcjanowi Czaplicowi na dobra Rokitno sposobem
darownym poczynił. Podług których zapisów tak zeszyły urodz. sędzia
łucki z synem swoim urodzonym chorążym ll parnawskim, dobra Kisielin, a urodzony Czaplic dobra Rokitno zaiachali i delatora, i
małżonkę z tych dóbr wyciśnęli. Przeto przychylając się do prawa
pospolitego, które każe, aby expulsus ante omnia do dóbr był
przywrócony, nakazuujemy, aby pozwani, to iest małżonka i
successorowie zeszyłych urodzonego sędziego ziemskiego łuckiego
i chorążego parnawskiego i ich opiekunowie dobra Kisielin z
zasiewkami tak ozimemi, iako i iaremy, i ze wszelkimi przyna-
leżnościami, poddanymi, Żydami, mieszczanami wszystkimi, także
urodzony Marcjan Czaplic dobra Rokitno z zasiewkami ozimemy i
iaremy, i wszelakimi przynależnościami, tak iako w używaniu tegosz
urodzonego Kowalowskiego, powoda, zostawało, za niedziel cztery
od daty i aktu dekretu tego naszego puścili i przerweczonego urodz.
Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego, w tesz wyżej
mianowane dobra reinducowali, reindukciej i possęssiej ani sami
przez się, ani przez żadne subordynowane osoby nie przeszkadzali,
a to pod winą infamiej, którą w niedosyć uczynieniu temu dekretowi
naszemu sejmowemu albo w namniejszym punkcie onemu
sprzeciwieniu się na tychże przerweczonych pozwanych oraz
wskazuujemy. Do której reindukciej delatora w dobra Kisielyn urząd
grodzki włodzimirski, w dobra zaś Rokitno urząd grodzki owrucki,
et in casu absentiae woźnego generała i dwóch ślachty przydaiemy.
Które urzędy będąc od powodowej strony requirowane, na tenże
czas niedziel czterech ziachać i dobra te powodowi podać, in euektu

112v.

zaś nieziachania i tych dóbr za requisitią niepodania delatorowi według dekretu naszego na tychże urzędach grodzkich włodzimirskim i owruckim winą bannitiej wiecznej zakładani. Casu vero non reinductionis albo po sprzeciwnieniu się i niedosyć uczynieniu lub przez pozwanych, ut supra mianowanych, lubo przez urzędy namienione dekretowi naszemu terazniejszemu termin do publikatiej win założonych na sejmie, da pan Bóg, blisko przyszłym bez wszelkich przypozwów zachowuiemy zawity. Co się zaś tkanie zniewagi i contemptu urodzonego Kowalowskiego, delatora małżonki i szkod praetendowanych, saluam viam iure agendi in quantum będzie chciał, temusz urodzonemu Kowalowskiemu i małżonce iego zostawuiemy. A jednak po oddaniu dóbr Kisielina i Rokitna z przyległościami przez urzędy grodzkie włodzimirski i owrucki lub przez przez woźnego generała i ślachtę urzędownie w possessię urodzonemu delatorowi, tenże urodzony Kowalowski, delator, w dobrach sobie podanych przy spokojnym używaniu zostawać będzie dotąd, aż urodzeni pozwani Liniewscy i Czaplic, podług compositiej, na przeszłym sejmie uchodząc publikatiej win, w dekrecie sejmowym otrzymanych, przed nami uczynionej, summe złotych piętnaście tysięcy polskich do rąk tegosz urodzonego Stanisława Kowalowskiego rzetelnie oddadzą. Za której summy II summy odebraniem tenże urodzony Kowalowski natychmiast z tych dóbr Kisielina i Rokitna ustąmpic i maietności te cale według inwentarza urzędownie spisane go tymże urodzonym pozwanym oddać będzie powinien. Z tej zaś summy złotych polskich piętnastu tysięcy, sobie od urodzonych pozwanych wyliczone, aby złotych trzy tysiące polskich tenże urodzony Kowalowski do rąk przenaiewielebniejszego xiędza biskupa łuckiego lub namiestnika iego na zbudowanie i fundację kościoła w Kisielinie oddał i rzetelnie odliczył, ostatek zaś na swój pożytek obrócił, przykazuiemy i waruiemy dekretem naszym do tego śródokuiącym. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna jest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześćniedzielnym koronnym w piątek nazajutrz po święcie Wniebowstąpienia Pana i Zbawiciela naszego, to jest dnia dwudziestego siódmego miesiąca maja roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebneho i.m.x. kanclerza koronnego.

¹ описка замість „przyrozuwa”.

¹⁰ декілька літер втрачено; ймовірно прочитання „spradt”.

² “óžew” у ркпс. втрачено.

³ описка замість „wyżuciliście”.

⁴⁻⁴ написано масніше і крупніше.

⁵⁻⁵ також.

73. 1661.V.27. Warszawa

Dekret sejmowy in contumaciam iterum post arrestum między urodz. Kowalewskim a urodz. Czaplicami, małżonkami

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.9]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy, iż przypadła i przywołana była z rejestru sądowego przed nas i sąd nasz sejmowy sześćniedzielny walny koronny sprawa i aktia między instigatorem koronnym i jego delatorem, urodzonym Stanisławem Kowalowskim, łowczem kiiowskim, stroną powodową, z iednej, a urodzonymi Alexandrem Czaplicem i Dorothą z Przytyka, małżonkami, arianami, pozwanymi, z drugiej strony, a to za osobliwym mandatu nasze[go] przypozwem wydanym i exequowanym. Który z ksiąg ziemskich warszawskich authentice wyięty w sobie tak się ma:

Actum Varsaviae in conuentione regni generałi feria¹ quarta post Dominicam Iubilate proxima anno Domini mill[esi]mo sextent[esi]mo sexagesimo primo. Ad iudicium s[acrae] r[egiae] m[aiest]t[at]is actaque praesentia conuentionalia regni generalia Varsaviens[ia] personaliter veniens ministerialis regni generalis prouidus Laurentius Rokosik in vim suae verae ac fidelis relationis palam ac libere recognouit quia ipse citationis huius infra[scri]ptae tenoris talis:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Wam, urodzonym Alexandrowi Czaplicowi i Dorocie II z Przytyka, małżonkom, personis infamibus, z państw naszych proscriptis, nie uznając wam locumstandi z osób i sprawy niżej opisanej i dóbr waszych wszystkich, ruchomych i nieruchomych, także i summ piędźnych, gdziekolwiek i u kogokolwiek będących, roskazujemy, abyście przed nami i pp. radami naszymi na sejmie warszawskim od początku sejmu dnia szóstego, pierwszy iednak wyiąwszy, a od położenia tego mandatu za niedziel sześć, na ten czas, gdy ta sprawa przywołana i sądzona będzie, oczywiście i zawicie stanęli za instantią instigatora naszego koronnego z delatiej urodz. Stanisława Kowalowskiego, rothmistrza i chorążego chorągwi naszej nadwornej, iż wy nie obawiając się surowości win w prawie opisanych, nie dbając nic na rigor w statutach dawnych, constitutiach świeżych anni millesimi sexcentesimali quinquagesimi octawi et noni o sekcie ariańskiej albo nowokrzczeńskiej włożonej, któremu prawu wyraźnemu nie tylko nie dosyć czyniąc, ale się

113v.

sprzeciwiając, bywszy constitutiami mianowanymi z państw naszych proscripti, prawu i czasowi, w constitutiach do wyprzedania się ariańskiej naznaczonemu in contrarium, w państwach naszych nie in postliminio, dobra wsi Grocholno, w wdztwie sendomirskim leżące, dziedziczne, inszych arianów przy sobie przechowywując, iisdem complicitatem, sami zostawiając infames praebendo, nie wyprzedawszy się trzymacie et usumfructum z tychże dóbr bierzecie, sektiej ariańskiej nabożeństwa zażywacie, potajemnie one rozsiewacie. Przeto pożywa was instigator cum suo delatore do widzenia i przysłuchania się wskazania na was iuxta praefatas constitutiones poenas infamiae et colli cum confiscatione bonorum, także do nakazania czynienia exequutiej was iako personis infamibus dekretem sejmowym naszym do przysądzenia dóbr miasteczka Kisielina w wdztwie wołyńskim, wsi Rokitno w wdztwie kiiowskim, Grocholno w wdztwie sendomirskim i innych, w iakichkolwiek wdztwach i powiatach leżących, i przyległościami, także summy pieniężne, gdziekolwiek i u kogokolwiek się znajdować będą, confiscari a urodzonemu delatorowi, w wielu expeditiach woiennych od młodości iego asz do tego czasu dobrze nam i Rzęptej zasłużonemu, adiudicari, i to co się według prawa i słusności pokaże na was do postanowienia, abyście stawali na terminie przysłym, iako na roku zawitym, gdzie przeciwko wam szerzej proponowano będzie, i prawnie usprawiedliwicie się. Dan w Warszawie w poniedziałek po Niedzieli Wstępnej miesiąca marca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego.

114 Copiam sigillatam ad bona Grocholno in pal[atina]tu Sandomirien[si] curiam citatorum ibidem sitam feria secunda post D[omi]nicam || post Dominicam Laetare quadragesimalem proximo praeterita exportavit et familiae ibidem praeuentae de positione publicavit.

Gabriel Prazmowski, notar[iu]s ter[re]stri[s] Varsavien[si]s.
Locus sigilli. Correx[it] Gadowski.

²Na którym terminie,² z tegosz pozwu wyżej inserowanego mandatu naszego przypadającym, gdy strona powodowa, to jest instigator koronny i iego delator, urodz. Stanisław Kowalowski, łowczy kiiowski, oblicznie oraz z ślachtetnym Stanisławem Łaskowskim przed nami i sądem naszym sejmowym w Warszawie na sejmie we czwartek po święcie ś. Stanisława biskupa i męczennika najbliższy, to jest dnia dwunastego miesiąca maja i roku terażniejszym, stanąwszy, urodzonych obudwu pozwanych

przez woźnego generała dworu nasze[go] ślachtetnego Marcina Ieżewicza z rejestru sądowego cancellariej naszej wołyńskiej po pierwszym i wtórym wołaniu spraw wołyńskich, na on czas przywołanych, w zysku sprawy win prawnych, to iest poenarum legum capitatis, infamiej i confiskatiej dóbr z przydaniem woźnego generała któregokolwiek i odesłaniem na exequutię do urzędów starościch grodzkich albo innych przyzwoitych pod którychkolwiek iurisdikcją lub na osobach, lub na dobrach przyścignieni będą, z dopuszczenia sądu naszego wzdała i condemnowała była. Lecz wkrótce potym przyszedszy do cancellariej naszej dekretowej ruskiej ślachtetny Stefan Motowidło wyżej napisane i otrzymane lucrum albo raczej zysk i condemnatę imieniem obudwu pozwanych małżonków wcześniej arresztował. Który arreszt, ponieważ podług prawa był założony, iest przyjęty i do xiąg cancellariej naszej dekretowej ruskiej zapisany. Alias iako tenże pozew, condemnata i arreszt szerzej w sobie o tym wszystkim obmawiaią i opiewaiają.³ Na terminie tedy dzisiejszym,³ z tegosz arresztu imieniem pozwanych założonego przypadającym i dotąd się kończącym, gdy powód, to iest urodzony instigator koronny i iego delator, urodzony Stanisław Kowalowski, łowczy kiiowski, znowu oblicznie obadwa przed nami i sądem naszym sejmowym stawaiąc, tego terminu pilnuiać, pozwanych z rejestru sądowego przywołanych w zysku niżej opisanym iterum post arrestum wzdawali, pozwani zaś urodzeni Alexander Czaplic i Dorota z Przytyka, małżonkowie, będąc przez woźnego generała dworu naszego ślachtetnego Marcina Ieżewicza potrzykroć według prawa i dalej z rejestru sądowego sejmowego cancellariej naszej dekretowej ruskiej przywołani, ani sami przez się, ani przez żadnego plenipotenta lub przyziaciela swego nie stanęli ani się odezwali, owszem prawu popolitemu sprzeciwiaiać się, kondemnatę powodowej stronie otrzymać na sobie dopuścili.⁴ My tedy król II z pp. senatorami i radami⁴, przy boku naszym na ten czas gromadno siedzącymi, wysłuchawszy i odebrawszy relatię woźnego generała przerzeczonego o przywołaniu pozwanych uczynioną, za niestawieniem i nieodezwaniem się onych, a zaś na usilną affektatię strony powodowej wyżej wspomnionych małżonków, pozwanych, w zysku sprawy terażniejszej, to iest in poena infamiae et colli cum confiscatione bonorum, iako niżej iterato po arresście na pierwszą condemnatę ut supra założonym, wzdać i condemnować sądownie dopuściliśmy i dopuszczamy, a w moc zysku tak na nich otrzymanego przerzeczonych Alexandra Czaplica i

114v.

Dorotę z Przytyka, małżonków, infames i z królestwa i państw iego wszystkich proscriptos i wywołanych bydź deklarujemy i wskazujemy. Dobra ich, o które teraz sprawa intentowana iest, to iest Grocholno, w województwie sendomirskim leżące, i wszelkie inne w którychkolwiek wdztwach i powiatach z przyległościami swemi będące, także summy pieniężne, gdziekolwiek i u kogokolwiek się znajdować będą (wyiąwszy i excipowawszy dobra Kisielin w województwie wołyńskim i Rokitno w województwie kiiowskim stojące, o które iusz dekret nasz sejmowy z successorami urodzonego niegdy Andrzeia Liniewskiego, sędziego ziemskiego łuckiego, i wdową tudziesz z urodzonym Marcjanem Czaplicem dnia dzisiejszego z oczywistej stron controuersiej stanął), konfiskatniej podległe i do dispositiej naszej przypadłe bydź wynajdujemy, i takowe dobra konfiskowane urodzonemu Stanisławowi Kowalowskiemu, łowczemu kiiowskiemu, donataryuszowi naszemu, podług przywileiu, onemu na tesz dobra od nas łaskawie conferowanego, in instanti przysądzamy. A do publikowania win, to iest poenarum legum videlicet infamiae et colli, woźnego generała któregokolwiek przydaiemy i na exequutiej czynienie do starostów i urzędów ich, pod których iurisdikcją na osobach i dobrach ruchomych i nieruchomych lub summach pieniężnych własnych cisz Czaplicowie, małżonkowie, przyścignieni będą, odsyłamy i aby urzędy wszelakie będąc requirowane od strony, exequutię takową nieodwłocznie i rzetelnie czynili, sub priuationi officiorum przykazujemy dekretem naszym sejmowym do tego szrodkującym. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym sześcińdzielnym koronnym w piątek nazaiutrz po święcie Wniebowstąpienia Pana i Zbawiciela naszego, to iest dnia dwudziestego siódmego mca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego etc.

115 Za sprawą i przełożeniem i.m.xkanclerza wielkiego koronnego. ll

¹ у ркпс. „гі” пошкоджено.

²⁻² написано масніше і крупніше.

³⁻³ також.

⁴⁻⁴ також.

¹Działo się w Warszawie we czwartek po święcie Nawiedzenia Naświętszej Panny Marijej najbliższy, to jest dnia siódmego miesiąca lipca roku pań[skiego] 1661.¹

74. 1661.VII.4. Warszawa

Podczastwo wołyńskie po śmierci urodz. Hulewicza urodzone[mu] Stefanowi Zahorowskiemu

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Największa ta jest każdej Rzeczyptej szczęśliwość i napewniejsza ztąd iej stałość, kiedy znakomite czyny i przysługi w ojczyźnie, ieśli nieznacznymi fortunami zawdzięczone, przynamniej honorami przyozdobione bywaią. Tym bowiem i inszym daie się powód i pobudka do wszelakich cnot, kiedy iej zapłatę nieuchybną wdzięczności i nagrody od monarchów drudzy odnoszą. Zasłużył te od nas urodzony Stefan Zahorowski, chorąży chorągwi kozackiej wielmożnego wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego², iako pod przeszłe większe państw naszych zamieszanie stateczną ku nam wiarą, tak tesz traktowaniem usługi wojennej, zdrowiem i substantią odważnym i znacznie uszkodzonym. Której iejo cnoty od samych że wielmożnych wodzów osobliwie wzięliśmy świadectwo, a zatym, gdy się na ten czas okazyie nie podaią, oświadczenia szcudrobliej ręki naszej podanej okaziej przyozdobienia onego urzędem podczastwa wołyńskiego, po śmierci urodzonego Pawła Hulewicza, podczaszego wołyńskiego, przypadłego do dispositiej naszej, zażyliśmy. Iakosz onemu pomieniony urząd daimey i conferuiemy niniejszym listem naszym, aby go ze wszystkimi praerogatiuami, z prawa i zwyczaiu do niego należącymi, tenże urodzony Zahorowski trzymał, zażywał do ostatnich dni życia swego albo dostampienia wyższego urzędu lub godności iakiej. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie dignitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego wdztwa wołyńskiego obywatelów przywodząc, mieć po nich chcemy, aby urodz. Stefana Zahorowskiego za prawdziwego podczaszego wołyńskiego znali, onego przy praerogatiuah, miejscu temu urzędowi należących cale zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego mca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII, szwedzkiego XIV.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci kancelariej mniejszej koronnej. Ian Gniński, regent kancel[ariej] || koron[nej].

115v.

¹⁻¹ написано крупніше.

² Станіслава Потоцького "Ревери".

¹Działo się w Warszawie we wtorek przed świętem świętej Małgorzaty panny i męczenniczki najbliższy, to jest dnia dwunastego mca lipca roku pańskiego 1661.¹ Za sprawą i.m.x. kanclerza wielkiego koronnego.

75. 1661.VII.11. Warszawa

Podstolstwo nowogródzkie w wdztwie czarniechowskim po śmierci urodzonego Rostopczy urodz. Wojnie Orańskiemu

[Reg. – Index, f.80; AK, s.63; Sig.-5, f.15v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuujemy etc. Ta jest jedyna a nieodmienna panujących intentia, że każdego cnotcie i znamienitym postempkom i zasługom swoją łaskawą zwykli nagradzać dobroczynnością, daleko więcej tym, których wysokie starożytnego domu i familiej teje łaski pański² godnych czyni zalecenie. Co gdy my uważamy a oraz przeglądamy się w chwalebnych, a nic od przodków swych nie odstępuiących przymiotach i postempkach urodzonego Alexandra Wojny Orańskiego, który urodziwszy się w starożytnej, cnotą, wiarą i żarliwym ku panom swym affektem a sławnej zawsze w ruskich kraiach familiej, w nieustaiącej ku nam i pospolitemu dobremu trwa życzliwości. Za słuszną rzecz rozumieliśmy, abyśmy na dowód naszej przeciwko iemu królewskiej dobroczynności urząd podstolstwa nowogródzkiego w wdztwie czarniechowskim, po śmierci urodzonego niegdy ³Rostopczy, podstolego nowogródzkiego, wakuiący, do nas i dispositiej naszej przypadły, iemu dali i conferowali. Iakosz ze wszytkimi prawami, praerogatiuami, obuentiami i innymi przynależytościami, temu urzędowi z prawa albo z zachowałego zdawna zwyczajai służącymi, dajemy i conferuiemy tym listem naszym asz do ostatniego kresu życia iego albo póki na wyższy iaki urząd i godność nie postąpi. Co do wiadomości wszystkich dignitarzów, urzędników i obywatelów woiewództwa czarniechowskiego a powiatu nowogródzkiego donosząc, mieć chcemy, aby pomienionego urodz. Alexandra Wojnę Orańskiego odtąd za własnego i prawdziwego podstolego nowogródzkiego mieli i znali, miejsca, prawa, praerogatiuy, dochody, do tego urzędu zdawna należące, wszystkie iemu, a nie komu innemu przyznawali i oddawali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskażaliśmy. Dan w Warszawie dnia iedenastego miesiąca lipca roku pańskiego MDCLXI, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci kancelariej wielkiej

koronnej. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr[ólewskiej] mci sekretarz,
m[anu] p[ropri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² описка замість „pańskiej”.

³ пропущене ім'я „Kaspera”.

76. 1661.VII.18. Warszawa

Publikacya || Publikacya infamiej na urodz. Czapliczach,

116

małżonkach, arianach, od instigatora i urodz. Kowalowskiego
[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Prot. – ARS-21, f.10v.-11]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż przyszedzsy do kancelariej naszej dekretowej ruskiej i tamże przed aktami dekretów naszych oblicznie stoiąc ślachtetny Marcin Ieżewicz, woźny generał dworu naszego, w moc prawdziwej i wiernej relacyej swojej iawnie, wyraźnie i dobrowolnie zeznał, iż on na instanyę i powód urodzonego Stanisława Kowalowskiego, łowczego kiiowskiego kiiowskiego¹, aktora, pozwanych urodzonych Alexandra Czaplica i Dorotheę z Przytyka, małżonków, arianów, dekretem sądu naszego sejmowego w Warszawie na sejmie terażniejszym blisko przeszłym walnym sześciedzielnym koronnym w piątek nazajutrz po święcie Wniebowstąpienia Pana i Zbawiciela naszego, to iest dnia dwudziestego siódmego miesiąca maia roku niniejszego, między tymysz stronami o nieoddanie dóbr Grocholna, w województwie sendomirskim leżących, urodzonemu aktorowi podług przywileiu na to iemu danego służących, także i o insze punkta ferowanym, iterum post arrestum in contumaciam w zysku infamiej i konfiskacyej dóbr kondemnowanych, a przy konkluzyej sejmu dnia onegdajszego przez urodzonego Iana Tańskiego, instygatora koronnego, podług zwyczaiu publice czytanych i sobie na karcie podanych, stosując się do wzwyż pomienionego dekretu albo raczej kondemnaty naszej sejmowej po arreście otrzymanej, w mieście naszym Warszawie w rynku na czterech częściach, z trębaczem, głosem wyniosłym iawnie dnia dzisiejszego w akcie niżej pisanym urodzonego publikował i tychże urodzonych Alexandra Czaplicza i Dorotę z Przytyka, małżonków, za infamisów i z królestwa naszego i państw iego wszytkich wypisanych i wywołanych bydź, przy bytności wielu ludzi różnej kondycyey, płci i stanu, na ten czas przy sobie będących i tej publikacyej przysłuchywaiących się, obwołał, ogłosił i do wiadomości wszystkim podał. O czym ta iego relacyę, którą on ręką swoją podpisał. Marcin Ieżewicz, generał króla ie[go] mci sądów

zadwornych, m[anu] p[ropri]a. Które to zeznanie albo relacją publikowania infamiej przerzeczonej do xiąg zapisać i z onychże || słowo w słowo wiernie przepisawszy stronie potrzebującej in forma authentice wydać roskazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie świętej Małgorzaty panny i męczenniczkiej najbliższy, to iest dnia ośmnastego miesiąca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania etc.

¹ у ркнс. поамоп.

¹Działo się w Warszawie w sobotę w wigilię świętego Iakuba Apostoła, to iest dnia dwudziest[ego] trzeciego mca lipca roku 1661.¹ Za sprawą iaśnie wieleb[nego] i.m.x. kanclerza wielkie [go] koronnego.

77. 1659.V.30. Warszawa

Miasteczko Baranówka ze wsią Przeważ ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu prawem lennym

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63;]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy² etc., iż iako całemu wojsku naszemu Xięstwa Ruskiego Zaporowskiemu nie zwykliśmy niwczym, cokolwiek iest i bydź może do zawdzięczenia łaską i dobroczynnością naszą tak zyczliwemu i nam zasłużonemu wojsku okazyej dobrotliwości naszej ubliżać, tak i ślachetnemu Ianowi Rudnickiemu, Kozakowi zasłużonemu, w tymże wojsku naszym Zaporozkim doświadczonemu w dziele rycerskim mężowi, chcąc naszą wyświadczyć łaskę, umyśliliśmy mu dobra nasze królewskie miasteczko Baranówka ze wsią Przeważ nazwaną nad rzeką Psłem, oraz i młyny na tejże rzece ze wszystką okolicznością dać i conferować onemu samemu i potomkom iego płci męskiej, po sobie następującym, do używania prawem lennym. Iako to wyraźnie daiemy i konferujemy niniejszym listem naszym, tak aby pomieniony ślachetny Iwan Rudnicki i potomkowie iego płci męskiej ze wsią Przeważ nazwaną, z młynami na rzece Psle będącymi, do tegosz miasteczka i wsi należącymi, i które napotym mogą bydź wystawione, ze wszystkimi futorami, slobodami, gruntami, rolami, pasiekami, łąkami, sianożęciami, lasami, rzeką, poddanymi i ich robocznymi, powinnościami, czynszami i wszelakimi iakimkolwiek nazwanymi przezwiskiem przyległościami, do tegosz miasteczka i wsi należącymi, lennym prawem bez wszelakiej czyiejkolwiek przeszkody to miasteczko Baranówkę trzymać, mieć i zazywać mogli

i trzymali ll i trzymali, mieli i zażywali spokojnie. W tym ich naszym i najaśniejszych następców naszych, królów polskich, upewniając imieniem, że przerwanych Rudnickich ani my od spokojnego i wolnego używania dóbr tych iako to lennych oddaliśmy i oddać nie dopuszczymy, ani tesz najaśniejsi następcy nasi. A nad to nikomu oddać i przeszkody w possessiej czynić nie dopuszczymy i nie pozwolymy, zachowując ich nienaruszenie przy lennym prawie, od nas im zupełnie nadanym, względem którego według pospolitego prawa powinności i posługi Rzeczyptej należyte oddawać i odprowadzać z dóbr tych powinni będą, prawa przy tym nasze królewskie, Rzeczypospolitej i Kościoła ś. katolickiego zachowując wcale. Dla czego wiary i pewności przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia trzydziestego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ *написано крупніше.*

² *„o” дописано в рядок після написання „Знайтиєту”.*

78. 1661. VII.20. Warszawa

Wieś Portanka nazwana na Zadnieprzu ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu prawem lennym

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.24v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż iako całemu wojsku naszemu Zaporowskiemu nie zwykliśmy niwczym, cokolwiek iest i bydyż może do zawdzięczenia, łaską i dobroczynnością naszą w okazyej ubliżac, tak i szlachetnie urodzone[mu] Ianowi Rudnickiemu, nam wiernie zasłużonemu w tymże wojsku Zaporowskim, chcąc naszą wyświadczyć łaskę, umyśliłiśmy mu dobra nasze królewskie wieś Portankę nazwaną nad rzeką Psłem na Zadnieprzu i młyny ze wszystką okolicznością dać i konferować, onemu samemu i potomkom iego płci męskiej, po sobie nastempuiącym, do używania lennym prawem, tak aby pomieniony ślachetny Ian Rudnicki i potomkowie iego ze wsią nazwaną Portanką, poddanymi, młynami, na rzece Psle będącymi, i ze wszystkimi futorami, gruntami, rolami, pasiekami, łąkami, sianożęciami, lasami, rzeką, poddanymi i ich robociznami, powinnościami, czynszami i ze wszystkimi przyna-
leżnościami do tej wsi przydaiemy i konferuiemy lennym prawem,

117v. bez wszelakiej czyiejkolwiek przeszkody. W tym ich naszym i najsłabszych następców || naszych, królów polskich, upewniając imieniem, że przereczonych Rudnickich my i następcy nasi oddalać nie mamy i nie mają. Względem którego według pospolitego prawa, powinności i posługi Rzeczyptej oddawać i odprawować z dóbr tych powinni będą, prawa przy tym nasze królewskie, Rzeczyptej, Kościoła ś. katolickiego zachowując wcale. Dla czego wiary i pewności przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia dwudziestego mca lipca roku 1661¹, panowania nasze[go] polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koron[nej]. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ у ркпс. підкреслено.

79. 1661.VII.20. Warszawa

Miasteczko Bałaklika urodzonym Głoszyńskim

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.24v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuujemy etc. Codzienna to iest zabawa nasza przychodzących do maiestatu naszego królewskie[go] poddanych we wszystkich ich proźbach kontentować i dobroczynną łaską naszą ubogacać. A że i urodz. Bazyli i Andrzej Głoszyńscy, dobrze nam i tej Rzptej zasłużeni ludzie, dzieło rycerskie traktuiący, wierni i życzliwi nasi poddani i miłuiący tej ojczyzny synowie, do naszej garną się łaski, one im na ten czas wyświadczamy, dając i konferuiąc im, małżonkom i potomkom ich męskiej tylko płci, z liniej ich idącym, prawem lennym dobra miasteczka Bałaklika nazwani, nad rzeką Psłem leżące w wdztwie kirowskim, iakosz daimy i conferuujemy tym listem naszym. Które to dobra pomienieni Bazyli i Andrzej Głoszyńscy ze wszystkimi polami, rolami, ogrodami, łąkami, pastwiskami, stawami, młynami, rzekami, sianożięciami, folwarkami, futorami, karczmami, poddanymi, ich roboczniami, daniami, czynszami i innymi zdawna do tych dóbr należytyymi granicami i okolicznościami mieć, trzymać i używać z potomkami swymi męskiej tylko płci podług konstitucyej świeżo uchwalonej, którą we wszystkim ten nasz przywilej approbuie, będzie i będą, póki ich liniej stawać będzie. Obiecuiemy po nas i najsłabszych następcach naszych, iż ani my, ani najsłabsi następcy nasi pomienionych Głoszyńskich od spokojnej tych dóbr possessiej nie oddalymy, lecz całe przy tym prawie lennym onych i potomków ich

męskiej płci zachowamy, co i niaśniejsi następcy nasi uczynią. Względem których dóbr przerweczeni Głoszyńscy powinni będą z potomkami swymi męskiej płci tesz powinności, które inna tameczna szlachta, dobra nasze trzymająca, odprawować,¹ prawa nasze królewskie, Rzeczypospolitej i domu Bożego weale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego miesiąca lipca roku pańskiego tysięcznego sześćsetne[go] sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego czternastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ у ркпс. "wować" пошкоджено.

80. 1661. VII. 12. Warszawa

Konsens || Konsens urodzone[mu] Markowi Hulanickiemu na ustąpienie wójtostwa krzemienieckiego synowi swemu [Reg. – Index, f.80v; AK, s.63]

118

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż pozwoliliśmy, iakosz i tym listem naszym pozwalamy, urodzonemu Markowi Hulanickiemu, aby mógł prawa swego dożywotnego, które mu na wójtowstwo krzemienieckie służy, ustąpić i onosz na osobę urodzonego Ierzego Hulanickiego, towarzysza chorągwi usarskiej urodz. Stanisława Lubomirskiego, starosty naszego spiskiego, na syna swego cale i zupełnie wlać i transfundować. Którego to prawa wlewek, gdy przed którymikolwiek księgami autentycznymi zeznany i uczyniony będzie, my go za ważny mieć chcemy iako ten, który się za consensem naszym stanie. Mocą tedy tego wlewku prawa i terażniejszego consensu naszego pomienione wójtostwo krzemienieckie z iurisdikcją wójtowską, także z gruntami, polami, łąkami, paszami, pastwiskami, lasami, krzewinami, dąbrowami, stawami, sadzawkami, rzekami, karczmami, młynami, poddanymi i ich robotami, czynszami i innymi wszelakimi przynależnościami i okolicznościami, zdawna do tego wójtostwa należącymi, przerweczony urodzony Ierzy Hulanicki mieć, trzymać i używać będzie do ostatniego żywota swego kresu, obiecuiąc to naszym i niaśniejszych następców naszych imieniem, iż go od spokojnego tego wójtostwa używania ani my nie oddalymy, ani niaśniejsi następcy nasi nie oddalą, ale iemu prawo dożywotnie, cale i nienaruszenie zachowamy, co i niaśniejsi następcy nasi

zachowaią. Po śmierci zaś jego nie wprzód pomienione dobra do dispoſitiej naszej przypadną, aſz ſumma w przywileiu oryginalnym zapisana i dekretem ſ. pamięci pana brata naszego uznana potomkom jego odliczona będzie, prawa nasze, Rzeczyptej i Kościoła katholicznego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy ſię pieczęć koronną przyciſnąć roſkazaliſmy. Dan w Warszawie dnia dwunastego mieſiaca lipca roku pańskiego MDCLXI, panowania królestw naszych polskiego XII a ſzwedzkiego XIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci kancelariej wielkiej koron[nej]. Ioan[ne]s Ignatius Bąkowski, ſuccam[e]r[ariu]s Culmen[ſis].

Który to konſens nasz do xiąg metriki naszej ruskiej per oblatam podany wpisać i stronie affektuiącej, z tychże akt wiernie ſłowo w ſłowo przepisawszy, per extractum in forma authentica wydać roſkazaliſmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciſniona etc.

118v. Działo ſię || ¹Działo ſię w Warszawie w poniedziałek w dzień ſwiętego Piotra w okowach, to iest dnia pierwszego mieſiaca sierpnia roku pańskiego 1661. ¹ Za sprawą i.m.x. kanclerza w. koronne[go]. 81. 1661.VII.20. Warszawa

Prawo majdeburskie miastu Kaniowu, iarmarki, targi, młyn wójtowski temusz miastu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.24v.; Publ. – АЮЗР. Ч.V. Т.1. С.73-74 (за вписом до богуславської земської книги кін. 18 ст.)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Należy i to do rządu naszego królewskiego, aby wszystkie w państwie naszym miasta iako w nalepszym porządku zostawały i wszyscy w nichże obywateli a poddani nasi za prawami swymi, od niaśniejszych antecessorów naszych i od nas samych onym nadanymi, bezpiecznie żyli i mieszkali. A że po wszytkiej Koronie naszej poddani nasi w miastach, miasteczkach mieszkaiący prawem majdeburskim ſzczycą ſię i sądzą, przez co i ſprawiedliwość ſwięta i między ludźmi różnego ſtanu i konditiej zgoda i miłość pomnażać ſię zwykła, chętnieſmy ſię do pokornej obywatelów miasta naszego ukrainnego Kaniowa ſuppliki i proźby przez ſlachetnego Iwana Lizohuba, pułkownika naszego kaniowskiego, do nas wniesionej ſklonili, nadaiąc pomienionemu miastu i w nim teraz i napotym będącym obywatelom

prawo majdeburskie, iakosz nadaiemy tym przywileiem naszym z dobroczynnej naszej łaski. Odrzucamy przeto wszystkie w tym mieście po ten czas usurpowane prawa polskie i ruskie, tudzież zwyczaje i inne wszystkie wymyślne ludzkie wynalazki, któreby miały cokolwiek prawu majdeburskiemu uwłoczyć. Odłączamy przy tym wszystkich w pomienionym mieście naszym Kaniowie obywatelów i mieszkanców, teraz i napotym będących, od wszelakich innych sądów grodzkich, ziemskich i ich sędziów iurisdiktiej, także we wszystkich swoich sprawach kryminalnych i niekryminalnych przed żadnymi sądami i sędziami pomienieni mieszczanie kaniowscy i ich successorowie nie będą się powinni sprawować ani stawać, tylko przed burmistrzem albo wójtem samym, z pośródka siebie obranymi według opisanego prawa majdeburskie[go], których || których my burmistrzów i wójtów tym przywileiem naszym approbuiemy wiecznymi czasy. Chcąc tedy pomienionych obywatelów kaniowskich i successorów ich zupełniejszą łaską naszą obdarzyć, postanawiamy okróć innych, które mają, dwa iarmarki w rok w pomienionym mieście odprawiać, jeden na Spasa, drugi na Philipowe Zapusty, trzeci na Mikołaja świętego. Targi zaś według zwyczaju w którykolwiek dzień wolno im mieć i odprawiać, tak iednak, aby było wolno wszelakiego stanu i kondycyey ludziom iako na iarmarki, tak na targi przyjeżdżać i wszelkie swoje towary przedawać, odmieniać², inne kupować i różne rzeczy pocziwie i przez prawo pozwolone czynić bez wszelkiej przeszkody potym będących dzierżawców, ich administratorów i namiestników. Chcemy przy tym mieć po dzierżawcach naszych kaniowskich, teraz i napotym będących, aby Żydom ani żadnym obcym ludziom młynów, gorzałki i przewozu nie arendowali, okróć samych obywatelów miasta Kaniowa. A iezeliby się który takowy człowiek znalazł, żeby pomienionych mieszczan usiłował podkupić albo tesz ten przewóz, młyny i gorzałkę chciał trzymać, tedy ten powinien będzie dać do skrzynki miejski³ tysiąc złotych wprzód, aniżeli iaki kontrakt z dzierżawcą terażniejszym i napotym będącym zamknie. Nadaiemy przy tym temusz miastu naszemu na potrzeby miejskie młyn wójtowski na Krynicy przez pośródek miasta idący, do którego młynu żaden dzierżawca należeć nie ma tameczny. Co do wiadomości wszystkim, a mianowicie urzędóm i grodzkim, i miejskim, iako i wszystkim miasta naszego Kaniowa obywatelóm, teraz i napotym będącym, podaiemy, rozkazuiąc aby iako inne urzędy i sędziowie ich żadnej do mieszczan pomienionych nie mieli

jurisdikciej, tak tesz pomienieni mieszczenie kaniowscy spokojnie pod prawem majdeburskim żyli i mieszkali, sądy swoje zawsze odprawowali, dekreta ferowali i one w xięgi wpisowali, a appellatiej do nas wszytkim nie zabraniali według prawa i zwyczaiu zachowałego w tamecznych miastach. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisałiśmy i pieczęć koronną przycisnąć kazaliśmy. Dan
119v. w Warszawie 11 dnia dwudziestego mca lipca MDCLXI, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci zawieszzonej wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu]p[ro]p[ri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² описка замість „obmienić”.

³ описка замість „miejskiej”.

82. 1661.VII.28. Warszawa

Młynu połowica w Białej Cerkwi ślach[e]t[nemu] Michajłowi Dublaninowi

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.26]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuujemy etc. Zasługi życzliwych nam poddanych i miłuiących tej ojczyzny synów zawsze zwykliśmy nie tylko wdzięcznie przyjmować, ale tesz osobliwymi naszymi dobroczynnymi łaskami ozdabiać i obdarzać, a pogotowiu tych, którzy ustawicznymi w usłudze naszej i Rzeczyptej zostaią i dla dobra i całości onej, obozowe trudy, prace i niewczasy woienne ochotnie podejmuią, substantiej, krwi i zdrowia swego nie żałuiąc. Wszystko to ślachetny Michajło Dublanin, w wojsku naszym Zaporozkim z młodych lat swoich zostaiąc, wiernie i życzliwie pełni ani się wzdryga za dostojność nasze i dobro Rzeczyptej tam, gdzie tego potrzeba będzie, krwi swojej wylewać. Co my wdzięcznie od niego przyjmuiąc, umyśliliśmy mu, małżonce i potomkom iego męskiej tylko płci (zachęcając go do dalszej naszej i Rzeczyptej usługi) młynu połowice haczkowskiego w mieście naszym Białocerkwi zostaiącego, i w nim zaraz dwa koła na rzece Rosi nazwanej obracaiące się, tudziesz i miarki wszystkiego zboża, temi dwiema kołami zmielonego, prawom lennym dać i konferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem naszym. Którą to połowicę pomienionego młynu przerzeczony ślachetny Michajło Dublanin, małżonka i potomkowie iego męskiej płci z tymi dwiema kołami i kamieńmi iagielnymi i mącznymi, i od nich należytymi miarkami i innymi pożytkami, rolami, polami, łakami, gruntami, wolnym ryb

łowieniem w pomienionej rzece i w lasach na wszelaką swoją potrzebę drzewa rąbieniem i używaniem, zgoła cokolwiek tylko do połowice młynu zdawna należało, mieć, trzymać, używać i na swój własny pożytek obracać powinien będzie i będą póty, póki ich liniejskiej męskiej m męskiej stawać będzie. Deklarujemy przeto, iż pomieniony ślchetny Michajło Dublanin, małżonka i potomkowie jego męskiej płci nie będzie winien ani będą tak starostom naszym białocerkiewskim, arędarzom teraz i potym będącym lubo ich namiestnikom, iako i miastu samemu i w nim burmistrzom, wójtom żadnej miarki, daniny, robocizny, które z drugiej połowice czynić należy, przez ten wszystek czas oddawać ani go, małżonki i potomków jego męskiej płci, za tym prawem siedzącego, teraz i napotym będący dzierżawcy starostwa pomienionego, arędarze i dozorczy, iako i miasto do tych ciężarów pociągać nie mają. Obiecując po nas i najsławniejszych następcach naszych, iż ani my, ani najsławniejsi następcy nasi pomienionego ślchetnego Michajła Dublanina, małżonki i potomków jego męskiej płci od spokojnej tych dóbr wyżej opisanych posiadziejskiej nie oddaliśmy ani nikomu mocy do oddalenia nie pozwolimy, co i najsławniejsi następcy nasi uczynią. Po śmierci zaś jego małżonki i po wyjściu liniejskiej z łoża jego idący płci męskiej do dispoziejskiej najsławniejszych następców naszych ta połowica młyna pomienionego ze wszystkimi pożytkami należeć ma i będzie, prawa nasze królewskie, Rzeczyptejskiej i domu Bożego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego mca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego etc.

120

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnejskiej zawieszonejskiej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

83. 1661.VII.28. Warszawa

Miasteczko Boiarka w starostwie białocerkiewskim urodz. Ianowi Fedorowiczowi Iackowskiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.360]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Merita cnotliwych ojczyzny synów zasługują to, abyśmy onych ojcowską łaskawie fouendo dobrotliwością do wiernych Rzeczyptejskiej i maiestatowi naszemu podług oświadczeniem¹ z szkodroblowości naszej królewskiej przychęcali. Doznawszy m tedy wierności a przy całości

120v.

Rzeczyptej i dostoięństwa naszego perseuerantiej urodzonego Iana Fedorowicza Iackowskiego umyśliliŝmu² Boiarkę, miasteczko w starostwie białocerkiewskim leżące, do dispositiej naszej przypadłe z poddanymi, gruntami, lasami, sianożięciami, rzekami, z drzewem bartnim, danią miodową i ze wszytkimi innymi przynależłościami i pożytkami, którekolwiek na ten czas w tych dobrach są i napotym wynalezione bydź mogą, dać i konferować, iakosz tym listem przywileiem naszym daiemy i konferuiemy te wzwysz przerweczone dobra ze wszytkimi in genere et specie przynależnościami prawem lennym wieczystym pod wolnością ŝlachecką onemu samemu, żenie, dzieciom i potomkom iego męskiego rodzaju legitime ex lumbis eius descendentibus, póki ich stawać będzie, i będzie mógł te dobra swoje dać, darować, sprzedać, frymarczyć nie bez osobliwego iednak naszego na to pozwolenia, żadnej nam i do skarbu nie pilniąc powinności. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliŝmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkie[go] XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej zawieszonej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

¹ *правдоподобно, описка замість „оświadczenia”* .

² *описка замість „умыслилиŝmy”* .

84. 1661.VII.28. Warszawa

Młyny dwa w województwie kiowskiem urodz. Fedorowiczowi Iackowskie[mu]

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy. Ieżeli cobardziej ludzi rycerskich do ochotnego nam i Rzeczyptej usługowania i wszelakich odwag powabiać zwykło, iako gdy na zasługi swoje w podawaiących się okazyiach należące odnoszą recompensy, za czym urodzonego Iana Fedorowicza Iackowskiego przedsiębiorąc zasługi, które on substantiej własnej i zdrowiu nie folgując, ale na każdym placu marsowym gloriose, całość Rzeczyptej i maiestatu naszego dostoięństwo piastuiąc oświadczał, nie możemy tylko wzaiemną naszą nagrodzić szczodrobliwością, którą aby ad p[rae]sens uznać mógł, umyśliliŝmy || umyśliliŝmy młyny dwa, ieden od Sieniów Kruczenników nazwany, a drugi Dmitrów Butów, w województwie

kiiowskim leżące, urodzonemu Ianowi Fedorowiczowi Iackkowskiemu ze wszytkimi do nich in genere et specie przynależnościami dać i conferować, iakosz tym listem przywileiem naszym daiemy i conferuiemy w moc dzierżenie wzwyż pomienione dobra i spokojne używanie prawem lennym wieczystym pod wolnością ślachecką onemu samemu, żenie, dzieciom i potomkom iego męskiego rodzaju, legitime ex lumbis descendentibus, póki ich stawać będzie. Ma tedy i wolen będzie przerweczony Ian Fedorowicz Iackkowski wzwyż pomienione młyny z gruntami, sianożęciami, gruntami¹, rzekami, z łowy zwierzyniemy, drzewem bartnym, danią miodową i ze wszytkimi inszymi przynależnościami i pożytkami, którekolwiek na ten czas w tych dobrach są i napotym wynalezione bydź mogą, w swoje obiąwszy possessię spokojnie trzymać i zażywać, i wszelakich sam i successorowie iego przymnażać pożytków, żadnej nam do skarbu nie przynosząc powinności, i będzie mógł te dobra swoje dać, darować, sprzedać, frymarczyć, nie bez osobliwego naszego jednak pozwolenia. Co wszystko stwierdzając ten przywilej nasz z podpisem ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVIII miesiąca lipca roku pań[skiego] MDCLXI, panowania naszego etc.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ у ркпс. підкреслено.

85. 1661.VII.23. Warszawa

Wieś Burki Theodorowi Kolczyńskiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.25]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Zasługi urodzonego Theodora Kolczyńskiego bacząc my bydź godne wszelkiej naszej remuneraczej, onemu wieś Burki nazwaną, nad rzeką Pstem w woiewództwie kiiowskim w starostwie czerkaskim leżącą, prawem dożywotnim dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem naszym. Którą to wieś pomieniony urodzony Theodor Kolczyński ze wszytkimi polami, gruntami, rolami, pastwiskami, stawami, młynami, rzekami, poddanymi i ich robociznami, czynszami, pożytkami, sianożęciami, futorami i innymi zdawna do tych dóbr należącymi || granicami mieć, trzymać i używać będzie 121v.
asz do czasu życia swego. Obiecuiemy po nas i najaśniejszych następcach naszych, iż ani my, ani najaśniejsi następcy nasi pomienionego Kolczyńskiego od possessiej tej wsi i ich należytości

nie oddalemy, lecz całe przy tym prawie dożywotnim onego zachowamy, co i najaśniejsi następcy nasi uczynią. Z których to dóbr pomieniony Kolczyński powinien będzie tesz powinności i ciężary, które inna ślacha dobra nasze trzymające odprawuie, odprawiać, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i domu Bożego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego trzeciego miesiąca lipca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

86. 1661.VII.27. Warszawa

Dobra Czarnoia Kamionka szlach[e]t[nemu] Ostafiemu Ginowskiemu¹

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.27]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Lubo na wszystkich wiernych i życzliwych poddanych naszych ściągać się powinna łaska i dobroczynność nasza królewska, osobliwie na rycerskich albo woiennych ludzi zlewać się iako tych, którzy nie tylko substantie, ale tesz, nad co nic droższego, zdrowia swoje za całość ojczyzny, iako tesz dostoięństwo pana własnego nad innych dowodniej odważaią i prawdziwie oboie zaszczycaią. Ten osobliwy respekt nasz królewski ślachtetny Ostafiej Ginowski, żołnierz, obraca na się z zasług, iako ojca swego urodzeniem z Macedoniej, który posmakowawszy prawa i wolności narodu polskiego i snadnie się z ojczyzny własnej do państw naszych przeniószy, nie inną wziął przed się nowotnemu panu i ojczyźnie przysługę, tylko wojskową, która iest próbą i oświadczeniem statecznej wiary i miłości, tesz próbę i przysługę na własnym iejże placu pod chorągwią sławnego pułkownika urodzonego Chmieleckiego w potrzebie halickiej z Hordami krwią i żywotem oraz sławnie zapieczętował i miłość potomkom swym u obcego narodu || narodu, a oraz i ojczyste miejsce, prawa i wolności pozyskał, tak tesz niemniej z swoich własnych iako niewyrodny potomek zaraz w młodych leciech do wojska Rzeczyptej koronnego udawszy się, służbę tesz przez lat kilka traktował. Na tejże usłudze za nastąmpieniem domowego zamieszania przeciwnym szczęściem do wojska naszego Zaporozkiego dostawszy się, dotąd okaziej szukał odnowienia

statecznej wiary i życzliwości przeciw nam, własnemu panu, i ojczyźnie, a że one znalazł i wyświadczył w poselstwie podjętym umyślnie i odprawionym pomyślnie od wojska Zaporozkiego do Porty, za którym Ordy emirem Porty przeciw Moskwie zesłane i za tak znacznymi posiłkami wojsko nasze Zaporozkie moskiewską potęgę pod Konotopem przełamało i o znaczną klęskę nieprzyjaciela przywiodło, iako i za inne przysługi temusz ślachtetnemu Ginowskiemu szcudrobliwosć naszą królewską oświadcziąc i stateczną iego wiarę i ochotę tym barzej utwierdziąc, przy terażniejszym zgromadzeniu i zezwoleniu stanów Rzeczyptej umyśliliśmy iemu dobra nasze, które od starostwa białocerkiewskiego odłączamy, to iest Czornaia Kamionka nazwane, w starostwie białocerkiewskim na Tykiczy między miasteczkami Bukami, Sawulichą i Iurpołem leżące, prawem lennym wieczystym dać i conferować, iako dajemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym. Które to mianowane dobra ze wszystkimi ichże przyległościami, okolicznościami, gruntami, młynami, lasami, ieziorami, pasiekami, zdawna do nich należącymi, poddanymi, ich powinnościami, daniami, z łowy zwierzynnymi, rybniemi, gony bobrowemi i innymi pożytkami, wolnościami, dobrom ziemskim służącymi, pomieniony ślachtetny Ginowski i potomkowie iego męskiej płci, z lędzwi iego pochodzącej, trzymać, zażywać i pożytki wszelakie (króm robienia towarów lesnych, których bez osobliwego konsensu naszego robić nie wolno) przywodzić sobie będzie i potomkowie, także successorowie iego będą. Obiecuiąc imieniem naszym i niaśniejszych następców naszych, że ani my, ani następcy nasi II tegosz często namienionego ślachtetnego Ginowskiego od tychże dóbr, prawa do nich nadanego nie oddalemy ani nikomu oddalenia mocy nie damy, lecz iako onego samego dożywotnie, tak tesz potomków iego i successorów, póki ich z tejże liniej stawać będzie, przy tychże dobrach i prawie lennym cale i nienaruszenie zachowamy. Względem iednak tegosz prawa służbę woienną na każdą Rzeczyptej potrzebę i inne ciężary, dobrom lennym należące, podług prawa i zwyczaiu pospolitego odprawować będzie i będą powinni, prawa nasze, Rzeczyptej i Kościoła katolickiego rzymskiego cale zachowuiąc. A dla lepszej wiary przy podpisie ręki pieczęć koronna wielka przyciśniona. Dan w Warszawie na sejmie walnym dnia dwudziestego siódmego mca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV. 122v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

1 навпроти заголовка на лівому полі позначка „+”.

87. 1661.VII.28. Warszawa

Miasteczko Torhowica i ze wsią Nierubajką urodz. Kapłońskiemu prawem lennym

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.27v.]

123 Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Nie tylko klementią, ale tesz szcudrobliwością naszą królewską kontentując i zachecając do usługi wiernej i życzliwej wojska naszego Zaporozkiego starszynę, osobliwie tych, którzy przy dzielności i wziętości swej w tymże wojsku życzliwością i statecznością wiary nam i Rzeczyptej zasługują się, iako nam iest zalecony w tym od urodzonego hetmana wojska Zaporowskiego urodzony Orazm Kapłoński, setnik torhowicki, tak aby tym większy pochob do przysługi z dobroczynności naszej powziął, za zezwoleniem stanów Rzeczyptej umyśliliśmy iemu dobra nasze w wdztwie braclawskim leżące, dyspozyciej naszej podległe, to iest miasteczko Torgowicę z siólem Nierubajką nazwane ze wszytkimi ich przynależnościami prawem lennym wieczystym dać i konferować, iakosz || iakosz daiemy i konferujemy niniejszym listem naszym. Które to dobra mianowane z folwarkami, futorami, młynami, karczmami, pasiekami, poddanymi i ich powinnościami, czynszami, daniami, lasami, stawami, ieziorami, pasiekami i innymi okolicznościami, z zdawna do tychże dóbr należącymi, łowy rybne, gony bobrowymi i zwierzynnymi, z wolnościami, dobrom ziemskim należącymi, mianowany urodzony Kapłoński i potomkowie iego męskiej płci, z liniej iego pochodzący, trzymać namienionym prawem, zażywać i pożytki wszelakie upodobane przywozić będzie i będą. Wolno mu zatym będzie, także i potomkom iego, pomienione dobra dać, darować, zamienić, przedać, nie bez osobliwego iednak consensu naszego, wolnym nad Kozakami w setni iego zostającymi rządem, sądem wojskowym i z innymi wolnościami iako lennym dobrom, tak tesz wojsku naszemu Zaporozkiemu z praw dawnych i świeżo nadanych tychże dóbr bez przeszkody wszelkiej cale i spokojnie zażywać i nimi disponować będzie. A ieśliby osoby iakie do tychże dóbr praetensye mieli, tedy te do deciziej naszej odłożyć powinni będą. Obiecujemy przy tym imieniem naszym i niaśniejszych następców naszych, że ani my, ani niaśniejsi następcy nasi od

pomienionych dóbr tegosz urodzonego Kapłońskiego i potomków jego nie oddaliśmy ani nikomu oddalenia mocy nie damy, lecz przy tychże dobrach i prawie nadanym tak iego samego z małżonką jego dożywotnie, iako tesz potomków i successorów, póki ich z tejsze liniej stawać będzie, cale i spokojnie zachowamy, tosz i niaśniejsi następcy nasi uczynią. Względem jednak tegosz prawa służbę woienną na każdą potrzebę Rzeczyptej odprawować i inne ciężary wedle prawa pospolitego z tychże dóbr ponosić będzie i bęnda powinni pod utraceniem tegosz prawa. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca lipca roku roku¹ pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII a szwedzkiego XIV.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej zawieszonej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ro]p[ri]a. ||

123v.

¹ поапор у ркис.

88. 1661.VII.28. Warszawa

Miasteczko Moszurów w starostwie winnickim urodzonemu Orazmemu Kapłońskie[mu] lennością

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.25v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy. W świeżej naszej pamięci mając my godne wszelakiej nagrody urodzonego Orazmego Kapłońskiego, dobrze nam i Rzeczyptej zasłużonego, w wojsku naszym Zaporozkim zasługi, onemu i małżonce iego, iako i potomkom oboiej płci, według danej naszej pod Thoruniem assecuratiej umyśliliśmy dać i conferować dobra nasze Moszurów nazwane, w woiewództwie braclawskim a starostwie winnickim leżące, prawem lennym, iakosz daiemy i conferujemy niniejszym listem naszym. Które to dobra pomienieni małżonkowie i ich potomkowie oboiej płci ze wszystkimi polami, rolami, łakami, gruntami, pastwiskami, sianożięciami, futorami, słodowniami, karczmami, poddanymi i ich robociznami, czynszami, daniami, pożyczkami i innymi do tych dóbr zdawna przynależnymi granicami, własnościami, okolicznościami, młynami, stawami, kołami mącznymi i iagielnymi, miarkami, nic nie excipuiąc, mieć, trzymać będą dotąd, póki ich liniej stawać bęndzie. Deklarujemy przy tym, iż te dobra wzwyż pomienione od tego czasu nie mają ani będą należec do starostwa naszego winnickiego, od którego przez ten

nasz uniwersalny przywilej one oddzielamy i odłączamy, obiecując po nas i najaśniejszych następcach naszych, iż ani my, ani najaśniejsi następcy nasi pomienionych małżonków i potomków ich obojej płci od possessiej tych dóbr i ich przynależności nie oddalemy, lecz całe przy tym prawie zachowamy, co i najaśniejsi następcy nasi uczynią. Względem którego prawa przereczoni małżonkowie i potomkowie ich obojej płci tesz powinności i ciężary, które inna tameczna ślacha, dobra nasze trzymająca, odprawować i czynić zwykła, swego czasu odprawować i czynić powinni będą, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i domu Bożego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego miesiąca 11 miesiąca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

89. 1661.VII.28. Warszawa

Approbacya funduszu manasteru pustynoroskiego korszuskiego

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.24v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Iakośmy zawsze zwykli z wrodzonej naszej dobroci wszystkie rzeczy i sprawy chwałę boską pomnażając nie tylko powagą naszą królewską promowować, ale też osobliwymi naszymi fauorami i dobroczynnościami do tego się szczerze przykładać, iakoby przedwiecznemu Bogu wszech rzeczy sprawy i iego przeczystej matce Pannie Marijej codzienńa a coraz tym większa w państwach naszych krzewiła się chwała, ztąd albowiem wszystkie zamysły i progressy nasze z łaski Bożej, a z osobliwej matki oraz i panny iednorodzonego syna Bożego przyczyny požądanymi zwykły bywać koronowane successami wojska zaś nasze i Rzeczypospolitej znamienitymi obdarzone z nieprzyaciół zwycięstwami i poddanych naszych wszystkie sprawy partykularnymi opatrzone szczęśliwościami. Iż tedy urodzony Hrehory Hulanicki, pułkownik wojska naszego Zaporoskiego korszuski, dobrze nam i Rzeczyptej z młodości lat swoich zasłużony i obfitymi należytej nam od niego, iako panu swemu własnemu i przyrodzonemu, cnoty, wiary, posłuszeństwa i życzliwości ozdobiony przymiotami, z wrodzonej swojej ku Przeczystej Pannie

zarliwości i osobliwego do niej nabożeństwa suplikował nam przez niektórych panów radnych naszych, na terazniejszy sejm do boku naszego zgromadzonych, abyśmy mu pewne dobra nasze lubo niektóre nie za konsensem naszym u tamecznych ukraińnych obywatelów jego kosztem pokupione na manaster pustynoroska¹ nazwany Narodzenia panny przenaświetszej Maryej matki Bożej, na ostrowiu neradkowskim na Smyczkowie, mila od miasta naszego Korszunia leżący, przez niegosz z gruntu wystawiony, mianowicie || młyny i futory z dobroczynnej łaski naszej pozwolili fundować i tę fundację przywileiem naszym approbowali. Iakosz dla pomnożenia chwały Bożej z powagi naszej królewskiej niniejszym listem naszym, stosując się ochotnie do pokornej i tak pobożnej pomienionego urodzonego Hrehorego Hulanickiego proźby, pozwalamy, approbuujemy i temusz wzwyż przerzeczonemu manasterowi, iako i ojcom wszystkim, teraz i napotym będącym, osobliwie jednak przełożonym tegosz manasteru tesz dobra niżej opisane za consensem Rzeczyptej daiemy i nadaiemy. Które to młyny, futory, pola, ostrowy, zwłaszcza ostrów neradkowski na Smyczkowie, z ieziorami i brzegami, między rzeczką Smyczków nazwaną a drogą do wsi Habitowa idącą, futor przy rzece Neterebce nad rzeką Rosią, przeciwko miasteczku Derenkowcu nad przewozem pierwszy, to jest ostrów od Oximiej Meleszkowej Neradki i krewnych jej, drugi od Ierzego Mieniewskiego futor nad rzeką Smyków nazwaną, przy rzece Rosi nad uściem od Iwana i Hryczka Ienczenków, sianożięć nad rzeką Rosią przeciwko uściowi, od Matthysza Tymoszenka, sachnowskiego, i Zacharki, tachańskiego obywatelów, sianożięć Smyczkowa podle uścia od Anny Ohunczyłki i druga podle tejże od Owdziki Bałłajki, pół pięć nad Smyczkowem na gruncie korszuńskim od Fedora Onichowicza, Birchnowa zięcia, niew pola pięć nad stawem od Heliasza Czywinszenka kupione, i inne napotym od kogokolwiek temusz manasterowi nadane dobra ze wszytkimi polami, rolami, łąkami, pastwiskami, ogrodami, borami, barciami, chrostami, stawami, młynami, kołami, kamieniami tak mącznymi, iako iagielnymi, stępami, brzegami, iazami, sadzawkami, wolnym ryb łowieniem i w polach zwierzra różnego biciem, i w lasach na budynki drzewa i chrostu, i na poprawę domową rąbaniem, poddanymi i ich robociznami, czynszami, pożytkami i innymi tak, iako kupione są w swoich granicach i circumferencyach ocerklowanymi, własnościami i okolicznościami pomienionego manasteru wielebny ociec przełożony i ze wszystką

124v.

bracią, w tym manasterze teraz i napotym będącą, maiestat boski i przebłogosławioną Pannę Maryę za nas i niaśniejszych następców naszych i za całość Rzeczyptej naszej Polskiej, i za przerzeczonego urodzonego Hrehorego Hulanickiego, fundatora swego, proźbami swymi ustawicznie błagaiąc, a pod posłuszeństwem starszych i starszych swoich zostaiąc, mieć, trzymać, używać i na manasterski, tudziesz cerkwie Bożej pożytek, a na ozdobę Przerzystej Panny Mariej obrócić powinni będą wiecznymi czasy. Obiecuiemy po nas i niaśniejszych następcach naszych, iż ani my, ani niaśniejszy następcy nasi pomienionego manastera i przy nim teraz i napotym będących z przełożonem swoim czerńców od spokojnej przerzeczonych dóbr, mianowicie futorów, młynów, sianożięć, pól, stawów i innych przynależytości possessiej nie oddalimy ani niaśniejsi następcy nasi oddalą, lecz całe przy tym prawie zachowamy, co i niaśniejszy następcy nasi uczynią. Co do wiadomości wszytkich, a mianowicie niaśniejszym następcom naszym, iaśnie wielebnym, iaśnie wielmożnym, wielebnym, wielmożnym, urodzonym dygnitarzom, urzędnikom, officyalistom i wszytkim koła rycerskiego koronnym i ukrainnym obywatelom podaiąc, mieć chcemy, aby ta fundacya i onej od nas approbacya wiecznej była wagi, pomieniony zaś manaster i przy nim teraz i napotym będący z przełożonym swoim czerńcy przy tych dobrach wzwyż pomienionych, na chwałę Bożą fundowanych i obróconych, nienaruszenie zachowany był. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie generalnym dnia dwudziestego ósmego miesiąca lipca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwed[zkiego] XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci zawieszanej koronnej.
Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ так у ркпс.

90. 1661.IX.1. Warszawa

Miasteczko Pohar na Siewierzu urodz. Hrehoremu Hulanickiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-I, s.341; Publ. uchwały sejm. – VL. T.IV. S.360]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Każdego dobrze i nam, i ojczyźnie zasłużonego żołnierza osobliwą naszą zwykliśmy zawsze obdarzać łaską i dobroczynnością, żadnej nie opuszczając podanej do dobrze uczynienia okazyej. A że urodzony Hrehory Hulanicki,

pułkownik niżyński, przy wyświadczeniu swojej nienaruszonej wiary, znamienitej cnoty i podjętych w szcystym konotopskim od nieprzyaciela Korony naszej || głównego obleżeniu prac, trudów i 125v. fatyg obozowych, tudziesz odwag i męstwa, które dla ojczyzny swojej a dostoięstwa naszego królewskiego przez czas niemały czynił, garnie się do nas, żądając pańskiej naszej łaski, którą my mu tym chętniej wyświadczamy, im go bydź i większej godnego sądziemy. Umyśliliśmy mu tedy miasteczko Pohar nazwane w woiewództwie czerniechowskim, to iest w Siewierzu pod samą granicą moskiewską leżące, prawem lennym, to iest iemu samemu, małżonce i potomkom iego męskiej tylko płci dać i conferować, iakosz daiemy i konferuiemy tym przywileiem naszym. Które pomienione miasteczko urodzony Hrehory Hulanicki ze wszytkimi gruntami, polami, rolami, łakami, pastwiskami, ogrodami, borami, lasami, stawami, sadzawkami, rzekami, brzegami, barciami, młynami, sianożęciami, futorami, poddanymi i ich robociznami, czynszami, podatkami, budynkami, robotnikami, slobodami, słodowniami, browarami i innymi zdawna do tego miasteczka należącymi własnościami mieć, trzymać będzie, małżonka i potomkowie iego męskiej tylko płci, póki ich stawać będzie. Obieciujemy przy tym naszym i najaśniejszych następców naszych imieniem, że ani my, ani najaśniejsi następcy nasi urodzone[go] Hrehorego Hulanickie-go, małżonki i potomków iego męskiej płci od spokojnej pomienionego miasteczka possessyey nie oddalemy ani oddalą, lecz cale przy tym prawie lennym zachowamy i zachowuią. Względem którego prawa lennego urodzony Hrehory Hulanicki, pułkownik niżyński, małżonka i potomkowie iego męskiej płci z pomienionych dóbr ieden po drugim pewną część prouentów swych przy służbie woiennej tam w rok oddawać będzie i będą powinne, gdzie inna tameczna szlachta, dobra nasze trzymająca, wnosi i oddaie, prawa nasze, Rzeczypospolitej i domu Bożego wcale zachowuiąc. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisaliśmy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia pierwszego mca września roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego XI a szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

91. 1661.VII.28. Warszawa

Wójtostwo pereasławskie Iakubowi Łagodzińskiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.25]

126

Iako na¹ || Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Iako na wszystko wojsko Zaporowskie, w osobliwym naszym respekcie zostaiące, zlewa się nasza dobroczynność, tak aby i urodzony Iakub Łagodziński, rzeczony Podbuski, z przodków swoich rodowity ślachtic polski i dobrze nam zasłużony, tejsze dobroczynności po nas doznał i od maiestatu naszego w proźbie swej nie odchodził zasmucony, umyśliliśmy mu, ile nam, panu swemu, wiernemu poddanemu a miłuiącemu swej ojczyzny synowi, spokojnie w kraiach tamecznych ukrainnych mieszkaiącemu i niechętnych nam i Rzeczyptej tamecznych obywatelów do nas radą swoją pociągaiącemu, wójtowstwo w mieście naszym pereasławskim i młyn na grebli średni, pod samem miastem leżący przeciwko wsi Andruszów, po nieiakim Ianie Kalityńskim Popce dać i konferować umyśliliśmy, iakosz daiemy i konferujemy tym listem naszym. Które to wójtowstwo i młyn pomieniony urodz. Łagodziński ze wszystkimi polami, rolami, łakami, ogrodami, we młynie kołami mącznymi i iagielnymi, od nich miarkami i innymi pożytkami, budynkami, sadami i wszelaką wójtowi należytą iurisdikcyą mieć, trzymać i używać będzie asz do czasu życia swego, deklaruiąc cale, iż ten młyn do starostwa pereasławskiego należeć nie ma, ani się teraz i napotym będący starosta nasz onego dopomagać², a nawet i miarek żadnych brać nie ważył, ani namiestnik iego. Obiecuiemy po nas i niaiśniejszych nastempcach naszych, iż ani my, ani niaiśniejszy następcy nasi pomienionego urodz. Łagodzińskiego od spokojnej wszystkich do tego wójtostwa i młyna należytych dóbr possessyey nie oddalymy, lecz cale przy tym prawie dożywotnim onego zachowamy, co i niaiśniejsi następcy nasi uczynią. Po śmierci zaś onego nie pierwej iego successorowie z tych dóbr pomienionych ustąpią, asz im summa na budynki i onych poprawę wydana, przez kommissarzów naszych uznana, cale powrócona i wyliczona nie będzie, prawa nasze, Rzeczyptej i domu Bożego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy, pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego lipca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV.

126v. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński. ||

¹ такий порядок слів у ркпс.

² ймовірно, описка замість „домагаć”.

92. 1661.VII.13. Warszawa

Nobilitatia urodz. Theodorowi Kolczyńskiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.26; Opis katal. – Wdowiszewski Z.: IX. S.199; Materiały genealogiczne. S.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Tym od wieków wszyscy tego świata monarchowie throny swe w splendorze królewskim zasiadający zwykli między sobą certować, znamienitymi zwłaszcza wiernych i życzliwych poddanych albo przy boku ich na funkcyach publicznych lata swe trawiących, albo w wojsku krew swoją za dostojenstwo onychże i tej ,w której się kto zrodził, ojczyzny ochotnie i hojnie wylewających, ozdabiać i ubogacać fauorami, tym albowiem wszystkie państwa sławia się, i iako w ludzie do dania zdrowej rady, tak w żołnierze do obrony wiary świętej, dostojenstwa panów swoich i całości swej bogacą, ztąd wszystkim takowym monarchom u obcych narodów zwykła rość nieśmiertelna sława. Gdy w takowej cenie u nich zostaje cnota przy mądrości z męstwem i odwagą złączona, tam nie tylko swoi, ale i cudzego narodu ludzie ubiegać się zwykli o takowy pański respekt częścią nabytą przez naukę industrią, częścią wziętą w marsowym dziele experientyą, częścią narodzoną w woiennych expedycyach odwagą. W tym my wszystkim za łaską Bożą żadnemu z monarchów kroku nie ustępujemy, i owszem z tym się bezpiecznie poszczycić przed światem możemy, że przewyższamy, bo iako własnych tej Rzeczyptej obywatelów, tak i obcych za ich zasługi, które my ustawicznie na sprawiedliwej dojrzałego naszego rozsądku ważemy, szali, nie tylko bogatymi i szerokimi kontentuiemy włościami i daniami, ale, co największa, tym ubogacamy wolności polskiej klejnotem, o który ze wszech narodów wielcy konkurrują ludzie. Że tedy urodzony Theodor Kolczyński iako z zasług przodków swoich, którzy niaśniejszym antecessorom naszym iedni we wszelakich sprawach i funkcyach wiernie i życzliwie usługowali, drudzy zaś w wojsku tej Rzeczyptej ustawicznymi zostając wielkie czynili w okazyach męstwa i odwagi i w nich niemniejsze za wiarę świętą, dostojenstwo panów swoich i całość Rzeczyptej nie tylko na substantiej straty, ale i na zdrowiu uszczerbki, tak z swoich własnych albowiem młodych lat w wojsku naszym w dziele rycerskim czwyczył się i z różnymi hetmanami służbę woienną odprawował, i w oczach ich tak prace woienne, trudy i fatygi II i fatygi, iako tesz na ciele swoim od szable nieprzyacielskiej z miłości swej ku nam i Rzeczyptej odnosił szranki¹. Teraz zaś w wojsku naszym Zaporowskim zostając ni oć

127

się barzej nie stara, tylko aby tesz wiarę przez lata swoje w niczym nienaruszoną nam, panu swemu własnemu, zatrzymał, ojczyźnie zaś należyta synowska zachował miłość i Rzeczyptej jako prawdziwy onej obywatel życzliwość, godzien iest za zasługi swoje takowej naszej dobroczynności i dostąpienia pomienionego klejnotu świadectwa polskiego. Ztąd tedy chętnie onze onemusz i potomkom iego tak męskiej, iako i białogłowskiej^{1a}, dać i conferować umyśliliśmy, iakosz daiemy, conferuiemy i onego z potomkami swemi do wszystkich in genere et in specie praw, głosu, godności, wolności, praerogatyw według statutów i constitucyi Korony naszej Polskiej, czyniąc go i potomków iego oboiej płci prawdziwą ślachtą polską, za powszechną zgodą wszystkich stanów koronnych i WXL przyimuiemy, przypuszczamy niniejszym przywileiem naszym. Wolno mu tedy będzie i potomkom iego oboiej płci tych wszystkich praw, praerogatyw, godności, głosu, wolności, których starożytna ślachta polska z prawa i dawnego zwyczaju zażywa, w potmne² wieky, na każdym miejscu zażywać bezpiecznie. A że ta godność i wolność ślactwa polskiego bez osobliwego nie może byđz herbu i znaku, tedy tym mu i potomkom iego chętniej daiemy i naznaczamy, im go w dzie³łach rycerskich bieglego baczymy. Który to herb taki iest: w polu potkowa hakami wzgóre a przez nią strzała żelescem dogóry, na wierzchu zaś trzy piora strusie, a przez nie szabla goła ostrzem na dół. Takowe[go] tedy herbu urodzony Theodor Koleczyński³ i z potomkami swymi na potomne wieki we wszystkich swoich sprawach zażywać będzie spokojnie, co do wiadomości wszystkim, a mianowicie niaśniejszym następcom naszym iaśnie wielebnym, iaśnie wielmożnym, wielebnym, wielmożnym, urodzonym, duchownym i świeckim senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i officyalistom, i wszystkim Korony naszej polskiej i WXL obywatelom podaiemy, żadaiąc aby pomieniony urodz. Theodor Koleczyński z swymi oboiej płci potomkami za prawdziwego szlachcica polskiego i obywatela według konstitucyjei, anni mill[esi]mi sexent[esi]mi sexag[esi]mi primi uchwalonej, był miany, i przy tych wolnościach, prawach, praerogatywach wiecznie || zachowany był od każdego dla łaski naszej i niaśniejszych następców naszych. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć maiestatu nasze[go] przycisnąć roskazaliśmy.

Przy obecności: iaśnie wielebnego Wacława Lesczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, prymasa i pierwszego xiążęcia w Koronie naszej, wielebnego Iana Tarnowskiego, arcybiskupa

lwowskiego; wielebnych Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego, xiążęcia siewierskiego, Kazimierza Floryana xiążęcia na Klewaniu Czartoryskiego, kuiawskiego, Wojciecha Tolibowskiego, poznańskiego, ⁴Gebickiego, plockiego, Mikołaja na Prażmowie Prażmowskiego, łuckiego, administratora opactwa sieciechowskiego, kanclerza w. koronnego, Iana Wydzgi, warmińskiego, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Uiejskiego, kiiowskiego, Ierzego Białożora, smoleńskiego biskupów; wielmożnych Stanisława Potockiego, krakowskiego, hetmana w. koronne[go], dołyńskiego, robczyckiego, krasnostawskie[go] starosty, Andrzeia Karola Grudzińskiego, poznańskiego, Pawła Sapichy, wileńskiego, wielkie[go] WXL hetmana, Mikołaja Stefana Paca, trockiego, Hieronima Wierzbowskiego, sieradzkiego, wielgorządce krakowskiego, Stefana na Czarnej Czarnieckiego, ziem ruskich, piotrckiego, ratyńskiego, kowelskiego etc. starosty, Alexandra Bełżeckiego, podolskiego, Kazimierza Bieniewskiego, czerniechowskiego, bohusławskiego, etc. starosty, Michała Ierzego xiążęcia na Klewaniu Czartoryskiego, braclawskiego, krzemienieckiego etc. starosty, Stanisława Sarbiewskiego, mazowieckiego, grabowieckiego, etc. starosty, Adama Sakiewicza, smoleńskiego, Karola Kopcia, połockiego wojewodów; Stanisława Witowskiego, sandomirskiego, Iana Wielopolskiego, wojnickiego, warszawskiego starosty, Iana⁵ Grzymułtowskiego, poznańskiego, Andrzeia Przyemskiego, łączyckiego, Franciszka Sielskie[go], gnieźnieńskiego, Iana⁶ Fredra, lwowskiego, Mikołaja Bieganowskiego, krzemienieckiego⁷, Zygmunta Fredra, sanockiego, krosińskiego starosty, kasztellanów; Ierzego Lubomirskiego, wielkiego i polnego hetmana koronne[go], generała || generała Małej Polski, krakowskiego, niżyńskiego, kazimirskiego, litińskiego, kozienickiego etc. starosty; Iana Lesczyńskiego, generała Wielgi Polskiej, koronnego, Alexandra Naruszewicza, WXL podkanclerzych; Theodora Donhoffa, WXL podskarbiego, urzędowskiego etc. starosty; Michała Zebrzydowskiego, miecznika koronnego, lanckorońskiego etc. starosty; Iana Karola xiążęcia na Klewaniu Czartoryskiego, śniatyńskiego starosty; Iana Ignace[go] Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego, sekretarza naszego, i innych wielu różnej kondycyey z Korony i WXL ludzi. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci maiestatowej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński. Dan na sejmie walnym warszawskim dnia trzynastego

mca lipca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

¹ *описка замість „szwanki”.*

² *пропущене слово „plci”.*

³ *описка замість „rotomne”.*

⁴ *посередині аркуша залишена прогалина під зображення гербу.*

⁵ *пропущене ім'я „Iana”.*

⁶ *описка замість „Krzysztofa”.*

⁷ *описка замість „Machymiliana”.*

⁸ *описка замість „kamienieckiego”.*

93. 1661.VII.13. Warszawa

Nobilitacya urodz. Ostafiemu Ginowskiemu

[Reg. – Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.29v; Opis katal. – Wdowiszewski Z.: V. S.77; Materiały genealogiczne. S.46]

W imie pańskie amen. Na wieczną następującą rzeczy pamiątkę. Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Ieżeli wszystkie z dobroczynności boskiej szczęśliwości i otrzymane fortunne intencjom naszym skutki są nam miłe i wdzięczne, daleko więcej odważne ludzi rycerskich dzieła, krwawe prace i wojenne fatygi. Przez te albowiem wiara święta, całość Rzeczyptej i nasze królewskie dostoieństwo konserwuje się i powzięte za pomocą Bożą z nieprzyjaciół naszych zwycięstwa pomnażać się zwykły. Nie godzi się tedy inaczej, tylko takowych ojczyźnie i nam życzliwych żołnierzy pańską łaską naszą przyozdabiać i onych albo dobrami naszymi, albo ozdobnymi tej Rzeczyptej honorami ubogacać. Tym¹ albowiem sposobem jedni w zasługach swoich zostają ukontentowani, drudzy zaś do zasługowania się nam i Rzeczyptej znaczny pochob i osobliwą pobutkę brać zwykli. Że tedy urodzony Ostafi Ginowski, na ten czas w wojsku naszym Zaporoskim zostający, z przodków swoich i zacności domu, którego ży[we]² świadectwa w greckim królestwie w Macedoniej i dotąd zostają, i wspianiałością cnot różnych ozdobiony, zaprawiwszy młody swój wiek w przeważnych dziełach rycerskich, do których go rodzice jego przykładem swoim prowadzili, ni oć || oć się barzej nie starał, tylko aby w boiaźni Bożej w cnotie i statecznej ku nam panom swoim, wierze i ku Rzeczyptej życzliwości przodków swoich przerzeczonymi cnotami ozdobnych naśladował i onych imię dobre, sławę, ieszcze dotąd w pamięci ludzkiej żyjącą, zatrzymywał. Iakosz wzięwszy fundament w greckim piśmie, zaraz młodość swoją

konsekrował zabawom żołnierskim, pracom, fatigom i niewczasom woijnym, w których zostając zawsze nam wiernym, życzliwym i tej ojczyznej miłującym synem, nie życzył nigdy, aby się w tej Rzeczyptej iaka stała odmiana, ale w niej miły i przyjemny wszystkim kwitnął pokój. Świadkiem tego iest iego iawna ku nam i Rzeczyptej życzliwość, którą pod czas tej rewolucy na ojczyźnie naszej, kiedy się własne od ciała tej Rzeczyptej oderwały były narodu polskiego członki i łączyć się z tym ciałem nie chciały, on mądrymi persuasjami swymi wszystkich ujmował, pociągając tamecznych obywatelów do nas, własnego i przyrodzonego pana, tudzież i do tej, w której się zrodzili i wychowali, ojczyzny. Świadkiem iest i legacya iego do Porty Othomańskiej, którą przed konotopską expedycją z rozkazania wielm. woiewody kiiowskiego, na on czas hetmana wojsk Zaporowskich, dość dobrze i szczęśliwie odprawił, albowiem za iego persuasją cesarz turecki chanowi krymskiemu ze wszystkimi Hordami przeciwko carowi moskiewskiemu, z wielką potęgą na wojsko nasze Zaporowskie i koronne następującemu, ruszyć się kazał, z kąd iaki pożytek Rzeczpospolita odniosła, iaką sławę i z nieprzyaciela zwycięstwo, pamiętno będzie wszystkim synom koronnym i narodom cudzym w nieśmiertelne wieki. Za takowe tedy iego cnoty, przysługi, dzieła i odwagi, które czynił i z stratą fortun swoich, i z uszczerbkiem zdrowia swego, umyśliłszy mu tym, co w Rzeczyptej naszej najkosztowniejszego i najozdobniejszego mamy, to iest klejnotem szlachectwa i wolności polskiej z dobroczynnej łaski naszej za zasługi ojca iego, który pod Haliczem w potrzebie z Tatarami za ojczyznę umarł, i onego samego obdarzyć, ozdobić i ubogacić. Iakosz obdarzamy, ozdabiamy i ubogacamy zarówno z potonkami iego oboiej płci niniejszym przywilejem naszym i oraz do wszystkich in genere et in specie praw, głosu, godności, praerogatyw według statutów i konstytucyi Korony naszej, czyniąc go i potomków iego oboiej płci prawdziwą szlachtą polską, za powszechną zgodą wszystkich stanów koronnych i WXL || WXL, na ten sejm zgromadzonych, przyimujemy i przypuszczamy, i ten przywilej powagą sejmu terażniejszego approbujemy. Po której approbacyej wolno mu iest i iego potomkom oboiej płci będzie tych wszystkich praw, praerogatyw, godności, głosu, wolności, których starożytna szlachta polska i WXL z prawa i dawnego zwyczaju zażywa, na każdym miejscu i w potomne wieki zażywać bezpiecznie. A że ta godność i wolność szlachectwa polskiego bez swego osobliwego nie może być herbu i znaku, tedy my tym chętniej i

129

potomkom iego oboiej płci onże nadaimey, im go w dziełach rycerskich doświadczonego, w expedycyach mężnego i odważnego w okazyiach woiennych wiemy, przydaiąc do ojczystego iego herbu, którym się pieczętuie, to iest w czerwonym polu wieża o trzech małych wieżyczkach, a nad nimi trzy wieńce, głowę obumarłego żołnierza i swej ojczyzny miłuiącego syna, w której wierzchu szabla wzdłuż tkwieć będzie, co wyświadczać zawsze ma ojca iego męstwo i odwagę i iego samego częste krwie rozlania. Takowego tedy herbu urodzony Ostafi Ginowski z potomkami swymi oboiej płci we wszystkich swoich sprawach publicznych i prywatnych na wieczne czasy zażywać będzie, co do wiadomości wszystkich w potomne wieki będących ludzi, a mianowicie niaśniejszym następcom naszym, królom polskim, iaśnie wielebnym, iaśnie wielmożnym, wielebnym, wielmożnym, urodzonym duchownym i świeckim senatorom, dygnitarzom, urzędnikom i wszystkim Korony Polskiej i WXL obywatelom podaiemy żadaiąc, aby przerzeczony urodzony Ostafi Ginowski z swymi oboiej płci potomkami za prawdziwego polskiego ślachcica i obywatela miany, i przy tych wolnościach, prawach, głosie, praerogatywach, godnościach, których szlachta polska i WXL zażywa, na wieki zachowany był dla łaski naszej i niaśniejszych następców naszych. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć maiestatu naszego przyciśnąć kazaliśmy.

Przy obecności: iaśnie wielebnego Wacława Leszczińskiego, arcybiskupa gnieźnieńskie[go], Korony naszej primasa i pierwszego xiążenia, i Iana Tarnowskiego, arcybiskupa lwowskiego; wielebnych Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego, xiążenia siewierskiego, Kazimierza Floryana xiążenia na Klewaniu Czartoryskiego, kuiawskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Iana Gembickiego, plockiego, Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, łuckiego i brzeskie[go], ll opactwa sieciechowskiego administratora, kanclerza wielkie[go] koronnego, Iana Wydzgi, warmińskiego, Stanisława Sarnowskiego, przemyńskiego, Thomasza Uiejskiego, kiiowskiego, Ierzego Białozora, smoleńskiego biskupów; wielmożnych Stanisława Potockiego, krakowskiego, hetmana wielkiego koronne[go], krasnostawskiego, dołyńskiego, sokalskiego, robczyckiego etc. starosty, Andrzeia Karola Grudzińskiego, poznańskiego, Pawła Sapiehy, wileńskiego, hetmana wielkiego WXL, Mikołaiia Paca, trockiego, Hyeronima Wierzbowskiego, sieradzkiego, Ierzego Lesczyńskiego, łączyckiego, Działyńskiego,

brzeskiego kuiawskiego, Hyeronima Rozraziewskiego, inowrocławskie[go], Stefana na Czarnej Czarnieckiego, ziem ruskich, piotrkowskiego, tykocińskiego, ratyńskiego, kowelskiego etc. starosty, Alexandra Bełżeckiego, podolskiego, bełzkiego starosty, Adama Sakiewicza, smoleńskiego, Karola Kopcia, połockiego, Krzysztofa Wołodkiewicza, nowogródzkiego, Stanisława Kobierzyckiego, pomorskiego, Stanisława Sarbiewskiego, mazowieckiego, Stanisława Laskowskiego, płockiego, Władysława Wołowicza, witepskiego, Ludwika Kazimierza Iowłaszewskiego, brzeskiego litewskiego wojewodów; Stanisława Witowskiego, sandomirskiego, Iana Wielopolskiego, wojnickiego, 'Grzymułtowskiego, poznańskiego, Franciszka Sielskiego, gnieźnieńskiego, Iędrzeia Trzyemskiego, łączyckiego, Mikołaja Bieżanowskiego, kamienieckiego kasztellanów; Ierzego Lubomirskiego, koronnego, hetmana polnego, krakowskiego, pereasławskiego, niżńskiego, kazimierskiego, chmielnickie[go] etc. starosty; Łukasza Opalińskiego, nadwornego, stobnickiego etc. starosty, Krzysztofa Zawiszy, wielkiego WXL marszałków; Krzysztofa Paca, wielkiego WXL kanclerza, kozienickiego etc. starosty; Iana Lesczyńskiego, koronnego, generała Wielki Polskiej, Alexandra Naruszewicza, WXL podkanclerzych; Theodora Donhoffa, podskarbiego WXL⁵ etc. starosty; Michała Zebrzydowskiego, miecznika koronne[go], łanckorońskiego, śniatyńskiego[go] starosty; Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego, ie. kr. mci, Piotra Rylskiego - sekretarzów, i innych wielu różnej kondycyjej tak z Korony, iako WXL ludzi. Dan w Warszawie dnia trzynaste[go] miesiąca lipca tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, polskiego i szwedzkiego czternastego roku. Ian II Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci maiestatowej zawieszanej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

130

¹ у ркпс. „ут” пошкоджено.

² частина слова втрачена, ймовірна реконструкція.

³ пропущене ім'я „Zygmunta”.

⁴ описка замість „Krzysztofa”.

⁵ у ркпс. пропуск.

94. 1661.VII.26. Warszawa

Miasteczko Talne w starostwie białocerkiewskim ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Zasłużył to między wielą inszych ślachetny Ian Rudnicki, pisarz wielmożnego Hrehorego Lesnickiego, sędziego generalnego wojsk naszych Zaporoskich, dzielny i odważny nasz żołnierz, męstwo swoje iako prawdziwy ojczyzny syn na bitnych placach woiennych z stratą dostatków i nachyleniem zdrowia swego wiernie i statecznie nam i Rzeczypospolitej oświadczaiąc, abyśmy mu w podawaiących się okazyiach miłościwą łaskę i szcudroblliwość naszą królewską pokazali a iego do dalszych nam i Rzeczyptej usług zachęcili. Którą aby na ten czas uznał, na instancyę wielm. Kazimierza Stanisława Bieniewskiego, wojewody czerniechowskiego, do nas za nim wniesioną, umyśliliśmy onemu i małżonce iego miasteczko Talne nazwane, nad rzeką Tykiczą w starostwie białocerkiewskim leżące, dać i konferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym. Które to miasteczko wzywż mianowany szlachetny Ian i Anna Rudnickie, małżonkowie, ze wszytkimi wsiami, folwarkami, budynkami, dworami, placami, gruntami, polami, pastwiskami, sianożięciami, ogrodami, pasiekami, lasami, borami, chrostami, zaroślami, rzekami, icziorami, stadami, młynami, karczmami i z inszymi wszytkimi przynależnościami, zdawna do tego miasteczka należącymi, mieć, trzymać i używać będą do ostatnich dni żywota ich, obiecuiąc to naszym i niaiśniejszych następców naszych imieniem, że przerzeczonych Iana i Annę Rudnickich, małżonków, od pomienionego miasteczka Talne rzeczonego nie oddalemy i nikomu inszemu oddać nie dopuszczymi, ale raczej wolno im będzie te dobra wzywż mianowane, iako prawem dziedzicznym do nich należącym, według ich podobania sprzedać, dać, conferować, zamienić, obligować albo zastawić, aręndować i na insze swoie i successorów swoich pożytki obrócić bez wszelkich iakichkolwiek osób przeszkod, i calc a zupełnie przy prawie dożywotnym zachowamy i niaiśniejsi następcy nasi zachowaią. Względem 130v. którego dożywocia pierwszego ll dzierżawy swojej roku czworaką kwartę, inszych zaś następuiących lat dwoiaką kwartę każdego roku z pomienionych dóbr według pakt elekceynej naszej do Rawy płacić powinni będą, prawa do tego nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary

ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskaliliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego szóstego mca lipca roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.

95. 1661.VII.28. Warszawa

Patent całemu wojsku Zaporowskiemu od i.k.m. i całej Rzptej dany

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-5, f.26]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy. Oznajmujemy¹ niniejszym listem naszym wszem wobec, a mianowicie urodzonym, szlachetnym Ierzemu Chmielnickiemu, hetmanowi, także pułkownikom, asawułom, setnikom, pisarzom pułkowym i wszystkiemu wojsku naszemu Zaporowskiemu, wiernie nam miłym. Iakośmy serdecznie na to ubolewać musieli, że po sejmie przeszłym tak dwuletnim po dostatecznym od nas i Rzeczyptej otwierdzeniu kommissyey hadziackiej, gdysz my iusz mieli całą nadzieię o wygaszeniu wnątrzných zapałów, znowu do nowego w Ukrainie przyszło zamieszania, tak powziąwszy słuszną i dostateczną informacyę od wielm. hetmanów i woiewody czerniechowskiego, kommissarza naszego, że cokolwiek w tym przeszłym czasie stało się za wiadomością nie za wiadomością [sic!] urodzonego hetmana, starszyny, ale stało się przez ciekawość nieprzyziacielską, którzy iako wszystkie państwa, tak osobliwie woiewództwa ukrainne do ostatniej zguby przywieść umyślili. Więc tesz będąc ukontentowani oddaniem wiernego poddaństwa od wierności ww. przcz posłów swych, na sejm terażniejszy przysłanych, którzy nas i Rzeczptą cale upewnili, że iako się wier: wasze cale wszelkiej protekcyey moskiewskiej wyrzekliście i wyprzysięgli, tak statecznie bez wszelkiej odmiany przy nas || przy nas, przyrodzonym panie, i ojczyźnie zostawać będziecie, tedy umysł i serce nasze królewskie z wrodzonej i ojcowskiej dobroci, i opatrności naszej obróciliśmy znowu i obracamy do wiern. ww., to iest całego wojska Zaporoskiego, i w tych supplikach i potrzebach, któreście wiern. ww. do nas i Rzeczyptej wnieśli, iako przcz constytucyę za zgodą wszystkich stanów, tak i przez to piśmo nasze deklaruiemy wier. ww. tym sposobem, iz komissię hadziacką a przy tym i cudnowską, tudziesz i wszystkie przywileie tak dawniejsze od niaiaśniejszych antecessorów naszych, iako i pośledniejsze od nas wojsku

131

131v.

Zaporowskiemu dane, mianowicie względem lidzby szesciudziesiąt tysięcy konsystencji wojska we trzech woiewództwach, to iest kiiowskim, braclawskim, czerniechowskim, tak w dobrach naszych, iako tesz duchownych i świeckich, także wolności religiej greckiej, tudziesz przywrócenia i oddania cerkiew i dóbr teźże religiej, także incorporacyej pułku humańskiego, iako tesz wszelkich innych wolności i praw we wszytkim approbuiemy i powtórnie stwierdzamy. A żeby iusz temu wszytkiemu według opisu kommissycej hadziackiej i² cudnowskiej dosyć się stało, powagą sejmu terażniejszego naznaczyliśmy tak z Korony Polskiej, iako i WXL, kommissarzów naszych. Ci znióży się o czasie z urodzonym hetmanem wiern. ww. na Ukrainę ziadą i kommissyom pomienionym według postanowienia zobopólnego we wszytkim iako tesz³ względem oddania manasterów, episkopij i dóbr cerkiewnych, duchowieństwu religiej greckiej właśnie należących, dosyć uczynią przy widzach z pośrzedka wier. ww. zesłanych. Obieciucimy przy tym za nas i najaśniejszych następców naszych, iż stan duchowny religiej greckiej prawosławnej przy swoich prawach i praerogatywach zostawać będzie. Takiesz nie dopuścimy wolnościom i prawom iako dawniejszym, tak i świeżo od nas i Rzeczyptej otrzymanym wier. ww. bezprawia czynić, ale abyście onych spokojnie zażywali, dozoru naszego przyłożymy. Więc, ażebyście, wier. ww. tym pewniejszy łaski naszej zostawali, zlecamy to tymże wielmożnym i urodzonym kommissarzom naszym, ażeby nie wprzód wypis był Kozaków czyniony, ll aże się wprzód w oddaniu cerkwi, manasterów i dóbr duchowieństwa religiej greckiej dosyć stanie. Chcąc zaś mieć armatę wojska Zaporowskiego w dobrym porządku, powagą sejmową postanowiliśmy, aby armata w starostwach naszych ukraiennych corocznie koleją lokowana była, to iest w czeheryńskim, czerkawskim, korszuńskim, lisiańskim, bohusławskim, kaniowskim, białocerkiewskim, bez przeszkody iednak rządów i dochodów starostw naszych, i gdzie tasz armata stać będzie, tam chleb żołnierzom ukazowany i dawany być nie ma i od wszelakich stanowisk i przechodów żołnierskich te miejsca wolne będą. W czym wszytkim słowem naszym królewskim upewniam i wojsko nasze Zaporowskie, iż przy tych wolnościach cale zachowani będą. Pewniśmy zatym, iż wier. wasze nic przedniejszego w sercach swoich mieć nie będziecie nad wiarę stateczną ku nam i Rzeczyptej, tudziesz nad zgodę i miłość wnątrzną, i zabiegać będziecie, aby iusz więcej zamieszania między wiern. ww. nie było, nie przyimiecie

złościwych praktyk nieprzyjacielskich, wspomniawszy na wolności swoje, także i dobroczynności nasze, mając przy tym przed oczyma straszny sąd boski na niesprawiedliwość sumnienia, nie chcecie się iusz więcej w poprzysiężonej należytej chwiać wierze i posłuszeństwie, i kiedyszkolwiek wolności swych w miłym pokoju zażyecie i dalszą łaskę naszą królewską pozyskiwać sobie zechcecie, którą my i natenczas wier. ww. ofiarujemy. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego mca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹ у ркпс. повтор.

² навпроти рядка на правому полі запис „NB” (nota bene).

³ навпроти рядка на правому полі запис „NB” (nota bene).

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie Świętego Bartłomieja Apostoła i męczennika najbliższy, to jest dnia dwudzieste[go] dziewiąte[go] mca sierpnia 1661.¹

96. 1661.VIII.28. Warszawa

Podsędkowstwo II podsędkowstwo łuckie po ustąpieniu na podkomorstwo urodz. Hulewicza urodz. Hulewiczowi

132

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; S-3, f.274]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż my mając sobie zalecone znakomite i odważne dzieła urodz. Włodzimirza Hulewicza, żołnierza dawnego naszego, którego nie tylko w dziełach rycerskich mężne serce i umiejętność, gdy w różnych woiennych z uszyrbkiem zdrowia i substancyej swojej odważnie przeciwko nieprzyjaciołom naszym i Rzeczyptej stawał okazjach, ale i cnotę, wiarę i życzliwość iego ku nam i Rzeczypospolitej mając dobrze wiadomą. Zasłużyła to iego uprzejmość, w prawach ojczystych umiejętność i ku dobremu pospolitemu usiłowanie i wierność, abyśmy go na wakujący urząd podsędkowstwa łuckigo promowowali i tą godnością ozdobili, inszych dotychczas do zawdzięczenia nie mając okazji. Iż tedy dignitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo i obywatele ziemi łuckiej podług opisanja praw czterech nam kandydatów po postąpieniu na podkomorstwo łuckie urodzone[go] Wacława Hulewicza przez elekcyę swoją na podsędko[w]stwo łuckie praesentowali i oraz supplikowali, abyśmy

iednemu z tych czterech przerzeczony podśędkowstwo ziemi łuckiej dali i konferowali. My tedy zasłużonemu Włodzimierzowi Hulewiczowi wyż mianowane podśędkowstwo ze wszystkimi praerogatywami, obuencyami, accydecyami i pożytkami generaliter wszystkimi z powinności albo dawnego zwyczaju, do tego urzędu należącymi, dać i konferować umyśliłiśmy, iakosz daiemy i conferuemy tym przywileciem naszym do ostatniego życia iego albo wyższego urzędu i godności większej dostąpienia. Co do wiadomości wszystkich, którym to należy, osobliwie iednak dignitarzom, urzędnikom i wszystkiego rycerstwa i obywatelów ziemie łuckiej podawszy, roskazuiemy aby pomienionego urodzonego Włodzimierza Hulewicza odtąd za prawdziwego i własnego podśędka łuckiego mieli i uznawali, i onemu miejsca, praw, praerogatyw, do tegosż urzędu zdawna należących, ustępowali i pozwalali, i iakoby insi, przy tym go wszystkim zachowuiąc, w niczym nie ublizali, tego 132v. przestrzegali. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisuiemy i i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dwudziestego ósmego mca sierpnia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stefan Hankiewicz, sekretarz i.k.m. i pisarz.

¹³ написано крупніше.

¹⁴Działo się w Warszawie w sobotę po święcie Narodzenia Naświętszej Panny Maryej najbliższą, to iest dnia dziesiątego mca września roku pań[skiego] 1661.¹ Za sprawą iaśnie wielebn[ego] ie.mci x. kanclerza wielkie[go] koronne[go].

97. 1661.VII.23. Varsoviae

Nobilitatio Gregorii Niewęłowski

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-3, f.257v.; Sig.-6, f.67v; Opis katalog. Wdowiszewski Z.: IX. S.84; Materiały genealogiczne. S.87]

In nomini Domini amen. Ad perpetuam apud omnem posteritatem rei memoriam. Nos, Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux etc. Significamus praesentibus literis n[ost]ris, quorum interest uniuersis et singulis huius et futuri temporis. E malis elicere bona, diuinae proprium indolis est ac virtutis, id vera docet sapientia crebraque idem experientia probat. Nihil adeo prauum esse possit, quod non in rectum summa mens illa reponere modo velit, valeat soleatque mortalitatis n[ost]rae, vitia morbis, quos conceperint

remedium adhibere nequeunt, nec erroris sufficiunt corrigere commissos alia numinis aeterni facultas modumque rerum pessime inuenit et adhibet haud difficulter. Patuerunt in lucem amplissima haec sacra illius consilia dum pertinax ac diuturnum intestinumque bellum non sopiuit solum, sed etiam extinxit reuocatis ad obsequium maiestatis n[ost]rae Zaporouien[sium] exercitibus pristinoque imperio restitutis. Abegerat eos ciuilis ac hostilis impetus in aduersa verum nutus denique coelestis in legitima conuersos, principis patriaeque moderamina fastigio subiecit regali. Redeunt ad nostrae solium dignitatis affectibus plenis a nobis vicissim singularibus clementiae ut excipiantur argumentis aequum iudicamus. Quoniam vero inter bene meritos Cosacorum coetu non postremum tenet locus Gregorius Niewęłowski centurio quem notabilis in legione Human[iensi] habetur validu[m] in super conatus in conciliandis erga nos sociorum animis adhibuit. Quocirca ex speciali gratia n[ost]ra tum consilio et consensu senatorum regni et MDL ad lat[um] n[ost]ra residentium, inhaerendo pactis Adiacen[si] et Czudnouien[si] cum exercitu n[ost]ro Zaporouien[si] conuentis || conuentis eorundemque commissiali omnium ordinum consensu approbationi, praerecensitum Grgorium² Niewęłowski in equestrem ordinem regni n[ost]ri affamimus, adiungimus, caeteris omnibus nobilibus associamus et appropriamus omnibusque libertatibus regni, priuilegiis, iuribus, praerogatiuis, ac honorum quorum is gradibus ac dignitatibus, sua cum posteritate eius utriusque sexus ab ipso per lineam descensura donamus utque isdem Gregorius Niewęłowski cum sua legitima prole tam masculini quam feminini sexus omnibus supramemoratis libertatibus, priuilegiis, iuribus, praerogatiuis, quibus n[ob]i[les] regni n[ost]ri gaudent gaudeat et participet permisimus. Quod vero stemma a nobilitate Polonica usurpari solitum spectat ut deinceps insigne Krzywda¹ vulgo appellatum, quod illi Andreas Zalski secum commune facit praeferre possit indulgemus soleam scilicet crucibus duabus albis sibi infixam in medio totam supra mediam in cuius summitate manus armata extensa strictum gestans gladium nec non globo transfina tali modo quali in diplomate hoc depicta et delineata sunt. Quo sane stemmate permittimus dictum Gregorum Nie³węłowski cum sua successori posteritate perpetuo et pacifice uti. Quod uniuersis et singulis regni n[ost]ri senatoribus prouinciarum, qui n[ost]rarum dignitariis, officialibus ac toti nobilitati regni et MDL notum facimus edicimusque ut exemplo n[ost]ro praememoratum³ Gregorium Niewęłowski, fauore suo ac

133

consorcio nobilitatis dignum recipiant et pro vero nobili cum posteritate eius reputent iuxta praesens diploma n[ost]rum. Promittimus autem nos in futuris comiciis generalibus effecturis apud ordines regni hoc praesens diploma nostrum ab iisdem ratificatum et constitutione regni approbatum fore. In quorum fidem et euidentius testimonium praemissorum omnium hasce praesentes l[itte]ras n[ost]ras manu n[ost]ra subscriptas et sigillum regni n[ost]ri maius appendi iussimus. Datum Varsaviae die decima tertia men[sis] iulii anno domini mill[esi]mo sexcentesimo sexag[esi]mo primo, regnorum n[ost]rorum Poloniae XIII Sueciae vero XIV anno.

Praesentibus reuerend[issi]mo reuerendis, ill[ust]r[is]mo ill[ust]ribus, magnificis ac g[ener]osis Venceslao comite de Leszno Lesczynski, Gnesnensi, legato nato regni Poloniae, primate primoque principe, Ioanne Tarnowski, Leopoliensis archiepiscopis; Ioanne Gembicki, Plocensis, Nicolao in Prazmow Prazmowski, Luccorien[sis], perpetuo administratore abbatae Sieciechouien[sis], supremo regni cancellario, episcopis; Stefano de Czarnca Czarncki, Russiae, Hieronimo Wierzbowski, Sieradiensis palatinis; Stanislao de Popow Witowski, Sandomirien[sis], Alexandro Sielski, 133v. Gnesnensis ll castellanis; Christophoro Pac, supremo cancellario MDL; Ioanne Andrea de Raciborsk Morsztin, saeculari, Andrea Olszewski, nominato episcopo Culmen[sis], referendariis regni; Gottardo Guilhelmo⁴ Buthler, succamerario regni; Theodoro Donhoff, thesaurario aulae MDL; Andrea Miaskowski, abbatae Praemetensis administratore, regente cancellariae regni maioris; Stephano Wierzbowski, abbatae Paradisiensis administratore; Vladislao Szmeling, vexillifero aulae regni; Tobia de Raciborsk Morsztin, venatore regni; Ioanne Aderkas, vicepraefecto stabuli regni; Euaristo Belzecki, notario intimo sacrae regni m[ai]est[ati]s; Ioanne Zielęcki, Bydgosciensis, Nicolao Podlodowski, Radomien[sis] capitaneis; Sigismundo Czyzewski, suffraganeo Plocensis, Casimiro Sczuka, custode Posnaniensis notario intimo sacrae reginalis m[ai]est[ati]s, Valeriano Rozewski, cantore Lanciciensis, Hieronimo Dunin, secretariis n[ost]ris; Ioanne Szumowski, dapifero Sandomirien[sis]; Stanislao Woysza⁵, Smolenscensis, Alexandro Petrikowski, Varsaviensis subdapiferis; Alexandro Gruszecki, pincerna haliciensis; Mathia Miaskowski, latouiciensis, Andrea⁶ Scipion, vendinensis vexilliferis; Ioanne Koss, Ioanne Borowski, aulicis intimis n[ost]ris; Stanislao Baczynski, Matthaeo Konradzki, Matthia⁷ Wyszynski, Stanislao

Wysocki, Ioanne Satkowski, Stanislao Urbanski, Ioanne Ludouico de Sczkow Rozinski, maioris cancellariae regni, Simone Naroznicki, *Drzewski, minoris cancellariae regni notariis; Adamo Plucinski, Stanislao Tloszkiewicz, notariis decretorum referend[ariis] et aliis complurimis fide dignis variae condicionis hominibus et incolis regni et MDL assistentibus. Ioan[ne]s Casim[i]r[us], rex. Locus sigilli pensilis maiestatiui s[acrae] r[egni] m[ai]es[t]at[is]. Stephan Hankiewicz, ie.kr.mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² описка замість „Gregorium”.

³⁻¹ посередині аркуша залишена прогаліна під зображення гербу.

⁴ описка замість „Vilhelmo”.

⁵ описка замість „Воуна”.

⁶ описка замість „Іоанно”.

⁷ написано крупніше.

⁸ пропуцене ім'я “Spicymiro”.

98. 1661.IX.9. Warszawa Nobilitacya szlachetnym Chanenkom

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-3, f.285; Sig.-6, f.88v; Wdowiszewski Z.: IX. S.78; Materiały genealogiczne. S.29]

W imie pańskie amen. Na wieczną następmuiącej rzeczy pamiątkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę etc. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna, komu to teraz i napotym wiedzić będzie należało. Lubo sama przez się tak świetna iest cnota, że do głasu swej imprezy obcych nie potrzebuie kolorów, tak zacna, że nieśmiertelna pod tryumphalnymi iej chorągwiemi żołd bierze sława, same do iej dyamentowych kołaią retyrat honory, iako te nad którą pod słońcem nic lepszego, nic piękniejszego || nic piękniejszego, nic oczom i uszom ludzkim przyiemniejszego. Ozdobne iednak iej tym barzej iaśnią promienie, im większą do wysokiego monarchów rozsądku biorą cenę znamienite z nieprzyiaciół zwycięstwa, chwalebnyimi tryumphami ochotną przeciwko ojczyźnie miłość w zrobionych z podziwieniem samej natury colossami, odważną na gwałtowne impety dzielność to laurowymi, to złotymi zdočila i płaciła starożytność honorami. W naszej Koronie Polskiej samym cnota szlacheckim kontentuie się klejnotem i nie dziw, bo komusz wolność i swoboda najcelniejsze natury ludzki przysmaki nie są smakowite, umysł ludzki iako iest swobodny w ciele, tak i część, której panuie do teje pobudza

134

swobody. A ponieważ szlachetni¹ wiek młodości swej marsowym poświęciwszy w wojsku Zaporowskim zabawom, tak iako się odważnemu rycerskiemu godzi mężowi, na każdym placu stawali i gromadne hufce pogańskie częstokroć z wielką u swoich pochwałą, a z większą w nieprzyjacielskich wojskach szkodą gromili i insze wiary, cnoty i życzliwości swojej ku nam, panu swemu, wyświadczyli dowody. Aby tedy za tak wysokie cnoty i odwagi swoie rycerskie, żeby i Rzeczyptej i naszą królewską uznał szcudroblliwość, onego za radą i zezwoleniem panów rad naszych tak koronnych, iako i WXL, na ten czas przy boku naszym będących, przychilliac się do pakt hadziackiej i cudnowskiej kommissyey i onych od Rzeczyptej sejmowymi konstytucyami approbacyej, a przy tym czyniac to na osobliwe zalecenie i instancyę urodzonego hetmana wojsk naszych Zaporoskich, onych klejnotem szlachectwa polskiego udarować i szlachciami polskimi kreować umyśliliśmy, iakosz daruiemy i kreuiemy niniejszym przywileiem naszym, obiecuiąc to za tym i assecuruiąc u wszytkich stanów Rzeczyptej na sejmie przyszłym efficere, że terażniejszy przywilej nasz constitutione regni approbowany będzie, czyniac iednak teraz i napotym onychże godnymi i potomków, także successorów ich oboiej płci, z liniej albo lędzwi ich pochodzących, wszelakich praerogatyw, praw, wolności, głosu, miejsca, honorów, urzędów i godności, którychkolwiek stan rycerski albo szlachta polska zażywa i nimi się zdawna szyci, aby ich oni, także i potomkowie ich, także successorowie

134v. wolno zażywali || i nimi się szycili na wieki. Co się zaś tknie herbu, którym się każdy szlachcic polski szycić własnym powinien, ten mu taki daiemy: wieża murowana czerwona a nad nią gwiazda złota w błękitnym polu i takasz gwiazda w hełmie będzie, co iest znakiem onychże rycerskiej czułości, cnoty i dzielności. Tego tedy herbu we wszytkich swoich sprawach, także na aktach publicznych i prywatnych zwyczajem szlachty polskiej oni i potomkowie ich zażywać będą. Co do wiadomości wszytkich, mianowicie dygnitarzów, urzędników i wszytkich tak duchownych, iako i świeckich, stanu rycerskiego obywatelów koronnych² i Wielkiego XL i innych wszelkiej condyciej i stanu ludzi przywodząc, mieć po nich chcemy i roskazuiemy, aby mianowanych ślachetnych Chanenków i potomków ich oboiej płci, ex lumbis eorum proceden[dentes], za prawdziwą szlachtę polską mieli, znali i przyznawali, w używaniu wolności praw i praerogatyw szlacheckich, których szlachta polska zażywaią, iako onym samym, tak i

potomkom albo successorom ich żadnej przeszkody nie czynili i owszem w tytule, herbie, miejscu, głosic onym należącym wszędzie i zawsze odpowiadali pod winami, na wymiających prerogatyw szlacheckich prawem pospolitym obostrzonymi. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć maiestatową koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Działo się w mieście resydencyej naszej Warszawie dnia dziewiątego miesiąca septembra roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Przy obecności: najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych w panu Chrystusie, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych Wacława hrabi z Leszna Lesczyńskiego, gnieźnieńskiego, prymasa i pierwszego xiążęcia Korony Polskiej; Iana Tarnowskiego, lwowskiego arcybiskupów; Iana Gembickiego, płockiego, Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, łuckiego, administratora opactwa sieciechowskiego, najwyższego kanclerza koronnego, biskupów; Stefana na Czarnei Czarnieckiego, ruskiego, Hieronima Wierzbowskiego, sieradzkiego wojewodów; Stanisława z Popowa Witowskiego, sendomirskiego, Alexandra Sielskie[go], gnieźnieńskie[go] kasztellanów; Krzysztofa Paca, najwyższego kanclerza WXL, Iana Andrzeia z Raciborska Morsztyna, szwieckiego, Andrzeia Olszowskiego, nominata biskupa chełmińskie[go], referendarzów II referendarzów koronnych; Gottharda Butthlera, podkomorzego koronne[go]; Theodora Donhoffa, podskarbiego nadwornego WXL; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemetskiego, regenta kancelaryej wielkiej koronnej; Andrzeia³ Szmelinga, chorążego nadwornego koronne[go], Thobiasza z Raciborska Morsztyna, łowczego koronne[go]; Iana Aderkasa, podkoniuszego koronne[go]; Euarista Bełżckiego, pisarza nasze[go] pokojowego; Iana Zielckiego, bydgoskiego, Mikołaiia Podłodowskiego, radomskiego starostów; Zygmunta Czyżewskiego, suffragana płockiego, Waleriana Rożewskie[go], łączyckie[go] kanonika, Iarosza Dunina, sekretarzów naszych; Iana Szumowskiego, stolnika sendomirskiego; Alexandra Potrykowskiego, podstolego warszawskiego; Iana Kossa, Iana Borowskiego, Macieia Miaskowskiego, ⁴Obuchowicza, ⁵Tyszkiewiczza, dworzan naszych pokojowych; Stanisława Baczyńskiego, Mattheusza Konradzkiego, Stanisława Wysockiego, Macieia Wyszyńskiego, Iana Satkowskiego, Stanisława Urbańskiego, Iana Ludwika z Szckowa Rozińskie[go], kancelaryej wielkiej, Szymona Narożnickie[go],

135

Spiczymirza Drzewskiego, kancelariej mniejszej koronnej pisarzów; Adama Plucińskiego, Grzegorza Tłuskiewicza, pisarzów dekretowych referenderanskich, i inszych wielu wiary godnych różnego stanu ludzi obywatelów koronnych i WXL na ten czas zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci maiestatowej wiszącej. Stefan Hankiewicz, ie.kr.mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ropri]a.

¹ у ркис. пропуск.

² дописано над рядком.

³ описка замість „Władysława”.

⁴ пропуцєне ім'я “Michala”.

⁵ пропуцєне ім'я “Władysława”.

99. 1661.VII.13. Warszawa

Nobilitacya szlach[e]t[nemu]¹ Michałowi Hanenkowi Hanenkowi², pułkownikowi humańskiemu

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-3, f.257v; Sig.-5, f.26v; Sig.-6, f.67v; Wdowiszewski Z.: IX.S.77; Materiały genealogiczne. S.29]

135v. W imię pańskie amen. Na wieczną rzecz następującej pamiętkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu z osobna, komu to teraz i napotym wiedzić będzie należało. Nieodcięte to są iura maiestatis łaskawości przyzwoita attributa monarchów poddanych, których II fortuna lubo w kondycyey urodzenia upośledziła, przymiotami iednak cnot znakomitych iakoby uślacheiła, ręką swoją erigere, i tymi, które właśnie in escam virtutis powierzone od Boga mają, wynosić i przyozdabiać skarbami i ozdobami. Cnota bowiem in obscuro posita wprzód vilescere, a potym cuanescere zwykła, przeciwnym zaś sposobem tem iej iest polor i do najtrudniejszych dzieł stimu[us], protekcyja i osobliwa łaskawość monarchów. I nam między innymi dla zachęcenia i kontentowania narodów, pod władzą naszą zostających, klejnotami, naznaczniejszy wolności złotej z skarbnice niebieskiej powierzony mamy a ten, komusz iezeli nic cnocie, króm rozumnej dyrekcycj żadnego iarzma niewoli nie znoszącej, słusznie ma być dany, a iako u wszytkich, tak tesz polskiego narodu rycerskim i mężnym animuszom iest nagrodą i ozdobą. A za tym, gdy nam tego skarbu wojsku naszemu Zaporowskiemu z dobroczynności naszej królewskiej i w nagrodę

zasług ludzi rycerskich udzielać przychodzi, między innymi tego klejnotu i dobroczynności naszej godnego uznaliśmy szlachetnego Michała Hanenka³, bywszego pułkownika humańskiego. Ten bowiem zdawna w tymże wojsku zostając naszym, iako zawsze wiarę i życzliwość swoją nam i Rzeczypospolitej oświadczał, tak osobliwie stateczność iej pod czas domowego zamieszania pokazał, nie tylko sam dobrowolnie do nas, własnego pana, nawróciwszy się, ale i innym przykładem swoim, iako przez dzielność swoją w tymże wojsku wzięty, był powodem do uznania swego błędu i do należytego nam posłuszeństwa, nawrócenia się, a największy dowód statecznej iego ku nam wiary⁴ i odwagi za całość ojczyzny swej wzięliśmy w walnej wojska naszego Zaporowskiego, iusz w posłuszeństwie zostającego, z Moskwą konotopskiej potrzebie, gdysz, iako nam przełożono iest, z pułkiem swym wielką potęgę przełamał nieprzyacielską i do wygranej pamiętnej w potomne czasy bitwy był dobrym początkiem męstwem i dzielnością swoją. Za tę tedy cnotę i odwagę z osobliwej łaski naszej, a oraz i zezwoleniem wszytkich stanów Rzeczypospolitej, na sejm terażniejszy zgromadzonych, pomienionego ślachtetnego Michała Hanenka⁵ do praerogatyw II praerogatyw i wolności stanu rycerskiego przypuścić i onego szlachcicem polskim creować i uczynić umyśliłiśmy, iakosz za tąsz zgodą stanów tak koronnych, iako litewskich, przypuszczamy i mianuiemy niniejszym przywilciem naszym, czyniąc onego, a oraz i potomków iego oboiej płci prawdziwych sposobnym i sposobnych do używania wszelkich praw, wolności, praerogatyw, stanowi rycerskiemu służących, aby także on tych wszytkich zażywał z potomkami swymi, niemi się szczyił i potomkowie, także sukcesorowie iego, z tejże liniej idący, wolno zażywali i niemi szczyyli na potomne czasy. Co się zaś tycze herbu według dawnego zwyczaju, ten iemu i potomkom iego taki nadaiemy: wieża murowana, a nad nią gwiazda szwęcaca, będzie to znakiem i pamiątką iego stałej cnoty, i nieustraszonego męstwa świadectwem. Którego to herbu do wszelkich spraw i podług zwyczaju do aktów wszelkich publicznych, prywatnych zażywać, nim się szczyić i znaczyć wolno, i bez wszelkiej przeszkody będzie, i potomkowie, także sukcesorowie iego oboiej płci będą. Co i do wiadomości wszytkich, mianowicie stanu rycerskiego dygnitarzów, urzędników i wszytkiej szlachty, także i innej wszelkiej kondycyjej ludzi państw naszych tak koronnych, iako i WXL, przywodząc, mieć chcemy i roskazuujemy, aby szlachetnego Michała Hanenka⁶ za prawdziwego

ślachcica polskiego znali, zwali i opowiadali, tosz i potomkom jego i successorom przyznawali, także w używaniu i szyczeniu się wolnościami, prawami, praerogatywami, stanowi rycerskiemu zdawna należącymi, wolnym głosem i trzymaniem dóbr ziemskich pieczętowaniem się naznaczonym herbem i inszych wolnościach przeszkody temu i successorom jego nie czynili, ale za równego mieli i szanowali pod winami w prawie opisanymi. Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia trzynastego miesiąca lipca roku pańskiego tysięcznego szesćsetnego sześćdziesiątego pierwszego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

136v. Przy bytności: najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych, wielmożnych, urodzonych, szlachetnych Wacława na Łeśnic Lesczyńskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, II prymasa i pierwszego xiążęcia królestwa Polskiego; Andrzeja Trzebieckiego, biskupa krakowskiego, xiążęcia siewierskiego; Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Jana Gembickiego, płockiego, Thomasza Lezińskiego, chełmskiego, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Uicjskiego, kiiowskiego biskupów; Stanisława na Potoku Potockiego, wojewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego, krasnostawskiego etc. starosty; Pawła Sapichy, wojewody wileńskiego, hetmana wielkiego WXL; Stanisława⁷ Grudzińskiego, poznańskiego, Stanisława Sarbiewskiego, mazowieckiego, Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, czerniechowskiego, oraz i generała, Alexandra Bełżeckiego, bełskiego⁸ wojewodów; Stanisława z Popowa Witowskiego, sandomirskiego, Jana Wielopolskiego, wojnickiego, Andrzeja Sielskiego, gnieźnieńskiego etc. kasztellanów; Mikołaja na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego koronnego, Krzysztofa Paca, litewskiego wielkich kanclerzów; Jana Kazimierza Krasieńskiego, podskarbiego koron[nego]; Ierzego na Wisznicy Lubomirskiego, marszałka wielkiego i hetmana polnego koronnego; Łukasza ze Bnina Opalińskiego, marszałka nadwornego koronnego; Theodora Donhoffa, podskarbiego nadwornego WXL; Andrzeja Morsztyna, refferendarza; Andrzeja Miaskowskiego, opata przemckiego, regenta kancelaryej w. koronnej; Alexandra Władysława Szmelinga, chorążego nadwornego koron[nego]; Jana Szumowskiego, stolnika sandomirskiego; Andrzeja⁹ Scypiona de Campo, chorążego wendeńskiego; Jana Kosa, Mikołaja Borowskiego, Stanisława Mazepy, dworzaninów i pokoiowych naszych;

Stefana Hankiewica, pisarza naszego ruskich dekretów, Samuela Kuszewica, metrykanta kancelaryej wielkiej koronnej, sekretarzów; Iana Wysockiego, Stanisława Urbańskiego, Macicia Wyszyńskiego, pisarzów naszych kancelaryej koronnej, i innych tak wielu dworzaninów i urzędników, sekretarzów, posłów stanu rycerskiego ludzi, na sejmie terażniejszym zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Pieczęć maiestatowa zawieszona. Stefan Hankiewicz, ie[go] królewskiej mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹ „S” розмазано.

² „H” розмазано.

³ „Ha” розмазано.

⁴ „wiag” розмазано.

⁵ „H” розмазано.

⁶ „H” розмазано.

⁷ описка замість „Andrzeia Karola”.

⁸ тут у ркпс. помилка: О.Белжецький був белзьким старостою; белзьким восводою тоді був Д.Є.Вишневецький.

⁹ описка замість „Iana”.

Działo się ||¹ Działo się w Nowymdworze WXL pod Grodnem w sobotę po święcie Ś. Franciszka Wyznawce, to iest dnia ósmego mca października roku pań[skiego] 1661.¹ Za sprawą iaśnie wieleb[nego] w Bogu ie. mci x. kanclerza w. koron[nego].

100. 1661.X.3. Nowydwór

Podsędkowstwo braclawskie po śmierci urodz. Kosakowskiego urodz. Mikołaiowi Żabokrzyckiemu

[Reg. - Index, f.80v; AK, s.63; Sig.-3, f.289v; Sig.-6, f.91v.]

Ian Kazimierz, etc. Oznajmuujemy. Ta iest prawdziwa i gruntowna zacność, która nie za szczęściem urodzenia ani za fauorem fortuny dostaie się, ale która od samej przychodzi cnoty. Królowie zaś, którym z nieba najwyższy na ziemi dany iest rozsądek, przez to nabarzej nieśmiertelnej imienia swego nabywaią sławy, gdy nie z łaski ani pobłażania, ale z powinności należyte tejsze samej cnotie oddaią nagrody. Co i my, gdy pilnie uważamy a oraz przegładamy się w dziełach, przymiotach, nauce, postempkach i chwalebnych cnych tej Korony synów zasługach, wszystkie te ozdoby w osobie urodz. Mikołaiia Żabokrzyckiego, czesznika braclawskiego, znajdujemy. Bo zrodziwszy się w starożytnej cnotą, wiarą i żarliwym

137v.

ku panom swym affektem, iako tesz odważnymi rycerskimi dziełami, sławnej zawsze w ruskich kraiach familiej, idąc przykładem i torem przodków swych, wprzód w pruskiej ieszcze pierwszej expedycy zaprawił, a potym w różnych tak dawniejszych, iako i świeższych, z różnymi na tę Koronę sprzysiężonymi nieprzyjaciółmi expedycyach, tak mężnie i odważnie stawał, że żadnej okazyj nie omieszkał, którejby przy nicnaruszonej a namniejszą² rebellij lub związku przeciwnego z masą nieskazanej cnotie i wierze krwią nieprzyjacielską pola nie zafarbował, swojej wzajemnie za dostojność nasze, za całość ojczyzny nigdy nie żałując. Te tedy i insze odważne, i insze || rycerskie i chwalebne postempki, a nad to doświadczona w prawie ojczystym umiętność słusznie nas do tego skłoniły, abyśmy onego na podsędkowstwo braclawskie po śmierci niegdy urodz. Mikołaja Kazimierza Kosakowskiego, podsędku braclawskiego, rothmistrza nasze[go], od wielu lat wakuiące, iako iednego z kandidatów, na sejmiku electionis wdztwa braclawskiego od braci zgodnie obranemu, podnieśli i ten mu urząd ze wszystkimi praerogatywami, prawami, wolnościami, miejscami i w inszych okazyjach, i zgromadzeniach publicznych, także pożytkami, temusz urzędowi z prawa i zwyczaju dawnego służącymi i do niego należącymi, konferowali, iakosz konferuiemy i daicmy tym listem naszym asz do ostatniego życia iego kresu albo tez urzędu iakiego wyższego i godności dostąpienia. Co do wiadomości wszystkich, komu to wiedzieć należy, osobliwie iednak dygnitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego wdztwa braclawskiego obywatelów przywodząc, mieć chcemy, aby odtąd nie kogo innego, tilko przerzeczonego urodz. Żabokrzyckiego za podsędku wdztwa braclawskiego znali, mieli i poważali, onego przy praerogatywach, wolnościach, miejscu i pożytkach, do tego urzędu z prawa i zwyczaju pospolitego należących, zachowali iako dla łaski naszej, tak tesz powagi tegosz. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Nowymdworze WXL dnia trzeciego mca października roku pań[skiego] tysiąc sześćset sześćdziesiąte[go] pierwsze[go], panowania naszego polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stefan Hankiewicz, sekretarz ie. kr. mci. i pisarz, m[anu] p[ropri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² описка замість „найменшої”.

101. 1661.X.4. Nowydwór

Czesznikowstwo braclawskie urodz. Alexandrowi Żabokrzyckiemu

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-3, f.289v; Sig.-6, f.91v.]

Iań Kazimierz etc. Oznajmujemy. Ta iest największa każdej Rzeczyptej szczęśliwość i napewniejsza ztąd iej || ztąd iej stałość, 138
kiedy znakomite czyny i przysługi w ojczyźnie, ieśli nieznacznymi fortunami zawdzięczonih honorami, przynamniej przyozdobione bywaią. Tym bowiem i inszym dać się powód do wszelakich cnot, kiedy iej nieuchybną wdzięczności i nagrody od monarchów drudzy odnoszą zapłatę. Zasłużył tę od nas urodzony Alexander Żabokrzycki, który młodość¹ swoią, iako tylko arma capussere mógł, marsowym oddawszy zabawam, poczawszy od pilaweckiej ieszcze żadnej nie omieszkiał expedyccyjej, którejby mężnym sercem a odważnym animuszem impety nieprzyjacielskie, nie bez znacznych a szkodliwych na ciele swoim szwanków, piersiami swoimi wytrzymując, swojej nam i całej Rzeczyptej nie oświadczył życzliwości. A zatym takową iego cnotę, a nad to cale i nienaruszenie nam zawsze dotrzymałą wiarę należitym chcąc przyozdobić honorem onemu dla tym większego nam i Rzptej zasługowania się a dla oświadczenia chęci naszej przeciw ludziom zasłużonym urząd czesznikowstwa braclawskiego po postąmpiceniu na podsędkowstwo braclawskie urodz. Mikołaiia Żabokrzyckiego, czesznika braclawskiego, do nas i dyspozycyjej naszej przypadły, dać i konferować umyśliłiśmy, iakosz daiemy i konferuiemy tym listem naszym, tak aby pomienione [go] urzędu ze wszytkimi iego prawami, wolnościami, miejscem, praerogatywami, z prawa lub z zachowałego zdawna zwyczaiu do tego urzędu należącymi, zażywał, miał, trzymał, asz do ostatniego kresu życia swego albo tesz wyższej godności dostampienia. Co do wiadomości wszytkich, osobliwie iednak dygnitarzów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskie[go] wdztwa braclawskie[go] obywatelów przywodząc, mić chcemy, aby odtąd przerzeczonego Alexandra Żabokrzyckie[go] za czesznika braclawskiego znali, mieli i poważali, onego przy praerogatywach, miejscu, wolnościach i pożytkach, do tego urzędu z prawa albo zwyczaiu dawnego należących, zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Nowymdworze WXL dnia czwarte[go] || miesiąca października roku pańskiego tysiąc sześćset 138v.

sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stefan Hankiewicz, sekretarz i.k.m. i pisarz, m[anu] p[ropri]a.

¹ „т” розмазано.

¹Działo się w Dziśny w WXL nad rzeką Dźwiną w poniedziałek po święcie Ś. Marcina biskupa i wyznawce najbliższy, to jest dnia czternastego mca listopada roku 1661².¹ Za sprawą tegosz i. m. x. kanclerza.

Ian Kazimierz, etc. Oznajmujemy etc., iż podano do akt metriki wołyńskiej kancelaryej wielkiej koron[nej] dnia dzisiejszego przywilej niżej opisany, który tak się w sobie ma:

102. 1661.XI.3. Dołhynów

Pisarstwo włodzimirskie po śmierci urodzon[ego] Horaina urodzonemu Franciszkowi Czapskiemu

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-3, f.292v; Sig.-6, f.93v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Powinności naszej królewskiej rzecz przystojna byđż rozumiemy, abyśmy ludzi zasłużonych łaską i dobroczynnością naszą przyozdabiali. Między którymi bacząc my urodzonego Franciszka Czapskiego, z dawnych lat, osobliwie pod blisko przeszłe częstymi wojnami zamieszane czasy, nam i Rzeczyptej dobrze zasłużonego, tudzież doświadczoną w rzeczach i funkcyach publicznych biegłość, a nad to prawa pospolitego umiętność uważiając, chętnieśmy na to zezwolili, abyśmy mu, za zgodnym między czteroma kandydatami na sejmiku electionis od dygnitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego obywatelów ziemie włodzimirskiej pro more et instituto przodków swych odprawionym obraniem, urząd pisarstwa ziemie włodzimirskiej, po śmierci urodzonego niegdy ³Horaina wakuiący, do nas i dyspozycyey naszej przypadły, dali i konferowali, iakosz ze wszystkimi prawami, praerogatywami, miejscem i obuencyami, z prawa lub dawnego zwyczaiu do tego urzędu służącymi, onemusz do trzymania i używania daiemy i konferujemy do ostatniego kresu życia iego albo tesz wyższej iakiej godności dostampienia. Co do wiadomości wszystkich, osobliwie iednak dygnitarzów, urzędników i wszystkiego stanu rycerskiego ziemie włodzimirskiej obywatelów, przywodząc, mieć po nich chcemy, aby odtąd nie kogo innego tylko przerzeczonego urodz. Czapskiego za pisarza ziemie włodzimirskiej znali, mieli i poważali, onego przy praerogatywach, wolnościach,

miejscu i pożytku, do tego urzędu z prawa i zwyczaju pospolitego || pospolitego należących, zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Dołhynowie WXL dnia trzeciego miesiąca listopada roku pań[skiego] tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania nasze[go] polskie[go] i szwed[zkiego] XIV.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stephan Hankiewicz, sekretarz ie. kr. mci, m[anu] p[ro]pri]a.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *пропущене ім'я "Миколаія".*

103. 1661.XI.12. Dzisiaj

Podkomorstwo włodzimirskie urodz. Thomaszowi Kozięka, podstolemu wołyńskiemu, po śmierci urodz.¹

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-3, f.292v; Sig.-6, f.93v.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Ieżeli wszystkim in Re[im]pub[licam] patriciis do godności i dygnitarstw ojczystych z dystrybutywy naszej i pochodzących wolny bywa przystęp, daleko barzej tym, którzy przy wysokim urodzeniu własnymi cnotami i odwagami drogę sobie do nich niepochybną ścięłą. A że urodz. Thomasz Kozięka, podstoli wołyński, nie kontentuiąc się zacnością urodzenia i zasługami onych przodków swoich, swoją własną pracą, to jest mężnie i odważnie za dostojęństwo maięstatu naszego i całość Rzptej przeciwko różnym a potężnym, i na zgubę iej tych lat sprzysiężonym nieprzyacięłom z niebespieczeństwem zdrowia i uszczerbkiem substancyej swej w gęstych okazyiach wojennych stawaiąc, na nowe sobie dostatecznie zarabił godności. Przeto my onęgo, iako człowieka w Rzptej dobrze zasłużonęgo i prawa pospolitego umiejętnęgo, od dygnitarzów, urzędników i wszystkiego rycerstwa powiatu włodzimirskiego elektem między czterma kandydatami zgodnie obranęgo i nam listem electionis autentycznym dla potwierdzenia (kogoby się nam zdało) praesentowanęgo, tym urzędem podkomorstwa włodzimirskiego post fata urodz.², podkomorzęgo włodzimirskiego, tanq[ua]m ultimi et immediati possessoris wakuiącym i do dyspozycyęj naszej przypadłym, w terażniejszej occurencyęj ozdobić i on iemu konferować umyśliliśmy, iakosz zdobimy i conferuiemy niniejszym listem przywileiem naszym ze wszystkimi do tego urzędu praerogatyuami, pracnomiencyami, miejscem, iurisdykcyą i obuencyami, aż do żywota ięgo

albo do dostąpienia inszej in Re[im]pub[licam] godności. Co do wiadomości wielm., urodzonym dygnitarzom, urzędnikom, rycerstwu, szlachcie i wszystkim wobec obywatelom powiatu włodzimierskie[go] donosząc, po nich mieć chcemy, aby mianowanego urodz. Thomasza Koziekę, dotąd podstolego wołyńskiego, za własnego i prawdziwego podkomorzego włodzimierskiego mieli, znali i poważali, icmu z władzy, miejsca, iurisdikcyj, praerogatyw, obuencyi, urzędowi podkomorskiemu z prawa i zwyczaju należących, zażywać || dopuszczali, aż do żywota iego albo do postampienia na wyższą godność, nie czyniąc inaczej dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Dziśnie nad Dźwiną rzeką dnia dwunastego miesiąca listopada roku pań[skiego] tysiąc sześćset sześćdziesiątego pierwszego, panowania naszego polskiego XIII a szwedzkiego³ XIV roku.

139v. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koron[nej]. Stefan Hankiewicz, ic. kr. mci sekretarz. Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego w Bogu ie. m.x. Mikołaja na Praźmowie Praźmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, opactwa sieciechow[skiego] dożywotnego adm[inistrato]ra, proboszcza Ś. Michała na zamku Krakow[skim], najwyższego kanclerza koronne[go]. M. Praźmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat siecie[chowski], d[ożywotny] admin[istrator] etc. Stefan Hankiewicz, króla i.m. sekr[ctarz] i onegoż decretów ruskich i tych act pisarz, m[anu] p[ropri]a.⁴ ||

¹ у ркпс. пропуск.

² пропущене ім'я та прізвище.

³ „zw” частково розмазано.

⁴ арк. 140-140 v. незаповнені, після арк. 140v. 11 аркушів вирвано.

141 || ¹Zaczyna się rok, daj Boże szczęśliwie, od narodzenia Pana i Zbawiciela naszego tysiącnym sześćsetnym sześćdziesiątym wtóry. Za urzędu kanclerskiego iaśnie wielebnego w Bogu ie. mci x. Mikołaja na Praźmowie Praźmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, kanclerza wielkiego koronnego etc.¹

142 || ²Działo się w Warszawie w sobotę przed świętem Ś. Walentego kapłana i męczennika najbliższą, to iest dnia iedenastego mca lutego roku pańskie[go] 1662.²

104. 1662.II.11. Warszawa

Manifestacya Samuela Flaka

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed aktami metryki ruskiej kancelłariej naszej wielkiej koronnej sławetny Samuel Flak manifestacyę swoją w rzeczy niżej mianowanej zanosil w ten sposob, iż on mając sprawę swoją z sławetnym Wojciechem Hepnerem o sukcesię dóbr po zeszej z tego świata Iohannie Hepnerównie, małżońcie swojej, a siostrze rodzoney przereczonego Wojciecha i Urbana Hepnerów, braci pozostałych, manifestantowi testamentem przez mianowaną zeszą małżonkę jego odkazanych, który sprawy terminów w sądach naszych assessorskich zadwornych tu w Warszawie pilnując, dotąd zostawał, a iako skoro zawiadomość o nagłej przez powietrze śmierci pomienionego Wojciecha Hepnera, szwarga swego, i uczynieniu przez niego testamentu, tak zaraz o nieważność tego testamentu in quantum by części dóbr małżonki manifestanta tak leżących, ruchomych, iako i summy pieniężne, na nie przypadające, tudzież zabranii przez tego to Wojciecha Hepnera rzeczy małżonki manifestanta (o co wszytko manifestant na ten czas prawnie czyni) był przeciwny i one obciążał, postrzegając w tym całości swojej i akciej zaczętej iterum atque iterum manifestował się, a zostawiwszy sobie saluę uczynienia in forma iuris, tam gdzie sprawa przydzie, inszej manifestacyej lubo protestacyej na ten czas o przyjęcie i do akt zapisanie tej wkrótce podanej prosił, co otrzymał. Na które[go] affektacyę i ten ekstrakt pod pieczęcią koronną wydać roskazaliśmy. Dan w Warszawie w sobotę etc. ut supra etc.

Za sprawą iaśnie wieleb[niego] w Bogu ie. m. xdza kanclerza w. koronnego. II

142v.

¹⁻¹ написано крупніше.

²⁻² також.

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek po święcie Świętego Kazimierza Wyznawce najbliższy, to jest dnia szóstego mca marca roku pańskie[go] 1662.¹ Za sprawą iaśnie wielebne[go] w Bogu ie.m.x. kanclerza w. koronnego.

105. 1662.II.6. Warszawa

Konfirmacya przywileju cerkwi Ś.Przeczystej Uśnienia w Horodysczu służącego

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Produkowano przed

nami imieniem wielebnego ojca Michała Pocieia, episkopa włodzimirskic[go] i brzeskie[go], dwie confirmacye na pergaminie pisane po rusku nadane[go] przywilciu cerkwi Świętej Przczystej Uśnienia, w Horodyszczu a w starostwie kowelskim będącej, od oświeccenia niegdy xcia kowelskie[go] Wasila Michałowicza Sanguszkowicza na wieś Horodyszcze nazwaną własnymi nאיאniejszych ś. pamieci Bony królowej polskiej i Zygmunta Augusta, antecessorów naszych, rękami podpisane i pieczęciami koronnemi umocniane i utwierdzone, całe, zdrowe i nienaruszone, i supplikowano nam tegosz pomienione[go] wiel[cbnego] ojca imieniem, abyśmy tesz confirmacyę, słowo w słowo z ruskie[go] na polski ięzyk przetłumaczone, we wszytkich ich punktach, klauzulach, artykułach powagą naszą confirmowali, approbowali, ratyfikowali, utwierdzili i one w terażniejszy list nasz inscrowali. Których to confirmacyi tenor słowo w słowo przetłumaczonych iest taki:

143 Zygmunt August, Bożą miłością król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, żmudzkie, mazowieckie i innych. Bił nam czołem pop cerkwi założenia Świętej Przczystej Uśnienia z imienia zamku naszego Kowelskiego z Horodyszczu na imię Marko Kuźmicz Żaba i powiedział przed nami, iż przedtym za czołobiciem ojca Kuźmi Wasilewicza Żaby, popa horodyskiego, królowa iej mć wielka xiężna Bona, pani matka nasza, według nadania na tę cerkiew w Horodyszczu kniazia Wasiliia Michajłowicza Sanguszkowicza zostawiwszy iego, listem swoim to nadanie do tej cerkwi horodyskiej na wieczne czasy potwierdzić i po śmierci tego Kózmy, ojca iego, do tej cerkwi w Horodyszczu tego Marka, syna iego, dać raczyła, na co i list swój królowa iej mć iemu dała, gdy ociec iego Kuźma z te[go] świata zszedł, a on po śmierci ie[go], ojca swe[go], przy tej cerkwi Świętej Przczystej || Przczystej Uśnienia w Horodyszczu popem iest. Iakosz i ten list królowej iej mci paniej matki naszej na pergaminie pisany z pieczęcią zawiesistą i podpisem ręki królowej iej mci ten Marko, pop horodyski, przed nami pokładał i był nam czołem, abyśmy łaską naszą hospodarską uczynili i iego w tym według według² lista królowej iej mci zachowali, i to nadanie do onej cerkwi Świętej Przczystej Uśnienia w Horodyszczu listem naszym potwierdzić kazali. A tak my tego listu królowej iej mci pani matki naszej ogłądawszy kazali go słowo od słowa w ten nasz list wpisać, który tak się w sobie ma:

Bona, Bożą miłością królowa polska, wielka xiężna litewska,

ruska, pruska, żmójdzka, mazowiecka i innych. Bił nam czołem pop z cerkwi Świętej Przczystej Uśnicza z imienia naszego Horodyscza Kuźma Wasilewicz Żaba i powiedział przed nami, iż iego kniaź Wasili Michajłowicz Sanguszkowicz, mając Kowel i to imienie swoje Horodyszcze ieszcze w swoich rękach, dał icmu tę cerkiew do iego żywota ze wszytkim nadaniem cerkiewnym, co przedtym przodkowie iego na tę cerkiew nadali, to iest z siołem Nowosady i z ludźmi cerkiewnymi w Horodyszczu, i s pasznią dworną, co ku tej cerkwi przysłuchało, i ze wszytkiemi ziemiami i z dambrowami, sianożęciami, drzewem bartnym tych ludzi i ze wszytkiemu ich płaty, podatkami i powinnościami. Na co icmu i list swój dał, który on przed nami pokładał i bił nam czołem, abychmy onego przy tej cerkwi według daniny i listu xcia kowelskiego zachowali. A tak my tego listu wysłuchawszy kazali onego słowo od słowa w ten nasz list wpisać. Który tak się w sobie ma:

Ia, kniaź Wasilij Michajłowicz Sanguszkowicz Kowelski zeznawam tym listem moim każdemu dobremu, komu będzie potrzeba tego wiedzieć albo czytaiąc onego słyszeć, terażniejszym i napotym będącym. Bił nam czołem świeściennik Kuźma Wasilewicz Żaba, abych icmu cierkiew Uśnienia Przczystej Bożej Matki w imieniu naszym Horodyszczu dali i iego na tym miejscu u oltarza Bożego napierwej za zdrowie hospodara króla i królowej iej mci, i za nasze tesz Boga prosić i za dusze tesz przodków naszych pamiątkę czynić powinien będzie, pominaiąc tesz to, isz przodkowie nasi tę cerkiew ufundowali i nadali byli. Z którym funduszem list z przodków przed tym będących świeśczenników niebożczyka ojca naszego był, który list od pogańskich rąk tatarów zgorzał na ten czas kiedy byli pod Sokalem. Ia tedy wiedząc dostatecznie o tym nadaniu, według pierwszego zachowania [potwierdzam] ze wszytkim w całości z ziemiami, połami, ll połami, z sianożęciami, z lasami, z dąbrowami i z drzewem bartowym, i z paszniąmi dwornymi tej cerkwi i z ludźmi osiadłemi na tej ziemi sioło Nowosady, i z tymi ludźmi, którzy w Horodyszczu cerkiewni i z ich ziemiami, połami, sianożęciami i z podatkami tych ludzi groszowemi, owsianemi i inszemi, iakimkolwiek imieniem nazwane będą, i z robotami, i ze wszytkim tym, iako się ta ziemia z nadania przodków naszych i ze wszytką parafią. Które sioła do tej cerkwi przynależą, nic nie odejmuiąc ani naruszaiąc, ma on spokojnie to wszystko do żywota swego od nas dzierzeć i używać, iako się najlepiej onemu będzie podobało, a po

143v.

iego żywocie i dzieciom iego po temusz. A ia sam i dzieci moie w to się namniej wstępować nie maia. Na cośmy iemu ten nasz list z moią pieczęcią dali. Pisan w Kowlu roku Bożego narodzenia tysiąc pięćset dwudziestego wtórego msca decembra dziesiątego dnia dziesiątego indikta.

Poniewasz kniaź kowelski pamietaiąc to, isz przodkowie iego z ludźmi, z paszną dworną, z sianożięciami i dambrowami nadali to wszystko przy onym zwysz mianowanym i przy tej cerkwi, i onemu popowi tę cerkiew, i ze wszytkim tym nadaniem do iego żywota dał. My iako pani chrześciańska będąc zawždy na tym, aby chwała Boża mnożyła się, nie tylko nie zwykliśmy nadania cerkwi ubliżać Bożej, ale ustawicznie na tym iesteśmy, iż tych ieszcze więcej przyczyniamy i ku chwale Bożej przymnażamy te wszytkie przodków nadania kniazia kowelskiego, w listie iego mianowicie opisane, przy tej cerkwi Uśnienia Przczystej Bożej Matki w imieniu naszym Horodysczu zostawuiem na wieczne czasy, a z łaski naszej na czołobicie iego popa Kózmy list kniazia kowelskiego na tę cerkiew iemu dany potwierdzamy tym naszym listem. Ma ten świeściennik tę cerkiew trzymać i za zdrowie nasze hospodarskie Boga prosić a duszom przodków kniazia kowelskiego pamiatki czynić, i w tej cerkwi dobrze a rządnie się zachować i we wszytkim powinności swojej świeściennickiej dosyć czynić i wszytkiego tego nadania cerkiewnego używać do swego żywota. A po żywocie iego będzieli który z synów iego na to godny, mamy go przy tej cerkwie popem zachować i ktokolwiek na wszytkie potomnie czasy z podawania naszego w tej cerkwi popem będzie, tedy tego nadania cerkiewnego ma używać, a my i potomki nasze w to w niwczym się wstępować i niczego z onego nadania od tej cerkwi nie mamy oddalać i ku pożytku naszemu przywłaszczać, i na tośmy temu popowi Kuźmic Wasilewiczowi Illewiczowi i po nim będącym popom w tej cerkwi dali ten nasz list pod pieczęcią i z podpisem ręki naszej. Pisan w Krakowie roku Bożego narodzenia tysiąc pięćset czterdziestego trzeciego miesiąca iunia siedmnastego dnia, indikta pierwszego.

Bona regina. Iwan Szymkowicz.

My tedy hospodar iako pan chrześciański wszytkie nadania dawne kościelne ku chwale Bożej, aby się tym więcej chwała Boża mnożyła, nie tylko przy mocy zachowujemy, ale ieszcze i więcej ich przyczyniamy i ku chwale Bożej mnożemy. Z tej przyczyny te wszytkie nadania na tę cerkiew Świętej Przczystej Uśnienia w

Horodysczu przodków kniazia kowelskiego według listu królowy iej mci xiężny wielkiej Bony, pani matki naszej, przy mocy zostawuicmy na wieczne czasy i to według listu kniazia kowelskiego Wasilia Michajłowicza Sanguszkowicza to nadanie cerkwi Ś. Przczystej Uśnienia w Horodysczu, wyżej mianowicie często pisane, temu popowi Markowi Kuźmiczowi Żabic i po nim będącym popom naszym horodyskim cerkwi Ś. Przczystej Uśnienia tym listem naszym potwierdzamy i znacniamy wiecznie, a z łaski naszej hospodarskiej przy tej cerkwi popem w Horodysczu zostawuicmy. Ma ten świeściennik Marko tę cerkiew w Horodysczu trzymać i za zdrowie nasze hospodarskie p[ana] Boga prosić a duszom kniazia kowelskiego pamiątkę czynić, i w tej cerkwi dobrze a rządnie się zachować, i powinności swojej świeściennikowskiej dosyć czynić i wszystkiego tego nadania cerkiewnego według listu królowy iej mci i tesz według listu kniazia kowelskiego używać do swego żywota a po iego żywocie będąieli który z synów iego na to godny, mamy go przy tej cerkwi Uśnienia Świętej Przczystej w Horodysczu popem zachować i na tośmy dali iemu ten nasz list z naszą pieczęcią i z podpisem ręki naszej hospodarskiej. Pisan w Warszawie roku Bożego narodzenia tysiąc pięćset pięćdziesiątego ósmego miesiāca octobra piątego dnia.

Sigismundus Augustus, rex. Ian Mikołajowicz Hajlic, pisarz, koniuszy grodziński.

My tedy pokornej miejsce wielebn[ego] ojca episcopa włodzimirskiego dawszy proźbie, pomienione prawa we wszystkich ich punktach, klausulach, artykułach, obowiazkach, kondycyach, pożytkach, wolnościach konfirmuicmy, approbuicmy, ratyfikuiemy, utwierdzamy i w ten list nasz inseruicmy³, z władzy naszej roskazuiąc, aby powinna moc i wagę zawsze w sobie miał, ile się z prawem pospolitym zgadza, deklaruiemy. Przytym, iż wydany z kancelaryej naszej ad malam informationem na dobra Horodyscze przywilej, per II oblatam do grodu żytomirskiego podany (lubo iusz iest od tego, kto był uprosił pomienionemu wielebnemu ojcu episkopowi zarówno z poddanymi cerkiewnymi w pomienionej wsi Horodysczu będącymi oddany), przecię my de plenitudine potestatis nostrae regiae za nieważny uznaiemy. Na co dla lepszej wiary i wagi ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia szóstego mca lutego roku tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkief[go] XIV roku.

144v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci zawieszanej koronnej.
Stefan Hankiewicz, i.k.m. sekretarz i pisarz.

¹написано крупніше.

²у ркпс. повтор.

³"ins" пошкоджено.

¹Działo się w Warszawie na sejmie w sobotę przed świętem Ś. Wojciecha biskupa i męczennika najbliższą, to jest dnia dwudziestego wtórego mca kwietnia roku pań[skiego] 1662.¹ Za przłożeniem iaśnie wiel[e]b[nego] w Bogu i. m. x. kanclerza w. koronnego.

106. 1662.III.10. Warszawa

Sędztwo łuckie urodz. Samuelowi Dołmatowi Isajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, po śmierci urodz. Liniewskiego

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Oznajmujemy niniejszym pisaniem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż nam podług dyspozycyey i praw koronnych przez dignitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego woiewództwa wołyńskiego obywatelów czterey kandidaci na wakujące po śmierci niegdy urodz. Andrzeia Liniewskiego, sędziego ziemskiego łuckiego, tosz sędztwo ziemskie łuckie osobliwą elckcyą autentyczną są podani, abyśmy im iednego z nich, którego byśmy sposobniejszego bydź do tego urzędu rozumieli, za sędziego ziemskiego łuckiego podali. Za czym my osobliwy respekt mając na znaczne zasługi urodz. Samuela Dołmata Isajkowskiego, stolnika wołyńskiego, iednego z tychże kandidatów, a uważywszy osobliwą iego w prawie koronnym i w traktowaniu poważnych spraw Rzptej biegłość i umiętność, umyśliliśmy mu to sędztwo ziemskie łuckie, wzwyż namienionym sposobem wakujące, dać i conferować, iakosz daiemy i konferujemy terażniejszym listem naszym. Za którym będzie ic ze wszystkimi prawami, prerogatywami i obuencyami, z prawa i zwyczaju do tego urzędu należącymi, trzymał, onego zażywał i funkcye iego 145 odprawował || odprawował, asz do śmierci albo do wyższej iakiej godności dostąpienia. Co do wszystkich, którym to wiedzieć należy, osobliwie dygnitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego woiewództwa wołyńskiego obywatelów donosząc wiadomości, roskazujemy, aby pomienionego urodz. Samuela Dołmata Isajkowskiego, stolnika wołyńskiego, za prawdziwego sędziego

ziemskiego łuckiego znali, iemu z miejsca, praw, pracrogatyw i obuency, temu urzędowi służących, ustępowali i odpowiadali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia dziesiąte[go] miesiąca marca roku pańskiego tysiącne[go] sześćsetnego sześćdziesiątego wtórego, panowania królestw naszych polskiego i szwed[zkiego] XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Ian Ignaci Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

¹⁴ *нануцаю крyпнiтiе.*

¹Działo się w Warszawie na sejmie koronnym w sobotę przed świętem ŚŚ. Filipa i Jakuba Apostołów, to jest dnia dwudzieste[go] dziewiątego miesiąca kwietnia roku pańskiego 1662².¹ Za przełożeniem tegosz i. m. x. kanclerza.

107. 1662.IV.27. Warszawa

Nobilitacya szlach[e]t[nego] Michała Macharzyńskiego, starszego setnika pułku humańskiego

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Prot. – MK-364, f.45-47v. (inductum ad acta metricae ruthen.); Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.83; Materiały genealogiczne. S.77]

Na wieczną rzeczy niniejszej pamiątkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem przywileiem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć będzie należało, teraz i napotym będącym. Każdy to tak naturalny, iako i nabyty, mający rozum lacno przyznać może, że gdy światło z ciemnych wybiie się kraiów na firmament niebieski i swymi iasnymi padoły ziemskie i okropne ciemności oświęci promieniami nie potrzebuie żadnego przydatku inszej iasności. Tak tym, którzy wrodzoną mają cnotę, żadnego nie potrzeba zalecenia, gdysz cnota podobna słońcu, bo iako to by w najgrubszych ciemnościach wydaie się, tak onesz każdy widzieć może i cnoty, iako więc sucha || ziemia zarannej rosy, wszyscy żądać zwykli. Znajduie się cnota w szlachetnym Michale Macharzeńskim, starszym setniku pułku naszego humańskiego, męstwem i odwagą nam i ojczyźnie dobrze zasłużonym tak dałce, że mu to przyznaiemy, iż dzieła iego rycerskie w wojsku naszym Zaporozkim, męstwo i resolucya w expedycjach woiennych, wiara

145v.

nienaruszona w rosterkach i niepokoju ojczyzny godne są swojej pochwały i sowitej nagrody. On albowiem z młodych lat swoich ustawicznie w dziele rycerskim czwiczając się i swoją młodość w dzikich polach i różnych nieprzyjaciół naszych i Rzęptej ziemiach pracą i fatigą wojenną polerując, nic barzej nie usiłował nad nabycie cnoty i dobrej sławy, niestraszne mu byli nieprzyjacielskie w oczach jego wystawione hufce, armaty, zbroie i ostre oręża, zwyciężał to odważnym swoim sercem, nabytym w młodości męstwem. A co nawiększa, że pod czas zamieszany wojną, gdy ojczyzna i Rzpta nasza od narodu ruskiego opuszczona była obywatelów, on iednak z bracią swoją w wojsku naszym Zaporozkim zostaiący, skłaniał się zawsze do wyświadczenia synowskiej ojczyźnie swojej miłości i do oddania należytej nam iako panu przyrodzonemu wiary i powinnego posłuszeństwa. W czym znamienitą jego widzimy być cnotę, którą z tamesznymi obywatelami w wojsku naszym Zaporozkim w każdej wojennej okazji wyświadczaiąc, wszystko na stronę pokładał, iako to niebezpieczeństwa, straty, trudy obozowe tudziesz znaczny na zdrowiu uszczerbek, nawet i samego zdrowia zgubę, a wziął przed się powinną nam wiare i posłuszeństwo, w którym zostawał statecznie, wziął całość ojczyzny i pańskie nasze dostoięństwo, które piersiami swymi od następujących nieprzyjaciół zasłaniał, wziął nakoniec i samą wiekami niezmazaną sławę, którą potomność każdego takiego rycerskiego męża do podobnych odwag i męstwa zwykła pociągać, dając znać, że sława w boiu marsowym nabyta lubo ią iakie nienawisne fawory zepsować usiłuią, przecię ona podobieństwem światła słonecznego, którego żadne by naciemniejsze obłoki na górnym horyzoncie zatłumić nie mogą, w swoim zostawać zwykła wigorze, gdy iest dobrze i prawdziwie nabyta. Takowe tedy od pomienionego szlachetnego Michała Macharzeńskiego, setnika naszego, o cnocie jego i wierze nienaruszonej, życzliwym poddaństwie, ochotnej usłudze męstwa i odwadze odebrawszy dowody, nie możemy ieno jego heroiczne dzieła wdzięcznie przyjmować i za nie onegosz łaską naszą królewską (zachęcając go i potomków jego do podobnych dzieł) ukontentować || ukontentować. A że iusz niektórzy z wojska naszego Zaporozkiego za takowesz cnoty, męstwa i odwagi, za dotrzymanie nam wiary i za obronę państw naszych powinną otrzymali nagrodę, tedy i pomienionego szlachetne[go] Michała Macharzyńskiego, setnika naszego, i z bracią jego w tej mierze nie uposzledzamy, gdy mu i onym teżę łaski udzielaiąc, klejnot wszystkim dobrze

zasłużonym nadany szlachectwa polskiego i złotej wolności dać i conferować umyśliliśmy, iakosz rzeczą samą tak iemu samemu, braci iego, iako tesz potomstwu ich oboiej płci, od nich idącej, daiemy i konferuiemy wiecznymi czasy i onego, i bracię iego z potomkami ich oboiej płci do wszystkich praw, godności, wolności, głosu, praerogatyw, stanowi szlacheckiemu z prawa i dawnego zwyczaiu należytych, za zgodą wszystkich stanów koronnych i WXL, na terażniejszy sejm zgromadzonych, przyjmuiemy i prawdziwą byź polską szlachtą deklaruiemy. Których wolności szlacheckich w prawie opisanych pomieniony szlachetny Michał Macharzeński, bracia iego i potomkowie ich oboiej płci na każdym placu wolno i bezpiecznie, równo z innymi obywatelami naszymi państw naszych koronnych i WXL, w potomne i nieśmiertelne wicki zażywać będą. A iż ta prześwietna wolność i szlachectwa tego godność bez swego własnego nie może byź herbu, który teźże godności znakiem byź ma, tedy my z dobroczynnej łaski naszej pomienionemu szlachetnemu Michałowi Macharzeńskiemu, braci tudziesz iego i potomkom ich oboiej płci za takowe iego one dzieła, męstwa i odwagi naznaczamy za herb chorągiew Radwan nazwaną, nad niem ręka zbrojna do góry szablę ostrzem trzymająca, po bokach tegosz Radwanu dwa krzyże, a w chełmie pięć piór strusich, ia³ko to lepiej tenże herb tu iemu nadany jest wyrażony. Tego tedy herbu we wszystkich swoich sprawach, także na aktach publicznych i prywatnych zwyczaiem szlachty polskiej on, bracia iego i potomkowie oboiej płci onychże zażywać będą. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie dygnitarzów, u³rzędników i wszystkich tak duchownych, iako świeckich, stanu rycerskiego obywatelów koronnych i WXL, i innych wszelkiej kondycyey i stanu ludzi przywodząc, mieć po nich chcemy i roskazuicmy, aby mianowanego szlachetnego Michała Macharzeńskiego, setnika naszego, bracię iego i potomków ich oboiej płci za prawdziwą szlachtę polską mieli, znali i przyznawali w używaniu wolności, praw i praerogatyw szlacheckich, których szlachta polska zażywaią, iako onemu samemu, tak braci iego i potomkom ich oboiej płci żadnej przeszkody nie czynili i w tytule, herbie, miejscu i głosie im należącym wszędzie II i zawsze odpowiadali pod winami na wymiających praerogatyw szlacheckich w prawie opisanych. Na co dla lepszej wagi ten przywilej nasz ręką naszą podpisany pieczęcią maiestatową koronną stwierdzić roskazaliśmy. Działo się na sejmie koronnym w Warszawie dnia dwudziestego siódmego mca kwietnia

146v.

roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, panowania królestw naszych polskiego XIII a szwedzkiego XIV roku.

Przy bytności najwielebniejszego, przewielebnych, wielbnych w panu Chrystusie, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych: Wacława hrabie z Leszna Lesczyńskie[go], gnieźnieńskiego, prymasa i pierwszego xcia Korony Polskiej, Iana Tarnowskiego, lwowskiego arcybiskupów; Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego, książećcia siewerskiego, Floryana Kazimierza na Klewaniu Czartoryskiego xcia, kuiawskiego i pomorskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskie[go], Iana Gembickiego, płockiego, Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, łuckiego i brzeskiego, kanclerza najwyższego koronnego, Andrzeia Olszewskiego, chełmińskiego, Thomasza Uiejskiego, kiowskiego biskupów; Stanisława na Podhajcach Potockiego, wojewody krakowskiego, hetmana w. koron[nego]; Pawła Sapiehy, wileńskiego, hetmana wielkiego WXL, Michała⁴ Kopcia, połockiego wojewodów; Iana Krasieńskiego, podskarbiego w. koronne[go]; Ierzego hrabie na Wisznicy Lubomirskiego, marszałka w. i hetmana polnego koronnego; Łukasza Opalińskiego, marszałka nadwornego koronnego; Krzysztofa Paca, kanclerza wielkiego WXL; Iana hrabie z Leszna Lesczyńskiego, koronnego, Alexandra Naruszewicza, WXL podkanclerzych; Andrzeia Morsztyna, referendarza koronne[go]; Andrzeia Miaskowskiego, regenta koron[nego], opata przemeckiego; Samuela Prażmowskiego, chorążego nadwornego koronnego; Iana Kosa, chorążego chełmińskiego, dworzanina pokoioowego naszego; Floryana Krawembergka, sekretarza naszego; Macieia na Wyszonkach Wyszyńskiego, pisarza kancelaryej wielkiej koronnej, i innych wielu senatorów, urzędników i postów ziemskich, na terazniejszy sejm zgrupowanych. Wydany przez ręce iaśnie wielmożnego wzwyż mianowanego xdza biskupa łuckiego, kanclerza w. koronnego. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci maiestatowej koronnej zawieszanej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński, m[anu] p[ropri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³⁻¹ посередині аркуша залишена прогалина під зображення гербу.

⁴ у ркпс. пропуск.

¹Działo się w Warszawie w piątek nazajutrz po Oktavie II po Oktavie Bożego Ciała, to jest dnia szesnastego miesiąca czerwca roku pań[skiego] tysiąc sześćset sześćdziesiąt[go] wtórego.¹ Za sprawą iaśnie wiel[e]b[nego] w Bogu ic[go] mci x. kanclerza koron[nego].

108. 1662.IV.30. Warszawa

Nobilitacya urodzonego Gabryela Wolnickiego, żołnierza

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-5, f.79v; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.83; Materiały genealogiczne. S. 127]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym przywileiem naszym wszem wobec i każdemu albo napotym będzie należało. leżeli wszystkie nasze z dobroczynnej łaski Boskiej szczęśliwości i otrzymania, fortunne intencyom naszym skutki są nam miłe i wdzięczne, daleko więcej odważne ludzi rycerskich dzieła, krwawe zasługi, prace i wojenne fatygi, iako tesz na substancyej straty i na zdrowiu uszczerbki. Przez te albowiem wiara święta, całość Rzeczyptej i nasze królewskie dostoieństwo konseruuie się i powzięte przez te wszystkie panowania naszego czasy za pomocą Boską z nieprzyaciół naszych i Rzptej tak hojne zwycięstwa pomnażać się zwykły. Nie godzi się tedy inaczej, tylko takowych nam i ojczyźnie wiernie życzliwych i szcerych żołnierzy pańską naszą łaską przyozdabiać i onych albo obfitemi naszymi i Rzeczyptej tej dobrami ubogacać, albo ozdobnymi i wspaniałymi w tej ojczyźnie najdującymi się wolnościami, swobodami i honorami przyozdabiać. Tym albowiem sposobem iedni w zasługach swych zostają ukontentowani, drudzi zaś do zasługowania się nam i Rzeczyptej znaczny pochob i osobliwą pobudkę brać zwykli. Że tedy urodzony Gabryel Wolnicki nam i całej Rzeptej od wielmożnych hetmanów naszych koronnych i całego wojska w instrukcyej na sejm terażniejszy, z iego zacnych, które mu Bóg dał i natura, przymiotów, zalecony i z pierwszych przodków swoich zasłużony iest. Nad to wiadomą mając iego ku nam i II tej Rzptej stateczną wiarę, wierną 147v. usługę, tudziesz nienaruszoną przy wszclakiej życzliwości, którą nam i tej w[ierności], której się rodził ojczyźnie, mianowicie pod przeszłe zamieszane wojną krwawą czasy, nie tylko z nieśmiertelną sławą swoją i całego zawsze sławę w marsowym boiu swoją mającego wojska naszego koronnego, ale tesz częstokroć strata

znaczną substancją swoją, którą mając dostatnią, wołał z nią na usługę naszą i Rzęptej pośpieszyć, aniżeli w próżnowaniu i we w czasie domowym gospodarskim bez sławy i bez przystęgi naszej żyć, cnotę i do każdej naszej i Rzęptej usługi wrodzoną jego prawie zaleconą mając ochotę. A co większa, że rzadka się najdującą w poddanych naszych, osobliwie kiedy nieprzyjaciel nasz i Rzęczyptej główny Moskwicin swymi dostatnimi skarbami i niepodobnymi w skutku obietnicami wszytych naszych ukrainnych obywatelów na swoją stronę przeciagnał i ich od nas pana swego własnego przyrodzonego odwabiał, doświadczoną jego przeciwko nam znając życzliwość, którą więcej sobie ważył, aniżeli dostatki swoje z przodków swych bez pracy, potu i starania swoje ustawiczne nabyte, to sobie zawsze smakując, że miłsza jest zawsze w swej własnej ojczyźnie by najuboższa kondycja a jeszcze od własnego pana swego w nagrodzie zasług swych ochotnie dana, aniżeli obcego monarchi (którego tylko sama szczegulna chciwość nad cudzym narodem panowania i nigdy nicugaszona w rozprzestrzenieniu granic państwa swego i w przyłączeniu do onego, lubo i przez niesprawiedliwą wojnę by nawięcej prowincyi cudzych podpała i podżęga żądza) bogate klejnoty, szerokie włości, gromadne poddaństwa, obfite gumna i same widome² ze złota i srebra, iako i z innych metallów drogich, kupione dostatki, które wielu w prawdzie z tamecznych ukrainnych obywatelów a poddanych naszych od nas, pana swego przyrodzonego, i od ciała tej Rzęptej oderwały i pomienionemu urodzonemu Wolnickiemu do podobnej[go] występkę pobudką były. Przecię jednak on żadnymi się nie dając korrumpować luboc prawdziwemi obietnicami i dobrodziejstwami wołał zawsze przy wierze panu przyrodny i ojczyźnie swej, każdemu zawsze miłej, zostawać w wolności i swiebodzie, aniżeli pod obcem monarchą przy najobfitszych dostatkach żyć w niewole. W czym oddał nam i Rzęptej powinny od każdego dobrego ojczyznę swą miłującego syna cnoty, wiary i życzliwości swej wolni trybut niezadnymi wprawdzie bogactwy, nad które my przykładem najaśniejszych || najaśniejszych szwieżej pamięci antecessorów naszych każdego z poddanych naszych przekładamy życzliwość z wiarą i z cnotą złączoną, iako przy wszelkiej ochocie odwagą i męstwem dobremu i nieustraszonemu żołnierzowi należyty. Nie możemy tedy z wrodzonej naszej dobroci ieno pomienionego urodz. Wolnickiego, dobrze nam i Rzęptej zasłużonego, za te jego tak wysokie i wspaniale cnoty, męstwa i odwagi, które czynił i czynić się dalej zabiera, tym co

148

mamy w Koronie i Rzeczyptej najdroższego i naosobliwszego za zgodą wszech stanów koronnych i WXL obdarzyć i ozdobić, to iest klejnotem szlachectwa polskiego i złotej wolności, iakosz ozdabiamy i obdarzamy, stosuiąc się do constytucyjej w tej mierze zgodnie postanowionej, niniejszym przywileciem naszym i onego, iako potomków iego tak męskiej, iako białogłowskiej płci, do wszystkich praw i godności, wolności, głosu, praerogatyw przyimuiemy i przypuszczamy, i zaraz go z potomkami iego oboiej płci za prawdziwą szlachtę polską deklaruiemy. Których to wolności głosu, godności i praerogatyw, każdemu szlachcicowi z prawa i dawnego zwyczaju należytych, pomieniony urodzony Gabryel Wolnicki i potomkowie iego oboiej płci wszędzie i na każdym placu wolno i bezpiecznie zarówno z innymi tej Rzptej obywatelami na potomne i nieśmiertelne czasy zażywać będzie i będą. A iż ta godność ślachectwa polskiego nie może bydź bez swego własnego znaku i herbu, tedy my on z dobroczynnej łaski naszej i powagi królewskiej pomienionemu urodzone[mu] Gabryelowi Wolnickiemu i potom³kom iego oboiej płci nadaiemy takowy: podkowa, a w samym śrzedku iej krzyż kawalerski, na wierzchu zaś tych obojga strusich piór czarnych trzy z strzałą przez nie przechodzącą. Takowego tedy herbu pomieniony urodzony Gabryel Wolnicki i potomkowie iego we wszy³tkich swoich publicznych i prywatnych sprawach według zdania swego na wieczne i potomne czasy zażywać i tym się herbem pieczętować będzie i będą. Co do wiadomości wszytkich, a mianowicie najaśniejszym następcom naszym, iaśnie wielcbnym, iaśnie wielmożnym, wielebny, wielmożnym, urodzonym dignitarzom, urzędnikom duchownym i szwieckim tak w Koronie naszej, iako i w WXL, teraz i napotym będącym, obywatelom i poddanym naszym, iako || i wszytkim stanu rycerskiego ludziom podawszy, mieć chcemy po wszytkich, aby przerzeczony urodzony Gabryel Wolnicki i potomkowie iego oboiej płci za prawdziwego szlachcica polskiego był miany i byli miani, i przy tych wolnościach, prawie, głosie, godnościach i praerogatywach, których z prawa ślachta polska i WXL zażywa, na potomne wicki zachowany były iego oboiej płci possessorowie, cale i nienaruszenie zachowani byli dla łaski naszej i najaśniejszych następców naszych. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą własną podpisawszy i pieczęć maiestatową przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia trzydziestego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, panowania królestw naszych polskie[go] i szwedzkiego czter nastego roku.

148v.

Przy obecności najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych w panu Chrystusie, iaśnie wielmożnych, urodzonych: Wacława hrabie z Leszna Lesczińskiego, gnieźnieńskiego, primasa i pierwszego xiążęcia Korony Polskiej, Iana Tarnowskiego, lwowskiego arcybiskupów; Andrzeia Trzebickiego, krakowskiego, xcia siewierskiego, Floryana Kazimierza na Klewaniu i Czartoryzku, wrocławskiego, kuiawskiego, pomorskiego, xcia Czartoryskiego, Wojciecha Tolibowskiego, poznańskiego, Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, łuckiego i brzeskiego, opactwa sicicichowskiego administratora, kanclerza koronnego, Thomasza Uiejskiego, kiiowskiego biskupów; Stanisława z Potoka na Podhajcach Potockiego, woiewody krakowskiego i hetmana w. koronnego; Andrzeia Grudzińskiego, poznańskiego, Pawła Iana Sapiechy, wileńskiego i hetmana wielkiego WXL, Hieronima Wierzbowskiego, sieradzkiego, Iana Tarła, lubelskiego woiewodów; Stanisława Witowskiego, sendomirskiego, Iana Wielopolskiego, wojnickiego kasztellanów; Ierzego hrabie na Wisznicy i Iarosławiu Lubomirskiego, marszałka wielkiego i hetmana polnego koronne[go]; Iana z Sobieszyna Sobieskiego, chorążego wielkiego koronnego; Łukasza Opalińskiego, marszałka nadwornego koronnego; Iana Lesczyńskiego, koronnego, Alexandra Naruszewicza, WXL podkanclerzych; Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskiego, sekretarza naszego; Iana Gnińskiego, podkomorzego pomorskiego, starosty gnieźnieńskiego, cancellaryej || cancellaryej małej regenta; Iana Sapiechy, koronnego, Iana Połubińskiego[go], WXL pisarzów polnych; Tobiasza Morsztyna, łowczego koron[ego]; Iana Zielęckiego, starosty bydgoskiego; Iana Borowskiego, Iana Kossa, Macieia Miaskowskiego, dworzan i pokoiowych naszych; Stefana Hankiewica, pisarza dekretowego wołyńskiego, sekretarza naszego; Franciszka Kazimierza Wysockiego, Macieia Konrackiego, Stanisława Baczyńskiego, Stanisława Urbańskiego, Kazimierza Czernickiego, Ierzego Sulewskiego, Stanisława Woiakowskiego i Narożnickiego, cancellaryej wielkiej i małej koronnej pisarzów, i innych wielu wiary godnych, różnego stanu ludzi, posłów i obywatelów koronnych i WXL, na sejm terażniejszy walny warszawsky zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci maiestatu ie[go] kr. mci. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ написано крупніше.

² описка замість "wiadome".

³ посередні аркуши залишена прогалина під зображення гербу.

¹Działo się we Lwowie w po²niedziątek przed świętem ŚŚ.² Szymona i Iudy Apostołów, to jest dnia dwudziestego trzeciego³ mca octobra roku pańskie[go] 1662.¹ Za przełożeniem iaśnie wielebne[go] w Bogu i. mci x. kanclerza w. koron[nego].

109. 1662. VI. 17. Warszawa

Sędztwo włodzimirskie urodz. Ianowi Zahorowskiemu conferowane

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-5, f.96; Prot. – MK-364, f.142-143 (oblata; acticatum do metryki wołyńskiej)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuicmy etc., iż podany iest do akt metryki ruskiej kancellaryej wielkiej koronnej przywilej niżej wpisany, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią koronną stwierdzony, cały, zdrowy, nienaruszony. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmuicmy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Acz w tej Rzeczyptej aequalitate wolności uprzywileiowanej wszystkim stanu rycerskiego obywatelom wolny iest wstęp do urzędów i dignitarstw ll dignitarstw, iednakże one Boskie i ojczyste statuty summo arbitrio nostro i pod uważny szafunek zdały, abyśmy in subiectis brak czyniąc zasłużonym i godnym oddawali. Ieżeli zaś na które urzędy i godności stopnie tali delectu uti powinniśmy, iako do tych, na których recta administratio iustitiae zawisła, wiedząc dobrze, że ta iest fundamentem niewzruszonym państw wszelkich zakładania, także stalości i conscruatiej onychże. Gdy tedy na urząd sędztwa ziemskie[go] włodzimirskiego, po śmierci urodzonego niegdy Stanisława Korczińskiego wakujący, dignitarze, urzędnicy i inni stanu rycerskiego województwa wołyńskiego obywatele wedle postanowienia i zwyczaiu przodków z odprawionego zgodnic sejmiku electionis instrumentem autentycznym czterech kandydatów nam praesentowali, a między innemi urodzonego Iana Zahorowskiego, na ten czas stolnika czerniechowskiego, mianowali, nie tylko z wielmożnych urzędników i consiliarzów naszych zalccenia, ale też i naszej wiadomości cnot i zasług pomienionego urodz. Zahorowskiego, któremi tak z przodków swych e sanguine xiążąt Wiśniowieckich pochodzących, a za świeższej pamięci rodzica swego przez czterydzieści lat na usłudze Rzeczyptej woicennej zostaiącego i męstwem wsławionego, iako też własnych, osobliwie

149v.

stałością wiary i miłością ku nam i ojczyźnie pod czas przeszłego zamieszania w państwach naszych chorągiew kozacką trzymając i z nią w okazyach bitnych mężnie i odważnie stawając inclaruit, nam i Rzptej zasłużył się. Niemniej zalecone mając qualitates iego przyrodzone i przez exercitium naturae nabyte nauki, biegłości i rozsądki w sprawach publicznych i prawie ojczystym, któremi między bracią eminent, uznaliśmy między innymi tego urzędu godnego tak dalece, że niemniej iemu z urzędu iako urzędowi z osoby iego godności accedere znajdujemy, iakosz niniejszym // niniejszym przywilejem naszym nie komu innemu tylko pomienionemu urodzonemu Zahorowskiemu, stolnikowi czerniechowskiemu i rotmistrzowi naszemu, tenże to urząd sędztwa ziemskiego włodzimirskiego dajemy i conferuiemy, tak aby go ze wszytkimi praerogatiuami, prawami, po⁴ wolnościami i dochodami, do niego należącymi trzymał, sprawował, asz do ostatniego życia swojego kresu lub wyższego urzędu albo godności dostąpienia. Co i do wiadomości wszytkich, osobliwie iednak wielmożnych, urodzonych dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego woiewództwa wołyńskiego obywatelów przywodząc, mieć po nich chcemy, aby wzwyż mianowanego urodzonego Zahorowskiego za sędziego ziemskiego włodzimirskiego prawdziwego mieli i znali, i onemusz w praerogatiwach, miejscu, wolnościach i dochodach, sędziemu mianowanemu wedle prawa i zwyczaju służących, wszędzie i zawsze dosyć czynili iako pod łaską naszą, tak tesz obowiązkiem prawa pospolitego. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna przyciśniona. Dan w Warszawie dnia siedmnastego miesiąca czerwca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, panowania naszego polskiego czterynastego, szwedzkiego piętnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci koronnej wielki[ej] zawieszonej w puszcze. Andreas Miaskowski, abbas premeten[is], regens cancellariae regni.

¹⁻¹ написано крупніше.

²⁻² написано масніше.

³⁻³ "trze" написано масніше.

⁴ prawdopodobnie помилково недописане слово „pożytkami”.

110. 1662.VII.7. Warszawa

Stolnikostwo czarniechowskie urodzonemu Samuelowi Ledóchowskiemu po wstąpieniu na sędztwo włodzimirske urodzonego Iana Zahorowskie[go], stolnika czarniechowskiego
[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Sig.-5, f.96; Prot. – MK-367, f.128v.-129v.]

Ian || Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. 150v.
Oznajmujemy etc. Iako każdej Rzeczyptej na tym niemniej zawisła całość, gdy jej na mężach mądrych i w rzeczach biegłych w przymioty cnot nieubogich nie schodzi, tak do naszego thronu królewskiego powagi i stałości należy, takowych ludzi publicznemi zdobić honorami i do naszej zachować usługi. Tej nie uchybiając powinności i teraz i teraz¹ przypadającego do dispositiej naszej, a to po postąpieniu urodzonego Iana Zahorowskiego, stolnika czarniechowskiego, na sędztwo włodzimirske, stolnikostwa czarniechowskiego urzędu, w pamięci ś. mając urodzonego Samuela Ledóchowskiego iako w woiennych okazyach odważne, tak tesz w sprawach publicznych dzielne przysługi, aby w tej familiej ozdoby honorów nie gasnęły, w której wiara i miłość ku panom, ojczyźnie swej innym lucet i jest przykładna, lepiej i słuszniej ten urząd collocare nie znaleźliśmy, iako gdy onże pomienionemu urodzonemu Ledóchowskiemu et militari by et togatis meritis nie tylko z przodków, ale tesz praesenti saeculo i urodzonych podkomorzego i sędziego ziemskiego krzemienieckich, iegosz rodzonych, nam i całej Rzptej dobrze zasłużonemu, daliśmy i conferowali, iakosz niniejszym przywileiem naszym daiemy i conferujemy, tak aby ten urząd stolnikostwa czarniechowskiego ze wszytkiemi prae-rogatiuami i wolnościami, z prawa i zwyczaiu do niego należącymi, trzymał do ostatniego życia swego kresu albo tesz na wyższy urząd lub godność postąpienia. Co i do wiadomości wszytkich, mianowicie województwa czarniechowskiego dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego obywatelów przywodząc, mieć po nich chcemy, aby urodzonego Samuela Ledóchowskiego za prawdziwego stolnika czarniechowskiego znali i mieli, onemu z miejsca, prae-rogatiw i wolności, urzędowi temu służących, wszędzie i zawsze odpowiadali i dosyć czynili pod łaską naszą. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej || pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. 151
Dan w Warszawie dnia VII mca lipca roku pańskiego MDCLXII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli maioris cancellariae regni,
Stephanus Hankiewicz, secretarius regiae maiestatis.

'y pкнc. поѡмop.

111. 1662.VII.7. Warszawa

**Darowizna od urodzonego Radziszewskiego wielebnemu x.
Franciszкови Niemyjskiemu**

[Reg. - Index, f.81; AK, s.63; Prot. – MK 364, f.92v.-93v; Wpis - MK-203,
f.121v.-122v.]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed aktami metryki wołyńskiej cancellariej naszej wielkiej koronnej urodzony Alexander Radziszewski, viceinstigator koronny, zdrowy na umyśle i na ciele we wszystkim będąc, od grodu, ziemstwa i wszelkiej iurisdictioniey sobie przyzwoitej na ten czas dobrowolnie odstępując, a terażniejszej iurisdictioniey królewskiej względem tego zapisu tylko z dobrami swemi się poddając, imieniem urodzonej Kristiny z Kazanowa Radziszewskiej, małżonki swej, iako dziedziczki części swej w dobrach niżej mianowanych czyniąc, iawnie i dobrowolnie zeznał, iakosz niniejszym zapisem rzetelnie zeznawa, iż on imieniem wzwysz wspomnioniej małżonki swej Kristiny z Kazanowa dobra ziemskie dziedziczne, to iest połowę części Zbaraża i folwarku zbaraskiego, połowę części folwarka Wierniaków, połowę części sióła Czernikowa, połowę części sióła Ochrimowicc, połowę części sióła Zarudec, połowę części sióła Dekanowicc, połowę części sióła sióła¹ Hordiewicz, połowę części sióła Kozary, połowę części sióła Miedzyrzec, połowę części sióła Huszczanki, połowę części sióła Korszałowy, połowę części miasta Plebanówki i dworu Plebanowskie[go], połowę części sióła Stryiówki, połowę części sióła Bukaczówki, połowę części sióła Żutowej, połowę części sióła Duńkowej, połowę części Medinej ze dworem, połowę części sióła Borkowej, połowę części sióła Hołoszczyny, w województwie wołyńskim powiecie krzemienieckim leżące, ze wszystkiemi przynależnościami, poddanemi, kmieściami, zagrodnikami, komornikami, łakami, borami, lasami, sianożęciami, stawami, rzekami, ieziorami, sadzawkami, młynami i onych miarkami, karczmami, czynszami, pasickami, daninami, solami, rolami, bagniskami, zgoła ze wszystkiemi in genere pożytkami, nic dla siebie
151v. albo II albo raczej urodzonej Marianny Radziszewskiej nie zostawując, wielebnemu xdzu Grzegorzowi Franciszkowi

Niemyiskiemu, plebanowi powichrowskiemu, i jego successorom wiecznymi czasy daie, daruie i zapisuie, nic sobie albo raczej Kristinie z Kazanowa, małżonce swojej, prawa, własności, bliskości albo dziedzictwa nie zostawuiąc, lecz cale się wyrzekaiąc, przerzeczonemu wielebnemu xdu plebanowi powichrowskiemu wiecznie ustępuie i daie, intromissiej przez woźnego generała i dwóch szlachty w też dobra wszystkie wyżej darowane dopuszcza, euictię od wszystkich prawnych impedimentów zapisuie i wyżej wspomnionego wielebnego xda Grzegorza Franciszka Niemyiskiego i jego successorów bronić i zastępować obiecuie i na dobrach się swoich zapisuie. Nadto wyżej rzeczoną urodzoną Kristinę z Kazanowa, małżonkę swą, do approbatiej tego zapisu albo tesz do podobnej donaciej zapisu zeznania do akt autentycznych którychkolwiek poblížszych za pierwszą requisitią tegosz wielebnego xda Niemyiskiego, donatariusza swego, stawić in persona obliguie się i na dobrach swoich własnych zapisuie pod zakładem trzydziestu tysięcy złotych polskich, o które będąc pozwany do urzędu grodzkiego starościę drohickiego, powinien się będzie na terminie pierwszym iako zawitym stawić i tam się rozprawić, zakład specyfikowany zapłacić i odłożyć, a iednak zapisowi temu dosyć czynić, alias podług formy, w statucie i prawie pospolitym wyrażonej. Który zapis darowiznej dóbr wyżej specyfikowanych my król na instantię i żądanie stronej żądaięcej i daruiejącej przyiać i do akt niniejszych wpisać chcąc tenże zapis ważny i stały mieć, a potym z tychże ksiąg, wiernie słowo w słowo przepisawszy, authenticie wydać roskazalismy. Na co dla lepszej wiary pieczęć wielka koronna jest przyciśniona. Działo się etc. ut supra.

¹ у пкнс. номор.

112. 1662.VII.7. Warszawa

Tenże daruie temusz imieniem urodzonej Marianny Radziszewskiej, z urodz. niegdy Helźbiety Skotnickiej spółdzonej || spółdzonej, a wnucki Katarzyny Belźeckiej, córki xcia Ierzego Zbaraskiego

152

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Prot. - MK-364, f.93v.-94; Wpis - MK-203, f.122v.-123v.]

Ian Kazimierz, król etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oczywiście przed aktami metriki wołyńskiej cancellariej wielkiej koronnej urodzony Alexander Radziszewski, viceinstigator koronny, zdrowy na umyśle i na ciele we wszystkim będąc, od grodu, ziemstwa

i wszelkiej iurisdicției sobie przyzwoitej na ten czas dobrowolnie odstepując, a terażniejszej iurisdicției naszej królewskiej względem tylko tego zapisu z dobrami swemi się poddając, imieniem urodzonej Marianny Radziszewskiej, z urodzonej niegdy Helżbiety Skotnickiej, małżonki swej pierwszej, spółdzonej córki swej, a wnuczki urodzonej niegdy Katarzyny Bełżeckiej, wielm. niegdy xcia Ierzego Zbaraskiego córki, iako dziedziczki części w dobrach niżej mianowanych czyniąc, iawnie i dobrowolnie zeznał, iakosz niniejszym zapisem rzetelnie zeznawa, iż on imieniem wyżej wspomnianej urodzonej Marianny Radziszewskiej, córki swej, dobra ziemskie dziedziczne, to iest połowę części Zbaraża i folwarku zbaraskiego, połowę części folwarku Wierniaków, połowę części siola Czernikowa, połowę części siola Ochrimowiec, połowę części siola Zarudec, połowę części siola Dekanowiec, połowę części siola Hordiewic, połowę części Kozary, połowę części siola Miedzyrzec, połowę części siola Husczanki, połowę części siola Korszyłowy, połowę części miasta Plebanówki i dworu plebanowskiego, połowę części siola Stryiówki, połowę części siola Bukaczówki, połowę części siola Żutowej, połowę części ¹Duńkowej siola¹, połowę części siola Kliwkowej, połowę części siola Staskowej, połowę części siola Medinej ze dworem, połowę części siola Borkowej, połowę części siola Hołoszyczyny, w wdztwie wołyńskim a powiecie krzemienieckim leżące, ze wszytkimi ich przynależnościami, poddanemi, kmieciami, zagrodnikami, komornikami, borami, lasami, łąkami, sianożęciami, stawami, rzekami, jeziorami, sadzawkami, młynami i onych miarkami, karczmami, czynszami, pasiekami, daninami, polami, rolami, bagniskami, zgoła ze wszytkimi in genere pożytkami, nic dla siebie abo raczej urodzonej

152v. Marianny Radziszewskiej, II dziszewskiej, córki swej, nic zostawując, wielebnemu xdu Grzegorzowi Franciszkowi Niemyiskiemu, plebanowi powichrowskiemu, i iego successorom daie, daruie i zapisuie, nic sobie abo raczej urodzonej Mariannie Radziszewskiej, córce swej, prawa, własności, bliskości abo dziedzictwa nie zostawując, lecz cale się wyrzekając przereczonemu wielebnemu xdu Niemyiskiemu, plebanowi powichrowskiemu, i iego successorom wiecznie ustępuie i daie, intromissiej przez wożnego generała i dwóch szlachty w też dobra wszytkie wyżej darowane dopuszcza, euictię od wszytkich prawnych impedimentów zapisuie i wyżej wspomnionego wielebnego xda Grzegorza Franciszka Niemyiskiego i iego successorów bronić i zastępować

obietuie, i na dobrach swoich się zapisuie. Nadto wyżej rzeczoną urodzoną Mariannę Radziszowską, córkę swą, do approbatiej tego zapisu albo tesz podobnej[go] donatiej zapisu zeznania do akt authenticznych którychkolwiek publicznych za pierwszą requisitią tegosz wielebnego xdzia Niemyiskiego, donatariusza swego, stawić in persona obliguie się i na dobrach swych własnych zapisuie pod zakładem trzydziestu tysięcy złotych polskich, o które będąc pozwany do urzędu grodzkiego starościę drohickiego, powinien się będzie na terminie pierwszym jako zawitym stawić i tam się rozprawić, zakład specyfikowany zapłacić i odłożyć, a iednak zapisowi temu dosyć czynić, alias podług formy, w statucie i prawie pospolitem wyrażonej. Co podpisał ręką swą: Alexander Radziszewski, viceinstigator koronny, imieniem urodzonej Marianny Radziszewskiej, córki swej, m[anu] pr[opria]. Który zapis darowiznej dóbr wyżej specyfikowanych my król na instantię i żądanie strony zeznaięcej i daruięcej przyiąc i do akt niniejszych wpisać, chcąc tenże zapis ważny i stały mieć, a potym z tychże ksiąg wiernie słowo w słowo przepisawszy authenticce wydać rozkazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna przyciśniona iest.

Działo się etc. ²-ut supra².

¹ у ркпс. ці слова послідовно позначені цифрами "2, 1", що визначає наступний порядок прочитання „сіола Дуїкowej”.

²² у ркпс. підкреслено.

Zaczyna się 1663¹.

113. 1663.²

Oblata || Oblata przywileiu dawnego religiej greckiej w świętej uniej będącej de anno 1595

153

[Reg. - Index, незафіксовано; АК, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przyszedszy oczywiście do akt cancellariej naszej ruskiej woiewództwa wołyńskiego, kiiowskiego, braclawskiego i czerniechowskiego szlachetny Theodor Rusowiecki imieniem przewielebnego w Bogu ojca Iakuba Suszy, episkopa chełmskiego i bełskiego, administratora władcytwa włodzimirskiego i brzesckiego, czyniący dla wpisania do xiąg niniejszych podał per oblatam list albo przywilej stary, na papierze ruskim charakterem pisany, ręką naiśniejszego Zygmunta trzeciego, króla polskiego i szwedzkiego, etc., także i urodzonego Zachariasza Ialowickiego, pisarza ie[go] k.mci przerzeczonych

województw, podpisany i pieczęcią iedną koronną mniejszą ztwierdzony, de anno millesimo quingentesimo nonagesimo quinto secunda die mensis Augusti datę w sobie maiący, proszący nas, abyśmy go do akt cancellariej tejże przyiac kazali. Który de verbo ad verbum tak się w sobie ma:

Жикгимонтъ третии etc.³ ⁴Est ten przywilej ingrossowany in anno 1659⁵ sub actu f[eriae] r[ecentis] post f[eriae] S[ancti] Lucae Evangelistae die 20 8⁶brii.⁴

⁷M. Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowski⁷. Za sprawą i przłożeniem iaśnie wielebnego ie[go] m[iłości] xdza Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, najwyższego kanclerza koronne[go], opactwa sieciechowskiego dożywotnego adm[inistrato]ra, proboszcza na zamku Krakowskim. Stefan Hankiewicz, króla ie[go] mci sekretarz i 153v. onego decretów ruskich, a oraz akt tych pisarz, m[anu] p[ropri]a. ||⁸

¹ у ркпс. підкреслено.

² дата і місце впису привілею у ркпс. не вказані; правдоподібно це відбулося 23 жовтня 1662 р.

³ навпроти рядка на полі запис „videntur supra in hoc libro, fol. 88”.

⁴ написано дрібніше.

⁵ у ркпс. підкреслено.

⁶ також.

⁷ написано крупніше.

⁸ арк. 153v. незаповнений, далі 10 аркушів вирвано.

154 || ¹Zaczyna się rok pański, daj Boże szczęśliwy, tysiąc 154v. sześćsetny sześćdziesiąty trzeci 1663. || Za panowania najaśniejszego Iana Kazimierza, króla polskie[go] i szwedzkie[go] etc. Za urzędu kanclerskiego przewielebne[go] w Bogu i. x. Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, kanclerza wielkie[go] koronnego, opata sieciechowskie[go], proboszcza kościoła S. Michała na zamku krakowskim.

Działo się we Lwowie we wtorek po Niedzieli Kwietniej, to jest dnia 20² miesiąca marca roku pańskiego 1663.¹

114. 1663.III.18. Lwów

155 **Oblata || Oblata przywileiu na hetmaństwo wojska Zaporo-**
roskie[go] oraz i starostwo czechryńskie urodzonemu Pawłowi
Teterze, stolnikowi połockiemu, po resignatjej urodzone[go]
Ierzego Chmielnickiego

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Sig.-7, f.22v; Prot. – MK-364, f.146v.-148 (do metriki wołyń. acticatum)]

Ian Kazimierz etc. Wiadomo czyniemy tym listem naszym

wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Lubo sama bez wszelkiej przysady, bo z natury jest piękna i ozdobna cnota, lubo sama sobie obfita nagroda, tam dopiero jednak najznakomitszy bierze szacunek i cenę, tam powszechnie z świata załeczenie, gdzie od popolitości nie tylko ludzi i gminu otrzymywa dank i chwałę, i od monarchiej ziemskiej śmiertelności niepodległe na swoje świadectwo i twierdzą, inaczej uboga jeszcze, iakoby w sławę i powleczonej cieniami nieznaomości, niezdolna według swojej wielkości pokazuje się, i iako własnej swojej piękności i wspaniałości, choćby też najbardziej wślawiona u popolstwa przy skazitelnym faworze podległa odmianie wydawać nie może, tak i przeciwko przeciwnościom trwałego i pomyślnego sobie obiecować szczęścia, póki jej wielowładna nie ukoronuje ręką³, wspiera i nie utwierdzi powaga. Wrodzoną tę i właśnie przyrodzoną snadno uznać i uważać cnotę w urodzonym Pawle Teterze, stolniku połockim, sekretarzu i dworzaninie naszym, której, iako zawsze, do lat doskonałych od młodości krzewiły się przymioty nauk wyzwolonych przyozdobioną umiejętnością, tak przyszedszy do doskonałości dojrzałe dobru popolitemu wydała pożytki. Albowiem tylko co po ciężkim w państwach naszych zamieszaniu i paroxysmach tej ojczyzny, które z dopuszczenia Bożego poniosła przez oderwanie i rozerwanie członków i sił Rzptej i okolicznych prawie nieprzyjaznych i nieprzyjaznych sąsiad naszym gwałtowne i nawalne, za łaską znowu Bożą i z porządkiem dziwnym, za ziednoczeniem z Rzptej siłami i powróceniem do należytego nam posłuszeństwa wojsk naszych Zaporowskich, od tychże wojsk posłany stanął przed maiestatem naszym i uznał, którą zwykliśmy oświadczać poddanym clementią, wierne zaraz oddawszy poddaństwo, do powinnej nam wiódł zawsze i przywiódł wiary i życzliwości wojsko Zaporowskie, od tegosz czasu w nieporuszonem żadną siłą fatorum do usługi naszej zostając umyśle, zostawał oraz i przy boku naszym, więcej dotrzymanie cnoty przysięgłą iako panu przyrodzonemu ważyć sobie wiarę, niżeli inne wszystkie wsparcia albo zatrzymania szczęścia swego okazuje. Iakich na tej usłudze, bo obecnie prawie zostając i w poselstwach do wojska naszego Zaporowskiego, które opanowała była znowu moskiewska potęga i chytróść, nie uchraniał się dla nas i Rzptej niebezpieczeństw zdrowia, iakich nie czynił w potrzebach różnych odwag, iakich uszczerbków i zguby substantiej z szczerą ku dobru popolitemu życzliwości, i iakiego nie czynił starania, przywrócenia i zatrzymania w iedności z Rzptą wojska naszego

155v.

Zaporowskiego. Kto nie widział i w samym wojsku tym, któreże samo wierne nam i życzliwe, wiernego też nam i życzliwego niemniej wojsku na usłudze natenczas naszej zostającego sługę, za swego po dobrowolnym położeniu buławy urodzonego Ierzego Chmielnickiego, hetmana zaporowskiego, wolnymi i zgodnemi głosami i affektami obrało hetmana. Uważyło to bacznie, że takowe najlepiej cnota sprawuie urzędy, a przejrzało się też dobrze nie tylko w przyrodzonych, ale tesz i nabytych przymiotach między sobą urodzonego przystojnie wychowanego, zrosłego i dojrzałego, znając i upatruiąc przezornie, że nie priuatom, ale do dobra pospolitego potrzeb i wygod zasłużonego nam dobrze wojska Zaporowskiego, iako zwykł zawsze przykładać się staraniem swym, będzie, a mieć też zatym u nas przystępne i łatwe we wszytkich żądzach wojska ucho i serce przychylne, iakosz który los szczęścia potkał || potkał wdzięczność i godność zasłużone[go] wojska, od wojska tesz sprawiło i podało nam tym większą sposobność do oświadczenia mu łaski królewskiej. Z tej na ten czas i uważnego rozsądku naszego, za zdaniem panów rad naszych, gdy wszytko wojsko zgodnym za hetmana swego zaporowskie[go] obraniem w pomienionym urodzonym⁴Teterze Pawle^d uznało dzielność i sposobność wszelaką do buławy, i my rzetelnem potwierdzeniem tego wieczności zostawuiemy i podaiemy pamiątkę. Tym tedy listem naszym na urzędzie hetmaństwa zaporowskiego pomienionego urodzonego Pawła Teterę potwierdzamy i umacniamy, tak aby buławę tę oraz i starostwo czehryńskie z powagą hetmańską nad wszytkiem wojskiem naszym Zaporowskim ze wszytkimi prawami, prerogatiuami, wolnościami i dochodami, zdawna i według pact przez commissię hadziacką z wojskiem Zaporowskim uczynionych, przez nas i Rzpę na sejmie potym znowu przez wielmożnych hetmanów naszych koronnych pod Cudnowem i constitutią ostatnią potwierdzonych, do tegosz urzędu hetmańskiego należącemi, trzymał, miał i oną władał, aż do ostatniego kresu życia swego. Co do wiadomości wszech, a mianowicie urodzonym i szlachetnym sędziom generalnym, wojskowym, pułkownikom, assawuom, pisarzom, setnikom, atamanom i wszytkiej pomienione[go] wojska starszyźnie na Zaporożu, Zadnieprzu i z tej strony Dniepru zostaięcej, także wszytkiej czerni wobec podawszy, mieć chcemy i roskazuicmy, aby zwysz pomienionego urodzonego Pawła Teterę od tego czasu za własnego i prawdziwego hetmana wojsk naszych Zaporowskich mieli i znali, władzy i iurisdictioniej iego hetmańskiej posłuszni byli i

onego całe i nienaruszenie przy prawach, wolnościach i dochodach, do urzędu tego należących, zachowali. Na cośmy się dla lepszej wiary i wagi ręką naszą podpisali i pieczęć koronną przycisnąć roskazali. Dan we Lwowie dnia ośmnastego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego piętnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Pieczęć zawieszona w puszcie srebrnej wielka koronna. Stephan Hankiewicz, króla i[ego] mci sekretarz i pisarz.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *текст пошкоджено.*

⁴ *ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „Pawle Teterze”.*

115. 1663.V.7. Lwów

Oblata || Oblata przywileju na starostwo braclawskie wielm. wdzie ruskiemu danego -

156v.

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Prot. – MK-364, f.163v.-164v. (do metryki Bracl. wdztwa)]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż iako nie ustawa nigdy przy zaszczycie mającstatu naszego i całości Rzptej wielm. Stephana na Czarnej i Tykocinie Czarnieckiego, woiewody ziem ruskich, kowelskiego, rat[n]ińskie[go] starosty naszego, odważna ochota i waleczna ręka, tak i nasza dobroczynna nie tylko onemu samemu, ale tesz i całemu dobrze zasłużonemu domowi dobrodziejstwom królewskim nie ukrócona w distributiwie łask naszych ustawać nie powinna. Przyznać bowiem godzi, że gdziekolwiek obróciliśmy go i mieć iako manum chcieli, wszędy dextram uznawaliśmy i Rzpta. Z dzielności szczęścia i prace jego w hojne upatrując się żniwo i odbierając geste victo natus manipulos, pełne chwały jego i nieśmiertelną podawiając potomnościom sławę świadczyć będą kroniki. Ogłoszona już iest światu, którą i w granicach ojczystych żadna zatłumić nie może maleuolentia, cnota wrodzona Czarnieckiego. Ile było w tatarskich, kozackich, moskiewskich, szwedzkich i węgierskich wojnach walnych okazyi, tyle iest dowodów męstwa, tyle znacznych z uszczerbkami zdrowia i różnemi szwankami wyświadczonych zasługi, z młodości do zabaw marsowych zaprawionego, różnemi

pro sorte belli przypadkami exercitowanego, a tandem experientią wielką do zwycięstw z różnych nieprzyjaciół sposobionego wielkiego woennika życzliwość jego i powolność na każde skinienie nasze iawna jest i była zawsze. Wiara nienaruszona nigdy przy dostoięństwie naszym i Rzptej obstawaiącego nie wygasła ochota, i żadną nieprzemienną nawalnością nieszczęścia wątpliwych albo zdesperowanych u ludzi powodów naszych, ¹(które Bóg dopuścić był na Rzptę widok oczywisty, nie mieniać generosi animi prawdziwe[go] polaka piastuiącemu imię nie mógł, że przy panu umierać raczej, niżeli żyć inglorius, obierał sobie. Wnętrznemi nawet ieszcze in aestu belli || belli rozerwanych nas widząc mieszaninami, tak wiele życzliwej chęci, tyle nam wyświadczył skutecznej pomocy. Obrócenie tam, zkąd wywarta nieprzyjacielska furia od pułnocy ostatnią grożącą a bardziej obiecuiącą zgubę, gdy wojska obojga narodów zwierzchność zrzuciwszy i posłuszeństwo wypowiedziwszy były, iako sub nullo regimine, tak i ordine, i iedno z nich wojsko WXL zostawało ściśnione pod Kuślikami w okopach na nasz sam tylko ojcowski a prętki oglądaiąc się ratunek, którasz nam choć bez wielu wioseł remitauit iesli nie Czarnieckiego przeciwko nawalnościom audentius naua, która obwarowana de super nieskazitelności donis ad famam przychodzącego generała i wódcza naszego w ufaiącego siłom swoim nieprzyjaciela hardego wrzuciła metum. A wtórego zaraz i przed naszym przybyciem dnia docuit superbos, lubo i przed tym dobrze iuż znaiących męstwo i sprawę Czarnieckiego, ile może i sama przytomność, gdy po trupie porażonego na głowę nieprzyjaciela, iako po moście przystęp i otwar, te iuż nam byli do stolic wrota. Wrócić się iednak a limine przyszło, maiąc oko na uciążaiące lud ubogi i górę swejwoli w związku niezbożnym koronnym bióracę wojsko. A ktosz wiernie nam regimenty cudzoziemskie i chorągwie iędne, z któremi accurretamus do zasczytu ojczyzny otrzymał, które dotąd zatrzymał, iesli nie cnota et profusa liberalitas tak fortun, iako krwie własnej wielmożne[go] Czarnieckiego. Tasz przy maiestacie naszym królewskim, ta przy ojczyźnie stawa jego i teraz szczerłość, miłość i rzetelność senatorska i candor, ta ochota i praca nieustaiąca około uspokoienia Rzptej i nas też wzaiemnie nie od rzeczy przytomny i domowi jego affekt, który, aby i teraz uznał w dowodzie co nam podaie, okazia oddaie my ochotnie, iako to starostwo nasze braclawskie, po śmierci urodzone[go] niegdy Seueryna Kalińskiego, starosty braclawskiego, wakuiące, daiemy i conferuiemy niniejszym

listem naszym. Które starostwo pomieniony wielmożny Czarniecki, woiewoda ruski, z miastem Braclawiem i przedmieściami, zamkiem i iurisdictionią gorodową, wójtostwami, sołtystwami, futorami ²⁻², włością, gruntami, okolicznością, młynami, karczmami, folwarkami, poddanemi, mieszczaninami, przedmieszczanami, ich powinnościami, daniami, powoło[w]szczyznami || powoło[w]szczyznami i wszelkimi przynależytościami, żadnych nie excipuiąc ani zachowuiąc, mieć, trzymać i zażywać będzie przez dni wszystkie życia swego, obiecuiąc to naszym i najsławniejszym następców naszych imieniem, że go od używania i trzymania dożywotniego starostwa pomienionego i dóbr jego oddać nie będziemy i nikomu nie pozwolemy, zachowuiąc go całe przy dożywotnim prawie jego. Co i najsławniejsi następcy nasi uczynią. Względem którego dożywocia, pierwszego dzierzawy swojej roku według constitutiej czworaką, dalszych zaś drugich lat zwyczajną z dóbr tych quartę do skarbu koronnego wnosić i oddawać powinon będzie, prawa przy tym królewskie, Rzptej i Kościoła Świętego rzymskiego katolickiego zachowuiemy wcale. Dla lepszej wiary ten przywilej nasz ręką własną podpisany i pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dan we Lwowie dnia siódmego mca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego piętnastego roku.

157v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Stephanus Hankewic, secretarius regiae maiestatis.

¹ так у ркпс.

²⁻² у ркпс. пропуск .

¹Działo się we Lwowie w sobotę Octawy Bożego Ciała, to jest dnia 26² mca maia roku pańskiego 1663³.¹

116. 1663.V.22. Lwów

Oblata wolnego wrębu ojcom karmelitom klasztoru berdyczowskiego w puszcach || szach, do starostwa żytomirskiego należących

158

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Sig.-7, f.50; Prot. – MK-364, f.166v.-167 (do metryki wdztwa kiiowskie[go] acticatum); Publ. – АЮЗР. Ч.VII. Т.3.С.547-548 (у складі люстрації житомирського староства 1789р.)]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmuiemy etc. Przełożono nam imieniem wielebnych ojców karmelitów bossych fundantiej berdyczowskiej, iż tak do klasztoru samego, iako i do folwarków swych Skrzelowski i Skomorochy nazwanych, do statecznego opału i osobliwie drzewa do budynku zgodnego nie maia

na wygodę tak bardzo zruinowanego klasztoru i pomienionych folwarków. Przeto mając osobliwy respekt tak na to spustoszenie ich przez nieprzyjaciela, iako tesz i na to, aby w tym klasztorze zakonnicy tak za żywota, iako i po śmierci naszej, pana Boga za nas i panowanie nasze ustawicznie błagali, onym wszelkiego drzewa tak na opał domowy, iako i na budynek zgodnego, wrąb wolni w puszcach naszych, do starostwa żytomirskiego należących, wiecznemi czasy pozwalamy i nadaemy niniejszym przywilejem naszym, salua ratihabitione na sejmie. Co do wiadomości wszytkich, mianowicie urodzonego Eustachiego Tyszkiewicza, starosty naszego żytomirskiego, także napotym będących dzierżawców naszych donosząc, mieć ⁺chcemy po nich⁺, aby pomienionych zakonników przy tym nadaniu naszym całe zachowując, w tych puszcach żytomirskich tak ze pnia wycinać, iako i leżącego, wedle potrzeby ich brać nie zabraniali pod łaską naszą. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan we Lwowie dnia dwudziestego wtórego mca maia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego czterdnastego, szwedzkiego piętnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stephanus Hankiewicz, secretarius regiae m[ai]es[t]r[is].

¹⁺ написано крупніше.

² у рккс. підкреслено.

³ також.

⁴⁺ ці слова у рккс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „ро них chcemy”.

117. 1659.IV.15. Warszawa

Oblata przywileiu na starostwo korszuńskie wielm. wdzie poznańskie[mu] danego

[Reg. - Index, незафіксовано; АК, незафіксовано; Prot. – МК-364, f.197v.-198v. (do metрики ruskiej acticatum)]

158v.

Ian Kazimierz || Ian Kазимierz, z Bożej łaski król polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy wiadomo czyniemy. Chwalebne przymioty, dojrzałe i skuteczne rady, wysokie życzliwe i zawsze stateczne w domu naszym i tej Rzeczyptej zasługi wielmożnego Iana z Leszna Lesczyńskiego, woiewody poznańskiego, malborskiego etc. starosty, marszałka i ochmistrza najaśniejszej królowej, paniej małżonki naszej, godnego i wiernego senatora naszego, które iako w młodszych latach swoich

najjaśniejszemu ś. pamięci bratu i antecessorowi naszemu dostatecznie, tak i nam przez wszystkie szczęśliwego panowania naszego czasu, osobliwie przy ciężkich różnych nieprzyjaciół na upadek Korony naszej i Rzeczyptej zprzysiężonych insultach dostojenstwu maiestatów naszych i całości ojczyzny skutecznie wyświadczał, aby światu wszytkiemu ekuidowane i wiekopomnej potomności do nas budowania podało¹ były, osobliwą łaską naszą i godną w ojczyźnie iaką accessią zaszczycenia i ukontentowania godną są. Nic bowiem bardziej ludzi ad bene merendum i summa quaque tentanda allicere i attrahere nie może, iako gdy ich pracowite przysługi in praesenti godne praemiata in futuro praesentis ore chwalebnie praedicanda i nusquam emoritura bydź mają. Z tej intenciej wielkie w publicznych przysługach prace, znaczne w poważnych legacyach niewczasy i koszty, stateczną w zachowaniu całości maiestatów Korony naszej i Rzptej pomienionego senatora i wiernego sługi naszego żarliwość tym większą codziennie i w nim samym pomnażać i do podnego² wykonywania potomności zalecić chcąc, starostwem go korszuńskim po wielmożnym niegdy Alexandrze z Koniecpola Koniecpolskim, woiewodzie sendomirskim, przyozdobić i one iemu prawem dożywotnim dać i conferować zleciliśmy, iakosz terażniejszym listem naszym daiemy i conferujemy, a to z miastem Korszuniem, Tuszeńcą z przysiołkami, Birkozonką, Suchinią z przysiołkami, miasto Stoblów z przysiołkami, Sandarówka z przysiołkami, Syderówka z przysiołkami, miasto Medwedówka z przysiołkami, miasto Krzyłów, miasteczko Woronówka, wieś Nowosielica, te wszytkie z dworami, folwarkami, futorami, slobodami, młynami, rzekami, ll rzekami, brzegami, stawami, sadzawkami, polami, łąkami, pastewnikami³, borami, lasami, gajami, pasiekami, karczmami, sołtysami, wójtowstwami, z poddanemi i ich robocizną, daninami, czynszami, zwyczajami ogółem tego starostwa należytościami, pożytkami zdawna należącemi, przez pomienionego woiewodę sendomirskiego do śmierci iego i za żywota przed wojną ukraińską trzymanemi, nic nie wyimując, ani czegokolwiek dla kogokolwiek zostawując. Obiecuiemy przy tym i ślubniemy za nas i najjaśniejszych królów polskich następców naszych, że od dożywotniego prawa i używania tego starostwa pomienionego senatora i sługę naszego nie oddalemy ani komu oddalać pozwolemy, ale go przy całym dożywociu zostawimy. Dłaczego pewną część pożytków tegosz starostwa prawem opisaną do Rawy zwyczajnie pieniężne znosić będzie

159

powinien. Co do wiadomości wszystkich urzędów wyższych i niższych i całemu stanowi rycerskiemu wdztwa kirowskiego donosząc, rozkazujemy aby pomienionego senatora i sługę naszego za prawdziwego starostę korszuńskiego mieli i iemu we wszystkim według iurisdictioni, miejsca, pożytków i wszystkim należytości, do tego się starostwa zciągających, dosyć czynili, a to dla łaski naszej i powinności swoich. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć naszą koronną przyciśnąc rozkazaliśmy. Dany w Warszawie dnia XV mca kwietnia roku pańskiego MDCLIX, państw naszych polskiego XI, szwedzkiego XII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce piczceci mniejszej cancellariej koronnej. Ian Gniński, podkomorzy pomorski, starosta gnieźnieński, s[e]k[reta]rz i.k.m.

¹ *описка замість „podane”.*

² *описка замість „godnego”.*

³ *описка замість „pastwiskami”.*

¹ Działo się w Białej Cerkwi w piątek przed świętem Świątych 159v. Szymona i Judy Apostołów najbliższy, to iest dnia 26 mca octobra ll octobra roku pańskiego 1663².¹

118. 1663.X.26. Biała Cerkiew

Ustępie prawa swego urodzony Tetera wielm. wojewodzie ruskiemu na Miedzyrzec

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Prot. – MK-364, f.210v.-211v. (do metрики wołyńs. acticatum)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż stanąwszy oczywiście przed aktami naszymi metрики województwa wołyńskiego cancellariej wielkiej koronnej urodzony Paweł Tetera, hetman wojsk naszych Zaporowskich, starosta nasz czehryński, zdrowy będąc na umyśle i na ciele, odstepując dobrowolnie iurisdictioni swojej ziemskiej własnej należytej, a naszej względem zapisu tego niniejszego z dobrami i successorami swemi dobrowolnie poddając się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznał, iakosz terażniejszym zapisem zeznaie, iż on prawo swoje całe i zupełne, które ma do dóbr dziedzicznych, to iest do miasta Miedzyrzecz i do czterech wsi Zastawia, Horodyszcza, Stołpina i Samostrze nazwanych, w wdztwie wołyńskim a powiecie łuckim leżących, successionis iure po xiążętach Koreckich na urodzonego Samuela Lesczyńskiego, na ten czas starostę naszego łuckiego, przypadłych, a sobie zeznającemu przez tegosz urodzonego Samuela Lesczyńskiego, starostę naszego

luckiego, iako dziedzica dóbr tychże w summie złotych dwadzieścia tysięcy polskich iure obligatorio puszczonej i zastawionych, i dotąd w spokojnej possessiej i dzierżeniu swoim będących, wielmożnemu Stephanowi na Czarnej i Tykocinie Czarnieckiemu, wojewodzie generałowi ziem ruskich, sądeckiemu, braclawskiemu, ratnińskiemu staroście naszemu, i iego successorom spuszcza, i na osobę onegosz i potomstwo iego wlewa, i też dobra z wszytkimi do nich zdawna należącemi wójtostwami, szoltystwami, młynami, karczmami, budynkami, dworami, folwarkami, łanami, gruntami, rolami, polami, łąkami, sianożęciami, pastwiskami, lasami, borami, ll borami, gajami, stawami, sadzawkami, jeziorami, rzeczkami, także z poddanemi, kmieczmi, zagrodnikami, czynszownikami, pasiekami, sadami, daninami i inszemi wszelkimi jakimkolwiek nazwanemi pożytkami i przyległościami, do tegosz miasta i czterech wsi zdawna należącemi, ze wszytkim, i takim prawem, iako sam urodzony zeznaiący dotąd modo obligatorio trzyma i zażywa, wyżej wspomnianemu wielmożnemu wdzie ruskiemu w rzetelną possessię i dzierżenie puszcza, intromissiej i urzędowej possessiej, kiedykolwiek będzie podług prawa affektował, dobrowolnie dopuszcza, nic więcej sobie zeznaiącemu ani swoim successorom do tychże dóbr zastawnych ani żadnego prawa i praetextu nie zostawując, ale wszystko tosz swoje prawo zastawne przerzeczonemu wielm. wojewodzie ruskiemu i iego potomkom zdaie, wlewa, zpuszcza. I że się onemu za ten wlewek i spuszczenie prawa i oddanie w possessię dóbr tych od wielm. wdy ruskiego cale dosyć stało, przyznaie i z dosyć uczynienia quiteie i wolnym czyni czasy wiecznemi mocą terażniejszego zapisu cessiej do tego środkującego. Który wlewek prawa, tak iako wyżej zeznany, tenże urodzony hetman nasz zaporowski zeznaiący terażniejszy ręką własną dla większej wagi podpisuie: Paweł Tetera, hetman wojsk i.k.mci Zaporowskich, czehryński starosta. Który to zapis cessiej my do xiąg wpisać i, z tychże słowo w słowo wiernie przepisawszy, stronie potrzebującej in forma authentica wydać roskazaliśmy. Działo się etc. ¹⁻¹ut sup[ra].-³

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

¹⁻³ також.

119. 1663.X.26. Biała Cerkiew

Ustępuie starostwa braclawskiego wielm. wojewoda ruski urodzone[mu] Teterze

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Sig.-7, f.97v; Prot. – MK-364, f.211v.-213 (do metрики braclawsk. acticum)]

160v. Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed aktami naszymi metрики województwa braclawskiego cancellariej wielkiej koronnej wielmożny Stephan na Czarnej i Tykocinie Czarniecki, wojewoda i generał ziem ruskich, sądecki, braclawski i ratniński starosta nasz, zdrowy będąc na umyśle i na ciele, iurisdictioniej swojej należytej i własnej na ten czas odstępując, a naszej królewskiej względem || względem zapisu tego niniejszego z dobrami i successorami swemi dobrowolnie poddając się, iawnie, iaśnie nieprzymuszony zeznał, iakosz terażniejszym zapisem rzetelnie zeznaie, iż on, przychylając się i stosując do woli i wyraźnego consensu naszego na piśmie z podpisem ręki naszej królewskiej, pieczęcią wielką koronną ztwierdzonego, niżej słowo w słowo wpisane, prawo swoje dożywotnie, które sobie od nas łaskawie conferowane ma i które mu służy na starostwo braclawskie, w wdztwie braclawskim leżące, ze wszytkiemi iego przyległościami urodzonym Pawłowi Teterze, hetmanowi natenczas wojsk naszych Zaporowskich, staroście czechryńskiemu, i Helenie Chmielnickiej, małżonkom, puszcza i na osobę ich obudwu małżonków wlewa, i toż starostwo braclawskie z miastem Braclawiem, górnym i dolnym zamkiem, iurisdictionią grodową albo zamkową, przedmieściami i innemi wszytkiemi miasteczkami, wsiami, siołami, do tegosz starostwa zdawna i teraz należącemi, także z wójtostwami, szołtystwami, futorami, folwarkami, slobodami, browarami, karczmami, młynami, dworami, budynkami, włościami, słodowniami, gumnami, gruntami, rolami, polami, łąkami, sianożęciami, barciami, pasiekami, pastwiskami, lasami, borami, gaiami, baierakami, rzekami, stawami, sadzawkami, jeziorami, ogrodami, sadami, daninami, także z mieszczanami, przedmieściami, poddanemi, kmieciami, zagrodnikami, czynszownikami, robo-ciznami i inszemi iakimikolwiek przezwiskami nazwanemi pożytkami i przyległościami, nic nie excipując, do tegosz starostwa braclawskiego zdawna i teraz należącemi, wyżej namienionym urodzonym Pawłowi Teterze i Helenie, małżonkom, w rzetelną possessię i dzierżenie puszcza, intromissiej i spokojnej possessiej, urzędownie kiedykolwiek będzie podług prawa i zwyczaju wdztwa

braclawskie[go] affektował, nie broni, owszem dobrowolnie dopuszcza, dopuszczonej i wziętej intromissiej ani sam przez się, ani przez żadne na to wsadzone osoby przeszkadzać niema, nic sobie zeznającemu do tegosz starostwa braclawskiego i iego przyległości wszelkich nie zostawując albo iakąkolwiek praetensję zachowując, lecz cale tosz prawo swoje dożywotne i starostwo braclawskie przerzeczonym urodzonym małżonkom obojgu || obojgu spuszczaiąc i wlewiając mocą zapisu terażniejszego i zeznania tego środkującego. Który wlewek albo cessię wielmożny wda ruski dla większej wagi ręką własną podpisał: Stephan Czarniecki, wda ruski.

161

Consens zaś albo przywilej nasz wyżej wspomniony słowo w słowo tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. W osobliwym respekcie mając cnotę staropolską i tak substantiej, iako i krwie własnej, dla dostojństwa naszego i całości ojczyzny toties oświadczone i czynione odwagi wielm. Stephana na Czarnej i Tykocinie Czarnieckiego, wojewody ziem ruskich, braclawskiego, sądeckiego, kowelskiego, ratnińskiego starosty naszego, ¹poważając wielce¹, chętnieśmy na to pozwolili, iakosz tym listem ²pozwalamy naszym², aby mógł prawa swego, które icmu na starostwo braclawskie, w wdztwie tymże braclawskim leżące, służy i właśnie należy, ustąpić i toż prawo na osoby urodzonych Pawła Tetery, hetmana wojsk Zaporowskich, starostę naszego czehryńskiego, nam i całej Rzptej w różnych okazjach i na tym urzędzie dobrze zasłużonego, także i Heleny Chmielnickiej, małżonków, wcale wlać i zupełnie przenieść. Które to ustąpienie i wlewek prawa ich skoro przed xięgami koronnemi któremikolwiek authenticznymi uczynione i zeznane będzie, my ie za ważne mieć chcemy i declarujemy. Względem którego ustąpienia i niniejszego pozwolenia naszego przerzeczone starostwo braclawskie pomicznieny urodzony Paweł Tetera i Helena, małżonkowie, z miastem Braclawiem, przedmieściami, zamkiem i iurisdictionią grodową, miasteczkami, wsiami, siołami, futorami, polami, rolami, ogrodami, sadami, sadzawkami, stawami, młynami, icziorami, włością, budynkami, slobodami, browarami, gumnami, słodowniami, lasami, borami, pasiekami, barciami, sianożęciami, karczmami, folwarkami, wójtostwami, szołtystwami, także poddanemi, zagrodnikami i ich robociznami, daniami, czynszami, powołowscyzynami i wszelkiemi przynależytościami, i pożytkami zdawna i teraz należącemi, żadnych

161v. nic excipiując, trzymać, mieć || mieć i zażywać będą do ostatnich dni życia swego. Obiecujemy to naszym i najsłabszych następców naszych imieniem, że przereczonych urodzonego Pawła Tetery i Helenę, małżonków, od spokojnej pomienionego starostwa possessiej nie oddaliśmy ani nikomu oddalenia mocy nic damy, lecz całe obudwu pomienionych małżonków, póki oboje żyć będą albo po śmierci jednego drugi z nich pozostanie, przy prawie possessiej dożywotnie całe zachowamy, co i najsłabsi następcy nasi uczynią. Względem którego dożywotnia z dóbr pomienionego starostwa quartę wedle prawa koronnego i zwyczaju dawnego do skarbu Rzptej koronnego corocznie czasu opisanego wnosić będą powinni, prawa przy tym nasze, Rzptej i Kościoła katolickiego rzymskiego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Białej Cerkwi, residentiej naszej, dnia dwudziestego wtórego mca października roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego szesnastego.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci cancellariej wielkiej koronnej. Stephan Hankiewicz, pisarz.

A tak my przereczony zapis cessiej legitime za consensem naszym zeznany, iako i sam przywilej consensu naszego, do act wdztwa braclawskiego wpisać i, z onych wiernie słowo w słowo przepisawszy, stronie potrzebuiącej in forma authentica wypisać, a sam original consensu tejże stronie wydać roskazaliśmy, iakosz iest wydany i cancellaria kwitowana. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona.

Działo się etc. ut supra.

¹⁻¹ ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „wielce poważając”.

²⁻² ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „naszym pozwalamy”.

¹Działo się w miasteczku Rżyszczów rzezonym nad Dnieprem w piątek nazaiutr po święcie Wszystkich ŚŚ., to iest dnia wtóre[go] mca listopada roku pań[skiego] 1663².¹

120. 1663.XI.2. Rżyszczów

162 **Ustępie starostwa winnickie[go] urodzony || urodzony obożny koronny Chodorowskiemu**

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Sig.-7, f.98; Sig.-5, f.22v. (konsens); Prot. - MK-364, f.214-214v. (do metрики braclawski. acticatum extract)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż stanąwszy oblicznic

przed actami naszymi metriki wojewódstwa braclawskiego cancellariej wielkiej koronnej urodzony Stanisław Jan Iablonowski, obożny koronny, starosta nasz winnicki, zdrowy będąc na umyśle i na ciele, odstępuiąc iurisdictioniey swojej należytej i własnej, a terażniejszej naszej względem niniejszego zapisu z dobrami i successorami swemi dobrowolnie poddawszy się, iawnie, iaśnie i nieprzymuszony zeznał, iakosz terażniejszym zapisem swoim zeznać, iż on, przychylając i stosując się do woli i wyraźnego consensu naszego na piśmie z podpisem ręki naszej królewskiej, pieczęcią wielką koronną ztwierdzonego. Który consensus nasz tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmójdzkie, inflantskie, smoleńskie, wołyńskie, kijowskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym pisaniem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzić należy. Wiadome wszytkiemu prawie terażniejszemu światu kawalerskie odwagi i dzielności, godne naszej i całej Rzeczypospolitej zdrowia i krwie przelanej, za dostojność naszą i całość ojczyzny straty i koszty pamiętnej wdzięczności i nieodpłacone nigdy, chyba samą brzmiącą w wiekopomne lata sławą, zasługi urodzonego Stanisława Jana Iablonowskiego, winnickiego starosty naszego, obożnego koronnego, wiódą nas do tego, abyśmy we wszytkim żądanie iego pańskimi naszymi zaszczycali faworami. Za czym teraz umyśliliśmy mu pozwolić, iakosz terażniejszym listem naszym pozwalamy i moc zupełną dajemy, aby mu wolno było całego i zupełnego prawa swego dożywotniego, które mu na sta-ll mu na starostwo nasze winnickie, w województwie braclawskim leżące, służy, ustąpić i na osobę urodzonego Krzysztopha Chodorowskiego, stolnika lwowskiego, wlać i przenieść. Którą to cessię albo ustępek prawa, gdy przed xięgami któremikolwiek authenticznymi koronnymi zeznana i uczyniona będzie, my ią przy tym consensie naszym za ważną i istotną mieć będziemy. Za którym to consensiem naszym i uczynioną cessią pomieniony urodzony Krzysztoff Chodorowski przerzeczone starostwo nasze winnickie z iuridiką oraz i miastem naszym Winnicą, tudziesz ze wszytkimi wsiami, folwarkami, siołami, futorami, domami, budynkami, rolami, polami, gruntami, polami³, pastwiskami, pasiekami, lasami, borami, barciami, rzekami, stawami, sadzawkami, icziorami, młynami, karczmami, sołectwami, wójtostwami, poddanemi i ich robociznami,

162v.

czynszami, daniami, dochodami, pożytkami i wszytkiem przyległościami, zdawna i teraz do tego starostwa należącemi, mieć, trzymać i iego spokojnie zażywać będzie, aż do ostatniego kresu życia swego. Obiecuiemy przy tym naszym i niaśniejszych następców naszych imieniem, iż tego urodzonego Chodorowskiego od spokojnego dzierżenia tego starostwa nie wzruszemy i wzruszać ani oddać nikomu nie pozwolimy, ale mu cale i zupełnie prawa dożywotniego dotrzymamy. Względem którego dożywotnia tenże urodzony Chodorowski pierwszego roku possessiej swojej czworaką, a za insze lata dwoiaką kwartę płacić będzie, prawa nasze, Rzeczyptej i Kościoła Świętego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w obozie nad Dnieprem pod Rżyszowem dnia pierwszego miesiąca listopada roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego II szwedzkiego szesnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stephan Hankewic, sekretarz i.k.mci.

Prawo swoje dożywotnie, które sobie od nas ⁴conferowane łaskawie⁴ ma i które mu służy na starostwo winnickie, w woiewództwie braclawskim leżące, ze wszytkiem iego przyległościami urodzonemu Krzysztophowi Chodorowskiemu, stolnikowi lwowskiemu, spuszcza i na osobę iego wlewa, ustępuje i przenosi, i toż starostwo winnickie z miastem Winnicą, oraz i z iurisdictionią grodową sądową, tudziesz ze wszytkiemi wsiami, folwarkami, futorami, dworami, domami, budynkami, rolami, polami, gruntami, łąkami, pastwiskami, pasiekami, lasami, borami, barciami, rzekami, stawami, sadzawkami, ieziorami, młynami, karczmami, wójtostwami, słodowniami, poddanemi i ich robociznami, kmieciami, zagrodnikami, gumnami, sadami, ogrodami, czynszami, daniami, dochodami, pożytkami i wszytkiem zdawna i teraz do tegoż starostwa należącemi przyległościami przerzeczonemu urodzonemu Chodorowskiemu w rzetelną possessię i dzierżenie puszcza, intromissiej spokojnej, kiedykolwiek będzie urzędownie podług prawa i zwyczaiu woiewództwa braclawskiego affektował, nie broni, owszem dobrowolnie dopuszcza; dopuszczonej i wziętej intromissiej ani sam przez się, ani przez żadne na to wsadzone osoby przeszkadzać niema, nic sobie zeznaiącemu do tegosz starostwa winnickiego i iego przyległości wszelkich nie zostawuiąc albo iakąkolwiek praetensię zachowuiąc, lecz cale toż prawo swoje

dożywotnie i starostwo winnickie wyżej wspomnianemu urodzonymu Krzysztophowi Chodorowskiemu spuszczać i wlewać mocą terazniejszego zapisu i zeznania do tego środkującego || 163v. środkującego. Który wlewek albo cessię tenże urodzony obożny koronny dla lepszej wagi i wiary ręką własną podpisał: Stanisław Ian Iabłonowski, obożny koronny. A tak my przerzeczony zapis cessiej legitime za consensem naszym zeznany, iako i sam przywilej consensu naszego, do akt woiewództwa braclawskiego wpisać i, z onych wiernie słowo w słowo przepisawszy, stronie potrzebującej in forma authentica wypisać, a sam oryginał consensu tejże stronie wydać rozkazaliśmy, iakosz iest wydany i cancellaria kwitowana. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona.

Działo się etc.

¹¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ повтор у ркпс.

⁴⁴ ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „laskawie conferowane”.

¹Działo się w obozic za Dnieprem za Dnieprem² przeciwko Rżyszczewu we czwartek po święcie Ś. Marcina biskupa i wyznawce najbliższy, to iest dnia 15³ mca nouembra roku pańskie[go] 1663⁴.¹ 121. 1663.XI.15. Obóz za Dnieprem przeciwko Rżyszczewu

Manifestacia urodzonej Lisicyńskiej

[Reg. - Index, f.81; AK, s.64; Prot. – MK-364, f.217v.-218 (acticum do metрики kiiowskiej extract)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed aktami naszymi metryki woiewództwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej urodzona Helena Podhaiecka, urodzonego || 164 dzzonego niegdy Andrzeia Lisicyńskiego małżonka wdowa pozostała, z przytomnością szlachetnego Michała Kalenkowicza takową manifestacją albo oświadczenie uczyniła, iż ona dosyć czyniąc prawu pospolitemu przed actami niniejszemi (ponieważ xięgi woiewództwa kiiowskiego tak ziemskie, iako i grodzkie, dotąd w tych kraiach nie są otworzone) manifestuic się, że, gdy przeszłego roku nieboszyka małżonka iej Andrzeia Lisicyńskiego we wsi Budysza, królewszyźnie, przedtym do starostwa bohustawskie[go] należącej, a potym sobie nadanej, zabili i okrutnie samiz poddani zamordowali, oraz też i prawa, consensy, przywileie, zapisy, intromissie i inne documenta, które nieboszyk małżonek iej przy

sobie miał, tak na też dobra Budyszcza i młyn na Rassawie rzece, czajkowski nazwany, dożywotnim prawem onemu i sobie nadane, iako i na futory albo folwarki przez tegosz małżonka swego od poddanych za swoje, to iest manifestującej własne posażne pieniądze prawem dziedzicznym kupione, służące, iedne pobrane, drugie podrapane cale poginęły, i dotąd ich znaleźć nie mogła, wyiawszy copie niektóre i dwa consensy podrapane od iaśnie wielmożnego Kazanowskiego i Ossolińskiego, kanclerza wielkiego koronnego, iako starostów bohusławskich nadane, które i dotąd przy sobie ma. Item manifestuje się, że prawa do dóbr ziemskich dziedzicznych Horodyszcza nazwanych, na Polesiu w województwie kirowskim leżących, urodzonemu niegdy Alexandrowi Podhaieckiemu, rodzicowi swemu, od urodzonego Alexandra Humienieckiego⁵ w pewnej summie zastawnych, a teraz na siebie manifestujące się, iako iedyną successorę iure successionis naturalis spadłych, służące natenczas, gdy pod czas przeszłego⁶ w tych tu kraiach zamieszania 164v. przerzeczonego nieboszyka rodzica jej || jej zabito, zaraz tesz i te prawa poginęły. Item na futor w Radomyślu po szlach[etniej] Fedorze Sczerbickiej, siostrze swcj, na siebie spadły. Aby tedy w czymkolwiek nie szwankowała i tak pomienionej królewsczyny, iako i dziedzictwa futorów albo folwarków i dóbr zastawnych pomienionych, nie utraciła i, żeby pod praetextem zgubionych praw kto lub uprosiwszy, lub iakimkolwiek kształtem nie odiał, powtórnie manifestuje się i ręką swą krzyżyk, bo pisać nie umie, czyni, a szlachetni Kalenkowicz po rusku podpisał się: , Michał Kalenkowicz. Którą to manifestację my dla pamięci w acta wpisać i, z nich wiernie słowo w słowo wyiawszy, stronie potrzebującej in forma authentica wydać roskazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona.

Działo się etc.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ також.

⁵ „піс” дописано над рядком, „с” повторено.

⁶ „е” після „і” дописано над рядком.

¹Działo się w obozie ²za Dnieprem² pod miasteczkiem Baryszpól w sobotę przed świętem Ś. Katarzyny Panny i męczenniczki najbliższą, dnia 24³ mca nouembra roku pańskiego 1663⁴.¹

122. 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem

Oblata przywileju na metropolię kiiowską wielebnemu ojcu Antoniemu Winnickiemu danego

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-7, f.102; Prot. – MK-364, f.221v.-222v. (do ruskiej acticatum)]

Ian II Ian Kazimierz etc. Oznajmuicmy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż przyszedzsy do akt naszych metriki wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej wielebnu w Chrystusie ociec Syluester Iwanowski, kaznodzicia ordinarijny katedralny episcopiej przemyślkiej, podał do xiąg do wpisania pewny list pergaminowy, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią koronną w puszcze blaszanej zawieszistej stwierdzony, zawicrający w sobie przywilej na metropolię kiiowską, halicką i wszytkiej Rusi przewielebnemu w Bogu ojcu Antoniemu Winnickie[mu] służący, cały, zdrowy, nienaruszony. Który słowo w słowo tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz etc. Wiadomo czyniemy tym listem naszym wszem wobec etc., komu o tym wiedzieć będzie należało. Najwyższy królestw i państw szerokich maiestat, na którym nas iedynowładca monarchów i świata wszytkic[go] Bóg z osobliwej łaski swej osadził i fortunne na tymże thronie fatales inter casus a niespodzianej rerum ac regnorum occasus zatrzymywa i piastuie. Wyciąga tej po nas pilności i pilnej w państwach nam powierzonych consideraticj, abyśmy ex specula altissima w tej Rzptej postanowieni maiestatis wiernych a dostoieństwu naszemu zyczliwych poddanych opatrowali merita, żeby iako in bene merendo z wrodzonej sobie cnoty znajduią się primi, tak w distributiwie praemiorum pracy i zasługom ich należytych zostawali non postremi. A że wieleb[ny] ociec Antoni Winnicki, episkop przemyślki i samborski, nie tylko a prima acetate iako należało stanowi iego rycerskie[mu] w dziełach marsowych i wojennych trudach swoje ku nam i miłej ojczyźnie zaszczycał odważności i w wielu okazjach promptitudinem, a co większa et immortalis lancea dignam wojenne prace a sago militari w duchowne przemienił zamysły zawsze za czasu swojej preminentiej niemniej de religione, iako i de rege ac re[i]p[u]b[li]ca optime mereri usiłując,

165

165v. iakosz iudicio n[ost]ro swoiemu digne correspondował stanowi. Za słuszną rzecz poczytamy tak chwalebne ie[go] praemiare merita, a łaską naszą do dalszych zachęcić czynów, skłaniając się do wolnej i zgodnej wilebnych episkopów religiej greckiej i większej części duchowieństwa, tudziesz i stanu rycerskie[go] tak koronnych, iako i WXL, obywatelów z podpisem i pieczęciami episkopów i duchowieństwa, także stanu II stanu rycerskiego ludzi pod datą dziewiętnaste[go] dnia mca noue[m]bra w Korsuniu anno pr[ae]senti odprawionej i praezentowanej nam electiej, umyśliliśmy onemu metropolię kiiowską po zeszcju z te[go] świata przewielebne[go] niegdy ojca Dyonizego Bałabana, metropolity kiiowskie[go], dać i conferować, iakosz z iurisdictionią metropolitańską, z cerkwiami cathedralnymi, monasterami, zwierzchnością nad duchowieństwem religiej greckiej, dobrami, wsiami, folwarkami, gruntami, poddanemi i ich roboczniami, czynszami, daninami, pożytkami i wszytkiem i in genere et specie przynależnościami, zdawna do pomienionej metropoliej należącemi, tak iako antecessorowie iego trzymali i używali, w dożywotnią dzierżawę i używanie daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym, obiecuiąc za nas i niaśniejszych następców naszych, iż pomienionego przeciwiebnego ojca Antoniego Winnickiego, metropolitę kiiowskiego, od przerzeczonej metropoliej kiiowskiej i iej przynależności nie oddalemy i nikomu do oddalenia władzy nie damy, ale go cale przy prawie iego dożywotnim zachowamy. Co do wiadomości wszech, a mianowicie religiej greckiej stanów i dignitarzów donosząc, mieć chcemy i roskazuiemy, abyście go za własne[go] i prawdziwe[go] metropolitę kiiowskie[go] mieli i znali, i iurisdictioniej iego we wszytkim podlegali. Na co dla lepszej wiary i pewności rękąsmy się naszą podpisali i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w obozie pod Baryszpołem dnia dwudziestego czwartego mca listopada roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego sześćnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w puszcze blaszanej zawieszistej w koronnej. Stephan Hankiewicz, sekretarz króla ie[go] mci, m[anu] p[ro]pria.

Który to przywilej na metropolię kiiowską, halicką i wszytkiej Rusi my do xiąg metricznych wpisać i z onych, wiernie słowo w słowo przepisawszy, stronie potrzebuiącej in forma authentica wydać

roskazaliśmy. ⁵Na co dla lepszej etc.⁵.

⁶Działo się⁶ w obozie pod miasteczkiem Baryszpołem etc. ut supra.

¹⁻¹ написано крупніше.

² дописано над рядком.

¹ у ркпс. підкреслено.

⁴ також.

⁵⁻⁵ дописано над рядком.

⁶⁻⁶ „Іо сіє” дописано над рядком.

Działo się. Confirmatia II ¹Działo się w obozie za Dnieprcm pod miasteczkiem Hoholowem we wtórek po święcie Ś. Katarzyny Panny i męczenniczki najbliższy, to iest dnia 27² mca listopada roku pańskiego 1663³.⁻¹

166

123. 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem

Confirmatia prawa na dobra sieliszce Nowosielice urodz. Nowosieleckim służące[go]

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-7, f.97; Wpis – “” PM-195, л.57-58об.]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany iest do akt metriki naszej ruskiej woiewództwa kiiowskiego kancellariej wielkiej koronnej przywilej niżej opisany, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią koronną ztwierdzony, cały, zdrowy i żadnego podejrzenia w sobie nie mający. Który słowo w słowo tak się ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmujdzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Do osobliwej to opatrności naszej królewskiej, którąśmy wszytkim wiernym poddanym naszym oświadczać zwykli, aby każdy przy prawie swoim był cale zachowany i dóbr swoich, których lubo prawem successiej przyrodzonej, lubo z prace swojej nabył, bezpieczny zostawał. A że wniesiona iest do nas proźba za urodzonemi Hrehorem i Maximilianem, bracią rodzonemi, Stephanem Żychalskim, Stephanem Kisłym, Iakobem Panczewicem Małowiczami Nowosieleckimi, z iednej liniej idącemi, których nam od niektórych pp. rad naszych cnota i stateczna ku nam i Rzptej wiara iest dobrze zalecona, i że się pod czas zawieruchy na Ukrainie przeszłej do żadnych buntów i kup swawolnych nie przymieszowali iest nam dostatecznie wywiedziono, abyśmy ich przy prawie dziedzicznym

166v. przyrodzonym onym na dobra sielisce Nowosielice nazwane na Nastasce II stasce, w woiewództwie kiiowskim leżące, służącym, także przy spokojnym używaniu i dzierżawie zostawić i zachować raczyli. Zaczym imieniem tychże urodzonych Nowosieleckich Małowiczów pokładany był przed nami list pargaminowy po rusku pisany, ręką najaśniejszego króla Stephana, antecessora naszego, podpisany i pieczęcią koronną obwarowany, cały i nienaruszony, i niwczym niepodejrzany, i supplikowano nam, abyśmy go powagą naszą ztwierdzili i umocnili. Którego to listu przetłumaczenie słowo w słowo iest takie:

“Stephan, Bożą miłością król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmujdzkie, kiiowskie, wołyńskie, podolskie, inflantskie, siedmigródzkie i innych. Oznajmuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzić należy. Bili nam czołem boiarowie nasi zamku białocerkiewskiego Piotr, Lewko a Koślak Kuźmicz Małowiczowie i powiedzieli przed nami, iż król ie[go] mć sławniej pamięci Zygmunt August, przodek nasz, sielisce Nowosielice ojcu ich Kuźmic Małowiczowi, iego żenie i ich dzieciom na służbę ziemską woienną dać raczył, czego oni i na ten czas w spokojnej dzierżawie i używaniu są, iakosz i list króla ie[go] mci z pieczęcią WXLitt., ojcu ich na to dany, przed nami pokładali, prosząc nas, abyśmy im to potwierdzili i list nasz na to im dali. A tak my on list oględawszy, kazaliśmy go od słowa do słowa w ten nasz list wpisać:

167 Zygmunt August, Bożą miłością król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, żmujdzkie, mazowieckie i innych. Bił nam czołem boiarzym zamku naszego białocerkiewskiego na imię Kuźma Małowicz i powiedział przed nami, iż woiewoda kiiowski, dzierżawca czarnobyłski xiąże Frydrych Hlebowicz Proński za proźbą iego dał iemu przy tym zamku naszym Białocerkiewskim sielisce nasze Nowosielice II Nowosielice na Nastasce ze wszytkiemi, iako się te szelisce same w sobie i w pożytkach swoich zdawna ma na służbie naszej boiarskiej ziemskiej woiennej, z woli i łaski naszej xiąże woiewoda kiiowski i list swój iemu dał. Który on przed nami pokazował i bił nam czołem, abyśmy mu łaski naszej wdzielili a przy tym sielisczu Nowosielicy na Nastasce wedle listu xiążęcia woiewody kiiowskiego, na to iemu danego, zachowali i list nasz na to iemu dali, iakosz i xiąże Frydrych Proński, woiewoda kiiowski, nas w tym o przyczynę żadał. A tak my z łaski naszej hospodarskiej na żądanie xcia woiewody kiiowskiego i na

czołembicie tego Kuźmy Małowicza to uczynili, żeśmy te sielisce Nowosielicze na Nastasce ze wszystkimi pożytkami, tak iako się w sobie samo i w pożytkach swoich zdawna ma, i co do niego zdawna i teraz przynależy, iemu dali i tym listem naszym dajemy. Ma ten Kuźma Małowicz sam i żona jego, i dzieci ich tego szeliscza Nowosielice wzwyż mianowanego na Nastasce ze wszystkimi pożytkami, z niego przychodzącymi, na siebie dzierżec i iego używać, a nam gospodaru z tego służyć ma służbę ziemską, potym tak iako insi boiarowie nasi powiatu kiiowskiego służbę ziemską woiczną nam służyć, i na tośmy temu Kuźmie Małowiczu ten list nasz z pieczęcią naszą dali. Pisany w Wilnie roku od Bożego narodzenia tysiąc pięćset pięćdziesiątego piątego miesiąca februarii piętnastego dnia.

Nicolaus Radziwił, palatinus vilnensis et cancellarius. Ian Saczko, pisarz, dzierżawca ośmianski.

Z łaski naszej hospodarskiej na czołembicie przerzeczonych boiar naszych białocerkiewskich Piotra, Lewka a Kiślaka to czyniąc list przodka naszego króla ie[go] mci Zygmunta Augusta na szeliscze Nowosielicze ojcu ich Kuźmie dany i wyżej w tym liście naszym opisany, czego ieśli oni i natenczas w spokojnym dzierżeniu i używaniu są i, iako i iako¹ prawu naszemu i niczyiemu przeciwne || 167v. przeciwne nie iest, we wszystkim przy³ tym terazniejszym listem naszym zostawuimy, potwierdzamy i umacniamy. Maią oni przerzeczone sielisce Nowosielicze ze wszystkimi pożytkami i należnościami dzierżec i używać, a nam z tego służbę ziemską woiczną służyć i we wszystkim się tak zachować, iako na tym liście przodka naszego iest opisano, i na to daliśmy im ten nasz list, na którego potwierdzenie i pieczęć naszą zawiesić roskazaliśmy. Pisan we Lwowie roku Bożego narodzenia tysiąc pięćset siedmdziesiątego ósmego miesiąca iulii ośmnastego dnia, panowania naszego roku trzeciego.

Stephanus rex. Lawryn Piesoczyński, pisarz. Locus sigilli.³

My tedy do przerzeczonej pokornej proźby łaskawie się skłoniwszy, nie tylko wzwyż opisany list, iako się w sobie ma, ztwardzić i umocnić, ale też pomienionych urodzonych Nowosieleckich Małowiczów przy spokojnej i nienaruszonej przerzeczonych dóbr szeliscza Nowosielicze dzierżawie i używaniu, onym iure deuolutorio perpetuo należącej, zostawić i zachować umyśliliśmy, iakosz stwierdzamy, umacniamy, zostawuimy i zachowuimy czasy wiecznemi. Na co dla większej wiary i wagi

rękaśmy się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Białej Cerkwi dnia dwudzieste[go] piątego miesiąca października roku pańskiego tysiączne[go] sześćsetnego sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego szesnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli. Stephan Hankiewicz, sekretarz ie[go] królewskiej mci. Działo się ut supra.

¹ *у рукописі написано крупніше.*

² *у рукописі підкреслено.*

³ *також.*

⁴ *у рукописі повтор.*

⁵ *у рукописі пропуск.*

124. 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem

Oblata dekretu tribunalskiego między urodz. Mikołaiem Horaimem a wielm. Lubomirskim i innymi ferowanego

[Reg. - Index, незафіксовано; АК, незафіксовано]

168 Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż podany iest do akt metryki naszej ruskiej woiewództwa kiiowskiego kancellaryej wielkiej koronnej list niżej opisany z książ głównych tribunалу II tribunálu koronnego lubelskiego woiewództwa kiiowskiego authenticie wyięty. Który tak się w sobie ma:

Wypis z książ głównych tribunalskich woiewództwa kiiowskiego roku tysiąc sześćset czterdziestego miesiąca septembra dwudziestego piątego dnia. Przed sąd niniejszy główny trybunalski koronny lubelski przytoczyła się sprawa z rejestru sądowego za przywołaniem woźnego szlachetnego Mathyasa Wilskiego między urodzonym ie[go] mcią panem Mikołaiem Horaimem, pisarzem ziemskim włodzimirskim, powodem, a iaśnie wielmożnym ie[go] mcią panem Stanisławem Lubomirskim hrabią na Wiśniczu, woiewodą i generałem krakowskim, spiskim, dobczyckim, niepolimskim, zatorskim i białocerkiewskim starostą, także wielmożnymi ich mciami pany Alexandrem Michajłem, starostą sendomirskim, a Iarzem¹ Sebastianem, starostą sandeckim, lat iuż dorosłemi, a Konstantem Iacyntem, lat ieszcze niedorosłym, z bytnością i przytomnością pomienionego ie[go] mci pana woiewody krakowskiego ojca ie[go] mci, iako opiekuna przyrodzonego, Lubomirskiemu synami pomienionego ie[go] mci pana woiewody krakowskiego, także paniami Konstantią Franciszkową Czarukowską, starościna miedzyrzecką i pystrską, i Krystyną xiężną ie[go]

mcia Olbrychtową Radziwiłową, kanclerzyną WX Litewskie[go], córkami tegosz pomienionego ie[go] mci pana wojewody krakowskie[go], ieśliby do sprawy niżej mianowanej należeć mieli z bytnością i przytomnością wzwyż mianowanych małżonków ich mm., pozwanemi za appellatią od dekretu sądu grodzkiego kiiowskiego z roczków maiowych, w roku przeszłym tysiąc sześset trzydziestym dziewiątym sądzonych, między wzwyż rzeczonemi stronami uczynionego, wytoczoną, a to w sprawie od powoda pozwanym na pomienione roczki przez pozew intentowanej o to, iż poddani iego powodowie dziedziczne dawność ziemską zasiedli z majątności iego siola Lityna na imie Kondrat Martynienia, Onyki, Andrzej Ikał Onykyczyki, Kalennik || Kalennik, Kuźma i Iwan Kaleniczeniata, Parchom i Dajko także Kaleniczeniata z żonami, z dziećmi, z końmi, z bydłem i ze wszytkimi majątnościami swemi ruchomemi, od powoda czasu niedawnego pouciekawszy, do majątności albo dzierżawy pozwanych siola Skarowki przyszedszy, tam bytem osiedli i teraz za pozwanemi w tej majątności z tym wszytkim, iako się wzwyż pomieniło, mieszkają. O których to poddanych wzwyż mianowanych, zbiegów swoich, powód, skoro tylko wziął dostateczną wiadomość, że u pozwanych są, a według constitucij od każdego z nich zosobna po pięciuset grzywień polskich oszacowawszy, onych wszytkich u pozwanych każdego z nich zosobna w pięciuset grzywień polskich tymże onym pozvem do rosprawy prawnej arresztował, i pozwanych do stawienia przed sądem tych wzwyż mianowanych poddanych zbiegów swoich i do wydania ich z tym wszytkim, iako się wyżej pomieniło, a w niewydaniu onych do zapłacenia taxy za każdego zosobna po pięciuset grzywień polskich albo do przysłuchania się dekretowi, gdy o to wszystko powód pozwanych na wzwyż mianowane roczki pozvem listem zapozwał. Tam po controuersiach stron obudwuch, sąd on grodzki kiiowski, termin słuszny uznawszy, stronom rozpierać się roskazał i od tego dekretu umocowany pozwanych tę sprawę przez appellatię do sądu niniejszego tribunału lubelskiego między sprawy terażniejszego województwa kiiowskiego rokiem zachowałym bez przypozwu wytoczył, o czym ten dekret appellatij szerzej w sobie ma. Na roku tedy niniejszym z pomienionej appellatij i roku w niej zachowałego, słusznie w tej sprawie przypadłej, strony obiedwie powodowa przez urodz. pana Samuela Świelbickiego, a pozwana przez urodzonego pana Ierzego Wąsowicza || Wąsowicza, umocowanych swoich, u sądu niniejszego

168v.

169

stanowili się i w tej sprawie, rosprawę prawną między sobą mając, controuertowali. Których controuersyi ich sąd niniejszy główny tribunalski wysłuchawszy i one wyrozumiawszy, dekret sądu grodzkiego kiiowskiego utwierdza, iż pozwana strona wywiódła dispositiami, że te dobra Manasterysza alias Skarowka nie są dobra królewskie, ale dobra dziedziczne panów Skarzewskich, których strona nie przypozwała, tedy sąd pozwanych od tej sprawy wolnemi czyni, zachowawszy powodowi wolne czynienie prawem z dziedzicznymi tych dóbr, ile z prawa przydzie. Co wszystko dla pamięci do ksiąg niniejszych głównych tribunalskich iest zapisano, z których i ten wypis pod pieczęcią ziemską powiatu włodzi-mierskiego z podpisem ręki urodzonego ie[go] mci pana Stanisława Iełowickiego, deputata województwa wołyńskiego, do pisania powiatów włodzi-mierskiego, krzemienieckiego i ich conseruat ex gremio ich mm. panów deputatów obranego, roku niniejszego tysiąc sześćset sześćdziesiąt pierwszego miesiąca augusta dnia czwartego iest wydany. Pisan w Lublinie.

Stanisław Iełowicki, deputat województwa wołyńskiego, na ten czas pisarz. Locus sigilli. Correx[it] Kopystyński.

¹ описка замість „Іерзем”.

125. 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem

Oblata sprzedaży wsi Manastyrysza szlach[etnemu] Skarzewskiemu przez szlach[etnego] Iurewicza Łopotyńskie[go] w xiągach ziem[skich] kiiow[skich]

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

169v. Випис с книг земских справ судових киевскихъ. Лѣта ѿд
 нароженя Іс[уса] Х[ристу]са сина Бжго тисеча пятсот
 ѿсмьдѣсят второго мца іюна чотирнадцятого на роках || на
 роках земских справ судових киевских, ѿт дня стои Троици,
 свята римского, у Киевѣ припалих, і судовне ведлє статуту и
 артикулов в нем ѿписаних и ѿтправованих, перед нами
 Іѿсифомъ Івановичом Немѣричом, судею, Богухвалом
 Михаиловичом Павшею, подсудком, а Дмитром Федоровичем
 Шльцом, писаром, врадниками земскими землѣ Киевское, пан
 Остафѣи Шкаровскии, земенин господарскии землѣ Киевскои,
 приятеля своего пана Миколая Островского ѿповедане в суду
 до книг земских тими словы вчинил, иж Петръ Юресич¹
 Лопатинскии за причиною его млсти княжати воєводи киевского
 іменне пустое биз лодии держал под местом гдрским Бело-

цѣрковском Манастирища, и ку тому *ж* теж плац в том же гдрским Белоцѣрковском, котории лежит подле Станѣслава Пужика^а, и ку тому то, що се зостало по смѣрти *отца*, так теж и матки его сребра, *шат* и речии рухомих. На што листъ свои Петръ Лопатинский пану Свѣстафию Шкаровскому под печатю своею и под печатами лудѣи зацных дал и *очовистое* зезнаніе перед их мси княжатем воєводою киевским у гроди киевским учинил. Котории *випис* и листъ визнании перед нами панъ Миколаи *Островский* покладаь и показовал, и просил, аби были читани и слово в слово до книг зѣмских справ судових киевских били уписаны, которых ми листов і печатем наших *огладавши*, прочитавши и достатечне его вислухавши, казалисмо до книг справ суду слово в слово записати. Котории листъ и *випис* так ся в *собѣ* маѣт:

Випис [с] книг кродскихъ киевских року *от* нарожена сна Бжого тисеча пятсот *осмьдѣсят* || *осмьдѣсят* пѣрвого мсца новѣмбра *четвертого* дня. 170

Постановившис *очѣвисто* перед нами Константином *Острожским*, воєводою киевским, маршалком зѣмли Волинское, Петръ Юревич Лопатинский доброволнѣ сознал то. Которого зознана своего положивши перед нами *лист* под печатню своею и под печатми лудѣи добрих, просил, аби тот *лист* в книги справи кродские киевские *уведен* и уписанъ бил. Которого листу ми *огладѣвши* розказалисмо его слово *от* слова с початку аж до конца в книги справи кродские киевские *увести* и уписати. Котории *лист* визнанѣ его в тие слова *єст* написано:

Я, Петръ Юревич Лопатинский *визнаваем* то, явнѣ чинимо сим моим визнанѣм листом кождому доброму, кому би то потреба належало *вѣдати*, и *ж* по смрти *небошка* пана *отца* моего, так теж *небожски* пани матки моѣи, будучих *мнѣ* вже *лѣт* зуполних, ни з жадного намовѣна, *одно* маючи тот *умисль* по доброй воли *своѣи*, што *небозчикъ* *отец* мои за причиною его *млсти* князя воєводи киевского за листом гдрскимъ *именне* *дѣржалъ* пустое без лудѣи под *мѣстом* гдрским Белоцѣрковои, прозиваемое Манастирисща, і ку тому теж в том же *мѣстѣ* гдрском плац, лежачии подле дядка моего пана Станислава Пищика и подле плацу и долу Павловоѣ через *улицу*. На котором плацу будование *єст*, яко на дом *приналежит*, и ку тому теж, што зостало по смрти *отца* моего, так теж и матки моѣи *маѣтност*, то *єст* меновитѣ, яко сребра з так теж и *шат*, речии

рухомих, котлов, бидла рогатого, коней и вшелакого набитку то тепершного часу в року тепер идучом осмьдесятом первом
170v. яко имене *штчизное* так тежъ и вся маѣтност || маѣтност *штца* моего и *матки* моеи сполечне набитая на мене, яко сна их мль власного, правом прироченим спало и до рукъ моих то все пришло. Нижли часу теперешного, будучи мнѣ члвку рицирскому пилная а великая потреба пназѣи, а звлаща в статуте то *ѣст* описано, иж волно каждому почтивому шляхтичу *штчизну* свою продати и *штдати*, и ко вшелакому пожитку своему обернути. А так *Петръ Юревич* *верху* поменѣное имение свое *Манастирища* с пасекою, в которой пасецѣ бчولي *штцевское* сорок и з улями сорок, садок зо всѣм на всем синожатеми и с полями пашними, з лесами, з дубровами, ставищами, яко то имене само в собѣ ся маѣт, над рекою Росю и ку тому тежъ тот плац в том же мѣстѣ гдрском, будованним и тежъ маѣтност *штца* моего и *матки* моеи якъ сребро, шати, статки домовие, мѣх, бидло рогатое, кони и иншие рухомие речи, *шт* мала и до велека, не зоставуючи на себе ничего, продаем то все за певную суму пѣнязѣи за полтораста копъ грошеи личби и монети литовское шляхетному его млсти *Звстафию Шкаровскому*, ему самому и сном его вѣчными часи пуцаем. Юж я *Петръ* самъ особое своею ани жаден хто би колвек и з близких моих або крѣвних дому *штца* моего, або тежъ *матки* моеи жадное право яко до крунту², так и до земства *шт* тоѣ имене *верхъ* поменѣное пустое, так и *шт* плац, шо в месте, и *шт* маѣтност свою я самъ, так тежъ и крѣвнѣи дому *штца* моего, вечными часи молчати мают. А если бы тежъ я сам з дозволенна бозкого [жону] мѣл а з нею дети мѣл, тогда таким же способом жонѣ и дѣти мои молчати вечне мают. А ку тому тежъ если бит я *Петръ* самъ особобою своею або по смерти моеи крѣвнѣи мои,
171 або жона моя и дети || и дети мои *шт* тоѣ имение пустое або плац, *шт* маѣтност его млсти пана *Зстафѣя Шкаровского* або синов его до суду правного, которого колвек позвати мѣл, тогда я *Петръ* повинен буду заруки на господара корол(я) его млсти вини заплатити пятдесет копъ гроша. А так тежъ и превинѣ³ мои, хто колвек по тому ж повинен, будут заруки платити. А что в онох противнем, хто би хотив запис мои нарушити, тогда также повинен первии пну *Шкаровскому* албо пану *Шкаровскому*, або сном его заруки заплатити пятдесат копъ грошив. I ку

тому штои продал пну Шкаровскому и сином его імене свое пустое без людєи прозиваємое Манастирище с пасєкою со бчолою, пляц и з будованиєм, маєтност всю ѿтцевскую и матчину, и тот лист мои визнании с печатю моею и с потписом руки моєи власнои ѿповѣдаєм до суду кродского замку гдрского Киевского и до суду земского, которее роки, што наближеи приидут, кгда бит я самъ до суду земского на роки с тим листом за хоробою албо теж за якою пилною потребою бити не мог, тогда дозволаєм то пану Остафію Шкаровскому самому або приятелови его умоцованому с тим записом моим до суду ехати и тот в суду запис мои добровольнии ѿповѣдати и книг земских запис тии. А при том били к тому добре звѣдоми их млсть панове его млсть панъ Адам Козлинский, ротм(и)стръ замку его кр. млсти Белоцерковского, а его млсть княз Дмитрии Куркевич Булига, подстарости белоцерковский, а его млсть княз || Остафіевич Ружинский, а панъ Богуш Болаский, судя земский мозирский, а пан Михаило Мазєпа Каменецкий, а пан Арнольф Молодецкий. Якож я Петръ Юрєвич самъ, на том же мєсцу стоячи перед их млстю пани заразом, просилєм в том и млтє, жеби до того листу моего визнаня на том же мєсцу печати свои приложили их млсть пнве за прозбою и чоломбитієм моим, что и учинити рачили, печати свои приложити до сєго моего визнаня листу, а так теж напрод перед их млсти пани руку свою власную до того моего визнаного листу подписал и печат свою власную приложил. Писанъ в Белои Церкви лета Бжого нарoжена тисача пятсот ѿсмѣдєсят первого року мца новємбра первого дня.

По вписанію ѿчєвистом сознаня его и того листу, перед нами читаного, в книгах справы киевские кродское, с которих випис перед нами пну Остафею Шкаровскому видат и печатю ншею притиснути розказалисмо. А иж на тот час, в небитности писара ншего кродского киевского пна Лва Верєщакѣи, за розказанєм нашим судя наш кродский киевский пан Иванъ Солтанъ⁴ руку свою подписал. Писанъ у Києве. Петръ Юрєвич, власною рукою своєю подписал на власное розказанє княжате его млсти в небитности писара кродского киев(ского) пна Лва Верєщакѣи. Иван Солтан, судя кродский киевский, рукою власною подписал. Што для памєти рєчи вєчноє до книг земских справ судових киевских єст записано. На што и випис с книг под печатми ншими судєцкими и с подписом руки писарскои пну

Остафею Шкаровскому есть видан. Писан в Києве.

Мѣсце на дне печати. Дмитръ Слещъ, писар земскии киевскии.

¹ описка замість «Юревич».

^{1a} описка замість «Пищака».

² описка замість «кроду».

³ відчитання непевне.

⁴ так у ркпс.

172 ¹Działo się || Działo się w Ostrzu ²za Dnieprem⁻² w poniedziałek po święcie Nicpokalanego Poczęcia Naświętszej Panny Maryej najbliższy, to iest dnia 10³ mea grudnia roku pań[skiego] 1663⁴.⁻¹

126. 1662.III.29. Warszawa

Łowiectwo wołyńskie urodz. Samuelowi Ledóchowskiemu

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-5, f.62v; Prot. – MK-367, f.101; Wpis – MK-202, f.292-292v.]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmójdzkie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Iako każdej Rptej na tym się bardziej zasadziła całość, aby ozdobionemi rostopnością i przymiotami różnych cnot obdarzonemi kwitnęła mężami, tak niemniej thronowi naszemu przyzwoita takowych ludzi publicznemi zdobić godnościami. Dlatego, gdy urodz. Samuela Ledóchowskiego wysokic, które nam, domowi naszemu królewskiemu i całej Rzptej wyświadczał, uważamy zasługi i przymioty, wielką rostopność i w publicznych dzieł odprawowaniu zręczność dobrze wiadomą mając, za słuszną rzecz poczytaliśmy onego publiczną przyozdobić godnością, i iemu łowiectwo wołyńskie za postąpieniem na wyższy urząd urodz. Iana Śklińskiego, łowczego przed tym wołyńskiego, dać i conferować umyśliliśmy. Iakosz daiemy i conferujemy tym listem naszym ze wszytkiemi prawami, praerogatywami, obuentiami, temusz urzędowi według praw i starodawnych zwyczajów służącemi, do trzymania i zażywania do ostatniego życia iego kresu albo większej iakiejkolwiek godności

172v. nabycia. Co wszem wobec, komu na tym należy, osobliwie || dygnitarzom, urzędnikom i wszytkiemu szlachectwu wdztwa wołyńskiego do wiadomości donosząc, roskazujemy, aby przerzeczono-

nego urodz. Samuela Ledóchowskiego za prawdziwego i prawnie postanowionego łowczego wołyńskiego mieli i znali, onemusz z miejsca, praw, praerogatyw i pożytków, do tego urzędu służących, odpowiadali i dosyć czynili, i żeby od wszystkich dosyć czynione było, o to się starali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy się, pieczęć naszą królewską przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXIX mca marca roku pańskiego MDCLXII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹⁻¹ написано крупніше.

²⁻² дописано над рядком.

³ у ркпс. підкреслено.

⁴ також.

¹⁻Działo się w Kozielcu za Dnieprem w poniedziałek przed Nowem Latem, to jest dnia 31 mca grudnia roku pańskie[go] 1663²⁻¹ 127. 1661.VI.12. Warszawa

Oblata confirmatjej prawa urodzonym Lesiewiczom na dobra sieliszca nazwane Taraszcze, w wdztwie kiiowskim leżące, służącego

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-3, f.303v. (konfirmacja)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Produkowany nam iest wypis z xiąg grodzkich zamku łuckiego z pieczęcią grodową i podpisem urodzonego Stanisława Kazimierza Bieniowskiego, pisarza grodzkiego łuckiego, mający w sobie prawo pewne urodzonym Leszowicom służące, nienaruszone i żadnej wątpliwości i podejrzeniu nie podlegające, przeto supplikowano nam imieniem urodzone[go] Theodora || dora Leszewica, ziemianina naszego, abyśmy mocą i powagą naszą królewską stwierdzić i umocnić raczyli. Którego wypisu i prawa rzecz sama ma się tak i słowy idzie tymi:

173

Wypis z ksiąg grodzkich zamku łuckiego roku tysiąc sześćset pięćdziesiątego trzeciego mca septembra dwudziestego wtórego dnia. Na urzędzie grodzkim w zamku i.k.mci łuckim przedemną, Hieronymem Szałajskim, burgrabiem łuckim, i księgami niniejszymi grodzkimi łuckimi personaliter stanąwszy urodzony ie[go] m. pan Theodor Lesiewicz dla wpisania do ksiąg niniejszych

grodzkich łuckich podał per oblatam ekstrakt z ksiąg grodzkich województwa kiiowskiego z podpisaniem eo nomine przywileiu i.kr.mci confirmatjej praw na dobra pewne i grunty, w tej confirmatjej specificie opisane, sobie podawaiącemu służącego, z pomienionych ksiąg authenticie ruskim pismem wydany, a o tym szerzej w sobie obmawiaiający, żadaiając, aby przyięty i do ksiąg wpisany był. A tak ia, urząd, ten ekstrakt confirmatjej dla wpisania do ksiąg przyiawszy, na affektację podawaiącego piśmem polskim wydać kazałem. Który tak się w sobie ma:

Wypis z ksiąg grodzkich województwa kiiowskiego lata Bożego narodzenia tysiąc sześćset dziesiątego mca marca dwudziestego dnia. Na roczkach sądowych grodzkich kiiowskich, od dnia ośmnastego mca marca w roku, na dacie wzwysz pomienionym przypadłych i sádownie odprawować zaczętych, przed nami Myszką Chołoniewskim, rotmistrzem i.k.m., podwoiewódzym, a Michałem Nowickim, sędzią, urzędnikami grodzkimi kiiowskimi, postanowiwszy się oczywisto u sądu szlachetnie urodzony pan Mikołaj Leszewicz opowiedał i pokładał list przywilej i.k.mci, na pergaminie pisany, pod datą w Warszawie roku niedawno przeszłego tysiąc sześćset³ dziewiątego miesiąca nouembra dnia pierwszego potwierdzenia prawa⁴ zapisów na⁴ siedliscza nazwane Tatarsza i grunty, ich mciom panom Lesiewiczom służyący, iako to szerzej tenże list i.k.mci rzecz w sobie opisaną świadczy. Który przed nami położywszy, prosila wzwysz pomieniona osoba, aby do wiadomości swej przyięli i w księgi grodzkie kiiowskie wpisać kazali. A tak my, sąd, przyimuiąc czytaliśmy i te iego są słowa:

173v. Zygmunt Trzeci, Bożą lici, Bożą miłością król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmuiemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy niniejszym i napotym będącym. Bił nam czołem ziemianin ziemi kiiowskiej Mikołaj Lesiewicz sam od siebie i od braci swoich Romana i Alexandra Lesiewiczów i pokładał przed nami vidimus z ksiąg ziemskich kiiowskich pod pieczęciami i podpisami urzędników ziemskich kiiowskich opisania, kupenia sieliscza nazwanego Tatarsza, prosząc abyśmy to do wiadomości naszej królewskiej przypuściwszy i o tym wiadomość mając, iż insze listy przodków naszych przodkom ich nadane czasu niedawnego przeszłego w roku tysiąc sześćset dziewiątym mca marca dwudziestef[go] piątego dnia, gdy z dopuszczenia Bożego miasto i

zamek nasz Biała Cerkiew zgorzała z domami, z komorami, w zamku zgorzeli, o czym protestacja ich w tymże roku mca iunia trzynastego dnia szerzej w sobie obmawia. Którego wypisu ziemskiego kiiowskiego my oglądawszy i widząc byźdź prawny, cały i w niczym niepodeirzany, w ten list nasz wpisać roskazaliśmy. Który od słowa w słowo tak się w sobie ma:

Vidimus z ksiąg ziemskich woiewództwa kiiowskiego lata od Bożego narodzenia tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt siódmego mca iunia dziewiętnastego dnia na roczkach sądowych ziemskich kiiowskich, które od dnia Świętej Trojce rzymskiego święta w roku terażniejszym tysiąc pięćset dziewięćdziesiątym siódmem przypadły i sądownie odprowowane⁵ były. Przed nami Iózephem Iwanowiczem Niemierzyczem, sędzią, a Arasimem Surynem, podsędkiem, urzędnikami sądowymi ziemskimi kiiowskimi, stanąwszy oczywisto ziemianin ziemie kiiowskiej szlachetny pan Mikołaj Konaszkwicz Lesiewicz opowiedał i pokładał wypis z ksiąg grodzkich kiiowskich z opisaniem listu swego kupnego od ziemianina ziemie kiiowskiej pana Stanisława Rotkiewicza i małżonki iego Luby Kasczanki przereczonemu panu Leszewiczu i małżonce iego na przedasz wieczną połowy sieliscza nazwanego Tatarsza ze wszystkimi onego przynależytościami, za Białą Cerkwią przy ślaku tatarskim leżącego, danego i przed sądem II sądem grodzkim kiiowskim przyznanego, prosząc aby ten wypis grodzki kiiowski porządkiem prawa pospolitego sposobem przeniesienia do ksiąg ziemskich kiiowskich⁶ przyjęty i wpisany był. My onego oglądawszy i czytanego wysłuchawszy, do xiąg ziemskich przyięli i wpisać kazali. Który od słowa w słowo tak się w sobie ma:

Wypis z ksiąg grodzkich woiewództwa kiiowskiego lata od narodzenia syna Bożego tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt szóstego mca octobra czwartego dnia. Na roczkach grodzkich sądowych kiiowskich którego dnia dwudziestego piątego mca octobra w roku terażniejszym dziewięćdziesiąt szóstym przypadły i sądownie się poczęły, przedemną, lanem Axakiem, podwoiewódzym, a Philonem Stribelem, cześnikiem i.k.mci a sędzią, urzędnikami sądowymi grodzkimi kiiowskimi, stawszy oblicznie u sądu ziemianin hospodarski ziemi kiiowskiej pan Stanisław Rotkiewicz pospołu z małżonką swoją panią Lubą Kasczanką przy liście swoim wieczystym dobrowolnym, który oni od siebie z pieczęćmi i podpisami rąk ludzi zacnych na przedasz wieczystą połowicę sieliscza swego nazwanego Tarascza ziemianinowi hospodarskiemu

panu Mikołajowi Leszewiczowi dali, iako szerzej w tym liście iest opisano i dołożono, zeznawszy, prosili, aby ten list ich przyjęty i w księgi grodzkie kiiowskie wpisany był. Którego my przy onych oblicznym zeznaniu ten list dla zapisania do ksiąg przyjmując, przed sobą czytać kazali i tak się w sobie ma:

174v. Ia, Stanisław Rotkiewicz, ziemienin hospodarski ziemie kiiowskiej, pospołu z małżonką moją Lubą Kasczanką czyniemy iawnno i wyznawamy sami na siebie tym listem naszym dobrowolnym zapisem każdemu, komuby o tym wiedzieć należało, iż wespół i z ziemianine[m] hospodarskim ziemie kiiowskiej z panem Mikołaiem Lesiewiczem mając od czasu niemałego w społecznym dzierżeniu i używaniu sieliscza przezwanego Tarascza, w grunciech za Białą Cerkwią na ślaku tatarskim leżącego, który ślak idzie z Czarrowsczywy mimo Berezów, Gajdzitore, na nas przodków naszych prawem przyrodzonym spadło, co ie[go] k.mć Zygmunt trzeci za pokazaniem na to starych praw naszych i przywilejów nam iako własność naszą utwierdzał i przy nich zachować raczył. || A tak my wzwysz mianowane osoby, będąc w tym wolni iako chcąc własnością swoją szafować, przeto będąc my na ten czas potrzebni pieniędzy a nie chcąc tego sieliscza nazwanego Tarasczem nikomu inszemu zawieść, przedaliśmy sobie wiecznie i na wieki niwczym nienaruszenie temusz zwysz mianowanemu panu Mikołajowi Lesiewiczowi iako uczestnikowi naszemu, onemu samemu, żonie, dzieciom i potomkom iego za pewną a⁷ gotową summę pieniędzy, to iest za czterysta kop pieniędzy gotowych monety i liczby litewskiej. Ma i wolen będzie pan Mikołaj Lesiewicz sam, żona, dzieci i potomkowie te sieliscze Tarascze ze wszytkimi przynależnościami i pożytkami, iako się zdawna miało i teraz ma w sobie, z lasami, z dąbrowami, z borami i drzewem bartnem, z polami i sianożęciami, z pasiekami, z pasieczyszczami, stawami, stawiszczami i ze wszytkimi tego gruntu okolicznościami, szerokościami, granicami, które poczawszy od Przelesianki i wierchu rzeki Kotłuiia i otapol rzeki Boiarki do storożów i wierchu Bolkona i Hołuboczka, i Krzywej rzeki, otapol lasu Kotlujskiego kończą, dzierżec i używać, iako chcąc według woli i upodobania swego szafować, oddać, sprzedać, darować i zamienić. A my iusz sami i dzieci, krewne, bliskie i powinowaci nasi w rodzie nie ma i nie mają wiecznemi czasy w to się ustępować i szkody, krzywdy i przekazy niakiej tak samemu panu Lesiewiczowi, żonie i potomkom ich i nikomu, by to od niego było iedno puszczono, czynić pod zakładem zaręką na urząd, do

któregoby się zakład stronej powodowej przytoczył, takowejże summy czterechset kop groszy litewskich i pod nagrodzeniem szkody stronej powodowej narzeczenie słowa i zapłaciwszy te zareki i szkody, przecię ten list dobrowolny opis mój i wszedy u każdego prawa przy mocy zupełnej zachowan bydź ma. Którego to sieliscza grunt, iakosz wyżej pomieniło, i ze wszytkiem oddać pisaniem tego listu naszego zapisu panu Mikołaiowi Lesiewiczowi ustąpili i podali listy i sprawy, i przywileia, iako należące do rąk panu Mikołaiowi Lesiewiczowi, oddali ten nasz list dobrowolny opis pod naszemi pieczęćmi i z podpisem ręki mnie Stanisława Rotkiewicza. A przy tym byli i tego dobrze wiadomi ich mm. pp. przyiaciele nasi ziemianie ziemie kiiowskiej, a pan Wasil II Wasil Tysza Bykowski, pan Semion Butowicz, woiski ziemie kiiowskiej, a pan Fedor Szyszka Stawecki, którzy ich mm. na oczywistą i ustną proźbę naszą pieczęcie swe przyłożyli i rękami się podpisać raczyli. Pisan w Kiiowie roku Bożego narodzenia tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt szóstego mca octobra dwudziestego dnia.

175

U tego listu pieczęci przyciśnionych pięć a podpis rąk tymi słowy: Stanisław Mikołaiewicz Rotkiewicz, własną ręką podpisał. Semen Butowicz, wojski ziemie kiiowskiej, ręką własną. Wasil Tysza Bykowski, własną ręką.

Któryże to list wieczysty oblicznie i dobrowolnie przed sądem przyznany i pokładany słowo od słowa w księgi grodzkie kiiowskie zapisać kazali i ten wypis pod naszemi pieczęćmi panu Mikołaiowi Lesiewiczowi iest wydan w Kiiowie.

U tego wypisu pieczęci sądowych dwie i podpis ręki pisarskiej. Hippolit Rodkiewicz, pisarz grodzki kiiowski.

Któryże to wypis grodzki kiiowski przed nami pokładany i do xiąg ziemskich kiiowskich iest wpisany, z których i ten vidimus pod pieczęćmi nas, Iana Axaka, sędziego, a Harasima Suryna, podsędka, urzędników sądowych ziemskich wdztwa kiiowskiego, w roku terażniejszym tysiąc sześćset dziewięćmiesiątym mca iunii ośmnastego dnia panom Lesiewiczom na to iest wydan. Pisan w Kiiowie, u tego vidimusa pieczęci dwie sądowych i podsędka kiiowskiego, i podpis ręki temi słowy: z ksiąg ziemskich kiiowskich wypisany list przedażny Lesiewiczom i potomkom ich wiecznic służący.

Z władzy i łaski naszej królewskiej tym listem naszym potwierdzamy i umacniamy tyle, ile nam prawo pospolite pozwala wiecznemi czasy, chcąc aby ten list i potwierdzenie nasze takową

moc i ważność miał, iako własne oryginały na te dobra ich Taraszcze po matce ich i kupnem pomienionym Lesiewiczom służy, i nacośmy dali ten nasz list potwierdzony Lesiowiczom z podpisem ręki naszej i pieczęcią koronną. Pisan w Warszawie na seimie walnym koronnym mca nouembra dnia pierwszego roku tysiąc sześćset dziewiątego, panowania królestw naszych polskiego dwudziestego czwartego a szwedzkiego ośmnastego roku.

U tego przywileju i.k.mci confirmatjej pieczęć zawiesista koronna iest przyciśniona, a podpis i.k.m. ręki i sekretarskiej temi słowy: Sigismundus rex. Zachariasz II Zachariasz Ielowiecki, woiski krzemieniecki, sek[reta]rz i.k.m.

Któryże to przywilej i.k.mci, ich mm. pp. Leszewiczom dany, za prośbą zwysz przerzeczonej osoby wszytek słowo od słowa do ksiąg grodzkich kiiowskich iest wpisane. Z których i ten wypis roku terażniejszego tysiąc sześćset czterdziestego szóstego mca septembra trzeciego dnia pod pieczęcią grodzką kiiowską iest wydane. Pisan w Kiiowie. Corrigował Ianczyński.

U tego extractu pieczęć grodu wdztwa kiiowskiego iest przyciśniona, a podpis ręki pisarskiej temi słowy: Wojciech Rylski, woiski żytomirski, pisarz grodzki kiiowski.

Który to extract za podaniem i prośbą zwysz mianowanej osoby, a za przyięciem moim urzędowym wszytek słowo od słowa do ksiąg niniejszych grodzkich łuckich iest wpisane, z których ten wypis pod pieczęcią grodzką łucką iest wydane. Pisan w zamku Łuckim.

Stanisław Kazimierz Bieniewski, pisarz grodzki łucki. Miejsce pieczęci. Legit Rafalowski.

My tedy Ian Kazimierz król wyżej mianowanej supplice wniesionej od panów rad naszych wygadzaiąc proźbie terażniejszej, z akt łuckich wypis, mający w sobie prawo i confirmatję na dobra sieliszce nazwane Taraszcze od ś. pamięci niaśniejszego Zygmunta Trzeciego, pana ojca naszego, łaskawie urodzonym Lesiewiczom daną, we wszytkich punctach, artykułach, conditiach i clausulach, ile prawo pospolite i zwyczaj pozwala, powagą i mocą naszą królewską utwierdzamy⁸, umacniamy i, że żadnej podlegać niema wątpliwości, declaruiemy terażniejszym przywilejem naszym. Który dla lepszej wagi i wiary przy podpisie ręki naszej pieczęcią koronną ztwierdzać roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym dnia XII mca czerwca roku pańskiego MDCLXI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIV roku.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli pensilis maioris cancellariae regni⁹. Andreas Miaskowski, abbas praemet[ensis], regens cancellariae regni.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ "set" дописано над рядком.

⁴⁻⁴ дописано над рядком.

⁵ описка замість "odprawowane".

⁶ дописано над рядком.

⁷ також.

⁸ "ierdzat" частково замазано.

⁹ дописано над рядком.

128. 1662.IV.30. Warszawa

Oblata przywileiu declaration[es] albo raczej przydatku herbu II herbu urodzonego Dumbiahy

176

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Prot. - MK-364, f.139.-142 (do metryki wołyńskiej (przekreślono); Opia katalog. - Materiały genealogiczne. S.37]

In nomine domini amen. Ad perpetua rei perennis memoriam. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, kiiowskie, wołyńskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmuiemy niniejszym przywileiem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy albo napotym będzie należało. Wszytkich monarchów dzieła i inne przyzwoite im cnoty tudziesz ku poddanym swoim dobroć, iako i powzięte z nieprzyjaciół zwycięstwa, chociaszby w państwach któregokolwiek monarchy tak iasne i wydatne były, iako więc iasno goraiąca w ciemnych lochach pochodnia, i chociajby w najstarczejszym przez wszystko panowanie swoje¹ poddanych swoich trzymał pokoiu, i onym dobrze czynił, gdy nie iest podano posteritati, zwykło to więc upadać i w pamięci ludzkiej gasnąć. Tym sposobem znamienita każdego w Koronie naszej Polskiej i w Wielkim Xięstwie Litewskim obywatela cnota, luboby swoją ceną przewyższyła wszytkich, gdy nie iest innym wiadoma i posteritati podana, prędko diuturnitate czasu albo vicissitudine obliterare et cuanescere zwykła. Lecz my w tym rostopnie sobie z poddanemi naszymi postępujemy takowemi, mianowicie których cnota nam i Rzptej wiadoma iest, zaraz albowiem onę na szalę uwagi naszej królewskiej wkładamy i według ceny onesz im, paribus łaski naszej królewskiej nagradzamy

176v. praemus, podając my nie tylko Rzptej do wiadomości, ale i wiecznej potomości a to czyniemy dla tego, abyśmy do takowych heroiczych dzieł i takowej cnoty drugich zachęcili. Rzeczą to samą wyświadczamy, gdy mając osobliwy respekt na urodz. niegdy Bogdana Dumbiahe z przodków swoich szlachcica WX Litt., w wdztwie mściławkiem swoje mającego possessie || possessie, męża i żołnierza doświadczonego z młodych lat swoich wojnę w wojsku naszym WXL z różnemi hetmanami, regimentarzami, pułkownikami, rothmistrzami wiernie, życzliwie i z wielką imienia swego reputacją tractującego. Przeniósł się² zaś do wdztwa kiiowskiego, gdzie we wszelakiej przeciwko nam, panu swemu przyrodzonemu, wierze i życzliwości żyjąc, o to się zawsze starał, iakoby iej w niczym nienaruszył. I gdy tamten naród bunt i szablę swoją przeciwko nam i Rzptej naszej obrócił był i z należytego się naszego wyłamał posłuszeństwa, on sobie żył spokojnie i będąc już decrepitae aetatis nie mógł się żadną miarą z tych tam krajów od tak swawolnych ludzi uchronić, ani substantiej już zawoiowanej odbieżeć, musiał tedy tam zostawać, iakoby adactus dla dóbr i starości swojej, iako zaś życzliwym nam był pod czas naszej z pomienionym narodem wojny, łączno ztąd colligere może każdy, gdy wszystkich tamecznych obywatelów mądrymi i życzliwymi persuasiami swemi do należytej nam wiary i posłuszeństwa pociągał, i iakoby te odcięte członki do ciała tej Rzptej przyłączone i z nim ziednoczone były, starał się usilnie. Co za łaską Bożą przyszło do pożądanego efektu, iako zaś car moskiewski z wielkimi swemi podarunkami i carskiem pożałowaniem tamecznych obywatelów na swą stronę przeciągał, świadkiem tego iest i będą samisz cisz ukraińscy obywatele, między któremi on antesignanus w cnotcie zostając żadnemi się carskiemi nie uwodził obietnicami, ale trwał statecznie we wrodzonej swojej a nam, panu swemu właściwemu, i tej ojczyźnie należytej wierze, cnotcie, posłuszeństwie i życzliwości. Których cnot tak znamienitych żadna natenczas w tamtych krajach odmiana ani potęga nieprzyjacielska i same niebezpieczeństwa zatłumić nie mogły. Nulla vis euellere nullusque hostis sibi subsicere potuit. Czując się zaś byź śmiertelnym człowiekiem i dekretowi, na ludzką naturę raz od p. Boga ferowanemu, podległym i chcąc, aby podobną || podobną drogą i podobnym sposobem synowce iego lan i Ierzy młodość swoją polerowali i w woennym się dziele cwiczyli, i naszą łaskę i domowi swemu starożytnemu szlacheckiemu, Kolumną się z dawnych czasów tytułującym, wiekopomną sławę męstwem i odwagą swoją

sobie iednali. Wyprawił syna swego starszego Iana do wojska WXL i tam pod znakiem urodzonego niegdy Zygmunta Słuszki, pułkownika naszego, z szlachetnym Stephanem Klimczyckiem, rothmistrzem naszym, ludźmi doświadczonemi, czas niemają młodość swoją w dziele rycerskim ćwiczył, ustawicznym zawsze na naszej i Rzptej zostawał usłudze, od chorągwi nigdy nie odieżdżał, prac, trudów, fatig i niewczasów obozowych zażywał, mężnie i odważnie stawał, nieprzyjaciela się nie lękał, ale zawsze skłonnym i ochotnym był do wyświadczenia nam cnoty, wiary i życzliwości swojej i do ziednania familiej swojej nieśmiertelnej i nigdy nieumierającej sławy. Świadkiem tego jest expeditia ze Szwedami i xciem Brandeburskiem³ pod Warszawą, na tej, gdzie Praga i Skaryszew, miasteczka, leżą, stronie Węsy, gdzie w tak wielkiem ogniu nieprzyjacielskiem kilka razy odrażnie się ochynawszy, wiernie onemu odpór dawał, mężnie się z niemy potykał, tak dalece, że, iako to sors Martis niesie, ranny od brzoj nieprzyjacielskiej w ramię został. Wygoiwszy się by namniej tym się szwankiem i bolem dla dostoięstwa naszego i całości Rzptej podjętym nie alterował, owszem zawsze był na większe gotowy i odważny. Iakosz pod prostakami i tamtasz igraszka woienna, która gubić nie rodzić ludzi zwykła, pomienionemu urodzonemu Ianowi Dumbiazie nie powiodła się, albowiem przebiiając się przez nieprzyjacielskich hufc gęste szyki, okryte regimenty i ogniste squadrony, raz pod Philipowem, zaś drugi raz uchodząc z pieszem postrzałem postrzelony został i wylał krew swoją w oczach hetmanów, regimentarżów, pułkowników w oczach wszytkiego wojska za nas i dobro II i dobro ojczyzny. Ieszcze nie tu kres pomienionego Dumbiahy Iana zasług, albowiem wygoiwszy się z tych dwu postrzałów prawie śmiertelnych, zaciągnął się niegdy z urodzonym Ierzym Wyhowskim na Ukrainę, gdzie także na naszej i Rzptej publicznej zostaiąc usłudze, ustawiczne podiazdy odprawował, głodu i niewczasów zażywał. Nakoniec, gdy wielm. Ian Wyhowski, wojewoda kiiowski, naonczas wojsk naszych Zaporowskich [hetman]⁴, urodzonego Hrehorego Hulanickiego, pułkownika niżyńskiego, w Konotopiu od Moskwy obleżonego, recuperować usiłował, iakosz pan Bóg znacznie mu pobłogosławił, albowiem oswobodzony Hulanicki został, nieprzyjaciel zaś dumny i hardy z wielką nie tylko confusią, ale i z stratą wojska swego odszedł, tam natenczas pomieniony urodzony Ian Dumbiaha mężnie stawał, więcej sobie waząc dobro ojczyzny swej, niż żywot, który gotów był postradać za dostoięstwo

177v.

nasze. W tydzień potym wsczeła się rebellia Ciecierzyna za factiami cara moskiewskiego, który na nasze wojsko Zaporowskie, przy nas i wielm. Wyhowskim, hetmanie naszym, zostaiące natenczas na consistentiach swych po pracy woiennej i obozowym niewczasie odpoczywaiące, wespół z Moskwą potężnie następował i one pod posłuszeństwo iego carskiej wieliczesztwa przez szablę swoją przywieść i podbić chciał, tam pomieniony Dumbiaha w Czernieiwie od tych rebelizantów i Moskwy zaskoczony, z wielą innych nam życzliwych w samei walnej krwawej utarczce środze poraniony został, iż sobie żadnej rady dać nie mogąc i od wszytkich, ile w takim razie destitutus będąc, przyszło mu extrema pati, i zostać na tymże poboiovisku między pobitemi trupami, między któremi iuż po potrzebie ojcowie religiej greckiej onego na puł umarłego i krwią zbrodzonego nalazywszy, żywot mu przywrócili. Wielka tam natenczas nielitość była szablę nieprzyiacielskiej nad naszymi obywatelami, między któremi pomienionego II pomienionego Iana Dumbiahy rodzic haniebnie i tyrańsko iest zabity, i opponuiący się za nas i całość tej Rzptej wiecznie poległ. Tak nam życzliwym był i statecznym w życzliwości przereczony Bogdan Dumbiaga, że wołał umrzeć, anizeli w czym cnoty, wiary nam należytej naruszyć, naśladował w tej mierze rodzica swego urodzony Ian Dumbiaha, gdy tamże za wiarę świętą, za dostoięństwo nasze, za całość Rzeczypospolitej fundere vitam voluit, hoc modo gloriam adopturus, ani się w niczym od niego nie odrodził, ale iako dobre drzewo, dobry z siebie wydawać zwykło owoc, tak on wydaie przyrodzone sobie ojcowskie, tak wielkie, tak znamienite cnoty. Oddany potym od Samczenka, terazniejszego zadnieprskiego nakaznego hetmana, przy Woskalu⁵ zostaiącego, pomienionemu wielmożnemu wojewodzie kiiowskiemu hetmanowi naonczas wojsk naszych Zaporowskich, w którym iuż teraz zostaiąc we wszytkim rodzica swego naśladuie, który mu prawie testamentem legował, aby zawsze miłuiącym tej ojczyzny synem, wiernym i życzliwym naszym poddanem, tudziesz żarliwym wiary świętej, całości Rzptej i dostoięństwa naszego obrońcą był. Umyśliliśmy mu tedy względem nieboszczyka rodzica iego i też iego samego, tak znamienitych zasług, męstwa i odwag, które przedtym w wojsku naszym WXL czynił, a teraz w Zaporowskim czyni, za instantią urodzonego Ierzego Chmielnickiego, hetmana wojsk naszych Zaporowskich, i całego wojska w tym mianowicie łaskę i dobroczynność naszą królewską wyświadczyć. iż on straciwszy rodzica swego na usłudze całej Rzptej i sam, tak

wiele ran i śmiertelnych postrzałów poniózszy, życzył sobie, aby to przez przywilej nasz posteritati i następującej po sobie obojej płci potomkom, aby nic do podobnych dzieł heroiczych brali i accommodowali || modowali, podano było i herb iego starożytny 178v. Columna nazywaiący się respektem tak wielkich rodzicielskich i iego samego zasług nowym przydatkiem i przyczynieniem od nas był. My tedy Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie etc., przychylaiąc się, iako do instantiej pomienionego urodzonego hetmana i całego wojska Zaporowskiego, iako i zasług pomienionego Dumbiahy, tudziesz do samej słuszności, która każdego dobrze zasłużonego honorami tej ojczyzny i wszelakimi innemi łaskami naszymi ⁶obdarzać i ozdabiać⁶ każe, onemu niniejszy przywilej nasz z cancellariej naszej wydać kazaliśmy. Za którym przywilejem przerweczony Ian Dumbiaha i potomkowie iego i bracia wszelakich wolności szlacheckich, szlachcie Polski i WXL z prawa i dawnego zwyczaiu należytych, tak iako przed tym starożytni przodkowie iego Dumbiahowie zażywali, wolno będzie i ma zażywać in aeuum. Tak wielkie tedy poważne iego cnoty i dawnego domu iego starożytniego życziwości, męstwa i odwagi krwie terażniejsze wyłania i straty zdrowia wszystkim mogły bydź tym wiadomsze i wydatniejsze, one przydatkiem naszym do tego familiej dawnej herbu obdarzamy i ozdabiamy, aby więc iako złoto przy drogich metallach wydatniejsze bywać zwykło, tak przez te nasze przydatki, które są i będą hieroglifikiem i wizerunkiem wszystkich pomienionego Dumbiahy braci i krewnych iego heroiczych dzieł, cnoty iego męstwa i odwagi wydawać się i iaśnieć lepiej mogły. Iest tedy herb właściwy pomienionej familiej Dumbiehów Columna o dwu filarach i trzecim średniem, którego iuż będzie nabity konterfekt takowy, mianowicie będzie Kolumna w polu błękitnem, maiąca filary dwa w sobie na brzegach, w pośrodku tej Columny podkowa hakami na dół tykaiąca się gruntu Columny, nad podkową krzyż kawalerski, a nad nim || nad nim zaś 179 ptak w gębie rosczkę oliwną trzymaiący z rospietemi skrzydłami, summitates tych filarów tykaiącemi się, nad hełmem zaś ręka w pułgoła, a w pułzbrojna trzymaiąca szablę gołą ostrzem do góry, w której ma tkwić strzała wpuł wedle łokcia i z niej z obu stron krew wynikać. Takowym tedy my przydatkiem herb urodzonych Dumbiahów ozdabiamy i powagą naszą królewską onże approbuiąc, za zgodą panów radnych naszych, natenczas przy boku naszym będących, declaruiemy, iż pomieniony urodzony Ian Dumbiaha z

bracią, z krewnymi i potomkami takowego herbu, iaki iest opisany i wykonterfektowany we wszytkich swoich sprawach, functiach zażywać będzie na wieki i onym się tytułować. Co do wiadomości wszytkich, a mianowicie najaśniejszym następcom naszym, iaśnie wielebnym, iaśnie wielmożnym, wielebnym, wielmożnym, urodzonym, dignitarzom, urzędnikom duchownym i święckim, tak w Koronie naszej Polskiej i w WXL, i wszytkim innym officialistom woiewódtw i ziem, obywatelom stanu rycerskiego szlacheckiego teraz i napotym będącym, podawszy mieć chcemy po wszytkich, aby przerzeczony Ian Dumbiaha, bracia, krewni i potomkowie iego w używaniu pomienionego herbu, onym za tak wielkie i znamienite cnoty, męstwa i odwagi nadanego od nas, ni od kogo nie był impediowany, ale na wieki przy nim zachowany, dla łaski naszej i najaśniejszych następców naszych. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisaliśmy i pieczęć naszą koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia trzydziestego msca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego wtórego, panowania polskiego i szwedzkiego czternastego roku.

Ian Kazimierz, król. Pieczęć zawieszona maiestatowa korona w puszcze blaszanej. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ дописано над рядком.

² також.

³ Фрідріхом Вільгельмом, великим електором 1640-88.

⁴ в ркпс. це слово помилково пропущено.

⁵ описка замість „Moskalu”.

⁶ ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами „2, 1”, що визначає наступний порядок прочитання „ozdabiać i obdarzać”.

129. 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem
179v. **Oblata || Oblata przywileiu przez¹ wieleb[nego] Winnickiego, metropolity kiiowskiego**
o unitach² o dysunitach³

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Prot. – MK-364, f.220-221v.]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski etc. Oznajmuiemy etc., iż przyszedszy do akt metriki naszej cancellariej wielkiej koronnej przewielebny w Bogu ociec Antoni Winnicki, przeszły episkop przemysłki, a terazniejszy metropolita kiiowski, halicki i wszytkiej Rusi, podał do xiąg dla wpisania pewny list pargaminowy albo raczej diploma uspokojenia obywatelów koronnych i W.Xstwa Li-

tewskiego ⁴narodu ruskiego⁴ na szczęśliwej elekcji świętej pamięci najsławniejszego Władysława Czwartego, pana brata naszego, publica auct[oritatis] spisane a potom do xiąg grodzkich warszawskich per oblatam podane, cały, zdrowy i w niczym nienaruszony. Które diploma tak się w sobie ma:

Actum in curia regia Varsavien[sia] feria tertia in crastino festi Omnium Sanctorum anno Domini millesimo sexcentesimo trigesimo secundo. Ad officium et acta praesentia castrensia cap[itane]alia varsavien[sia] personaliter veniens magnificus Georgius a Tęczyn Ossolinski, thesaurarius curiae regni, pilznen[sis], adzelien[sis] etc. cap[itane]us, et g[ener]osus Andreas Rey de Nagłowice, cubicularius familiaris regiae maiestatis Sueciae, eidem officio praesenti puncta inter dissidentes religionis graecae manuser[en]n[iss]imi Vladislai principis Poloniae et regis Sueciae subscrip[t]a[s] et sigillo communita ad ingrossandu[m] in acta praesentia castrensia cap[itane]alia Varsouiensia obtulerunt de tenore tali:

Punkta spokoienia obywatelów koronnych i WXL narodu ruskiego, w⁵ religiej greckiej będących, przez najsławniejszego sławniejszego króla i[ego] mci szwedzkiego Władysława pierwszego ad affectationem wszytkiej Rzptej przy deputatach ut nusque gentis et ordinis namówione. Naprzód wolne odprawowanie nabożeństwa i sakramentów świętych administratio, cerkwie poprawowania i⁶ nowych za wyraźnem consensu i[ego] k.mci murowanie i budowanie, tudziesz szpitalów, seminarij, szkół i typographij, i wolny do urzędów miejskich przystęp w uniej niebędącym, we wszytkich miastach i miasteczkach dóbr Rzeczyptej bractwa cerkiewne wszytkie in genere, którekolwiek są dotąd u nieunitów, także i te, które przez nich napotym będą, instituowane z swemi cerkwiemi mają bydz przy nich in pacifica possessione et libero exercitio. Metropolit kiiowski, w uniej będący, ma mieć saluum ius et titulum nad wszytką Rusią, w uniej będąca, i iego successorowie, a dobra do metropoliej należące przy terażniejszym xdu metropolicie mają zostawać z monasterem Wydubickim a post decessum iego te dobra, które w województwie kiiowskim do Ś. Zophiej należące mają się do teje cerkwi Ś. Zophiej wrócić abo in correspondentia od⁷ i.k.mci i Rzptej nadane będą. Która to cerkiew Ś. Zophiej kiiowska z poddanemi na placach tudziesz koło niej będącemi przy nieunitach ma zostawać i przy metropolicie, sacrę od patriarchy konstanyńskiego mającym, który zawsze z pośrodku szlachty narodu

ruskiego według dawnych praw i zwyczajów od* duchownych i obywatelów koronnych i WX Lit. tejże religiej greckiej, nie w uniej będących, ma bydź obierany i od i.k.mci uprzywileiowany, co się i o lwowskim, łuckim, przemyskim, mścislawskim władkach i pieczarskim, także uniowskim archimandritach ma rozumieć. Władcytwo przemyskie, iako i lwowskie, przy nieunitach ma zostawać zawsze ze wszystkimi dobrami i przynależnościami zdawna należącemi; dożywocie iednak terażniejszego xdza Krupeckiego abo póki na insze postąpi ma wcale⁹ zostawać i 180v. obywatele tameczni obrać sobie maią || maią władkę nieunita, któremu od króla ie[go] mci przysłego, da pan Bóg, na sejmie coronationis przywilej będzie dany, i zupełną iurisdictionię mieć będzie nad wszystkimi nie w uniej będącemi, a na residentię monaster Ś. Spasa, Ś. Onophria i nazwany Smolnica maią mu bydź ex nunc dane, a dotąd póki terażniejszy xdz Krupecki in possessione tego władcytwo zostawać będzie na każdy rok po dwa tysiące złotych temu władcyce przysły, da Bóg, król ie[go] mść i Rzpta ma naznaczyć. Post cessum zaś albo decessum xdza Krupeckiego pomieniony nieunit władca z kapitułą swą ma i wolny będzie obiać władcytwo i wszystkie dobra władcytwo tego bez wszelakiej przeszkody. Władcytwo łuckie z cathedrą i wszystkimi dobrami, do tego władcytwo należącemi, ma bydź ustąpione od terażniejszego xdza Poczapowskiego, władcyki łuckiego, władcyce nieunitowi, od obywatelów wołyńskich nieunitów religiej greckiej obranemu, zaraz po przywileiu daniu, który ma na sejmie, da p. Bóg, koronacyej bydź dany, a terażniejszy xdz Poczapowski kathedry władcytwo i dóbr ustąpiwszy ma przecię zostawać w titule władcyki łuckiego ad cessum aut decessum, a do monastera Żydyczynskiego ma się przenieść, który ze wszystkimi dobrami ma trzymać, także ad cessum aut decessum, ten zaś który nastąpi po nim iuż zażywać nima tytułu władcyki łuckiego nigdy. W WXLit. ma bydź władca mścislawski, od nieunitów tamecznych obywatelów tymże sposobem, iako łucki i przemyski, obrany, któremu na te władcytwo na koronacyej, da pan Bóg, przysłej przywilej od króla ie[go] mci dany ma bydź. Ten 181 władca mścislawski nieunit orszański i mohilewski ma się nazywać, a kathedrę swoią ma mieć w Mohilowie w monasterze ś. Spasa, lecz beneficia wszystkie, iako teraz trzyma xdz Silawa, archiepiskop połocki, do archiepiskopstwa i władcytwo witepskiego i mścislawskiego należące, przy nim i po nim || po nim następujących archiepiskopach połockich unitach zostawać maią.

Teraźniejszemu zaś władcy mścislawskiemu nieunitowi intraty rocznej dwa tysiące złotych ma być naznaczono. Archimandrya pieczarska z przynależnościami swemi, monaster Michajła Złotowierzkiego i inne wszystkie monastery i cerkwie kiiowskie i do Kiiowa należące, wyjąwszy sam monaster Wydubicki wzwyż pomieniony, przy nieunitach zostawać mają. Bractwu wileńskiemu, tytułem Ś. Trojcy nazwanemu a przy cerkwi Ś. Ducha nie w uniej będącemu, zaczęta cerkiew domurować proportią inszych cerkwi i kościołów, byle nie in modum fortece, wolno, a w nagrodę Trojce Ś., która już z tamecznym bractwem z uniowanym przy unitach całe zostawa, Cerkiew icdna w murze Zmartwychwstania, druga Ś. Iwana, a trzecia Ś. Ierzego na przedmieściu ma im być dana, a processa wszystkie z tego bractwa i z mińskiego, także in genere ze wszystkich miast i miasteczek, bractw i cerkwi, w Koronie i w WX Litewskim będących, (ratione cerkwi exercitii religionis tantum) bannitie, suspense, dekreta, mandaty, sequestry, commissie, zakłady, arreszty in quocunq̄ue subsellio zaszyły na ludziach cuiuscunq̄ue status et conditionis de facto cassantur et annihilantur. Monaster pusty pod Grodnem, tak iako zdawna zawiera się w sobie, z przynależnością swoją nieunitom ma być oddany, w którym samego metropolity kiiowskiego niebędącego w uniej albo iego coadiutora dla sporządzenia cerkwie i duchownych nieunitów w WX Litewskim ma być residentia. A iż exercitium liberum nieunitów potrzebuie wyraźnego oznaczenia tych monasterów i cerkwi, które im być mają. W którym mieście albo miasteczku królewskim tak w Koronie, iako i w WX Litewskim, ustąpione, a to natenczas sposobnie distincte et specialiter wypisać się nie może, dlategoże w tym requiritur skuteczna wiadomość i proportia unitów i nieunitów, tedy na przyszłym, da p. Bóg, sejmie nowego króla szczęśliwej koronacyj mają być naznaczeni od tegosz króla, da Bóg, nowego II nowego commissarie z obojga narodów dwa katolickiej a dwa greckiej religiej nieunitów do Koronej i WX Litewskiego, którzy do miast główniejszych prouincjalnych ruskich i litewskich ziachawszy się, także miasteczek wszystkich zaraz po sejmie tę commissię zacząć i oną skutecznie odprawić ducta proportione cerkwi i unitów z nieunitami w każdym mieście i miasteczku fideliter uważać i im cerkwie naznaczyć mają i powinni będą, zaraz do wolnego odprawowania nabożeństwa podać, a cokolwiek przez te commissarze uznano i podano będzie, to już na potomne czasy disquisitiej żadnej mieć nie będzie. Teraz icdnak dla odprawowania nabożeństwa

181v.

nieunitom w Mścislawiu dwie cerwi Ś.Trojcy i Ś.Spasa w Mohilowie do wyżej pomienionego na kathedrę władcyce nieunitowi naznaczonego manastera Spasa Ś., cztery cerkwie, to iest Wniebowzięcia panny Maryej, Trojce ś. Zmartwychwstania i Zniebowstąpienia, w Orszy Ś.Ikze i Zmartwychwstania, a w Dziśnie iedna cerkiew nowozbudowana Zmartwychwstania, w Połocku zaś cerkiew iedna, która będzie naznaczona od commissarzów pomienionych, kathedry insze i¹⁰ te beneficia, które przy unitach zostały, unitom rozdawane bydź maią, z tym iednak warunkiem, aby żadnym sposobem i praetextem dobra cerkiewne a ritu ich graeco nie były alienowane. A co się tknie curam pastorałem, tak się to deklaruię na obiedwie stronie, że każdemu wolno będzie niechzącemu bydź w uniej referować się do pasterza sobie należącego nieunita z diacesiej, pod unitem władką ¹¹będącej, i¹¹ wzajem, którzy chcą bydź w uniej z diacesiej, pod nieunitem będącej, do poblížszego władkyki unita, naprzykład ze mścislawskiego władcyctwa do archiepiskopa połockiego unita, a z archiepiskopstwa połockiego do władkyki mścislawskiego nieunita, toż się w inszych wszystkich¹² diacesiach w Koronie i Litwie ma rozumieć bez wszelakiej praepeditiej iednego od drugiego. Na ostatek strony obiedwie w zgodzie i w spokoju zachować się maią, nie następując iedna na drugą, piśma i controuersie, które między sobą mieli supprimere i napotym żadnych, które zwykły ll zwykły exacerbować, nie wydawać, nauką i przykłady dobreimi zgodę i miłość iednać, osobliwie też w tym czasie do koronacyej, póki to wszystko ad executionem przez nowego, da pan Bóg, króla przywiedziono nie będzie, żadnej violentiej strona stronie praetextem tej compositiej czynić niema sub poenis contra violatores securitatis publicae sancitis. Dan na sejmie elekcyej nowego króla w Warszawie.

182

Przy bytności deputatów z Senatu i koła rycerskiego iaśnie wielebnego xda Adama Nowodworskiego, biskupa poznańskiego, iaśnie wielmożnego, wielmożnych i urodzonych: Raphała z Leszna Leszczyńskiego, wojewody bełskiego; Krzysztopha Radziwiła xcia na Birzach i Dubinkach, hetmana polnego WXL; Ierzego z Tęczyna Ossolińskiego, podskarbiego nadwornego koronnego; Ierzego Dydyńskiego, sędziego podolskiego; Andrzeia z Nagłowic Reia, dworzanina pokojowego i.k.m. Die prima nouembris anno millesimo sexcentesimo trigesimo secundo. Vladislaus rex. Locus sigilli.

Iacobus Strzemeszny, vicecap[ita]neus et iudex causarum officii castren[sis] cap[ita]neatis¹³ varsauiensis. Correx[it] Gadomski.

Który to list albo raczej diploma uspokojenia narodu ruskiego my do xiąg metricznych wpisać i, ¹⁴z onych¹⁴ wiernie słowo w słowo przepisawszy, stronic potrzebującej in forma authentica wydać roskazaliśmy. Dan w obozie za Dnieprem pod miasteczkie[m] Baryszpól w sobotę przed świętem Ś. Katarzyny P[anny] i m[ę]zczenniczky najbliższą dnia 24 ¹⁵mca nouembra roku pań[skiego] 1663¹⁶.¹⁵

¹ дописано над рядком.

² дописано на рівні останнього рядка заголовка зліва.

³ дописано на рівні останнього рядка заголовка справа.

⁴⁻⁴ дописано над рядком.

⁵ також.

⁶ також.

⁷ також.

⁸ також.

⁹ "w" дописано над рядком.

¹⁰ дописано над рядком.

¹¹⁻¹¹ також.

¹² також.

¹³ також.

¹⁴⁻¹⁴ також.

¹⁵⁻¹⁵ дописано у кінці аркуша.

¹⁶ у ркпс. підкреслено.

130. 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem Oblata przywileju na podstolstwo kiiowskie urodz. Stefanowi Tripolskiemu

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany iest do akt metрики naszej wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej list albo przywilej pargaminowy na podstolstwo kiiowskie urodz. Stephanowi Tripolskiemu, gubernatorowi nieświeżkiemu, po śmierci urodz. niegdy Theodora Humienickiego, podstolego kiiowskiego, służący. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski, król II król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, smoleńskie, czerniechowskie, inflantskie, kiiowskie, wołyńskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Nie tylko nieśmiertelną i wiekopomną u potomności sławę, ale i osobliwie za sobą pociąga

contente odważna rycerskich ludzi cnota, gdy sowite męstwa, dzielności i odwag swoich wydawszy na światłość próby, niemy sobie szeroki do pozyskania wszelakiej wdzięczności toruie gościniec. Więc, iż na taki, iako swobod tej Rzptej i bezpiecność ojczyzny całość, dobra pospolitego ochrona, tak i naszych zawisło dostojenstwo thronów, nie szerokiemy opasane beluordami albo wyniosłemi murami stwierdzone i głębokiemy okopami obwarowane fortece niedostępne, lecz żadnemi nieustraszone niebezpieczeństwy nie złamane rycerskie piersi iedną tej Korony bydź rozumiemy twierdzą i nie inne tej ojczyzny bydź rozumiemy podpory, tylko zasłużonych należytą dobroczynności naszej contestatją zawdzięczać ludzi. Tego sentimentu będąc, że iako onych odwagą ta Rzpta kwitnęła zawsze, tak za naszą przeciwko onym beneficentją dalsze sobie do wszelkiego szczęścia obiecować może pochopy. Te rycerskie cnoty znaiąc doświadczone w urodzonym Stephanie Tripolskim, w gubernatorze nieświeżkiem, do tego maiąc zalecone onego męstwo i nienaruszoną ku nam i Rzptej wiare, którą nam podczas zamieszania i ustawicznych woiennych w państwach naszych rozruchów w oczach wielmożnych hetmanów naszych po te wszystkie czasy nie tylko z nadwerezieniem substantiej, ale i z wymą zdrowia, a w ostatku z stratą braciej urodzonych Ostaphija, który pod Winnicą pod chorągwią wielmożnego niegdy¹ Tyszkiewicza, wdy czerniechowskie[go], Iana, który pod Konstantynowem pod chorągwią urodzonego² Kisiela, chorążego nowogródzkiego, Stephana, który pod Zbarażem pod chorągwią urodzonego³ Hołuba, rothmistrza naszego, służąc poległ, Tripolskich, w różnych okazyach i expeditiach woiennych wyświadczył i teraz wyświadczać nie przestaic. Chcąc onemu te fatygi woienne i krwawe prace królewską naszą nadgrodzić munificentją umyśliliśmy || śliliśmy onemu vakuiące na ten czas podstolstwo kiiowskie, po śmierci urodz. niegdy Theodora Humieckiego⁴, podstołego kiiowskiego, do naszej dispositiej przypadaiące, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym ze wszystkiemi prawami, praerogatiuami i obuentiami, zdawna do tego urzędu podług zwyczaiu i prawa służącemi, do ostatniego życia iego kresu albo większej iakiejkolwiek godności dostąpienia. Co do wiadomości wszech wobec, osobliwie dignitarzom, urzędnikom i wszystkiego stanu rycerskiego wdztwa kiiowskiego obywatelom donosząc, mieć chcemy i roskazuiemy, aby przerzeczonego urodzonego Stephana Trypolskiego, dobrze nam i Rzptej zastużo-

nego, odtąd za własnego i prawdziwego województwa kiiowskiego podstolego mieli i znali, onemu miejsca, praerogatyw, z prawa i dawnego zwyczaju do tego urzędu należących, zażywać dopuszczali i drugim bronić albo przeszkody czynić nie pozwalali dla łaski naszej. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan we Lwowie dnia XIV mca stycznia roku pańskiego MDCLXIII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVI roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej w puszcze błazanej na sznurach iedwabnych zawieszestej. Stephan Hankiewicz, sekretarz ie[go] k.mci.

Który to list albo przywilej na podstolstwo kiiowskie do akt metricznych kiiowskich wpisać i, wiernie słowo w słowo przepisawszy, stronie potrzebującej in forma authentica wydać rozkazaliśmy. Dan etc. ut supra.

¹ *пропущене ім'я „Крzysztofa”.*

² *пропущене ім'я „Миколаіа”.*

³ *пропущене ім'я „Іерzego”.*

⁴ *описка замість „Нуміенієцького”.*

131. 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem

Przysięga hetmana zaporowskiego, którą przy commissarach ie[go] kr. mci odprawać powinni

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Wpis - MK-203, f.270v.-271; Publ. – Wójcik Z. Nieznane dokumenty. S.524]

Ia N przysięgam panu Bogu wszechmogącemu, w Trojcy ś. iedynemu, iż na tym urzędzie hetmaństwa wojsk ie[go] kr. mci mnie conferowanym najaśniejszemu Ianowi Kazimierzowi, królowi polskie-ll mu i szwedzkiemu, xiążęciu litewskiemu, ruskiemu etc. i 183v.
następcom iego, królom polskim i wielkim xiążętom lithewskim, ruskim etc. i wszytkiej Rzptej Koronie Polskiej i Wielkiemu Xięstwu Litewskiemu wiernym, życzliwem i posłusznem będę, wszelakich protectij postronnych panów zrzekam się i żadnej nie mam obierać innej oprócz króla ie[go] mci i Rzeczyptej Polskiej, porozumienia żadnego z postronnemi na szkodę króla ie[go] mci i Rzeczyptej mić, poselstw przyjmować ani odprawować, ani posyłać bez wiadomości ie[go] królew[skiej] mci przeciwko wszelkim nieprzyaciółom ie[go] kr. mci i następców królów polskich, tudziesz na Koronę Polską i Wielkie Xięstwo Litt. ochotnie i odważnie ze wszytkim wojskiem Zaporowskim zdrowie moje nieść mam, o wszelakich niebe-

spieczeństwach nadchodzących, o których mi się wiedzieć dostanie, wcześniej ie[go] kr. mci ostrzegać i oznajmiać mam i powinien będę. Zgoła co wiara, cnota i powinność po mnie wyciągać będzie ku ie[go] kr. mci i Rzeczyptej Polskiej w każdej okazyej oświadczać będę, tak mi panie Boże domopóż i męka Chrystusowa.

132. 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem

Przysięga tatarów w służbie ie[go] kr. mci albo Rzeptej zostających

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

Ia N przysięgamy panu Bogu wszechmogącemu, który stworzył niebo i ziemię, powietrze i morza, iż niaśniejszemu Ianowi Kazimierzowi, królowi polskiemu i szwedzkiemu, xiążęciu lithewskiemu, ruskiemu, pruskiemu etc., wiernymi, posłusznymi i życzliwymi będziemy, we wszelakich okazyach przy dostoieństwie maiestatu ie[go] kr. mci stawać i zdrowie nasze nieść ochotnie obiecujemy, do żadnych buntów, związków przeciwko wołej ie[go] kr. mci wiązać się nie mamy ani się iakimkolwiek sposobem przemówić damy, wszelakie rozkazanie, wołę i ordynanse ie[go] kr. mci lub iaśnie wielmożnych ich mm. pp. hetmanów albo tych directorów, którzy od ie[go] kr. mci ordinowani będą, pełnić będziemy, inszych żadnych od kogoszkolwiek by były nie słuchając, owszem cokolwiek przeciwnego ie[go] kr. mci wiedzieć będziemy, wcześniej przestzedź i uwiadomić króla ie[go] mci powinni iesteśmy, pod żadne directie, pułki lub chorągwie w służbę wchodzić i 184 podieżdzać nie mamy, ale || ale pod temiż z chorągwiami naszemi terażniejszemi przez cały rok wiernie i życzliwie zostawać będziemy, tak nam panie Boże dopomóż.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego ie[go] mci xdza Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brześckiego, najwyższego kanclerza koronnego, opactwa sieciechowskiego dożywotniego administratora, przy kościele Ś. Michała na zamku krakowskim proboszcza. ¹M.Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowski. ¹ Stefan Hankiewicz, króla i.m. sekretarz i onego decretów ruskich, a oraz act tych pisarz.

184v. m[anu] p[ropria]. ||²

¹ написано крупніше.

² арк. 184v.– 185v. незаповнені; після арк. 185v. 16 аркушів вирвано.

|| 'Zaczyna się rok pański, daj Boże szczęśliwy, 1664.

186

|| Za panowania najaśniejszego Iana Kazimierza, z Bożej łaski króla polskiego i szwedzkiego etc. Za urzędu kanclerskiego przewielebnego w Bogu i. m. x dza Mikołaja na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brzeskiego, kanclerza wielkie[go] koronnego, opata sieciechowskiego, kościoła Ś. Michała na zamku krakowskim proboszcza.

186v.

Działo się w obozie pod Dewicą miasteczkiem za Dnieprem w sobotę przed świętem Trzech Królów najbliższą, to jest dnia piątego mca stycznia roku pańskie[go] tysiąc sześćset sześćdziesiątego czwartego. ' Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i. m. x dza kanclerza wielkie[go] koronne[go].

133. 1663. XII. 29. Oster

Nadanie || Nadanie prawa majdeburskiego miastu Kozielcu służącego

187

[Reg. - Index, f. 81v; AK, s. 64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metryki naszej ruskiej województwa kiiowskiego kancellaryj wielkiej koronnej przywilej pargaminowy, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią koronną, w puszcze blaszanej wybitą, utwierdzony, cały, zdrowy, nienaruszony i żadnej suspitiej w sobie nie mający. Który to przywilej słowo w słowo tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Na wieczną pamiątkę wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć będzie należało, teraz i na potomne czasy do wiadomości podajemy. Najwyższy wszytkiego świata monarcha dla tego nam tak wiele narodów i szerokie prouincie królestwa tego pod sprawowanie poddał, abyśmy przy dostoieństwie naszym rząd dobry w państwach nam powierzonych iako najpilniej obmyślali i onego, gdzieby z pory z swojej ustąpił, przestrzegali. Co bowiem w ciele ludzkim sprawuie dusza, wszytkie członki nie tylko ożywiająca i do funkciej każdemu należytej kierująca, to rząd prawem słusznym utwierdzony w każdej rzeczyptej i w porządnym zgromadzeniu ludzkim czyni, z którego, gdy wykroczy, ginąć i niszczyć musi. A że nie tylko królestwom naszym, ale i światu wszytkiemu iasne jest staranie nasze, iakośmy pilne oko na wszytkie ściany mieli, aby te państwa (lubośmy ie na początku panowania naszego || naszego wojną domową zamieszane

187v.

obięli) w całości, w pokoju i dobrym zostawali rządzie, gdy już Bóg pobłogosławił prace nasze, żeśmy ciężkie i długie wojny wewnątrzności królestwa tego niszczące i prawie pożerające, tudzież postronnych nieprzyjaciół najazdy za pomocą Boga zastępów osobliwą, który przy słuszności starać zwykł, szczęśliwie uspokoił. Obróciliśmy się osobą naszą królewską z wojskami naszymi w te tu kraie zadnieprskie, niosąc zdrowie i dostojęństwo nasze przeciwko nieprzyjacielowi, który te kraie nasze dziedziczne bezprawnie sobie chciał przywłaszczyć, aby poddani nam powierzeni, od tej tyrannej uwolnieni będąc, w pokoju a rządzie, i prawach od światobliwych antecessorów naszych królów polskich i od nas samych postanowionych, bezpieczni zostawali. A że miasto nasze Kozielec nazwane, od lat trzydziestu i dalej przez urodz. niegdy Stephana Axaka, starostę ostrskiego, założone, dotąd dla różnych przeszkod prawami i porządkiem dobrym nie jest obwarowane, tedy my życząc, aby pomienione miasto Kozielec pierwszą ozdobę na się wzięło i jako fortun swoich im dalej, tym większy increment brało, tak przeciwko najazdom nieprzyjacielskim potęgę i obronę, a potem zmocniwszy się pod rozmaite ukraińne trwogi obywatelom w okolicy będącym receptaculum mieć mogło, na supplikę sławetnych Alexandra Iwanowicza Dolińskiego, Samuela Brylewicza, Tymofii Iurkowicza, Hrehorego Wasilewicza, Karpi Kolesnikowicza, Wasila Koropka, Ierzego Iwanowicza, Pawła Grygi, Daniła Miropolskiego, Semena Łopucha, Iwana Borsuka, Iwana Czamariego, Trochima Iackiewicza, Piotra Sezonowicza swoim i całego miasta Kozielca supplikujących [imieniem] a za intercessią i zdaniem pp. rad naszych, przy boku naszym natenczas będących, prawa, wolności i rząd dobry nadać umyśliliśmy, iakosz II iakosz nadaemy. A naprzód ius theutonicum albo raczej prawo majdeburskie i saskie wszystkim mieszczanom i obywatelom tymże kozieleckim czasy wiecznemi udzielamy i daiemy. Także tameczni mieszczanie i obywatele we wszystkich sprawach swoich tak potocznych, iako i criminalnych, nie przed kim innym tylko przed burmistrzem i rajcami, wójtem i ławnikami sądzić się, stawać i odpowiadać będą powinni, dlaczegomonych od wszelakich innych sądów tak ziemskich, grodzkich, iako i tribunalskich, uwalniamy a pod prawo i iurisdictionię miejską przykładem inszych miast naszych koronnych poddaiemy, daiąc moc i zupełną władzę, aby burmistrz z rajcami, i wójt z ławnikami wszelakie sprawy wielkie i małe tak do rządu dobrego miasta, i inne potoczne, iako i same criminalne krwawe sądzili, mieszczanom

i obywatelom tamecznym, i innym wszelakiej conditiej ludziom potrzebującym sprawiedliwość nieodwłoczną czynili i we wszystkim przy sądach swoich podług opisu prawa majdeburskiego i saskiego przykładem inszych miast naszych sprawowali się. A ieśliby się która strona lub powodowa, lub pozwana dekretem miejskim uciążaną być poczuwała, aby urzędy miejskie appellatiej pierwej do wielm. lub urodz. starosty naszego ostrskiego, lub namiestnika iego, iako ad intermedium iudicem, nie bronili, owszem z powinności urzędów swoich, zwłaszcza w większych sprawach dopuszczali, zkađ i dałej ieżeliby się nie kontentowała strona, która albo ukrzywdzona była, do nas i sądu naszego appellatiej popierać wolno ma być. Pierwsze zaś tak miejscy, iako i zamkowi, ludziom potrzebującym dekreta, zapisy, processa i inne sprawy z ksiąg autentycznie wydawać powinni będą. Burmistrza, rajców, wójta, ławników, gminnych oeconomów albo szafarzów, podskarbach i innych urzędników miejskich ll miejskich aby sami między sobą każdego roku na dzień pierwszy miesiąca stycznia alias ianuarii, to jest na Nowe Lato i święto Świętego Bazilego zgodnie i ludzi godnych, mądrych, osiadłych i pocciwych seruata pluralitate obierali albo dawnych potwierdzali, a obranych kandydatów na burmistrzostwo i wójtostwo tylko urodz. staroście naszemu ostrskiemu, teraz i napotym będącemu, albo iego namiesnikowi praesentowali. Którego tak praesentowanego burmistrza i wójta nowego, przez mieszczań libere obranego, urodzony starosta nasz albo w niebytności namiestnik iego przyszedszy na ratusz, przy gminie i pospolstwie tamecznym władzą i powagą naszą królewską na każdy rok potwierdzi i pospolstwu nowym urzędnikom posłuszeństwo czynić nakaze, a oraz iurament Bogu, nam i Rzptej fidelitatis et subiectionis od wszystkich urzędników miejskich odbierze. Nim iednak mieszczań do electiej przystapia, aby pierwej kilka dni rachunki dochodów i wydatków miejskich od starych urzędników odbierali i między sobą kwitowali się, a dopiero po kwicie do electiej przystępowali. Więc, aby tym lżejszy był ciężar i burmistrz z rajcami snadniej rząd dobry mógł mieć w mieście, tedy według zwyczaiu innych miast pozwalamy im mężów alias gminnych dwunastu z pośrzedka pospolstwa ludzi przystojnych i osiadłość swoją dóbr mających wybrać, którzy burmistrzowi i rajcom we wszystkim radą i pomocą być mają, między którymi ma być człowiek znaczny i umiętny starszy obierany i tytułowany: starszy gminny alias tribunus plebis. A ci wszyscy tak rajce, ławnicy, iako i mężowie,

188v.

189 maia być dożywotni, burmistrze zaś i wójtowie co rok obierani być maia z pośrzodka rajców samych. Rajce zaś po zmarłym którymkolwiek rajcy z pośrzodka ławników alias przysiężników, przysiężnika z pośrzodka mężów albo gminnych, a gminnych samych z całego pospolstwa ll pospolstwa miasta, aby zawsze sami między sobą obierani mieć chcemy i postanowiamy czasy wiecznemi. To przy tym declaruiemy, że do electiej burmistrza, wójta i innych wyżej wspomnionych urzędników miejskich wszyscy, to iest rajce, przysiężnicy i gminni należeć maia i nie wzywaiąc do tego actu electiej całego pospolstwa, w kole gminnym nie będącego, sami na ratuszu zszedszy się zgodnie nie dla przyiaźni albo nienawiści, ale dla miłości dobra pospolitego, ludzi statecznych i osiadłych obierać będą. Dlaczego do przysięgi, którą co rok po electiej zaraz każdy urzędnik czynić powinien iawnie, przydać roskazuiemy punkt, że nie dla faworu ani dla podarunków w obieraniu urzędników postępować każdy będzie. To też przydaiemy, że mężowie albo gminni z swoim starszym do żadnych sądów udawać się nie maia, które samem tylko burmistrzowi z rajcami i wójtowi z ławnikami wedle prawa należą. A respectuiąc na prace i trudy, które około rządu miasta burmistrz i rajce często ponosić muszą, onych, to iest burmistrza i rajców, w płaceniu czynszów, podatków priuatnych miejskich przy wolnościach zdawna w inszych miastach zwyczajnych zachowuiemy i zostawuiemy. Do tego chcąc, aby na poprawę miasta, ratusza, drog, bram, baszt, parkanów iakąkolwiek intratę mieli, pozwalamy pod ratuszem i około ratusza mieć powedersczyżnę, wagę dla ważenia towarów wszelkich pomierne, postrzygalnię, wojskobożnię, kramy kupieckie, iatki mięsne i piekarskie, kosztem miejskim dla potrzeby i ozdoby miasta pobudować i w nich za czynszem umowionym handlować, mazy solne stawiać i dziegieć pod ratuszem tylko, a niegdzie indziej, przedawać maia. Więc pod tymże ratuszem piwnicę publiczną mieć mogą, w której na poratowanie miasta gorzałky, miody, piwa wszelakie i wina szynkować wolno będzie. Mieszczanom zaś ll zaś 189v. wszystkim tak starszym, iako młodszym, i każdemu z nich zosobna daiemy wolność i pozwalamy, aby dóbr swoich własnych tak stoiących, iako i ruchomych, kupionych lub successią albo iakim inszym przystojnym sposobem nabytych, zażywać, dać, darować, przedać, zamienić, handle i kupie wszelakie tak w mieście swym Kozielcu, iako i po inszych miastach koronnych zadnieprskich ukraiennych, tak lądem, iako i wodą bez płacenia myt priuatnych i

exactyi niezwycajnych (wiyawszy cła i myta nasze i Rzptej, które płacić będą) prowadzić, kupczyć, przekupować, handlować bez przeszkody wszelakiej. Do tego wolno będzie mieszczanom kozieleckim browary mieć, piwo, miód warzyć, szynkować, także gorzałkę palić i ogułem albo hurtem komu mogą предаwać, szynkowanie zaś gorzałki przy samym ratuszu zostawuemy. Rzemieśnikom także, to iest złotnikom, kusznierzom, szewcom, krawcom, stolarzom, cieślom, snycerzom, tokarzom, stelmachom, kołodzieiom, kowalom, słórsarzom, szychterzom, picarzom, rzeźnikom, piwowarom, miodowarom, sklarzom, gancarzom, tkaczom i inszym iakoszkolwiek nazwanym rzemiesznikom, bractwa albo cechy stanowić, artykuły dla rządu w cechach dobrego między sobą spisywać i one urzędowi radzieckiemu miejskiemu dla uwagi, iесли są słuszne albo nie, podawać, praesentować a potom od nas i niaśniejszych następców naszych, królów polskich, confirmację otrzymywać władzę i moc daiemy. A żeby wszyscy pod iednym prawem będąc urzędowi miejskiemu podlegali i ieden nad drugiego nie był uciążony, declaruemy i, przychylaiąc się do samego prawa pospolitego na potomne czasy ustanowiamy, aby wszyscy mieszcianie, komornicy, rzemieśnicy, obywatele i insze osoby, które domy, futory, folwarki i grunty lub w mieście samym, lub na przedmieściach mają, nawet i ci, którzy possessiej || possessiej nie mając z miasta pożywienia sobie szukaiają, aby iurisdictionie miejską znali burmistrzowi, wójtowi, radzie i ich namiestnikom we wszystkim, zwłaszcza w tym, co do sprawiedliwosci, rządu dobrego i samei słuszności należeć będzie, posłusznymi byli, podatki tak nam, Rzptej, iako i urodzonym starostom albo dzierżawcom naszym zdawna powinni, także czynsze, daniny i insze zwyczajne powinności iakoszkolwiek nazwane zarówno wedle possessiej albo conditiej każdego, to iest bogatszy więcej, uboższy mniej oddawali, płacili i ponosili nikogo nie uchraniaiając, urzędy też, aby nad prawo i słuszność mieszczanów nie aggrawowali, ale ich, iako i pułmieszczanów swoich kochali, roskazuemy. Nad to, aby tym prędzej po uspokoionym zamieszaniu ukrainnym fortun swoich poratować mogli, ustanowiamy w mieście tymże Kozielcu iarmarków co rok cztery: pierwszy w Niedzielę Przewodną po Zmartwychwstaniu Pańskim; drugi na Zapusty Świętego Piotra Apostoła; trzeci na Wniebowzięcie Naświetszej Panny Maryej, Matki Bożej, to iest na Uśpienie; czwarty na Maślice, to iest w Zapusty zimie, a każdy z nich ma trwać niedziel dwie zupełna. Item

targi dwa na każdy tydzień, to jest jednego w poniedziałek, a drugiego w piątek mieć i odprawować pozwalamy. Na które to iarmarki i targi tak, iako prawo pospolite opisuje, wolno ma być kupcom i ludziom wszelakiej conditiei tak poddanym naszym koronnym i WXL, iako i obcym postronnym cudzoziemcom, ze wsząd z kupiami, towarami wszelakimi, napojami, iakokolwiek nazwanymi, (byle takie osoby nie bywały, których prawo pospolite odrzuca) ładem i wodą przyjeżdżać, przebywać, handlować, zamieniać, którym pod
190v. czas iarmarków i targów, tudzież w drodze iadącym || iadącym i nazad powracającym, bezpieczeństwo wszelakie warujemy, czego i urzędy nasze tak zamkowy, iako i miejskie, sami pilnie przestrzegać mają. Na ostatek, aby wyżej od nas nadane wolności, prawa i porządki skutkiem samym były zachowane, dla pieczętowania wszelkich spraw i extractów pozwalamy im mieć dwie pieczęci: jedną dla burmistrza i całego magistratu radzieckiego większą miejską, na której ma być koziołek z rogami małymi, między którymi różkami ma być wyryty krzyż wyniosły i znaczny, a około tego koziołka i krzyża napis: pieczęć miasta i.k.mci Kozielca, a ta ma zawsze zostawać przy samym burmistrzu; drugą zaś pieczęć mniejszą teje podobnej mieć pozwalamy, a napis w koło: pieczęć wójtowska Kozielca, a ta powinna zawsze zostawać przy wójcie. Także i na chorągwi miejskiej ma być koziołek z różkami i z krzyżem na białym polu wymalowany. A że toż miasto Kozielec gruntów omale ma, dlategoże na własnych gruntach i polach ostrskich miejskich iest zasadzone, w tym punkcie zesłemy commissarzów naszych, aby między miastem Ostrzem i Kozielcem względem gruntów pomiarkowanie uczynili, i co Ostrza, co zaś do Kozielca należeć powinno ograniczyli na potomne czasy. Uwalniamy też przerzeczonych mieszczan od wszelakich podwód albo pojazdów przykładem inszych miast, tak iednak, aby za listami naszymi dworzanom naszym i posłom, zkađkolwiek iadącym i powracającym, podwód na krótką drogę dodawali, prawa nasze królewskie, Rzptej, Kościoła rzymskiego katolickiego i urodzonych starostów naszych wcale zostawując i zachowując, ani też inszym miastom i osobom w niczym derogując. Na co dla lepszej wiary i wagi ręką
191 naszą || naszą królewską podpisaliśmy się i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Ostrzu pod czas rezidentiei naszej dnia dwudziestego dziewiątego miesiąca grudnia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego szesnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Pieczęć koronna większa w puszcze blaszanej wybita na sznurze zawieszista. Stephan Hankiewicz, ie[go] królewskiej mci sekretarz.

¹⁻¹ написано крупніше.

134. 1663.XII.26. Oster

Nadanie prawa majdeburskiego miastu Ostrzu służącego

[Reg. - Index, незафіксовано; АК, незафіксовано; Sig.-7, f.107]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metryki naszej ruskiej województwa kiiowskiego kancellaryej wielkiej koronnej przywilej pargaminowy niżej wpisany, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią wielką koronną w puszcze blaszanej wybitą stwierdzony, cały, zdrowy, nienaruszony i żadnemu podejrzaniu nie podlegający, zawierający w sobie nadanie prawa majdeburskiego oraz i potwierdzenie praw i przywilejów różnych, miastu Ostrzu służących. Który to przywilej tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym teraz i na potomne czasy wiedzieć będzie należało, do wiadomości podajemy, iż do ogruntowania królestw i państw trwalszego między inszemi sposobami nie mniejszy być przezorna dawno panujących świata pokazała rostopność, gdy miasta i całe prouincie prawem || prawem pisanim i rządem dobrym opatrzone bywają. Co i my sami bacząc, że lubośmy w te kraie zadnieprskie dla wydzwignienia poddanych naszych z rąk tyrańskich z wojskami naszymi przybyli i one do wiernego nam, a od wieków powinno przywrócili poddaństwa, iednak dla gruntowniejszej twierdzy i zatrzymania w wierze i posłuszeństwie poddanych naszych rząd dobry i prawo dla czynienia sprawiedliwości potrzebną a niemniej słuszną rzecz być uznawany. Dlategoż na supplikę sławetnych burmistrza, wójta, rajców, ławników i wszytkiego pospolstwa miasta naszego Ostrza, w województwie kiiowskim leżącego, a za intercessią pp. rad naszych, przy boku naszym na ten czas będących, wszytkie prawa, przywileje, dekreta, wolności temuż miastu zdawna od niaśniejszych monarchów królów polskich, antecessorów naszych, nadane, a iedne przez niepokoje i różne przeszłych czasów w tych tu krajach mieszaniny pogubione, w ziemi zakopane pogniłe i przez samego nieprzyjaciela, iako naicmnika, a

191v.

nie pasterza prawdziwego owieczek poddanych naszych, częścią zabrane, częścią podrapane, drugie zaś w oryginałach swoich, a inne kopiach znajdujące się, tudzież i same dawne ich zwyczaje, którekolwiek prawu Bożemu i świeckiemu, i samej słuszności nie są przeciwne, powagą naszą królewską odnawiamy, prawo majdeburskie temuż miastu Ostrzu, którym się dotąd sądzili, wiecznemi czasy nadaemy. Podług którego, aby mieszanie i wszelcy obywatele ostrscy rządzeni się, burmistrz z rajcami, wójt z ławnikami, wszelkie sprawy wielkie i małe tak do rządu dobrego miasta i inne potoczne, iako i same criminalne, sądzili mieszczanom, obywatelom swoim, i innym wszelkiej konditiej ludziom potrzebującym sprawiedliwość nicodwólczną czynili, i we wszystkim przy sądach swoich podług opisu prawa majdeburskiego i podług dawnych zwyczajów tu || tu zachowywałych, przykładem inszych miast naszych sprawowali się. Appellatiej, iednak aby stronie, któraby się dekretem miejskim uciążona być rozumiała, pierwej do wielm. lub urodz. starosty ostrskiego albo namiestnika jego, iako ad intermedium iudicem, nie bronili i owszem z powinności urzędów swoich, ile w większych sprawach dopuszczali, a ztamąd każdemu ukrzywdzonemu do nas i sądu naszego wolna ma być appellatia, processa i dekreta swoje stronie affectuiącej authentica wydawać kazali. Także aby każdego roku na środopóście przed Zmartwychwstaniem Christusa Pana electię między sobą miewali, burmistrza, wójta, rajców, szafarzów i innych urzędników albo nowych sami między sobą obierali, albo starych potwierdzali a obranych kandidatów wielmożnemu lub urodzonemu staroście naszemu ostrskiemu, teraz i napotym będącemu, albo jego namiesnikowi praesentowali, którego każdego nowego urzędnika, tak przez mieszczan obranego i praesentowanego, wielmożny lub urodzony starosta nasz ostrsky albo w niebytności namiesnik jego władzą i powagą naszą królewską na każdy rok potwierdzi. Nim iednak do electiej przystąpią mieszczanie, aby pierwej dniem lub dwiema przedtym rachunki dochodów i wydatków miejskich od starych urzędników odbierali i kwitowali się, mieć chcemy i ustanowiamy czasy wiecznemi. Rzemieśnikom też, to iest krawcom, szewcom, kuśnierzom, stolarzom, cieslom, kowalom, słószom, piekarzom, rzeźnikom, piwowarom, szynkarzom, sklarzom, garcarzom i innym iakokolwiek nazwanym rzemieśnikom bractwa albo cechi stanowiąć, artykuły dla rządu w cechach dobrego między sobą spisywać, one urzędowi miejskiemu dla uwagi, iesli są słuszne,

praesentować, podawać, a potem od nas i najaśniejszych monarchów 192v.
następców naszych, królów polskich, II polskich, confirmację
otrzymywać, władzę i moc dajemy. Więc żeby pod jednym prawem
siedząc, urzędowi miejskiemu podlegając, jeden nad drugiego nie
wynosił się, bogatszy uboższego, mocniejszy słabszego nie
krzywdził, declarujemy, i stosując się do prawa pospolitego, na
potomne czasy ustanowiamy, aby wszyscy mieszczanie, komornicy,
rzemieśnicy tak cechowi, jako i niecechowi obywatele, i insze osoby
tak te, które domy, folwarki, grunty lub w mieście samym, lub na
przedmieściach mają, jako i ci, którzy possessiej nie mając z miasta
pożywienia sobie szukaia, iurisdictionie miejską znali, burmistrzom,
wójtom, radzie i ich namiestnikom, ile co do sprawiedliwości rządu
dobrego i samej słusności należać będzie, posłuszni byli, podatki
tak nam, Rzeczypospolitej, jako i wielmożnym lub urodzonym
starostom naszym ostrskim zdawna powinny i w prawach opisane,
także daniny, exactie, innym jakimkolwiek przewiskiem nazwane
ciężary, zarówno wedle possessiej albo konditiej każdego, to jest
bogatszy więcej, uboższy mniej, oddawali, płacili i ponosili, urzędy
też, aby nad prawo i słusność mieszczanów nie aggrawowali
roskazuujemy. Tak tedy mieszczanów naszych ostrskich pod prawo
majdeburskie poddawszy, onychże od sądów grodzkich, ziemskich,
trybunalskich i wszelkich innych, do których oni z prawa nie należą,
wolnemi czynimy. Przy tym przywileie pargaminowc nam
authentice pokazane, jako to pierwszy od najaśniejszego Zygmunta
Trzeciego, pana ojca naszego, pod datą w Krakowie na sejmie
walnym koronnym roku pańskiego tysiąc pięćset dziewięćdziesiąt
piątego dnia piętnastego miesiąca marca, zawierający w sobie
confirmację i deklarację pierwszego przywilciu od świętej pamięci
najaśniejszego króla polskiego Zygmunta Augusta, naddziada
naszego, w Wilnie dnia dwudziestego siódmego miesiąca iulia roku
Bożego tysiąc II tysiąc pięćset sześćdziesiąt wtórego tymżc 193
mieszczanom ostrskim na wolności od ceł i myt wszelkich towarów,
ryb, tak lądem, jako i wodą, nadanego po rusku pisany, ręką
najaśniejszego świętej pamięci tegoż pana ojca naszego podpisany
i pieczęcią koronną, na sznurze zawieszoną, w puszcze woskowej
wyrażoną, zmocnioną. Drugi od tegoż najaśniejszego świętej pamięci
pana ojca naszego w Warszawie dnia dwudziestego szóstego
miesiąca marca roku od Narodzenia Bożego tysiąc sześćset
dwudziestego siódmego na targi i iarmarki dwa corocznie, to jest
jeden na święto Wodochrzyszy alias na Trzy króle, drugi na dziesiątą

piątnicę po Wielkiej Nocy wedle ruskiego kalendarza z opisem
powinności pewnych pozwolony, ręką króla ie[go] mci tegoż
podpisany i pieczęcią koronną, na sznurze zawieszoną, w puszcze
blaszanej wyrażoną, iuż poniekąd dla dawności nadpsowaną
stwierdzony. Trzeci od niaśniejszego pana brata naszego
Władysława Czwartego, króla polskiego i na ten czas obranego
wielkiego cara moskiewskiego, w obozie za Smoleńskiem nad
Dnieprem dnia ósmego miesiąca lutego roku od Wcielenia
Christusa Pana tysiąc sześćset trzydziestego czwartego dany,
zamykający w sobie confirmatię praw na wolność od ceł i myt
służącą, ręką tegoż niaśniejszego pana brata naszego podpisany i
pieczęcią koronną, na sznurze przywiązaną, w woskowej puszcze
wybitą, authenticowany. Czwarty od tegoż króla ie[go] mci
Władysława czwartego, wielkiego cara moskiewskiego obranego,
w Głoskowie dnia dwudziestego miesiąca listopada roku Bożego
tysiąc sześćset trzydziestego czwarte[go] conferowany, mający w
sobie approbatią przywileiu świętej pamięci pana ojca naszego wyżej
opisanego na iarmarkki dwa i na targi w sobotę każdą odprawowanie
z conditiami tamże opisanemi, ręką tegoż króla ie[go] mci podpisany
193v. i pieczęcią koronną mniejszą, w puszcze ll w puszcze blaszanej
zawieszistej wyciśnioną, zmocniony. Piąty od tegoż niaśniejszego
Władysława Czwartego, pana brata naszego, w Warszawie dnia
dziewiątego miesiąca czerwca roku od porodzenia przez Pannę Syna
Bożego tysiąc sześćset trzydziestego piątego nadany, includuiący
w sobie confirmatię lustratiej miasta Ostrza de anno millesimo
sexcentesimo decimo sexto, ręką tak wiele razy wspomnionego pana
brata naszego podpisany i pieczęcią koronną mniejszą, w puszcze
blaszanej miedzianej wybitą, utwierdzony. Ponieważ wszystkie te
przywileia są iawne, iasne i żadnej wątpliwości albo suspitiej w
sobie nie mające, władzą i powagą naszą królewską umocnić i
stwierdzić umyśliliśmy, iakosz niniejszym listem naszym (in
quantum z prawem się pospolitym zgadzają i w używaniu onych
byli) stwierdzamy i umacniamy, postanawiając, aby na potomne
czasy wagę swoją odnosiły, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej,
Kościoła katolickiego rzymskiego, także i urodzonych starostów
naszych ostrskich wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary, wagi
i pewności ręką naszą królewską podpisujemy się i pieczęcią koronną
stwierdzić zleciliśmy. Dan w Ostrzu pod czas rezidentiej naszej dnia
dwudziestego szóstego miesiąca grudnia roku pańskiego tysiąc
sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych

polskiego piętnastego a szwedzkiego szesnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej w puszcze blaszanej na sznurze zawieszistej, w wosku wybitej. Stephan Hankiewicz, jego królewskiej mci sekretarz i pisarz.

135. 1663.XII.26. Oster

Approbatio lustracji boiaron ostrskim służący

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-7, f.106v; Publ. – ^{***} Źródła dziejowe. T.V. S.210-212]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany iest do akt metryki naszej ruskiej województwa kiiowskiego || kiiowskiego kancelariej wielkiej koronnej list pergaminowy niżej wpisany, ręką naszą królewską podpisany, pieczęcią koronną stwierdzony, boiaron ostrskim służący. Który tak się w sobie ma:

194

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż produkowano przed nami lustrację papirową, rękami urodzonych lustratorów niżej mianowanych de data w Ostrzu roku pańskiego tysiąc sześćset trzydziestego szóstego podpisaną¹ i pieczęciami ich pieczętowaną. Supplikowano nam przytym imieniem boiaronów terażniejszych niżej po imieniu i po przezwisku mianowanych, abyśmy tę lustrację powagą naszą królewską approbowali, stwierdzili i umocnili. Która od słowa do słowa iest napisana w ten sposob:

¹Boiaronie ostrscy nie pokazali praw dawnych żadnych, powiadaiąc, że im częścią pogorzały, częścią w ziemi przypadkami tutecznymi poginęły, iednak dawnością i powinnościami w inuentarzach, reuizjach i lustracjach przeszłych opisanemi znacznie się pokazuie, że z samych początków in circumferentia gruntów starostwa ostrskiego na służbę woiczną boiarską z przodków swoich osiedli, dokąd w takiejże służbie trwaią. Pokazali tego document listem niaśniejszego króla ie[go] mci Władysława Czwartego, szczęśliwie nam panującego, de actu et data w obozic za Smoleńskiem na Bogdanowej okolicy dwudziestego trzeciego decembris anno millesimo sexcentesimo trigesimo tertio z podpisem ręki ie[go] kr. mci, który pisać raczy do ie[go] mci pana Stephana Axaka, sędziego ziemskiego kiiowskie[go], starosty ostrskiego, aby pomienionych boiar przy całości gruntów || gruntów, które zdawna mieli, zachował

194v.

biciem ich żadnym i uciążeniem nie mordował, do odprawowania szarwarków nie przymuszał, krzywd i bezprawia im żadnego nie czynił i wedle praw dawnych, od najaśniejszych przodków ie[go] królewskiej mci nadanych, z nimi się obchodził, iako ten list szerzej o tym w sobie obmawia. Pokazali i mandat z wielkiej kancelaryej z podpisem ie[go] mci xiędza Iakuba Zadzika, biskupa chełmińskiego, kanclerza koronnego, de actu et data tamże pod Smoleńskem dnia dwudziestego wtórego decembris anno millesimo sexcentesimo trigesimo tertio do miczczan ostrskich, napominając ich, aby na te boiary ostrskie nie następowali, gruntów i maiętności onym nie odejmowali, do straży miejskiej pieszej onych nie przymuszali, żadnych nowych ciężarów na nich nie wkładali ani im żadnej przykrości i uciążenia czynili. Produkowali nakoniec z podpisem ręki ie[go] kr. mci de actu et data ibidem ut supra za Smoleńskiem dnia dwudziestego piątego decembris millesimo sexcentesimo trigesimo tertio list abo uniwersał do wojska koronnego onym dany, którym i.k.mć napominać raczy, aby żaden z rothmistrzów, poruczników i wszytkiego towarzystwa roth usarskich, kozackich, pieszych i innych wszelakiej conditij ludzi żołnierskich nie ważył się u boiarów ostrskich stanowiska sobie czynić ani statiej sobie wybierać, dokładając i tego, że przerweczeni boiarrowie od wszelakich ciężarów, prócz służby woiennej, przywilejami najaśniejszych przodków ie[go] królewskiej mci królów polskich i najaśniejszego króla ie[go] mci terażniejszego utwierdzenomi, są wyięci. My tedy przychylając się do takiego prawa i documentów, przy starym zwyczaju i powinności, rewisią anni millesimi sexcentesimi II sexcentesimi trigesimi octau i opisanej, tych boiar zostawuiemy, w którym, żeby porządnie pertinenter z potomkami swymi zachowani byli de nomine wszytkich, pro tunc będących, służbę odprawuiących, opisuiemy videlicet: Iarmuła Łaski, setnik, Furi Harbuza, Matwiej Arbuzienko, Daniło Arbuzienko, Arciem Borzemieniecky, Bogdan Borzemieniecky, Nicipor Iarczętko, Iarosz Iarczętko, Ignat Bielowocky, Iwan Samsonowicz, Lubko Pajciutka, Wojtko Baranowsky, Socko Baranowsky, Daniło Baranowsky, Waško Palczyk, Semion Palczyk, Semion Denisie[n]ko, Ian Hohowacz, Fedor Bordzy, Stephan Bielik, Iwan Bielik Stoma, Iwan Bielik, Malko Bielik, Paweł Hłomazda, Hordy Hłomazda, Ostap Hłomazda, Iacko Hłomazda, Stephan Hyra, Arthon Hyra, Fedor Hyra, Andrzej Hyra, Mikita Hyra, Boresko Kozorok, Maxim Kozorok, Semion Łapa, Hryško Łapa, Socko Łapa, Żdan Łapa, Ichno Horochowik,

Fedor Hrybko, Hryśko Wasilowicz, Tetora Iesko, Iarko Siemie-chowicz, Karp Siemiechowicz, Choma Siemiechowicz, Fedor Siekieiwicz, Owder Serhe[n]reko, Nestor Serherenko, Semion Romanenko, Iacko Serherenko, Sawa Szeraj, Fedor Szeraj, Roman Wasilowicz, Sachno Wasilowicz, Paweł Tetera, Teresko Tetera, Piotr Misczenko, Fedor Onischenko, Kuca Łuż, Iwan Łuż, Omelian Kupreienko, Fedor Minciek, Szemiet Kuryło, Ian Hryckiewicz, Hawryło Szemetienko, Piotr Rostok, Dorosko Miskowicz, których to de nomine spisawszy, przy dobrach tych, iako są teraz od nas zastani, onych zostawuicemy, nic nad pierwszą powinność, mianowicie służbę zwyczajną woiczną, nie wkładamy. Ex originali lustration[em] thesauri regni anni millesimi sexcentisimi trigesimi sexti. Extraditum et datum in Ostrz die II die decima quinta mensis Augusti anno ut supra. 195v.

Felician z Grochowicz Grochowsky, kastellan przemysłki, Ian Białobocky, sekretarz króla ic[go] mci, Iakub Budziński, sekretarz króla ic[go] mci, pisarz skarbu koronnego. Loca sigillorum.™

My tedy Ian Kazimierz król na pokorną supplikę boiarów terazniejszych, to iest Iarka Karpenka, Philipa Karpenka, Miny Karpenka, Thomi Wasilewicz, Ihnata Chomenka, Iaska Sczura, Chweśka Iarczenka, Chwilona Romanenka, Stephana Owdyrenka, Iwana Owdyrenka, Daniła Hulanickiego, Semena Bilika, Iwana Bilika, Hryśka Śpaka, Matwieia Bilika, Iwana Tetery, Syl'a Tetery, Chweska Tetery, Miska Tetery, Andrzyia Tetery, Stephana Hyry, Iwana Hyry, Iwana Łaski, Matiufika Trojka, Chwedora Hyry, Petra Pajciuty, Iwana Wójtczenka, Iwana drugiego Wójtczenka, Dawida Wójtczenka, Stephana Hłomazdy, Waśka Hłomazdy, Iwana Hłomazdy, Iwana Samsona, Chwedora Samsona, Hryśka Samsona, Chacka Samsona, Dmitra Palczyka, Kuryła Beremienickiego, Stephana Beremienickiego, Otofika Beremienickiego, Andrzyia Hajduka Szemetów, Iurka Doroszenka, Chacka Omelianenka, Procka Łosia, Antona Punęka, Pawła Wasilewicz, Semena Denisenka, Iacka Harbuza, Iwana Harbuzy, Semena Harbuzy, Samójła Ierczenka, Zacharka Ierczenka, Sawi Kulbaki, łaskawy względ maiąc, tę lustrację mocą i powagą naszą królewską approbować, stwierdzić i umocnić umyśliliśmy, iakosz approbuiemy, stwierdzamy i umacniamy niniejszym listem naszym, nakazuiać, aby to potwierdzenie nasze powiną moc i powagę swoią, ile prawo wyciąga, miało. Na co dla lepszej wiary i pewności rękąsmy się naszą podpisali II podpisali i pieczęć koronną przyciśnąć 196
roskazaliśmy. Dan we Ostrzu dnia dwudziestego szóstego miesiąca

grudnia roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego trzeciego, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego szesnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci zawieszistej w puszcze blaszanej miedzianej kancellariej wielkiej koronnej. Stephan Hankiewicz, sekretarz ie[go] królewskiej mci.

¹ „a” написано заместь „y”.

¹Działo się w obozie pod miastem Siewsko nazwanym w Moskwie we wtorek przed Ś. Macieiem Apostolem najbliższy, to jest dnia dziewiętnastego msca lutego roku pańskie[go] 1664².¹

136. 1661.VII.12. Warszawa

Oblata przywileiu na szlachectwo urodz. Alexandrowi Dołczkiewiczowi conferowanego³

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-5, f.29; Opis katalog. – Wdowiszewski Z.: IX. S.77; Materiały genealogiczne. S.36]

196v. W imie pańskie amen. Na wieczną następujących rzeczy pamiętkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmuiemy etc. Nieodcięte to są iura maiestatis łaskawości przyzwoite attributa monarchów, poddanych, których fortuna lubo w condycyey urodzeniu upośledziła, przymiotami iednak cnot znakomitych iakoby uszlachciła, ręką swoją erigere i tymi, które właśnie in escam virtutis powierzone od Boga mają, wynosić i przyozdabiać skarbami i ozdobami. Cnota bowiem in obscuro posita wrzód || wrzód vilescere, a za tym euanescere zwykła, a przeciwnym sposobem ten iej jest polor i do największych rzeczy stimulus, protectia osobliwa i szczodroblivość monarchów nam między innymi dla zachęcenia i contentowania narodów, pod władzą naszą zostających, klejnotami naznaczniejszej wolności złotej z skarbnice niebieskiej powierzonej, a ten, komusz ieżeli nie cnotie niewolite iarzma (króm rozumnej discretiej) nieznoszącej, a iako u wszytkich, tak tesz polskiego narodu, rycerskim albo mężnym animuszom należy, a za tym, gdy tego skarbu wojsku naszemu Zaporowskiemu z dobroczynności naszej królewskiej, a niemniej z respektu na ludzi rycerskich rozdawać przychodzi. Między innymi tego klejnotu i dobroczynności naszej i Rzeczyptej uznaliśmy godnego szlachetnego Alexandra Dołczkiewicza, żołnierza i towarzysza starennego⁴ wojska Zaporowskiego. Ten bowiem zdawna w tymże wojsku naszym zostając, iako zawsze wiarę i życzliwość nam i Rzeczypospolitej oświadczał, tak osobliwie stateczność swoją pod czas zewnętrznego zamieszania pokazał, nie tylko sam

dobrowolnie do nas, własnego pana, nawróciwszy się, ale i innym z dzielności swojej był powodem, dla którego powrotu do nas, iako do własnego pana, i ojczyzny z niebezpieczeństwem wielkim i przewagą odważył żywot, a zatym niebo i fortuna cncie nieprzełamanej suffragata est, że znowu w tejsze usłudze naszej i Rzeczyptej zostaie. W nagrodę tedy tej wierności i zyczliwości iego, a zachęcenia do większych cnot i odwag, iako sposobnego i odważnego, za zezwoleniem wszystkich stanów koronnych onego pomienionym klejnotem szlachectwa polskiego udarować i szlachcicem polskim kreować umyśliliśmy, iakosz za zezwoleniem wszystkich stanów Rzeczyptej, na sejm walny zgromadzonych terażniejszy, daruujemy, creuiemy i mianuujemy niniejszym listem przywilejem naszym mianowanego Dołczkiewica i potomków iego oboiej płci, własnych i prawdziwych czyniąc godnymi i przypuszczając do wszelakich praerogatyw, wolności, łask, honorów i godności, którychkolwiek stan rycerski || rycerski szlachta polska 197 zażywa, aby także onych eadem libertate et aequalitate tenże szlachetny Dołczkiewicz i potomkowie, także successorowie iego oboiej płci z tejsze linii pochodzącej, zażywali i nimi się szczyčili, mianowicie wolnym trzymaniem dóbr ziemskich, głosem, miejscem na sejmikach, sejmach i wszelakich publicznych zjazdach, capacitate wszelkich urzędów i godności, tam in spirituali, quam in saeculari utroque ordine, i innymi staropolskimi wolnościami. Co się zaś tknie herbu, którym się każdy szlachcic polski szczyścić i pisać powinien, ten mu taki dajemy: w czerwonym polu szablę kozacką z szablą polską, z iednej strony miesiąc, a z drugiej strony gwiazdę świecącą, i krzyż na wierzchu, co będzie znakiem statecznego narodów tych ziednoczenia się i iego samego znacznego rycerstwa i dzielności, a oraz stałej ku własnemu panu swemu cnoty i wiary niezmiennej. Którego herbu on i potomkowie iego oboiej płci do wszelakich swoich spraw, aktów publicznych i prywatnych zwyczajem szlachty polskiej zażywać, nim się pieczętować i oznaczać będą zawsze na potomne czasy. Co do wiadomości wszystkich, mianowicie wielmożnych, urodzonych dignitarzów, urzędników tak duchownych, iako i świeckich i wszystkich stanu rycerskiego tak koronnych, iako tesz Wielkiego Xięstwa Litewskiego, obywatelów, także innych wszelkiego stanu i kondycyje ludzi przywodząc, mieć chcemy i z władzy naszej królewskiej roskazuujemy, aby pomienionego szlachetnego Dołczkiewica odytchezas za prawdziwego szlachcica polskiego mieli, znali i nazywali w używaniu praw i

wolności szlacheckich wszystkich in genere i zosobna każdych, żadnej przeszkody onemu i potomkom, także successorom iego nie czynili, ale iako równym w titule, miejscu, herbie i innych wolnościach wszędzie i zawsze onemu odpowiadali i honoru należytego w niwczym nie wymowali pod winami na wymuiących tytułu i p[rae]rogatyw szlacheckich wszystkich in genere i zosobna prawem pospolitym obostrzonemi. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć maiestatu naszego koronną przyciśnąć roskazujemy. Działo się w Warszawie na scjmie walnym koronnym dnia XII msca lipca roku pańskiego MDCLXI, panowania królestw 197v. II lestw naszych polskiego XIII, a szwedzkiego XIV roku.

Przy obecności najwielebniejszego, przewielebnych, wielebnych w panu Chrystusie, iaśnie wielmożnych, wielmożnych, urodzonych: Waclawa z Leszna hrabie Leszczyńskiego, arcybiskupa gnieźnińskiego, prymasa i pierwszego xcia Korony Polskiej; Iana Tarnowskiego, arcybiskupa lwowskiego; Andrzeia Trzebieckiego, krakowskiego, xcia siewierskiego, Floryana Kazimierza na Klewanie i Czartorysu xcia Czartoryiskiego, wrocławskiego, kuiawskiego i pomorskiego, Iana Dugiała Zawisze, wileńskiego, Wojciecha Tholibowskiego, poznańskiego, Iana Stephana Wydźgi⁵, warmińskiego i sambiańskiego, Mikołai na Praźmowie Praźmowskiego, łuckiego, kanclerza najwyższego koronnego, Stanisława Sarnowskiego, przemyskiego, Thomasza Viejskiego, kiiowskiego biskupów; Stanisława z Popowa na Podhajcach Potockiego, woiewody krakowskiego, hetmana wielkiego koronnego; Andrzeia z Grudny Grudzińskiego, poznańskiego, Pawła Iana Sapichy, wileńskiego i wielkiego hetmana Wielkiego Xięstwa Litewskiego, Ierzego Karola Chlebowica, generalnego starosty żmujdzkiego, Stephana na Czarnej Czarneckiego, ruskiego, Hieronima Wierzbowskiego, sieradzkiego, Alexandra Bełżeckiego, podolskiego, Iana Tarła, lubelskiego, Stanisława Laskowskiego, płockiego, Alexandra Sakowicza, smoleńskiego woiewodów; Stanisława z Popowa Witowskiego, sendomirskiego, Iana z Pieskowej Skąty, wojnickie[go], Alexandra Sielskiego, gnieźnińskiego, Andrzeia z Przejmy Przyiemskiego, lęczyńskiego kasztellanów; Ierzego hrabie na Wiśniczu Lubomirskiego, marszałka wielkiego i hetmana polnego koronnego; Łukasza z Bnina Opalińskiego, marszałka koronnego nadwornego; Krzysztofa Paca, najwyższego kanclerza Wielkiego Xięstwa Litewskiego; Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, podkanclerzego koronnego; Alexandra

Naruszewica, podkanclerzego Wielkiego Xięstwa Litewskiego II Litewskiego; Iana Andrzeia z Raciborska Morsztyna, świeckiego, Andrzeia Olszowskiego, duchownego referendarzów koronnych; Albrychta z Pilce Korycińskiego, proboszcza generalnego miechowskiego, sekretarza wielkiego koronnego; Gottarda Buttlera, podkomorzego koronnego; Andrzeia Miaskowskiego, opata przemetskiego, cancellariej wielkiej, Iana Gnińskiego, podkomorzego pomorskiego, starosty gnieźnińskiego, cancellariej mniejszej regentów; Ignacego Bąkowskiego, podkomorzego chełmińskie[go]; Iana Żelenckiego, bidgoskiego, Ewarysta Bełżeckiego, pisarza naszego pokojowego, wiszogrodzkiego starostów; Andrzeia Szelingha, chorążego nadwornego, Tobiasza z Raciborska Morsztyna, łowczego koronnych; Iana Kosa, Borowskiego⁶, Macieja Miaskowskiego, Tyszkiewicza⁷, Obuchowica⁸, dworzan naszych pokojowych; Franciszka Wysockiego, Stanisława Urbańskiego, Kondrackiego⁹, pisarzów cancellariej naszej wielkiej koronnej, i innych wielu urzędników, posłów stanu rycerskiego i innego obywatelów wiary godnych, na sejm terażniejszy zgromadzonych. Ian Kazimierz, król. Miejsce na pieczęć maiestatową koronną w puszcze blaszanej zawieszczoną. Ian Ignacy Bąkowski, podkomorzy chełmiński.

¹ написано крупніше.

² у ркп. підкреслено.

³ нижче рядка на правому полі запис „corr.”

⁴ описка замість „старупного”.

⁵ „g” написано замість „k”.

⁶ Ян або Миколай.

⁷ ймовірно Владислав.

⁸ ім'я мені невідоме.

⁹ Мацей.

¹ Działo się w Warszawie w piątek w wigilię Ś.Iakuba Aposztola, to jest dnia 24² mca lipca roku pańskiego 1664.⁻¹

137. 1664.VII.22. Warszawa

Oblata przywileju na województwo kiiowskie wielm. Czarnieckie[mu], wojewodzie ruskiemu, po Ianie Wyhowskim danego
[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-8, f.26v.]

Ian II Ian Kazimierz etc. Wszem wobec i każdemu zosobna etc., iż podany jest do akt metрики naszej województwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej list albo przywilej pargaminowy z

podpisem ręki naszej i z pieczęcią wielką koronną, w puszcze srebrnej na wstęgach zawieszistej wyrażoną, a to służący wielm. Stephanowi Czarnieckie[mu], wdzie i generałowi ziem ruskich, na wdztwo i generalstwo kiiowskie. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmujdzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, siewierskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy, niniejszym listem naszym oznajmujemy. Nic bardziej majestatu i dostojności królewskiego, ozdób Rzptej i całości ojczyzny zatrzymywać i pomnażać nie zwykło, iako obywatelów w każdej Rzptej przeciwko panom swoim wiara, miłość, zdrowa rada i w odprawowaniu rzeczy poważnych dzielność i umiejętność. Co gdy my za panowania naszego uważamy i przeglądamy się w przymiotach, dziełach i zasługach tych onych synów koronnych, wszystkie te ozdoby, chwalebne dzieła i zasługi w osobie wielm. Stephana na³ Czarnej i Tykocinie Czarnieckiego, woiewody ziem ruskich, chęcińskie[go], kowelskie[go], rat[n]ińskiego starosty naszego, znajdujemy. Doświadczyliśmy się stałości wiary jego pod przesłe zamieszanie państw naszych. Czasu tego zagniewane niebo nie jednego, ale kilku oraz przy domowej wojnie obróciło i poruszyło nieprzyjaciół na Rzptę, a zatym w rozerwanej i prawie do zguby potężnymi nieprzyjacielskimi postronnymi wojskami nachylonej, gdy i w wiernych poddanych naszych poniewolnie vacillare musiała fides, nieprzełamanej tot adversitatus, ale owszem stałej i nieustraszonej w tymże wielm. woiewodzie ruskim, natenczas pułkowniku naszym, doznaliśmy, którą i sam nieprzyjaciel, król szwedzki, admiratus, i one w nim comprobavit, kiedy lubo onego per potentiam suam mógł przywieść ad sequendas suas partes, czego żadne i ⁴obietnice powabne persuadere onemu nie mogły, integrum a prawie inuictum cum integra fide do nas, pana własnego, i z ludzi znaczną liczbą puścił, doznaliśmy || doznaliśmy i miłości z wiarą złączonej pod tenże czas, którą poruszony z małą garścią ludzi pierwszy⁵ odważył się króla szwedzkiego w państwach naszych comitate fortuna rospościerające[go] się petere: tą swoją ⁶dzielnością odważną⁶ excitavit demissos et occupatos stanu rycerskiego animos, i był szczęśliwym powodem, że podzwignione i uzbroione wdztwa

potężne przeciwko nieprzyjacielowi stawiły wojska i hostile iugum wkrótce z siebie zrzuciły. Doznali zaś i sami nieprzyjaciele nie w jednej przegranej rady iego mądroj i męstwa, świadczą one w potomne wieki sławne z wojsk szwedzkich, węgierskich, moskiewskich i innych nieprzyjaciół otrzymane victorie, których tenże wielm. wda ruski, rząd na ten czas wojenny trzymając, po łasce Bożej szczęśliwy był sprawca. Nie wspominamy i innych dzieł iego chwalebnych z miłości ku nam i ojczyźnie czynionych, curiosis scriptoribus do wyliczenia, oraz gentis posteritati iudicanda zostawiając. Ale i terażniejsze w poskromieniu nieustawiającej na Ukrainę swejwoli kozackiej z wojskie[m] koronnym wojenne czyny i odwagi, i znaczne koszty, które dla zachęcenia wojsk, osobliwie tatarskich, podjęte, są każdemu iawnym dowodem prawdziwej i żarliwej ku ojczyźnie miłości. Zaczym tak wielkiego i zasłużonego w tej Rzptej senatora i kawalera, iako są wysokie merita, tak nie słusniejszego i naszej władzej bardziej należytego byđż rozumiemy, iako żeby coraz większe odnosił z dobroczynnej ręki naszej incrementa, przychodzące tedy do szafunku naszego po zeszcju z tego świata wielm. niegdy Iana Wyhowskiego wdztwo kiiowskie, chętnie one temusz wielm. Czarnieckiemu, wdzie ruskie[mu] etc., dać i onego bliższym⁷ maiestatu naszego królewskiego assessorem uczynić umyśliliśmy, iakosz niniejszym listem przywileiem naszym daiemy i conferuiemy. Które to wdztwo kiiowskie z generalstwem albo iurisdictionią grodową, także dobrami, zdawna do tegosz wdztwa należącemi, także praerogatiuami, wolnościami, prouentami wszytkiemi, do tej godności przyzwoitemi, tenże wielm. Czarniecki, terażniejszy wda i generał kiiowski etc., trzymać będzie, asz do ostatnich dni życia swego albo tesz postąpienia na wyższą godność. Co i do wiadomości wszytkich, osobliwie wielmożnych i urodzonych dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego obywatelów pomienionego wdztwa przywodząc, mićć to chcemy || chcemy, aby wielm. Stephana Czarnieckiego za wdę kiiowskiego, także generała oraz znali i mianowali, onemu w iurisdictioniej, praerogatiuach i prouentach, do tegosz wdztwa zdawna i wedle prawa należących, dosyć czynili dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć korona przyciśniona. Dan w Warszawie dnia dwudzieste[go] wtóre[go]⁸ mca lipca roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego czwartego, panowania królestw naszych polskiego

199v.

i szwedzkiego siedmnastego roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wiążącej wielkiej cancellariej koronnej. Stephan Hankiewicz, sekretarz i.k.mci etc.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ на лівому полі навпроти рядка поставлено знак питання.

⁵ дописано над рядком.

⁶ ці слова у ркпс. позначені цифрами „2,1”, що визначає наступний порядок прочитання „одважнq dzielnościq”.

⁷ літера „у” виправлена з ішої.

⁸ „re” дописано на полі.

¹Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym sześćniedzielnym we śródę w wigilię Nowego Lata, to iest dnia 31¹² mca grudnia roku pańskiego 1664¹.

138. 1664.XII.31. Warszawa

Areszt między urodzonym Sobieskiem, chorążym koronnym, i wielm. woiewodziną ruską i xiążęciem Wiśniowieckiem

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; ARS-21, f.12-12v.]

200 Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż przywołana była z rejestru sejmowego sądowego przez uczciwego Marcina leżewicza, woźnego generała dworu naszego, sprawa między urodzonym Ianem Sobieskiem, chorążym koronnym, iaworowskim, stryiskim starostą naszym, powodem, a wielmożną Gryzeldą Konstantią na Zamościu, wielmożnego niegdy Hieremiasza Korybuta xcia Wyśniowieckiego, woiewody ruskiego wdową pozostałą, i urodzonym Michałem II Michałem Konstantym xiążęciem Wiśniowieckim, wodzicem ruskim, matką i synem, tudzież i inszemi successorami, pozwanemi, przez urodzone[go] niegdy Stanisława Daniłowicza, woiewodzica ruskiego, intentowana, zaś po śmierci iego przez wielm. niegdy Iakuba Sobieskiego, woiewodę ruskiego przedtym, a potym kasztellana krakowskiego samego, przerzeczonemu wielmożnemu xciu Wiśniowieckie[mu], woiewodzie ruskiemu, na sejm continuowana, zaś po śmierci tegosz powoda przez wielm. Theofilę z Żurowa, wyżej wspomnionego kasztellana krakowskiego wdowę pozostałą, rodzicielkę actoris moderni reuificatorie, na sejm w roku 1652³ odprawuiący się odnowiona, i w reiectę do drugiego sejmu pod datą w Warszawie w piątek po Niedzieli Suchej nablížszej tegosz roku puszczona, a dotąd nieskończona, na ostatek po zeszcju z tego

świata wielm. Theofilej z Żurowa, kasztellanki krakowskiej, przez powoda terazniejszego, iako syna i successora, wznowiona i do sądu sejmum niniejszego osobnym przypozwe m niżej opisanym introdukowana. Który pozew reuificatorie wydany tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Wielmożnej Gryzeldzie Konstantiej, małżonce zeszłego godnej pamięci wielmożnego Hieremiasza Korybuta xcia Wiśniowieckiego, woiewody ruskiego, pozostałej, także wielmożnemu Michałowi Konstantemu, synowi pomienionego xcia Wiśniowieckiego, i inszym wszystkim successorom, których imiona i przezwiska za wyrażone tu mieć chcemy, ze wszytkich dóbr wierności waszych roskazujemy, abyście wiern. wasze przed nami i pany senatorami koronnemi, i radami naszymi, na blisko przyszły sejm walny koronny warszawski zgromadzonemi, od daty i położenia tego pozwu naszego za niedziel cztery albo na ten czas, gdy ta sprawa z rejestru zawołana będzie, oczywiście i zawicie stawili się na instantię wielmożnego Iana Sobieskiego, chorążego koronnego, starosty naszego iaworowskiego i stryiskiego, strony powodowej. Który wiern. w. odżywiając i reuifikując sprawę ll węg swoją po zeszcium z tego świata tak wielmożnego Iakuba Sobieskiego, kasztellana krakowskiego, iako i wielmożnej Theofile z Żurowa Sobieskiej, kasztellanki krakowskiej, rodziców swoich, godnej pamięci pomienionemu Hieremiaszowi Korybutowi xciu Wiśniowieckiemu, woiewodzie ruskim, małżonkowi i rodzicowi wiern. w., intentowaną do gotowych dekretów naszych sejmowych, zwysz mianowanym małżonkiem i rodzicem wiern. waszemi ferowanych i przypozwów wszelakich pierwszych, także terminów prawnych względem dekretów pomienionych, przypozwów i rozpisów na sejmach blisko przeszłych zachowały i do tego terminu i punktu prawnego, na którym sprawa z pomienionem małżonkiem a rodzicem wiern. ww., także wiern. waszemi przez rodziców powoda dotychczas niedokończona zawisła, pozywa i przypozywa z przytomnością opiekunów podług prawa każdemu służących. A to w sprawie o zabranie i posiadanie przez pomienionego nieboszczyka xcia Wiśniowieckiego, antecessora wiern. ww., na daninę Bajbuziną na rzece Sule gruntów za daniną naszą antecessorowi powodowej strony a połowę onemu, iako własnemu successorowi, antecessorom aktora terazniejszego należących uroczyska Horoszyna i Śleporoda, na których miasta i wsi położone są. W której sprawie my na sejmie

200v.

201 przed tym przeżłym wałnym koronnym commisarzów naszych pewnych w dekrete mianowanych, którzy na tamte grunty wyiechać i przypatrzeć się mieli iako długo i szeroko danina przodka wiern. ww. wściagać się ma i ten grunt z daniną onym służący obiechać i obcerklować z gruntem powodowej strony, za daniną naszą służącym, rozgraniczyc i obiema stronom dziedzicznie pokazać i oznaczyć mieli. Naznaczyliśmy byli, co commissarze cisz przez nas naznaczeni nam odnieść i my za tym odniesieniem ich grunty, co komu z nich || z nich należy, przysądzić za dworem naszym albo na sejmie mieliśmy, o czym ten dekret nasz szerzej w sobie opiewa. A ponieważ w tej sprawie dalszy postępek prawny przez śmierć pomienionego Hieremiasza Korybuta xcia Wiśniowieckiego, woiewody ruskiego, małżonka i rodzica wiern. ww., jest translapsowany i upadł, pomieniona zaś sprawa tychże pozwanych uti successores legitimos po śmierci est facto perpetrato zesłego antecessora wiern. w. conternit et ad fidel[ita]tes u[est]ras deuoluitur ku temu tesz actorowi terażniejszemu tej sprawy dalszy progress po zeszcium godnej pamięci rodziców iego, iako własnemu successorowi należy. Przeto on odżywiając sprawę pomienioną i przychylając się do dekretów z pomienionym antecessorem i przodkiem wiern. ww, także i wiern. waszemi ferowanych, i riecty eo nomine zaszej wiern. waszą do tego terminu i punktu prawnego reuificatorie, na którym ta sprawa niedokończona została i do dalszego w tej sprawie postępk i przysądzenia sobie tych gruntów i co według terminów prawnych do tej sprawy należec będzie, przypozywa. Na którym terminie, abyście wiern. wasze stanęli i we wszystkim na ten pozew i, co szerzej na terminie pomienionym produkowano przeciwko wiern. ww. będzie, skutecznie się usprawiedliwili. Dan w Warszawie w piątek przed świętem Świętego Michała najbliższy roku pańskiego tysiąc sześćset sześćdziesiątego czwartego.

201v. Alias iako o tym szerzej tenże pozew, przez woźnego generała do akt grodzkich lwowskich w sobote nazaiutrz po święcie Ofiarowania Naświętszej Panny roku blisko przeszłego per relationem introdukowany i z tychże ksiąg authenticie wydany, szerzej w sobie opiewa. Na terminie tedy albo roku nieniejszym, z pomienionego przypozwu reuificatorialnego zachowałem, także i rieiekty przeszłej sejmowej przypadłym, postanowiwszy się oczywiście przed nami i senatorami naszymi, na terażniejszym sejmie zgromadzonemi, urodzony Stanisław Żesteliński, iako powodowej || dowej strony plenipotent, iż się za przywołaniem

mianowanego zwysz woźnego do prawa przerzeczeni pozwani nie stanowili i nie odzywali, iako niestałych, prawu nieposłusznych z dopuszczenia sądu niniejszego w zysku sprawy całej, to iest w ustąpieniu z dóbr wszytkich z osadami i dochodami wszelakimi, o które iest sprawa intentowana, które dobra stronie powodowej na wieczną własność i dziedzictwo przysądzaią się, a ta deoccupatia ma się odrawić w sześciu niedzielach od daty dzisiejszej rachuiąc, przy bytności urzędu albo sądu ziemskiego lub grodzkiego kiiowskiego albo braclawskiego, które sądy lub urzędy, ziemski albo grodzki, absentia unius non obstante powinni będą ziachać i te dobra powodowi podać z przywróceniem prouentów iusz powziętych i szkód poczynionych i które ponieść napotym strona powodowa, co strona pozwana powinna uczynić, to iest dóbr ustąpić, prouenta oddać, szkody nadgrodzić pod winą wiecznej bannitiej, która się ex nunc roskazuie, i termin do publikowania w urzędzie grodzkim kiiowskim albo ieśliby te vakowały, tedy w trybunale koronnym między conseruatami woiewódtw kiiowskiego, wołyńskiego, braclawskiego i czerniechowkiego zachowuie się, z wolnym icdnak tej sprawy arresztem do zwykłej godziny wzdał był. Lecz, gdy o godzinie zwykłej ta sprawa do arresztu przywołana była, tedy od wielmożnej pozwanej i urodzonego pozwanego szlachetny Władysław Obrapański przyszedszy sprawę tę i wzdanie icj arresztował. Która sprawa, poniewasz na sejmie terażniejszym dla ścisłości czasu i prędkiej limitatiej sądów skończyć się nie mogła, dlatego w rejestrze spraw do przyszłego, da p. Bóg, sejmu sądowego została. Na którym i termin stronom obiema taki, iaki natenczas przypadać miał, bez przypozwu zachowuiemy zawity. Co dla pamięci do xiąg cancellariej naszej dekretowej wdztwa kiiowskiego iest zapisano.

Do czego i pieczęć II część koronna dla lepszej wiary iest przyciśniona. Działo się w Warszawie na sejmie walnym etc. ut supra.

202

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

139. 1664.XII.31. Warszawa

Przysięga miast, fortec, slobód i priuatnych ludzi kozaków, na Zadnieprzu będnących, gdy król ie[go] mc z wojskami koronnemi rebellię kozacką uskramiał i od moskiewskiej possessiej mocą odbierał, z ruskiego ięzyka na polski przetlmaczona

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

My NN przysięgamy Panu Bogu wszechmogącemu, w Trojcy Ś. iedynemu, przeczystej Bogarodzicy Pannie Maryej i Wszytkim Świątym, isz od tego czasu i godziny naiąśniejszemu i niezwyćezonemu Ianowi Kazimierzowi, królowi polskiemu i szwedzkiemu, wielkiemu xiążęciu litewskiemu, ruskiemu i innych, panu naszemu dziedzicznemu prawdziwemu i iego następcom królom polskim wiernymi i posłusznymi będziemy, za ie[go] kr. mci zdrowie i dostoięństwo zdrowia nasze kłaść i krew naszą i nieprzyaciół i.k.mci przelewać zawsze gotowiśmy, wszytkie zamysły nieprzyaciół tak Moskala, iako i innych iawnie i potaiemne, którekolwiek teraz wiemy i napotym wiedzieć będziemy, objawić nie zaniechamy, wyrzekamy się wszelakich cara moskiewskiego, iako do nas nigdy nie należącego, obron i poddaństwa. Ale my sami, żony i dzieci nasze temusz naiąśniejszemu królowi ie[go] mci, panu swemu miłościwemu, i iego następcom, królom polskim, iako panom naszym dziedzicznym ze wszytkim pod panowanie poddaiemy się i iego wiernymi poddanymi żyć i umierać chcemy. A ieśliibyśmy terażniejszą przysięgę na-llszą kiedykolwiek złamali, niechajże nas P. Bóg wiecznym karaniem na duszy i na cieie pokarze, i na tym świecie domy nasze pogubi. Tak nam Panie Boże dopomóż i iego Świąta Ewangelia.

202v.

140. 1664.III.9. Obóz pod Szabeltasówką

Prawo lenne na dobra Krupiczpole z Martynówką, etc., w wdztwie czarniechowskim¹ leżące, urodz. Godlewskiemu

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64; Sig.-8, f.6]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Po wielekroć razy mając zalecone nam i Rzptej życzliwe zasługi w marsowym placu nabyte urodzonego Ierzego Godlewskiego, miecznika nowogródzkiego, żołnierza naszego, [umyśliliśmy] onemusz dobra, to iest Krupiczpole, wszytko, iako się wszym okoliczu najduie, od Chruski rzeczki, między Udaiem a Ostrzem rzekami ku Białym Wieżom idące, z Martynówką, Maxymówką, Rożnówką i ze wszytkimi do nich przynależytościami, w dispositiej naszej najdujące się, dotąd

possessora własnego nie mające, przez wojnę wybitych w woiewództwie czerniechowskim leżące, onemu samemu i potomkom iego, męskiej tylko płci, prawem lennym dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem przywileiem naszym. Którego mocą przerweczony urodzony Ierzy Godlewski, żołnierz nasz, i potomkowie iego, męskiej tylko płci, tesz dobra zwzwyż mianowane Krupiczpole, Maxymówkę, Rożnówkę i Martynówkę ze wszytkiemi ich okolicznościami, przynależytościami, iako się w okręgu swym najduią, i ze wszytkimi polami, rolami, gruntami, futorami, poddanemi, ich robociznami, daniami, czynszami, borami, lassami, chrostami, pasiekami, sianożęciami, rzekami, młynami, ieziorami, karczmannami, budynkami, ogrodami trzymać będą, onych używać prawem lennym, moc mając tesz dobra za pozwoleniem naszym, na swój wszelki pożytek obrócić, dać, darować, przedać. Obiecuiemy przy tym naszym i niaiśniejszych następców naszych || szych królów polskich imieniem, isz ani my, ani niaiśniejsi następcy nasi od spokojnej possessiej dóbr mianowanych i lenności, do nich służącej, urodzonemu donataryuszowi naszemu i potomkom iego męskiej płci tylko onegosz nie oddalemy ani oddalić komu innemu mocy mamy, ale wcale lenne ich prawo zachowamy, co i niaiśniejsi następcy nasi uczynią. Względem którego prawa lennego urodzony donataryusz nasz i potomkowie iego powinności, iakie się najduią, ponosić będą powinni, prawa nasze królewskie, Rzptej i Kosciola Ś. rzymskiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wagi ten list nasz ręką naszą podpisany pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dany w obozie naszym pod wsią Szabeltasówką za Dnieprem dnia IX mca marca roku pańskiego MDCLXIV, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XV roku.

203

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielbnego ie[go] mci xdza Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brześckiego, najwyższego kanclerza koronnego, opactwa sieciechowskiego dożywotniego adm[inistrato]ra, proboszcza przy kościele Ś. Michała na zamku krakowskim. X. M. Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowski. Stefan Hankiewicz, króla ie[go] m. sekretarz i onegoż decretów ruskich, a oraz i act tych pisarz, m[anu] p[ropria]. ||²

203v.

¹ „w” дописано над рядком.

² арк. 203v. незаповнений, далі 9 аркушів вирвано.

||¹ Zaczyna się rok pań[ski] 1665. Działo się w Warszawie w sobotę przed świętem Trzech Królów najbliższą, to jest dnia trzeciego mca stycznia roku pań[skiego] 1665. Za sprawą przewielebnego w Bogu ie[go] m. xdza Mikołaja na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckie[go] i brzeskiego, kanclerza w. koronnego, opata sieciechowskie[go], Kościoła Ś. Michała na zamku krakowskim proboszcza¹.

141. 1664.XII.31. Warszawa

Oblata przywileju na sędztwo kiiowskie urodz. Horainowi po urodz. Axaku dane[go]

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metriki naszej wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej list albo przywilej pargaminowy z podpisem ręki naszej i z pieczęcią wielką koronną, w puszcze blaszanej na wstęgach zawieszistej wyrażoną, a to służący urodzonemu Bogusławowi Ianowi Horainowi || Horainowi, pisarzowi ziemskiemu łuckiemu, na sędztwo wdztwa kiiowskie[go] po śmierci urodzone[go] Axaka. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmujdzkie, kiiowskie, wołyńskie, smoleńskie, inflantskie, czerniechowskie, siewierskie, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy etc., iż gdy nam dignitarze, urzędnicy i wszytek stan rycerski wdztwa swego² kiiowskiego według prawa i zwyczaju czterech кандидатów na urząd sędztwa wdztwa kiiowskiego po zeszyłym niegdy urodzonym³ Axaku, sędziem ziemskiem kiiowskim, wakujący, obranych z siebie przez electię swoją prezentowali, oraz wnosząc instantię, abyśmy iednemu z nich tenże urząd sędztwa wdztwa kiiowskiego dali i conferowali. Osobliwy zatym mając wzgląd na dawne zasługi domu i familiej starożytnej Horainów, z których każdy czasu swego wrodzoną a prawie dziedziczną cnotą tak u najaśniejszych antecessorów naszych, iako i u nas samych, na to zasługował, aby łask królewskich te przydatki w domu ich zostawały, które w królestwie tym dobrze zasłużonych zdobią, tąsz łaską naszą królewską zaszyciając zasługi urodzonego Bogusława Iana Horaina, pisarza ziemskiego łuckiego, praw ojczystych wiadomego, skłoniliśmy się na to, że onemusz pomieniony urząd sędztwa ziemskiego wdztwa kiiowskiego dać i conferować umyśliliśmy, iakosz niniejszym listem przywileiem naszym daiemy i conferujemy

ze wszytkiemi iurisdictioniami, praerogatiuami, obuentiami i wszelkimi dochodami, do tegosz urzędu z prawa i z zwyczajau dawnego należącemi. Który urząd pomienionego sędztwa tenże urodzony Bogusław Ian Horain trzymać będzie do ostatniego kresu żywota swego albo do dostąpienia wyższego innego lub tesz godności iakiej. Co do wiadomości wszytkich, komu to należeć będzie, a osobliwie dignitarzów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskiego wdztwa kiiowskiego przywodząc, mieć chcemy i onym roskazuiemy, aby zwysz mianowanego urodzonego Bogusława Iana Horaina, pisarza ziemskiego łuckiego, od czasu tego za sędziego ziemskiego wdztwa swego znali, onemuż z prawa, iurisdictioniej, praerogatiwy, dochodów i wszelkich obuentij, do tegosz urzędu zdawna według zwyczajau należących ll cych, odpowiedali i, aby inni tosz czynili, starali się dla łaski naszej. Na co dla lepszej wagi ten list przywilej nasz ręką naszą podpisany pieczęcią koronną stwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie generalnym dnia XXXI mca grudnia roku pańskie[go] MDCLXIV, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkie[go] XVII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej w puszcze blaszanej zawieszistej. Stephan Hankiewicz, sekretarz i pisarz dekret[owy] i.k.mci.

¹ написано крупніше.

² дописано над рядком.

³ пропущене ім'я „Stephanie”.

¹Działo się w Warszawie przed Niedzielą Przewodną, to iest dnia ósmego mca kwietnia roku pańskiego 1665².¹

142. 1665.IV.4. Warszawa

Oblata chorążtwa czerniechowskie[go] urodzone[mu] Ianowi Michałowi Myśliszewskiemu conferowanego

[Reg. - Index, f.81v; AK, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż podany do akt metriki naszej wdztwa czerniechowskiego cancellariej wielkiej koronnej list albo przywilej papirowy z podpisem ręki naszej i z pieczęcią wielką koronną na nim wyrażoną, a to służący urodzonemu Ianowi Michałowi Myśliszewskiemu na chorążtwo wdztwa czerniechowskiego po śmierci urodzonego niegdy³ Kruszelnickiego, chorążego czerniechowskiego. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie,

smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Wyciągają to po nas znakomite urodzonego Iana Michała Myśliszewskiego tak wojenne od młodych lat, iako i w różnych naszych i Rzptej do wschodnich monarchów ad mentem nas samych i ojczyzny odprawionych legatiami żyświadczone⁴ z wielką ochotą a nie mniejszą życzliwością jego fatigi i usługi, abyśmy mu || mu wzajemnie w podawających się okazjach łaskę i szcudrobliwosć naszą królewską oświadczałi. Chcąc go tedy do dalszych naszych i Rzptej usług zachęcić, umyśliliśmy urząd chorążtwa czerniechowskiego po śmierci urodzone[go] niegdy⁵ Kruszelnickiego do szafunku naszego przypadłe dać i conferować, iakosz ze wszytkimi praerogatiuami, prawami i obuentiami, do tegosz urzędu z prawa i zwyczajai należącemi, dajemy i conferujemy tym listem naszym aż do ostatniego kresu życia jego albo na iaki większy urząd albo godność dostąpienia. Co do wiadomości wszech, komu to należy, a mianowicie dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego wdztwa czerniechowskiego obywatelów przywodząc, mieć chcemy i roskazujemy, aby pomienionego urodzonego Myśliszewskiego za własnego i prawdziwego chorążego czerniechowskiego mieli i znali, i onego przy tej łasce naszej nienaruszenie zachowali. Na co dla lepszej wiary rękąsmy się naszą podpisali i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego mca kwietnia roku pańskiego MDCLXV, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XVII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce na pieczęć wielką koronną.
Franciscus Prazmowski, praep[osi]tus cracouien[sis], regens cancellariae regni.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ пропущене ім'я „Alexandra”.

⁴ ймовірно описка замість „wyświadczone”.

⁵ пропущене ім'я „Alexandra”.

143. 1665.III.30. Warszawa

Oblata przywileiu na miecznikostwo kiiowskie urodzonemu Michałowi Tripolskiemu danego

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt

metriki naszej wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej list albo przywilej papirowy z podpisem ręki naszej i z pieczęcią wielką koronną na nim wyrażoną, a to służący urodzonemu Michałowi Tripolskiemu, podstarościemu grodzkiemu owruckiemu, na miecznikostwo wdztwa kiiowskiego po śmierci urodz. niegdy¹ Brzozowskiego, miecznika kiiowskiego. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, || żmudzkie, inflantskie, kiiowskie, wołyńskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy. Iako każdej rzptej użyteczna iest godnemi zaszczycać się mężami, tak monarchów dobroczynności przyzwoita skutecznemi merita onych zawdzięczać łaskami. Te w urodzonym Michałe Tripolskim, podstarościem grodzkiem owruckiem, mając commendatissima, które nam i Rzptej w każdych okazjach statecznej, dotrzymując wiary i cnoty wyświadczał i teraz wyświadczać nie przestaię, chcąc onego do dalszych naszych i Rzecz[y]ptej przychęcić usług umyśliliśmy onemu zdawna wakujące miecznikostwo kiiowskie po urodzonym niegdy² Brzozowskim, mieczniku kiiowskim, do naszej dispositiej przypadające, dać i conferować, iakosz niniejszym listem naszym daiemy i conferujemy ze wszytkimi prawami, praerogatiuami i obuentiami, do przerzeczonego urzędu podług prawa i zwyczaiu należącemi, do ostatniego życia iego kresu albo wyższej godności dostąpienia. Co do wiadomości wszech wobec, osobliwie dignitarzom, urzędnikom i wszytkim obywatelom wdztwa kiiowskiego donosząc, mieć chcemy i roskazujemy, aby przerzeczonego urodzonego Michała Tripolskiego, podstarościę grodzkiego owruckiego, dobrze nam i ojczyźnie zasłużonego, za prawdziwego odtąd i własnego miecznika kiiowskiego mieli i znali, onemu miejsca, praerogatyw, z prawa i dawnego zwyczaiu na ten urząd należących, zażywać dopuszczali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXX meca marca roku pańskiego MDCLXV, panowania królestw naszych polskiego XVII, a szwedzkiego XVIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce na pieczęć wielką koronną.
Stephanus Hankiewicz, secretarius regiae m[aiest]t[at]is.

¹ *пропущене ім'я „Марціна”.*

² *також.*

206v. ¹Działo się w Warszawie we czwartek nazajutrz po święcie Świętej Katarzyny Panny i męczenniczki, to jest dnia 26² msca listopada roku pańskiego 1665³.¹ ||

144. 1665.IX.20. Obóz pod Rawą

Oblata przywileju na województwo kiiowskie po⁴ Czarnieckim⁵
[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-8, f.26v.(przywilej)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metryki naszej wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej przywilej na pergaminie pisany z podpisem ręki naszej i z pieczęcią, w blasze wiższącej wyrażoną, cancellariej w. koronnej, a to służący wielmożnemu Michałowi Stanisławskie[mu], kasztellanowi sądeckiemu, na województwo kiiowskie po śmierci wielmożnego niegdy Stefana na Czarnej i Tykocinie Czarnieckiego, wojewody kiiowskiego, conferowany. Który tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflantskie, smoleń[skie], wołyń[skie], kiiowskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Nieśmiertelna sława niezwiędłym ukoronowana laurem szczególnie jest doskonałym mężnej w boiu odwadze wiekopomnym dziełem i ozdobnej cnotie założona celem. Wspaniałe albowiem serca, ile swobodne przestrono szerokim chwalebnej cnotie szczyć się polem i nieograniczone żywej chuci dla sławy puszczają zapędy, a zatym nagroda ich w ścisłym i w lot upływaiącym nie może mieć obrady czasie⁶. Trzeba równej podobnym cnotom szukać kontencie, któraby nieśmiertelnością swoją nieograniczonej w czasie i miejscu quadrowała cnotie. Ieżeli rzuci kto okiem na światowe dostatki, wszaky sam gruby element ziemie więcej ich zakrywa w sobie, iednak bezpiecznie długo onych wcale dotrzymać nie⁷ może, wszystko czas pożeraiący i psuiący albo z miejsca na miejsce przeniesie, albo zniszczy i wygubi. Ieżeli na utytułowane godności wszak z rękę do rękę przenoszą się i dotąd tylko swojej credensuią zacności, póki nieprzyziaciółka życia ludzkiego nie natrze. Wszystkie ogulem ozdoby i splendory światowe, wszystkie pobłażaiące, ale obłudne szczęścia powaby, iedna przeciwnego wyroku godzina zruinować może, iedyna tylko pamiętej chwały obrada na niezbotwiałych wyryta zostaje marmorach. Ciągną się na nieprzeżycie sławy i sprawiedliwości zyski, i same iakoby inuoluunt i ocyrkluią wieczność, tak cnotie dziedzictwem⁸ nieśmiertelność, tak dziełom odważnym im dłuższa⁹

w czasie tym || tym bogatsza nadgroda, tu tylko szczegulne wspaniałe serca zapędów swoich mają subsistentię. Ieżeli kto gorętszą ochotą pragnął dojść takowej w nieśmiertelnej sławie obrady, zaiste wielmożny Michał Stanisławski, kasztellan sandomiecki, który niedosyć famosa avorum atavorumque suorum szcycąc się imagine dość chwalebnie przez przodków swoich dzielność nabytym nie chciał się lśnić fulgorem, ale świeżego splendoru przydać usiłując wprzód przez wypolerowanie naukami¹⁰ dowcipu swego bitym gościńcem kwapił się tam, gdzie iusz ardor virtutis i generosa indoles pokazały pole. A któresz godniejsze nieumierającej nigdy sławy dzieła, iako te które od młodości dla całości ojczyzny i dla dostojności maiestatu naszego nie czują fatigi. Wiadome nam dobrze iego in toga wysokiej mądrości attributa, do których luboby insza nie łączyła się męźności i nielekliwego animuszu cnota, dosyćby było z osoby iego radą w domu zaszcycać ojczyznę. A że takowe animi dotes concomitatur ohotne do boiu serce, także co mądrość in conclaui zdrowej rady upatrzy i postanowi, tosz zaraz sposobna do tego cnota wykonać może. Iego nie uprzykrzonej w upałach woiennych od tak wielu lat trwałości, iego nie upadającej w ustawicznych trudach fatygi, iego odważnej i pogardzonej na niebiespieczeństwa, na tarcywości i łożycie popędliwej ochoty świadkiem są (isz dawniejsze dla wielu okazyi woiennych puścimy mimo czasy) tak wiele razy wiarołomnego Moskwicina ztarte siły i nadwątłona potentia, świadkiem wszystkie, ile ich dotąd było woienne okazyie, gdzie niezatarte niepamięcią odwagi i męstwa zostawił po sobie monumenta. A lubo wiemy, iż tak chwalebne w trudnościach po życiu sam tylko nieśmiertelnej sławy założył sobie cel, i żadnym non inhiat godności nadgrodom, przecie iednak, aby wysokie u tej Rzptej honory, zwłaszcza senatorskie, na niezdolne włożone ramiona własnego iej nie wymowały, ale przyczyniały splendoru, aby co męźstwem odważnych ludzi nabyto iest, ichże samych zdrową radą zatrzymano było, aby w inszych ieżeli nie stimulo gloriae przynamniej praemiorum zachęcił się do równej cnoty ardor. Przeto tam osobliwie, gdzie nas potężniej chwalebne zasługi przeciagnęły obróciwszy się umyśliliśmy tej cnocie wyższe destinować theatrum, aby tak palam kończyła bieg swój ad gloriae laurum, kiedy przerwczonemu wielmożne[mu] Michałowi Stanisławskiemu, kasztellanowi sandomieckiemu, woiewództwo kiiowskie po śmierci wielm. Stefana na Czarnej i Tykocinie Czarnieckiego, woiewody i generała ziem kiiowskich, do dispositiej nasze[j] przypadłe, dać i

conferowac postanowilismy, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym ktore to woiewodztwo kiiowskie wespól i z generalstwem ziem kiiowskich, tudziesz iurisditią, zamkiem, 207v. prawami, praerogatiuami, wolnościami ll mi, obuentiami, dochodami, maiętnościami i ich przyległościami, poddanemi i ich powinnościami, wszytkiemi ogułem, nic nie excipuiąc, według prawa i zwyczajai przynależytościami, tak iako pomieniony niegdy wielm. Stefan Czarniecki trzymał, miał i używał, i on trzymać, mieć i używać będzie do ostatniego kresu życia swego albo na większej godności stopień postąpieniu. Obiecuiemy za nas i niaśniejszych następców naszych, iż pomienionego wielm. Michała Stanisławskiego od tego woiewodztwa i generalstwa kiiowskiego i iego praw, pożytków nie oddalemy ani oddalić nikomu nie pozwolemy, ale całe i nienaruszone prawo iemu dożywotnie zachowamy, co i niaśniejsi następcy nasi uczynią. Co do wiadomości wszech wobec, osobliwie dignitarzów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskiego przywodząc, mieć chcemy, aby pomienionego wielm. Michała Stanisławskiego odtąd za prawdziwego woiewodę i generała ziem kiiowskich mieli, onemu z miejsca, praw, praeceminentij, iurisdictioniej, powagi, dochodów i pożytków według prawa i zwyczajai ustąpieli, i ażeby i insi ustąpieli, starali się dla łaski naszej. Na co dla lepszej wagi list ten ręką naszą podpisany pieczęcią koronną stwierdzić kazaliśmy. Dan w obozie pod Rawą dnia XX msca września roku pańskiego MDCLXV, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej w puszcze błaszanej na wstęgach wiźszącej. Stefan Hankiewicz, i.k.mci sekretarz i pisarz.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ дописано над рядком.

⁵ на лівому полі навпроти заголовка запис „Stanisławskiemu”.

⁶ у ркпс. підкреслено.

⁷ дописано над рядком.

⁸ у ркпс. підкреслено.

⁹ також.

¹⁰ також.

145. 1665.XI.26. Warszawa

Odnowienie praw na dobra Monasterzyska alias Skarzewka nazwane i declaratia, że są ziemskie

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

Ian Kazimierz, etc. Oznajmujemy etc., iż podany iest do akt metryki naszej wdztwa kiiowskiego cancellariej wielkiej koronnej przywilej na pergaminie pisany z podpisem ręki naszej i z pieczęcią, w puszcze blaszanej wiższącej na wosku czerwonym wyrażoną, teżże cancellariej w. koronnej, a to zawieraiący w sobie odnowienie praw popalonych przez nieprzyiaciela na dobra Manasterzyska al[ia]s Skarzewka, w wdztwie kiiowskim leżące, i declaratia, że te dobra dziedziczne szlacheckie ziemskie są, urodzonemu Theodowi Skarzewskiemu służący. Który list tak się w sobie ma:

Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowski, wołyńskie, żmudzkie¹, inflantskie, ll kie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Osobliwa szczęśliwie panujących monarchów ta iest własność nie tylko w powierzonych sobie od Boga państwach dobro pospolite iak największemi rozszerzać sposobami, ale tesz wiernych i życzliwych sobie poddanych szegulnemi łaski swojej ubogacać fauorami. A iako niaiśniejsi praedecessorowie nasi, królowie polszy, rozprzestrzeniaiąc sarmackiego narodu granice znaczne swobodami i niepoślednimi wolnościami sobie życzliwych poddanych obdarzali, tak i my przy szczęśliwej koronaciej naszej słowem królewskim przyrzekliśmy onego tego narodu wolności i swobody cale i nienaruszenie nie tylko trzymać i zachować, ale iako największe onych czynić przymnożenie życzemy. Więc, że nam doniesiono iest przez pp. rady nasze, przy boku naszym zasiadaiące, tudziesz i authenticznemi documentami obiasniono, że prawa, przywileie, dispositie grodzkie, ziemskie woiewódtwa kiiowskiego i documenta wszytkie na dobra dziedziczne Manasterzyska al[ia]s Skarzewka nazwane, w woiewódtwie kiiowskim a trakcie białocerkiewskim leżące, teraz w possessiej urodzonego Theodora Skarzewskiego zostaiące, tak przez wojny kozackie i moskiewskie blisko przeszłych lat w tamtychże kraiach, iako i ogień poginęły, iako o tym podług constitutiej niedawnej ratione de perditorum munimentorum przez urodzonych Iakuba, Bochusza i Pawła Skarzewskich w grodzie lubelskim we czwartek

208

przed świętem Przemienienia Chrystusa Pana roku tysięcznego sześćsetnego sześćdziesiątego pierwszego uczyniona manifestacya świadczy, dla których straty przerzeczonych dóbr zwysz mianowany dziedzic obawia się iakowej (iako się to często przytrafiać zwykło) względem tych dóbr impetitej i trudności. Przeto my nie chcąc, aby przerzeczony dóbr tych legitimus possessor był względem tego inquietowany, tesz wszystkie prawa wyżej namienione, iako i insze dispositie grodzkie, ziemskie albo iakiekolwiek przez woienne incursie pogubione albo ogniem tak z domu, iako z aktami, popalone, odnowić i ztwierdzić umyśliliśmy, iakosz terażniejszym listem naszym powagą naszą królewską odnawiamy, ztwierdzamy i oraz wyżej wspomnionego urodzonego Theodora Skarzewskiego i iego successorów przy spokojnej dóbr tych Manasterzyska albo Skarzewka nazwanych possessiej, tak iako dotąd bez wszelkiej trudności i wątpliwości zostawał, zostawuiemy i zachowuiemy. A 208v. że to dziedzictwo ziemskie tak z zapisu || zapisu przedaży i kupna, przed xiegami ziemskimi spraw sądowych kiiowskiemi w roku tysięcznym pięćsetnym ośmdziesiątym dnia wtórego miesiąca lunii pomienionych dóbr Manasterzyska al[ia]s Skarzewka przez urodzonego niegdy Piotra Iurzewicza Łopatyńskiego, natenczas tychże dóbr possessora i dziedzica, szlachetnemu Ostaphiowi Skarzewskiemu i successorom iego uczynionego i zeznanego, iako i dekretu sądu trybunału głównego lubelskiego wdztwa kiiowskiego roku tysięcznego sześćsetnego czterdziestego mca septembra dnia dwudziestego piątego w sprawie między urodzonym niegdy Mikołaiem Horainem, pisarzem ziemskim włodziimirskim, przerzeczonych dóbr Manasterzyska dziedzicom i possessorem, a wielmożnym także zeszyłym Stanisławem hrabią na Wiśniczu Lubomirskim, wojewodą i generałem krakowskim, dopczyckiem, białoczerkieskiem² etc. starostą, w sprawie o tesz dobra, wprzód na roczkach kiiowskich agitowanej, a potem przez appellacyę do sądu trybunalskiego przypadłej, z oczywistych stron obudwu controuersij ferowanego, tudziesz i manifestatiej zwysz mianowanej, oraz i innych documentów, przed nami autentycznie produkowanych, iaśnie pokazuje się i naucza, że te dobra Manasterzyska al[ia]s Skarzewka rzeczzone od dawnych lat dziedziczne ziemskie szlacheckie, a nie nasze królewskie, były i dotąd są, tedy my stosuiąc się do zwysz mianowanych dispositij, na tesz dobra służących, przerzeczonego urodzonego Theodora Skarzewskiego i iego successorów przy tymże prawie ich dziedzicznym zachowuiemy i,

że z tych dóbr Manasterzyska nazwanych żadnych powinności albo ciężarów nie tylko do zamku naszego białoczerkiewskiego, ale i nigdzie indziej oddawać albo odprawować nie powinien i od nikogo pociągany byź nie może, declaruiemy, wyiawszy wojnę albo popolite ruszenie i inne seruitia publica republicae, do których ten urodzony Theodor Skarzewski, dóbr tych possessor (tak iako i inni wszyscy obywatele stanu rycerskiego, osobliwie wdztwa kiiowskiego) obligatus est i one z dóbr tych odprawować ma i powinien. Na co dla lepszej wiary list niniejszy ręką naszą podpisany pieczęcią koronną ztwierdzić kazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXII mca maia roku pańskiego MDCLXV, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej w puszcze blaszanej || blaszanej na wstępach wiższącej. Franciscus Prazmowski, praep[osi]tus cracouien[is], regens cancellariae regni. 209

Który to przywilej do xiąg wpisać i stronie potrzebującej wydać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary etc.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego i[ego] m. xdza Mikołaja na Prażmowie³ Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brześckiego, najwyższego kanclerza koronnego, opactwa sieciechowskiego dożywotniego administratora, przy kosciele Ś. Michała na zamku krakowskim proboszcza. X. M. Prażmowski, biskup łucki, kanclerz w. koronny, opat sieciechowski. Stefan Hankiewicz, króla ie[go] mci sekretarz i onegoż decretów ruskich, a oraz i akt tych pisarz, m[anu] p[ro]pria]. II⁴ 209v.

¹ повтор у ркпс.

² описка замість "біалочеркiевськiему".

³ дописано над рядком.

⁴ арк. 209v.-210v. незаповнені, далі 10 аркушів вирвано.

|| ¹Rok pański 1666.⁻¹

146. 1666.III.18. Warszawa

Oblata przywileiu na podkomorstwo wdztwa braclawskie[go] urodzone[mu] Ianowi Karolowi Potockiemu, podczaszemu podolskiemu, po śmierci urodz. ²Stefana Czetwetyńskiego⁻²

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski etc. Oznajmujemy etc., iż podany iest do akt metрики naszej wdztwa braclawskiego cancellariej wielkiej koronnej przywilej na papierze pisany z podpisem ręki naszej, pieczęcią teje cancellariej wielkiej koronnej obwarowany, a to

211

zawierający w sobie podkomorstwo wdztwa braclawskiego urodzonemu Ianowi Karolowi Potockiemu, podczaszemu podolskiemu, po śmierci urodzonego niegdy Stefana xcia Czetwertyńskiego conferowane, cały, zdrowy i żadnej skazie niepodlegający. Który list tak się w sobie ma:

211v. Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Nic po sercu walecznem mężowi, u którego cnoty skąpo, słaba wiara i miłość ojczyzny niema miejsca swego, i niechwały wieniec albo ztąd podparcie fortun swoich, wysługa takowych czynić, lecz często ruinam minari onym zwykła. Urodzony Ian Karol z Potoka Potocki, podczaszy podolski, rothmistrz nasz, nie kontentuiąc się wielkimi wielkich przodków swoich cnot klejnotami i przysługami, któreby mu i same aditum ad honores pozwolić mogły, nie sądził bydź sobie żadnej godności za godność, którejby zosobna swemi nie nabył cnotami, więc przy każdych publicznych i marsowych functiach nie o co inszego starał się bardziej, iako żeby i thron nasz królewski i cała Rzpta (gdyby można rzecz) zaszczona bydź mogła i w całości zostawała swojej za iego piersiami, któremi w wielu expeditiach II woiennych mocny odpór nieprzyaciołom czynił. Aby tedy tak wielkich cnot i dzielności, które z miłości ku nam i tej ojczyźnie często wyświadczył, słuszną odebrał nagrodę, umyśliliśmy onemusz podkomorstwo wdztwa braclawskiego po śmierci urodzonego niegdy Stefana xcia Czetwertyńskiego, podkomorzego braclawskiego, vakuiące, iako iednemu ex quatuor candidatis, przez obywatelów tegosz wdztwa na przerzeczony urząd legitime obranych i nam praesentowanych, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem przywileiem naszym. Który to urząd podkomorstwa braclawskiego ze wszytkimi prawami, praerogatiuami, wolnościami i dochodami będzie trzymał, aż do ostatniego życia kresu swego albo do dostąpienia wyższego urzędu, albo godności. Co do wiadomości wszytkich, komu to należeć będzie, osobliwie wielmożnych i urodzonych senatorów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskiego woiewództwa braclawskiego obywatelów donosząc, rozkazuiemy, aby pomienionego urodzonego Iana Karola z Potoka Potockiego, podczaszego podolskiego, rothmistrza naszego, za prawdziwego i istotnego podkomorzego braclawskiego mieli i onemu z praw, praerogatiw, wolności, obuentij, zdawna do tego urzędu należących, i miejsca ustąpili, i iego iurisdictioniej posuszniemi byli dla łaski

naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XVIII mca marca roku pańskiego MDCLXVI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[aiest]t[at]is.

¹⁻¹ *написано крупніше.*

²⁻² *дописано в рядок олівцем.*

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek nazajutrz po Niedzieli Cantate, to jest dnia 24 mca maja roku pańskie[go] 1666.⁻¹ 147. 1666.V.22. Warszawa

Oblata || Oblata przywileiu na prawo majdeburkie i iarmarki miasteczku Rachwałówce dziedziczne[mu] urodz. Pawła Tetery [Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

212

Ian Kazimierz, z Bożej łaski etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metрики naszej województwa wołyńskie[go] kancelariej w. koronnej przywilej na pergaminie pisany z podpisem ręki naszej, pieczęcią teje kancelariej w. koronnej, w puszcze blaszanej na sznurze iedwabnym zawieszistej wyrażoną, na wosku czerwonym obwarowany, zdrowy, cały, nienaruszony i żadnemu podejrzeniu nie podlegaiący, a to zawieraiący w sobie przywilej na prawo majdeburkie i iarmarki miasteczku Rachwałówce nazwanemu urodzonego Pawła Tetery, braclawskiego etc. starosty naszego, dziedzicznemu służący. Który list słowo w słowo tak się w sobie ma:

Na wieczną i nieśmiertelną rzecz wyższej pamiętkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem przywileiem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Nie tak wielmożne królów i monarchów potentie albo zakryte niezrachowanych skarbów twierdze, iako w panu atrybut dobroci i łaskawości, a na wszystkie poddanych potrzeby ojcowskie prouidentiej oko, wzajem w poddanych przeciw panu miłość i żadną niezwałoną przeciwnością wierność, pańskie mocno sustentuie i zachowywa maiestaty. Potęga albowiem i dostatki z samej propendent fortuny, która na obrotnym postanowiona cirkule, odmianie z czasem wszystko pożeraiącym podlegać musi. Ozdobnej zaś i statecznej iako w pospolitości, tak i w osobności, cnoty effectus na nieprzeżyty trwaią wieczność, samę inuoluunt wieczność, i to co do całości uniwersi należy nie sprzemiiącym w czasie szczęściem,

212v. ale z żyjącą bez czasu cnotą dzielnie sprawują. Przeto, gdy nam przez pp. rady nasze przełożono iest imieniem urodzonego Pawła Tetery i starosty naszego braclawskiego, że miasteczko iego dziedziczne Ra-lichwałówka nazwane, w powiecie luckim położone, nie ma tego prawa i postanowienia, którym się insze miasta i miasteczka w państwach naszych sądzą i sprawują, oraz supplikowano nam, abyśmy temu miasteczku de plenitudine mocy naszej prawo saskie majdeburskie miłościwie nadać i iarmarki postanowić raczyli. My w pierwszym mając respektie nie tylko całość i ochronę zdrowia poddanych naszych, ale tesz pożytki ich rościć i potrzeby usilnym życząc zawsze sobie opatrować staraniem, do występków nad to i zbrodni ludzkich tamować gościniec, a szerokie cnotom otwierać pole, tudziesz stosując do pomienionej proźby prawo majdeburskie, którym się insze miasta i miasteczka sądzą, pomienionemu miasteczku Rachwałówce z powagi naszej królewskiej nadaiemy, postanowiamy i nadamy, tak aby według tego prawa pomienione miasteczko i iego wszyscy (wyiąwszy żydów, którzy do pana dziedzicznego należeć albo namiestnika iego będą) obywatele, teraz i napotym mieszkający, sądzili się i sprawowali wiecznemi czasy, cassując i oddalając od tego miasteczka Rachwałówki i iego obywatelów wszystkie prawa polskie i ruskie, tudziesz zwyczaje i postanowienia dawne wszystkie, któreby prawo saskie majdeburskie mieszać i naruszać miały. Wyimując przy tym i uwalniając wszystkich obywatelów rachwałowskich od wszelkiej iurisdictioniej woiewodów, kasztellanów, starostów, burgrabiów, podkomorzich, sędziów, podsędków i inszych dignitarzów, i urzędników w państwach naszych, aby iuż nie przed niemi albo z nich którymkolwiek w sprawach swoich wielkich i małych miejskich i criminalnych, iako to o kradzież, zabójstwo, okaleczenie, poranienie i insze sprośne występki i excessy, pozwani nie odpowiadali i nie sprawowali się, win nie płacili ani karania nie ponosili, ale tylko przed wójtem albo burmistrzem i panem swoim dziedzicznym, iako to prawo majdeburskie we wszystkich swoich punktach, clausulach i conditiach potrzebuie z wolną iednak appellatią do pana swego dziedzicznego i wcale² zachowując prawa tegosz pana dziedzicznego, i wszystkie powinności, posłuszeństwo, prouenta iemu przynależyte. A chcąc ieszcze skuteczniejszą ll są łaskę naszą tymże obywatelom rachwałowskim oświadczyć w tymże miasteczku Rachwałówce cztery iarmarki: pierwszy o Piątnicy, święcie ostatnim ruskim; drugi na Wodohryscze, to iest Trzy króle;

213

trzeci na Ś. Mikołaj, święto ruskie; czwarty na Pannę Marią Zielną we żniwa, a to corocznie, targi zaś tygodniowe w piątek odprawować, pozwalamy, postanowiamy. Daiąc zupełną moc tymże obywatelom rachwałowskim, aby pomienione iarmarki doroczne i targi tygodniowe [w] zwysz pomienione czasy i dni według zwyczaju inszych miasteczek odprawowali, tak aby wszyscy ludzie oboiej płci iakiegokolwiek stanu i conditiej do tego miasteczka na iarmarki i targi pomienione przychodzić, przyjeżdżać, przedawać, kupować rzecz za rzecz, towar za towar frymarczyć i wszystkie handle i kupiectwa prowadzić wolno będą mogli, i w przystępowaniu do tego miasteczka i z niego powracaiąc wszelką naszą i successorów naszych, niaśniejszych królów polkich, wolnością i bezpieczeństwem szczyić się będą, tylko żeby takich ludzi nie było, których prawa cierpieć zabraniaią i którym z ludźmi dobremi słusznie spółkowania zabraniaią. Na co dla większej wagi i pewności przywilej ten wieczysty ręką naszą podpisany i pieczęcią koronną zawiesiastą zmocnić kazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXII mca maia roku pańskiego MDCLXVI, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XVIII roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w puszcze blaszanej zawiesistej na sznurze iedwabnym kancellariej w. koron[nej]. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[tat]is. Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebne[go] ie[go] mci xdza Mikołaiia na Prażmowie Prażmowskiego, biskupa łuckiego i brześkie[go], nominata arcybiskupa gnieźniń[skiego], opactwa sieciechowskie[go]³ adm[inistrato]ra, najwyższego kanclerza koron[nego] etc.

⁴X. M. Prażmowski, biskup łucki, kancl[e]r[z] w. koronny, opat sieciechowski, nominat arcybis[kup] gnieźnień[ski].⁴ Stefan Hankiewicz, króla ie[go] mci sekretarz i onegoż decretów ruskich, a oraz akt tych pisarz, m[anu] p[ro]pri]a. II⁵

213v.

¹⁻¹ написано крупніше.

² дописано над рядком.

³ "w" дописано над рядком.

⁴⁻⁴ написано крупніше.

⁵ арк. 213v. незаповнений, далі 5 аркушів вирвано.

|| ¹Zaczyna się, daj Boże szczęśliwie, rok pański 1667.¹

Za przełożeniem iaśnie wielmożnego ie[go] mci pana Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, kanclerza wielkiego koronnego, generała wielkopolskiego, malborskiego, korsuńskiego etc. starosty.

²Działo się w Warszawie w sobotę nazajutrz po święcie ś. Kazimierza Wyznawcy, to iest dnia piątego mca marca roku pańskie[go] 1667³.²

148. 1667.III.5. Warszawa

Wielmożny Leszczyński, kanclerz w. koronny, ustępuje starostwa korsuńskiego na osobę urodz. Samuela Leszczyńskiego, oboźnego koronnego

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Prot. – MK-370, f.21v.-22v. (należy do metryki wdztwa kiiowskiego acticatum)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., || iż stanąwszy oblicznie przed aktami metryki naszej ruskiej woiewództwa kiiowskiego iaśnie wielmożny Ian z Leszna Leszczyński, wielki kanclerz koronny, generał wielkopolski, malborski, korsuński etc. starosta, zdrowy będąc na cieie i na umyśle, od iurisdictioni i forum swego własnego należytego natenczas odstepuiąc a terazniejszą naszą królewską, co do aktu tego należy, cale się poddaiąc i za należytą przyznawiając, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznał i zeznaie, isz on mając sobie od nas łaskawie conferowany consensus na ustąpienie dzierzawy albo starostwa korsuńskiego, w woiewództwie kiiowskim leżącego. Który tak się w sobie ma, iako następuje:

Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae etc. S[ignifi]camus p[rae]sentib[us] literis n[ost]ris ac consensisse nos et permisisse consentireque et permittere praesentibus literis n[ost]ris mag[nifi]co Ioanni de Leszno Leszczyński, supremo regni cancellario maioris Poloniae g[e]n[er]ali etc. Ut possit et valeat de omni et integro iure suo aduitalitio, sibi super cap[ita]neatum Corsunen[sem] in pal[atina]tu Kiiouiensi situ[m] seruianti cedere, illudque in personam mag[nifi]ci Samuelis Leszczyński, metatoris castrorum regni, cap[ita]nei Luceorien[sis], plenarie transferre et transfundere. Quam quidem cessionem iurisque transfusionem, posteaquam coram actis quibuscunque regni authenticis facta et recognita fuerit, nos ratam et gratam habituri sum[us], uti ea quae praeuio consensu n[ost]ro peragetur. Vigore cuius cessionis iurisque transfusionis ac p[rae]sentis consensus dictu[m] cap[ita]neatum cum omnibus villis, molendinis, agris, pratis, campis, hortis, pascuis, lacubus, stagnis,

piscinis, syluis, nemorib[us], censib[us], prouentib[us], aliisque in usum attinentiis et pertinentiis, antiquitus eo[dem] spectantib[us], ita quemadmodu[m] p[rae]dictus mag[nifi]cus supremus regni cancellarius, antecessor || antecessor ipsius tenebat et possidebat, etiam supran[ati]o[n]is metator castrorum regni tenebit, habebit et possidebit ad extrema vitae suae tempora. Promittent[es] n[ost]ro, ser[eniss]imorumque succ[esso]rum n[ost]rorum n[omi]ne, necnon nos, ser[eniss]imosque succ[ess]ores n[ost]ros dictu[m] mag[nifi]cum metatorem castrorum regni ab usu et pacifica poss[essi]one eorundem bonorum, quoad vixent, amoturos vel alienaturos, amouendique aut alienandi quipiam facultatem daturus, sed saluum et integrum ius aduit[ale] ipsi conseruatu[ros]. Ratione cui[us] aduitalitatis duplicem quartam prouentuum partem Rauam quotannis inferet, iurib[us] n[ost]ris regalib[us] Reipub[li]cae ecclesiaeque catholicae saluis. In quorum fidem pr[ae]sentes manu nostra subscrip[ta]s sigillo regni communiri iussim[us]. Dabantur Varsaviae die VII mens[is] Ianuarii anno D[omi]ni MDCLXVII, regnorum nostroru[m] Poloniae et Sueciae XIX a[n]no.

Ioannes Casimirus, rex. Locus sigilli maioris regni. Christopherus Michael Rupniowski, palatinus Cracouien[sis] tribunus, cap[itaneus] lelouien[sis].

Cale podług tegosz listu consensu naszego i we wszystkim przychylając się i stosując do niego, prawa swego dożywo[n]iego zupełnego i wszystkiego, które i iakiekolwiek do starostwa korsuńskiego, w województwie kiiowskim leżącego, miał i mieć mógł na osobę urodzonego Samuela Leszczyńskiego, obożnego koronnego, starosty naszego łuckiego, ustąpił, iakosz mocą niniejszej cessiej rzetelnie i skutecznie ustępuie, ceduje i wszystko tosz prawo swoje wlewa. Nic sobie zeznającemu iusz więcej prawa, praetensiej albo iakiegokolwiek tytułu do tego starostwa korsuńskiego zachowuie i nie zatrzymuie, ale wszystko i zupełne prawo swoje dożywo[n]ie, na pomienione starostwo sobie dotąd służące, ze wszystkimi przynależytościami, z⁴ miastem Korszuniem, wsiami, folwarkami, wójtostwami, szołtystwami, młynami, karczmami, rolami, polami, gruntami, łąkami, pastwiskami, lasami, borami, gajami, pasiekami, stawami, sadzawkami, jeziorami, rzekami wielkimi i małemi, poddanemi, kmie-lłciami, zagrodnikami, czynszami, podatkami, dziesięcinami, robotami, powinnościami wszelakimi zdawna płacić i oddawać zwyczajnemi, także pożytkami, prouentami iakimkolwiek imieniem nazwanemi i ze wszystkimi

ogulnie przyległościami, zdawna i teraz do tego starostwa przynależącemi, tak iako antecessorowie iaśnie wielmożnego zeznającego i on sam trzymali i zażywali iusz rzetelnie i skutecznie, iako się wyżej namienilo, na osobę urodzone[go] Samuela Leszczyńskiego, obożnego koronnego, do trzymania i używania wlewa, ustępie i zrzeka się, intromissiej, która przez generała woźnego i dwóch ślachty według prawa urzędownie ma być uczyniona, dobrowolnie dopuszcza, a danej w tęsz dzierzawę intromissiej, że żadnym sposobem tak prawnym, iako nieprawnym, przerzeczonemu urodzonemu Samuelowi Leszczyńskiemu, cessionarzowi swemu, ani sam przez się, ani przez żadne insze osoby, iakimkolwiek sposobem subordinowane, przeszkadzać nie będzie, obowięzuie się i zapisuie, i owszem przy spokoinej possessiej przerzeczonego starostwa ze wszytkiem i in genere przyległościami, zdawna do niego należącymi, zachować i dotrzymać obiecuie, stosuic się we wszytkim do wyżej opisanego listu consensu naszego tym swojej cessiej zapisem środkuicącym, który dla lepszej pewności ręką swą własną podpisał. Ian z Leszna, kanclerz wiel[ki] koronny. Którą to cessię albo wlewek prawa my król ważną, stałą i trwałą mieć chcąc, one do xiąg metriki naszej ruskiej ingrossować, a potom z tychże akt słowo w słowo, tak iako się znajduie, wiernie przepisawszy, stronie potrzebuiącej in forma authentica wydać dozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy.

Działo się w Warszawie ut sup[ra].

¹ написано крупніше.

² також.

³ у ркпс. підкреслено.

⁴ дописано над рядком.

216 ¹Działo się w Warszawie w piątek nazajutrz po święcie Wniebowstąpienia Pańskiego, to iest dnia 20² mca maia roku pańskie[go] 1667³.⁻¹ ||

149. 1667. V.20. Warszawa

Roborattia interczy między wielmożną woiewodziną czerniechowską i urodz. Leszczyńskim

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Prot. – MK-370, f.44-46]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy oblicznie przed actami naszymi metriki ruskiej urodzony Andrzej hrabia z Leszna Leszczyński, starosta dubieński, z iednej, a wielmożna Anna

Constantia hrabianka z Leszna, wielmożnego Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wojewody i generała czerniechowskiego, bohusławskiego starosty, małżonka, z przytomnością tegosz wielmożnego małżonka swego czyniąca, z drugiej strony, oboje na ciele i na umyśle zdrowi, od iurisdictioni i forum swojego własnego dobrowolnie odstępując, naszej zaś terażniejszej iurisdictioni, co do niżej opisanych rzeczy należy, poddając się i one natenczas przyjmując, iawnie i dobrowolnie zeznali i terażniejszym oblicznym stawaniem swoim zeznają, iż oni kontrakt albo interczyę między sobą zobopólnie tu w Warszawie dnia 17 mca maia roku terażniejszego spisany, zawarty i concludowany, podpisany tychże zeznawających i przyziaciół niżej mianowanych rękami tudziesz i pieczęciami dwoma stwierdzony. Który tak się w sobie ma:

Między ich mciami wielmożnym ie[go] mcią panem Andrzejem hrabią z Leszna Leszczyńskim, starostą dubieńskim, z iednej, a iaśnie wielmożną iej mcią panią Anną Constantią hrabianką z Leszna, iaśnie wielmożnego ie[go] mci pana Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wojewody generała czerniechowskiego, bohusławskiego starosty, małżonką, z przytomnością tegosz ie[go] mci pana małżonka swego kontraktującą, bratem i siostrą rodzonemi, niegdy wielmożnego ie[go] mci pana Władysława hrabi z Leszna Leszczyńskiego, podkomorzego brzeskiego, z wielmożną iej mcią panią Katarzyną z Lachowiec Sieniuciańką, spółdżonemi synem i córką, przez śrzodek iaśnie wielmożnych pokrewnych, na podpisie specyfikowanych, takowe stanęło pomiarkowanie i postanowienie, isz co iaśnie wielmożny ie[go] mć pan wojewoda czerniechowski uspokoiwszy dżug niegdy ie[go] mci pana Marka Lubienieckiego na maitności beresteckiej, przez wielmożnego niegdy ie[go] mci pana podkomorzego brzeskiego, rodzica contrahenti[s] modo obligatorio assecurowany, tegosz dżugu otrzymał cessią in personam iej mci paniej małżonki swej, także oswabadzając maitność strzemielecką z rąk ie[go] mci pana Piwa, chorążero bełzskiego, temusz ie[go] mci panu chorążemu bełzskiemu wiścił summę pięciu tysięcy złotych, potym kupcowi lubelskiemu względem dżugu dwuch tysięcy złotych, przez tegosz wielmożnego rodzica ich mciów assecurowanego, o który processa i bannicie ad terminum execu[ti]onis na ich mciach contrahentach zasżły, summę ex complanatione dwunastu set złotych oddał, potym successorom urodzonego Kutrowskiego okupując praetensie dziedziczne do dóbr Mierzwy i Kutrowa dwu tysiąca i pięćset złotych wyliczył, także

216v.

urodzonej Kmicinej za sumę pułtrzeciu tysięcy złotych, od tegosz wielmożnego rodzica ich mciów assecurowaną, ex complanatione ośmset złotych wyliczył, nadto na zniesienie długu oleszowskiego summy trzydziestu tysięcy obligiem tegosz wielmożnego ie[go] mci pana, rodzica contrahenti[s], i iej mci paniej Theophiliej hrabiance z Leszna, pierwszego małżeństwa niegdy ie[go] mci pana Waclawa Buczackiego, a terażniejszego ie[go] mci pana Krzysztofa Drohoiewskiego, stolnika lubelskiego, małżonce, siostrze ⁴contrahenti[s] stryiecznej rodzzonej assecurowanego. O który dług wielkie lites zachodziły ex actoram teje iej mci⁴ iej mci⁵ paniej stolnikowej lubelskiej, ie[go] mci panu Czyżowi, podczaszemu mścislawskiemu, possessorowi dóbr Hotessowa, intentowane ex quo euictia ie[go] mci pana Czyża ściągala się, ad contrahentes uspokoiając tę sprawę za pomiarkowaniem przyiacielskim tenże ie[go] mci pan woiewoda wyliczył iej mci paniej stolnikowej sumę złotych ośm tysięcy. Więc tesz na zapłacenie długu, to iest summy trzy tysiące i sześćset złotych, przez tegosz rodzica contrahenti[s] obligiem assecurowanego i processem euinkowanego, wiścił ie[go] mci panu Zadurskiemu, marszałkowi orszańskiemu, ex complanatione summae trzech tysięcy złotych, tudziesz na wyprawę ie[go] mci || ie[go] mci pana starosty dubieńskiego do Paryża za quitem iaśnie oświeconego ś. pamięci xcia ie[go] mci Waclawa hrabi z Leszna, primasa koronnego, dał in specie czerwonych złotych pięćset i talerów twardych dwieście i złotych sto. Co iuxta cursu[s] naonczas monety lubo natenczas teje wyższa cena efficit złotych sześć tysięcy siedmset, a na ostatek sumę złotych tysiąc przez ie[go] mci pana starostę dubieńskiego we Gdańsku, u kupca, powracaiać do Korony z Królewca, na ochędostwo i inne necessaria powziętą, wiścił. Tedy te wszystkie wyżej pomienione praesentib[us] liquidowane summy na maiętności beresteckiej, to iest miasteczku Beresteczku, wsiach Kutrowie, Mierzwie, Plaszowej, Plaszówce, Ostrowie, cześci w Rydkowie, także na miasteczku w Strzemielcu, cześci w Smarzowie i Wolce sposobem zastawy maią haerere. In super, iż posag iej mci paniej woiewodziny czerniechowskiej tak de paternis, iako tesz maternis bonis, natenczas nie może byđ liquidowany, tedy tak w summach wyżej opisanych, iako tesz w posagu, ma iej mci pani woiewodzina dobra wyżej opisane trzymać, dokąd między ich mciami contrahentami generalne pomiarkowanie nie nastąpi, ani z dóbr pomienionych iej mci pani woiewodzina i successores iej mci ustąpić nie będą powinni, dokąd tak summy pomienione, iako i posag, iej

mci według uznania przyjacielskiego viszony nie będzie, tak jednak, że iusz do inszych dóbr żadnej praetensiej sobie czynić tak względem summ, iako i posagu, nie powinna i nie będzie. A przy oddaniu summ wyżej opisanych i summy posagowej ma być też ex aequo decisia przyjacielska. O koszty na restauratię tych dóbr, ad praesens spustoszonych łożone i dowodami własnymi verifikowane były, cessia od iej mci paniej stolnikowej lubelskiej i ie[go] m. pana Zadurskiego, także paniej Kmicinej ma być uczyniona in personam ie[go] mci pana starosty dubieńskiego. Poniewasz iusz te summy z litewskich dóbr na berestecką i strzemielecką maiętność praesentib[us] przemienione i inszych zaś praetensij, ad diem praesentem na potrzeby i. m. pana starosty dubieńskiego erogowanych, ie[go] mc pan wojewoda ustąpił i ustępuje, co sobie obiedwie strony dotrzymać obiecują sub vadio in roboratione contento. Działo się w Warszawie na sejmie die 17 Maii anno 11 mill[esi]mo sexcent[esi]mo sexagesimo septimo. 217v.

Andrzej Leszczyński, starosta dubieński. Stanisław Kazimierz Bieniewski, wojewoda generał czarniechowski, bohusławski starosta. Miejsce pieczęci. Anna hrabianka z Leszna Bieniewska, wojewodzina czarniechowska, bogusławska starościna. Ian z Leszna, kanclerz wiel[ki] koronny. Miejsce pieczęci. Krzysztof Grzymułtowski, kasztellan poznański. Ian Franciszek Łubowicki, kasztellan wołyński. Ian na Lesznie. Wacław z Leszna, krajczy koronny, kowelski starosta.

Tę tedy interczyę albo kontrakt we wszytkich i w każdym onego punktach, clausulach, conditiach i obowiązkach approbowali i stwierdzili, iakosz przez terazniejsze obliczne przed aktami naszemi authenticznemi stawienie cale approbiują, roborują i stwierdzaia i temu kontraktowi albo interczizie tak roborowanej i wszytkim onej punktom i condiciom dosyć czynić, nienaruszenie zachować, wypełnić i do skutku powinnego przywieść submittuią się na wszytkich ogułem dobrach swoich stojących i ruchomych, gdziekolwiek będnących, obliguią i zapisuią się, a to pod zakładem sta dwadzieścia tysięcy złotych polskich. O które vadium albo zakład strona przerzeczonemu kontraktowi, iako wyżej roborowanemu, lub we wszytkim, lub tesz w najmniejszym iego punkcie sprzeciwiająca się i onemu dosyć nieczyniąca, będąc od strony tej interczy trzymającej i onej contenta exequuiącej do sądu albo urzędu grodzkiego łuckiego lub tesz bełskiego (które oboie forum wyżej pomienioni comparentes obiedwie stronie dobrowolnie sobie

obieraia i zobopólnie naznaczaia) zapozwana, na pierwszym terminie z pierwszego pozwu zawitym zaraz, nie czekaiąc drugiego prawu, powinna będzie stanąc, sprawić się, iakokolwiek decret tamże padnie acceptować, vadium albo zakład wyżej wspomniony, nie odchodząc od sądu lub urzędu, zapłacić, a przecie tosz vadiu[m] odłożywszy kontraktowi i zapisowi terażniejszemu we wszytkich i najmniejszych iego conditiach ltiach i clausulach dosyć czynić i cale wypełnić i do powinnego skutku przywieść obiecuią i submittuią się, wyrzekaiąc się wszelkich wymówek, dilatij, obron prawnych i nieprawnych, appellacij i ich prosecutij i inszych obron wszelkich, któremi się bronić żadna strona nie ma i nie powinna, i choćby się broniła za nieważne ma bydź poczytano mocą terażniejszego zapisu, dobrowolnie i oczywiście przed niniejszemi aktami zeznanego. Który, aby tym większą wagę i wiarę miał, tasz wielmożna woiewodzina czerniechowska z wielmożnym małżonkiem swoim i urodzony hrabia z Leszna rękami⁶ swemi własnymi podpisuią. Andrzej hrabia Leszczyński, starosta dubieński. Stanisław Kazimierz Bieniewski, wda generał ziem czerniechow[skich], bohusła[wski] starosta. Anna Konstancja z Leszna Bieniewska, woiewodzina czerniechowska, bohu[sławska] sta[rościna].

Który to zapis roboratijny, tak iako wyżej dobrowolnie przyznany, my król do xiąg terażniejszych metriki naszej ruskiej wpisać i z onychże, słowo w słowo wiernie przepisawszy, stronie potrzebuiącej in forma auth[ent]ica wydać rozkazaliśmy.

Działo się w Warszawie ut sup[ra].

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено .

³ також .

⁴⁻⁴ дописано у кінці аркуша.

⁵ у ркпс. повтор .

⁶ далі у ркпс. пропуск.

¹Działo się w Warszawie w piątek przed Świątkami najbliższy, dnia 27 mca maia roku pańskiego 1667².¹

150. 1667.V.21. Warszawa

Skarbnikostwo kiiowskie po śmierci urodzone[go] Daniela Woronicza urodz. Ianowi Woroniczowi

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-10, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Iako nam miłe i wdzięczne są zasługi urodzonego Iana Philona Woronicza, którzy³ aeque in toga atque in sago powinnej nam wiary i cnoty dotrzymuiąc,

218v.
nic tak trudnego nie poczytał, czegoby || męstwem, dzielnością i odwagą swoją nie przewyciężył¹, iakosz i przez te kilkanaście lat wygnaniem z dóbr swoich, w województwie kiiowskiem będnący[ch], zostawszy, wolał ciężkie, po cudzych tulaiąc się kątach, cierpieć wygnanie, niżeli wrodzonej czymkolwiek naruszyć wiary. Takowe tedy onego merita pańską naszą chcąc przyozdobić munificentią skarbnikostwo ziem kiiowskich po ojcu iego własnym urodzonym Danielu Ierzym Woroniczu, skarbniku ziem kiiowskich, in exilio teraz świeżo zmarłym, do dispositiej naszej przypadłe, onemu dać i conferować umyśliśmy, iakosz tym listem przywileiem naszym pomieniony urząd skarbnikostwa kiiowskiego z miejscem, praerogatiuami i obuentami, z prawa i dawnego zwyczaiu temu urzędowi służącemu, pomienionemu urodzonym Ianowi Philonowi Woroniczowi asz do żywota iego albo do dostąpienia wyższej godności daiemy i conferujemy. Co do wiadomości wszem wobec i każdego zosobna, komu to wiedzieć należy, mianowicie dignitarzom, urzędnikom ziemskim grodzkim, rycerstwu, ślachcie, obywatelom wdztwa kiiowskiego donosząc, chcemy mieć i rozkazujemy, abyście przerzeczonego urodzonego Iana Philona Woronicza za własnego i prawdziwego skarbnika kiiowskiego mieli, znali, iemu miejsca, władzy, praerogatyw i obuentij de iure et recepta consuetudine, temu urzędowi służących, zażywać dopuścili dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXI mca maia roku pańskiego MDCLXVII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]at[is].

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ описка замість "który".

⁴ описка замість "przewycięzył".

151. 1666.V.27. Warszawa

Stolnikostwo kiiowskie po śmierci urodz. Obodyńskie[go] urodz. Ierzemu Manieckiemu

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

Ian || Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Zawdzięczaiąc munificentią królewską zasługi i odwagi wojenne urodz. Ierzego Manieckiego, żołnierza nam i ojczyźnie zasłużonego, który w

219

młodszym ieszcze wieku za panowania niaiaśniejszego ś. pamięci Władysława Czwartego, pana brata i antecessora naszego, służbę w wojsku koronnym quarcianym trybem usarskim przyiąwszy, w niej przesz te wszystkie lata i wojny stateczną wiarą, posłuszeństwem i ochotą trwał i do tego czasu zostaje, mając i dzielności, i męstwa swego, iako od wielmożnych hetmanów, pułkowników, rotmistrzów, pod których directią zostawał, tak tesz odniesionych wiele w różnych potrzebach walnych postrzałów i innych na zdrowiu i substantiej szwanków dostateczne świadectwa, do większej łaski oraz dobroczynności naszej czyniąc mu access przypadłym do szafunku naszego urzędem stolnikostwa kiiowskiego, po zeszcium z tego świata urodzonego niegdy Konstantego Leona Obodyńskiego, stolnika kiiowskiego, wakuiącym, pomienionego urodz. Manieckiego przyozdobić a do dalszej usługi naszej i Rzeczyptej zachęcić umysłiliśmy, iakosz namieniony urząd dajemy onemuż i conferuiemy nieniejszym przywilejem naszym. Za którym tymże urzędem stolnikostwa kiiowskiego i praerogatiuami, onemu wedle prawa i zwyczaiu należącemi, tytułować i szczyć się będzie, asz do ostatniego życia swego kresu lub tesz postąpienia na wyższy iaki urząd albo godność. Co i do wiadomości wszystkich, osobliwie iednak wielmożnych, urodzonych dignitarzów, urzędników i innych stanu rycerskiego woiewództwa kiiowskiego¹ obywatelów przywodząc, mieć po nich chcemy, aby urodz. Ierzego Manieckiego za stolnika kiiowskiego prawdziwego mieli i znali, przy praerogatiuach, temusz urzędowi służących, onego zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna przyciśniona. Dan w Warszawie dnia XXVII mca maiia roku pańskiego MDCLXVI, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci większej koron[nej].
219v. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]r[is]. ||

¹ "w" піднято над рядком.

152. 1667.V.27. Warszawa

Miasteczko Kiślak w wodztwie braclawskim¹ po Chanenku, kozaku rebellizancie, urodz. Zbigniewowi Wąsowiczowi, cześnikowi sendomirskiemu

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-10, s.67]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Dosyć znaczne i odważne zasługi w różnych expediciach odprawowane poważaiąc urodzonego Zbigniewa z Smogoczewa Wąsowicza, rothmistrza i

dworzanina naszego pokojowego, cześnika województwa sendomirskiego, tudzież i świeżo odprawione z odwagą zdrowia usługi krwawe w oczach naszych po Ządnieprzu, będąc posłem od województwa sendomirskiego do nas posłanym, pamiętając tak znacznemu i zacnej familiej rodowitemu ślachcicowi i dobrze zasłużonemu słudze i żołnierzowi naszemu miasteczko Kiślak i wsi, do niego należące, w roku 1661² Michałowi Chanenkowi, pułkownikowi humańskiemu, w wdztwie braclawskim leżące, dane, a teraz iako po zdrajcy i rebellizancie, z tatarami ligę trzymającym, do dispositiej naszej przypadłe, prawem lennym daiemy i conferuiemy. Które miasteczko Kiślak ze wszytkimi wsiami, polami, uroczysc[z]ami, rzekami, młynami, karczmami, poddanemi, tam zdawna należącemi, tak iako Michał Chanenko trzymał, pomieniony zwysz urodzony Zbigniew Wąsowicz, cześnik sendomirski, póki męskiego rodzaju potomka iego stawać będzie, zażywać, trzymać będzie. Obiecując imieniem naszym i niaśniejszych następców naszych, że przerzeczonego urodz. cześnika sendomirskiego w spokojnej possessiej tych dóbr, iemu od nas conferowanych, zachowamy, co i successorowie nasi wypelnia, prawu naszemu i Rzeczypospolitej, także Kościoła rzymskiego katolickiego nic nie derogując i iąc. Na co dla lepszej wiary ręką własną podpisuiemy się i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVII mca maia roku pańskiego MDCLXVII, panowania naszego polskiego XVIII, szwedzkiego XIX roku.

220

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Spytek z Bużenina Pstrokoński, podkomorzy brzeski, regent cancellariej wielkiej koronnej, manu propria.

¹ "w" дописано над рядком.

² у ркпс. підкреслено.

¹Działo się w Warszawie we wtorek przed świętem Narodzenia Ś. Iana Chrzyciela najbliższy, dnia 21² mca czerwca roku pańskiego 1667³.⁻¹

153. 1667.VI.3. Warszawa

Miasteczko Kamionobrod urodz. Teterze prawem lennym

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-10, s.79]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Iako występnych z odbieraniem nazad łask i fauorów karać, aby inszym do podobnych zmierzającym występków wstręt był niewdzięcznikom, tak dobrze

zasłużonych obfitemi kontentować łaskami, aby oziębły w inszych
zagrzewał się do cnoty feruor i w biegu tejże cnoty zostaiącym do
gorętszej był pochop ochoty, ten iest szczęśliwie panujących
monarchów osobliwy i sprawiedliwy attribut. Przeto, gdy mamy
dostateczną wiadomość, że Daniel i Dimitr Lesniczy, ⁴Iackowski i
Osztaphi Ginowski, niedawno od Rzeczyptej kleinotem ślachtetwa
ozdobieni i łaskami naszemi ukontentowani, powinny nam i
ojczyźnie tej złamawszy wiarę, do pogańskiej niesłychanym dotąd
przykładem udali się protectiej, umyśliliśmy dobra onym od nas i
Rzeczypospolitej nadane prawem lennym przez constitutię, iako to
po zwysz pomienio-llnych Lesznickich miasteczko Kamionobrod,
po Iackowskim Boiarze⁵, po Ostaphieiu Ginowskim miasteczko
Czarną Kamionkę, w Ukrainie w wdztwie kiiowskim⁶ leżące, a do
dispositiej naszej królewskiej, iako po rebellizantach, przypadłe,
urodzonemu Pawłowi Teterze, niżińskiemu, braclawskiemu
staroście, iednostainą nam zawsze i ojczyźnie tej od młodości lat
swoich i w największych niebezpieczeństwach życziwą wyświadc-
zaiącemu usługę i wiary statecznie dotrzymuiącemu w nagrodę
zasług i straty substantiej, iaka natenczas podaie się okazya,
pomienionemu urodz. Teterze i potomkom iego męskiej płci, z łoża
iego idącym, prawem lennym dać i conferować, iakosz tym listem
przywileiem naszym mocą którego wolen będzie z potomkami
swemi przerzeczone dobra ze wszytkiemi przynależytościami,
wsiami, dworami, futorami, rołami, polami, lasami, borami,
puszczami, sianożęciami, ieziorami, rzekami, z łowy zwierzęcemi i
rybnemi, z gony bobrowemi, pasiekami, drzewami, bartniami, danią
miodową, młynami, karczmami, poddanemi, wolnemi i roboczemi,
ich powinnościami, czynszami, daniami i ze wszytkiemi innemi
przynależytościami, pożytkami, dochodami, którekolwiek teraz i
napotym w tych dobrach wynalezione bydź mogą, lennym prawem
mieć, trzymać i używać z potomkami swemi męskiej płci, póki ich
stawać będzie. Daiąc mu z potomkami iego moc te dobra dać,
darować, sprzedać, wymienić, onych z tego prawa swego ustąpić, za
osobnym iednak naszym albo następców naszych consensem.
Względem którego prawa powinnościom tym, którym insi w tamtym
kraiu, podobnym prawem dobra trzymaiący, podlegaią, i on podlegać
będzie powinien, a iusz do żadnej innej powinności z tych dóbr
pelsienia⁷ ani do podatków dawania tenże urodzony Paweł Tetera z
potomkami swemi należeć nie będzie, prawa nasze królewskie,
Rzptej i Kościoła Bożego wcale zachowuiąc || zachowuiąc. Na co

przywilej ten ręką naszą podpisany pieczęcią koronną ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia trzeciego mca czerwca roku pańskiego MDCLXVII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koron[nej].
Spytek z Bużenina Pstrokoński, podkomorzy brzeski kuiawski, regent kancelariej wiel[kiej] koronnej.

¹⁻¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *також.*

⁴ *пропущене ім'я „Іаґ”.*

⁵ *описка замість „Воиарке”.*

⁶ *„w” дописано над рядком.*

⁷ *описка замість „pełnienia”.*

154. 1667. VI.4. Warszawa

Iarmarki w Stepahorodzie miasteczku urodz. xcia Czetwertyńskie[go] dziedzicznym

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-10, s.82]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Iako najprzedniejsze i naprzyzwoitsze dostojenstwa naszego rozumiemy byđz attributum zasłużonych w tej ojczyźnie ciues królewską naszą complecti łaską, tak w najmniejszym żądaniu ich aequam aurem accomodare i onych intentiej annuere rzecz słuszną poczytaliśmy. Wyliczając przeto znaczne i znamienite starożytnego domu urodzonych xiążąt Czetwertyńskich merita, które nam i Rzeczyptej iako w pokoju, tak i w boiu, w boiu odważnemi kosztami i zdrowia swego nakładami, w pokoju zdrowemi w senatorskich i poselskich izbach radami z dawnych antecessorów swoich wyświadczeni, nic słusniejszego byđz nie rozumiemy tylko osobliwą naszą zawdzięczać one łaską i ich auitae gloriae haeredes iawnemi beneficentiej naszej pociągać do siebie dowodami. Maiąc przeto w osobliwej pamięci urodz. Stephana xcia Czetwertyńskiego, podkomorzycza braclawskiego, singularia merita, które nam żadnej nie puszczając okaziej tak dla przysługi naszej, iako i Rzeczyptej, wyświadczał, częstokroć stawając przy boku naszym z ludem swoim, a osobliwie pode Lwowem i w Ukrainie dając oczywiste zawsze w oczach naszych i wielmożnych hetmanów, więc osobliwie przeciwko Szeremetowi (kędy non parcendo kosztom i zdrowia swego ius crimini, blisko trzechset ludu swojego miał) męstwa dzielności i odwagi swej próby,

221v. którą i teraz przeciwko nam i Rzeczyptej || wyświadczać nie przestaie, umyśliliśmy onemu łaskę naszą królewską wyświadczyć i w czym możemy gratificari napotym. Chcąc tedy commodis iego i poddanych przez zamieszane ustawicznymi wojnami czasy zubożałych prospicere, pozwałamy onemu solnej przystani w miasteczku iego dziedzicznym nazwanym Stephañhorodzie, w tymże miasteczku iarmarki wolne w rok dwa, ieden na święto graeckie Ś. Ierzego, drugi także na święto graeckie Ś. Ili po tygodniu iednym, targ zaś ieden na każdy tydzień we wtorek naznaczamy i postanowiamy wiecznymi czasy, dając wszelką moc i wolność przerzeczonym mieszczanom pomienione iarmarki coroczne i targi tygodniowe czasów i dniów wyżej wyrażonych (iednak sine praeiudicio okolicznych i inszych miast i miasteczek) zwyczajem drugich odprawować, tak aby wszelkiego stanu i conditiej obojga płci ludzie do tegosz przerzeczonego miasteczka Stephañhorodu na iarmarki i targ naznaczone z towarami i różnemi do przedania rzeczami ieździli, rzecz za rzecz, towar za towar przemieniali i co potrzeba kupowali, i insze swoje potrzeby przystoinie sprawowali i wcześniej odprawowali w przychodzie zaś, także i odchodzie wszelaką wolność i bezpieczeństwo mieli i onegosz zażywali, przócz takich, których prawo pospolite przechowywać i onym spółkowania uczciwego z dobrimi i w handlach swoich odprawuiących przystojnemi ludźmi zabrania i zakazuie. Na co dla lepszej wiary i pewności ręką naszą podpisaliśmy się i pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego mca czerwca roku pańskiego MDCLXVII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koron[nej].
Steph[anu]s Hankiewic, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]r[at]is.

155. 1667.VI.4. Warszawa

222 **Słoboda, prawo majdeburskie i iarmarki miasteczka Włodzimerca dziedzicznego urodz. || urodz. xcia Czetwertyńskiego**
[Reg. - Index, f.82; AK, s.64; Sig.-10, s.82]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Ieżeli komu tedy tym familiom, które nie tylko starożytnością i możliwością, ale nieśmiertelną z przodków swoich dzielności i chwalebnych synów iaśnieią existimatią, łaskę i gratificatię wyświadczać królewskim należy thronom. Tą sławą słynęła zawsze starożytna urodzonych xiążąt Czetwertyńskich familia, która mężów ex domicilio omnium

virtutum wydawszy z siebie w boiu i w pokoju dzielnych tak pacis jako belli artibus ozdobionych, nie tylko sobie na łaskę królów pp., na miłość i wdzięczność conciviu[m], na reputatię u Rzeczyptej, ale na wiekopomną apud seros nepotes skarbiła sławę, której non degener będąc haeres urodzony Stephan zże Czetwertyński, podkomorzyc braclawski, wzięwszy te od chwalebnych przodków nieśmiertelnej sławy pochodnię nie ugasił onej, ale i owszem większemi magnanimitatis et heroicae virtutis illustravit igniculis. Nie ubliżył by namniej auctae gloriae, ale i owszem szerzył i pomnożył onę, gdy zdrowiu i kosztom swoim na naszą i Rzeczyptej przysługę, non parcendo żadnej nie opuścił okazji, w którejby się dzielnością i męstwem w boiu, w pokoju mądrością, rostopnością i zdrowiem nie popisał radami przy boku naszym i z ludem swoim częstokroć, a osobliwie pod Lwowem, a potym i na Ukrainie stawaiący. Oprócz innych iego znacznych i znamienitych przysług w wiecznej u naszej Rzeczyptej pamięci trwać będzie przysługa ta, którą się zakazał w expeditiej przeciwko Szeremetowi, gdzie blisko trzechset ludu maiąc, kosztem swoim non pepercit fortunam i zdrowia swego impendiis, daiąc oczywiste męstwa i dzielności swojej dowody, które i po dziś dzień za okazjami wyświadczać nie przestaie. Na zawdzięczenie przeto tantorum onego meritoru[m], nihil tam amplum rozumiemy, co byśmy mu odmówić mieli, iakosz natenczas nie odmawiamy, kiedy, chcąc do pierwszej swojej przywieść pory, miasteczko swoje dziedziczne Włodzimierzec nazwane, przez zamieszanie terażniejszych czasów spustoszałe i od mieszkańców po większej części opuszczone, supplikował nam przez pp. rad naszych, abyśmy temu miasteczku slobodę pozwolili. Tedy my do tak słusznej skłoniwszy się suppli-llcatiej, życząc, aby za czasu panowania naszego miasta i miasteczka tej Korony nie tylko w ludzie, ale we wszelakie obfitowały pożytki i fortuny, umyśliliśmy tej slobody miasteczku temu pozwolić, iakosz pozwalamy, aby przerzeczeni mieszczanie tameczni od wszelakich czynszów, robocizn, podatków, contributij, exactij i obciążliwości żołnierskich chlebowych i pieneznych stacyi wolni zostawali do lat dwunastu, póki to miasteczko do pierwszej pory swojej nie przyidzie i swojej non resarcit desolutiej, aby tym większą łaskę naszą mieszkańcy tamecznego miasteczka i onych successorowie uznali wiecznemi czasy prawo magdeburskie przerzeczonemu miasteczku nadaiemy. Oddalając od pomienionego miasteczka wszelakie inne prawa polskie i ruskie, sposoby i zwyczaie wszelakie, które prawo

222v.

magdeburskie turbare zwykły, uwalniając przerzeczonych mieszkańców od wszelakich iurisdicij woiewodów, kasztellanów, podkomorznych, starostów i wszelkich innych dignitarzów i urzędników koronnych, aby nie przed nimi w sprawach swoich odpowiadali, ale tylko przed wójtem albo panem swoim, iako prawo magdeburskie we wszystkich swoich artykułach i obowiązkach mieć chce. My nad to chcąc wyraźniejszą łaską naszą pożytkom miasteczka tego i onego mieszczanom praespicerere w tymże iarmarków wolnych w rok trzy: ieden na święto greckie Nowego Lata, to iest na święto Ś. Bazylego, na niedziel pięć; drugi na święto graeckie Wniebowstąpienia Pańskiego na niedziel trzy; trzeci iarmark na święto Wniebowzięcia Naświętszej Panny na niedziel sześć, także targi każdego tygodnia: ieden w niedzielę, a drugi w piątek naznaczamy wiecznemi czasy. Pozwalając pomienionym mieszczanom przerzeczone targi i iarmarki co rok i co tydzień (sine praeiudicio iednak okolicznych miast) zwyczajem innych odprawować, tak aby wszelkiego stanu ludzie do pomienionego miasteczka Włodzimierza na iarmarki i targi naznaczone z towarami swemi zieżdżali iłdżali i insze potrzeby swoje sprawowali, prócz takich, których prawo pospolite przechowywać zakazuie. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia czwartego mca czerwca roku pańskiego MDCLXVII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wiel[kiej] koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[aiest]t[at]is.

156. 1667.IV.30. Warszawa

Communicatio iuris na dobra Iakubowice al[ia]s Iakubów z przynależytościami urodz. Ianowi Kossowiczowi

[Reg. - Index, f.82; AK, s.64]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż w osobliwym mając respekcie zasługi ku nam i Rzeczyptej urodzonego Iana Kossowicza i do dalszych usług naszych chcąc go przychęcić, umyśliliśmy mu ius communicatium na dobra pewne, ¹to iest¹ Iakowlewice alias Iakubów miasteczko i wsi Mikołaiów, Ierzypole i slobody, na gruntach, do pomienionych dóbr należących, osiadłe i osiadające, w wodztwie i powiecie czerniechowskim² leżące, urodzonej Annie z Obodnego, primi urodzonego niegdy Iakuba Kielczowskiego, łowczego czerniechowskiego, secundi urodzonego niegdy Pawła

Bobrowickiego, podczaszego rawskiego, a teraz tertii voti wyżej pomienionego urodzonego Iana Kossowicza legitimaе consorti służące, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy to ius in solidum i spólne prawo lenne. Także przerweczeni oba małżonkowie tych dóbr wyżej mianowanych ze wszytkiemi gruntami, polami, rolami, borami, lasami, jeziorami, rzekami, stawami, młynami, łowy zwierzynnemi i rybniemi, z gonami bobrowemi, paszami, sianożęciami, podatkami miodowemi i pieniężnemi, pastwiskami, pasiekami, chmielnikami, karczmami, poddanemi i innemi || wszytkiemi in genere et specie okolicznościami, do mianowanych dóbr należącemi, i potomkowie ich męskiej płci, ex lumbis ipsorum descendentes, póki ich będzie stawało, trzymać i onych spokojnie prawem lennym wieczystym używać będą, i wszelakie sobie pożytki przywoździć, wyiawszy saletry i towary lesne, które bez osobliwego pozwolenia naszego robione bydź nie mogą. A gdy którykolwiek z tych urodzonych Iana i Anny z Obodnego Kossowiczów wprzódby z świata zszedł, drugi z nich żyjący tymże prawem lennym trzymać i onego zażywać będzie. Wolno im tesz będzie te dobra dać, darować, przedać, frymarczyć za pozwoleniem iednak naszym. Z których to dóbr żadnej nam ani do skarbu naszego oddawać nie powinni, kondyciom iednak o obronie zamków tamecznych, w prawie opisanym, dosyć czynić powinni będą i potomkowie ich pod ważnością tegosz prawa. Na co dla lepszej pewności ręką podpisawszy się pieczęć naszą koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXX mca kwietnia roku pańskiego MDCLXVII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XIX roku.

223v.

Ian Kazimierz, król. Locus sigilli maioris cancellariae regni. Spytek z Bużenina Pstrokoński, podkomorzy brzeski, regent kancelariej wielkiej koronnej. Stefan Hankiewicz, króla ie[go] mci sekretarz i onegoż decretów ruskich, a oraz act tych pisarz, m[anu] p[ropri]a. ||³

224

¹⁻¹ дописано над рядком.

² "w" піднято над рядком.

³ арк. 224-224v. незаповнені, далі 8 аркушів вирвано.

225 || ¹Zaczyna się rok (daj Boże szczęśliwie) od Narodzenia Chrystusa, Pana i Zbawiciela nasze[go], tysięczny sześćsetny sześćdziesiąty ósmy.

226 Za urzędu kanclerskie[go] iaśnie wielmożnego ie[go] mci pana Iana z Leszna Lesczyńskiego, kanclerza wielkiego koronne[go], wdztw wielkopolskich generała, malborskiego etc. starosty.¹ ||

²Działo się w Warszawie na sejmie walnym koronnym w sobotę przed świętem Oczyszczenia Naświętszej Panny Marijej, to jest dnia 28³ mca stycznia roku pańskiego 1668.² Za przełożeniem iaśnie wielmożnego etc. ut sup[ra]⁴.

157. 1668.I.25. Warszawa

Oblata podkomorstwa włodziimirskiego urodz. Ierzemu Wielohorskiemu, stolnikowi wołyńskie[mu]

[Reg. - Index, f.82; AK, s.65; Sig.-10, s.125]

226v. Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Słuszna rzecz, aby synowie tej ojczyzny nam i całej Rzptej dobrze zasłużeni cnot i prac swoich per gradus na urzędy i godności postępując odbierali kontentecę. Tak albowiem bardziej ad solidam virtutem et decus verum pobudzeni i podnieceni lubo per maxime ardua, contendere zwykli i od wszelakich incursij nieprzyaciół ojczyzny wielkim zaszcytem bywają. Czeka i urodzony Ierzy Piotr Wielohorski, stolnik wołyński, rotmistrz nasz, gradum honoris z ręku naszych, na który cnotą, wiarą, statecznością, męstwem dzielnym w różnych okazyach doświadczonemi cnotami krwawie zarabiał zawsze. Albowiem z dziecińskich lat prawie relicto Palladis musaeo, a poświęciwszy Marsowi imię swoją przykładem zacnych przodków swoich męłżów wielkich, w cnotach doświadczonych i iako niaśniejszym antecessorom naszym, tak całej tej ojczyźnie in toga et sago dobrze zasłużonych, w żadnej potrzebie et conflictu nie dał sobie praeripere palmam, pod którą kiedyszkolwiek miał dać quieti głowę swoją. Za nic mu było szwanki odnosić, za nic i straty niemałe niemałej ponosić substantiej, żeby tylko nam i całej Rzptej piersi swoje bydz zaszcytem pokazał. A przeto mając i teraz dobrze wiadomą iego żywą do dalszych usług woiennych ochotę i stateczność, chętnieśmy onemu urząd podkomorstwa włodziimirskiego, po śmierci urodzonego niegdy Ianusza Koziki, podkomorzego włodziimirskiego, vakuiący, do nas i dispositiej naszej przypadły, iako iednemu ze czterech, od dignitarzów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskiego powiatu włodziimirskiego woiewództwa wołyńskiego na sejmiku dla tego postanowionym candidatów obranych i nam w liście

zwyczajnie praesentowanych, dać i conferować umyśliliśmy, iakosz niniejszym listem naszym daiemy i conferuemy, tak aby pomieniony urodzony Ierzy Piotr Wielohorski tenże urząd podkomorstwa włodzimirskiego miał, trzymał i onego ze wszystkimi prawami, praerogatiuami i dochodami, do tego urzędu z prawa albo z zwyczaju dawnego należącemi, używał do ostatniego kresu życia swego albo wyższej godności dostąpienia. Co do wiadomości wszech wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, a osobliwie dignitarzów, urzędników i wszystkiego stanu rycerskiego powiatu włodzimirskiego województwa wołyńskiego donosząc, roskazuiemy onymże, aby przerzeczonego urodzonego Ierzego Piotra Wielohorskiego, męża dobrze ojczyźnie zasłużonego, a nie kogo inszego za prawdziwego podkomorzego włodzimirskiego mieli i znali, onemu z prawa i miejsca ustąpili i odpowiadali, i przy prawie, praerogatiuach, obuentiach, zdawna do tego urzędu należących, nienaruszenie zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV mca stycznia roku pańskie[go] MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskie[go] i szwedzkiegolłkiego XX roku.

227

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz i pisarz.

¹⁻¹ написано крупнішею.

²⁻² також.

³ у ркпс. підкреслено.

⁴ також.

158. 1668.I.26. Warszawa

Oblata stolnikostwa wołyń[skiego] urodzone[mu] Michałowi Kozubskie[mu], staroście lityńskie[mu]

[Reg. – Index, f.82; AK, s.65; Sig.-10, s.125]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. W wielkim to u nas było od samej szczęśliwej koronacyej naszej zawsze staraniu, żeby cnoty i zasługi synów tej ojczyzny powinny honor i godne praemia od nas odbierały przy okazji. A przeto, iako nigdy innym mężom zasłużonym na takowym skutku starania naszego¹ nie szkodziło, tak doświadczoną dobrze mając cnotę, wiarę, stateczność i męstwo urodzonego Michała Kozubskiego, starosty lityńskiego, porucznika naszej chorągwi pancernej, w różnych okazyach wojennych z wymą zdrowia i substantiej własnej wielekroć wyświadczone nam i całej

227v. Rze[czy]pospolitej, a chcąc go do dalszych takowych dla zaszczytu ojczyzny usług tym bardziej zagrzać i ochotniejszym uczynić, umyśliliśmy onemusz stolnikostwo wołyńskie po postąpieniu urodz. Ierzego Piotra Wielohorskiego, stolnika wołyńskiego, rothmistra naszego, na podkomorstwo włodzińskie wakujące, do nas i dispositiej naszej przypadłe, dać i conferować, iakosz daiemy i conferujemy tym listem naszym, tak aby przerzeczony tenże urząd stolnikostwa wołyńskiego ze wszytkiemi prawami, praerogatiwami i obuentiami, do tego urzędu zdawna de iure vel consuetudine należącemi, mieć i trzymać będzie do ostatniego kresu życia swego albo na wyższą godność postąpienia. Co do wiadomości wszech wobec i każdego zosobna, komu o tym wiedzieć należy, a osobliwie dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego woiewództwa wołyńskiego obywatelów donosząc, rozkazuujemy, aby || zwysz pomienionego urodzonego Michała Kozubskiego, a nie kogo inszego, za prawdziwego i istotnego stolnika wołyńskiego mieli i znali, onemu miejsce dawszy, z praw i praerogatyw, do tego urzędu należących, dosyć czynili dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąc rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVI mca stycznia roku pańskiego MDCLXVIII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XIX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz i pisarz.

¹ дописано над рядком.

¹Działo się w Warszawie na sejmie walnym koron[nym] w sobotę nazajutrz po święcie Oczyszczenia Naświętszej Panny Mariej, to jest dnia 3² lutego roku pańskiego 1668³.⁻¹

159. 1668.I.30. Warszawa

Nadanie prawa majdeburskie[go], herbu, targów, iarmarków miasteczku Ozdziutycze nazwanemu, w wdztwie wołyń[skim] leżące[mu]

[Reg. – Index, f.82; AK, s.65; Sig.-10, s.127]

228 Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż podany jest do akt metryki naszej wdztwa wołyńskie[go] kancellariej w. koronnej przywilej na pergaminie pisany z podpisem ręki naszej i pieczęcią tejże kancellariej w. koronnej || koron[nej], w puszcze blaszanej zawieszistej na wosku czerwonym wyrażoną, obwarowany, cały, nienaruszony i żadnemu podejrzeniu niepodległy, zawierający w sobie przywilej na prawo majdeburskie, iarmarki, targi miasteczku

Ozdiutycze nazwanemu, w wdztwie wołyń[skim] leżącemu, urodz. Stanisławowi Suchodolskiemu, łowczemu czerniechowskiemu, prawem dziedzicznym należącemu, służący. Który list słowo w słowo tak się w sobie ma:

⁴Na w imię⁴pańskie amen. Na wieczną rzeczy pamiatkę. My Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiążę lithewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, kiiowskie, wołyńskie, inflantskie, smoleńskie, czerniechowskie, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmuiemy niniejszym listem naszym wszem wobec i koźdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Do zachowania całości państw wszelakich nimasz nic skuteczniejszego nad prawo, bez którego ani natura, ani świat sam stać nie może. Szczęśliwy, bo w pokoju żywot ludzki iest, gdzie prawo, iako nieiaki hamulec, swawolej uskramia i powściąga śmiałość. Bepiecznie lub między złemi cnota zostawać może, gdy surowości win w prawie tarcza zaszcytem iej iest pewnym. Ztąd i my po wszystkie dni panowania naszego szczęśliwie przepędzone o to się najpilniej starać zwykliśmy, aby w państwach, od Boga nam i wolnego narodu tego powierzonych, najlepiej opatrzone były miasta i miasteczka takimi prawami, któreby złości wszelakiej strachem i wstrętem były, i występni na Boga i miłość bliźnego nie respektuiący powinny podług Ś. Sprawiedliwości odnosili karę. Przeto, iako nigdy na takowym nie schodziło nam staraniu, tak i teraz do słusznej urodz. Stanisława Suchodolskie[go], łowczego czerniechowskiego, rothmistrza naszego, na sejm niniejszy generalny koronny od wojska naszego koron[nego] posła, skłoniwszy się prośby, umyśliłiśmy chętnie, abyśmy miasteczku iego dziedzicznemu Ozdiutycze nazwanemu, w wdztwie wołyńskim, powiecie włodzińskim leżącemu, i wszystkim tegosz miasteczka obywatelom prawo magdeburskie pozwolili i nadali, iakosz ex plenitudine potestatis n[ost]rae regiae certaue scientia tym listem naszym pozwałamy i nadałiemy. Oddalając od tegosz mia-llsteczka wszystkie inne prawa i wszystkie iakiekolwiek zwyczaie, które zwykły prawo magdeburskie turbować i trudnić, także uwalniając pomienionego miasteczka obywatelów od wszelkiej iurisdictioni i wszelakich sądów i urzędów iako to wojewodów, kasztellanów, starostów, burgrabiów, sędziów, podsędków i innych którychkolwiek dignitarzów i urzędników koronnych, tak aby przed żadnym z tych tak w małych, iako i w wielkich, sprawach nie stawali, nie odpowiadali i pod żadną winę nie podpadali, lecz tylko przed wójtem i urzędem miasteczka tego

228v.

(salua nihilo minus appell[ati]one do własnego pana swego, to iest urodz. Stanisława Suchodolskiego, łowczego czerniechowskie[go], rothmistrza naszego, a po śmierci iego do iego successorów i dziedziców) o wszystkie excessy, występki i krzywdy, iuxta prae[scrip]tum⁵ iuris Magdeburgen[sis], sprawowali się. Pozwalamy tesz urzędowi przerzeczonego miasteczka i moc zupełną mu daiemy, wszystkie sprawy tak potoczne al[ia]s ciuiles, iako i criminalne (rozumiej) o kradzieże, mężobójstwa, cudzołóstwa, o kaleczenia znacznego i szkodliwego zapalenia, czasów i innych wszelakich złych występków podług prawa magdeburskiego sądzić, decidować i występnych, na co kto zarobił karać. Sami zaś mieszczenie tameczni z pośródka rajców (których ma być sześć z wójtem i sześć przysiężników) dwóch obrawszy godnych candidatów na każdy rok na Święte[go] Stanisława biskupa w maiu pomienionemu urodz. Suchodolskiemu i iego successorom, iako przerzeczonego miasteczka Ozdziutycza dziedzicom własnym, onych praesentować będą powinni, z których dwóch pomienionych candidatów tenze urodzony Stanisław Suchodolski i napotym successorowie iego własni, iednego burmistrza mianować będą i postanowią. Electia zaś i postanowienie także na koždy rok na pomienione święto wójta przy zwysz rzeczonym urodzonym Stanisławie Suchodolskim i każdym przerzeczonego miasteczka dziedzicu wolność i moc zupełną ma i powinna zostawać. Tegosz miasteczka publicum perpetuumque insigne, którym urząd iego listy i akty publiczne ma pieczętować, będzie takie iako iest niżej wyrażone. Collegia kupieckie i bractwa ⁶albo cechy rzemieślników w wszelakich stanowić tamże pozwalamy i postanowione we wszystkich⁶ praerogatiuach, wszystkim collegiom ll collegiom kupieckim i bractwom albo cechom, w inszych miastach i miasteczkach koronnych zostaiącym, porówniamy, i porówniane mieć chcemy. A żeby zaś tym snadniej przerzeczeni obywatele miasteczka zwysz rzeczonego Ozdziutycze prowadzić handle swoje i kupiectwa wszelakie mogli, pozwalamy im i naznaczamy wiecznemi czasy dwa targi w koždy tydzień, to iest ieden w niedziele, a drugi w piątek, iarmarki zaś na koždy rok trzy, to iest pierwszy na święto Trzech Królów ruskie⁷, al[ia]s na Wodochryscze, drugi na święto także ruskie Święte[go] Iura, al[ia]s Ś. Ierzego, trzeci zaś także na święto ruskie Wniebowzięcia Naświętszej Panny Mariej al[ia]s Zielnej po rusku na Uśpienie Przczystej Bogarodzice, w miesiącu sierpniu przypadające. Na które to targi cotygodniowe i iarmarki coroczne chcemy, aby wolno było wszelakim iakiegokolwiek narodu i kondycyej ludziom, kupcom, kramarzom, rzemieślnikom z⁸

wszelakimi rzeczami i towarami, tak do pożywienia należącemi, iako i innymi przychodzić i przyjeżdżać, i tam według upodobania wszelakie rzeczy kupować, przedawać, towary za towary odmienić, al[ja]s sztychować, i inne wszelakie rzeczy pocziwe sprawować i tractować. Wszytkim tesz i każdemu zosobna tak tam przychodzącym, przyjeżdżającym, iako i odchodzącym, i odjeżdżającym ma i powinno być wszelakie bezpieczeństwo, oprócz tych, których prawo pospolite przechowywać nie dopuszcza i zabrania, i którym społeczności z dobrymi ludźmi prawa zakazują. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia XXX mca stycznia roku pańskie[go] MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskie[go] i szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w koronnej w puszcze blaszanej zawieszanej, na wosku czerwonym wyrażonej. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz i pisarz.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *також.*

⁴ *описка замість „W imię”.*

⁵ *„ae” розмазано.*

⁶ *посередині аркуша залишена прогалина під зображення печатки.*

⁷ *„ri” частково розмазано.*

⁸ *дописано над рядком.*

¹Działo się w Warszawie w poniedziałek, nazajutrz po Niedzieli Suchej, to jest dnia 27 mca lutego roku pańskie[go] 1668².¹ || 160. 1668.II.16. Warszawa

229v.

Dobra Sirkowczyzna nazwane w wodztwie kiiowskim urodz. Konstantemu Zberkowskiemu post fata urodz. Gniazdowski[go]³

[Reg. – Index, f.82; AK, s.65]

Ian Kazimierz, z Bożej łaski etc. Oznajmujemy etc., iż krwawe ludzi rycerskich zasługi i stateczna nienaruszonej wierności przeciwko panu i ojczyźnie cnota nie tylko godności i honorów, ale tesz łaski i szcudroblivej dobroczynności naszej zawsze godne byćz rozumiemy. Iako abowiem oni męstwem i dzielnością na honor i nigdy nieustaiącą zarabiaią sławę, tak statecznością czasu przygody ojczyźnie i panu dotrzymanej wiary dokazują tego, aby do naszej szcudroblivości najpierwszy przystęp mieli. Na którą że urodzony Konstanty Zberkowski, towarzysz chorągwie naszej pancernej pierwszy, wysoce nam zaleconemi cum dispendio zdrowia i fortun

zarobił zasługami, gdy pod te złe na ojczyznę stossy tak wiele impetów nieprzyjacielskich kozackich, tatarskich, moskiewskich, szwedzkich, węgierskich statecznie wytrzymawszy, dostojęństwo maiestatu naszego, iako tesz całość ojczyzny zdrowiem swym własnym, na krwawe boje i na wielkie szwanki często odważonym, także obfitemi dóbr swych utratami zastępował. Za słuszną rzecz poczytamy, abyśmy te jego zasługi i odwagi osobliwą naszą kontentowali łaską, iakosz samym to wyświadczaiąc skutkiem pewne dobra, to jest Sirkowsczyznę, w wodztwie kiiowskim w powiecie owruckim leżące, post fata urodz. Adama Gniazdowskiego do dispositiej naszej przypadłe, onemu dać i conferować umyśliliśmy, iakosz tym listem naszym dajemy i conferujemy. Ma tedy i wolen będzie urodzony Konstanty Zberkowski, towarzysz chorągwie naszej pancерnej pierwszy, zwysz mianowane dobra Sirkowsczyzna nazwane z folwarkami, budynkami, poddanemi i ich powinnościami, z gruntami oranemi i nieoranemi, lesnemi, sianożętnemi, || sianożętnemi, borami, lasami, gajami, zaroślami, drzewem bartnym, danią miodową, jeziorami, rzekami, rzeczkami, stawami, sadzawkami, wolnym w nich łowieniem ryb, z młynami, rudami i mytem, i ze wszytkimi in genere et specie przynależnościami i przyległościami, zdawna do nich należącemi, objąwszy na się spokojnie trzymać, używać i wszelakich sobie pożytków przymnażać asz do żywota swego. Względem którego dożywocia pierwszego roku dzierżawy swojej czworaką prouentów swoich część, innych zaś po sobie następujących lat quartę duplę nazwaną na koždy rok do skarbu Rzeczyptej wnosić powinien będzie, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Ś. katolickiego we wszytkim cale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy, pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XVI mca lutego roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego XIX, szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Spytek z Bużenina Pstrokoński, regent kancelariej w. koronnej, podkomorzy brzeski, m[anu] p[ro]p[ri]a⁴.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ "w" дописано над рядком.

⁴ у ркпс. підкреслено.

¹ ²Działo się w Warszawie w poniedziałek przed świętem ś. Antoniego z Padwy wyznawce najbliższy, to iest dnia XI mca czerwca roku pańskie[go] 1668³.²

161. 1668. VI. 11. Warszawa

Quituią wielm. wdę czerniechow[skiego] z summy moskiewskiej obywatela kiiowscy

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Prot. – MK-370, f.139v.-140v. (do act ruskich)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., isz stanąwszy oblicznie przed nami i aktami niniejszemi autentycznymi metryki ruskiej woiewódtwa kiiowskiego cancellariej w. koron[nej] urodzeni Ian Suszczyński⁴ Proskura, podczaszy, Ian Olizar, podsędek, Ian Stecki, cześnik, Michał Tripolski, pisarz, ziemscy kiiowscy, Alexander Axak i Stefan Krynicki, wszyscy zdrowi będą⁵ na umyśle i cieie, odstępuiąc od iurisdictioniej i forum sobie przynależytego iakiegoszkołwiek, a do terażniejszej naszej ⁶iurisdictioniej królewskiej⁶ względem rzeczy niżej wyrażo-llnych z osobami i dobrami swemi dobrowolnie poddaiąc się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznali, iakosz terażniejszym oczywistem zapisem swoim zeznają, isz oni będąc z dekretu sądów commissiej warszawskiej obojga narodów powagą sejmu blisko przeszłego do rozdania summy, z skarbu cara ie[go] mci moskiewskiego na ukontentowanie exulum, przez wielmożnych posłów naszych wielkich koronnych i WXLith. przesłanej, formowanego, naznaczeni distributorowie, z rąk wielm. Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, woiewody i generała czerniechowskiego, bohusławskiego starosty naszego iako posła wielkiego summę złotych trzykroć sto tysięcy deductis expensis (które expensa w calculatiej od urodzonych zeznawaiących wdztwu kiiowskiemu są uczynione. Która to summa trzechkroć sto tysięcy przez dekret commissarski woiewódtwu kiiowskiemu od wdztwa czerniechowskiego iest wydzielona) w monecie twardej dobrej, takiej iakową właśnie tenże wielmożny woiewoda czerniechowski w stolicy odebrał, zupełnie odliczyli i rzetelnie do rąk swoich odebrali, a to na rozdzielenie przez ręce swoje między obywatelów rycerstwo wdztwa kiiowskiego. Z której summy, tak iako się napisało, powziętej pomienionego wielmożnego woiewodę czerniechowskiego i potomków iego wiecznie quituią, i czasy wiecznemi onego samego i successorów iego wolnym i wolnych czynią, żadnego sobie ani całemu woiewódtwu względem tak odebranej summy do przerzeczzonego wielm. woiewody czerniechowskiego i potomków iego prawa albo iakiejkołwiek praetensiej nie zostawuią, lecz cale

230v.

wolnym i wolnych czynią terażniejszym oblicznie przed aktami niniejszymi autentycznymi zeznanym zapisem. Którego dla lepszej wagi, wiary i pewności cisz wyżej mianowani urodzeni zeznawiający rękami własnymi podpisali: Ian Suszczański Proskura, podczaszy kiiowski, Ian Olizar Wołczkiewicz, podsędek ziem kiiowskich, Ian Stecki, cześnik wdztwa kiiowskiego, Michał Trypolski, pisarz ziem[ski] wdztwa kiiowskiego i commissiej, Alexander Fr. Aksak, Stephan Krynicki. Który to zapis quitantiej, tak iako wyżej urzędownie i dobrowolnie zeznany, my na żądanie strony do ksiąg terażniejszych metryki || ki naszej wdztwa kiiowskiego wpisać i z tychże wiernie słowo w słowo wyięty autentycznie wydać zezwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary etc. Działo się w Warszawie w poniedziałek etc. ut sup[ra]⁷.

¹ *напроти актума на лівому полі запис "diploma Kiiovien[si], Smolen[si] et Czerniechovien[si] palatinatib[us] serviens videatur in actis metricies regni in libro 171 sub [litte]ris SR 172 fol[io] 42"* .

^{2,2} *написано крупніше.*

³ *у ркпс. підкреслено.*

⁴ *описка замість „Suszczańskiego”.*

⁵ *дописано над рядком.*

^{6,6} *ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами «2, 1» , що визначає наступний порядок прочитання: „królewskiej iurisdicției”.*

⁷ *у ркпс. підкреслено.*

¹Działo się w Warszawie po święcie Ś. Antoniego z Padwie wyznawce najbliższą, to jest dnia 16² mca czerwca roku pań[skiego] 1668³.¹

162. 1668.VI.16. Warszawa

Quituią obywatele czerniechowscy woiewodę czerniechow- [skiego] z summy moskiewskiej

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Prot. – MK-370, f.143v.-144v. (do act ruskich)]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., isz stanąwszy oblicznie przed nami i aktami niniejszemi autentycznymi metryki ruskiej wdztwa czerniechowskiego kancellariej w. koronnej wielmożni i urodzeni Ianusz Wessel, woiewoda płocki, Ian Piaseczyński, kasztellan chełmski, Iakub Potocki, pisarz polny koronny, Piotr Chorzewski, podkomorzy nowogródzki, Ian Kosakowski, starosta wiżski, Ian Piaseczyński, starosta nowogródzki, Iakub Wojna

Orański, sędzia ziemski czerniechowski, Mikołaj Sapieha, starosta owrucki, i Jerzy Godlewski, miecznik nowogródzki, wszyscy zdrowi będąc na umyśle i ciele, od iurisdictioni i jakiegokolwiek forum sobie przynależytego względem rzeczy niżej wyrażonych natenczas odstępuiąc, a pod naszą królewską iurisdictionem ratione infrascriptorum osobami i dobrami swemi dobrowolnie poddaiąc się i onę acceptuiąc, iawnie, iasnie i dobrowolnie zeznali, iakosz terażniejszym oczywistym zapisem swoim wyraźnie przyznaią, iż oni będąc z dekretu sądu⁴ commissiej warszawskiej obojga narodów, powagą sejmu blisko przeszłego do rozdania summy z skarbu cara ie[go] mci moskiewskiego na ukotentowanie exulum, przez wielm. posłów naszych wielkich koronnych i WXLit. przesłanej, formowanego, naznaczeni distributorowie z rąk wielmożnego Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wojewody i generała czerniechowskiego, bohusławskiego starosty naszego, iako posła wielkiego summę złotych trzykroć sto tysięcy polskich, deductis expensis, które expensa sąd commissarski calculował i pro persoluto wielm. wojewodzie czerniechowskiemu przyjął i acceptował (która to summa trzechkroć sto tysięcy przez dekret commissarski województwu czerniechowskiemu i powiatowi nowogródzkiemu od województwa kiiowskiego jest wydzielona) w monecie twardej dobrej, takiej iakową właśnie tenże wielmożny wojewoda czerniechowski w stolicy odebrał, zupełnie odliczyli i rzetelnie do rąk swoich odebrali, a to na rozdzielenie przez ręce swoje między obywatelów rycerstwa wdztwa kiiowskiego i powiatu nowogródzkiego. Z której to summy, tak iako się napisalo, powziętej pomienionego wielmożnego wojewodę czerniechowskiego i potomków iego quituią i czasy wiecznemi onego samego i successorów iego wolnym i wolnych czynią, żadnego sobie ani całemu województwu i powiatowi nowogródzkiemu względem tak odebranej summy do przerzeczonego wielm. wojewody czerniechowskiego⁵ i potomków iego prawa, praetextu albo iakiejżkolwiek praetensiej nie zostawuią, lecz cale uwolnionym i uwolnionych czynią terażniejszym oblicznie przed actami niniejszemi autentycznymi zeznanym zapisem. Którego dla lepszej wiary, wagi i pewności cisz wyżej mianowani wielmożni i urodzeni zeznawaiący rękami swemi własnymi podpisali: Ianusz Wessel, wojewoda płocki, Ian Piaseczyński, kasztellan ziemie chełmskiej, Iakub Potocki, pisarz polny koron[ny], Piotr Chorzewski, podkomorzy nowogródzki, Ian Kossakowski, sta[rosta] wiżski, Ian Piaseczyński, nowogródz[ki]

231 v.

star[osta], Iakub Wojna Orański, sędzia ziems[ki] czerniechow[ski], Mikołaj Sapieha, st[arosta] owrucki, Ierzy Godlewski, miecznik nowogródzki. Który to zapis quitantiej etc. ut sup[ra]⁶.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *також.*

⁴ *дописано над рядком.*

⁵ *"w" дописано над рядком.*

⁶ *у ркпс. підкреслено.*

¹ Działo się w Warszawie w sobotę nazajutrz po święcie ŚŚ. Piotra i Pawła Apostołów, to jest dnia 30² miesiąca czerwca roku pańskiego 1668³.¹

163.1668.VI.23. Warszawa

232

Ius || Ius communicatium na wójtostwo krzemienieckie urodz. Pawłowi Hulanickiemu i Iustynie Chałajmownie, małżonkom
[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.197]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iż my mając słuszny respect na zasługi urodzonego Pawła Hulanickie[go],⁴ które nam i całej Rzptej w różnych okazyach ochotnie wyświadczał, a chcąc go tym i⁵ dalej do podobnych, których dał argumenta, zachęcić czynów, umyśliliśmy prawa dożywotniego, które mu na wójtostwo z iurisdictionią wójtowską, w mieście naszym Krzemieńcu, w wdztwie wołhyń[skim] leżącym, będące, służy i którego w possessiej zostawa małżonce iego urodzonej Iustynie Chałajmownie udzielić, iakosz niniejszym listem naszym udzielamy, tak aby cisz urodzeni Paweł Hulanicki i Iustyna Chałajmowna, małżonkowie, przerzeczone wójtostwo krzemienieckie ze wszytkiemi futorami, dworami, budynkami, rolami, polami, gruntami, placami, sianożęciami, barciami, sadami, ogrodami, rzekami, ieziorami, sadzawkami, młynami, karczmami, miarkami, gaiami, borami, lasami, chrostami, kmieciami, poddanemi, komornikami, ich robociznami, powinnościami, czynszami, dochodami, daninami, pożytkami i wszytkiemi innemi przynależnościami i przyległościami, zdawna i teraz do tegosz wójtostwa należącemi, oboie in solidum mieli i trzymali, a to każdy z nich do ostatniego kresu życia swe[go]. Obiecuiąc po nas i naiaśniejszych successorach naszych, isz ani my, ani naianiejsi successorowie nasi pomienionych urodzonych Hulanickich, małżonków, od spokojnej possessiej zwysz rzeczzonego wójtostwa nie oddalemy i nikomu do oddalenia mocy nie damy, ale

ich cale i nienaruszenie przy dożywotnim prawie zachowamy, co i niaśniejsi successorowie nasi⁶ uczynić będą powinni. Po śmierci zaś urodzonych Hulanickich, małżonków, z tegosz wójtostwa nie wprzód successorowie ich ustąpić będą powinni, asz im summa, w oryginalnych listach wyrażona albo z taxy commissarzów naszych pochodząca, cale zapłacona i odliczona będzie, prawa nasze królewskie, Kościoła katolickiego i Rzptej wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć ro-llskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXIII mea czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkiego XX roku.

232v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Spytek z Bużenina Pstrokoński, regent kancelariej w. koronnej, podkomorzy brzeski, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ навпроти рядка на правому полі запис "corr".

⁵ дописано над рядком.

⁶ також.

164. 1668.VI.30. Warszawa

Starostwo pereasławskie urodzonemu Alexandrowi Lubomirskiemu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.200]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Wrodzonej cnotie i chętnemu urodzonego Alexandra Lubomirskiego do naszej i Rzptej usługi animuszowi chcąc dać impetum, aby tym łacniej i sposobniej znacznych torem przodków swoich bono publico w ojczyźnie i na własną sobie mógł zarabiać sławę, umyśliliśmy mu starostwo nasze pereasławskie, w wdztwie czarniechowskim zostaiące, po śmierci wielmożnego rodzica iegosz, niegdy Ierzego Lubomirskiego, marszałka wielkiego i hetmana polnego koronnego przeszłego, wakuiące, do nas i dispositiej naszej przypadłe, uti gratia[m] n[ost]ra[m] primitiua dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym, tak aby tosz starostwo pereasławskie ze wszytkimi prawami, praerogatywami, z miastem Pereasławem i innemi miasteczkami, także wsiami, folwarkami, budynkami, rołami, polami, sianożęciami, lasami, borami, gaiami, chrostami, barciami, ogrodami, sadami, rzekami, ieziorami, sadzawkami,

stawami, bagniskami, młynami, karczmami, mieszczanami, ich powinnościami, poddanemi, kmieciami, ogrodnikami, komornikami, robociznami, czynszami, prouentami, dochodami, pożytkami wszelakimi i wszytkimi in genere ac specie przynależnościami, zdawna do tegosz starostwa przynależytemi, miał, trzymał i używał asz do ostatniego kresu życia swego. Obiecuiąc po nas i niaiaśniejszych successorach naszych, isz ani my, ani niaiaśniejsi successorowie nasi pomienionego urodzonego Alexandra Lubomirskiego od tegosz starostwa nie oddalemy i nikomu mocy oddalić nie damy, ale go przy całym i nienaruszonym prawie dożywotnim zachowamy, co i niaiaśniejsi llsi successorowie nasi uczynią. Względem którego dożywocia zwyczajną co rok quartę z dóbr przerzeczonego starostwa do skarbu naszego i Rzeczyptej wnosić będzie powinien, prawa nasze królewskie, Rzptej i Kościoła Ś. rzymskiego cale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej królewskiej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXX mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego XX, a szwedzkiego XXI roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[aiest]t[at]is.

'навпроти рядка на лівому полі запис "corr.".

165. 1668.VI.30. Warszawa

Włok 24¹ na uroczysku Czerkuwiszce nazwanym, w wdztwie czerniechowskim² leżące, urodz. Bazylemu Pańkowskiemu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.200]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., isz my maiąc wzgląd na zasługi urodzonego Bazylego Pańkowskiego, które nam ochotnie, odważnie, wiernie i statecznie w różnych expeditiach woiennych, nie bez uszczerbku zdrowia i wymy³ własnej substantiej, iako życzliwy syn ojczyzny wyświadczał, a chcąc w nim tesz do dalszych czynów rycerskich nieodmienną mieć i zatrzymać ochotę, umyśliliśmy onemusz, małżonce i potomkom iego męskiej tylko płci, z łoża ich idącym, włok dwadzieścia i cztery na uroczysku Czerkuwiszce nazwanym na pustoszy Wielka i Mała wieś rzeczonej, w wdztwie czerniechowskim leżącej, zostaiącym, będące, po śmierci urodz. niegdy Iana Kaweckiego, z potomkami męskiej płci zesłego, wakuiące, do naszej dispositiej przypadłe, prawem lennym dziedzicznym dać i conferować, iakosz niniejszym listem naszym

daemy i conferuemy. Za którym to prawem lennym pomieniony urodzony Bazyli Pańkowski z przereczoną małżonką swoją i z potomkami męskiej tylko płci, z łoża ich idącymi, tesz włoki wyżej mianowane ze wszystkimi młynami, barciami, ogrodami, sianożęciami, sadami, lasami, borami, stawami, rzekami, z gony bobrowemi, poddanemi, ich robociznami, daninami, czynszami i ze wszemi ogułem prouentami, pożytkami, przynależnościami, do tych włok zdawna należącemi, mieć, trzymać i używać dotąd⁴, póki potomków iego męskiej tylko płci stanie, będzie. Obiecuiemy przy tym naszym i najaśniej-||szych successorów naszych imieniem, isz ich od possessiej i spokojnego używania przereczonych włok i ich przynależności nie oddalemy i nikomu innemu oddalić nie pozwolimy, ale cale przy tym lennym prawie tak pomienionego urodz. Bazylego Pańkowskiego⁵, iako małżonkę iego i potomków męskiej płci, z łoża ich idących, póki ich stawać będzie zachowamy, co i najaśniejsi successorowie nasi uczynią. Wolno tesz będzie (za osobliwem iednak consensem i pozwoleniem naszym) temusz urodz. Bazylemu Pańkowskiemu⁶, małżonce i potomkom iego męskiej płci pomienione włoki przedać, zamienić i na wszelaki pożytek swój obrócić. Względem którego prawa lennego tak sam urodzony Bazyli Pańkowski⁷, iako małżonka iego i potomkowie męskiej płci z tychże dóbr służbę ziemską woienną równo z inszemi obywatelami tameczne[go] wdztwa odprawować i powinnościom według prawa, do zamków należącym, dosyc czynić będą, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła Ś. rzymskiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXX mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego XX, a szwedzkiego XXI roku.

233v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Stefan Hankiewicz, sek[reta]rz ie[go] kr. mci.

¹ у ркпс. підкреслено.

² "w" дописано над рядком.

³ перше „у” дубльоване у рядку і над рядком.

⁴ слово вписане замість витертого.

⁵ "w" дописано над рядком .

⁶ також.

⁷ також.

166. 1668.V.25. Warszawa

Consens ad ceden[dum] wsi Szycówki urodz. Telińskiemu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65]

234

¹Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iżeśmy pozwolili i niniejszym listem naszym pozwalamy urodzonemu Zygmuntowi Telińskiemu, dobrze nam i Rzeczyptej zasłużonemu, aby mógł prawa swego dożywotniego, na wieś Szycówka nazwana, w starostwie krzemienieckim w województwie wołyń[skim] leżąca, także i na popostwo cerkwi Wozkrzeszeńskiej służącego, zrzec się i wlewek onego in personas urodzonych² małżonków, przed którymkolwiek urzędem lldem należnym³ uczynić. Mocą którego wlewku prawnego, przed urzędem należnym uczynionego, a powagą niniejszego consensu naszego mają i wolni będą pomienioni urodzeni⁴ małżonkowie oboie in solidum mianowaną wieś Szycówkę i popostwo z poddanemi i ich powinnościami, z gruntami oranemi i nieoranemi, lesnemi, sianożętnemi, borami, lasami, gajami, chrostami, zaroślami, ieziorami, rzekami, rzeczkami, stawami, sadzawkami z wolnym w nich łowieniem ryb, także z gruntami we wsi Kołosowie, do pomienionej Szycówki należącemi, i ze wszytkiem i in genere et specie przynależnościami i przyległościami, zdawna do tej wsi należącemi, tak iako w dzierzeniu i używaniu urodz. Telińskiego były, obiąwszy na się spokojnie trzymać, używać i wszelakich sobie pożytków przymnażać, asz do żywotów swoich albo która z nich osoba dłużej żyć będzie. Obiecuiemy przy tym naszym i najaśniejszych successorów naszych imieniem, isz ani my, ani najaśniejsi successorowie nasi przerzeczonych urodzonych⁵ małżonków od spokojnej possessiej pomienionej wsi Szycówki i popostwa nie oddalemy i oddalić nikomu nie dopuścimy, lecz cale i nienaruszonie onych przy prawie dożywotnim zachowamy, tosz i najaśniejsi successorowie nasi uczynią. Względem którego dożywocia pierwszego possessiej swojej roku czworaką, nastęmpuiących zaś lat dwoiaką prowentów quartę do Rawy do skarbu koron[nego] wnieść czasu naznaczonego powinni będą, prawa nasze królewskie i Kościoła rzymskiego katolickiego i Rzeczyptej cale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXV mca maia roku pańskiego MDCLXVIII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Stefan Hankiewicz, sekretarz ie[go] królewskiej mci.

¹ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”.

² дали у ркпс. пропущено декілька слів.

³ дописано над рядком.

⁴ дали у ркпс. пропущено декілька слів.

⁵ також.

167. 1668.VI.4. Warszawa

Dobra Niehoroscza urodz. Machowskiemu¹ po śmierci urodz. Tyszkiewica

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.188]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., isz mając względ osobliwy na wierne i pracowite w odwachach wojennych zasługi urodzonego Sebastyana Machowskiego, pułkownika naszego, które nam i Rzeczyptej od wielu lat we wszytkich marsowych okazyach po te czasy oświadczaiąc i zdrowie własne po wielekroć dla całości ojczyzny odważając, nawet ciężką pogańską niewolą poniósł, za rzecz słuszną rozumiemy, abyśmy llbyśmy, że mu wszelką wdzięczność naszą królewską pokazali. Za czym uważywszy syna iego urodzonego Iana Machowskiego ojcowskich cnot i męstwa prawdziwego dziedzica, które w młodym wieku swoim w oczach swoich oświadczył, umyśliliśmy temusz urodzonemu Ianowi Machowskiemu dobra nasze Niehoroscza nazwane, w wdztwie kiiowskim leżące, po śmierci urodzonego niegdy Eustachiego Tyszkiewica, starosty naszego żytomirskiego, vakuiące i do dispositiej naszej przypadłe, dać i conferować, iakosz daiemy i conferujemy niniejszym listem naszym. Tak isz mianowane dobra Niehorosczę pomieniony urodzony Ian Machowski mocą niniejszej donatiej naszej mieć, trzymać i zażywać będzie ze wszytkimi wsiami, folwarkami, budynkami, gruntami osiadłemi i pustemi, polami, rolami, łąkami, sianożęciami, pasiekami, borami, lasami, poddanemi będącemi i zbiegłemi, ich robociznami, daniami, podatkami zdawna zwyczajnemi, karczmami, stawami, rybnikami, rzekami, młynami i zgoła ze wszytkimi należytościami, do tych dóbr z dawności przypadłemi, tak iako dawne lustratie o tych dobrach opiewaią, asz do ostatnich dni życia swego. Przyrzekaiąc za nas i naiaśniejszych następców naszych, isz od pomienionego dożywocia i wolnego z spokojnym trzymaniem dóbr tychże zażywania urodzonego Iana Machowskiego nie oddalemy ani do oddalenia

234v.

mocy nikomu nie damy, czego także najaśniejsi następcy nasi dotrzymać powinni będą. Względem której niniejszej donatjej naszej pomieniony urodzony Ian Machowski czwartą część prouentu dorocznego podług opisanja prawa pospolitego do skarbu koronnego do Rawy na czas w tymże prawie naznaczony, gdy te dobra od rebellizantskiej nawalności wolne zostaną, wnosić powinien będzie, prawa nasze i Rzeczyptej i Kościoła Ś. rzymskiego wcale zawsze zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką naszą przywilej ten podpisujemy i pieczęć koronną przycisnąć roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia IV mca czerwca roku MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego XX, szwedzkiego XXI roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]r[is].

1 "w" піднято над рядком.

168. 1668. VI. 15. Warszawa

Podstolstwo nowogródzkie urodz. Śleszyńskiemu

[Reg. – Index, f. 82v; AK, s. 65; Sig. -10, s. 191]

235

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iż || iż zalecone mając wysokie cnoty urodzonego¹ Śleszyńskiego² umyśliliśmy takową jego do dalszej usługi Rzeczypospolitej zachęcić sposobność iakosz urząd podstolego nowogródzkiego, po postąpieniu na pisarstwo ziemskie włodzimirskie urodzonego Alexandra Wojny Orańskiego, podstolego nowogródzkiego, wakujący i do dispositiej naszej przypadły, onemu dać i conferować, iakosz daiemy i conferujemy niniejszym listem naszym. Który to urząd podstolstwa nowogródzkiego tenże urodzony Śleszyński ze wszytkimi prawami, praerogatywami, wolnościami, dochodami, zdawna do tego urzędu podług prawa albo zwyczaiu należącemi, mieć, trzymać i odprawować będzie aż do ostatniego kresu życia swego albo dotąd, póki na wyższy urząd i godność nie postąpi. Co do wiadomości wszech wobec i każdego zosobna, a mianowicie dignitarzów, urzędników i wszytkiego stanu rycerskiego wdztwa czemiechowskiego i powiatu nowogródzkiego przywodząc, koniecznie mieć chcemy, aby odtąd nie kogo inszego tylko pomienionego urodzonego Śleszyńskiego za prawdziwego i słusznego podstolego nowogródzkiego mieli i znali, onemu miejsca, głosu, praecedentij, praerogatyw i obuentij, zdawna do tego urzędu z prawa albo ze zwyczaiu należących, ustąpili i a, żeby kto inszy ustąpił, starali się dla łaski naszej. Na co ten przywilej ręką naszą podpisany pieczęcią

koronną stwierdzić kazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XV mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskie[go] i szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Spytek z Bużenina Pstrokoński, podkomorzy brzeski, regent kancelariej wielkiej koronnej.

¹ пропущене ім'я.

² навпроти рядка на правому полі запис "cor".

169. 1668.VI.22. Warszawa

Conseruatia urodz. obywatelów wdztwa czerniechowskiego przy prawach ich na ośmset włok

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.202]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., isz my za wniesioną przez niektóre pp. rady nasze, natenczas przy boku naszym będące, intercessią za niektórymi stanu rycerskiego dóbr naszych Rzptej w województwie czerniechowskim dzierżawcami, nam i Rzeczyptej pod czas wojny moskiewskiej, mianowicie w obronie zamku niżańskie[go] i w innych wszelkich okazyach woennych dobrze zastużonemi, umyśliliśmy ich częścią przy prawach lennych i przywilejach ich, od ś. p[amięci] niaśnie-lljszej antecessorów onym nadanych, w używaniu i spokojnej dzierżawie włok niżej opisanych zachować i zostawić, cześcią tesz na pokorne suppliki i żądze ich łaskawy wzgląd mając w pewnych punctach prawa ich meliorować i transformować, iakosz niniejszym przywileiem naszym zostawujemy, zachowujemy, meliorujemy i transformujemy. Naprzód przy Krupiczpolu, iako się w sobie według dawnych granic i obchodów, począwszy od Hruśki rzeki przy Moczychwostach między Ostrzem i Hudaiem rzekami z borem Szyłowieckiem aż do granic białowiezkich z sześciąset i ośmią włok, także przy Łosich głowach z dziewięciądziesiąt i dwiema włokami, z których na usługę woenną pod czas wojny moskiewskiej do zamku niżańskiego przez ćwierć roku kosztem swoim żołnierza konnego stawiać powinni, a po wyszcium ćwierci roku płaca z skarbu Rzptej, iako i innym żołnierzom, zwyczajnym żołdem quarcianym iść ma. Place w Niżynie starym i ogrody pod miastem powinny im być wymierzone. Do praerogatyw i urzędów wszelkich, iako i innym synom koronnym, zarówno wolny przystęp onymże być ma. A że tego Krupiczpolu w bliskim jest sąsiedztwie Niżyn, a Czerniechów odległy, tedy tamecznych obywatelów stanu rycerskiego do obrony Niżyna iako

235v.

bliskiej fortece ordnujemy i, aby przy tej ordynaciej na zawsze zachowani byli, mieć chcemy i tym przywileiem naszym declarujemy. Z tychże dóbr, ponieważ są zawoiowane i zruinowane, natenczas, gdy da p. Bóg, do Korony przywrócone będą, dla strat i odwag swoich cisz obywatele iusz nie powinni będą, tylko ze dwudziestu czterech włok każdy z nich iednego konnego żołnierza do zamku niżyńskiego pod czas wojny moskiewskiej stawić, a to za uniwersalem wielm. wdy czerniechowskiego. Na których to ośmuset włokach ci obywatele z starami prawami i przywileiami tu na commissiej warszawskiej 1668¹ roku odprawuiącej się produkowanemi i poprzysiężonemi znajdują się. Urodzony Ierzy Godlewski, miecznik nowogródzki, z synowcem swoim urodz. Stanisławem Godlewskim we wsi Maxymówce na dwudziestu czterech włokach, pod Białemi Wieżami za Rykałówką włok trzydzieści dwie, nad rzeką Hruską między Ostrzem i Hudaiem przy Moczychwostach włok czterdzieści ośm. Urodzony Krzysztof Kolczycki, skarbnik czerniechowski, na wsi Kulczynówce włok dwadzieścia II dwadzieścia i cztery. Urodzona Marianna z Godlewa, pierwszego Krasowska, drugiego zaś małżeństwa Oleszkowska, na wsi Krasówce włok dwadzieścia cztery. Urodzony Ierzy Małachowski na włokach szesnastu, urodzony Korczewski na wsi Borkowce włok dwadzieścia cztery. Urodzony Ian Skorupski na włokach ośmiu, urodz. Ian i Piotr Szmaticowicowie na włokach dwudziestu czterech. Co się zaś do tychże nowych przywileiów, od nas różnym żołnierzom do tych ośmiset włok nadanych, tych wszytkich którzykolwiek mają pierwsze prawo, całe przy nim zachowuiemy i ztwierdzamy, iako i urodzonego Ierzego Godlewskiego przy przywileiu naszym de data IX mca marca roku MDCLXIV w obozie za Dnieprem pode wsią Szabeltaszówką na dobra Krupiczpole, Martynówkę i Rożnówkę i na inne włoki, którykolwiek na nie praw nowych nie miał. Nad to sto dziewięćdziesiąt włok na Łosich głowach urodz. Ierzemu Godlewskiemu nadaemy tym przywileiem naszym iednym słowem tych wszytkich, którzykolwiek tak stare prawa od najaśniejszych antecessorów naszych, iako i nowe, od nas nadane, mieli, całe zachowuiemy, a niektóre po części transformuiemy i melioruiemy niniejszym przywileiem naszym. Co wszytko dla tego w tym terażniejszym przywileiu wyrażamy, że pomienionym urodzonym dzierżawcom przywilej oryginalny od ś. p[amięci] najaśniejszego Zygmunta Trzeciego, pana ojca i antecessora naszego, nadany, przez

nieprzyaciela iest stracony, iednakże luboby się kiedykolwiek znalazł, każdego z nich przy tym, cośmy im teraz conferowali zachowuiemy. Które to włoki wyżej specyfikowane i opisane ze wszytkiemi przynależytościami oni sami, żony ich, dzieci i potomkowie ich męzkiego rodzaju i[egi]t[i]me, ex lumbis eorum descenden[tes], póki ich z liniej ich stawać będzie, prawem lennym wieczystem trzymać i używać będą iako dóbr szlacheckich pod prawem i wolnością szlachecką ze wszytkiemi okolicznościami i pożytkami, którekolwiek w tych dobrach natenczas są i napotym wynalezione bydź mogą (wyiąwszy iednak saletry i towary lesne, które bez osobliwe[go] pozwolenia naszego robione bydź nie mają). I będzie im wolno te dobra dać, darować, sprzedać, zamienić, frymarczyć za consensem iednak naszym. A pod czas niebezpieczeństwa, żeby zamek nižiński miał obronę, tedy powinni będą dom w zamku na placu swoim zbudować i w nim ustawicznie czeladnika albo gospodarza mieć z samopałem i innym orężem pieszemu potrzebnym, którzyby pod czas nagłej incursiej nieprzyacielskiej równo z drugimi na ścianie zamkowej dla obrony starał. A czasu iawnej wojny powinien będzie każdy konno albo pieszo dla obrony w zamku, który od nas i od Rzeczyptej z zwyczaju wojennego wszelaką munitią opatrzony bydź ma, zo-llstawać. A ieśliby sam obecnie bydź nie mógł, tedy ma tak dobrego szlachcica albo obywatela iako sam zostawić, czyniąc temu dosyć pod nieważnością prawa swego. A mimo to żywności na pułroka w spiżarni swojej w zamku ustawicznie mieć będzie. A nad to żadnej powinności pełnić ani żadnych podatków z tych dóbr dawać i rachunku nam i successorom naszym on i potomkowie ich męzkiego rodzaju czynić nie będą powinni. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną iest przyciśniona. Dan w Warszawie dnia XXII mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XX roku.

236v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]a³.

¹ у ркпс. підкреслено.

² також.

³ також.

170. 1668.VI.26. Warszawa

Consens urodz. Oleszkowskiej ad ceden[dum] z prawa lennego na 24^l włoki we wsi Krasówce

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.202]

237 Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., iżeśmy zezwolili i dopuścili, iakosz zezwalamy i dopuszczamy tym listem naszym urodzonej Annie Mariannie z Godlewa, pierwszego Krasowskiej, a terażniejszego małżeństwa Oleszkowskiej, aby mogła ze wszytkiego i zupełnego prawa swego lennego sobie na dwadzieścia i cztery włoki, we wsi Krasówce na Krupiczpolu leżące, w wdztwie czarniechowskim będące, należące, ustąpić i tosz prawo lenne na osobę urodz.² przenieść i wlać. Które to ustąpienie i prawny wlewek, iako tylko przed actami któremikolwiek autentycznymi koronnymi uczynione i zeznane będzie, my ie za ważne mieć będziemy iako te, które za tym consensem naszym odprawione będzie. Mocą którego ustąpienia i tego consensu naszego przerwczony urodz. cessionarz przerwczone włoki ze wszytkimi przynależnościami trzymać, dzierżać i onych spokojnie zażywać będzie tymże prawem lennym wieczystem. Obiecuiać po nas i najaśniejszych następcach naszych, isz pomienion[ych] urodz. cessionar[zów] od spokojnej dzierżawy i używania przerwczonych włok nie oddalemy, ale go cale i nienaruszenie przy prawie iego lennym wieczystym i wlewku prawnym llwnym zachowamy, powinnościom iednak, w prawie lennym opisanym, we wszytkim dosyć czynić ma, prawa nasze królewskie, Rzeczyptej i Kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary i pewności niniejszy przywilej, ręką naszą podpisany, pieczęcią koronną ztwierdzić roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVI mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polkiego i szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Steph[anu]s Hankiewic, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]r[is].

¹ у ркпс. підкреслено.

² далі пропущено ім'я і прізвище.

171. 1668.VI.26. Warszawa

**Consens urodz. Godlewskim, małżonkom, ad ceden[dum] z
prawa lennego na 32¹ włoki na Krupiczpolu w wdztwie
czerniechowskim²**

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.202]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc., iżeśmy pozwolili i dopuścili, iakosz tym listem naszym pozwałamy i dopuszczamy urodzonym Ierzemu Godlewskiemu, miecznikowi nowogródzkiemu, i urodzonej Krystynie z Czarcze, małżonkom obiema, aby mogli z całego i zupełnego prawa swego lennego, sobie na trzydzieści i dwie włoce na Krupiczpolu za Rożnówką pod Białemi Wieżami, w wdztwie czerniechowskim leżące, służące, ustąpić i tosz prawo lenne na osoby urodzonych Andrzeia Machczyckiego, Kazimierza Trzińskiego, Ianow z Maziów dwóch braci stryiecznych Godlewskich, Szymona Grzybowskiego i Stanisława Świdzińskiego przenieść i prawny wlewek uczynić. Które to prawo lenne i ustąpienie, iako skoro przed actami któremikolwiek authenticznymi koronnymi uczynione i zeznane będzie, my ie za ważne mieć będziemy, iako to które za nastąpieniem tego consensu naszego uczynione będzie. Mocą którego ustąpienia i prawnego wlewku za consensem naszym przerzeczoni urodzeni cessionarii zwysz wspomniane włoki ze wszytkimi przynależytościami trzymać i onych używać będą tymże prawem lennym wieczystym. Obiecuiąc po nas i niaśniejszych następcach naszych, isz wspomnionych urodzonych cessionarios od używania i spokojnej dzierżawy przerzeczonych włok nie oddalemy i nikomu do oddalenia władze nie damy, ale ich cale i nienaruszenie przy prawie lenny[m] wieczystym zachowamy, powinnościom iednak o prawie lennym opisanym we wszytkim dosyć czynić maia, prawa nasze królewskie³, Rzptej i kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną iest przyciśniona. Dan w Warszawie dnia 11 XXVI mca czerwca roku pańskiego MDCLXVIII, panowania naszego polskiego i szwedzkiego XX roku.

237v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci wielkiej koronnej.
Steph[anu]s Hankiewicz, secr[etariu]s reg[iae] m[ai]es[t]r[is].

¹ у ркпс. підкреслено.

² "w" піднято над рядком.

³ також.

¹Działo się w Warszawie nazajutrz po święcie Podniesienia ś. Krzyża, to jest dnia 15² mca września roku pańskiego[go] 1668³.¹
172. 1668.IX.14. Warszawa

Miecznikostwo nowogródzkie urodz. Machnickiemu, żołnierzowi

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65]

Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc., isz podany jest do akt metryki naszej kancelariej w. koronnej przywilej na papierze pisany, ręką naszą królewską podpisany i pieczęcią teje kancelariej koron[nej] stwierdzony, od nas urodz. Machnickiemu Andrzejowi na urząd ziemski miecznikostwa nowogródzkiego po postąpieniu urodz. Ierzego Godlewskiego na wyższy urząd województwa czarniechow[skiego] chorążtwa wakuiący, łaskawie nadany, zdrowy, cały i niwczym nienaruszony. Który się tak w sobie ma:

238 Ian Kazimierz, z Bożej łaski król polski, wielkie xiąże litewskie, ruskie, pruskie, mazowieckie, żmudzkie, inflant[skie], smoleń[skie], czarniechow[skie], a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym komu to wiedzieć należy. W takowej są u nas consideratiej urodzonego Andrzeia Machnickiego wojenne merita, że żadnej nie chcemy opuszczać okazyej, której byśmy łaski i szcudroblności naszej nie mieli wyświadczyć dowodów. Zaczym umyśliłiśmy mu urząd miecznikostwa nowogródzkiego, za postąpieniem urodzonego Ierzego Godlewskiego na chorążtwa czarniechowskie wakuiący, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem naszym. Który to urząd II to urząd miecznikostwa nowogródzkiego tenże urodzony Andrzej Machnicki ze wszytkimi praerogatywami i obuentiami, do niego z prawa i zawziętego zwyczaju należącemi, trzymać, zażywać i on sprawować będzie asz do ostatniego kresu życia swego, albo do iakiegokolwiek wyższego urzędu lubo godności dostąpienia. Co do wiadomości wszech, a mianowicie dygnitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego wdztwa czarniechowskie[go]⁴ powiatu nowogródzkie[go] obywatelów dowodząc, mieć chcemy, aby wspomnionego urodzonego Andrzeia Machnickiego odtąd za własnego i prawdziwego miecznika nowogródzkiego mieli i znali, i onego przy miejscu, praerogatywach, obwentiach, urzędowi temu służących, zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna jest przyciśniona. Dan w Warszawie dnia XIV mca września roku pańskiego MDCLXVIII, panowania nasze[go] polskiego i szwedzkiego XX roku.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koronnej. Spytek na Bużeninie Pstrokoński, regent kancelariej w. koronnej, podkomorzy brzeski.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ "w" піднято над рядком.

173. 1668.IX.13. Warszawa

Chorażtwo czerniechowskie post quemuis impossessionatum urodz. Godlewskiemu, miecznikowi nowogródzkiemu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65]

Ian Kazimierz etc. Oznajmuiemy etc. Wysokie urodzonego Ierzego Godlewskiego, miecznika nowogródzkiego, w wielu okazyach woiennych uważiając merita, umyśliliśmy mu chorażtwo wdztwa czerniechowskiego, post impossessionatos et nullo iure pos[ses]sores vakuiące, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy tym listem naszym. Które to chorażtwo czerniechowskie pomieniony urodz. Ierzy Godlewski ze wszystkimi praerogatywami, prawami i obuentiami, do tegosz urzędu z prawa i zawziętego zwyczaiu należącemi, trzymać, mieć, zażywać i onoż sprawować będzie asz do ostatniego kresu życia swego, albo do iakiego większe[go] urzędu lub tesz godności dostąpienia. Co do wiadomości wszzech, a mianowicie dygnitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego wdztwa czerniechowskiego obywatelów przywodząc, żądamy i mieć chcemy, aby odtąd pomienionego urodzone[go] Ierzego Godlewskiego za własnego i prawdziwego chorażęgo czerniechowskiego mieli i znali i onego przy II miejscu, praerogatywach i obuentiach, temu urzędowi służących, zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna jest przyciśniona. Dan w Warszawie dnia XIII mca września roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego i szwedzkie[go] XX roku.

238v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci w. koron[nej]. Spytek na Bużeninie Pstrokoński, regent kancel[ariej] w. koron[nej], podkom[orzy] brzeski.

174. 1668.IX.1. Warszawa

Dobra wsi Sunorowsk i Czubarów i innych, w wdztwie czerniechow[skim] w powiecie Nowogródka Siewierskie[go] wakujące, prawem lennym urodz. regentowi kancell[ariej] w. koron[nej], podkom[orzemu] brzeskie[mu], małżonce i potomkom ie[go] Pstrokońskim

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65]

239 Ian Kazimierz etc. Oznajmujemy etc. Wiele ztąd dostoieństwu naszemu królewskiemu chwały i ozdoby przybywa, gdy optimi tej Rzeczyptej ciues należytą za swoje merita odbieraiąc szczodrobliwości naszej kontentecę i sami do dalszych chwalebnych czynów pobudzeni alacriores zostaią i innym do chwalebnie[go] czynienia pobudką bywaią. Na takową u nas przychodzą aestimę wysokie urodz. Spytka z Bużenina Pstrokońskie[go], podkomorzego brzeskiego, regenta kancellariej w. naszej koron[nej], merita, które nam i Rzeczyptej w różnych tam in toga, quam in sago okazyach, in toga tak wiele poselskich non minus dextre, quam prudenter na sejmach functij, iako i na inszych publicznych aktach w walnych Rzptej sprawach i trudnościach commissarskie munia obeundo, in sago zaś w różnych expeditiach woiennych, osobliwie pod czas expeditij kozackich i tatarskich, iako i pod czas szwedzkiej blisko przeszlej wyświadczał, i teraz przy boku naszym illu[st]rata fide mężnie i odważnie zdrowiu i substantiej swojej nie folgując continuato wyświadczać studia nie przestaię. Które to merita i równa przezacnemu starożytnemu urodzeniu cnota iako przyzwoitego od nas potrzebuie lltrzebuie zawdzięczenia, tak na pamięć przywodzi, abyśmy w podaiących się okazyach królewską naszą onemu wyświadczyli łaskę i onej zadatkami onego i dom iego ardentius sobie w potomne wieki obowiązali. Ktorą przy tej okazyej wyświadczaiając, umyśliliśmy onemu, małżonce i potomkom iego męskiej płci, ex lumbis ipsius l[egi]time descendentibus, wsi Sunorowsk i Czubarów nad rzeką Sudostią, wieś Mutyn nad rzeką Semem nazwane po śmierci urodzonych Iana i Remogiana Wiśniowskich, synach urodz. niegdy Adama Wiśniowskiego, sędziego ziemskiego nowogródzkiego, wies Białokopytów i część wsi Sobieczewa po śmierci urodz. Augustyna Mogilnickiego, wies Koczarówkę po śmierci urodz. Gabryela Iaślikowskiego, wies Faiowsczyzną po śmierci urodz. Macieia Stachurskiego rzeczone, w wdztwie czerniechowskim¹, w powiecie nowogródka siewierskiego leżące, do szafunku i dispositiej naszej przypadłe, dać i

conferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym prawem lennym wieczystym. Którego mocą przereczony urodzony Spytek z Bużenina Pstrokoński, podkomorzy brzeski, regent kancelariej w. naszej koronnej, z małżonką i potomkami męskiej płci [legi]timis pomienione wsie Sunorowsk, Mutyn, Białokopytów, część Sobieczewa, Koczarówkę i Faiowszczyznę, w wdztwie czerniechowskim, w powiecie nowogródka siewierskiego leżące, ze wszystkimi polami, rolami, łąkami, gruntami, budynkami, folwarkami, dworami, lasami, puszcami, zaroślami, sadzawkami, stawami, jeziorami, rzekami, potokami, karczmami, młynami, pasiekami, futorami, sianożęciami, z spławami bobrowemi, owczarniami, barciami, poddanemi, ich czynszami i robociznami, i ze wszystkimi innemi przynależnościami, przypadłościami i przyległościami, tudzież pożytkami i dochodami wszelkimi, zdawna do tych wsiów należącemi, mieć, trzymać, zażywać będzie prawem lennym wieczystym. Obiecuiąc to onemu po nas i niaiańszych successorach naszych, isz ani my, ani niaiańsi successorowie nasi przereczonego Spytka Pstrokońskiego, podkomorzego brzeskie[go], regenta kancelariej w. naszej koronnej, z urodzonemi małżonką i potomkami iego [legi]timis męskiej płci, póki ich tylko stawać będzie, od spokojnej possessiej przereczonych wsiów nie oddalemy i oddalić nikomu nie dopuścimy, ale cale i nienaruszenie onego, małżonkę i potomków iego przy tym lennym prawie wieczystym zachowamy, tosz i niaiańsi successorowie nasi uczynią. Względem którego lennego prawa wieczystego powinnościom tym, którym tameczni obywatele podług prawa ex antiquo podlegaia, podlegać i oni powinni, prawa nasze królewskie, Kościoła rzymskie[go] katolickiego i Rzeczyptej wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej ²wiary i wagi² przy II podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Dan w Warszawie dnia pierwszego mca września roku pańskiego MDCLXVIII, panowania królestw naszych polskiego XX, a szwedzkiego XXI roku.

239v.

Ian Kazimierz, król. Miejsce pieczęci kancelariej mniejszej koron[nej]. Ian Wołowski, warmiń[ski] i chełmiń[ski] kanonik, sek[reta]rz i.k.m. Stefan Hankewic, króla ie[go] mci sekr[etarz] i onegoż decretów ruskich, a oraz akt tych pisarz, m[anu] p[ropri]a.1³ 240

¹ "w" піднято над рядком.

²⁻² ці слова у ркпс. послідовно позначені цифрами «2, 1», що визначає наступний порядок прочитання „wagi i wiary”.

³ арк. 240 – 240v. незаповнені.

241 ||¹Następują akta za panowania króla i. mci Michała, z Bożej łaski króla polskiego, wielkiego xiążęcia litewskiego, ruskiego, pruskiego, mazowieckiego, żmudzkiego, inflantskiego, wołyńskiego, kiiowskiego, podolskiego, podlaskiego, smoleńskiego, siewierskiego i czerniechowskiego.

 Za urzędu pieczętarskiego iaśnie wielmożnego i. mci pana Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwyższego kanclerza koronnego, generała wielgopolskiego, malborskiego starosty, także przewielebnego w Bogu ie[go] mci xiędza Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, opactwa andrzeiowskiego administratora.

241v. Począwszy od roku pańskiego 1669 aż do roku 1673. ||²

242 || Działo się w Krakowie na sejmie szczęśliwej koronaciej króla ie[go] mci we wtorek po święcie Ś. Michała Archaniola najbliższy, to jest dnia pierwszego mca października roku pańskiego tysiąc sześćset szesdziesiątego³ dziewiątego.¹

 Za sprawa i przełożeniem iaśnie wielmożnego ie[go] mci pana Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwyższego kanclerza koronnego, generała wielgopolskiego, malborskiego etc. starosty.

175. 1669.IX.30. Kraków

Podstolstwo wołyńskie urodzonemu Żółkiewskiemu po urodzonym Hulewiczu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.123-v.]

 Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski⁴, pruski, mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podolski, inflantski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy niniejszym przywileiem, komuby o tym wiedzieć należało. Rząd i sprawowanie tej Rzeczypospolitej z woli Bożej i z wolnych obojga narodu głosów na się wzięwszy, te oraz przed się bierzemy studium, aby bene meriti patriae ciues za odważne zasługi swoje debitam od nas odbierali gratitudinem. Między którymi znajdujemy urodzonego⁵ Żółkiewskiego, rotmistrza piechoty naszej węgierskiej, za antecessorów naszych w różnych woiennych okazjach (cum detrimento vitae fortunarumque suarum) dobrze zasłużonego, który w wrodzonej ku domowi naszemu królewskiemu nie ustaiąc ochocie swojej i ku ojczyźnie dalszej życzliwości, i teraz na usłudze naszej constanter perseueruie. Chcąc tedy i dawniejsze zasługi onego za antecessorów naszych oświadczone Rzeczypospolitej pańską naszą nadgradzać munificentią, a do dalszych naszych i Rzptej tym

chętniejszym uczynić, umyśliliśmy mu urząd podstolstwa wołyńskiego post decessum urodz.⁶ Hulewicza dać i conferować, iakosz niniejszym listem przywileiem naszym ze wszytkiem do tego urzędu antiquitus i ad prasens należącemi praerogatiwami i obuentiami daiemy i confe ll conferuiemy, aż do żywota iego albo do dostąpienia wysszej godności iakiej. Co do wiadomości wszem wobec i każdemu zosobna, osobliwie iednak wszytkim obywatelom wołyńskim przywodząc, chcemy mieć i rozkazuiemy, abyście pomienionego urodzonego⁷ Żółkiewskiego, rotmistrza piechoty naszej węgierskiej, za własnego i prawdziwego podstolego wołyńskiego, mieli, znali i poważali, miejsca, władze i praerogatiw, do tego urzędu zdawna należących, spokojnie zażywać dopuszczali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie na sejmie szczęśliwej koronaciej naszej dnia XXX miesiąca septembra roku pańskiego MDCLXIX, panowania naszego pierwszego roku.

Michał, król. Miejsce pieczęci wielkiej kancelariej koronnej.

¹⁻¹ написано крупніше.

² арк. 241v. незаповнений.

³ описка замість „sześćdziesiątego”.

⁴ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”.

⁵ пропущене ім'я „Michala Stanisława”.

⁶ пропущене ім'я „Jana”.

⁷ пропущене ім'я „Michala Stanisława”.

¹ Działo się w Krakowie na sejmie szczęśliwej coronaciej króla ief[go] mci we czawtek² przed świętem ŚŚ. Szymona i Iudy Apostołów najblisszy, dnia 24 miesiąca października roku pańskiego 1669.¹

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielm. i. mci pana Jana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwysszego kanclerza kor[onnego], g[e]n[er]ała wielgopolskiego³, malborskiego etc. starosty.

176. 1669.X.19. Kraków

Klucznikowstwo luckie po śmierci urodz. Zahorowskiego urodzon[emu] Wielohorskiemu

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.136v.-137]

⁴ Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski etc. Oznajmuiemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Wiadome nam są cnota, rostopność, wiara urodzonego⁵ Mikołaiia Wielehorskiego, które niaiśniejszemu antecessorowi naszemu i Rzeczypospolitej w

różnych expediciach wojennych mężnie i statecznie oświadczał. Tedy, chcąc go do dalszych łaską naszą królewską podobnych zachęcić usług, umyśliliśmy mu na tym (daj Boże szczęśliwym) panowania naszego początku urząd klucznikowstwa łuckiego // łuckiego w wdztwie wołyńskim, po śmierci urodz. Mikołaja Zahorowskiego, klucznika łuckiego, wacuiący, do naszej dispositiey królewskiej przypadły, także wieś Kołczyn rzeczoną, w tymże województwie wołyńskim leżącą, dać i conferować, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym listem naszym. Który to zwysz rzeczony klucznikowstwa urząd i wieś Kołczyn, do tegosz klucznikowstwa zdawna należącą, przereczony urodzony Mikołaj Wielohorski ze wszytkimi prawami, praerogatiwami, wolnościami, dworami, budynkami, rolami, polami, gumnami, browarami, młynami, karczmami, pastwiskami, łąkami, borami, lasami, gajami, chrostami, sadami, ogrodami, sadzawkami, rzekami, barciami, poddanymi, kmieciami, ogrodnikami, komornikami, ich robociznami i powinnościami, czynszami, prowentami, obuentiami, daninami, pożytkami i innymi wszelkimi tak do urzędu klucznikowstwa, iako i do wsi iego, zdawna i teraz należącymi, będzie miał i trzymał do ostatniego kresu życia swego, prawa nasze, Rzptej i Kościoła katolickiego in toto zachowuiąc. Co do wiadomości wszech wobec i każdego zosobna, a osobliwie wielmoż[nych] urodz. dignitarzów, urzędników i wszytkich wdztwa wołyńskiego stanu rycerskiego obywatelów donosząc, mieć chcemy i rozkazuiemy, aby zwysz rzeczonego urodz.⁶ Mikołaja Wielohorskiego za prawdziwego i istotniego klucznika łuckiego, a nie kogo inszego i mieli, i znali, onemu z praw, wolności, praerogatiw i obuentiej ustąpili, i onego przy pomienionej wsi Kołczyn nazwanej, do tegosz urzędu należącey, cale i nienaruszenie zachowali. Na co dla lepszej wiary ręką naszą podpisuiemy i pieczęć koronną przyciśnąc roskazaliśmy. Działo się w Krakowie dnia XIX miesiąca października roku pańskiego MDCLXIX, panowania naszego pierwszego roku.

Michał, król. Miejsce pieczęci wielkiej kancelariey koronnej.
Hieronim Pinocci, i. kr. mci sekretarz, m[anu] p[ro]pria].

¹ написано крупніше.

² описка замість "we czwartek".

³ "o" у кінці слова підняте над рядком.

⁴ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”.

⁵ "o" у кінці слова підняте над рядком.

⁶ дописано над рядком.

¹Działo się w Krakowie pod czas sejmu generalnego koronnego szczęśliwej coronacyj i.k.mci we śrządę po święcie Wszystkich ŚŚ. nablisszą, to iest dnia szóstego miesiąca listopada roku pańskiego 1669².¹

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielm. i. m. p. Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego etc.

177. 1669.X.30. Kraków

Zachowanie urodz. Suszczańskiego przy possessiej dóbr Obarowa i Grodka

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Sig.-10, s.204; Wpis – MK-209, f.150-v.]

³Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podolski, podlaski, inflantski, smoleński, || smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż my, mając wzgląd na zasługi urodzonego Iana Suszczańskiego Proskury, podczaszego kiiowskiego, w różnych okaziach wojennych wyświadczone, i one łaską naszą królewską chcąc iemu zawdzięczyć, umyśliliśmy go przy prawie, które iemu samemu od niaśniejszego Iana Kazimierza, antecessora naszego, na dobra Obarów, Grodek ze wszystkimi przynależnościami i okolicznościami, do archimandriej pieczarskiej służącymi, służyć, zachować i przy całej i zupełnej tychże dóbr possessiej zostawić, iakosz zachowujemy i zostawujemy tym przywilejem naszym. Mocą którego wolno iest przerweczonemu urodz. Ianowi Suszczańskiemu Proskurze pomienione dobra ze wszystkimi przynależnościami, przyległościami mieć, trzymać, zażywać dotąd, póki realnej dóbr swych dziedzicznych, w województwie kiiowskim a powiecie żytomirskim leżących, nie otrzyma possessiej i do nich przywrócony nie będzie, tak iednak, aby podług pierwszego przywileiu tych dóbr nie pustoszył, owszem iako najlepiej conserwował. Obiecuiąc to po nas i niaśniejszych successorach naszych, iż przerweczonego urodz. Iana Suszczańskiego Proskury od pomienionych dóbr possessiej nie oddalemy, ale go całe i nienaruszenie przy tychże prawach zachowamy, co i niaśniejsi successorowie nasi uczynią. Co do wiadomości wszystkich, osobliwie iednak urzędów i zwierzchności, pod których iurisdictionią te dobra zostaią, przywodząc, po nich to mieć chcemy i rosказujemy, aby pomienionego urodzonego Iana Suszczańskiego Proskurę przy tymże prawie naszym nienaruszenie zachować, żadnej mu trudności w possessiej nie czyniąc dla łaski naszej, prawa nasze królewskie,

243v.

Rzptej i Kościoła katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary przy pieczęci koronnej ręką własną podpisaliśmy się. Działo się w Krakowie pod czas sejmu szczęśliwej coronaciej naszej dnia XXX miesiąca października roku pańskiego MDCLXIX, panowania naszego pierwszego roku.

Michał, król. Miejsce pieczęci wielkiej cancellariej koronnej. Spytek na Bużeninie Pstrokoński, regent cancellariej wielkiej koronnej, podkomorzy brzeski, m[anu] p[ropri]a.

¹ *написано крупніше.*

² *у ркпс. підкреслено.*

³ *на правому полі навпроти рядка запис „corr.”.*

¹Działo się w Krakowie w sobotę przed świętem Ofiarowania Naświętszej Panny Marijej nablisszą, to iest dnia 23 miesiąca listopada roku 1669.¹

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielm. i.m.p. Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwyszczego kanclerza koronnego, generała wielgopolskiego, malborskiego etc. starosty.

178. 1669.XI.23. Kraków

244

Iarmarki || Iarmarki miasteczku Targowicy

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.189-v.]

²Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Czułości i dobroczynności królewskiej rzecz przyzwoitą bacząc pomnażać dobro poddanych i fortuny ichże snadnie, skłoniliśmy się do tego za instantią, do nas przez wielmoż[nego] Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, wojewodę generała czerniechowskiego, wniesioną, abyśmy miasteczka iego dziedzicznego Targowica nazwanego, w wdztwie wołyńskim, powiecie łuckim leżącego, urzędowi i wszytkiemu pospolstwu iarmarki nadali i nazaczyli troiakie w rok. Pierwszy tedy iarmark odprawować się będzie w tydzień po Zielonych Świętkach, drugi - w tydzień po święcie Świętego Ilego, trzeci - po Świętym Łuce także w tydzień podług kalendarza ruskiego, bez przeszkody iednak poblisszych miast i miasteczek. Na które to iarmarki do pomienionego miasteczka wolno będzie wszelkiego narodu kupcom i innego stanu ludziom³ przyjeżdżać, tamże towary obmieniać i inne sprawy poczciwe, i contracty odprawować pod wolnością i bezpie-czeństwem, prawem pospolitym przyjeżdżaiącym i wyjeżdżaiącym na iarmarki

warowanymi takich tylko nie przypuszczając, których i prawa popolite od spółkowania z dobrymi oddzielaia i onego zabraniaia, prawa iednak nasze, Rzptej i Kościoła katholicznego rzymkiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się własną podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Krakowie dnia XXIII miesiaca listopada roku pańskiego MDCLXIX, panowania naszego pierwszego roku.

Michał, król. Miejsce pieczęci wielkiej kancelariej koronnej.
Bogusław Leszczyński, regent koronny.

¹ *написано крупніше.*

² *на правому полі навпроти рядка запис „corr”.*

³ *”т” підняте над рядком.*

¹ Actum Cracouiae feria sexta in vigilia festi sancti Andreae apostoli die scilicet vigesima nona mensis Nouembris anno Domini 1669.¹

Ad relatio || Ad relationem ill[ust]r[iss]imi d[omi]ni Ioannis comitis de Leszno Leszczyński, supremi cancellarii regni, g[e]n[er]alis maioris Poloniae, Mariaeburgensis etc. capitanei. 244v.

179. 1669.XI.26. Cracoviae

Oblata priuilegii super bona exulibus incolis palatinatum pro reclinatoriis collata

[Reg. – Index, f.82v; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.209-210]

² Michael, dei gratia rex Poloniae etc. Significamus etc. Quod veniens personaliter ad acta metricae regni cancellariae maioris g[e]n[er]osus Adam[us] Burckacki, iudex terrestris Nouogrodensis, et pro proxime praeteritis comitiis regni g[e]n[er]alib[us] felicit coronationis nostrae nuntius terrestris Czerniechouien[sis], obtulit ad actis ingrossandum literas priuilegii n[ost]ri infrascriptas, manu nostra subscr[ipt]as et sigillo regni cancellariae maioris communitas, sanas, saluas, illaesas, omnique suspicionis nota carentes, petens easdem suspici. Quarum quidem l[itte]rarum tenor de verbo ad verbum sequitur talis:

Michael, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Samogitiae, Kiiouiae, Vołhiniae, Podlachiae, Podoliae, Liuoniae, Smolensciae, Seueriae, Czerniechouiaeque. Significamus p[rae]sentibus literis nostris quorum interest uniuersis et singulis. Quod cum reip[ubli]cae tot tantisque bellorum incommodis quassatae respirium aliquod habere, pacemque siue

inducias cum magno Moschouiae duce inire interesset, quo per commissarios conclusa pars regni trans fluuium Boristhenem sit[a], videlicet palatinatus Czerniechouien[is], magnaue pars Kiiouiensis ad annos tredecim imperio Moschouitico adiuncta est, ac proinde datum est a ser[enissi]mo rege Ioanne Casimiro, antecessore n[ost]ro clarissimo, p[rae]fatorum Kiiouien[sem] et Czerniechouien[sem] pal[atina]tum cum districtu Nouogroden[si] incolis exulibus diploma, quod deinde in comitiis regni g[e]n[er]alibus constitutione anni millesimi sexcentissimi sexagesimi septimi roboratum, nouellaque constitutione felicitis electionis nostrae et insuper iuramento nostro inter pacta conuenta cum ordinibus regni inita confirmatum. Hoc itaque diploma ad executionem deducentes, bona nostra regalia inferius nominata omnia dictis incolis eorundem palatinatum tenentis sortis, quorum bona in partes Moschouiticae auulsa sunt, suntque mere exules, in vim reclinatoriorum damus et assignamus. Ac praecipue scultetiam desertam in villa Duninow in palatinatu Bresten[si] Cuiuien[si] capitaneatu Koualien[si] morte Niemoiewskie vacantem, villam Iwanowice in palatinatu Cracouien[si] districtu Krzepicensi morte g[e]n[er]osi Casimiri Gosławski, aduocatiam in villa Borkow morte g[e]n[er]osae Kozuchowska, villam Słonsk in pala II in palatinatu et districtu Iunivladislauien[si]³ morte g[e]n[er]osae Annae Niemoiewska, villam Sawda in palatinatu Culmen[si] districtu Brodnicen[si], officinam ferrariam in villa Olszowka ad cap[ita]neatum Ostrołęcensem spectantem, morte g[e]n[er]osi Valeriani Brzoska, villam Głowienki morte g[e]n[er]osi Doruchowski, villam Kladniow in palatinatu Vołhyniae districtu Włodzimiriens[is], aduocatiam in oppido Pierzchnica ad capitaneatum Szydłouien[sem] pertinentem morte g[e]n[er]osi Christophori Lanckoronski, aduocatiam in villa Smolnica in districtu Praemisliens[is] morte g[e]n[er]osi Georgy Terlecki, aduocatiam in villa Minowka in districtu Praemisliens[is], villam Kikuł in terra Dobrinen[si] morte g[e]n[er]osi Stachurski, villam Sielce in terra gostinensi morte eiusd[em], sortem in villa Opląpy in palatinatu Vołhyniae cap[ita]neatu Coulensi, aduocatiam in villa Łąka morte g[e]n[er]osi Raphaelis Iastkmanicki, aduocatas in villis Kazum et Mokotow in pal[atina]tu Masouiae morte n[ob]i[is] Bartholomei Strzalinski, venatoris aulae n[ost]rae, villas Dragnia, Podsiola et Wierzbie in palatinatu Sandomiriens[is] cap[ita]neatu Szydłouien[si], morte g[e]n[er]osi Alexandri Ossowski. Hoc etiam

supranominatorum⁴ pal[atina]tuum incolis praesenti priuilegio nostro cauemus, quod si aliquem ex iisdem mori contigerit, tunc successor ex sanguine defuncti proximior sorte antecessoris sui vigore huius priuilegii n[ost]ri, absque altero seorsiuo priuilegio ad tempus antecessori suo praefixum et designatum, gaudebit et utifruetur cum ea insuper declaratione. Ut quidquid a die abdicationis regno per ser[enissi]mum regem, antecessorem nostrum clarissimum, factae ad datam praesentis priuilegii ex vacantibus intercessit et priuilegium aliquod emanauit, haec omnia pro irritis et inanibus declaramus et cassamus praefatisque donatariis nostris exulibus p[rae]senti priuilegio assignatum. Quod si eadem bona census annui prouentum triginta millium florenor[um] Polon[icorum] non adaequauerat ex occurrentibus ad dispositionem nostram primis vacantibus subpleuimus. Liberum⁵ igitur ab hinc licitumque erit praenominatis incolis supraspecificata bona in realem et actuaalem possessionem apprehendere illisque utifruui cum omnibus agris, pratis, campis, siluis, stagnis, fluuiis, piscinis, molendinis, tabernis, structuris, aedificiis, subditis eorumque laboribus, censibus, redditibus, prouentibus, usibus, fructibus, commodis, emolumentis, attinentiisque et pertinentiis uniuersis, ex antiquitus spectantibus, tenere et possidere ad tempus in diplomate expressum, quod in toto et in qualibet eius parte sine ulla immutatione integre conseruam[us]. Ex || Ex quibus supra recensitis bonis praesertim solutioni quartae obnoxiiis binam prouentuum quartam partem Rauam quotannis inferre tenebuntur, sylvarum⁶ et granicierum diligentem custodiam habebunt, subditosque in solitis laborib[us] et oneribus non aggrauabunt, iuribus nostris regalibus, reip[ubli]cae ecclesiaeque catholicae saluis in toto manentibus. In cuius rei fidem praesentes manu n[ost]ra subscripsimus et sigillo regni communiri iussimus. Datae Cracouiae die XXVI mensis Nouembris anno d[omi]ni MDCLXIX, regni n[ost]ri primo anno.

245v.

Michael rex. Locus sigilli maioris cancellariae regni. Hieronimus Pinoci, regiae m[ai]or[is] secretarius, m[anu] p[ro]pria.

Quas quidem suprainsertas per oblatam porrectas literas nos ad acta suscipi, inscribi, ex iisdemque fideliter de verbo ad verbum depromptas, in forma authentica extradi originale vero ipsum priuilegii istius iterum g[e]n[er]oso offerent restitus permisimus,

prout de facto recepit, actorumque metricae regni praefectum de recepto quietauit. In cuius rei fidem etc. Actum et datum⁷ ut supra.

¹ *написано крупніше.*

² *на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”.*

³ *“vla” дописано над рядком.*

⁴ *“т” у кінці слова піднято над рядком.*

⁵ *також.*

⁶ *також.*

⁷ *“т” піднято над рядком.*

¹ Actum Cracouiae feria quinta pridie festi s[an]ctae] Nicolai episcopi et confessoris die scilicet quinta mensis Decembris anno d[omi]ni 1669².¹

Ad relationem ill[ust]r[issi]mi d[omi]ni Ioannis comitis de Leszno Leszczyński, sup[re]mi cancellarii regni g[e]n[er]alis maioris Poloniae, Mariaeburgensis etc. capitanei.

180. 1669.XI.26. Cracouiae

Capitaneatus braclaiuensis post g[e]n[er]osum Piaseczynski g[e]n[er]oso Paulo Tetera

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.230v.-231v.]

³ Michael, dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samog[itiae], Kiiou[iae], Vołhiniac, Podol[iae], Podlach[iae], Smolen[sciae], Seuer[iae], Czernichouiaeque. Significamus p[rae]sentibus literis n[ost]ris, quorum interest uniuersis et singulis. Augustae magnorum principum felicitati nihil magis conuenire arbitramur, quam⁴ ut viros optime de repub[li]ca meritis singularibus fauoribus et liberalitate regali prosequantur, sic enim et principantium firmari thronos et optimorum⁵ quorumque generosam indolem ire pronius ad ardua virtutum fastigia ac fortissimarum actionum pro Deo et principe culmina necesse est. Hinc et nos a primis statim felicis inaugurationis n[ost]rae auspiciis, nihil magis in votis habemus, quam ut eos potissimum viros gratia nostra complectamur, quos || quos nobis gloriosa emeritae virtutis specimina, integraque et nullo aduersae fortunae impetu violata fides diligenter commendatos reddunt. Quare cum g[e]n[er]osi Pauli Tetera, viri anteactis temporibus ob singulares magnanimas virtutis suae actiones artisque bellicae summam peritiam, insignem experientem⁶ ac probatissimam in ser[en]issimum antecessorem nostrum, totamque rempub[licam] obsequiorum promptitudinem, per eundem ser[en]issimum Ioannem

Casimirum, antecessorem⁷ n[ost]rum, maximis honoribus et amplissimis dignitatibus adornati, officioque et potestate supremi ducis campestris exercitus Zaporouiani insigniti, singularem in nos et rempub[li]cam Polonam fidei sinceritatisque suae constantiam, quam semel reip[ubli]cae deuotam adeo semper intaminatam, ullisque seu fauentis fortunae illiciis, seu summae potentiae Zaporouianae illecebris illaesis gessit conseruauitque, ac in hucusque non sine magna nominis sui gloria continuando⁸ conseruat, ut non tantum amore patriae, integritatisque fidei suae conseruandae causa, grauissimam bonorum et fortunarum suarum per insolentem ad praesens rebellium Cosacorum colluuiem subierit pacturam, verum etiam effrenatae licentiae in perniciem reip[ubli]cae coniuratae adhaerere nolendo, debitis iure optimo emeritae virtutis suae honoribus in audito vel raro exemplo libere renunciare, officiumque et insignia ducis Zaporouien[sis] in manus regias deponere maluerit, quam arrecto constantis in principem et rempub[li]cam fidei tramite deflectere, optimo perspectam habeamus eximiaque illius in rempub[li]cam merita penitiori perpendamus examine, dignum gratia et liberalitate nostra iudicamus. Ac proinde faciendum nobis esse duximus quatenus ipsi in recompensam tantorum ipsius meritorum, capitaneatum n[ost]rum braclaiensem post g[e]n[er]osum Stephanum Constantinum Piaseczynski, subdapiferum Braclaiuen[sem], eiusdem cap[ita]neatus Braclaiuen[sis], ex nexu certae intercisae nullo iure possessorem ad nos et dispositionem n[ost]ram regiam ex vi eiusdem intercisae et ex aliis iuris rationibus ad dispositionem n[ost]ram deuolutum daremus et conferremus prout quidem damus et conferimus praesentibus. Quem quidem capitaneatum Braclaiensem cum omnibus oppidis, villis, praediis, curiis, molendinis, tabernis, subditis eorumque laboribus, censibus, dationibus, fructibus, prouentibus, agris, pratis, campis, pascuis, syluis, nemoribus, lacubus, piscinis, fluminibus, attinentiisque et pertinentiis uniuersis, nunc et ab antiquo ad eundem cap[ita]neatum⁹ ll cap[ita]neum spectan[tibus], idem g[e]n[er]osus Paulus Tetera, capitaneus noster Braclaiuen[sis], tenebit, habebit et possidebit ad extrema vitae suae tempora. Promittimusque pro nobis et ser[enissi]mis succ[ess]oribus nostris, non esse nos ser[enissi]mosque succ[ess]ores nostros ipsum ab usu et pacifica eiusdem capitaneat[us] possessione amoturos, neque amouendi potestatem cuiquam duros, sed saluum et integrum ius aduitalitium ipsi conseruatuos, quod et ser[enissi]mi succ[ess]ores nostri praestabunt.

246v.

Ratione cuius aduitalitatis primo possessionis suae anno quadruplicem, sequentibus vero annis duplicem prouentuum suorum quartam de eodem cap[ita]neatu Braclaiuensi quotannis Rauam stato tempore inferre tenebitur, iuribus n[ost]ris regalibus, re[publi]cae ecclesiaeque catholicae salutis. In quorum fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo regni communiri iussimus. Datum Cracouiae die XXVI mensis Nouembris anno D[omi]ni MDCLXIX, regni nostri Poloniae anno primo.

247 Michael, rex. Loc[us] sigilli maioris cancellariae regni. Hieronim[us] Pinoci, r[egiae] m[aiestatis] se[creta]r[ius], m[anu] p[ropria]. ||

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”.

⁴ “т” піднято над рядком.

⁵ також.

⁶ також.

⁷ також.

⁸ “о” у кінці слова піднято над рядком.

⁹ “т” піднято над рядком.

¹-Zaczyna się rok pański 1670.

Działo się w Warszawie pod czas sejmu walnego koronnego we śródę po Niedzieli Kwietniej najbliszą, to iest dnia wtórego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiątego.¹

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielmoż[nego] i.m.p. Iana hrabie z Leszna Leszczyńskiego, najwyższego kanclerza koron[nego], generała wielgopolskiego, malborskiego etc. starosty.

181. 1670.IV.2. Warszawa

Daruie dobra swe pobożny Czerlenkowski urodzonemu Piaseczyńskiemu

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.49v.-51v.(do metryki ruskiej)]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski², mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podlaski, podolski, inflantski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmuiemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż stanąwszy oblicznie przed nami i aktami metryki naszej woiewództwa braclawskiego pobożny ociec Athanazy Czerlenkowski, zakonnik reguły Świętego Basilego, urodzonego niegdy Sylwestra Czerlenkowskiego, pisarza ziemskiego

braclawskiego, i Anny Szaszkieownicowny, małżonków, syn, z przytomnością wielebnego ojca Cypriana Żochowskiego, sacrae theologiae doctora, archiepiscopiej połockiej coadiutora, archimandryty leszczyńskiego, ad p[rae]sentem actum od wielebnego w Bogu Gabriela Kolendy, archiepiscopa połockiego, metropolity kiiowskiego, pro assistente przydanego, teraz tu obecnie także stawiającego (jako o tym na piśmie dany consensus niżej tu wpisany świadczy), zdrowy będąc na ciele i na umyśle, od prawa, forum i iurisdictioni wszelkiej sobie należytej teraz odstępując, a tej naszej iurisdictioni królewskiej względem tego zapisu z dobrami i successorami swymi dobrowolnie poddając i incorporując się, iawnie, iawnie i dobrowolnie zeznał || zeznał, iakosz w samym skutku przez terażniejsze przed aktami mi⁴ autentycznymi obecne stawanie zeznaie, iż on dobra swoje dziedziczne, sobie po zesłych rodzicach, tudziesz po niegdy urodzonym Ianie Czerlenkowskim, stryiu swoim, z prawa przyrodzonego służące, to iest miasteczko Sieliszcze alias Nowy Czerlenków z zamkiem, murami, budynkami, ze wsiami Czerlenków, Nerodyńce, Komorów, Rowiec, Iaroszówkę alias Słobodówkę, Gryzińce, Iurkowce, Iwanowce i Bochenniki ze wszystkimi pomienionych dóbr poddanymi, polami, gruntami i innymi iakimkolwiek nazwiskiem mianowanymi przynależnościami i dochodami cale i zupełnie urodzonemu Stephanowi Konstantemu Piaseczyńskiemu, braclawskiemu, sinnickiemu staroście, i iego successorom prawem wieczystym zapisuie, zeznaie, daie, daruie i resignuie, prawa wszelakiego, do tych dóbr sobie służącego, zrzeka się, intromissiej z rzetelnym obięciem i possessią dopuszcza, pro euictione omnimoda zapisuie się i od wszelkich impetityi zawsze przerzeczonego urodzonego donatariusza swego i iego successorów bronić obliuguie się. Co wszystko wyraźniej i iawniej na osobnym zapisie ręcznym ręką tegosz zeznającego, tudziesz i innych wielu przyaciół świadków niżej mianowanych podpisanym i pieczęciami stwierdzonym pokazuie się. Który to zapis ręczny in suo originali do xiąg niniejszych wpisania podae i onego we wszystkich punktach, clausulach, conditiach i ligamentach, personali sua comparatione urzędownie approbuie, stwierdza i zmacnia czasy wiecznymi. A ten zapis ręczny słowo w słowo tak się w sobie ma:

247v.

Ia, Athanazy Czerlenkowski, zakonnik reguły Ś. Bazilego w iedności Kościoła Świętego będący, syn urodzonego i.m. pana Sylwestra Czerlenkowskiego, pisarza ziemskiego województwa braclawskiego, z urodzonej niegdy iej mci paniej Anny Szaszkie-

wicowny Sylwestrowej Czerlenkowskiej zplodzony, z przytomnością przydanego sobie assistenta za wyraźnym consensum od iaśnie przewielebnego i.m. xdzza Gabriela Kolędy, archiepiscopa połockiego, metropolity ll metropolity kiiowskiego, i.m. xdzza Cypriana Żochowskiego, coadiutora archiepiscopieji połockiej, archimandryty leszczyńskiego, s[anctae] theologiae doctora i auditora metropolitańskiego, będąc zdrowy na ciele i umyśle, odstąpiwszy swej własnej należnej iurisdictioni, prawa, powiatu i wdztwa, a pod ten list dobrowolny zapis mój wieczystej darowizny dobrowolnie się poddając, wiadome czynię, zeznam i oznajmuję tym moim listem dobrowolnym wieczystej darowizny zapisem każdemu, komuby o tym wiedzieć należało teraz i napotym zawždy, iż ia zachowując się według prawa pospolitego i mając wolność z tegoż prawa pospolitego dobrami memi iako chcąc szafować i disponować, nie będąc na to ni od kogo namówiony ani przymuszony, ale z dobrej woli moiej, dobra moie własne dziedziczne, mnie po zeszyłych rodzicach moich prawem przyrodzonym i zeszyłym i.m.p. Ianie na Bochennikach Czerlenkowskim, stryiu moim, służące i należące, to iest miasteczko Sieliszcze alias Nowy Czerlenków z zamkiem, z murami, z budynkami tam będącymi i wsi do tego miasteczka należące, mianowicie starą wieś Czerlenków, Nerodyńce, Komorów, Rowiec, Iaroszówkę alias Słobodówkę, Gryznice⁵, Iurkowce, Iwanowce i Bochenniki, w wdztwie braclawskim leżące, ze wszytkimi mianowanymi dóbr poddanymi i ich robotami, polami, gruntami i ze wszytkimi innymi in genere et specie pożytkami, przychodami i przynależnościami, nic na żadnych krewnych bliskich moich i powinnych innych nie zostawując, wielmożnemu i.m.p. Stephanowi Constantemu Piaseczyńskiemu, braclawskiemu, sinnickiemu etc. staroście, bratu memu i potomkom ie[go] mci daię, daruię i na wieczne nigdy nieodzowne czasy zapisuię i exnunc do mocy, władzy dzierżenia i spokojnego używania i wieczystej possessieji temusz i.mci p. staroście braclawskiemu, bratu memu, i potomkom i.mci przeszwoźnego i szlachtę, których sobie i.mć sposobić będzie mógł, podaię i postępuię, a sam się z tych dóbr pomienionych wiecznie wyrzekam⁶. Wolny tedy iusz iest i będzie i.mć p. starosta braclawski, brat mój, i potomkowie ie[go] mci te dobra wyżej mianowane w possessieji swoią obiąwszy one trzymać, zażywać i podług woli i upodobania swego onymi disponować, dać, darować, zastawić, zamienić. A ia

wyżej mianowane przerwem wiecznością resignowane, wstępować nie mam i owszem od wszelakich impedimentów, od kogokolwiek na te dobra zachodzących, u wszelakiego prawa sądu i urzędu swoim własnym kosztem zastępować submittuę się, a to pod szkodami ziemskimi, o które w sprzeciwieniu się temu zapisowi memu wolno będzie i.m.p. staroście braclawskiemu, bratu memu, i potomkom i.mci do wszelakiego prawa sądu i urzędu grodzkiego i ziemskiego, i trybunalskiego w każdy powiat i wdztwo kiiowskie, wołyńskie, braclawskie, czerniechowskie i ich conseruaty pozwać, gdzie stanąwszy bez zażywania żadnych obron prawnych sprawić się mam, żadną dawnością ziemską nie szczycąc się, i na tom dał i daię ten list mój dobrowolny wieczystej darowizny zapis z pieczęcią i z podpisem ręki swojej i ich mcw pp. przyjaciół niżej mianowanych ustnie do podpisu odemnie proszonych. Pisan w Warszawie dnia wtórego miesiąca kwietnia tysiąc sześćset siedmdziesiątego roku.

Xiądz Athanasy Czerlenkowski, reguły Ś. Bazylego, m[anu] p[ropri]a. Cyprian Żochowski, coad[iuto]r arch[iepiskopiej] poł[ockiej], arch[imandryta] I[eszczyński], iako assistent przydany⁷ do zeznaiącego od i.m.x. metropolity. Ustnie proszony do tej donaczej pieczętarz Michał Kazimierz xiąże Radziwił, podkan[clerzy] i hetman polny WXLitt. I.I.Bąkowski, w[oiewoda] p[omorski] ustnie proszony, m[anu] p[ropri]a. Ian Franciszek Łubowicki, kasztelan wołyński, iako a parte ustnie proszony, m[anu] p[ropri]a. Jakub Potocki, p[isarz] p[olny] koronny. Aleksander Żabokrzycki, cześnik wdztwa braclawskiego, ustnie proszony, m[anu] p[ropri]a. Miejsce czterech pieczęci, to iest dwóch na czerwonym wosku hiszpańskim, a dwóch gładkich na papierze z opłatkiem wyrażonych.

Consensu zaś albo pozwolenia listownego przerzeczonemu assistentowi wielebn[emu] ojcu archimandricie leszczyńskiemu, od wielebnego w Bogu ojca metropolity kiiowskiego danego, series iest takowa:

Gabriel Kołęda, z Bożej i stolice apostolskiej łaski kiiowski, halicki, połocki archiepiscopus, metropolita, zakonu Bazylego Ś. protoarchimandryta, suprażki, berezwiecki archimandryta. Oznajmujemy tym listem naszym, iż pokornie supplikował do nas w[ielebny] o[ci]ciec Athanazy Czerlenkowski, kapłan pod władzą naszą w iedności świętej zostaiący, abyśmy || abyśmy iego intencję względem zeznania dóbr in personam i.mci p. Stefana Konstantego Piaseczyńskiego, starosty braclawskiego, cum assistentia et comparatione i.m.x. Cypriana Żochowskiego, coad[iuto]ra naszego

249

archiep[iskopa] połockiego, assensu speciali n[ost]ro stwierdzili, iakosz ztwierdzamy praebendo dictum assensum do zeznania dóbr iego którychkolwiek w zapisie mianowanych (cum assistentia coram actis metricae cancellariae maioris regni i.m.x. Żochowskiego) in personam i.m.p. Piaseczyńskiego, starosty braclawskiego. Co żeby inuolatae subiaceat fidei, ręką się naszą przy pieczęci podpisaliśmy. Dan w Supraślu 8⁸ Martii anno 1670.

Miejsce pieczęci na oplatku pod papierem wyrażonej. Gabriel Kolęda, archiepiscopus metropolitan[us] wszytkiej Rusi, m[anu] p[ropri]a.

Który to zapis na karcie podany a oraz i przyznanie, iako wyżej uczynione, pomieniony pobożny zeznaiący, także i assistent iego dla tym większej wagi rękami swymi podpisali:

X. Athanazy Czerlenkowski, zakonnik reguły Ś. Bazylego, m[anu] p[ropri]a; Cyprian Żochowski, coad[iuto]r, archiep[iskopus] Połocen[sis], archimandr[itus] Leszczyński, s[acrae] th[eologiae] d[oc]toro, iako assistent przydany od i.m.x. metropolity unia[tskiego].

A tak my król przerzeczony zapis i przyznanie przed aktami niniejszymi autenticznymi dobrowolnie uczynione, za słuszne, ważne i prawne mieć chcąc, do xiąg wpisać i z onychże, wiernie słowo w słowo przepisałwszy, stronie potrzebującej in forma authentica wydać, same zaś oryginały pomienionemu donatariuszowi oddać rozkazaliśmy, iakosz de facto odebrał i urodz. pisarza metryki naszej de recepto quietował. Na co dla lepszej wiary pieczęcią koronną stwierdzić pozwoliliśmy. Działo się etc. ut supra.

¹ написано крупніше.

² на правому полі навпроти рядка запис „corr.”.

³ описка замість „актами”.

⁴ “т” піднято над рядком.

⁵ описка замість „Грузіісе”.

⁶ “т” піднято над рядком.

⁷ “przu” розмазано.

⁸ у ркпс. підкреслено.

¹Działo się w Warszawie pod czas sejmu generalnego koron[nego] we czwartek po świętach uroczystych Wielkonocnych nablisszy, dnia 10² miesiąca kwietnia roku pańskiego 1670³.⁻¹

Za sprawą i przełożeniem⁴ iaśnie wielm. i.m.p. Iana hrabi z Leszna Leszczyńskiego, najwyższego kanclerza koron[nego], g[e]n[er]ała wielgopolskiego⁵, malborskiego⁶ etc. starosty.

182. 1670.IV.3. Warszawa

Conser || Conseruacia Pawłowiczów i Mikołaiewiczów przy włokach w siele Suchorskim starostwa kowel[skiego] 249v.

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Wpis – MK-209, f.287v.-288v.]

⁷Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podlaski, podolski, inflantski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy⁸ niniejszym⁹ listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy. Osobliwa szczęśliwie panujących monarchów ta iest własność nie tylko po powierzonych sobie od Boga państwach dobro popolite iak największymi rozszerać sposobami, ale tesz wiernych i życzliwych sobie poddanych, zwłaszcza w dziele rycerskim zasłużonych, szczególnymi łaski swojej ubogacać faworami. A iako niaiaśniejsi praedecessorowie nasi, królowie polscy, rozpostrzeniaiąc sarmackiego narodu granice znacznymi swobodami i niepoślednimi wolnościami sobie życzliwych poddanych obdarzali, tak i my przy szczęśliwej coronaciej naszej iure iurando obiecaliśmy onego narodu tego prawa i wolności cale i nienaruszenie trzymać i zachować. Więc, że wniesiona iest przez niektórych panów rad naszych proźba do nas za szlachetnymi Wasilem i Chwedorem Pawłowiczami, Hawryłem i Iózefem Mikołaiewiczami Miślińcami Romanowcami, których cnota i stateczna ku nam i Rztej wiara iest dobrze zalecona, i supplikowano nam imieniem onychże, abyśmy ich przy prawie, które onym na włok jedenaście w siele Suchorcze nazwanym, w wdztwie wołyńskim, w powiecie włodzimirskim, a w starostwie kowelskim leżącym, włok trzydzieści i trzy (podług lustraciej dawnej z xiąg albo inwentarza in an[n]o 1639¹⁰ na affectaciej Mikołaiia Mordiuka Obłapskiego wydanej) w sobie maiącym, i granice te. Pierwsza ściana boczna poczyna się od zaścianka, który iest zostawion ku dworu królewskiemu szaięńskiemu na sianożęci i kończy się u ściany końcowej sioła królewskiego obłapskiego. Druga boczna ściana poczyna się u ściany lasu Kaidub ¹¹i idzie dzieląc Suchorce, ¹¹kończy się także u ściany obłapskiej, końce tych włok || włok w końcową

250

ścianę obłapską. Drugie końce w ścianę od lassu Kaldub od kniazia kowelskiego Wasila Michajłowicza Sanguszkowica wiecznymi czasy przodkom ich, to iest Chwedorowi Koladce na włok iedenasćie, Hryczkowi, Kuźmie Omańczyczom Hłuszkom na włok iedenasćie, Wasilowi, Michajłowi Omańczyczom Romanowicom na włok iedenasćie, dziadom ich nadane, potym do Mikołai i Pawła Myślińców Romanowiczów, rodziców terażniejszych Wasila i Chwedora, Hawryła i Iózefa na włok iedenasćie iure perpetuo successionis naturalis przypadłe, sobie także iako potomkom iure deuolutorio successiej wiecznej należące, służy. Czego oni i natenczas w spokojnym używaniu są a służbę woiczną nam i Rzptej tak, iako inni boiarowie pancerni, odprawuią, iako o tym uniwersaly koronnych¹² hetmanów na piśmie wydane świadczą, zostawić i zachować raczyli. Zaczym pokazowano przed nami papiery lustracie wymiaru dóbr tych albo sióła Suchorskiego i Swiczo, in anno 1661¹³ odprawioną, rękami lustratorów podpisaną i pieczęciami własnymi zapieczętowaną. Ktorą lustracją boiarowie suchorscy przy tychże włokach cum onere służby pancerniej do obozu na potrzebę Rzptej są zachowani. My tedy, iako codzienna iest zabawa nasza przychodzących do maiestatu naszego królewskiego poddanych we wszystkich proźbach kontentować i dobroczynną łaską ubogacać, tak i teraz przychyliwszy się do pomienionej suppliki pp. rad naszych, umyśliliśmy przerzeczonych Wasilia i Chwedora, Hawryła i Iózefa Myślińców Romanowiczów przy spokojnej i nienaruszonej tychże iedenastu włok sióła Suchorskiego possessiej i używaniu onym, iure deuolutorio perpetuo należącym, zachować, iakosz zotawuiemy i zachowuiemy niniejszym listem przywileiem¹⁴ naszym. Które to dobra pomienieni Wasil i Chwedor, Hawrył i Iózef, boiarowie, ze wszystkimi polami, rolami, ogrodami, łakami, pastwiskami, stawami, młynami, rzekami, z karczmami, winnicami, łowami, z gony bobrowymi, sianożęciami, gaiami, lasami, hacami, barciami, drzewem ll drzewem bartnym i ze wszystkimi inszymi przyległościami i przynależytościami, zdawna do tych dóbr należącymi, iako przodkowie ich i oni sami dotąd trzymali, mieli i używali, będą mieć, trzymać i używać z potomkami swymi męskiej tylko płci, póki ich liniej stawać będzie. Obiecuujemy to po nas i niańniejszych successorach naszych, iż ich od używania i possessii dóbr wspomnionych nie oddaemy i oddalenia nikomu mocy nie damy, lecz całe i nienaruszenie przy prawie wieczystym onych samych i successorów ich męskiej płci zachowamy, co i niańniejsi następcy

250v.

nasi uczynią. Z których dóbr żadnych powinności albo ciężarów nikomu oddawać albo odprować z potomkami swymi nie będą powinni i ni od kogo pociągani byź nie mogą, declaruiemy, wyiąwszy onus zdawne powinne służby pancерnej na każdą potrzebę Rzptej do obozu ad instar inszych boiarów pancерnych i inne seruitia publica reip[ubli]cae za uniwersałami eo nomine wydanymi, do których oni tak, iako zdawna, należeć maia, i one z potomkami swymi z pomienionych dóbr Suchorskich odprować powinni będą, prawa nasze królewskie, Rzptej i Kościoła Ś. rzymskiego katholicznego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką naszą królewską podpisawszy pieczęcią koronną zawiesista ztwardzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie pod czas sejmu generalnego koronnego dnia III mca kwietnia roku pańskiego MDCLXX, panowania naszego polskiego pierwszego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancellariej koronnej w puszcze blaszanej zawieszistej wyrażonej na wosku czerwonym. Ioannes Wołowski, Varmien[sis] et Culmen[sis] can[onicus], secr[etarius] regiae m[ai]es[t]at[is], m[anu] p[ropri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також.

⁴ "т" піднято над рядком.

⁵ "о" у кінці слова піднято над рядком.

⁶ також.

⁷ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”.

⁸ "Ozna" виправлено з іншого.

⁹ "т" піднято над рядком.

¹⁰ у ркпс. підкреслено.

¹¹⁻¹¹ написано на підтертому.

¹² "у" розмазано.

¹³ у ркпс. підкреслено.

¹⁴ "т" піднято над рядком.

¹ Działo się w Warszawie we czwartek przed świętem Świętego Wawrzyńca męczennika najbliższy, dnia 7 miesiąca sierpnia roku pańs[kiego] 1670².⁻¹ ||

183. 1670. VII. 31. Warszawa

Zachowanie przy zaścianku Rudnik nazwanym urodzonych Ostkiewiczów

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Sig.-11, s.156; Wpis – MK-209, f.383-384v.]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy³

niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Do osobliwej to opatrności naszej królewskiej, którąśmy wszystkim wiernym poddanym naszym oświadczać zwykli, należy, aby każdy przy prawie swoim był całe zachowany i dóbr swoich, których lubo prawem successiej przyrodzonej lubo z prace swojej nabył, bezpieczny zostawał. Więc, że wniesiona iest przez pewnych pp. rad naszych proźba do nas za urodzonymi Ianem i Eremiaszem, synem iego, Wasilem i Pawłem, synem iego, Alexandrem, Mikołaiem i Ianem, bratem iego, Rudnickimi Wostkiewiczami, których cnota i stateczna nam i Rzptej wiara iest nam dobrze zalecona, i supplikowano nam, abyśmy onychże przy prawie dziedzicznym przyrodzonym, które onym na zaścianek Rudnik nazwany, to iest na trzy włoki nowosadzkie z zaściankiem⁴, ku któremu zaścianku granica idzie po drogę orańską od Oranej błota do Krzywej rzeczki, druga strona temu zaścianku granica idzie po morgi moszczańskie, które nadane ku włokom wsi Mosczan, trzecia strona zaścianku granica po nowosadzkie włoki, a czwarta granica idzie bez Czernokałowicza, poddanego popa kowelskiego błahowisszczeskiego⁵, i upadła w błoto ku rzece po staw, a na tym błocie Oranej dla siana przydane morgów dwanaście, w wdztwie wołyńskim a starostwie kowelskim leżące, od Wasila Michajłowicza Sanguszka⁶, xiążęcia kowelskiego, i Andrzeia Michajłowicza Krupskiego⁷ Iarosławskiego Demidowi Ostkiewiczowi, niniejszych Ostkiewiczów dziadowi, wiecznymi czasy nadane, służy (których dóbr oni i natenczas iure deuolutario w spokojnej dzierżawie i używaniu są, a służbę woiczną nam i Rzptej odprawują) zachować raczyli. Zaczym imieniem onychże pokazowano przed II przed nami papiery authenticzne oryginały, ruskim charakterem pisane, i ekstrakty z xiąg grodzkich wyięte. A naprzód ekstrakt z xiąg grodu włodzimirskiego roku 1633⁸ miesiąca aprila dwudziestego dnia list xiążęcia Sanguszka kowelskiego, pod datą w mieście Kowlu roku 1542 indicta piętnastego na darowiznę tych dóbr Demidowi Wostkiewiczowi dany, przez Fedora Rudnickiego, niniejszych Iana i Wasila Rudnickiego ojca, do akt pomienionego grodu włodzimirskiego podany, wypisany i pieczęcią grodzką zapieczętowany. Item drugi ekstrakt autenticzny pod tąż datą z przereczonego grodu tymże sposobem, iako i pierwszy, wydany, mający w sobie list urodzonego Andrzeia Michajłowicza Krupskiego⁹ Iarosławskiego na pomienione dobra, to iest zaścianek Rudnik nazwany, to iest na trzy włoki nowosadzkie z zaściankiem

Demidowi Ostkiewiczowi sub data w Milanowicach miesiąca aprila dwudziestego dziewiątego dnia roku Bożego narodzenia 1541 dany, z ruskiego na polski język przepisany. Item dwa ekstrakty z grodu horodelskiego obadwa de actu eodem scilicet feria quarta ipso die festi sanctae Barbarae virginis et martyris anno 1669 wydane: ieden ekstrakt konseruację Prokopa i Pawła Dimidowiców przy prawie na dobra wyżej opisane przez urodzonego Andrzeja Firleia, kasztellana radomskiego, kowelskiego starostę, de data w Lublinie die vigesima prima Iunii anno 1606¹⁰ dana; drugi ekstrakt pod tąż datą wypisany, lustrację w sobie mający. Która lustracja odprawiona iest przez lustratorów u mieście Kowlu de data die 30¹¹ Septembris 1661 przez Wacława Rudnickiego Dimidowicza, dóbr zaścianka rudnickiego natenczas possessora, do grodu pomienionego dla wpisania do xiąg obadwa listy konseruaczej i lustraczej per oblatam podane. Przerzeczoną zaś lustracją ziemianie Rudniccy, to iest Wacław, Stanisław, Ian, Iędrzej Rudniccy, niniejszi antecessorowie, przy prawach swoich || swoich na wyżej opisane dobra cum onere służby wojennej do obozu na potrzebę Rzptej są zachowani. Aby tedy iako to codzienna iest zabawa nasza przychodzących do maiestatu naszego królewskiego poddanych we wszytkich proźbach kontentować i dobroczynną łaską ubogacać, tak i teraz skłoniwszy się do pomienionej suppliki pp. rad naszych, umyśliliśmy przerzeczonych Iwana i Ieremiasza, syna iego, Wasila i Pawła, syna iego, Alexandra, Mikołaja i Iana Rudnickich Ostkiewiczów przy spokojnej i nienaruszonej pomienionych dóbr ojczystych possessiej i używaniu onym, iure deuolutorio perpetuo należącym, zostawić i zachować, iakosz zostawuiemy i zachowuiemy niniejszym listem przywileiem naszym. Mocą którego przywileiu naszego przerzeczone dobra wspomnieni Rudniccy Wostkiewiczowie z polami, rolami, choromami, ogrodami, łąkami, pastwiskami, stawami, młynami i ich wymiołkami, rzekami, sianożęciami, gaiami, lasami, hacami, dąbrowami, barciami, drzewem bartnim, z karczmami, winnicami, kopinami i nowinami wszytkimi, także innymi przynależytościami, zdawna i teraz do tych dóbr należącymi, albo iako dotychczas mieli i używali mieć, trzymać i używać będą z potomkami (podług wyżej opisanych praw), póki liniej stawać będzie. Obiecuiemy to po nas i niaśniejszych następcach naszych, iż od używania i spokojnej possessiej dóbr przerzeczonych wspomnionych Rudnickich Ostkiewiczów i potomków ich nie oddalemy i nikomu do oddalenia mocy nie damy, ale cale i nienaruszenie przy tymże prawie ich

252

zachowamy, co i najaśniejsi następcy nasi uczynią. Z których dóbr żadnych powinności albo ciężarów nikomu oddawać albo odprawować nie powinni i ni do kogo pociągani bydź nie mogą, declarujemy, wyiawszy służbę woienną i inne powinności stanowi rycerskiemu zwyczajne, do których oni i ich potomkowie są obligati i one z dóbr tych odprawować powinni, prawa nasze królewskie, Kościoła Ś. katholicznego i Rzptej wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęcią koronną zawiesistą ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXXI miesiąca lipca roku pańskiego MDCLXX, panowania naszego pierwszego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancellariej koronnej zawiesistej w puszcie blaszanej na czerwonym wosku wyrażonej. Ian Wołowski, warmiński i chełmiński kanonik, sekretarz i.kr.mci, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”.

⁴ “e” описано над рядком.

⁵ “o” у кінці слова піднято над рядком.

⁶ написано на підтертаму замість „Kurpskiego”.

⁷ описка замість „Kurpskiego”.

⁸ у ркпс. підкреслено.

⁹ описка замість „Kurpskiego”.

¹⁰ у ркпс. підкреслено.

¹¹ також.

252v. Działo się || ¹Działo się w Warszawie pod czas sejmu walnego koronnego w sobotę przed świętem Świętej Iadwigi wdowy, to iest dnia XI miesiąca października roku pańskiego 1670².¹

Za sprawą i przelożeniem iaśnie wielebneho w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego.

184. 1670. X. 11. Warszawa

Approbuie zapis ręczny urodzony Alexander Ianusz xiążę Ostrogski

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.61-62v.]

³Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy przed nami i aktami metryki ruskiej wdztwa wołyńskiego kancellariej koronnej urodzony Alexander Ianusz xiążę na Ostrogu

i Zaslawiu, hrabia na Tarnowie, wojewodzie krakowski, na sejm terażniejszy walny koronny od województwa sendomirskiego poseł, zdrowy będąc na umyśle i na ciele, odstępuiąc od urzędów i iurisdictioniej iakiejszkołwiek sobie należytej, względem niżej opisanych rzeczy terażniejszej zaś naszej iurisdictioniej królewskiej et foro praesenti cum bonis ac posteris suis dobrowolnie poddaiać się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznał, iakosz terażniejszym zapisem zeznaie, iż on zapis swój ręką własną i niżej mianowanych przyaciół podpisany, pieczęciami pięciu ztwardzony, per oblatam do xiąg terażniejszych pierwej podawszy. Który tak się w sobie ma:

Ia, Alexander Ianusz xiąże na Ostrogu i Zaslawiu, hrabia na Tarnowie, wojewodzie krakowski, zeznam tym listem i dobrowolnym zapisem moim, żem odebrał z rąk urodz. ich mmw Samuela ze Wkrim Wkryńskiego i Anny z Olszanice, małżonków, summę pięć tysięcy złotych polskich. Z których odebrania ich mw quituię i też summę iako dług rękodajny w gotowiźnie wyliczonym na dobrach moich, to iest siele Teleżyńcach w kluczu zaslawskim leżących, w possessiej ich mm pp. Wkryńskich zostaiących, sposobem zastaw ll zastawnym do pierwszych summ, które za 253 wlewkami prawnymi ich mm. pp. Wkryńskim, małżonkom, albo któremukolwiek z ich mci przez zapisy od ś. pamięci przodków moich przyznane, na tychże dobrach moich modo obligatorio assecurowane zostaią, przypisuię, i te dobra pomienione Teleżyńce z dworem, folwarkiem⁴, poddanymi i ich powinnościami, karczmami, lasami, borami, polami, stawami, sianożęciami, mytami i wszystkimi in genere prouentami, dochodami sposobem zastawnym pomienionym ich mcm pp. Wkryńskim i ich potomkom albo temu, któremuby od ich mcv to prawo spuszczone było, nic sobie i potomkom moim nie zostawuiąc, zawodzę aż do zupełnego i nierozdzielnego oddania tak summ pierwszych, iako i tej terażniejszej przypisanej pięciu tysięcy. Która to zastawa ma się poczynać od święta Wszystkich Świętych, blisko w roku terażniejszym przypadaiącego, a kończyć się ma in triennio na takowysz dzień i święto Wszystkich Świętych, i tak de triennio ad triennium. W który to zapis mój przypisny terażniejszy intromissiej ex nunc ich mcm pp. Wkryńskim, małżonkom i ich successorom, w te dobra Teleżyńce dopuszczam i onej na gruncie bronić nie mam, ani będę i owszem submittuię się od wszelakich ciężarów pierwszych i pośledniejszych wszelakich creditorów ich mm pp. Wkryńskich, małżonków, i ich successorów bronić, zastępować toties quoties

będzie ukazowała potrzeba, tychże ich mcw pp. Wkryńskich, małżonków, i ich successorów lub iuris quaesitores bez wszelakiej przeszkody w spokojnym tych dóbr dzierzeniu zachować, a to pod zakładem summy pięciu tysięcy złotych i zakładami, w pierwszych zapisach wyrażonemi. O który zakład i zakłady in casu contrauentionis zachowuję sobie forum w sądach grodzkich województwa wołyńskiego i terminum peremptorium bez wszelkich dilacij, exemptij na chorobę także maioris, poselstwa, residenciej i zgoła bez wszelakich obron prawnych, których niniejszym zapisem zrzekam się i na tom dał ten list zapis mój dobrowolny z podpisem ręki moiej własnej, tudziesz z podpisami ich mw, na podpisie wyrażonych. Działo się w Lewartowie dnia trzydziestego miesiąca września roku pańskiego tysiącnego sześćsetnego siedmdziesiątego.

253v.

Alexander Ianusz xiąże || xiąże Ostrowskie⁵. Miejsce pieczęci na hispańskim czerwonym wosku wyrażonej. Władysław Stoiński z Stoiszyna, wojski mielnicki, ustnie proszony przyjaciel. Miejsce pieczęci na takimże wosku wyrażonej. Stanisław z Koniciepoła Koniciepcolski iako proszony przyjaciel. Miejsce pieczęci takowegoż wosku. Ustnie proszony Ian Suszczański Proskura, podczaszy kiiowski. Miejsce pieczęci tagowegoż⁶ wosku. Rafał Swirski z Romanowa iako proszony przyjaciel. Miejsce pieczęci na takowymże wosku hiszpańskim wyrażonej.

A potym, po wpisaniu w akta tego zapisu, tenże wyżej mianowany urodz. zeznający takowy zapis ręczny zastawny we wszytkich jego punktach, artykułach i conditiach, una cum intromissione et euictione de iure sufficienti roborował i approbował, iakosz niniejszym zapisem przez stawienie się przed aktami autentycznymi metryki wdztwa wołyńskiego kancelariej koronnej dobrowolnie roboruie, approbuie, zdwierdza i przyznaie, a oraz temusz zapisowi zastawnemu we wszytkich punktach dosyć czyniąc i wypełniać, submittuie się i na wszytkich dobrach swoich zapisuie się, nawet do dosyć uczynienia i wypełnienia wszytkich condycij tegoż zapisu successorów swoich obliguie, a to wszytko pod zakładem wyżej wspomnionych vadiorum tak pięciu tysięcy, iako i pierwszych podług zapisów dawniejszych. O które zakład i zakłady in casu contrauentionis, i w niedosyć uczynieniu temusz zapisowi wszytkiemu albo w iakimkolwiek punkcie forum sobie dobrowolnie obiera i naznacza, którekolwiek [sądy]⁷ grodzkie wdztwa wołyńskiego łuckie, włodzimirskie lub krzemienieckie, gdzie ieżeliby od urodz. Wkryńskich, małżonków wyżej rzeczonych, lub

ich successorów był o niedosyć uczynienie zapozwany, na pierwszym terminie iako zawitym submittuie się stawić, odpowiadać, decret acceptować, vadium albo vadia nie odchodząc od sądu zapłacić. A przecie zapłaciwszy, rzeczy principalnej, to iest zapisowi przereczonemu we wszytkich iego punktach dosyć czynić przereczony urodzony zeznający zapisuie się i submittuie, nie zasłaniając się żadnymi obronami tak w zapisie tymże wyrażonymi, iako i iakimikolwiek exceptiami, zwłokami, appellaciami i ich prosecutiami, i innymi wszelakimi wymówkami, których || których się natenczas wyrzeka, i onymi bronić się nie chce mocą terażniejszego zapisu swego urzędowego. Który dla wiekszej wagi i pewności wyżej wspomniony urodz.⁸ zeznający ręką własną podpisał. Alexander Ianusz xiąże Ostrogski, m[anu] p[ro]p[ria]. Którego zapisu przyznanie, sposobem wyżej opisanym przed aktami autentycznymi uczynione, my król ważne i podług prawa trwale bydź deklarując, one w akta metryki wdztwa wołyńskiego wpisać i stronie potrzebującej z tychże xiąg, słowo w słowo wiernie wypisawszy, in forma authentica wydać, a oraz oryginał samego zapisu ręcznego wyżej wyrażonego iterato temusz urodzonemu zeznającemu oddać pozwoliliśmy, iakosz de facto oddany. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan i działo się ut supra.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁴ “e” дописано над рядком.

⁵ так у ркпс.

⁶ описка замість „іаковогого”.

⁷ слово пропущено, відновлено за змістом.

⁸ дописано над рядком.

¹Działo się w Warszawie pod czas sejmu walnego koronnego w poniedziałek po święcie Świętego Łukasza Ewangelisty najbliższy, to iest dnia dwudziestego mca octobra roku 1670².¹

Za sprawą i przełożeniem najwielebniejszego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego³.

185. 1670.X.20. Warszawa

Manifestatia imieniem xcia Ostrogskiego przeciw successorom Kolmera

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.62v.-63v.]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż

postanowiwszy⁴ się oblicznie przed nami i actami metryki wdztwa wołyńskiego kancellariej koronnej urodzony Władysław z Stoinyna Stoiński, wojski mielnicki, marszałek dworu urodzonego Alexandra Ianusza xcia na Ostrogu i Zasławiu, hrabie na Tarnowie, woiewodzica krakowskiego, natenczas od wdztwa sendomirskiego na terażniejszy sejm walny koronny posła, imieniem tegosz urodzonego xiążęcia Ostrogskiego czyniący, manifestował się i protestował na przeciwko successorom i potomkom szlachetnego niegdy Reinholda Kolmera, mieszczanina i kupca gdańskiego, to jest przeciwko Karolowi, Ernestowi Kolmezom⁵, synom, i Ernestowi Schwartzwaldowi, iako zienciowi, a zgół przeciwko inszym wsze 254v. II wszelakim successorom in quocunque gradu będącym albo iakoszkolwiek do successiej pomienionego Kolmera Reinholda należącym, a to ex copia parata w ten sposob, iż iako przed wojną kozacką od lat dwudziestu i kilku przerzeczony Reinhold Kolmer na palenie potaszów w puszczech stepańskich, w wdztwie wołyńskim będących, zawarł contract do pewnego czasu z iaśnie wielmożnym xiążęciem woiewodą krakowskim, rodzicem urodzonego xcia Alexandra Ianusza, tak lubo poniekađ usum et exercitium robienia tego towaru rebellia kozacka interrupt, po uciszeniu iednak zawsze iaśnie wielmożny xiąże woiewoda krakowski i po śmierci iego iaśnie wielmożni opiekunowie urodzonego xcia Ostrogskiego gotowi byli tegosz dotrzymać contractu i w paleniu potaszów, robieniu tych towarów nie przeszkadzali. A że tak nieboszczyk Reinhold Kolmer sam, iako i iego successores sami ultro deseruerunt i robienia tych towarów poniechali, i dotychczas nic nie robią a contractowi zawartemu contraueniunt, przez co szkoda się w prowentach urodz. xcia dzieć musi, bo i dotąd pusto tesz puszcze leżą i z kim inszym contractować obstante priori intercisa nie ważyli się. Zaczym lubo iaśnie wielmożni opiekunowie stante minorennitate urodz. xcia intermiserunt, przecie iednak imieniem tegosz urodzonego xcia Alexandra Ianusza iako prętko bonorum suorum adiit possessionem zaraz i oraz manifestuie się i protestuie z tą declaracją, że nie tylko szkod z przyczyny nie dotrzymania contractu pierwszego na wyżej opisanych successorach Kolmerowskich czasu swego dochodzić obiecuie, ale tesz dalej tegosz contractu przez nichże złamanego trzymać nie może i nie będzie, owszem chcąc augere prowenta swoje, poniewasz concurrunt tacy kupcy, którzy chcą o tosz contractować, tedy declaruie się, że o tesz i takowe palenie potaszów i robenie towarów lesnych w

puszczy stepańskiej gotów zawrzeć contract nowy, iakosz zpisze i zawrze conditionibus, iako się będzie najlepiej i napożyteczniejszymi urodz. xciu zdało, hac manifestatione et declaratione ad praemissa mediante. Ktorą dla lepszej wagi, wiary i pewności ręką swoją własną tenże urodzony manifestant podpił podpisując, zachowując sobie i urodz. xiążęciu władzę i moc tęsz manifestację i deklarację poprawić, przydać, umniejszyć i iako najlepiej prawo swoje opisać kiedykolwiek zechce. Władysław Stoiński w[ojski] m[ielnicki]. My tedy takową manifestację, protestację i deklarację na żądanie strony przyjąć i do akt upisać, a potem z tychże xiąg, słowo w słowo wiernie przepisawszy, in forma authentica wydać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary etc. Działo się i dan ut supra.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ "o" у кінці слова піднято над рядком.

⁴ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁵ „erzom” вписано замість витертого.

186. 1670.X.20. Warszawa

**Approbuie i roboruie zapis ręczny urodzony xiąże Ostrogski¹
in rem urodzonego Hankiewica¹**

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.63v.-64v.]

Michał, z Bożej łaski etc. Oznajmujemy niniejszym etc., iż postanowiwszy się przed nami i aktami naszymi metryki województwa wołyńskiego kancellariej koronnej urodzony Alexander Ianusz xiąże na Ostrogu i Zasławiu, hrabia na Tarnowie, wojewodzie krakowski, na sejm terazniejszy walny koronny od wdzstwa sendomirskiego poseł, zdrowy będąc na ciele i na umyśle, od iurisdictioni urzędów powiatów i ziemstwa sobie przyzwoitego i własnego względem rzeczy niżej opisanych dobrowolnie odstępując i terazniejszej naszej królewskiej iurisdictioni respectu infrascriptorum beneuole z dobrami i successorami swoimi poddając się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznał i zeznaie, iż on list abo raczej² zapis swój ręczny urodzonemu Stefanowi Kazimierzowi Hankiewiczowi, sekretarzowi naszemu, pisarzowi dekretów naszych wołyńskiemu, kancellariej koronnej metrikantowi, na terazniejszym sejmie w Warszawie dnia 18³ miesiąca octobra dany, iemu i successorom iego służący, ręką swoją własną, także najwie-lebniejszego w Bogu xdzia Mikołaja na Prażmowie Prażmowskiego, arcybiskupa gnieźnieńskiego, primasa królestwa tego i pierwszego xiążęcia, tudziesz

urodzonych Marcina Oborskiego, starosty liwskiego, pisarza naszego pokoiowego, Iana Proskury Susszczańskiego⁴, podczaszego kiiowskiego, i Władysława z Stoinyna Stońskiego, wojskiego mielnickiego, dworu tegosz xcia Ostrogskiego marszałka, iako świadków, przyjaciół i pieczętarzów, podług Statutu, praw i zwyczajai wdztwa wołyń[skiego] przybranych i uproszo ll uproszonych, 255v. podpisany i pieczęciami czterma, dwoma większymi na papierze przy wosku czerwonym,⁵ dwoma zaś mniejszymi na wosku hiszpańskim czerwonym wyraż⁵ wyrażonymi stwierdzony, libertatem et securitatem, temusz urodz. Hankiewiczowi i successorom iego służącą, w sobie zawieraiący, we wszystkich tegosz listu abo zapisu swego ręcznego obowiązkach, punktach, clausulach, ligamentach, artykułach, condiciach approbował i roborował, iakosz przez terażniejsze przed aktami metryki naszej autentycznymi stawienie się oczywiste, iam ex nunc et de facto approbuie, ztwierdza, roboruie, ratificat et confirmat et rati habet aeuite rne i temusz zapisowi dosyć czynić i onego we wszystkich iego punktach i obowiązkach dotrzymać adimplere et exequi submittuie się, obliguie i na wszystkich dobrach swoich zapisuie, nic sobie i successorom swoim więcej otdąd prawa ani żadnej praetensiej, praetextu, mocy, praerogatiwy i iurisdictionie do pomienionego Stefana Hankiewica successorów i dóbr iego wszelakich nie zostawuie, nie referuuie i nie praetenduie owszem wszelakiej swojej praetensiej i prawa, iezeli iakiekolwiek urodz. xiążęciu zeznaiącemu terażniejszemu erga personam, bona et successores pomienionego Stefana Hankiewica hucusque competebat, odstępuie, wyrzeka się, i wiecznymi czasy wyzawa⁶, owo zgōła ze wszystkich swoich praetensij, iezeli i iakiezkolwiek miał i do dnia dzisiejszego mieć mógł, onego i successorów iego wszelakich in perpetuum qwituie, uwalnia i tak sobie, iako i swoim iakimkolwiek successorom i następcom ratione suprascriptorum omnium i względem wszystkich punktów, obowiązków i clausul, w tymże liście albo w zapisie ręcznym swoim wyżej de data et actu wspomnionym, a teraz przez się urzędownie approbowanym, specificie wyrażonych i opisanych, wieczne miłczenie zakłada, opisuie i declaruie, praesenti recognitione et inscriptione sua personali ad praemissa mediante. Ktorą dla lepszej pewności i wiary ręką swoją własną tenże urodzony xiąże Alexander Ianusz Ostrogski zeznaiący podpisał. Alexander Ianusz xiąże Ostrogski, m[anu] p[ro]p[ri]a. A tak my król wyżej opisany zapis roboracijny za słuszny, ważny i podług prawa pospolitego sprawiony maiąc, do akt

niniejszych metryki naszej przyiąć, wpisać i z onychże, wiernie słowo w słowo przepisawszy, in forma ll in forma authentica stronie potrzebuiącej wydać rozkazaliśmy.⁷ Na co dla lepszej wiary pieczęć koronną⁷ przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie pod czas sejmu walnego etc. ut supra.

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu xiędza Andrzeia Olszowskiego etc. podkanclerzego koronnego. Maciej Marcjan Ładowski, sekretarz i pisarz do tego aktu od kr.i.mci deputowany, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹⁻¹ дописано у рядок, „Hankiewica” на полях.

² дописано над рядком.

³ у ркнс. підкреслено.

⁴ описка замість „Suszczańskiego”.

⁵⁻⁵ дописано у кінці аркуша.

⁶ описка замість „wyznawa”.

⁷⁻⁷ написано масніше і замість витертого.

¹ Działo się w Warszawie w piątek przed świętem Świętego Marcina biskupa najbliższy, to jest dnia siódmego miesiąca listopada roku pańskiego 1670.¹

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego².

187. 1670.XI.7. Warszawa

Approbuie contract xiąże ie[go] mc Ostrogski i podczaszy wołyński

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.64v.-65v.]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż stanąwszy³ przed nami i aktami metryki naszej wdztwa wołyńskiego cancellariej koronnej urodzeni Alexander Ianusz xiąże na Ostrogu i Zasławiu hrabia na Tarnowie, woiewodzie krakowski, z iednej, i Daniel Stanisław Siestrzewitowski, podczaszy wołyński, z drugiej strony, obadwaj zdrowi będąc na umyśle i na ciele, odstepuiąc od sobie należytej iurisdictionie, a naszej terażniejszej królewskiej względem niżej opisanych rzeczy z dobrami i successorami swymi dobrowolnie poddaiąc się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznali i każdy z nich suo pro interesse zeznaią, iż oni contract albo intercize, między sobą tu w Warszawie dnia czwartego listopada mca roku

teraźniejszego spisana, rękami obudwu swoimi i ustnie proszonych przyaciół, to iest urodzonych Stanisława Suchodolskiego, łowczego czerniechowskiego, Władysława na Stoinynie Stońskiego, wojskiego mielnickiego, Stanisława z Koniecpola Koniecpolskiego 256v. i Michała II Michała Stanisława Żółkiewskiego podpisaną, dwoma pieczęciami małymi na hiszpańskim wosku czerwonym wyrażonymi stwierdzoną, zakładem złotych dziesięciu tysięcy polskich umocniana, względem arendy trzyletniej dóbr maiętności dziedzicznych miasteczka Litowisz nazwanego ze wsiami do niego należącymi, to iest Grzybowice, Ośmielowice i Lesno, w wdztwie wołyńskim a powiecie łuckim leżących, zawieraiącą się, we wszystkich teźże intercizy punktach, clausulach, condiciach, artykułach i ligamentach roborowali i approbowali, iakosz przez teraźniejsze przed aktami metryki naszej authentycznemi stawienie się ipso facto approbiają, roboruią i ztwierdzaią, a oraz teźże intercizie albo contractowi we wszystkich punktach dosyć czynić i każdą conditię tamże wyrażoną wypełnić i do skutku przywieść obadwa, każdy za siebie submittuią się, obliguią i na wszystkich dobrach swoich zapisuią się i obowięzuią, a to pod zakładem summy złotych dziesięciu tysięcy polskich. O które vadium w niedosyć uczynieniu temu contractowi albo onemu lub we wszystkim, lub w iakimkolwiek punkcie sprzeciwnieniu się strona niedosyć czyniąca, od strony intercizę teź trzymaiącej do sądu albo urzędu grodzkiego łuckiego iednym pozwem zapozwana będąc, na pierwszym iako zawitym terminie stawić się, odpowiadać, decret acceptować, vadium succubitum od sądu nie odchodząc odłożyć, a przecie tenże zakład zapłaciwszy rei principali, to iest contractowi ut supra roborowanemu dosyć czynić powinna będzie, nie broniać się ani się zasłaniając żadnymi exceptiami, dilaciami, appellaciami i ich prosecutiami i innymi iakimikolwiek wymówkami, których wszystkich wymówek i diffugia przerzeczeni urodzeni zeznaiący ad praesens wyrzekaią się i onymi bronić się nie powinni, praesenti inscriptione roboratoria ad praemissa omnia mediante. Którą dla lepszej wiary, wagi i pewności wyżej przerzeczeni zeznaiący rękami swymi podpisali. Alexander Ianusz xiąże Ostrogski, m[anu] p[ro]p[ri]a. U[rodzony] Sta II u[rodzony] Stanisław Sierżewitowski, p[odczaszy] w[ołyński]. A tak my król wyżej napisany zapis roboracyiny modo quo supra libere zeznany przyiąc do xiąg niniejszych, wpisać i z nich, wiernie słowo w słowo przepisawszy, authentice stronie potrzebuiącej wydać rozkazaliśmy. Na co dla

lepszey wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się i dan w Warszawie w piątek, przed świętem Świętego Marcina biskupa najblisszy, to iest dnia siódmego miesiąca listopada roku pańskiego 1670⁴, panowania naszego wtórego roku.

Za sprawą i przełożeniem i[ąśnie] wielm. i.m.x. podkanclerzego koron[nego].

¹⁻¹ написано крупніше.

² „o” у кінці слова піднято над рядком.

³ на правому полі трохи вище рядка запис „corr.”.

⁴ у ркпс. підкреслено.

¹Działo się w Warszawie we środę przed świętem Ofiarowania Naświętszej Panny Marii najblisszą, to iest dnia 19² miesiąca nouembra roku pańskiego 1670.¹

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezańs[kiego], podkanclerzego koronnego.

188. 1670.XI.19. Warszawa

Roboruiȧ intercizę urodzeni xiąże ie[go] mċ Ostrogski i Proskura Suszczański

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.65v.-66v.(extradit)]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski³, pruski, mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podlaski, podolski, inflantski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż stanąwszy przed nami i aktami metryki naszej województwa wołyńskiego kancelariej koronnej urodzeni Alexander Ianusz xiąże na Ostrogu i Zaslawiu hrabia na Tarnowie, wojewodzie krakowski, z iednej, i Ian Suszczański Proskura, podczaszy kiiowski, swoim i urodzonej Heleny Lidowiczowny, małżonki swej (pro cuius ratihabitio in omnibus bonis suis cauet[ur]) imieniem czyniący, z drugiej strony, obadwaj zdrowi będąc || będąc na umyśle i na cielem, odstępuiąc od siebie należytej iurisdictioni a naszej terażniejszej królewskiej względem niżej opisanych rzeczy z dobrami i successorami swemi dobrowolnie poddaiąc się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznali i każdy z nich suo pro interesse zeznaia, iż oni kontrakt albo intercizę, między sobą w Lewartowie dnia dwudziestego szóstego miesiąca septembra roku terażniejszego spisana, rękami obudwu swymi i przyiaciół ustnie proszonych urodzonych Stanisława Koniecpolskiego i Stanisława

257v.

Taszyckiego podpisaną i pieczęcią iedną, na czerwonym wosku hiszpańskim wyrażoną ztwierdzoną, względem arendy trzyletniej dóbr dziedzicznych, to iest wsi Zdłobice i Dołbunów nazwanych, w wdztwie wołyńskim a powiecie łuckim leżących, zawieraiącą się, we wszytkich tejsze interczy punktach, clausulach, condiciach, artykułach i ligamentach roborowali i approbowali, iakosz przez terażniejsze przed actami metryki naszej authenticznymi stawienie się ipso facto approbią, roboruią i ztwierdzaią, a oraz tejsze interczie albo kontraktowi we wszytkich punktach dosyc czynić i każdą condicię tamże wyrażoną wypełnić i do skutku przywieść, obadwa, każdy za siebie submittuią się, obliguią i na wszytkich dobrach swoich zapisuią się i obowięzuią, praesenti inscriptione roboratoria ad praemissa omnia mediante. Którą dla lepszej wiary, wagi i pewności wyżej przerzeczeni zeznaiący obadwa rękami swymi podpisali. Alexander Ianusz xiąże Ostrogski, m[anu] p[ro]p[ri]a⁴. Ian Suszczański Proskura, podczaszy kiiowski, m[anu] p[ro]p[ri]a⁵. A tak my król wyżej napisany zapis roboracijny, modo quo supra libere zeznany, przyiac do xiąg niniejszych wpisać i z nich wiernie słowo w słowo przepisawszy⁶, authenticie stronie potrzebuiącej wydać rozkazaliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie we środę przed świętem Ofiarowania Najświętszej Panny Marijej najblisszą, to iest dnia etc. ut supra.

Za sprawą i przełożeniem ut supra.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁴ у ркпс. підкреслено.

⁵ також.

⁶ „prze” написано замість витертого “wy”.

189. 1670.XI.19. Warszawa

258 **Tenże || Tenże xiąże Ostrogski roboruie pewny script in rem wielm. Łubowickiego, kasztellana wołyńskiego**

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Prot. – MK-371, f.66v.-67 (extradit)]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, etc¹. Oznajmuiemy etc., iż stanąwszy przed nami i aktami metryki naszej wdztwa wołyńskiego kancellariej koronnej urodzony Alexander Ianusz xiąże na Ostrogu i Zasławiu, hrabia na Tarnowie, woiewodziec krakowski, z iednej, i wielmożny Ian Franciszek na Łubowicach

Łubowicki, kasztelan wołyński, z drugiej strony, obadwaj zdrowi będąc na ciele i na umyśle, odstąpiwszy od sobie należytej iurisdictioniej, et[i]a[m] foro proprio, a pod terażniejszą naszą królewską iurisdictionię z dobrami i osobami swymi dobrowolnie co do niżej opisanych tylko rzeczy należy, poddając się, iawnie, iaśnie i dobrowolnie zeznali i zeznają, iż oni script pewny między sobą dnia dzisiejszego tu w Warszawie ratione introcontentorum spisany, rękami swemi własnymi podpisany i pieczęciami ztwierdzony, we wszystkich iego punktach i condiciach approbuia, roboruia i ztwierdzają i onemu we wszystkim dosyć czynić zobopolnie obiecuia, submittuia i na wszystkich dobrach swoich zapisuia się. Mocą terażniejszego zapisu roboracyinego, który dla większej wagi rękami własnymi przereczeni zeznający oba podpisali: Alexander Ianusz xiąże Ostrogski, m[anu] p[ro]p[ri]a². Ian Franciszek Łubowicki, kasztelan wołyński, m[anu] p[ro]p[ri]a. Który to zapis roboracyiny, sposobem wyżej opisanym przed aktami authenticznemi dobrowolnie uczyniony, my król przyiac do xiąg niniejszych wpisać i z nich, wiernie słowo w słowo wypisawszy, stronie potrzebującej in forma authentica wydać pozwoliliśmy. Na co dla lepszej wiary pieczęć koronna iest przyciśniona. Działo się w Warszawie we śrzođe przed świętem Ofiarowania Najsw[iętszej] Panny Mariej etc. ut supra, panowania naszego wtórego roku.

Za sprawą i przełożeniem i[aaśnie] w[ielebnego] i.m.x. podkancl[erzego] kor[onnego].

¹ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

² у ркнс. підкреслено.

Działo się || ¹Działo się w Warszawie w piątek przed świętem Świętego Thomasza Apostoła najblisszy, to iest dnia 19 miesiaca grudnia roku pańskiego 1670.¹ 258v.

Za sprawą i przełożeniem iaśnie wielebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego.

190. 1670.XII.16. Warszawa

Confirmatia praw miastu Kowlu

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Sig.-11, s.236; Publ. – АЮЗР. Ч.V. Т.1. С.109-115 (облята Яна III, вписана до книги Ковельського магістрату); Жизнь князя Андрея Михайловича Курбского в Литве и на Волыни. К., 1849. Т.1. С. 323-335 (за оригіналом)]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski², pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, kiiowski, wołyński,

smoleński i czerniechowski. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Produkowali przed nami sławetni Marek Nifanowicz i Jan Szafranowicz, burmistrzowie miasta naszego Kowla, imieniem urzędu i wszystkiego tegoż miasta pospolstwa, prawa i przywileje swoje, pewne swobody, wolności i porządki, onym od najsławniejszych antecessorów naszych nadane, w sobie zamykające. Pierwszy przywilej papierowy, po rusku pisany, najsławniejszej królowej Bony ręką podpisany, pewne wolności w sobie zawierający, mianowicie jednak, wolne przereczonym mieszczanom po wsiach, do starostwa kowelskiego należących, wosków, chmielów, miodów i bydeł kupowania, dziesięcin od derewni i ryb suchych, które do pomienionego miasta Kowla na targ przywożone bywają, wybierania, de data w Piotrkowie dnia 12 miesiąca augusta roku pańskiego 1547. Drugi najsławniejszego Zygmunta Trzeciego, pergaminowy, także po rusku pisany, też prawa starodawne, wolności i wszelakie pożytki przereczonemu miastu approbujący i przy nich całe i nienaruszenie pomienionych mieszczan zachowujący, pozwalając im podużne, pomiernie, ważne, woskobojne wybierać. Trzeci tegoż najsławniejszego Zygmunta Trzeciego, także po rusku pisany, tę powinność, aby żydzi równo z chrześcianami do naprawowania parkanów, grobel i wart odprawowania należeli³, w sobie mający, de data na sejmie walnym w Warszawie dnia⁴ miesiąca marca roku II roku pańskiego MDCIX. Czwarty, najsławniejszego Władysława, który tak jest słowo do słowa opisany:

Władysław IV, z łaski Bożej król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflant[ski], smoleński, siewierski, czerniechowski, a szwedzki, gottski i wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż produkowano przed nami sławetnych burmistrza, radziec i wszystkiego pospolstwa miasta naszego Kowla imieniem prawa i przywileje na wolności i porządki ich miejskie, onym od najsławniejszych antecessorów naszych, królów ich miew polskich, nadane. Pierwszy przywilej króla i. mci Zygmunta Augusta na wolne branie mostowego, od każdego wozu kupieckiego, nakładnego z towarem albo zbożem, przez most dwiema końmi przejeżdżającego, po cztery pieniądze, a od wozu nakładnego jednym koniem - dwa pieniądze, od próżnego wozu, dwiema końmi przejeżdżającego, po dwa pieniądze, jednym koniem - po pieniądze; od bydła zaś, na sprzedaż przez most pędzonego, od wołu po pieniądze i od iałowice po pieniądze; także od tych, co

nazad zboże do domu, nie przedawszy, prowadzą na poprawę parkanów miejskich, dany de data w Wilnie roku tysiąc pięćset pięćdziesiątego piątego Iulii dnia siedmnastego. Drugą confirmacją króla i mci Zygmunta Trzeciego, pana ojca naszego, dwóch oryginalnych listów królowej iej mci Bony, do starostów kowelskich wydanych: pierwszego, aby nie wybierał nad zwyczaj wpisnego, tylko po dwa pieniądze; drugiego, aby według zwyczajui dawnego zachowani byli i żeby im krzywd żadnych sługom swoim czynić zakazał, aby u młynarzów pomiernego nie wybierali, u rzemieśników tamecznych roboty darmo nie brali i żeby sprawy miejskie wszystkie przez pisarza i wójta wpisywane były. A trzeciego listu Zygmunta Augusta na branie mostowego, tak iako się iusz wyżej pomieniło, w originale tegosz króla imci Augusta. Czwartego nadania od tejsze królowej iej mci Bony na pomierne, ważne, podużne i woskobożnie dane, w Warszawie dnia piątego nouembra roku pańskiego MDCXI. Trzecia confirma || confirmacja czterech listów oryginalnych tak królowej iej mci Bony, iako i króla imci Zygmunta Augusta przez króla i. mci p. ojca naszego potwierdzona. Pierwszego, gdzie nie dopuszcza żydom mieszkać i budować się między chrześciany, ale na inszej⁴ osobnej ulicy. Drugiego, aby podatków od burmistrzów nie brano dla ponoszenia prac ich. Trzeciego, żeby podług zwyczajów inszych miast wołyńskich mieszczanie tameczni cechy mieli i artykuły sobie stanowili. Czwartego oryginału Zygmunta Augusta także do starosty w różnych krzywdach, aby tak mieszczan, iako i cechowych przy prawach i wolnościach ich zostawił, w Warszawie dnia dwudziestego piątego nouembra roku tysiąc sześćsett iedenastego. Czwartego confirmacja generalna, także ś. pamięci króla i mci Zygmunta Trzeciego, pana ojca naszego, przywileiów, wolności i praw wszystkich pogorzałych i nadanie znowu im prawa majdeburskiego, także targów w piątek i iarmarki dwa: ieden na Podniesienie Świętego Krzyża, a drugi we cztery dni po Bożym Narodzeniu, dany, i żeby kramarze wszyscy od komor swoich podatek dawali co rok tak, iako się w Brześciu zachowuie, a solarze od miejsc, na których sol przedawaią i ci, co winnice nad groblą maią, po piętnastu groszy dawać co rok powinni do skrzynki miejskiej na oprawę miasta. Dan w Warszawie dnia XXVIII nouembra roku tysiąc sześćsett iedenastego. Piąty oryginał od ś. pamięci króla i mci Zygmunta III, pod datą w Warszawie na sejmie walnym koronnym roku pańskiego tysiąc sześćsett dziewiętnastego dnia dwudziestego Februarii dany, zamykaiący w sobie ustawę pomiaru zboża, to iest, żeby mieszczanom wolno było od każdej

259v.

czwierci zboża po dwa pieniądze, od pułmace - po pułgroszku, od mace - po groszu, od tych, którzyby na targ przywozili, wybierać i te pieniądze na oprawę parkanu obracać. Szósty, także od króla i mci pana ojca naszego na oddawanie poboru do rąk samego poborcy, a nie żydom, którzy więc zwykli u poborcy na zniszczenie miasta i mieszczan pobory arendować. Dany w Warszawie na sej 11 na sejmie walnym koronnym dnia piątego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset dziewiętnastego. I proszono nas, abyśmy te wszystkie prawa i przywileje ich, tu wkrótce dotknięte, tak iako się w sobie od słowa do słowa mają, mocą i powagą naszą królewską ztwardzili i umocnili. My tedy, Władysław król, słuszną pomienionych mieszczan naszych kowelskich u tej mierze proźbę upatrując i życząc iako najlepszego miastom naszym polepszenia, prawa i przywileje ich wszystkie, iakoby tu wpisane i wyrażone były, we wszystkich ich punktach, clausulach, artykułach i conditiach, ile prawu pospolitemu i zwyczajowi nieprzeciwne, powagą naszą ztwardzamy i zmacniamy, i, żeby napotym wszelaką moc i władzę swoją na wieki mieli, deklarujemy. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisujemy i pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie na sejmie walnym koronnym dnia 22 miesiąca marca roku pańskiego MDCXXXV, panowania naszego polskiego III, a szwedzkiego IV roku.

Vladislaus rex. Locus sigilli. Ioannes Bederman.

Piąty niaśniejszego Iana Kazimierza, który od słowa do słowa iest tak napisany:

Ian Kazimierz, z łaski Bożej król polski, wielki xiąże litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, smoleński, czerniechowski i szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu to wiedzieć należy, iż producowano przed nami przywilej pewny ś. pamięci króla ie[go] mci Zygmunta Trzeciego, pana ojca naszego, miastu Kowlu dany, w którym prawa pewne, które zdawna przed tym mieli, od tegosz króla ie[go] mci, pana ojca naszego, pomienionemu miastu nadane są. Który to przywilej i prawa, w nim opisane, abyśmy i my powagą naszą królewską approbowali i potwierdzili, o to do nas przerzeczono miasto pokornie suplikowało. Ten tedy przywilej tak iest opisany od słowa do słowa:

Zygmunt Trzeci, z łaski Bożej król polski, wielki xiąże litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, a szwedzki, gotski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem 260v. naszym wszem wobec i każdemu 11 i każdemu zosobna, komu to

wiedzieć należy, iż nam iaśnie wielmożny Szczęsny Kryski na Drobninie, podkanclerzy koronny, zakroczymski i kowelski starosta, imieniem mieszczan naszych kowelskich, przełożył, że im od dawnych czasów prawa ich miejskie, którymi się miasto tamto rządziło i sądziło, wygorzały, zaczym to tam teraz miasto bez rządu prawie zostawa, przyczyniając się pilnie za nimi, abyśmy im znowu prawa także, iakie przedtym mieli, nadali. My tedy, przychylając się do tej iaśnie wielmożnego podkanclerzego koronnego przyczyny, za pomienionymi mieszczany do nas uczynionej, a chcąc, aby nasze miasto Kowel w dobrym porządku pomnożenie brało, naprzód ono ze wszystkimi do niego należnościami, także mieszczany i obywatele iego, od wszelkiego prawa litewskiego, ruskiego i któregokolwiek innego wyięli i wyzwoliliśmy, iakosz tym listem wymuiemy i wyzwalamy, a prawo majdeburskie zupełnie onemu nadałiemy wiecznymi czasy, znosząc wszystkie zwyczaje tamtego miasta, któreby prawu⁵ majdeburskiemu przeciwne były, tak aby odtąd przed żadnym inszym, w sprawach tak małych, iako i wielkich, odpowiadać byli nie powinni, iedno przed sądem swoim miejskim, który niżej opisanym sposobem obierany bydź ma, więc i win, z prawa majdeburskiego przychodzących, aby nikomu inszemu dawać nie byli powinni, iedno temuż sądowi miejskiemu. Maią tedy naprzód mieszczanie nasi kowelscy z pośrzedku siebie osób ośm, ludzi statecznych, cnotliwych, w rzeczach biegłych i uczonych, na urząd burmistrzowski i radziecki co rok w poniedziałek najblisszy po Nowym Lecie obierać i staroście naszemu kowelskiemu, natenczas i napotym będącemu, abo iego namiesnikowi mianować, z których on czterech na urząd radziecki potwierdzić, z tych zaś czterech rajców, iednego na urząd burmistrzowski naznaczać będzie powinien. Ci czterej przysięgę na urzędy swe według prawa i zwyczaju inszych miast naszych przy pospolstwie odprawować, dobry porządek przy mieście stanowiąc, dochodami zawiadować, szafować, potrzeby miejskie opatrować, i insze wszystkie rzeczy, według zwyczaju innych miast naszych || naszych koronnych czynić będą. Burmistrz naznaczony miesiąc tylko ieden na urządzie burmistrzowskim trwać ma, po wyściu miesiąca - starszemu z radziec urząd ten burmistrzowski poda, ten zaś drugiemu i tak przez cały rok aż do skończenia iego i do obrania inszych na to osób obyczaiem wyżej pomienionym. Sąd zaś miejski taki bydź ma. Naprzód starosta nasz kowelski, teraz i napotym będący, iednego z mieszczan z cechu, cnotliwego, bogobojnego i w prawie biegłego za lentwoita, według upodobania swego, podać powinien będzie, a mieszczanie z pośrodka

siebie czterech ławników obiorą. Ci wszyscy przysięgę na urzędy swe przed burmistrzem i rajcami odprawić mają, trwać będą aż do śmierci na urządach swoich, chyba, żeby który z nich na radzieństwo obrany był. Co kiedy się trafi, inszy zaś na iego miejsce iako najprędzej, tak iako się pomieniło, obrany bydź ma. Ten tedy lentwójt z ławnikami będzie miał moc sądy, według opisanja prawa majdeburskiego i zwyczaju inszych miast, gaić, odprawować i sprawy wszystkie, tak wielkie iako i małe, sądzić, przed którym wszyscy mieszczanie za pozwami stawać i odpowiadać mają. Od decretów ich, ieśliby się która strona ukrzywdzona bydź rozumiała, appellacia, którejby prawo majdeburskie nie broniło, do burmistrza i radziec, a od burmistrza i radziec do starosty naszego kowelskiego albo iego namiesnika, teraz i napotym będącego, ztamtađ zaś do nas i sądu naszego iść ma. Tosz się ma rozumieć i o appellaciach od urzędu burmistrzowskiego i radzieckiego. Winy, które będą według prawa majdeburskiego okazane, w sądzie lentwójtowskim i ławniczym mają bydź dzielone między nie. Także winy, dla nieposłuszeństwa albo z iakiej inszej miary urzędowi burmistrzowskiemu i radzieckiemu służące, między burmistrza a rajce mają się tesz dzielić. A iż bardzo mały dochód popolity miasto tamto ma na poprawę swoją postanawiamy tym listem naszym, aby każdy kramarz, i który iedną kramicę albo kletkę, na gruncie miejskim zbudowaną, ma, albo mieć będzie, także i przekupień, który || którykolwiek na ławkach chleb i insze rzeczy przedaie, powinien był do skrzynki miejskiej na każdy rok dawać to, co w mieście naszym Brzeskim to ci kramarze i przekupniowie daia, także solarze od miejsca solnego - każdy z nich po groszy piętnaście. Więc i ci, którzy winnice nad groblą na gruncie miejskim mają, z każdej winnice groszy także piętnaście aby na rok każdy do tej skrzynki miejskiej płacić byli powinni. A ten dochód ni na co inszego nie ma bydź obrócony, iedno na poprawę miasta pomienionego. Wszakże, ieśliby przedtym zdawna co staroście naszemu od pomienionych kramarzów, solarzów i tych, co powinni a mają płacić, z tego sposobu przychodziło, temu terażniejsze postanowienie nasze szkodzić nie ma. Pozwalamy nad to burmistrzowi i rajcom, za wiadomością i pozwoleniem wszystkiego popolstwa, insze dochody na poprawę miasta, bez krzywdy ludzkiej i ubliżenia prawa starożytniego, namawiać i stanowić. Nad to zachowuiemy ich przy targach i iarmarkach zwykłych, ⁶to iest przy⁶ targu tygodniowym, który bywa w piątek, i przy iarmarkach dwu: iednym, który bywa na dzień Podniesienia Krzyża Świętego, a drugi, który bywa za czwarty dzień

261v.

po święcie Narodzenia Pańskiego wedle starszego kalendarza. Obiasniając ten zwyczaj, aby iarmarki pomienione po całym tygodniu stać i na nie ludzie wszelacy z towarami wszelakimi przyjeżdżać i nimi handlować, także w targ i w iarmarki rzeźnicy postronni schadzki swe odprawować i mięso wolno, bez nagabania rzeźników i przeszkody wszelakiej, przedawać mogli. Co do wiadomości wszech, którym to wiedzieć należy, a mianowicie iaśnie wielmożnego Szczęsnego Kryskiego na Drobninie, podkanclerzego koron[nego], zakroczymskiego i kowelskiego starosty i iego namiestnika, teraz i napotym będącego, przywodziemy, napominając, aby mieszczany nasze kowelskie, przy tych wszystkich prawach i wolnościach, od nas im tym listem naszym pozwolonych, wiecznymi czasy zachowali i zachowywać kazali. Dla lepszej wiary ten list ręką naszą podpisawszy, pieczęcią koronną ztwier || ztwierdzić rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXVIII Nouembris [roku]⁷ Bożego MDCXI, panowania królestw naszych polskiego XXII, szwedzkiego XVIII.

262

Sigismundus rex. Gregorius Czarniedzki.

My tedy, Ian Kazimierz król, przychylając się miłościwie do supplikacjey wzwysz mianowanej, ile sprawiedliwej, przywilej ten, który od słowa tu iest opisany, we wszystkich punktach, clausulach, artykułach i condiciach, ile prawu pospolitemu i zwyczajowi nieprzeciwnie, powagą naszą ztwierdzamy i umacniamy, i żeby napotym wszelaką moc i władzę swoją na wieki mieli, declaruiemy. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisuiemy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie XXIV miesiąca lipca roku pańskiego MDCL, panowania naszego polskiego i szwedzkiego VI roku.

Ian Kazimierz król. L[ocus] s[igilli]. Albertus Gorajski, praep[os]itus Posn[aniensis], regens cancellariae regni.

Szósty urodzonego Waclawa Leszczyńskiego, krajczego koronnego, starosty naszego kowelskiego, który im dla spustoszenia miasta pomienionego, na restaurację ratusza, brom, mostów nad dawne prawa pozwala od każdego wozu kupieckiego, nakładnego, z towarem albo zbożem przez most dwiema końmi prowadzącego, po groszy dwa od woza iednym koniem próznego dwa szelagi; także i od tych, którzy zboże w mieście Kowlu kupują, po groszy trzy. Co wszystko do prowentu miejskiego należeć powinno. Od bydeł, na targ prowadzonych, od wołu po groszu, od iałowice, od skopu, kozy, owcy i inszych drobiazgów, na targ przez mosty i groble prowadzących, po szelagu. A iż przez skupienie gruntów miejskich

262v.

od różnych stanów miasta dzieje się zniszczenie, przeto zabiegając temu pozwala tenże pomieniony urodzony Waclaw Leszczyński, aby którykolwiek gruntów miejskich zażywaią i na nich siedzą, na rynku targuią, i iakimkolwiek sposobem handlem sobie zarabiaią w tymże mieście Kowlu, co wszyscy tak do cechów, iako i do wszelakich składek i podatków miejskich, quocunque nomine nazwanych, i na iakąkolwiek potrzebęznaczonych, zarówno należeli. I supplikowano nam, abyśmy te ll te wszystkie prawa i przywileie, iedne tu krótce dotknięte, drugie wcale przepisane, tak iako się w sobie od słowa do słowa maią, mocą i powagą naszą królewską ztwardzili⁸ i umocnili. ⁹My tedy Michał król⁹ słuszną pomienionych mieszczan naszych kowelskich w tej mierze supplikę upatrując i życząc iako najlepszego miastom naszym polepszenia, prawa i przywileie ich wszystkie we wszystkich ich punktach, clausulach, artykułach i condiciach, ile prawu pospolitemu i zwyczajowi nieprzeciwnie, powagą naszą ztwardzamy i zmacniamy, i żeby napotym wszelaką moc i władzę swoią na wieki mieli, declaruiemy. Nad to, ażebyśmy tym większą łaskę naszą królewską do poratowania pomienionego miasta Kowla pokazali, tedy pozwalamy im nad zwyczajne dwa iarmarki, ieszcze drugie dwa, to iest ieden na Wniebowstąpienie ruskie, drugi na Świętą Annę odprawować. Na co się dla lepszej wiary ręką naszą podpisawszy, pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XVI miesiąca grudnia roku pańskiego MDCLXX, panowania naszego wtórego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej na sznurze pstrym iedwabnym zawieszstej w puszse blaszanej na wojsku¹⁰ wyrażonej. Stefan Hankiewicz, i.kr.mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ro]p[ri]a.

¹⁻¹ написано крупніше.

² на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

³ “e” після “z” виправлено з “y”.

⁴ дописано над рядком.

⁵ виправлено з „miastu”.

⁶⁻⁶ написано на виправленому.

⁷ це слово у ркпс. помилково пропущено.

⁸ написано масніше.

⁹⁻⁹ також.

¹⁰ описка замість „vosku”.

191. 1670.XII.19.(?). Warszawa

Confirmacja praw i postanowienie porządku cechowi szewskiemu i garbarskiemu miasta Kowla

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; S-11, s.233]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, kiiowski, wołyński, podolski, podlaski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tym wiedzieć należy. Produkowali przed nami sławetni Marek Nifanowic i Iwan Szafranowic, burmistrzowie miasta naszego Kowla, imieniem tak wszystkiego tegoż miasta pospoli i pospolstwa, jako też szewskiego i garbarskiego cechu pewne prawa i przywileje, w których najjaśniejsi antecessorowie nasi pomienionemu miastu wszelkie bractwa i cechy stanowić pozwalali. Pierwszy najjaśniejszej królowej Bony, po rusku na papierze pisany, de data w Warszawie dnia X miesiąca stycznia roku pańskiego 1556. Drugi najjaśniejszego Zygmunta Trzeciego de data w Warszawie dnia 25 miesiąca nouembra roku pańskiego MDCXI. A iż im inne przywileja i prawa, od najjaśniejszych antecessorów naszych nadane, opisanie w sobie wszystkich porządków i powinności pomienionego cechu szewskiego i garbarskiego zawierające, przez wojny i incursie nieprzyjaciół różnych poginęli, tedy pokornie supplikowali nam, abyśmy wszystkie ich tak wyżej wspomniane prawa i przywileja ztwardzili i umocnili, jako też i pogubione mocą i powagą naszą królewską odnowili. Do której my suppliki tudzież i prawa p[ospoli]tego stosując się, wszystkie prawa i przywileje pomienionych rzemioł, cechowi służące, tak iakoby tu były słowo do słowa wpisane, we wszystkich ich punktach, clausulach, artykułach i condiciach, ile prawu pospolitemu i zwyczajowi nie są przeciwne, powagą naszą królewską zmacniamy i ztwardzamy, i pogubione niniejszym listem naszym odnawiamy, one do pierwszej całości przywracając, i że wszelką moc i władzę swoją na wieki będą mieć deklarujemy. Żeby zaś pomienionych rzemioł cech większe swoje mógł mieć pomnożenia i żadnych od iakichkolwiek kupców w rzemiołach nie miał praepedycyi, tedy za intercessią urodzonego Władysława Leszczyńskiego, krajczego koronnego, starosty naszego kowelskiego, taki porządek, iaki się po wszystkich miastach, na Wołyńiu będących, i w mieście naszym Lwowie znajduje, onemu zachować pozwalamy. Którzy to wzwysz pomienieni rzemieśnicy wszyscy jeden cech trzymać powinni będą, każdego roku po Przewodnej

263

263v. Niedzieli we wtorek iednego z pośrzedka siebie, w rzeczach i rzemieśle bieglego, w niczym nie podejrzanego, uczonego i p. Boga się boiącego, za cechmistrza obierać, przy którego obieraniu powinni będą wszyscy pomienionych rzemiosł bracia, tak starsi iako i młodszy, bywać. A któryby z nich natenczas bydy nie miał, tedy powinien będzie każdy taki winy czwierć kamienia || kamienia wosku do skrzynki nie odpustnić, zapłacić. Po obraniu zaś cechmistrza pod chorągwią cechową na ratusz przychodzić będą i tam przed rajcami i burmistrzami nowoobranego cechmistrza iurament wykona, który do xiąg miejskich ingrossowany będzie. Wszyscy potym cechowi bracia w dom do nowoobranego cechmistrza pójdą i tam sobie z skrzynki cechowej colację sprawią, młodzi zaś we wszystkim onym posługować mają. Obrany cechmistrz czterech braci dla sprawowania wszelakich rzeczy i zachowania porządku, także i dwóch kluczników, którzy skrzynką cechową zawiadować będą, do siebie przybierze, sama iednak skrzynka i z prawami zawsze przy cechmistrzu zostawać będzie. Schadzki w tym cechu co cztery niedziele bywać będą, na których o iako najlepszym cechu rządzić powinni będą radzić, mianowicie iezeliby postronny miał przyiechać iaki rzemieślnik i bez opowiedzenia się cechowi robotę iaką robić, tedy takowego każdego winą do skrzynki cechowej pułkamieniem wosku nieodwłocznie karać będą. Tenże na ukontentowanie inszych braci kolację sprawić i list swój rodowy wywieść będzie musiał. A żeby tym większa między bracią tego cechu zachowana była zgoda i ieden drugiemu w rzemieśle nie przeszkadzał ani żadnego podstępku nie czynił, tedy żaden dwoiakiego nie będzie robił rzemiosła, tak iż który szwiecką robotę robi, ten garbarstwa robić nie będzie, który zaś robi garbarstwo, ten także szwieckiej roboty robić nie ma. Szewcy zaś, którzy safianową robotę robią, czarnej roboty robić nie powinni, i ci, którzy białogłowską robotę robią, żadnej roboty usarskiej robić nie mają, pod winą na każdego takiego kamienia wosku do skrzynki cechowej i dziesiątka kop do zamku naszego kowelskiego. Któryby zaś był upartym, i temu się sprzeciwiającym, takowy ma bydy między bracią sądzony i od cechu wyrzucony. Bracia zaś do tego cechu należący, iako bez żadnego mają bydy podejżżenia, tak wzwysz mianowane winy ||²

¹ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

² кінець впису відсутній, далі 4 аркуші вирізані, 2 попередні (263 і 263v.) підірзані.

192. 1670.XII.19. Warszawa

[**Confirmatia praw i nadanie porządku cechowi haftarskiemu kowelskiemu i innym**]¹

²w dom nowoobranego cechmistrza pójdą i tam sobie z skrzynki cechowej colaćią sprawią, młodzi zaś we wszystkim onym posługować mają. Obrany cechmistrz czterech braci dla sprawowania wszelakich rzeczy i zachowania porządku, także i dwóch kluczników, którzy skrzynką cechową zawiadować będą, do siebie przybierze, sama iednak skrzynka i z prawami zawsze przy cechmistrzu zostawać będzie. Schadzki w tym cechu co cztery niedziele bywać będą, na których o iako najlepszym rządzie cechu powinni będą radzić, mianowicie ieżeliby postronny iaki miał przyechać rzemieśnik i bez opowiedzenia się cechowi robotę iaką robić, tedy takowego każdego winną³ do skrzynki cechowej pułkameniem wosku nieodwłocznie karać będą. Tenże na ukontentowanie innych braci kolacją sprawić i list swój rodzony wywieść będzie musiał. A żeby tym większa między bracią tego cechu zachowana była zgoda i ieden drugiemu w rzemieśle nie przeszkadzał ani żadnego podstępku nie czynił, tedy żaden dwoiakiego nie będzie robił rzemiośla, tak iż który robi hawtarstwo, nie powinien robić rymarstwa, który zaś robi rymarstwo, nie powinien robić hawtarstwa pod winą na każdego takiego kamienia wosku do skrzynki cechowej i dziesiątka kop do zamku naszego kowelskiego. Któryby zaś był upartym i temu się sprzeciwiającym, takowy ma bydz między bracią sądzony i od cechu wyrzucony. Co się ma i o wszystkich innych wzwyż mianowanych rzemioślach, do tegosz cechu należących, rozumieć. Bracia zaś do tego cechu należący, iako bez żadnego mają bydz podejżrzenia, tak wzwyż mianowane winy na same tylko do kościołów, cerkwi i pogrzebowe świece obracać winni będą. Cecha tego cechu kiedykolwiek do którego z braci przydzie, tedy bez omieszkania tak na schadzki, iako i pogrzeby i inne functie stawać musi, ieśliby zaś gospodarza w domu nie było, tedy towarzysz albo chłopiec na miejsce iego ma przychodzić pod winą trzech groszy. Gdyby zaś schadzka o iakich wielkich || wielkich sprawach była, a którychkolwiek z braci, tak starszy iako młodszy, asz w te czasy dopiero przyszedł, kiedy iuż z sprawami na stole wystawiona będzie skrzynka, tedy za to dać musi winy dwa grosze. Rozchodząc się zaś z takowej schadzki każdy tak starszy, iako młodszy brat po groszu do skrzynki dadzą. Winnych także i przestępnych w tym cechu sądenia i karania pomienieni

264v.

bracia moc będą mieli. Uczniowie zaś wszystkich wzwyż pomienionych rzemioł w cechu tym będących nic więcej ani mniej u mistrza swego nad lat pięć służyć nie będą. Którym po wyściu pomienionych lat, list wyzwolony z cechu wzięwszy, wolno będzie po wszystkich miastach wołyńskich wędrować i za towarzyszy robić. Który to wzwyż pomieniony porządek, aby wszyscy wzwyż pomienionych rzemioł w tym cechu zostający bracia całe i nienaruszenie zachowali niniejszym listem naszym rozkazujemy. Na co się dla lepszej wiary ręką własną podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIX miesiąca grudnia roku pańskiego MDCLXX, panowania naszego roku wtórego.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej w puszcze blaszanej na wztążce zawieszonyj. Stefan Hankiewicz, i. kr. mci sekretarz i pisarz.

¹ назва впису подана за „індексом”.

² початок впису відсутній.

³ останнє „п” перекреслено.

193. 1670.XII.19. Warszawa

Confirmacja praw i nadanie porządku cechowi rzeźniczemu i piekarskiemu miasta Kowla

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Sig.-11, s.238]

265 ¹Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym etc. Supplikowali nam sławetni Marek Nifanowicz i Iwan Szafranowicz, burmistrzowie miasta naszego Kowla tak cechów rzeźnickiego, piekarskiego i oleiowskiego, jako całego urzędu i wszystkiego pospolstwa tegosz miasta imieniem pokornie upra || upraszając, abyśmy ich przy prawach i wolnościach onym na stanowienie wszelakich cechów, od najsławniejszych antecessorów naszych łaskawie nadanych, wcale i zupełnie zachowali i na porządek niżej opisany przerzeczonych rzemioł cechowi zezwolili. Do której my supliki, tudzież i urodzonego Władysława Leszczyńskiego, krajczego koronnego i starosty naszego kowelskiego, consensu i intercessiej stosując się, onychże przy wspomnionych prawach zachować umyśliliśmy, iakosz zachowujemy i porządek taki, iaki się w inszych miastach naszych, na Wołyniu będących, i mieście naszym Lwowie znajduje, cechowi rzemioł wzwyż pomienionych mieć niniejszym listem naszym pozwalamy. Który to porządek tak się w sobie ma:

Wszyscy ci wzwysz pomienieni rzemieśnicy ieden cech trzymać powinni będą. Każdego przy tym roku we czwartek po Wielkiej Nocy ruskiej iednego z pośrzedka siebie, w rzeczach i rzemieśle bieglego, niwczym nie podejżrzanego, uczonego i P. Boga się boiącego, za cechmistrza obierać. Przy którego obieraniu powinni będą wszyscy pomienionych rzemiosł bracia, tak starsi iako i młodszy, bywać, a któryby z nich natenczas bydź nie miał, tedy powinien będzie koždy taki winy czwierć kamienia wosku do skrzynki nieodpustnie zapłacić. Po obraniu zaś cechmistrza z gospody brackiej pod chorągwią cechową na ratusz przychodzić będą i tam przed rajcami i burmistrzami nowoobranym cechmistrzem iurament wykona, który do xiąg miejskich ingrossowany będzie. Wszyscy potem cechowi bracia w dom do nowoobranego cechmistrza pójdą i tam sobie z skrzynki cechowej kolację sprawią, młodszy zaś we wszystkim im posługować mają. Obrany cechmistrz czterech braci do sprawowania wszelakich rzeczy i zachowania porządku, także i dwóch kluczników, którzy skrzynką cechową zawiadować będą, do siebie przybierze, sama iednak skrzynka z prawami zawsze przy cechmistrzu zostawać || będzie. Schadzki w tym cechu co cztery niedziele bywać będą, na których o iako najlepszym cechu rządzie powinni będą radzić, mianowicie jeżeliby postronny miał przyjechać lub to rzeźnik, piekarz albo oleinik i bez opowiedzenia się cechowi robotę iaką robić, tedy takowego każdego winą do skrzynki cechowej pułkamiem wosku nieodwłocznie karać będą. Tenże na ukontentowanie inszej braci kolację sprawić i list swój rodowy wywieść będzie musiał. Cechu tegoż bracia wszyscy powinni bydź bez podejżrzenia, mianowicie rzeźnicy, którzy żadnych bydeł, szalonych wieprzów i parszywych kupować nie będą, i któryby miał takowe bydle kupić, takowy z cechu ma bydź całe wyrzucony. Którzykolwiek zaś cechu nie mają, tedy powinni się będą oń iako najprędzej pod winą cechową i zamkową postarać. Ieden zaś drugiemu, tak w targach, kupowaniu, iako i przedawaniu żadnej przeszkody czynić nie będzie. Co się zarówno tak o chrześcianach iako i żydach ma rozumieć, którzy nie przed miastem, ale tylko na rynku w zwyczajnym miejscu bydła kupować będą pod winą na każdego takiego, któryby się na inszym miejscu kupować ważył, sześciu kop do zamku naszego kowelskiego. Piekarze zaś żydowcy pod posłuszeństwo przerweczonego cechu cechmistrza należeć będą. A kiedykolwiek cecha tegosz cechu, do którego z braci przydzie, tedy bez żadnego omieszkania tak na schadzki, iako i pogrzeby, i

265v.

inne funkcje stawać musi, ieśliby zaś gospodarza w domu nie było, tedy towarzysz albo chłopiec na jego miejsce ma przychodzić pod winą trzech groszy. Gdyby zaś schadzka o iakich wielkich sprawach była, a którykolwiek z braci, tak starszy iako i młodszy, asz w te czasy dopioro przyszedł, kiedy iuż z prawami na stole będzie wystawiona skrzynka, tedy za to dać musi winy do skrzynki dwa grosze. Rozchodząc się zaś z takowej schadzki każdy tak star || tak starszy, iako i młodszy brat po groszu do skrzynki dadzą. Winnych także i przestępnych w tym cechu sądenia i karania pomienieni bracia moc będą mieli. Uczniowie zaś wszytkich rzemioł, w tym cechu będący, nic więcej ani mniej u mistrza swego nad lat pięć służyć nie będą. Którym po wyściu pomienionych lat, list wyzwolony z cechu wzięwszy, wolno będzie po wszytkich miastach wołyńskich wędrować i za towarzysz robić. Do tegosz cechu wszyscy, tak żydzi iako i chrześcianie, którzykolwiek się rzezią i piekarstwem bawią, należeć i te powinności, iako i w inszych miastach wołyńskich, do tegoż cechu oddawać i odprawować będą. Który to wzwyż pomieniony porządek, aby wszyscy w tym cechu zostaiący bracia wcale i nienaruszenie zachowywali i winy na wosk do kościołów i cerkwi obracali rozkazuiemy. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XIX miesiąca grudnia roku pańskiego MDCLXX, panowania naszego wtórego roku.

266v. Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej w puszcze blaszanej na sznurze pstrym iedwabnym zawieszanej na wosku czerwonym wyrażonej. Stefan Hankiewicz, ie[go] kr. mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ro]p[ri]a. ||

1 на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

267 || ¹Zaczyna się rok pański 1671.

Działo się w Warszawie w sobotę przed Niedzielą Przewodnią, to iest dnia czwartego miesiąca kwietnia roku pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego².

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i. m. xdza Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, dziekana krakow[skiego] podkancl[erzego] koronnego³.

194. 1671.III.27. Warszawa

Odnowienie prawa na łan roli urodzonym Moszkowskim służącego

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski,

pruski⁴, mazowieckie⁵, żmudzki, kiiowski, wołyński, podolski, podlaski, inflantski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Chcąc mieć, aby się w ludziach rycerskich do usług naszych i całej Rzptej nieustająca zawsze znajdowała ochota, mając do tego zalecone sobie dobrze cnoty i nieodmienną iako ku antecessorom naszym, tak nam samym i wszytkiej ojczyźnie wiarę i życzliwość, znaczne przytym w różnych okaziach i expediciach woiennych przysługi urodzonych Moszkowskich niżej specificowanych, na pokorną supplikę za nimi do nas wniesioną, umyśliliśmy ich, to iest Matwieia Artuchowicza, Dimitra Wasilewicza Naumienka, Hołubeia, Ochieia, Iwana, Chwedora, Wasila Samelowicza Moszkowskich przy pewnym łanie pola, we wsi Moszkowicach w województwie i powiecie kiiowskim leżącego, (w której rzetelnej i nierozzerwanej possessiej z przodków swoich i dawnych czasów zostają) zachować i zostawić, prawa wszytkie, do tego łanu onym służące, pod czas zaś zamieszania i woien przeszłych częścią od nieprzyjaciela zabrane, częścią różnymi przypadkami pogubione odnowić, iakosz odnawiamy urodzonych Moszkowskich wzwyż specificowanych, także wszytkich potom i potomków i successorów ich przy wolnym używaniu i spokojnej possessiej tego łanu zachowujemy i zostawujemy tym listem naszym. Mocą którego odnowienia i zachowania naszego ciż urodzeni Moszkowscy łan pola ze wszytkimi gruntami, rolami, sianożęciami, pasiekami, młynami i wszelkimi innymi przyległościami i przynależytościami, zdawna do tego łanu przynależącymi, ze wszytkimi nad to wolnościami, sobie według prawa i zwyczaju dawnego sobie służącego⁶, trzymać i spokojnie ze wszytkimi potomkami i successorami swymi zażywać będą. Obiecując, że ich od wolnego używania i spokojnej possessiej tego łanu nie oddalemy ani oddalenia komu mocy damy, ale ich cale i nienaruszenie przy prawie, sobie z dawnych czasów i przodkom swoim służącym, zachowamy, co i naiaśniejszy successorowie nasi uczynią. Z tego iednak łanu cisz urodzeni Moszkowscy żołnierza konnego, w pancerz i inne oręża woienne opatrzonego, na każdą Rzptej expedicję zwyczajem dawnym wyprawować powinni będą. Nadto zaś do żadnych inszych ciężarów ani exactij od nikogo nie mają być pociągani. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia

267v.

XXVII miesiąca marca roku pańskiego MDCLXXI, panowania naszego wtórego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej cancellariej koronnej.

¹⁻¹ *написано крупніше.*

² *“о” піднято над рядком.*

³ *також.*

⁴ *на правому полі навпроти рядка запис „corr.”*

⁵ *так у ркнс.*

⁶ *описка замість „служцети”.*

195. 1671.III.31. Warszawa

Ihumeństwo Mieżyhorskie nabożnemu Theodozemu Waśkowskiemu po Stanisławskiemu¹

[Reg. – Index, f.83; AK, s.65; Sig.-11, s.291]

268

²Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc. Wedle prawa naszego i do Cerkwi wschodniej, a zaleceniem pobożności życia i nauki nabożnego Theodozego Waśkowskiego, zakonnika reguły Ś. Bazylego, umyśliliśmy onemu za zgodą braci wszystkich monasteru Mieżyhorskiego, ³(według dawnego praw[a] ich) electię ihumeństwa tegosz monastera Mieżyhorskie[go],³ w powiecie kiiowskim nad Dnieprem przy cerkwi założenia Ś. Spasa Mikuły leżącego, po nabożnym Iobie Stanisławskim, ihumenie, do dispositiej naszej przypadłe, prawem dożywotnim dać i conferować, iakosz daiemy i conferujemy niniejszym listem naszym. Wszystkie insze || insze, iezeliby wyszły albo z cancellariej naszej extraordinarźnie bez consensu braci pomienionego zakonu wynieść miały, cassuiąc i annihiluiąc tak, aby iako za dawnych zwyczajów i praw e medio braci obierany bywał ihumen, tak i ten per electionem braci upodobany, a od nas postanowiony spokojnie zostawał. Które to ihumeństwo przerzeczony nabożny Theodozy Waśkowski ze wszystkimi dobrami, polami, młynami, pasiekami, ieziorami, lasami i innymi przynależnościami, w oryginalnym przywileju fundaciej tegosz monastera wyrażonymi, tak iako antecessorowie iego trzymali i zażywali, pomieniony ihumen trzymać i zażywać będzie do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiąc to po nas i najaśniejszych następcach naszych, iż od spokojnego używania i possessiej tegoż ihumeństwa i pożytków, do niego należących, tegosz Theodozego Waśkowskiego nie oddalemy, ale onego przy prawie dożywotnim zachowamy, toż i najaśniejsi następcy nasi uczynią, prawa nasze królewskie, Kościoła rzymskiego katolickiego i Rzptej wcale

zachowując. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. ⁴Dan w Warsz[awie] dnia XXXI mca marca roku pańs[kiego] MDCXXI, panowania naszego II roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancel[lariej] kor[onnej]. St[e]ph[an] Hankiewicz⁴.

¹ "w" піднято над рядком.

² на правому полі навпроти рядка запис „сорт.”

³⁻³ дописано у кінці аркуша.

⁴⁻⁴ дописано дрібніше.

196. 1671.III.31.Warszawa

Renouatia praw monasteru Strumiłowej Kamionki służących

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65; Sig.-11, s.290]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc. Od szczęśliwego¹ panowania za największą sobie poczytamy maxime, aby między zabiegami naszymi koło dobra pospolitego chwała Boża fulcrum thronu i dostojenstwa naszego iak największe odbierała incrementa i wszelakie stany na pomnożenie onejże consecrowane² prawami i wolnościami, tudzież dobrym porządkiem obwarowani i umocnieni zostawali. Więc że supplikowano nam iest imieniem całego zgromadzenia zakonników monastera Strumiłowej Kamionki, ponieważ ad perfectionem maiorem et aucionem braci pomienionej przychodzi monaster, umyśliliśmy onym łaskę naszą królewską oświadczyć i prawa przez incursię kozacką pogubione suppledo ll suppledo omnes defectus onych odnowić, iakosz 268v. wyświadczamy i powagą naszą królewską prawa dawne i³ onych i zwyczaie odnawiamy, tak aby pomienionego monastera communitas przy starodawnych zostaiąc fundaciej swojej prawach, iurisdictionię swoją podług funduszu pierwszego metropolitańskiego z wolną e medio sui między bracią ihumena electią, tak iako insze monasterzy zakonne, mianowicie Krechowski, Mieżyhorski, Skitski i insze zwykli odprawować, odprawowali i przy takowychże wolnościach zostawali. A ktoby się ważył ex priuatis personis tak z duchownych, iako świeckich otrzymać na pomieniony monaster ad malam et sinistram cancellariae nostrae informationem, bez consensu braci wzwyż rzeczzonego monastera, przywilej, tedy ma bydź nullitatis i ten, któryby otrzymał paenis condignis, w prawie koronnym i duchownym opisanymi, gdyby się miał interessować według wyraźnej woli naszej ma bydź karany. Co do wiadomości wszech wobec i każdego zosobna, komu o tym wiedzieć należy, mianowicie

przełożonym i wszytkiemu duchowieństwu donosząc, mieć chcemy i rozkazuujemy, aby pomienieni zakonnicy przy tej renouaciej naszej i porządku zachowani zostawali, inaczej nie czyniąć dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXXI miesiąca marca roku pańskiego MDCLXXI, panowania naszego wtórego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej cancellariej koronnej.
Stefan Hankiewicz, sekretarz i.kr.mci.

¹ *na pravomu poli navproti rjodka zapis „corr.”*

² *opiska zamiest „conserwowane”.*

³ *opiska .*

197. 1671.III.21. Warszawa

Uwolnienie od stacj żołnierskich monasteru Mieżyhorskiego i dóbr iego

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65; Sig.-11, s.290]

269

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Wielmożnym, urodzonym pułkownikom, rotmistrzom, oberszterom, oberszterlejtnantom, kapitanom, porucznikom, maiorom i innym tak polskiego, iako i trybem cudzoziemskim w służbie Rzptej zostaiącego, wojska naszego koronnego officierom i wszem wobec żołnierzom konnym i pieszym, uprzejmie i wiernie nam miłym, oznajmujemy. Iako wszytkim wiernym poddanym naszym bronimy i prze II i przestrzegamy od wojsk naszych uciążenia i exactyi, tak stosuiąc się do uniwersału najaśniejszego Iana Kazimierza, antecessora naszego, w osobliwą naszą protectię bierzemy tych, którzy się Bogu na służbę poświęciwszy szczegulne dobroczynnych rąk prouisij do życia swego posiłek maią. Więc nie tylko na pokorną za pomienionemi zakonnikami do nas supplikę, ale tesz z królewskiego naszego na takowych respectu, uważaiąc przez nieprzyaciela spustoszenie, daimy niniejszy uniwersał nasz do uprzy[jmie] wiern. ww., z władzy i zwierchności naszej królewskiej mieć chcąc, tak po całych chorągwiach i ich directorach polskich i cudzoziemskich, iako tesz i zosobna każdym żołnierzu, aby się nie ważyli w monastirze Mieżyhorskim, w dobrach i futorach, do tegoż monastiru Mieżyhorskiego należących, i iego przysiołkach iakimkolwiek ciągnieniem lub obozowym, lub tesz na stanowiska idąc i powracaiąc tamże stawać, pokarmów i noclegów odprowować, stacj i exactyi iakich wyciągać, bydła zabierać i innym iakimkolwiek sposobem dobra te uciążać, ale onych przy tej łasce naszej zachowali.

A to pod surowym karaniem wojskowym, które z wyraźną wolą i wiadomością naszą bez respectu na przeciwnych temu uniwersałowi naszemu każemy wykonać. Dan w Warszawie dnia XXI mca marca roku pańskiego MDCLXXI, panowania naszego wtórego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej.

1 на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

198. 1671.III.31. Warszawa

Conseruatia monasteru Mieżyhorskiego przy młynku i gruncie

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65; Sig.-11, s.290]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc., iż my na¹ przyczynę, przez pp. rad naszych za nabożnymi zakonnikami monasteru Mieżyhorskiego do nas wniesioną, umyśliliśmy onym łaskę naszą królewską wyświadczyć i przy spokojnej possessiej młynka, własnym ich kosztem na rzece Horanka nazwanej z groblą wybudowanego, w starostwie wyżgrodzkim zostającego, tudzież gruntu Szolochów Roch nazwanego od nabożnego Herotium[?] Szolocha, zakonnika tegosz monasteru zaprzanego, pod II pod monastylem Mieżyhorskim leżącego, do wsi naszej Petrowiec należącego, zostawili i zachowali, iakosz zostawujemy i zachowujemy powagą naszą królewską tym listem naszym. Mocą którego przerzeczeni zakonnicy monastira Mieżyhorskiego pomieniony młynek, na rzece Horinka będący, ze wszytkimi pożytkami, przyległościami i przynależnościami, z wolnym w tymże borze, przy którym młynek iest wybudowany, drzewa na budynek, opał i insze do tego młynka potrzeby rąbaniem i używaniem, także pomieniony grunt ze wszytkimi polami, łąkami, drzewem bartnym i niebartnym sobie zapisanymi i inszymi pożytkami, do tego gruntu zdawna należącymi, mieć, trzymać i zażywać aż do ostatniego życia swego kresu będą. Obiecując to po nas i najaśniejszych następcach naszych, iż ani my, ani najaśniejsi następcy nasi pomienionych zakonników monastiru Mieżyhorskiego od spokojnej wysz rzczonego młynka i gruntu onym zapisanego, w którego spokojnym zostają używaniu, nie oddalemy ani oddalić nikomu nie dopuścimy, tosz i najaśniejsi successorowie nasi uczynią, prawa nasze królewskie, kościoła rzymskiego katolickiego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XXXI mca marca roku pańskiego MDCLXXI, panowania naszego wtórego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej.
Stefan Hankiewicz, sek[retarz] i.k.m.

1 на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

269v.

199. 1671.III.27. Varsoviae

**Confirmatio confirma[ti]on[em] literar[um] monasterio oppidi
Strumilowa Kamionka super agros seruient[es]**

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65; Sig.-11, s.290]

270 ¹Michael, Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus etc. Productas esse coram² nobis literas pargameneas manu seren[issi]mi Ioannis Casimiri, praedecessoris n[ost]ri, subscriptas et sigillo regni communitas, sanas, saluas et illaesas, omnique suspitiones nota carentes, continentes in se confirmationem priuilegii sup[er] certos agros religiosis ritus graeci in oppido Strumilowa Kamionka existen[tes] seruientem, supplicatumque nobis est, ut easd[e]m³ autoritate n[ost]ra regia approbare, confirmare et ratificare dignaremur. Quarum literarum⁴ tenor || tenor sequitur talis:

Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Kiiouiae, Wołhyniae, Liuoniae, Smolensciae, Czerniechouiaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Significamus p[rae]sentibus literis nostris, quorum interest uniuersis et singulis. Exhibitas nobis esse literas infrascr[ipt]as papyreas idiomate polonico scriptas, authenticas, manu g[e]n[er]osi Hieronimi Radzieiowski subscriptas, sigilloque eiusdem munitas, sanas, saluas, illaesas, omnique vitio carentes. Supplicatumque nobis est, ut easdem autoritate nostra regia confirmare, approbare et ratificare dignaremur. Quarum literarum⁵ tenor de verbo ad verbum est talis:

Hieronim na Radzieiowcach Radzieiowski, łomżyński, waracki, solecki, kamionacki starosta. Za częstą i gorącą proźbą czerńców monasteru nowozbudowanego w starostwie moim Kamionki Strumilowej, którzy mię o to upraszali, abym onych w całości przy tym monastirze i gruntach tych, które ex piis operibus od różnych obywatelów kamionackich legowane mają, spokojne zostawił. Zaczyn mając to za rzecz godną, aby chwala Boża mnożyła się przy tej Cerkwi monastiru tego, który podlega iurisdictioniej metropolity kiiowskiego ze wszystkimi przynależytościami i gruntami, to iest niwek dwie przez Maxima Sklepia i successorów iego, na których monaster iest fundowany, przy którym od tegosz wzwysz mianowanego pod monasterem iest niwka także w Osowcu nazwanym (o Urzysko) w kącie samym przez Tymka Wasilia Dołhania i Koniuszczyków, Sawkę i braci iego, i successorów sołtysów sieleckich zostawuję i w spokojnym ich używaniu mieć chcę. Które to pomienione grunty, aby od monastira tego i czerńców

tamecznych wiecznymi czasy oddalone nie były, a gdyby na budynek ze pnia drzewa potrzebowali, tedy qwit odemnie albo od mego podstarościego brać maia; leżącego iednak na opał zażywać maia. Łowienia ryb w rzece w Bugu na potrzebę także monastirską, byle nie w stawach, pozwalam pasiekę, browar i młynek, które bez przeszkody intraty starostwa postawione są. Z których to pomienionych ll pomienionych budynków i pasieki żadnej dziesięciny, ani miary ze młynka mnie ani successorom moim dawać nie powinni będą, ale tylko na swoją potrzebę zażywać maia. Prażniki pod czas odpustów, na tym miejscu odprawiające się, do ich pożytków w całości swojej mieć maia. Na co i przywilej od króla i. mci, p. n[aszego] m[ilościwego], tymże czerńcom na fundację wieczną tego monastiru uprosić obiecuie. A dla lepszej wiary ręką się moia przy pieczęci moiej podpisuię. Dał w Kamionce Strumiłowej dnia czwartego Februarii roku pańskiego tysiącznego sześćsetnego pięćdziesiątego.

270v.

Hieronim Radzieiowski, m[anu] p[ropria]. (L[ocus] s[igilli]).

Cui supplicationi p[rae]insertae nos benigne annuentes, easdem literas supra expressas in omnibus illarum punctis articulis nexibus et ligamentis approbandas, confirmandas et ratificandas esse duximus, uti quidem ex plenitudine potestatis n[ost]rae regia (in quantum⁶ iuris est) approbamus, confirmamus et ratificamus iuribus nostris regalibus, reip[ublic]ae, ecclesiaeque romanae catholicae saluis. In quorum maiorem fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo regni communiri iussimus. Datum Leopoli die XXIII mensis Augusti anno D[omi]ni MDCLXIII, regnorum nostrorum Poloniae et Sueciae XV anno.

Ioannes Casimirus rex. Locus sigilli maioris cancellariae regni. Stephanus Hankiewicz, re[i]p[ublic]ae m[ai]es[t]atis se[creta]r[i]us, m[anu] p[ropria].

Nos itaque Michael rex praedictae supplicationi uti iustae et legitimae benigne annuen[tes], non solum praesertim literas in omnibus earum articulis, punctis, nexibus et conditionibus approban[das], confirman[das] et ratificand[as] esse duximus, verum etiam literas papyreas de data vigesima sexta Martii anno 1669 cum subscriptione g[ener]osi Radzieiowski, Solecen[sis], Kamionacen[sis] capitanei sub sigillo ex castro Camionacensi emanatas, continentes in se libertatem a certa contributione, vulgo osep dicta, monasterio Iazenicen[si] seruien[tes], tum etiam approbationem superius expressarum literarum eiusdem g[ener]osi Stanislai

Radzieiowski approbamus, confirmamus et ratificamus p[rae]sentibus literis n[ost]ris plenitudine maiestatis n[ost]rae regiae. Decernentes easdem (in quantum iuri communi non repugnant || non repugnant et usus earum habetur) vim et robur inuiolabilis firmitatis obtinere debere, iuribus n[ost]ris regalibus, ecclesiaeque catholicae reique publicae saluis. In cuius rei fidem p[rae]sentes manu nostra subscriptas sigillo regni communiri iussimus. Datum Varsaviae die XXVII mensis Martii anno d[omi]ni MDCLXXI, regni nostri Poloniae II anno.

Michael rex. Locus sigilli pensilis minoris cancellariae regni in pixide laminea contenti. Stanisla[us] Buzenski, gnesn[ensis], varmien[sis] can[onic]us, regens cancellariae regni.

¹ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

² “т” піднято над рядком.

³ також.

⁴ також.

⁵ також.

⁶ також.

200. 1671.III.27. Varsoviae

Confirmatio confirmation[em] iurium monasterio Miezychorien[si] seruientium

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65; Sig.-II, s.290; Wpis – *² PM-214, л.30-31]

Michał, Dei gratia rex Poloniae etc. Significamus etc. Exhibitas esse¹ coram nobis bonas literas papyreas unas ser[enissi]mi Ioannis Casimiri, praedecessoris n[ost]ri, subscriptas et sigillo maioris cancellariae regni communitas, sanas et illaesas, omnique suspitionis nota carentes, continentes in se confirmationem literarum² religiosis pri[ori]bus caenob[ii] Miezychorien[si] seruien[tibus]. Alteras vero manu ser[enissi]mi Vladislai IV subscriptas et sigillo regni maiori communitas, sanas, saluas et illaesas, omnique suspitione carentes, donationem certi praedy eid[e]m³ monasterio seruient[ibus] in se continentis supplicatumque nobis est per certos consiliarios nostros, ut easdem autoritate nostra approbare, confirmare et ratificare dignaremur. Quarum literarum et quidem primarum tenor de verbo ad verbum sequitur estque talis:

Ioannes Casimirus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Kiiouiae, Volhyniae, Liuoniae, Smolensciae, Czerniechouiaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex. Significamus p[rae]sentibus literis n[ost]ris, quorum interest uniuersis et

singulis. Exhibitas nobis esse literas infrascriptas manu ser[enissi]mi olim Vladislai IV fratris et praedecessoris nostri clarissimi regis Poloniae subscriptas et sigillo regni maiori communitas, sanas, saluas et illaesas omnique suspicionis nota carentes. Supplicatumque nobis est, ut easdem literas autoritate nostra regia approbare et ratificare dignemur. Quarum quidem literarum tenor de verbo ad verbum sequitur is ille estque talis:

271v.

^aVladislaus IV, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masouiae, Samogitiae, Liuaniaeque, nec non Suecorum, Gottorum, Vandalorumque haereditarius rex, electus magnus dux Moschouiae. Significamus praesentibus literis n[ost]ris, quorum interest uniuersis. Productas coram nobis literas manu mag[nifici] Constantini Constantinowicz ducis in Ostrog, palatini Kiiouien[sis], reuisor[um]que eiusdem Stanislai Moszenski et Andrea Rosā subscriptas, sanas, saluas et integras omnique suspicionis nota carentes. Supplicatumque nobis est, ut easdem autoritate nostra regia approbare et confirmare dignemur. Quarum literarum tenor de verbo ad verbum sequitur et est talis:

Roku Bożego tysiąc sześćset czwartego miesiąca iunia XXX dnia. Stanisław Moszeński i Andrzej Rosa, reuizorowie i.x.mci pana a pana Constantego Constantynowicza xcia Ostrogskiego, woiewody kiiowskiego, wysłani na wszelakie sprawy i deputowani. Oznajmuiemy tym pisaniem, iżemy za własnym rozkazaniem i pisaniem i.x.mci uczynili pewne postanowienie i granice między monasterem Miedzychorskim z poddanymi i.k.mci wyszogrodzkimi i petrowskimi, i z poddanymi xcia i.mci stryżowskimi słobożany od Wyszgroda. Pierwsza granica: poczyna się głowa od doliny i krynicy, która przeżywa się Koza Spina i która wpada w Dniepr, i tą doliną począwszy od Dniepru przez dąbrowę pewnymi znakami na dąbiech poczynionymi po drogi demidowskiej dalszej, która idzie z Kiiowa do Demidowa borem borem⁴ do uroczyszcza przezwanego Czarna Łoza i od tej Czarnej Łoży, począwszy drogą demidowską w kraj niw stryżowskich przeciwko doliny Labińskiej, póty ma monaster Mieżyhorski z słobodą xcia i. mci Stryżowem granice. A ode wsi k.i.mci Petrowiec z monasterem Mieżyhorskim granica: dolina i krynica, przezwana Żabia, która w Dniepr wpada, i tą doliną począwszy od Dniepru prosto do tejże drogi demidowskiej, która graniczy monaster Mieżyhorski z słobodą xcia i.mci z Stryżowem. A za Dniepr w lagu od Wyżgroda granica z monasterem Miezychorskim: począwszy głową od || od gorzystego boru łożą

272

przezwaną Mętną, od tej łoży prosto od Dniepru pewnymi znakami na dębiech poczynionymi, przez Dniepr do tejże doliny Koziej Spiny, gdzie się granica głową poczęła, od Petrowiec granica w łągu z monasterem Miedzyhorskim po Dniepr. A te jeziora monasterskie, które są w gruncie Petrowskim, dwie jeziorze przezywają się Sitnoie i Świnkowo, a w gruncie wyżgrodzkim jedno jezioro przezywają go Bożęcín, ma go monaster Miezychorski używać, a poddanym króla i. mci wolno będzie w tych jeziorach ryby łowić wszelakim sposobem okróm niewoda. Na które granice i postanowienie obiedwie strony zezwoliły, tak czerńcy miezychorscy, iako i poddani k.i.mci wyżgrodzkie i petrowskie, i mają te granice i postanowienie wiecznymi czasy dzierżać pod winą na urząd k.i.mci kiiowski dwieście kop grzywien bez odpustu, ktoby się miał wstępować przez te wyżej opisane granice. A jezioro Kosior, które iest w gruncie monastera Miezychorskiego, monastirskie ma być wolne. Tak tesz drzewo bartne, które iest w gruncie wyżgrodzkim, monastirskie ma być w pokoju zachowane pod tymże zakładem wyżej mianowanym i dani miodowe, które z dawnych czasów idą na monaster Miezychorski, i ze wsi k.i.mci z Wyżgroda dwie kadzi miodu przasnego, a z Petrowiec dwie kadzi miodu przasnego, mają zupełna na monaster Miezychorski dawane być, według zwyczaju starego. Na cośmy ręce naszą podpisali i pieczęci swoje przyciśnęli. Przy czym był i. mci Waclaw Wielohorski, podwoiewodzy kiiowski. Pisan w Wyżgrodzie roku tysiąc sześćset czwartego miesiąca iula czwartego dnia.

Stanisław Moszeński, generalny reuizor wszytych dzierżaw i majątności xcia i. mci Ostrogskiego, własną ręką. Andrzej Roza, rewizor xcia i. mci Ostrogskiego, własną ręką.

Konstantyn xiąże Ostrogski, woiewoda kiiowski. Oznajmuie-my, iż ten list rewizorów naszych świadectwa listownego p. Welihorskiego, podwoiewodzkiego naszego, za słuszny uznawszy, granice te i obiechanie gruntu monasterskiego od gruntów k.i.mci w urzędzie moim, osobliwie od gruntów własnych i majątności moich, iako iest w tym liście || liście pomieniono, nie życząc najmniejszego uszczerbku dobrom cerkwie Bożej i miejscu świętemu, i owszem radniejszy chcąc swego ustąpić, przyznawam i zarękę opisaną potwierdzam, aby się żaden nad to z namiestników, sług i poddanych moich wstępować się nie ważył podpisem ręki mojej i przyciśnieniem pieczęci ten list zmacniam. Pisan w Ostrogu czternastego Ianuarii roku tysiąc sześćset piątego.

Nos itaque supplicationi praedictae benigne annuentes praefatas literas in omnibus earum punctis, clausulis, articulis et conditionibus approban[das] et confirmandas esse duximus. Uti quidem id quod iuris ratio permittit approbamus et confirmamus p[rae]sentibus literis nostris, decernentes easdem debitae firmitatis robur⁵ obtinere debere. In cuius rei fidem p[rae]sentes manu nostra subscriptas sigillo regni communiri iussimus. Datum Cracouiae die XXVI mensis Februarii anno domini MDCXXXIII, regnorum⁶ nostrorum Poloniae et Sueciae primo.

Vladislaus rex. Locus sigilli pensilis maioris cancellariae regni. Ioannes Bederman.^a

Nos itaque Ioannes Casimirus rex p[rae]fatae supplicationi benigne annuentes, praecursas literas in omnibus earum punctis, articulis et conditionibus approban[das] et confirmand[as] esse duximus; prout (inquatum iuris est et usus earum habetur) approbamus, confirmamus et ratificamus p[rae]sentibus literis nostris, decernentes easdem vim et robur debitae firmitatis obtinere debere. In cuius rei fidem p[rae]sentes manu nostra subscriptas sigillo regni communiri iussimus. Dat[um] in oppido Ostrze die XXIX mensis Decembris anno Domini MDCLXIII, regnorum nostrorum Poloniae et Sueciae XVI.

Ioannes Casimirus rex. Locus sigilli maioris cancellariae regni. Stephan Hankewic, secr[etarius] r[egi]ae⁷ m[ai]est[at]is m[anu] p[ro]pria.

Secundarum vero literarum series de verbo ad verbum sequitur eiusmodi:

Władisław IV, z Bożej łaski król polski, wielki książę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, smoleński, czerniechowski, a szwedzki, gottski, wandalski dziedziczny król. Oznajmujemy tym listem naszym wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy, iż producowane są listy przed nami authenticzne z książek miejskich prawa majdeburskiego ratusza pereasławskiego wypisane i pieczęcią przyciśnione, zdrowe, całe, nienaruszone, ani żadnej suspiciei i szkazy podległe, i prozono nas pokorne, abyśmy je powagą naszą ztwardzili i umocnili. Które się w sobie słowo w słowo tak mają:

Wypis z książek miejskich prawa majdeburskiego ratusza pereasławskiego roku Bożego narodzenia tysiąc sześćset czterdziestego wtórego dnia decembra. Na urządzie miejskim pereasławskim prawa majdeburskiego przedemną Iwanem Iwanowem, wójtem, Bogdanem Chriskim, burmistrzem, na-

miestnymi, z Adamem Sieńkowiczem, Łaurem Hryszczenkiem, Semionem Sierodzkim, Krzysztofem Ołonieskim, Stasiem Kulszeiem, rajcami, ławnikami tego roku, dla sądenia spraw miejskich zasiadającymi, oblicznie stanąwszy pan Kirilo Chrisko, wójt pereasławski, i Anna Hryhorówna, małżonka mianowanego Kiryła Ochrysa, podali wypis z xiąg zamkowych pereasławskich per oblatam. Który my czytanego przesłuchawszy do xiąg wpisać rozkazaliśmy, a od słowa do słowa tak się w sobie ma tenor:

Wypis z xiąg zamku i.kr.mci pereasławskich roku pańskiego 1642 decembra 24. Na urządzie zamku i.k.mci pereasławskim ⁸przedemną, Pawłem Borzęckim, podstarościm pereasławskim, oblicz⁸ oblicznie stanąwszy sławetni p[an] Kirilo Ochrysko, wójt pereasławski, i Anna Hryhorówna, małżonka wzwysz mianowanego Kiryła Ochrysa, zeznanie swoje dobrowolne ku zapisaniu do xiąg zamkowych uczynili tymi słowy, iżesmy darowali i w wieczną possessię puścili folwark swój własny, nikomu niepewny i niezawiedziony i na summie piędźnej nikomu nie podpisany, leżący za siołem Demianczyc nad rzeczką Hricą, z placem, budynkiem, gruntami oromemi i nieoromemi, gajem, sianożęciami i wszytkiem przynależnościami, tak iako my sami i antecessorowie nasi zażywali, w miedzach i ocerklowaniu granic, iak się w sobie maia, w Bodze wielebnym ojcom, ojcu Warnawie Lebedowicowi i wszytkiej kapitule zakonnikom monastera Miezychorskiego kirowskiego, im samym i ich successorom dla urobienia i upachania chleba, i wyżywienia tymże wzwysz mianowanym zakonnikom, a osobliwie 273v. niwie Niko II Nikomowskiej albo Stasiowi Kulczycowi przedtym służące, które mamy za piędźdze swoje własne, leżące między różnymi ludźmi mieszczany i sielany. A do tego leguiemy tymże specificowanym ojcom miezychorskim dom nasz własny, w mieście Pereasławiu stojący, od miedze domu Sawińskiego, z drugiej strony Iacka Żuia, kozaka, w tyle domu Iwana Nosarza. Wolno im będzie tą darowizną, iako swoją własną, disponować i szafować, dać, darować, sprzedać i, iako chcąc, na swój pożytek obrócić, nie obowiając się żadnej przeszkody ni od kogo, nas samych potomków, krewnych i powinnych naszych, i ludzi obcych. A gdyby tesz nad tę naszą legację i darowiznę ktoszkolwiek ojcom zakonnikom miezychorskim w używaniu tych dóbr p[rae]pedicią iaką czynił i do onych się wtrącał, tedy takowy każdy possidentowi tych dóbr pięć tysięcy złotych polskich odłożyć powinien, nie wtrącając w to wykładów prawnych i szkód, któreby cisz ojcowie nad to w

budynkach przybudowali i przywłaszczyli. Iednak waruiemy to sobie i obiaśniamy teraz i napotym, iż, uchowaj Boże, na nas z dopuszczenia Bożego przypadku iakiego ułomności, choroby i ubostwa lubo tesz w niewolę nieprzyjacielską popaść, tedy wzwyż mianowani zakonnicy powinni będą nas we wszystkim tym ratować według przemożenia swego. A w ostatku, gdy iuż P. Bóg z wyroku swego Boskiego życia naszego skróci, cisz zakonnicy mieżychorscy powinni ciało nasze odszukawszy, za mil dziesięć albo kilkanaście w tymże monasteru Mieżychorskim przy cerkwi Ś. Spasa przystojnie pochować i ceremonie według ritu chrześciańskiego za dusze nasze odprawować. Które przyznanie dla pamięci do xiąg zamkowych iest przyjęte i zapisane. Wydaię i ten wypis przy pieczęci z podpisem własnej ręki moiej. Działo się w zamku Pereasławskim etc. mense et anno supranuncupato i tego podpis wypisu ręki tymi słowy:

Paweł Borzecki, podstarości pereasławski, m[anu] p[ropri]a, i pieczęć przyciśniona.

Który to wypis za affectacją wysz mianowanych osób do xiąg miejskich pereasławskich iest per oblatam wpisany, z których i ten wypis przy pieczęci miejskiej naszej radziec II radzieckiej, z podpisem ręki pisarskiej iest wydany w ratuszu pereasławskim ut supra. Maxim Krzesłowski, pisarz miejski pereasławski. (Locus sigilli).

274

My tedy do słusznej ich proźby łaskawie i miłościwie skłoniwszy się, pomieniony list ztwierdzić i approbować umyśliliśmy, iakosz we wszystkich punktach, clausulach, artykułach, condiciach approbuiemy i ztwierdzamy terażniejszym listem naszym, chcąc, aby moc i wagę miały (ile słuszność prawa pozwala) wiecznego stwierdzenia. Na co dla lepszej wiary i pewności ręką naszą podpisawszy się pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia IV mca kwietnia roku pańskiego MDCXLV, panowania naszego polskiego XII a szwedzkiego XIII roku.

Vladislaus rex. Locus sigilli maioris. Thomasz Viejski, secr[etaz] i.kr.mci.

Productae sunt itidem coram nobis literae ternae papyreae Ruthenico idiomate exaratae. Primae, quidem manu n[o]b[is] Radycz, notarii ciuilis Pereaslaiuen[is], subscriptae et ex actis eiusdem officii de data d[ie] 14 Decembris anno 1659° sub sigillo emanatae, continentis in se certi molendini per n[o]b[is] Thomam Ciecziura sibi a n[o]b[is] Iacobo Pekulicki in summa quatuor millium flor[enos] obligati, monasterio Miezychorien[si] iure perpetuo

274v. venditionem. Alterae manu g[e]n[er]osi Iakobi Peculicki subscriptae et sigillo communitae de data 16¹⁰ Martii anno 1659¹¹, continentes in se obligationem certorum bonorum a praedicto g[e]n[er]oso Pekulicki in summa quatuor millium flor[enorum] eidem monasterio Miezychorien[si]. Tertiae manu n[o]b[il]is Zaleszkowicz, notary ciuilis Kiiouien[sis], subscriptae de data 12 ianuary anno 1658¹² ex actis ciuilibus Kiiouien[sibus] sub sigillo emanatae, continentes in se itidem certi molendini pro summa mille quingentorum florenorum per g[e]n[er]osum Tetera suprafato monasterio Miezychorien[si] venditionem. ¹³Nos itaque Michael rex¹³ praedictae supplicationi uti iustae et rationi consentaneae benigne annuentes, tam p[rae]insertas de suo tenore literas, quam etiam de data et actu superius expressas, ac si hic de tenore insertae essent approban[das], confirman[das] et ratificandas esse duximus; prout in omnibus earund[e]m¹⁴ punctis, clausulis, actibus, nexibus ac conditionibus approbamus, confirmamus et ratificamus praesentibus literis nostris plenitudine potestatis n[ost]rae || n[ost]rae regiae, decernentes easdem (in quantum iuri communi non repugnant et usus earum habetur) vim et robur debitas et inuiolabilis, firmitatis obtinere debere iuribus n[ost]ris regalibus, ecclesiae catholicae, reipublicaeque saluis manentibus. In cuius rei fidem praesentes manu nostra subscriptas sigillo regni nostri communiri mandauimus. Datum Varsaviae die XXVII Martii anno d[omi]ni MDCLXXI, regni nostri Poloniae II anno.

Michael rex. Locus sigilli minoris cancellariae regni. Stanislaus Buzenski, G[nesnensis], W[armiensis] c[anon]icus, regens cancellariae regni.

¹ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

² “т” піднято над рядком.

³ також.

⁴ так у ркпс., повторене слово обведене пунктирною лінією.

⁵ дописано над рядком.

⁶ “т” піднято над рядком.

⁷ “ae” піднято над рядком.

⁸ дописано у кінці аркуша.

⁹ у ркпс. підкреслено.

¹⁰ також.

¹¹ також.

¹² також.

¹³ написано крупніше.

¹⁴ “т” піднято над рядком.

¹Działo się w Warszawie w sobotę przed Niedzielą Święteczną Zesłania Ducha Świętego najblisszą, to iest dnia szesnastego miesiąca maia roku pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt pierwszego.¹

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego.

201. 1671.V.15. Warszawa

Dobra Demidów, Litwinówka² i inne po śmierci urodz. Tetery urodzonemu Ładzie

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.65]

³Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy etc. Największa stałości królewskiej i rządzców panowania basis, u których cnoty i zasługi są inaestimis, gdy dobrzy nagrodę a występni karanie należyte odnoszą. Za tą sprawiedliwością i dobrym rządem powierzonym władzy monarchów od Boga narodom, iako do godnych i sławnych czynów zaszczytu ojczyzny i panów swych w animuszach auditas pochop bierze, tak do występków i do nieposłuszeństwa wstręt dzieie się. Lubo tedy dobra nasze i Rzptej sioła Demidów i Liturówka alias Litwinówka, także Abrahamówka, Rakówka i Woronkowki dwie nazwane, w woiewództwie kiiowskim leżące, od nאיאśniejszego antecessora naszego Iana Kazimierza, króla polskiego, urodzonemu niegdy Pawłowi Teterze, hetmanowi naonczas wojska Zaporowskiego, przez przywilej, w roku 1659⁴ w Warszawie 15 mca czerwca dany i constitucią sejmową II sejmową w roku 1661⁵ approbowany, wiecznym i dziedzicznym prawem conferowane, za złomaniem iednak powinnej nam i Rzeczyptej wiary i za odkryciem machinacyi złościwych in perniciem reip[ublic]ae tegosz urodz. Tetery, świeżo w ziemi Tureckiej zmarłego, iako post perduellem, i z inszych poważnych także prawnych przyczyn wracaiące się do dispositiej naszej królewskiej, wzwyż pomienione dobra nasze i Rzptej z osobliwego respectu zasług i odwag woiennych urodzonego Iana Łady, towarzysza chorągwie usarskiej wielmożnego woiewody bełzkiego, hetmana polnego koronnego, na instancję obudwu wielmożnych hetmanów naszych koronnych, tesz dobra Demidów, Liturówkę alias Litwinówkę, także Abrahamówkę, Rakówkę i Woronkowki dwie pomienionemu urodz. Ładzie, żołnierzowi zasłużonemu, prawem dożywotnim dać i conferować umyśliliśmy, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym. Za którym pomienione dobra ze wszytkimi

275

ich oraz in specie et genere przynależnościami i dochodami, poddanymi i ich robociznami, czynszami i innemi powinnościami, gruntami oromemi i nieoromemi, folwarkami, budynkami, młynami, jeziorami, lasami, borami, karczmami, rolami, łąkami, pasiekami, łowy rybnemi i zwierzynnemi, i innymi prowentami i pożytkami, zdawna do nich należącymi, tenże urodzony Łada trzymać będzie, aż do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiąc po nas i po najaśniejszych następcach naszych, iż ani my, ani oni od possessiej i używania tychże siól onego nie oddalemy ani oddalenia mocy nikomu damy, lecz onego przy prawie i possessiej dożywotnej zachowamy, co i najaśniejsi następcy nasi uczynią. Względem iednak tegosz prawa qwartę do skarbu koronnego należąca i inne ciężary ponosić powinien, prawa nasze, Rzptej i Kościoła katolickiego rzymskiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XV miesiąca maia roku pańskiego MDCLXXI, panowania naszego II roku.

275v. Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej. X. Stan[islau]s Bużeński, g[nieźniński], v[armiński] k[anonik], regent cancellariej koronnej. ||

¹ написано крупніше.

² "i" після "w" дописано над рядком.

³ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁴ у ркпс. підкреслено.

⁵ також.

276 || ¹Zaczyna się rok 1672².

Działo się w Warszawie w piątek przed Niedzielą Głuchą nazwaną najblisszy, to jest dnia ośmnastego miesiąca marca roku pańskiego tysiąc sześćset siedmdziesiąt wtórego.¹

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i.mci xiędza Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego i pomeziań[skiego], podkanclerzego³ koronnego.

202. 1672.II.4. Warszawa

Stolnikowstwo nowogródzkie urodzonemu Alexandrowi Ielowickiemu

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.128v.]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiąże litewski, ruski, pruski⁴, mazowiecki, żmudzki, kiiowski, wołyński, podolski, podlaski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy tym

listem naszym, komu to wiedzieć należy. Znakomite urodzonego Mikołaja Alexandra Iełowickiego przeciwko nam i Rzptej w wielu okazjach wyświadczone zasługi wyciągają po nas, abyśmy mu w podających się okazjach łaskę i szcudrobliwosć naszą pańską wyświadczeni. Zaczyn umysłiliśmy mu stolnikowstwo nowogródzkie, po śmierci urodzonego Abrahama Grabowieckiego wakujące a do szafunku naszego przypadłe,⁵ dać i conferować. Iakosz daiemy i conferuemy niniejszym listem naszym ze wszytkimi prawami, praerogatiwami, obuenciami, do tego urzędu wedle prawa i dawnego zwyczaju należącymi, aż do ostatniego kresu życia iego albo do wysszego iakiego urzędu lub tesz godności dostąpienia. Co do wiadomości wszech, a mianowicie dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego województwa czernihowskiego powiatu nowogródzkiego obywatelów przywodząc, onymże rozkazuiemy, aby pomienionego urodzonego Iełowickiego iusz odtąd za wła || za własnego i prawdziwego stolnika nowogródzkiego mieli i znali, i onego przy miejscu, prawach, praerogatiwach i obuenciach, urzędowi temu służących, cale zachowali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna iest przyciśniona. Dan w Warszawie dnia IV miesiąca lutego roku pańskiego MDCLXXII, panowania naszego trzeciego roku.

276v.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej cancellariej koronnej.

¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ "о" у кінці слова піднято над рядком.

⁴ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁵ "dte" частково замазано.

203. 1672.III.16. Warszawa

Consens na ustąpienie dóbr Książ urodz. Sokołowskiemu na osobę synowca

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.135]

¹Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski, pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, kiiowski, wołyński, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmuiemy niniejszym listem naszym wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy. Iako mile i wdzięcznie znaczne urodzonego Alexandra z Dobrzan Sokołowskiego, porucznika rotы kozackiej wielmoż[nego] Potockiego, wojewody sieradzkiego, starosty naszego krasnostawskiego, nam i Rzptej w różnych expediacjach

woiennych wyświadczone zasługi wdzięcznie przymiemy, tak w każdej podającej się okazji królewskiej naszej munificentiej nie odmawiamy. Którą, aby i teraz doznał, snadnośmy na to zezwolić umyślili[śmy], iakosz zezwalamy tym listem naszym, aby on i urodzona Marianna z Dobrzan Hulewiczówna, małżonkowie, mogli prawa swego, które onym na dobra trzecią część Książ nazwane, w wdztwie wołyńskim, w powiecie łuckim leżące, służy i należy, ustąpić i na osobę urodz. Stefana z Dobrzan Sokołowskiego, towarzysza roty panczernej wielmoż[nego] Koniecpolskiego, starosty dolińskiego, synowca swego, wlewek prawa swego uczynić. Który to wlewek prawa abo ustąpienie, skoro tylko przed xięgami || iakimikolwiek autentycznymi uczyniony i zeznany będzie, my za ważny i prawny, iako ten, który się za tym consensem naszym stanie, mieć chcemy. Mocą którego to ustąpienia i consensu naszego przerzeczeni cessionarze pomienione dobra Książ trzecią część nazwane z poddanymi i ich czynszami, i robociznami, z gruntami oromemi i nieoromemi, lesnemi i sianożętnemi, lasami, borami, gorami, łąkami, jeziorami, stawami, młynami, sadzawkami, rzekami, rzeczkami, potokami i wszystkimi przynależnościami i przyległościami, nic tych dóbr nie excipuiąc, ani wyłączaiąc, tak iako przeszli antecessorowie onych trzymali, i iako się w swych granicach, miedzach i obchodziech mają, spokojnie mieć, trzymać i używać będzie, aż do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiąc to po nas i niaiańszych successorach naszych, iż ani my, ani niaiańsi successorowie nasi pomienionego cessionarza od spokojnej possessiej wysz rzeczonych dóbr nie oddalemy, ani oddalić mocy nikomu nie damy, co i niaiańsi następcy nasi uczynią. Po śmierci zaś ich nie wprzód successorowie onego z pomienionych dóbr ustąpią, aż im summa, ieżeli iaka w oryginalnym liście zapisana albo z taxy commissarskiej pochodząca, będzie wyliczona i zapłacona. Względem którego dożywocia cisz possessorowie quartę według constituciej o tym napisanych do skarbu co rok wnosić i płacić czasu naznaczonego ²powinien będzie,² prawa nasze królewskie, Rzptej, Kościoła Ś. katolickiego wcale zachowuiąc. Na co dla lepszej wiary ręką się naszą podpisawszy pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia XVI miesiąca marca roku MDCLXXII, panowania naszego trzeciego roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelłariej koronnej.
Stefan[us] Hankewic, reg[iae] m[aiest]t[at]is secr[etarius], m[anu] p[ropri]a. ||

¹ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

²⁻² описка замість „повинні będą”.

II ¹Poczyna się rok pański 1673².

Actum Varsaviae feria secunda in Crastino Dominicæ Oculi quadragesimalis die scilicet sexta mensis Martii a[n]no D[omi]ni 1673³.¹

Ad relationem ill[ust]r[issi]mi et r[evere]nd[issi]mi in Christo patris D[omi]ni Andreae Olszowski, episcopi culmensis et pomesaniae vicecancellarii regni.

204. 1672.III.4. Varsoviae

Castellanatus braclaiuensis g[e]n[er]oso Ledochowski, succamerario cremenecensi

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66]

Michael, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae⁴, Masouiae, Samogitiae, Liuoniae, Kiiouiae, Volhiniae, Podoliae, Podlachiae, Smolensciae, Seueriae, Czerniechouiaeque. Significamus praesentibus literis n[ost]ris, quorum interest uniuersis et singulis. Cum rempublicam hanc semper florentem cernere cupiamus, viros certe eos, a quibus illa ob eorundem nobilitatem, virtutem ac prudentiam sumpsit incrementa et ornamenta non solum claros semper et gratos habemus, verum etiam summis in ex honoribus afficiendos existimamus. Neque enim quisque dubitare potest, quin ea felicissima sit respub[li]ca, in qua e gubernaculis eiusdem admouentur, qui longo multarum rerum usu ita edocti, ut quid reip[ubli]cae expediat, quique noceat, facile nouerunt, qui p[rae]sentibus malis mederi, imminentibusque salutaribus suis, consiliis obuiam ire sciunt. Talem nos semper g[e]n[er]osum Stephanum Ledochowski, succamerarium Cremene-necensem, multis nominibus comperimus. Is enim cum nobilissima in regno nostro familia natus esset, praeditus singulari animi et ingenii indole omnes rationes cupide et sedulo semper prosecutus est, quibus se ad omnem honestatem et laudem efformaret. Dignum itaque II itaque iudicauimus quem in aptiori loco et in ampliori bene de nobis et respub[li]ca bene merendi theatro collocaremus, eundemque ad dignitatem senatoriam eueheremus; prout euehimus atque eidem g[e]n[er]oso succamerario Cremene-necensi castellanatum Braclaiuensem, morte olim g[e]n[er]osi Danielis Stęmpkowski, castellani Braclaiuensis, vacantem et ad dispositionem nostram regiam deuolutum damus et conferimus praesentibus literis nostris, cum omnibus iuribus, praerogatiuis, obuentionibus, utilitatibus, ad idem munus de lege vel consuetudine et recepto usu spectantibus, tenendum, habendum et obeuadum ad extrema vitae ipsius tempora

278v.

seu maioris dignitatis assecutionem. Quod ad notitiam omnium et singulorum, quorum interest, praesertim vero dignitariorum officialium uniuersique equestris ordinis, seu totius nobilitatis palatinatus⁵ illius Braclaiuensis deducentes requirimus et mandamus, quatenus p[rae]no[m]ina]tum g[e]n[or]osum Stephanum Leduchowski iam ab hinc pro vero et legitimo castellano Braclaiuensi habeant et agnoscant, eidemque de loco iuribus praerogatiuis praecedentia, voce senatoria obuentionibus, prouentibus, commodis, aliisque cunctis utilitatibus de iure seu consuetudine atque recepto usu dictum munus ex antiquo concernentibus respondeant et ab omnibus aliis responderi curent pro gratia nostra regia. In quorum omnium maiorem fidem et euidentius testimonium praesentes hasce literas manu nostra subscripsimus et sigillo regni pensili communiri mandauimus. Datum Varsauiae die quarta mensis Martii anno Domini MDCLXXII, regni nostro Poloniae quarto anno.

Michael rex. Locus sigilli regni cancellariae minoris pensilis in pixide laminea contenti, cera vero rubra expressi. Stephanus Hankiewicz, regiae m[ai]es[t]r[is] secretarijs, m[anu] p[rop]ria.

¹⁻¹ написано крупніше.

² у ркпс. підкреслено.

³ також .

⁴ на правому полі навпроти рядка запис „сорт.”

⁵ вписано на підтертому.

279 Działo się || ¹Działo się w Warszawie w piątek przed Niedzielą Krzyżową nazwaną najbliszy, to iest dnia piątego mca maia roku 1673.¹

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i.m.x. podkanclerzego koron[ego].

205. 1673.V.4. Warszawa

Stolnikowstwo czerniechowskie urodzonemu Stanisławowi Podczaskiemu

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.55]

Michał, z Bożej łaski król polski, wielki xiążę litewski, ruski², pruski, mazowiecki, żmudzki, inflantski, kiiowski, wołyński, podolski, podlaski, smoleński, siewierski i czerniechowski. Oznajmujemy tym listem naszym, komu o tym wiedzieć należy wszem wobec i każdemu zosobna. W wielkim to u nas było od samej szczęśliwej koronaciej naszej zawsze staraniu, żeby cnoty i zasługi synów tej ojczyzny powinny honor i godne praemia od nas odbierali przy okazji. A przeto iako nigdy innym mężom zasłużonym na

takowym skutku starania naszego nie schodziło, tak doświadczoną dobrze mając cnotę, wiarę, stateczność i męstwo urodzonego Stanisława Podczaskiego, rotmistrza naszego, w różnych okazjach wojennych z wymą zdrowia i substanciej własnej wielokroć wyświadczone nam i całej Rzptej, a chcąc go do dalszych takowych dla zaszczytu ojczyzny usług tym bardziej zagrzać i ochotniejszym uczynić, umyśliliśmy onemuż stolnikowstwo czernichowskie, po śmierci urodzonego Samuela Gruszeckiego vacuiące, do nas i dispositiej naszej przypadłe, dać i conferować. Iakosz daiemy i conferuiemy tym listem naszym, tak aby przerzeczony urodzony Stanisław Podczaski tenże urząd stolnikowstwa czerniechowskiego ze wszystkimi prawami, praerogatiwami i obuentiami, do tego urzędu zdawna de iure vel consuetudine należącemi, mieć i trzymać będzie do ostat II ostatniego kresu życia swego abo na wyższą godność postąpienia. Co do wiadomości wszystkich a osobliwie dignitarzów, urzędników i wszystkich stanu rycerskiego wdztwa czerniechowskiego obywatelów donosząc, rozkazuiemy, aby zwysz mienionego urodzonego Podczaskiego, a nie kogo inszego za prawdziwego i istotniego stolnika czerniechowskiego mieli i znali, onemu miejsce dawszy z praw i praerogatyw, do tego urzędu należących, dosyć czynili dla łaski naszej. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przycisnąć rozkazaliśmy. Dan w Warszawie dnia IV miesiąca maia roku pańskiego MDCLXXIII, panowania naszego IV roku. 279v.

Michał król. Locus sigilli regni cancellariae minoris. Stefan Hankiewicz, i.kr. mci sekretarz i pisarz, m[anu] p[ropri]a.

¹ *написано крупніше.*

² *на правому полі навпроти рядка запис „corr.”*

¹ Działo się we Lwowie we czwartek nazajutrz po święcie Ś. Franciszka wyznawce, to iest dnia piątego mca października roku 1673.¹

Za sprawą i przełożeniem przewielebnego w Bogu i.m.x. Andrzeia Olszowskiego, biskupa chełmińskiego² i pomezkańskiego, podkanclerzego koronnego, dziekana krakowskiego, opactwa andrzeiowskiego³ administratora.

206. 1673.IX.16. Kazimierz

Podkomorstwo nowogródzkie urodz. Chorzewskiemu

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.80v; Wpis – MK-209, f.702]

⁴Michał, z Bożej łaski król polski etc. Wszem wobec i każdemu zosobna, komu o tym wiedzieć należy, wiadomo czyniemy,

iż ponieważz dignitarze, urzędnicy i wszystko rycerstwo powiatu nowogródzkiego⁵ według prawa i zwyczaju dawnego⁶ po śmierci urodzon[ego] Piotra Chorzewskiego, podkomorzego nowogródzkiego⁵, electię czterech candidatów stanu rycerskiego na urząd podkomorstwa nowogródzkiego sposobnych odprawili i onych nam obranych literis || literis authenticis praesentowali, abyśmy z nich iednemu, in quem nobis videretur, ten urząd dali i conferowali. My mając sobie zalecone urodzonego Iana Chorzewskiego, podczaszego nowogródzkiego, znaczne ku nam i Rzptej merita, których przy zacnym urodzeniu swoim i zawsze nienaruszonej cnocie i wierności, w biegłości z praw ojczystych i spraw publicznych experientiej tak na trybunały koronne deputatem, iako i na sejmy walne posłem często bywając nabył, snadnie nas powabił do tego, abyśmy onemu, iako candidatowi między czterema in tempore electionis legitime obranemu i nam proponowanemu, pomienione podkomorstwo nowogródzkie modo praemisso vacuiące dali i conferowali, iakosz daiemy i conferuiemy niniejszym przywileiem naszym aż do żywota iego albo do wysszego dostąpienia urzędu lub godności. Co do wiadomości wielmożnym i urodzonym senatorom, dignitarzom, urzędnikom i wszystkimu rycerstwu powiatu nowogródzkiego woiewództwa czerniechowskiego donosząc, mieć chcemy i rozkazuiemy, abyście urodzonego Iana Chorzewskiego, podczaszego nowogródzkiego, za własnego i prawdziwego podkomorzego powiatu nowogródzkiego znali i poważali, onemu praw, swobód, miejsca, iurisdictioniej, władzy, praeceminentyi, dochodów i obuentiej, temu urzędowi de iure vel consuetudine należących, spokojnie zażywać dopuszczali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wagi i pewności przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Kazimierzu dnia XVI miesiąca września roku pańskiego MDCLXXIII, panowania naszego IV roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej.

¹ написано крупніше.

² „o” піднято над рядком .

³ також .

⁴ на лівому полі навпроти рядка запис „corr.”

⁵ дописано над рядком і на лівому полі („kiego”).

⁶ „o” піднято над рядком.

207. 1673.IX.16. Kazimierz

Podczastwo nowogródzkie urodzon[emu] Olszowskiemu

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.80v; Wpis – MK-209, f.702v.]

Michał, z Bożej łaski król polski, etc. Wszem wobec i każdemu zosobna¹, komu to wiedzieć należy, wiadomo czyniemy. Maiąc osobliwy wzgląd i baczenie na zasługi urodz. Mikołaiia Olszowskiego, towarzysza rotty usarskiej II usarskiej wielmożnego xcia Wiśniowieckiego, wojewody bełskiego, hetmana polnego koronnego, które nam i Rzptej w różnych okazjach wojennych, osobliwie tak rok pod czas incursiej tatarskiej w państwa nasze, z niemalym krwie szafunkiem zdrowia i fortun swoich uszczerbkiem ochotnie wyświadczał i dotychczas wyświadczać nie przestaie. Przeto, abyśmy go do dalszej ku nam i Rzptej ochoty zagrzali, snadnieśmy się do tego skłonili, abyśmy mu urząd podczastwa nowogródzkiego województwa czerniechowskiego, po postąpieniu na podkomorstwo nowogródzkie urodz. Iana Chorzewskiego, podczaszego nowogródzkiego, vacuiący i do dispositiej naszej przypadły, dali i conferowali, iakosz daiemy i conferuiemy per praesentes, tak aby ten urząd trzymał ze wszytkimi prawami, praerogatiwami, dochodami i pożytkami, z prawa albo zwyczaiu dawnego do tego urzędu należącymi, do ostatniego życia swego kresu albo wysszego iakiego urzędu lub godności dostąpienia. Co do wiadomosci wielmożnym i urodzonym senatorom, dignitarzom, urzędnikom i wszytkiemu rycerstwu powiatu nowogródzkiego donosząc, mieć chcemy i rozkazuiemy, aby pomienionego urodz. Mikołaiia Olszowskiego za własnego i prawdziwego podczaszego nowogródzkiego mieli i uznawali, onemu praw, swobód, miejsca, praeeminenciej, dochodów i obuentyi, temu urzędowi de iure vel consuetudine należących, spokojnie zażywać dopuszczali dla łaski naszej. Na co dla lepszej wagi i pewności przy podpisie ręki naszej pieczęć koronną przyciśnąć rozkazaliśmy. Dan w Kazimierzu dnia XVI miesiąca września roku pańskiego MDCLXXIII, panowania naszego IV roku.

280v.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancellariej koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, reg[iae] m[aiesta]tis secr[etariu]s, m[anu] p[ro]pria.

¹ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

208. 1673.X.3. Lwów

Consens || Consens na ustąpienie starostwa łuckiego urodz. Leszczyńskiego, oboźnemu koron[nemu], na osobę wielm. Bieniowskiego, wdę czerniechowskiego

[Reg. – Index, f.83v; AK, s.66; Sig.-12, f.85v.]

Michał, z Bożej łaski król polski etc. Oznajmujemy tym listem naszym¹ wszem wobec i każdemu z osobna, komu to wiedzieć należy. Do słuszności proźby i przyczyn urodz. Samuela z Leszna Leszczyńskiego, oboźnego kor[onnego], łuckiego etc. starosty naszego, nam i Rzptej dobrze in toga et sago zasłużonego, łaskawie skłoniwszy się, pozwoliliśmy i pozwalamy niniejszym listem naszym temusz urodz. oboźnemu koron[nemu], aby mu wolno było prawa, które onemu na starostwo łuckie dożywotnie służy i legitime należy, ustąpić i tegoż prawa dożywotniego zupełny wlewek na osobę wielmoż[nego] Stanisława Kazimierza Bieniewskiego, woiewody czerniechowskiego etc., równie znamienitych i remuneratjej godnych ku nam i Rzptej zasług ciuis, uczynić. Który to wlewek prawa pomienionego, skoro tylko przed aktami którymikolwiek authenticznemi urzędu naszego zeznany i uczyniony będzie, my za ważny przyimiemy i mieć będziemy, iako ten, który się za niniejszym consensem naszym stanie. Mocą i względem którego, iako i cessiej uczynionej, starostwo łuckie cum iurisdictione capitaneati, z zamkiem w mieście naszym Łucku i innemi tamecznymi budynkami i przynależnościami, także ze wsiami, folwarkami, dworami, budynkami, poddanymi i onych robociznami, powinnościami, daniami i ze wszytkimi polami, rolami, lasami, rzeczkami, stawami, ieziorami, młynami, łąkami, ogrodami i innemi przynależnościami i prouentami, tak z miasta naszego Łucka i przedmieścia, iako wsi i folwarków, także gruntów, zdawna do tego starostwa należących, i iako pomieniony urodz. ²oboźny koron[ny] trzymał² spokojnie i zażywał, także wielmoż[ny] woiewoda czerniechowski trzymać i zażywać będzie, aż do ostatniego życia swego kresu. Obiecuiąc po nas i niaiaśniejszych następcach naszych, iż ani my || my, ani niaiaśniejsi następcy nasi, onego od possessiej tego starostwa z iego przynależnościami nie oddalemy, ani nikomu oddalenia mocy nie damy, lecz przy prawie dożywotnim onego nienaruszenie zachowamy. Co i do wiadomości dignitarzów, urzędników i wszytkich stanu rycerskiego woiewództwa wołyńskiego i powiatu łuckiego obywatelów przywodząc, mieć chcemy, aby tegosz wielmożnego Bieniowskiego, woiewodę czerniechowskiego, za

starostę naszego łuckiego mieli i znali, iurisdictionem onego parent i w innych praerogatiwach i dochodach starościennych wedle prawa i zwyczajowi dosyć czynili. Mieszczan jednak i poddanych naszych insolitis oneribus nie będzie aggrawował. Zamek i inne dobra tegoż starostwa sarta tectaque zachowa. Płacenie kwarty corocznie do skarbu koronnego i inne prawa nasze Rzeczy i Kościoła katolickiego rzymskiego wcale zachowując. Na co dla lepszej wiary przy podpisie ręki naszej pieczęć koronna przyciśniona. Dan we Lwowie dnia III miesiąca octobra roku pańskiego MDCLXXIII, panowania naszego II roku.

Michał król. Miejsce pieczęci mniejszej kancelariej koronnej. Steph[anu]s Hankiewicz, reg[iae] m[aiest]t[at]is serc[etarius], m[anu] p[ro]p[ri]a. ||

282

¹ на правому полі навпроти рядка запис „corr.”

²⁻² написано масніше замість витертого.

283	<p> Index eorum quae hoc continen[tu]r libro ab anno 1652 ad 73, Arreszt, additia i reiecta sejmowa między mieszczany łuckimi i urodzonym Korczmińskim.....folio 1. Reiecta sejmowa między temisz mieszczany łuckimi a urodzonym Bogusławem Horaimem.....fol. 2. Reiecta sejmowa między temisz mieszczany łuckimi a bernardynami także łuckimi.....fol. 3. Reiecta między mieszczany temisz a oo. iezuycami także łuckimi.....f. 5. Arreszt sejmowy między szlachetnemi Turowickimi, powodami, a Podhorodyńskimi, pozwanemi.....fol. 6. Dekret sejmowy infamiej na urodz. Rafale Chmieleckim, od powodkiej wielm. Theofili Chmieleckiej, wojewodzinej kiiowskiej, otrzymany, i remissa na publikacją.....7. Dekret sejmowy ewasiej między wielm. Theofilą z Chocimierza Chmielecką, wojewodziną kiiowską, i innemi a urodz. Ianem i Wojciechem Łowczyckimi.....fol. 9. </p>
283v.	<p>Wojciechem Łowczyckimi.....fol. 9. </p>

Anno 1653.¹

283v.	<p>Przywilej i.k.mci na pisarstwo i metrykę ruską ślachtetnemu Hankiewiczowi.....fol. 13. Iurament na pisarstwo i metrykę przerzeczonych województw..14. Contumacja pierwsza od instigatora koron[nego] i urodz. Stanisława Muszaticza Ochłopowskiego, skarbnika wołyńskiego, na urodzonym Włodzimierzu Hulewiczu, Philipie Bokieiu, Dimitrze Borowskim i inszym.....fol. 14. Dekret sejmowy między urodzonym Muszaticzem Ochłopowskim, powodem, a Hulewiczem, Bokieiem i innemi.....f.16.</p>
-------	---

Anno 1658.²

283v.	<p>Confirmacja pewnego laudum albo spólnego postanowienia na obronę miasta i.k.mci Łucka.....fol. 20. Contumacia pierwsza od instigatora koron[nego] i urodz. Woroniczów na urodz. Annie z Obodna Bobrownickiej, podczaszynej rawskiej.....21. Arrest i reiecta między wielm. kasztellanami wołyńskim, aktorem, a braćławskim Sokołowskim, Orańskim i innemi, pozwanemi.....fol. 23. Arrest sejmowy między urodzonymi Woroniczami, powodami, i</p>
-------	---

Anną z Obodna Bobrownicką, podczaszyną rawską, pozwaną.....	fol. 26.	
Oblata przywileju urodz. Ioannie Horainownie Oleszkowej na pewne wsi i młyny, w powiecie włodzimirskim leżące, iure communicatio.....	fol. 28.	
Arrest II Arrest sejmowy między instigatorem i wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, wojewodą kiiowskim, a sądem skarbowym województwa wołyń[skiego].....	fol. 29.	284
Arrest sejmowy między temisz.....	fol. 31.	
Arrest sejmowy między temisz i urodz. Czerniewską i Pawłem Sielawą.....	fol. 33.	
Arrest sejmowy między temisz.....	fol. 36.	
Arrest sejmowy między temisz i urodz. Borejkiem.....	fol. 37.	
Arrest sejmowy między temisz.....	fol. 40.	
Arrest sejmowy między urodz. Daniszewskim a Koziką i Horainem i innemi.....	fol. 42.	
Arrest sejmowy między temisz.....	fol. 43.	

Anno 1659.⁴

Approbatia relatyw pozwów od wielm. Zamoyskiego, wojewody kiiowskiego.....	fol. 44.	
Confirmatia praw tatarom wołyń[skim] i ukraińskim.....	fol. 46.	
Wsi Iółca i Berezki w województwie kiiowskim urodzonemu Ierzemu Nieczaiowi i małżonce jego.....	fol. 47.	
Cessia od urodz. Sebastianowicza na osobę wielebn. Gunaszewskiego, protopopa kiiowskiego.....	48.	
Oblata cessiej od urodz. Sebastianowicza.....	fol. 49.	
Prawo lenne na wsi dwie temusz ojcu Gunaszewskiemu, protopopowi kiiowskemu.....	fol. 50.	
Nobilitatia Gunaszewskiego, protopopy.....	fol. 51.	
Prawo lenne na dobra Dimidów i Litwinówka w województwie kiiowskim urodz. Stefanowi Sulimie.....	fol. 52.	
Sulimowie ustępują dóbr Dimidowa i Litwinówki prawem lennym urodz. Pawłowi Tetera.....	fol. 53.	
Miasto Olszana w starostwie korszuńskim urodz. Lesnickiemu, pułkownikowi mirhorodzkiemu, dane.....	fol. 56. II	284v.
Miasteczko Steblów w korszuńskim starostwie z siołami urodz.		

	Theodorowi Wyhowskiemu prawem wieczystym conferowane.....	fol. 56.
	Nobilitatia Zacharyasza Surty.....	fol. 58.
	Nobilitatio Basillii et Cyrilli Iskrzyckich, fratrum militum zaporouiensium.....	fol. 59.
	Nobilitatio Pekulickich, fratrum.....	fol. 61.
	Sioła Dymidów i Litwinówka w Kiiowczyźnie urodzonemu Pawłowi Tetera prawem wiecznym dziedzicznym.....	fol. 62.
	Restitutio nobilitatis Paulo Tetera.....	fol. 64.
	Przywilej urodz. Wereszczakom, braciej.....	fol. 66.
	Diploma wielm. Wyhowskiemu, hetmanowi zaporowskiemu, na Luboml i nowe herby.....	fol. 67.
	Oblata przywileju królowej jej mci na lubomlskie starostwo wielm. Ianowi Wyhowskiemu wiecznością.....	fol. 71.
	Resignuie w[ielebny] Meszczeryn archimandriej czerniechow[skiej].....	72.
	Miasto Smiła ze wsiami, także Wiazowek i Taraszówka Danielowi Wyhowskiemu wiecznością.....	fol. 72.
	Dobra Dimir Stefanowi Sulimie lennym prawem w woiewództwie kiiowskim dane.....	fol. 73.
	Dobra Kozar w Kiiowczyźnie Sewerynowi Sulimie prawem lennym dane.....	fol. 74.
	Wsi Iólce, Berezki i labłonów w Kiiowczyźnie Theodorowi Sulimie lennym prawem.....	fol. 75.
	Miasto Lisiańka z siołami w Kiiowczyźnie Konstantemu Wyhowskiemu dziedzicznym.....	fol. 76.
	Wieś Szendorówka w starostwie korszuńskim Hieronimowi Nieczewiczowi dożywotnim.....	fol. 77.
	Wieś Smolanka Stanisław[owi] Kalinowskiemu lennym.....	fol. 78.
	Fundatio seu erectio et dotatio ecclesiae parochialis in oppido Kouel.....	fol. 79.
285	Confir Confirmatia praw i przywilejów miasta Niżyna na Ukrainie generalna.....	fol. 80.
	Confirmatia prowentów do skrzynki ratusznej miasta Niżyna na Ukrainie.....	fol. 85.
	Confirmatia nadania Horosza jeziora na folwark ratuszny miasta Niżyna.....	fol. 86.

Cedule prawa swego wielm. Iohanna Katharzyna Radziwiłówna, podkanclerzyna koronna, na osobę urodz. Michała Kazimierza Radziwiła, podczaszego WXL.....fol. 87.
Oblata przywileiu dawnego, ruskiej religiej w uniej będącej służącego, de anno 1595.....fol. 89.

Anno 1660.⁴

Oblata przywileiu, miastu Kowel na Wołyniu służącego, anni 1660.....fol. 107.
Miasteczka Haisin, Kiślak w województwie braclawskim, także Olszana w starostwie korszuńskim urodzonemu Stanisławowi Iakubowskiemu dożywotnim.....109.
Dobra Bukaczów i Hrehorówka, na Zadnieprzu leżące, po śmierci urodz. Alexan[dra] Hołoniewskie[go] wakujące, urodzonemu Stephanowi Żukowi nadane.....110.

Anno 1661.⁵

Podsędkowstwo krzemienieckie po śmierci urodzonego Rostockiego urodzonemu Rudeckiemu.....fol. 123.
Wójtostwo kirowskie urodzonemu Stephanowi Hankiewiczowi, sekretarzowi i pisarzowi dekretów ruskich.....123. || 285v.
Plenipotencia na osobę urodz. Pawła Tetery, od urodzonego Stefana Hankiewica uczyniona..... fol. 124.
Podkomorstwo łuckie po śmierci urodzon[ego] Czetwertyńskie[go] urodzonemu Waclawowi Hulewiczowi, rotmistrzowi i.k.mci.....125.
Oblata przywileiu na województwo czerniechowskie wielm. Stanisławowi Bieniewskiemu, kasztellanowi wołyńskiemu...125.
Arrest sejmowy między instigatorem koronnym i delatorem urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodzonym Andrzejem i Adamem Czaplicami i innemi.....fol. 126.
Arrest sejmowy między instig[atorem] koron[nym] i delatorem urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodz. Alexandrem i Dorotą Czaplicami, małżonkami..... fol. 128.
Additia sejmowa między instig[atorem] koron[nym] i urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodz. Czaplicami, bracią...fol. 129.
Additia sejmowa między instig[atorem] koron[nym] i urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodzonymi Czaplicami, małżonkami.....fol. 130.

	Dekret sejmowy między instig[atorem] koron[nym] i urodz. Stanisławem Kowalewskim, aktorem, a successorami urodzonego Liniewskiego, także Marcyanem Czaplicem, Szymonem Rożewskim i Ianem Puzynowskim.....	fol. 131.
	Dekret sejmowy in contumaciam iterum post arrestu[m] między urodz. Kowalewskim a urodz. Czaplicami.....	fol. 134.
	Podczastwo wołyńskie po śmierci urodz. Hulewicza urodzonemu Stefanowi Zahorowskiemu.....	fol. 136.
	Podstolstwo nowogródzkie w województwie czarniechowskim po śmierci urodz. Rostopczy urodz. Wojnie Orańskiemu...fol.	136.
	Publikatia infamiej na urodz. Czaplicach, małżonkach, arianach, od instigatora i urodz. Kowalowskiego.....	137.
	Miasteczko Baranówka ze wsią Przewasz ślachtetnemu Ianowi Rudnickiemu prawem lennym.....	137.
286	Wieś II Wieś Portanka nazwana na Zadnieprzu ślachtetnemu Ianowi Rudnickiemu prawem lennym.....	fol. 138.
	Miasteczko Bałaklika urodz. Głoszyńskim.....	ibidem.
	Consens urodzonemu Markowi Hulanickiemu na ustąpienie wójtostwa krzemienieckiego synowi swemu.....	139.
	Prawo magdeburskie miastu Kaniewu, iarmarki, targi, młyn wójtowski temusz miastu.....	ibid.
	Młynu połowica w Białej Cerkwi ślacht. Michajłowi Dublaninowi.....	fol. 140.
	Miasteczko Boiarka w starostwie białocerkiewskim urodzonemu Ianowi Fedorowiczowi Iackowskiemu.....	141.
	Młyny dwa w województwie kiiowskim urodzonemu Fedorowi Iackowskiemu.....	ibid.
	Wieś Burki Theodorowi Kolczyńskiemu.....	142.
	Dobra Czarnoia Kamionka ślacht. Ostafiemu Ginowskiemu.....	ibid.
	Miasteczko Torhowica i ze wsią Nierubajką urodz. Kapłońskiemu prawem lennym.....	143.
	Miasteczko Moszurów Erasmowi Kapłońskiemu.....	144.
	Approbatia funduszu monasteru Pustynorowskiego korszuńskiego.....	145.
	Miasteczko Pohar na Siewierzu urodz. Hrehoremu Hulanickiemu.....	146.

Wójtowstwo pereasławskie Iakubowi Lagodzińskiemu.....	147.	
Nobilitatia urodzonemu Theodoremu Kolczyńskiemu.....	ibid.	
Nobilitatia urodz. Ostafiemu Ginowskiemu.....	149.	
Miasteczko Tałno w starostwie białocerkiewskim ślacht. Ianowi Rudnickiemu.....	fol. 151.	
Patent całemu wojsku Zaporowskiemu od i.k.mci i całej Rzptej dany.....	fol. ibid.	
Podsędkowstwo łuckie po ustąpieniu na podkomorstwo urodzonego Ulewicza ⁶ urodz. Hulewiczowi.....	fol. 153.	286v.
Nobilitatio Georgii Niewęgłowski.....	153.	
Nobilitatia szlachetnym Hanenkom.....	155.	
Nobilitatia szlacht. Michałowi Hanenkowi, pułkownikowi humańskiemu.....	7	
Podsędkostwo braclawskie po śmierci urodz. Kosakowskiego urodz. Michałowi Żabokrzyckiemu.....	158.	
Cześnikostwo braclawskie urodzonemu Alexandrowi Żabokrzyckiemu.....	159.	
Pisarstwo włodzimirske po śmierci urodz. Horaima urodz. Franciszkowi Czapskiemu.....	160.	
Podkomorstwo włodzimirske urodz. Thomaszowi Kozieka.....	ibid.	

Anno 1662.⁸

Manifestatia Samuela Flaki.....	folio 184.	
Confirmatia przywileiu, cerkwi ś. Przczystej Uśnienia w Horodyszczu służącego.....	185.	
Sędztwo łuckie urodz. Samuelowi Dolmatowi Izajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu.....	186.	
Nobilitatia szlach[e]t[nego] Michała Macharzyńskiego, starszego setnika pułku humańskiego.....	187.	
Nobilitatia urodz. Gabryela Wolnickiego, żołnierza.....	189.	
Sędztwo włodzimirske urodz. Ianowi Zahorowskiemu.....	191.	
Stolnikostwo czerniechowskie urodz. Samuelowi Ledóchowskiemu.....	192.	
Darowizna od urodz. Radziszewskiego wiel[ebnemu] xdu Franciszkowi Niemyiskiemu.....	193.	
Tenże daruie temusz.....	194.	287

Oblata przywileju dawnego religij greckiej w świętej uniej
będącej de anno 1595.....195.

Anno 1663.⁹

Oblata przywileju na hetmaństwo wojska Zaporowskie[go], oraz
i na starostwo czehryńskie urodz. Teterze.....207.

Oblata przywileju na starostwo braclawskie wielm. wojewodzie
ruskiemu dane.....208.

Oblata wolnego wrębu oo. karmelitom klasztoru Berdy-
czewskiego w puszczech do starostwa zytomirskiego.....210.

Oblata przywileju na starostwo korszuńskie wielm. wojewodzie
poznzańskiemu.....ibid.

Ustępuie prawa swego urodz. Tetera wielm. wojewodzie
ruskiemu na Międzyrzec.....211.

Ustępuie starostwa braclawskiego wielm. wojewoda ruski urodz.
Teterze.....212.

Ustępuie starostwa winnickiego urodz. obożny koron[ny] Chodo-
rowskiemu.....214.

Manifestatia urodzonej Lisiczyńskiej.....216.

Oblata przywileju na metropolią kiiowską wielebnemu ojcu
Antoniemu Winnickiemu.....217.

Confirmatia prawa na dobra sieliszcze Nowosielice urodz.
Nowosieleckim słażuce¹⁰.....218.

Oblata dekretu trybunalskiego między urodz. Mikołaiem
Horaimem a wielm. Lubomirskim.....220.

Oblata sprzedaży wsi Monastyrisca szlachetnemu Skarzew-
skiego¹¹ przez Iurewicza.....221.

Łowiectwo wołyńskie urodz. Samuelowi Ledóchowskie[mu]...224.

287v. Oblata confirmatjej prawa urodz. Lesiewiczom na dobra
sieliszcza nazwane Tarascza.....225.11

Oblata przywileju declaration[es] albo rzeczy przydatku herbu
urodz. Bogdana Dumbiagy.....228.

Oblata przywileju przez wielebn. Winnickiego, metropolity
kiiowskiego.....231.

Oblata przywileju na podstołstwo kiiowskie urodzonemu
Stephanowi Trypolskiemu.....234.

Przysięga hetmana zaporowskiego, którą przy commissarzach
i.k.mci odprawować powinni.....235.

Przysięga Tatarów, w służbie i.k.mci albo Rzpltej zostaiących.....fol. ibid.

Anno 1664.¹²

Nadanie prawa magdeburskiego miastu Kozielcu.....255.
Nadanie prawa magdeburskiego miastu Ostrzu.....258.
Approbatia lustratjej boiarom ostrskim.....260.
Oblata przywileiu na szlachectwo urodz. Alexandrowi Dołczkiewiczowi.....fol. 263.
Oblata przywileiu na województwo kiiowskie wielm. Czarnieckiemu, wojewodzie ruskiemu.....265.
Arrest między urodz. Sobieskim, chorążym koronnym, a wielm. wojewodziną ruską.....267.
Przysięga miast, fortec, slobod i prywatnych ludzi, kozaków na Zadnieprzu.....269.
Prawo lenne na dobra Krupiczpole z Martynówką, w województwie czerniechowskim leżące, urodzonemu Godlewskiemu.....270. ||

288

Anno 1665.¹³

Oblata przywileiu na sędztwo kiiowskie urodzonemu Horaimowi po urodz. Axaku dane.....fol. 289.
Oblata chorążtwa czerniechowskie[go] urodz. Ianowi Michałowi Myśliszewskiemu.....290.
Oblata przywileiu na miecznikostwo kiiowskie urodzonemu Michałowi Trypolskiemu.....291.
Oblata przywileiu na województwo kiiowskie.....ibid.
Odnowienie praw na dobra Monasterzyńska alias Skarzewka nazwane.....293.

Anno 1666.¹⁴

Oblata przywileiu na podkomorstwo województwa braclawskiego urodz. Ianowi Potockiemu.....fol. 306.
Oblata przywileiu na prawo magdeburskie i iarmarki miasteczku Rachwałowce.....fol. 307.

Anno 1667.¹⁵

Roborata intercizy między wielm. wojewodziną czerniechowską i urodz. Leszczyńskim.....316.
Skarbnikostwo kiiowskie urodz. Ianowi Woroniczowi.....318.

	Stolnikostwo kiiowskie urodz. Ierzemu Manieckiemu.....	319.
288v.	Miasteczko Kiślak w województwie braclawskim po Hanenku, kozaku rebellizancie, urodz. Zbigniewowi Wąsowiczowi...	320.
	Miasteczko Kamionobrod urodz. Teterze lennością.....	320.
	Iarmarki w Stepahorodzie, miasteczku urodzonego xiążenia Czetwertyńskiego.....	321.
	Słoboda, prawo magdeburskie i iarmarki miasteczka Włodzimierza urodz. xcia Czetwertyńskie[go].....	322.
	Communicatio iuris na dobra Iakubowice alias Iakubów z przynależnościami.....	323.

Anno 1668.

	Oblata podkomorstwa włodzimirskiego urodzonemu Ierzemu Wielohorskiemu.....	fol. 334.
	Oblata stolnikostwa wołyń[skiego] urodz. Kuzubskiemu.....	335.
	Nadanie prawa magdeburskiego, herbu, targów, iarmarków miasteczku Ozdziutyche nazwanemu.....	336.
	Dobra Sirkowczyzna nazwane w województwie kiiowskim urodz. Konstantemu Zberkowskiemu.....	337.
	Quituią wielm[ożnego] wojewodę czerniechowskiego z summy moskiewskiej obywatela kiiowscy.....	338.
	Quituią obywatele czerniechowscy wojewodę czerniechowskiego z summy moskiewskiej.....	339.
	Ius communicatium na wójtostwo krzemienieckie urodz. Pawłowi Hulanickiemu.....	340.
	Starostwo pereasławskie urodz. Alex[androwi] Lubomirskiemu.....	ibid.
	Włok 24 na uroczysku Czerkuwiscze nazwanym, w województwie czerniechowskim leżące, urodzonemu Bazylemu Pańkowskiemu.....	341.
	Consens ad cedendum wsi Szycowki Telińskiemu.....	342.
289	Dobra Niechorosza urodz. Machowskiemu po śmierci urodz. Tyszkiewiczza.....	ibid.
	Podstolstwo nowogródzkie urodz. Śleszyńskiemu	343.
	Conserualia urodz. obywatelów województwa czerniechowskiego przy prawach ich na ośmset włok.....	343.
	Consens urodz. Oleszkowskiej ad cedendum z prawa lennego na 24 włoki we wsi Krasówce.....	344.

- Consens urodz. Godlewskim, małżonkom, ad cedendum z prawa lennego na 32 włoki.....fol. 345.
 Miecznikostwo nowogródzkie urodz. Machnickiemu.....ibid.
 Chorąstwo czerniechowskie post quemuis impossessionatum urodzonemu Godlewskiemu, miecznikowi nowo[gródzkiemu].....346.
 Dobra wsi Sunorowsk i Czubarów, i innych, w województwie czerniechowskim w powiecie Nowogródka Siewierskiego wakujące, prawem lennym.....ibid.

Anno 1669.¹⁶

- Podstolstwo wołyńskie urodz. Żółkiewskiemu po urodzonym Hulewiczu.....fol. 350.
 Iarmarki miasteczku Targowicy.....fol. 352.
 Oblata priuilegii super bona exulibus incolis palatinatum pro reclinatoriis collata.....353.
 Capitaneatus bractauien[sis] post g[ene]rosum Piaseczynski g[ene]roso Paulo Tetera.....fol. 354.

Anno 1670.¹⁷

- Darwie dobra swe pobożny Czerlenkowski urodzonemu Piaseczyńskiemu.....fol. 355.
 Conserwacia Pawłowiczów i Mikołajewiczów przy włokach w siele Suchorskim starostwa kowel[skiego].....357.ll 289v.
 Zachowanie przy zaścianku Rudnik nazwanym urodzonych Ostkiewiczów.....359.
 Approbuie zapis ręczny urodz. Alexander Ianusz xiąże Ostrogski.....360.
 Manifestatia imieniem xiążęcia Ostrogskiego przeciw successorom Kolmera.....362.
 Roboruie zapis ręczny urodz. xiąże Ostrogski in rem urodzonego Hankiewica.....363.
 Approbuie kontrakt xiąże i.m Ostrogski.....364.
 Roboruia interczyę urodz. xiąże Ostrogski i Proskura Suszczański.....365.
 Tenże xiąże Ostrogski roboruie pewny script in rem wielm. Łubowickiego, kasztellana wołyń[skiego].....366.
 Confirmacia praw miastu Kowlu.....ibid.

Confirmatia praw i postanowienie porządku cechowi szewskiemu i garbarskiemu miasta Kowla.....	371.
Confirmatia praw krawieckiemu i kuśnier[skiemu] miasta Kowla.....	372.
Confirmatia praw i nadanie porządku cechowi haftarskiemu kowelskiemu i innym.....	375.
Confirmatia praw i nadanie porządku cechowi rzeźniczemu i piekarskiemu miasta Kowla.....	377.

Anno 1671.¹⁸

Odnowienie prawa na łan roli urodz. Moszkowskim.....	379.
Igumeństwo Miezychorskie nabożnemu Theodozemu Waszkowskiemu po Stanisławskim.....	380.
Renowacia praw, monasteru Strumiłowej Kamionki służących.....	ibid.
Uwolnienie od stacyi żołnierskich monasteru Miezychorskiego i dóbr jego.....	fol. 381.
Conseruatia monasteru Miezychorskiego przy młynku i gruncie.....	ibid.
Confirmatio confirma[ti]on[em] literaru[m] monasterio oppidi Strumiłowa Kamionka super agros seruient[es].....	382.
Confirmatio confirmation[em] iurium monasterio Miezychoriensi seruientiu[m].....	383.
Dobra Demidów, Liturówka i inne po śmierci urodz. Tetery urodzonemu Ładzie.....	386.

Anno 1672.¹⁹

Stolnikostwo nowogródskie urodzonemu Alexandrowi Iełowickiemu.....	388.
Consens na ustąpienie dóbr Książ urodz. Sokołowskiemu na osobę synowca.....	389.

Anno 1673.²⁰

Castellanatus braclaiensis g[ene]roso Ledochowski.....	390.
Stolnikostwo czerniechowskie urodz. Podczaskiemu.....	391.
Podkomorstwo nowogródzkie urodz. Chorzewskiemu.....	ibid.
Podczastwo nowogródzkie urodz. Olszowskiemu.....	392.

Consens na ustąpienie starostwa łuckiego urodzonemu
Lesczyńskiemu, oboźnemu koronnemu, na osobę wielm.
Bieniewskiego, wojewody czarniechowskiego.....393. ||²¹ 290v.

¹ у ркпс. підкреслено.

² також.

³ також.

⁴ також.

⁵ також.

⁶ описка замість „Hulewicza”.

⁷ акруш невказаний.

⁸ у ркпс. підкреслено.

⁹ також.

¹⁰ описка замість „służące”.

¹¹ описка замість „Skarzewskiemu”.

¹² у ркпс. підкреслено.

¹³ також.

¹⁴ також.

¹⁵ також.

¹⁶ також.

¹⁷ також.

¹⁸ також.

¹⁹ також.

²⁰ також.

²¹ на арк. 290v.-291v. архівні записи XIX-XXст.

Іменний покажчик

- Aderkas Ioann, podkoniuszy kor. 1655-61 133v., 135
Arbuzienko Daniło, boj. ostrski 195
Arbuzienko Matwiej, boj. ostrski 195
Axak Aleksander 230, 230v.
Axak Ian, podwoiewodzi kij. 1592, sęd. ziem. kij. 1599-1627
174
Axak Stefan, sęd. ziem. kij. 1627-64, rzekomy pkom. kij. 1641,
sta ostrski 1629-50 85, 85v., 87v., 175, 187v., 194, 204, 204v.,
288
- Baczynski Stanislaus, patrz: Baczyński Stanisław
Baczyński, szlachcic 23v.
Baczyński Stanisław, pis. kancelarii większej kor. 70v., 133v.,
135, 149
Bahłajka Owdzika 124v.
Bajbuza [Michał Hrybunowicz] 200v.
Bałaban Dyniozy, bp. chełmski 1650, łucki i ostrogski 1654-58,
mta kij. 1658-63 165v.
Ballus Stephan, łow. nadworny kor. 1659-62 52, 56, 57v., 60v.,
62, 65, 70v.
Ballus Stephanus, patrz: Ballus Stephan
Baranowski Daniło, boj. ostrski 195
Baranowski Socko, boj. ostrski 195
Baranowski Wojtko, boj. ostrski 195
Bartkowski Samuel szlachcic 23v.
Bąkowski Ian Ignacy, sekr. król. 1658, chor. chełmiński 1655-
57, pkom. chełmiński 1657-65, wda pomorski 1665-67, malborski
1667-79, sta rogoźnieński 21, 47v., 48v., 50v., 52, 52v., 53v., 56,
57v., 59, 60v., 61v., 62, 63v., 65, 67, 70v., 72, 74, 75, 76, 77v.,
78v., 95, 117, 117v., 118, 119v.- 121v., 122v., 123, 124, 125 -
126, 128, 129v., 130, 131v., 145, 146v., 148v., 149, 172v., 179,
198, 248v.
Bąkowski Ioannes Ignatius, patrz: Bąkowski Ian Ignacy
Bederman Ian, pis. i metrykant ruski 1631-1652 2, 13, 13v.,
20v., 84v., 260v., 272v.
Bederman Ioannes, patrz: Bederman Ian
Bełżecki Alexander Stanislaus, patrz: Bełżecki Aleksander
Stanisław

Bełżecki Evaristus, patrz: Bełżecki Ian Ewarist z Bełżca
Bełżecka Katarzyna, córka Jerzego Zbaraskiego 152
Bełżecki Aleksander Stanisław, sta bełski 1643-76, klan sanocki
1651-53, wda podolski 1654-76 58v., 61v., 70, 127v., 129v.,
136v., 197v.
Bełżecki Ian Ewarist z Bełżca, pis. pokojowy i sekr. król. 1648-
63 56, 57v., 59, 60v., 70v., 84v., 85v., 86 v., 94v., 133v., 135, 198
Beremienicki Kuryło, boj. ostrski 195 v.
Beremienicki Otrifik, boj. ostrski 195v.
Beremienicki Stephan, boj. ostrski 195v.
Białobocki Ian, sekr. król. 1636 195v.
Białostocki Adam, sęd. gr. łucki 1659 29v., 31v., 33v., 36, 38,
40v., 42, 44v.
Białozor Georgius, patrz: Białozor Ierzy
Białozor Ierzy, sekr. król., bp. smoleński 1658-61, wileński 1661-
65 58v., 61v., 69v., 127v., 129v.
Bieganowski Mikołaj, pstoł. lwowski 1643-44, chor. lwowski
1644-58, klan podlaski 1658-60, kamieniecki 1660-74 58v.,
127v., 129v.
Bielik Iwan, boj. ostrski 195
Bielik Malko, boj. ostrski 195
Bielik Stefan, boj. ostrski 195
Bielik Stoma Iwan, boj. ostrski 195
Bielowocki Ignat, boj. ostrski 195
Bieniewski Albertus, patrz: Bieniewski Wojciech
Bieniewski Prusak Mikołaj, arianin 66v.
Bieniewski Stanislaus Casimirus, patrz: Bieniewski Stanisław
Kazimierz
Bieniewski Stanisław Kazimierz, pis. gr. łucki 1641, klan woł.
1656-60, wda czernih. 1660-76, sta bohusławski 1658, sta łucki
1673-76 23, 23v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 64v., 65, 104-105,
127v., 130, 136v., 172v., 175v., 216, 217v., 218, 230v., 231, 244,
281, 281v., 285v., 290
Bieniewski Wojciech, pcz. halicki 1658-74 56
Bilik Iwan, boj. ostrski 195v.
Bilik Matwiej, boj. ostrski 195v.
Bilik Semen, boj. ostrski 195v.
Birchnow Fedor Onichowicz 124v.
Biskupski Adam, dworz. król., sta wieluński 1657-67 56, 57v.,
59, 62

Biskupski Adamus, patrz: Biskupski Adam
 Bobrownicka Anna z Obodna, podczaszyna rawska 21, 26
 Bobrownicki Paweł, pcz. rawski 1659 21, 21v., 26, 26v., 28, 223
 Boczkowski, urzędnik D.Stempkowskiego 1659 25
 Boguslaus comes in Leszno, patrz: Leszczyński Bogusław hrabia
 na Lesznie
 Bokiej Philip, szlachcic 14-17, 283v.
 Bołbas Rostocki Andrzej, psęd. ziem. krzem. 1661 102, 285
 Bona, królowa polska 1528-57 78v.- 79v., 142v., 143, 144, 258v.,
 259, 263
 Bordzy Fedor, boj. ostrski 195
 Borejko Ian na Knerutach, poborca woj. woł. 1651, komornik
 łucki 1643-48 37v., 38, 39v.-41v., 45, 284
 Borejko Knerut, patrz: Borejko Ian na Knerutach
 Borejko Knerutski Ian, patrz: Borejko Ian na Knerutach
 Borna Paweł, szlachcic 28, 29
 Borowski Dymitrz, szlachcic 14, 14v., 15v., 16, 17, 283v.
 Borowski Ian, dworz. pokojowy król. 1661, 62 133v., 149, 198(?)
 Borowski Ioannes, patrz: Borowski Ian
 Borowski Mikołaj, dworz. król. 1661 136v., 198 (?)
 Borsuk Iwan, mieszczanin kozielecki 187v.
 Borzecki Paweł, podstarości perejasławski 1642 273, 273v.
 Borzemieniecki Arciem, boj. ostrski 195
 Borzemieniecki Bogdan, boj. ostrski 195
 Borzęcki Paweł, patrz: Borzecki Paweł
 Bratkowski Bohdan, skar. bracl. 1659 29v., 31v., 32v., 36, 38,
 40, 40v., 42, 44v.
 Bronicki Konstanty, poborca skarbowy woj. woł. 1659 29, 29v.,
 30v. - 32, 33, 45
 Brylewicz Samuel, mieszczanin kozielecki 187v.
 Brzosek Valerianus, cz. nurski 1642, chor. łomżyński 1653 245
 Brzostowski Cyprian Paweł, stol. wileński 1642, referendarz św.
 lit. 1650-81, klan trocki 1681, wda trocki 1684 51v., 59, 60v.,
 61v., 70
 Brzostowski Cyprianus, patrz: Brzostowski Cyprian Paweł
 Brzozowski Marcin, miecz. kij. 1641-65 205v., 206
 Buczacki Wacław, szlachcic 216v.
 Budnicyj, uczniwy 78
 Budziński Iakub, sekr. król., pis. skarbu kor. 1636 195v.

Burkacki Adamus, dworz. król. 1646, cz. czernih. 1653-65, sęd. ziem. now. siew. 1665-71 244v.

Buthler Gottard Wilhelm, patrz: Butler Gottard Wilhelm

Butler Gottard Wilhelm, pkom. kor. 1654-61 56, 57v., 58v., 60v., 61v., 70, 133v., 135, 198

Butowicz Semion, mecznik kij. 1595, 96, 98 175

Buzenski Stanislaus, regent kancelarii kor. 1669-82 271, 274, 275

Campo del Andreas Scipion, patrz: Campo de Andrzej Scypion

Campo del Andrzej Scypion, błędnie Ian, chor. wendeński 1657-83 56, 57v., 60v., 62, 70v., 133v., 136v

Chalajmowna Iustyna, małżonka Pawła Hulanickiego 232

Chanenki, kozacy 133v., 134v.

Chanenko Michał, patrz: Hanenko Michał

Chlebowic Georgius Carolus, patrz: Hlebowicz Ierzy Karol

Chlebowicz Ierzy Karol, patrz: Hlebowicz Ierzy Karol

Chmielecka Theofila, patrz: Хмелецькая Теофиля с Хоцимира

Chmielecki Rafał, patrz: Хмелецький Рафаль

Chmielecki Stefan, chor. bract. 1625-30, wda kij. 1630 121v.

Chmielnicka Helena, małżonka Pawła Teterzy 160v.- 161v.

Chmielnicki Bohdan, het. wojska Zaporozkiego 1648-57 68, 71

Chmielnicki Ierzy, het. wojska Zaporozkiego 1659-63 130v., 155, 155v., 178

Chocicki Andrzej, plenipotent S.Muszatycza Ochłopowskiego 1654 15

Chodorowski Krzysztoph, miecz. kamieniecki 1654-57, stol. lwowski 1657-63, sta winnicki 1663-65, pkom. lwowski 1672-81 162 - 163, 287

Chomenko Ichnat, boj. ostrski 195v.

Chorzewski Ian, pcz. now. siew. 1671-73, pkom. 1673-79 279v.-280v., 290

Chorzewski Piotr, psęd. now. siew. 1647-62, pkom. 1662-73 231, 231v., 279v.

Chrisko Bogdan, błędnie Chriski Bogdan, burmistrz perejaślawski 1621-42 273

Chrisko Kirilo, patrz: Ochrisko Kiryło

Chrynicki Aleksander, szlachcic 22, 27

Chrynicki Andrzej, szlachcic 22, 27

Chrynicki Stefan, szlachcic 21v., 22, 26v., 27

Ciechanowicz Hieronim, psęd. ziem. smoleński 1624, 25 81, 83 - 84v.

Ciechowicz Hieronim, patrz: Ciechanowicz Hieronim

Ciecierski Ian, szlachcic 52

Cieciura Thoma, płk. perejasławski 274

Cielecki Maciej, sęd. sądów marszałkowskich, sekr. król. 1658 59

Czamarny Iwan, patrz: Czamorny Iwan

Czamorny Iwan, mieszczanin kozielecki 187v.

Czaplic Adam Alexandrowicz, arianin 105, 105v., 108, 285v.

Czaplic Andrzej Alexandrowicz, sta horodelski 1651-54 105, 105v., 108, 285v.

Czaplic Haliczański Alexander, arianin 105v., 106v., 107, 108

Czaplic Iędrzej, patrz: Czaplic Andrzej Alexandrowicz

Czaplic Kisieliński Alexander, arianin 109, 110v., 111, 112, 113, 114, 114v., 116, 285v.

Czaplic Marcian, staroście horodelski 105, 105v., 108, 108v., 110, 111, 111v.-112v., 114v.

Czaplic Maximilian, arianin 105, 105v., 108, 108v.

Czaplic Władysław, arianin 105, 105v., 108, 108v.

Czaplicowa Dorota z Przytyka, małżonka Alexandra Czaplica Kisielińskiego 106v., 107, 109, 113-114v., 116, 285v.

Czaplicz Kisieliński Alexander, patrz: Czaplic Kisieliński Alexander

Czapska Marianna, córka A.Liniewskiego, małżonka F.Czapskiego 110v.

Czapski Franciszek, wojski włodz. 1660, pis. ziem. włodz. 1661 138v., 286v.

Czarnecki Stefan na Czarnej i Tykocinie, klan kij. 1655-57, wda ruski 1657-64, wda kij. 1664-65, het. polny 1665, sta bracl. 1652-63, kowel. 1655-60, ratnieński 1659-65, kaniowski 1659-63 127v., 129v., 133, 134v., 156v., 157, 159v.-161, 197v.-199v., 206v., 207v., 287v.

Czarniedzki Gregorius, pis. kancelarii kor. 1611 262

Czarnoński Adam, plenipotent S.K.Bieniewskiego 1659 16v., 25v., 30v., 32v., 35, 37, 39, 41, 109, 110, 111v.

Czarnoński Adam, pis. gr. kij. 1649, włodz. 1652, 53, 61, wojski buski 1658-68 106

Czartoryski dux Florianus Casimirus, patrz: Czartoryski Florian Kazimierz

Czartoryski Florian Kazimierz z Czartoryża i Klewania, bp. kujawski i pomorski 1654, wrocławski(?), abp. gnieźnieński 1673-74 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 127v., 129, 146v., 148v., 197v.

Czartoryski Jan Karol książę na Klewaniu, sta krzem. 1653, s니아tyński 1660- 128

Czartoryski Michał Jerzy książę na Klewaniu, wda brać. 1658-61, woł. 1661-80, sandomierski 1680-92, sta krzem. 1645-61(?) 127v.

Czarukowska Konstancja Franciszkowa, starościna miedzyrzecka i pystrska, córka S.Lubomirskiego 168

Czerlenkowska Anna z Szaszkiewiczów, małżonka S.Czerlenkowskiego 247, 247v.

Czerlenkowski Athanasy, syn Sylwestra i Anny, zakonnik reguły Świętego Bazylego 247, 247v., 248v., 249, 289

Czerlenkowski Jan na Bochennikach, stryj Atanasiego 247v., 248

Czerlenkowski Sylwestr, pis. ziem. brać. 1628-59 247, 247v.

Czernicki Kazimierz, pis. kancelarii kor. 1662 149

Czerniewska Maryna, córka S.Czerniewskiego 33v., 34, 35v., 36, 284

Czerniewski Samoel, poborca woj. woł. 1653 33v., 34, 36, 45

Czernokałowicz, poddany popa kowel. cerkwi Błahowiszczenia 251

Czetwertęński Światopełk Mikołaj, patrz: Czetwertęński Światopełk Mikołaj

Czetwertęński Światopełk Mikołaj, patrz: Czetwertęński Światopełk Mikołaj

Czetwertęńscy, ród książęcy 221, 222

Czetwertęński Hrehory, pkom. łucki 1638-51 vel 61(?) 103v., 104, 285v.

Czetwertęński Stefan, pkom. brać. 1625-65 211, 211v.

Czetwertęński Stefan, podkomorzyc brać., chor. woł. 1673-84 221, 222, 288v.

Czetwertęński Światopełk Mikołaj, klan miński 1649-59 29, 29v., 31, 31v., 33v., 35v., 36, 37v., 40, 44v.

Czywinczenko Heliasz, mieszkaniec stwa korsuńskiego 124v.

Czyzewski Sigismundus, patrz: Czyzewski Zygmunt

Czyż Krzysztof, pcz. mscisławski –1667-78, stol. smoleński 1678-86 216v.

Czyżewski Zygmunt, sufragan płocki 1661 133v., 135

Daniłowicz Stanisław, wojewodzie ruski, sta korsuński i czechryński 1631-36 (czechryński rzekomy, ponieważ stwo nie istniało do r. 1649) 200

Daniszewski Kazimierz, pis. skarbu kor. 1658, 59 41v.- 42v., 43v., 284

Dębiński Remigian, błędnie Ian, klan rogoziński 1659-68 70

Doliński Alersander Iwanowicz, mieszczanin kozielecki 187v.

Dolmat Isajkowski Samuel, dworz. król. 1637-44, stol. woł. 1638-62, sęd. ziem. łucki 1662 29v., 31v., 33v., 36, 37v., 40, 42, 44v., 144v., 145, 286v.

Dołczkiewicz Aleksander, żołnierz i tow. wojska Zaporozkiego 1661 196 - 197, 287v.

Dołhan Tymko Wasil, mieszkaniec osowiecki 270

Dembicki Martinus, chor. sandomierski 1658-76 60v., 62

Denisienko Semion, boj. ostrski 195

Deniszenko Semen, boj. ostrski 195v.

Domaszewski Stanislaus, sta łukowski 1657-63 60v.

Donhoff Teodor, krajczy lit. 1656, 59, podskarbi nadworny 1658-61, sta ujazdowski 65, 128, 129v., 133v., 135, 136v.

Doroszenko Iurko, boj. ostrski 195v.

Doruchowski, szlachcic 245

Drohoiewski Krzysztof, stol. lubelski 1666-70 216v.

Drzewski Spiczymirz, pis. kancelarii kor. 1661 133v., 135

Dublanin Michajło, szlachcic, tow. wojska Zaporozkiego 1661 119v., 120, 286

Dumbiaha Bogdan, szlachcic mscisławski 176, 178, 287v.

Dumbiaha Ian, pierwszy syn B.Dumbiahy, tow. chorągwi S.Klimczyckiego, wojska Zaporozkiego 1658-62 177 - 179

Dumbiaha Ierzy, drugi syn B.Dumbiahy 177

Dunin Hieronim, patrz: Dunin Iarosz

Dunin Iarosz, sekr. król. 1652-1661, sęd. sądu marszałkowskiego 1659 59, 133v., 135

Dydyński Ierzy, pcz. halicki 1619-26, sęd. ziem. kamieniecki 1626-35, pkom. 1635-40 182

Działyński Zygmunt, wda brzeski kujawski 1661 129v.

Elert Ian, szlachcic 23, 25

Fedorowicz Iackowski, Iackowski Ian 120-121, 220, 220v., 286

Ferdinand III, cesarz 1637-1657 68

Firlej Andrzej, klan radomski 1591-1609, sta kowel. –1590-1609 251v.
Flaka Samuel, mieszczanin 142, 286v.
Fredro Andrzej Maksymilian, błędnie Ian, Mikołaj, klan lwowski 1654-77, wda podolski 1677-79 58v., 127v.
Fredro Ian, patrz: Fredro Andrzej Maksymilian
Fredro Mikołaj, patrz: Fredro Andrzej Maksymilian
Fredro Zygmunt, stol. sanocki 1639-53, klan 1655-63, sta krośnieński 1648-63 127v.
Fryderyk Wilhelm, książęce Brandenburski 1640-88 177
Gadowski, podpisek kancelarii ziemskiej warszawskiej 1632, 61 107v., 114, 182
Gąsiewski Korwin Krzysztoph, patrz: Gosiewski Korwin Krzysztoph
Gembicki Ian, bp. płocki 1655-74 55v., 58v., 60, 61v., 69v., 127v., 129, 133, 134v., 136v., 146v.
Gembicki Ioannes, patrz: Gembicki Ian
Ginowski Ostafi, tow. wojska Zaporozkiego 1661, 67 121v.-122v., 128, 129, 220, 220v., 286
Glińscy, książęta 67v.
Głoszyński Andrzej, szlachcic 117v., 286
Głoszyński Bazyli, szlachcic 117v., 286
Gniazdowski Adam, szlachcic 229v.
Gniński Ioannes Tracht, patrz: Gniński Ian
Gniński Ian, sta gnieźnieński 1645, pkom. pomorski 1659-68, marsz. izby poselskiej 1659, regent kancelarii mn. kor. 1661-64, większej kor. 1664-65 52, 56, 57v., 59, 60v., 62, 65, 70v., 115, 148v., 159, 198
Godlewska Anna Marianna, pierwszego małżeństwa Krasowska, drugiego Oleszkowska 236, 236v., 289
Godlewska Krystyna z Czarcze, małżonka Jerzego Godlewskiego 237, 289
Godlewski Ian I z Maziów, brat stryjeczny Jerzego Godlewskiego 237
Godlewski Ian II z Maziów, brat stryjeczny Jerzego Godlewskiego 237
Godlewski Ierzy, miecz. now. siew. 1659-68, chor. czernih. 1668-79 vel 91(?) 202v., 231, 231v., 235v., 236, 237 - 238, 287v., 289
Godlewski Stanisław, syn Ierzego, rzekomy chor. łączycki, sta nurski 235v.

Gosiewski Korwin Krzysztofh, pis. wlk. lit. 1625-39 47
Gorajski Albertus, kanonik poznański 1646-53, regent kancelarii
mn. kor. 1650-54 29, 262
Gosławski Casimirus, szlachcic 244v.
Gosławski Samuel, szlachcic 42, 43v.
Gozdzki Bernard, pcz. sandomierski 1654-61 59, 60v., 62
Gozdzki Bernardus, patrz: Gozdzki Bernard
Gozdzki Franciscus, patrz: Gozdzki Bernard
Grabowiecki Abraham, cz. woł. 1659, 62, stol. now. siew. 1670-
72 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40, 42, 44v., 276
Grabowiecki Abram, patrz: Grabowiecki Abraham
Grochowski Felician z Grochowicz, klan przemyski 1633-49
195v.
Grodzicki Christophorus, prefekt artylerii król. 1658, sta
drohobycki 1656-59, klan kamieniecki 1657-59 65
Grudzinski Andreas, patrz: Grudziński Andrzej
Grudziński Andrzej Karol, wda kaliski 1653-61, wda poznański
1661-77 55v., 57, 58v., 60, 61v., 70, 127v., 129v., 136v., 148v.,
197v.
Grudziński Zygmunt, dworz. król. 1659, sta bolemowski 1645-
60 59
Gruszecki Alexander, cz. halicki 1661-1671 133v.
Gruszecki Samuel, stol. czernih. –1673 279
Gryga Paweł, mieszczanin kozielecki 187v.
Grzybowski Szymon, szlachcic 237
Grzymułtowski Krzysztof, klan poznański 1656-77 127v., 129v.,
217v.
Gunaszewski Michał, protopop kij. 1659 48-51, 284
Hajduk Andrzej, boj. ostrski 195v.
Hajlic Ian Mikołajowicz, koniuszy grodzieński 1554, pis.
hospodarski 1554-66 144
Hanenko Michał, płk. humański 1659-69, het. wojska
Zaporozkiego (prawobrzeżny) 1669-74 135 - 136, 286v., 288
Hankiewicz Stephan Kazimierz, pis. dekretowy królowej Ludwiki
Marii 1653, pis. dekretowy i metrykant ruski 1653-73, sekr. król.
1653-73, pis. i metrykant kor. 1658-73, pis. dekretowy kancelarii
król. 1673-1700 12v.-14, 15v., 17v., 19v., 23, 26, 28, 29, 31, 33,
35v., 37v., 39v., 40, 41v., 43, 44, 45v., 56, 57v., 59, 60v., 62, 88,
91, 96, 96v., 102 - 103v., 105, 116, 133v., 135, 136v., 137v., 138v.-
139v., 144v., 149, 151, 153, 156, 157v., 158, 161v., 163, 165v.,

167v., 183, 184, 191, 193v., 196, 199v., 203, 205, 206, 207v., 209, 211v., 213, 218v., 219, 221v., 223, 223v., 227, 227v., 229, 233- 234v., 236v.-237v., 239v., 255, 255v., 262v., 264v., 266, 268, 268v., 269v., 270v., 272v., 277, 278v., 279v., 280v., 281v., 283v., 285, 285v., 289v.

Hankiewicz Stephanus, patrz: Hankiewicz Stephan Kazimierz
Hankiewicz Stephan Kazimierz, patrz: Hankiewicz Stephan Kazimierz

Harbuz Iacko, boj. ostrski 195v.

Harbuza Furi, boj. ostrski 195v.

Harbuza Iwan, boj. ostrski 195v.

Harbuza Semen, boj. ostrski 195v.

Hepner Iohanna, małżonka Samuela Flaky 142

Hepner Urban, brat Iohanny 142

Hepner Wojciech, brat Iohanny 142

Hiem Iakub, właściciel budy 83v.

Hlebowicz Ierzy Karol, sta generalny żmudzki 1653-68 51v., 58v., 60, 70, 197v.

Hłomazda Hordij, boj. ostrski 195

Hłomazda Iacko, boj. ostrski 195

Hłomazda Iwan, boj. ostrski 195v.

Hłomazda Ostap, boj. ostrski 195

Hłomazda Paweł, boj. ostrski 195

Hłomazda Stephan, boj. ostrski 195v.

Hłomazda Waśko, boj. ostrski 195v.

Hłuszek Hryczko Omanczyc, boj. kowel. 250

Hłuszek Kuźma Omanczyc, boj. kowel. 250

Hohowacz Ian, boj. ostrski 195

Hołoniewski Aleksander, szlachcic 95v., 285

Hołub Ierzy, rotm. król. 1647-50 182v.

Horain Bogusław Ian, pis. ziem. łucki 1658-64, sęd. ziem. kij. 1664-73 2v., 29v., 31v., 33v., 36, 38v., 40, 41v., 42, 43, 44v., 204, 204v., 283, 284, 286

Horain Mikołaj, pis. ziem. włodz. 1633-61 138v., 167v., 168, 208v., 286v., 287

Horochowik Ichno, boj. ostrski 195

Hrybko Fedor, boj. ostrski 195

Hryckiewicz Ian, boj. ostrski 195

Hryszczenko Laur, rajca perejasławski 1642 273

Hulanicki Daniło, boj. ostrski 195v.

Hulanicki Hrehory, płk. nieżyński 1656-59, korsuński 1661, het. nakazny 1665 124-125v., 177v., 286
Hulanicki Ierzy, wójt krzem. 1661- 118
Hulanicki Marko, wójt krzem. –1661 118, 286
Hulanicki Paweł, wójt krzem. -1668- 232, 288v.
Hulewicz Ian, pstol. woł. –1661-69 242, 289
Hulewicz Paweł, pcz. woł. –1661 115, 285v.
Hulewicz Waclaw na Koniuchach, rotm. król. 1656-61, psęd. ziem. łucki 1646-61, pkom. łucki 1661-76, klan bract. 1676 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40, 42, 44v., 103v., 104, 132, 285v., 286
Hulewicz Włodzimierz, psęd. ziem. łucki 1661- 14-17, 132, 283v., 286
Hulewiczówna Marianna z Dobrzan, małżonka A.Sokołowskiego 276v.
Humieniecki Alexander, szlachcic 164
Humieniecki Teodor, sęd. gr. kij. 1640, pstol. kij. 1654-63 182, 183
Hyra Andrzej, boj. ostrski 195
Hyra Arthon, boj. ostrski 195
Hyra Chwedor, boj. ostrski 195v.
Hyra Fedor, boj. ostrski 195
Hyra Iwan, boj. ostrski 195v.
Hyra Mikita, boj. ostrski 195
Hyra Stephan, boj. ostrski 195
Hyra Stephan, boj. ostrski 195v.
Ioannes a Sobieszyn, patrz: Sobieski Ian z Sobieszyna
Ioannes Casimirus, patrz: Ian Kazimierz
Ioannes comes in Leszno, patrz: Lesczyński Ian z Leszna
Iskrzycki Basilius, tow. wojska Zaporozkiego 1659, płk. dymerski, dworz. król. 1680 59-60, 284v.
Iskrzycki Cyrillus, brat Bazylego, tow. wojska Zaporozkiego 1659 59-60, 284v.
Iwanowicz Ierzy, mieszczanin kozielecki 187v.
Iwanowski Sylwester, kaznodzieia ordynarijny katedralny episkopii przemyskiej 1663 165
Iabłonowski Stanisław Ian, obożny kor. 1661-64, wda ruski 1664-92, sta winnicki 1663, białocerkiewski, korsuński, czehryński 162, 163v.
Iackiewicz Trochim, mieszczanin kozielecki 187v.
Iakubowski Stanisław, szlachcic 94v., 95, 285

Iałowicki Zachariasz, patrz: Iełowicki Zachariasz
 Ian Kazimierz, król 1648-68 2v., 3v., 5, 6, 7v., 8v., 12, 13-14, 15v., 19v., 20, 21, 23, 23v., 26, 28, 29-30, 31v., 33v., 35v., 36, 37v., 40, 41v., 42, 44v., 45v., 47-49, 50, 50v., 52-53v., 54v., 56, 56v., 57v., 59, 59v., 60v., 62, 63v., 65v., 67, 70v., 71v., 72, 73v.-75, 76, 77, 77v., 78v., 80v., 84v.-85v., 86v.-87v., 88v., 93, 94v.-96v., 101v.-105v., 106v., 107, 108, 109, 110-111, 113, 115-118v., 119v.-121v., 122v.-124, 125-126v., 128, 130, 130v., 131v., 132, 133v., 135, 136v.-137v., 138v.-139v., 142, 142v., 144v., 145, 146v., 147, 149, 150-151, 152, 153, 154v., 155, 156, 156v., 157v.-158v., 159v., 160, 161-162, 163-164, 165-166, 167v., 172, 172v., 175v., 176, 178v.-179v., 182, 183, 183v., 186v., 187, 191, 193v., 194, 195v., 196, 198, 198v., 199v., 200, 202, 202v., 204v.-206v., 207v., 209, 211-212, 213, 214-215, 216, 218-220, 221-222, 223, 223v., 226, 227-228, 229-230, 231, 232-235, 236v.-238v., 239v., 243v., 244v., 260, 262v., 269-271, 272v., 274v.
 Ianczyński, podpissek sądu gr. kij. 1646 175v.
 Ianenko Iwan, wójt perejasławski 1642 273
 Iarczenko Chweśko, boj. ostrski 195v.
 Iarczётko Iarosz, boj. ostrski 195
 Iarczётko Nicipor, boj. ostrski 195
 Iarmoliński Ian, sęd. ziem. krzem. 1644-60 96, 96v.
 Iastkmanicki Raphaelus, szlachcic 245
 Iaślikowski Gabryeł, szlachcic 239
 Iaślikowski Mikołaj, szlachcic 47v.
 Iawłaszewski Kazimierz Ludwik, patrz: Iewłaszewski Kazimierz Ludwik
 Iełowicki Mikołaj Alexander, stol. now. siew. 1672- 276, 290
 Iełowicki Stanisław, deputat woj. woł. na trybunał kor. 1661 169
 Iełowicki Zachariasz, pis. ruski 1594-1609, 1620-29, sekr. król. 1603-30, wojski krzem. 1609-19, stol. kij. 1619-30 88v., 91, 153, 175, 175v.
 Ienczenko Hryczka, obywatel stwa korsuńskiego 124v.
 Ienczenko Iwan, obywatel stwa korsuńskiego 124v.
 Ierczenko Samójło, boj. ostrski 195v.
 Ierczenko Zacharko, boj. ostrski 195v.
 Iewłaszewski Casimirus, patrz: Iewłaszewski Ludwik Kazimierz
 Iewłaszewski Ludwik Kazimierz, klan smoleński 1656-59, wda brzeski lit. 1659-64 58v., 65, 129v.
 Ieżewicz Marcin, woźny generał ziem. i dworu król. 1652-64 1,

2v., 3v., 5, 6, 7v., 8v., 15v., 16v., 25v., 27v., 30v., 32v., 35, 37, 39, 41, 42v., 44, 106v., 107v., 114, 116, 199v.

Iowłaszewski Ludwik Kazimierz, patrz: Iewłaszewski Ludwik Kazimierz

Iudicki Walerian Stanisław, archidiakon wileński 1659, pis. wk. lit. 1657-73 70

Iurkowicz Tymofij, mieszczanin kozielecki 187v.

Kaczkowski, szlachcic 245

Kaleniczenia Dajko, poddany lityński Mikołaja Horaina 168v.

Kaleniczenia Iwan, poddany lityński Mikołaja Horaina 168v.

Kaleniczenia Kużma, poddany lityński Mikołaja Horaina 168v.

Kaleniczenia Parchom, poddany lityński Mikołaja Horaina 168v.

Kalenkowicz Michał, szlachcic 164, 164v.

Kalennik Onyki, poddany lityński Mikołaja Horaina 168

Kalennik Onykyczek Andrzej, poddany lityński Mikołaja Horaina 168

Kalennik Onykyczek Ikał, poddany lityński Mikołaja Horaina 168

Kalinowski Stanisław, rotm. król. 1659-64 77v., 78, 284v.

Kaliński Seweryn, rotm. król. 1647-61, sta bract. 1653-63 157

Kapłoński Orazm, setnik torhowicki 1661 122v.-123v., 286

Karpenko Philip, boj. ostrski 195v.

Karpenko Iarko, boj. ostrski 195v.

Karpenko Mina, boj. ostrski 195v.

Kaszczanka Luba, małżonka Stanisława Rotkiewicza 174

Kaszowski Henryk z Wysokiego, miecz. woł. –1647, klan wendeński 1647-80 29v., 31, 31v., 33v., 35v., 36, 37v., 40, 44v.

Kawecki Ian, szlachcic 233

Kazanowski Marcin, sta bohusławski 1622-33, zwinogrodzki 1628-36, nieżyński 1633-36, klan halicki 1622-31, wda podolski 1631-36 164

Kiełczowski Jakub, pis. gr. latyczowski 1640, łow. czernih. 1646-49 223

Kisiel Adam z Brusilowa, pkom. czernih. 1633-39, klan 1639-46, klan kij. 1646-48, wda bract. 1648-49, kij. 1649-53, sta czerkaski 1648-50 24v.

Kisiel Mikołaj, rotm. król. 1634-51, chor. now. siew. 1635-51, sta czerkaski 1650-51 182v.

Kisielowa Anastazja Krzystina z Boguszewiczów, małżonka

A.Kisiela 23v., 24v.
Kleczkowski Paweł, szlachcic 31, 33, 35v., 37, 39v., 41v.
Klęczkowski Paweł, patrz: Kleczkowski Paweł
Kleczkowski Paweł, patrz: Kleczkowski Paweł
Klimczycki Stephan, potmisz król. 1656 177
Kmicina, szlachcianka 216v., 217
Kobierzycki Stanisław, wda pomorski 1656-65 70, 129v.
Koladka Chwedor, boj. kowel. 250
Kolczycki Krzysztof, skar. czernih. 1647-73 235v.
Kolczyński Theodor, szlachcic 121, 121v., 126v., 127, 286
Kolenda Gabriel, archiepiskop połocki 1655-74, mta kij. unitski
1665-74 247, 247v., 248v., 249
Kolesnikowicz Karp, mieszczanin kozielecki 187v.
Kolęda Gabriel, patrz: Kolenda Gabriel
Kolmer Karol Ernest, szlachcic, syn Rejnholda 254
Kolmer Rejnhold, szlachcic, mieszczanin gdański, kupiec 254,
254v., 289v.
Komorowski, szlachcic 23v.
Kondracki Maciej, pis. kancelarii większej kor. 1661-66 133v.,
135, 149, 198
Koniępcowski Alekander, sta perejasławski 1637-59, korsuński
1643-59, wda sandomierski 1656-59 77v., 158v.
Koniępcowski Stanisław, het. wlk. kor. 1632-46, klan krakowski
1633-46, sta barski 1623-46, kowel. 1624-46 28v., 72v.
Koniępcowski Stanisław z Koniępcola, sta doliński 1667-82, wda
podolski 1679-82, woł. 1682 253v., 256, 257v., 276v.
Koniuszczyk Sawka, obywatel stwa kamionackiego 270
Koniuszczykowie, bracia Sawky 270
Konopko Wasil, mieszczanin kozielecki 187v.
Konracki Maciej, patrz: Kondracki Maciej
Konradzki Matthaeus, patrz: Kondracki Maciej
Kopiec Ian Karol, wda połocki 1658-70 70, 127v., 129v.
Kopiec Michał 146v.
Kopystyński, podpisek trybunału kor. lubelskiego 1661 169
Korczewski, szlachcic 236
Korczyński Stanisław, pstol. woł. – 1637, sęd. ziem. włodz.
1637-62 1, 149v., 283
Korczyński Ian, szlachcic 25
Korczyński Stanisław, patrz: Korczyński Stanisław
Koreccy, książęta 159v.
Korkoszka Fedor Biały, lisowczyk 66v.

Korycynski Albrechto de Pilce, patrz: Koryciński Wojciech z Pilce
Koryciński Albrycht z Pilce, patrz: Koryciński Wojciech z Pilce
Koryciński Stephan z Pilce, kanc. kor. 1653-58, sta wołbromski
1647-58, ojcowski 1656-58, warszawski 1658 I, 12, 13v., 15v.
Koryciński Wojciech z Pilce, kanonik łucki, sekr. król., regent
kancelarii większej kor. 1654-58, przepozyt generalny
miechowski 1657-71, sekr. włk. 1658-66, kanc. kor. 1666-69,
abp. Iwowski 1670-77 59, 60v., 61v., 70, 198
Koryciński Wojciech z Pilce, patrz: Koryciński Wojciech z Pilce
Kos Adam, episkop chełmiński i pomeziański 58v., 60, 61v.,
69v.
Kos Ian, dworz. pokojowy król., chor. chełmiński 1661-85 52,
56, 57v., 58v., 60v., 62, 70, 70v., 133v., 135, 136v., 146v., 149,
198
Koss Adamus, patrz: Kos Adam
Koss Ian, patrz: Kos Ian
Koss Ioannes, patrz: Kos Ian
Kossakowski Ian, sta wiski 1638-80 231, 231v.
Kossakowski Mikołaj Kazimierz, psęd. ziem. bracl. 1644-61
137, 137v., 286v.
Kossowicz Ian, szlachcic 223, 223v.
Kowalewski Stanisław, rotm. król. 1661, łow. kij. 1660-97 105,
105v., 106v.-111v., 112v.-114v., 116, 285v.
Kowalowski Stanisław, patrz: Kowalewski Stanisław
Kozieka Thomasz, patrz: Kozika Thomasz
Kozika Thomasz, pstol. woł. 1637-61, pkom. włodz. 1661-68
41v., 42, 43, 139, 226v., 284, 286v.
Kozorok Boresko, boj. ostrski 195
Kozorok Maxim, boj. ostrski 195
Kozubski Michał, rotm. król. 1660-61, sta lityński 1664-76, stol.
woł. 1668-72, chor. 1672-74- 227, 227v., 288v.
Kozuchowska, szlachcianka 244v.
Kozuchowski Stanisław, rotm. król. 1659, sekr. król. 1659 56v.,
57v.
Kraśniński Ian Kazimierz na Krasnym, podskarbi włk. kor. 1658-
68 51v., 55v., 57v., 136v., 146v.
Krawembergk Floryan, sekr. król. 1662 146v.
Krukowski Ian, woźny generał dworu król. 1659 22v.
Krupecki Atanazy, pis. ruski 1609, władyka przemyski i
samborski unicki 1609-52 180, 180v.

Krupski Iarosławski Andrzej Michajłowicz, patrz: Kurbski Andrzej Michajłowicz
 Kruszelnicki Alexander, chor. czernih. 1660-65 205, 205v.
 Kryciński Aleksander, patrz: Kryczyński Aleksander
 Kryczyński Aleksander, książę tatarski, rotm. król. 1652-72 45v., 47
 Krynicki Stephan, cz. żytomierski 1691-98 230, 230v.
 Kryski Szczęsny na Drobninie, pkanc. kor. 1609-13, sta zakroczymski 1609-13, kowel. 1609-14 260v., 261v.
 Krzesłowski Maxim, pis. miejski perejasławski 1642 274
 Kulbaka Sawa, boj. ostrski 195v.
 Kulczyc Staś, mieszczanin perejasławski 273v.
 Kulszej Staś, rajca perejasławski 1642 273
 Kupreienko Omelian, boj. ostrski 195
 Kurbski Andrzej Michajłowicz, książę, sta kowel. 1565-83 251, 251v.
 Kuryło Szemet, boj. ostrski 195
 Kuszewicz Samuel, pis. kancelarii większej kor. 1659, sekr. król. 1659-61, metrykant kor. 1661 56, 57v., 60v., 62, 65, 65v., 70v., 73v., 77, 136v.
 Kuszewicz Samueles, patrz: Kuszewicz Samuel
 Kutrowski, szlachcic 216v.
 Kuzubski Michał, patrz: Kozubski Michał
 Lanckoroński Christophorus, klan radomski 1651-66 245
 Lapa Hrycko, boj. ostrski 195
 Lapa Socko, boj. ostrski 195
 Laskowski Stanislaus, patrz: Laskowski Stanisław, wda płocki
 Laskowski Stanisław, sekr. król. 1659 59
 Laskowski Stanisław, szlachcic 42v., 44, 106v., 107v., 109v., 114
 Laskowski Stanisław, wda płocki 1658-61 55v., 57, 58v., 60, 61v., 129v., 197v.
 Lebedowicz Warnawa, ojciec monastera Miezychorskiego 1642 273
 Ledóchowski Marcin na Ledóchowie, sęd. ziem. krzem. 1660-96, 96v.
 Ledóchowski Samuel, łow. woł. 1662, stol. czernih. 1662-, sęd. ziem. krzem. 1676-78(?) 150, 150v., 172, 172v., 286v., 287
 Ledóchowski Stefan, pkom. krzem. 1659-73, klan bractł. 1673-77 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40, 44v., 278, 278v., 290

Leduchowski Stefan, patrz: Ledóchowski Stefan
 Leduchowski Stephanus, patrz: Ledóchowski Stefan
 esczyńska Anna Constantia hrabianka z Leszna, małżonka S.K.Bieniowskiego 216, 217v., 218
 Lesczyńska Theofila hrabianka z Leszna, małżonka W.Buczackiego, następnie K.Drohojewskiego 216v.
 Lesczyński Andrzej hrabia z Leszna, sta dubeński 1667 216, 217v., 218, 288
 Lesczyński Bogusław hrabia na Lesznie, pkanc. kor. 1658-59, sta międzyrzecki, ostrski 1652-59, osiecki, człuchowski 1658-59 19v., 22v., 23, 51v., 55v., 57v., 59, 60v., 65, 70, 87, 87v.
 Lesczyński Ian hrabia z Leszna, wda poznański 1656-61, pkanc. kor. 1661-66, kanc. 1666-77, sta malborski 1652-72, korsuński 1659-67 I, 12v., 51v., 55v., 58v., 60, 61v., 70, 128, 129v., 146v., 148v., 158v., 197v., 214, 214v., 215v., 217v., 225, 241, 242-243v., 244v., 245v., 247, 249
 Lesczyński Rafał z Leszna, wda belzki 1619-36 182
 Lesiewicz Alexander, ziemianin kij., brat Mikołaja 173v.
 Lesiewicz Mikołaj, ziemianin kij. 173-174
 Lesiewicz Mikołaj Konaszkwicz, ziemianin kij. 173v., 174v., 175
 Lesiewicz Roman, ziemianin kij., brat Mikołaja 173v.
 Lesiewicz Theodor, ziemianin kij. 172v., 173
 Lesnicki Daniel, szlachcic 220
 Lesnicki Dimitrz, szlachcic 220
 Lesnicki Gricko, patrz: Lesnicki Grzegorz
 Lesnicki Grzegorz, płk. mirhorodzki 1648-60, sęd. generalny wojska Zaporozkiego 1661 54v.-55v., 95, 130, 284
 Lesnicki Samuel, szlachcic, sługa S.K.Bieniowskiego 24
 L Lesczynski Ioannes comes de Leszno, patrz: Lesczyński Ian hrabia z Leszna
 Lesczyński Andrzej z Leszna, kanc. kor. 1650-53, bp. chełmiński 1646-52, pomezanski 1652, proboszcz płocki, administrator kościoła świętego Michała na zamku Krakowskim 1652 I, 1, 2, 10
 Lesczyński Bogusław, regent kor. 1669 244
 Lesczyński Ian z Leszna, patrz: Lesczyński Ian hrabia z Leszna
 Lesczyński Jerzy, wda łeczycki 129v.
 Lesczyński Samuel, sta łucki 1658-73, oboźny kor. 1664-76 159v., 214-215v., 281, 290
 Lesczyński Wacław na Lesznie, abp. gnieźnieński 1658-66 51v.,

55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 127v., 129, 133, 134v., 136, 146v., 148v., 197v., 217

Leszczyński Wacław z Leszna, krajczy kor. 1658-73, sta kowel. 1667-70 59, 217v., 262, 263, 265

Leszczyński Władysław hrabia z Leszna, pkom. brzeski 1667 216

Leszczyński Władysław hrabia z Leszna, wda łączycycki 1656-79 58v., 61v., 70

Leszewicz Theodor, patrz: Lesiewicz Theodor

Leżyński Thomas, patrz: Leżyński Tomasz

Leżyński Tomasz, patrz: Leżyński Tomasz

Leżyński Tomasz, bp. chełmiński 1658-67, łucki 1667-75 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 136v.

Lidowiczowna Helena, małżonka J.Suszczańskiego Proskury 257

Liduchowski Stefan, patrz: Ledóchowski Stefan

Liduchowska Alexandra, córka A.Liniewskiego 110v.

Liniewska Bogumiła, córka A. Liniewskiego 110v.

Liniewska Krzystyna Konstancja, córka A. Liniewskiego, zakonniczka klasztoru łuckiego świętej Brygitty 1661 110v.

Liniewska Marianna, córka S. Liniewskiego 110v.

Liniewski Andrzej, psęd. ziem. łucki 1634-44, sęd. 1644-62, sęd. deputacki skarbowy woj. woł. 1659 29v., 31, 31v., 33v., 35v., 36, 37v., 40, 42, 44v., 110, 110v., 111v.-112v., 114v., 144v., 285v.

Liniewski Ierzy, szlachcic 110v.

Liniewski Łukasz, szlachcic 110, 111v.

Liniewski Ostaphi, szlachcic 110v.

Liniewski Stefan, chor. parnawski 1659-85 110v., 111v., 112v.

Liniewski Theodor, szlachcic 110v.

Liniewski Tomasz, szlachcic 110v.

Liniewski Władysław, szlachcic 110v.

Lipski Stanisław, kanonik krakowski 1659 56, 57v.

Lipski Stanisław na Lipiu, kanonik płocki 1659, sekr. król. 1659-61 72, 102v.

Lisiczyński Andrzej, szlachcic 163v., 164

Lisowska Theophila, małżonka S.Liniewskiego 110v.

Lizohub Iwan, szlachcic, płk. kaniowski 1659-62 118v.

Lubieniecki Marko, szlachcic 216v.

Lubomirski Alexander, sta perejasławski 1668 232v., 288v.

Lubomirski Alexander Michał, sta sandomierski 1636-77 168

Lubomirski Georgius comes in Wisnicz, patrz: Lubomirski Ierzy na Wiśnicu i Iarostawiu

Lubomirski Ian Sebastian, sta sądecki 168

Lubomirski Ierzy hrabia na Wiśnicu i Iarostawiu, het. polny kor. 1657-64, marsz. wk. 1650-64, sta chmielnicki 1645-65, krakowski 1646-64, kazimierski 1656-67, nieżyński 1652-64, lityński 1661, kozenicki 1661, perejasławski 1660-67 51v., 55v., 57, 57v., 58v., 60, 61v., 65, 70, 127v., 129v., 136v., 146v., 148v., 197v., 232v.

Lubomirski Konstanty Iacynt, sta białocerkiewski 1642-63 168

Lubomirski Stanisław, wda ruski 1628-38, krakowski 1638-46, sta spiski 1605-34, dobczycki 1610-22, niepołomicki 1635-46, zatorski 1633, białocerkiewski 1622-42 167v., 168, 208v., 287

Lubomirski Stanisław, sta spiski 1660-1702 118

Lubowiecki Vladislaus, sęd. generalny krakowski 1657-76 62

Ludowika Maria, królowa polska 1646-67 68v., 69v., 70v., 71

Lutomirski, kalwinist 66v., 67

Łada Ian, szlachcic, żołnierz chorągwi husarskiej het. polnego kor. D.J. Wiśniowieckiego 1671 274v., 275, 290

Ładowski Maciej Marcjan, sekr. król. 1668, 70, pis. kancelarii kor. 1665-70 256

Łagodziński Iakub, rzeczony Podbuski, szlachcic, wójt perejasławski 1661- 125v., 126, 286

Łahodziński Iakub, patrz: Łagodziński Iakub

Łapa Semion, boj. ostrski 195

Łapa Żdan, boj. ostrski 195

Łapkowski Andrzej, szlachcic 105v.

Łaska Iwan, boj. ostrski 195v.

Łaski Iarmuła, boj. ostrski, setnik 195

Łaszcz Alexander, sta kowel. 1549-54, pkom. bełzki 1544-70 79

Łopatynski Piotr Iurewicz, patrz: Лопатинский Петръ Юревич

Łopuch Semen, mieszczanin kozielecki 187v.

Łoś Procko, boj. ostrski 195v.

Łowczycki Wojciech, patrz: Ловчицький Воцехъ

Łowczycki Ian, patrz: Ловчицький Янь

Łubowicki Franciszek, patrz: Lubowicki Ian Franciszek

Łubowicki Ian Franciszek, klan chełmski 1659-61, woł. 1661 55v., 217v., 248v., 258, 289v.

Łuż Iwan, boj. ostrski 195
 Łuż Kuca, boj. ostrski 195
 Łychowski Stanisław, burgrabi włodz. 1659 25
 Łysakowska Anna, małżonka A.Liniewskiego 110v.
 Macharzeński Michał, szlachcic, starszy setnik pułku humańskiego 1662 145-146, 286v.
 Machczycki Andrzej, szlachcic 237
 Machnicki Andrzej, miecz. now. siew. 1668-85 237v., 238, 239
 Machowski Ian, sta niechworoski 1673 234, 234v.
 Machowski Sebastyan, płk. król. 1656, regimentarz wojsk na Ukrainie, sta włodz. 1668 234, 288v.
 Makarski, szlachcic 23v., 24v.
 Małachowski Ierzy, pcz. now. siew. 1674, pcz. czernih. 1679 236
 Małachowski Nicolaus, sekr. król. 78v.
 Małowicz Nowosielecki Hregor, ziemianin kij. 166
 Małowicz Koślak Kuźmicz, boj. białocerkiewski 166v., 167
 Małowicz Kuźma, boj. białocerkiewski 166v., 167
 Małowicz Lewko, boj. białocerkiewski 166v., 167
 Małowicz Nowosielecki Iakub Panczewicz, ziemianin kij. 166
 Małowicz Nowosielecki Maximilian, ziemianin kij. 166
 Małowicz Nowosielecki Stephan Kisły, ziemianin kij. 166
 Małowicz Nowosielecki Stephan Żychalski, ziemianin kij. 166
 Małowicz Piotr, boj. białocerkiewski 166v., 167
 Maniecki Ierzy, stol. kij. 1666 218v., 219, 288
 Markiewiczówna Krzystina, małżonka T.Modliszewskiego, następnie P.Wereszczaki 66
 Markowski Seweryn, szlachcic, porucznik wdy krakowskiego Stanisława „Rewery” Potockiego 1659 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40, 42, 44v.
 Martynienia Kondrat, poddany lityński Mikołaja Horaina 168
 Matwiejewicz Ian, burmistrz łucki 1630 20v.
 Mazepa Stanisław, dworz. król. 1661 136v.
 Melnik Misko, właściciel młynku w stwie ostrskim 50
 Meszczeryn Iózeph, archimandryta czernih. 1657-59 71v., 72, 284v.
 Miaskowski Andreas, patrz: Miaskowski Andrzej
 Miaskowski Andrzej, regent kancelarii większej kor. 1658-63, opat przemęcki 1657-62, scholastyk gnieźnieński 1658 47, 51v., 56, 57v., 59, 60v., 61v., 70, 95v., 104, 133v., 135, 136v., 146v., 150, 175v., 198
 Miaskowski Maciej, dworz. pokojowy król. 1660-62, chor.

latyczowski 1660-66, kamieniecki 1666 133v., 135, 149, 198
 Miaskowski Mathias, patrz: Miaskowski Maciej
 Michał, król polski 1669-73 I, 12v., 199v., 200, 241, 242-244v.,
 245v., 246v., 247, 249v., 250v., 251, 252, 252v., 254, 255, 256,
 257, 258, 258v., 262v., 264v., 266, 267- 269v., 270v., 271, 274,
 274v., 275, 276-277, 278 - 281v.
 Michałowski Hiacynt, sta krzepicki 1654-1661 59
 Mieniewski Ierzy, obywatel stwa korsuńskiego 124v.
 Mikołajowski, szlachcic 23v.
 Miłkomanowiec Ramazan, kniaź tatarski, mułła ostrogski 1659
 45v., 47
 Minciek Fedor, boj. ostrski 195
 Miropolski Daniło, mieszczanin kozielecki 187v.
 Miskowicz Dorosko, boj. ostrski 195
 Miszczenko Piotr, boj. ostrski 195
 Miśliniec Romanowiec Chwedor Mikołajewicz, boj. kowel. 250
 Miśliniec Romanowiec Hawryło Mikołajewicz, boj. kowel.
 249v., 250
 Miśliniec Romanowiec Iósef Mikołajewicz, boj. kowel. 249v.,
 250
 Miśliniec Romanowiec Wasyl Mikołajewicz, boj. kowel. 250
 Mogilnicki Augustyn, szlachcic 239
 Mołodecka Alexandra, małżonka H.Nieczewicza 77v.
 Mordiuł Oblapski Mikołaj 249v.
 Morstin Ian Andrzej z Raciborska, patrz: Morsztyn Ian Andrzej
 z Raciborska
 Morsztin Ioannes Andreas de Raciborsk, patrz: Morsztyn Ian
 Andrzej z Raciborska
 Morsztin Tobias de Raciborsk, patrz: Morsztyn Tobiasz z
 Raciborska
 Morsztyn Ian Andrzej z Raciborska, ref. św. kor. 1658-68, sta
 kowalski 1658-77 51v., 56, 57v., 59, 60v., 61v., 65, 70, 133v.,
 134v., 136v., 146v., 198
 Morsztyn Tobiasz z Raciborska, łow. kor. 1661-64 133v., 135,
 149, 198
 Moszenski Stanislaus, patrz: Moszeński Stanisław
 Moszeński Stanisław, rewizor generalny dzierzaw i majątności
 kniazia W.K.Ostrogskiego 1604 271v., 272
 Moszkowski Chwedor, szlachcic 267
 Moszkowski Hołubej, szlachcic 267
 Moszkowski Iwan, szlachcic 267

Moszkowski Matwiej Artuchowicz, szlachcic 267
 Moszkowski Naumienko Dimitrz Wasilewicz, szlachcic 267
 Moszkowski Ochiej, szlachcic 267
 Moszkowski Wasil Samelowicz, szlachcic 267
 Motowidło Stefan, szlachcic 106v., 107v., 108v., 110, 114
 Muszatyycz Ochłopowski Stanisław, horodniczy łucki 1654, skar.
 woł. 1659-67 14v., 15v.-16v., 17v., 283v.
 Myszka Chołoniewski Michał podwoiewodzi kij. 1612-15, rotm.
 król. 1615 173
 Myśliniec Romanowicz Mikołaj, boj. kowel. 250
 Myśliniec Romanowicz Paweł, boj. kowel. 250
 Myśliszewski Ian Michał, rotm. król. 1652-77, chor. czernih.
 1665-95 205, 288

 Narożnicki Simones, patrz: Narożnicki Szymon
 Narożnicki Szymon, pis. kancelarii mn. kor. 1661-62 133v.,
 135, 149
 Naruszewic Alexander, patrz: Naruszewicz Alexander
 Naruszewicz Alexander, pkanc. lit. 1658-68 51v., 55v., 57v.,
 59, 60v, 70, 128, 129v., 146v., 148v., 197v.
 Neradka Meleszkowa Oximia, obywatelka stwa korsuńskiego
 124
 Nieczaj Ierzy, szlachcic 47, 47v., 284
 Nieczaiowa Chodyczanka Domicella, małżonka J.Nieczajaja 47v.
 Nieczewic Hieronim, szlachcic, żołnierz 77, 284v.
 Niemierzycz Ierzy, patrz: Niemirycz Ierzy
 Niemierzycz Iózerh Iwanowicz, patrz: Немѣрич Іосифъ
 Іванович
 Niemirycz Ierzy, pkom. kij. 1641-59, sta owrucki 1653-59 49,
 50, 66v.
 Niemoiewska Anna, szlachcianka 245
 Niemoiewski, szlachcic 244v.
 Niemyiski Grzegorz Franciszek, pleban powichrowski 1662 151,
 151v., 152v., 286v.
 Niemyrycz Ierzy, patrz: Niemirycz Ierzy
 Niewęglowski Gregorus, setnik pułku humańskiego 1661 132v.,
 133, 286v.
 Niewiarowski Stanisław, opat trzemeszyński 1659, ref. duch. lit.
 1659-70 70
 Nifanowic Marek, burmistrz kowel. 1670 258v., 262v., 264v.

Nosarz Iwan, mieszczanin perejaślawski 273v.
Nowicki Michał, sęd. gr. kiiowski 1610 173
Nowodworski Adam, bp. poznański 1630-34 182

Obałkowski Bartłomiej, sekr. król. 1628 85, 85v.
Obodeńska Anna z Obodnego, małżonka J.Kielczowskiego,
następnie P.Bobrownickiego, następnie J.Kossowicza 21, 22v.,
26, 27v., 223, 223v., 283v.
Obodeńska Maryna, córka G.Obodeńskiego 21v., 26v.
Obodeński Andrzej z Obodna, stryj A.Obodeńskiej 21, 26
Obodeński Daniel z Obodna, stryj A.Obodeńskiej 21, 26
Obodeński Gabriel, szlachcic 21v., 26v.
Obodeński Ian z Obodna, ojciec A.Obodeńskiej 21, 26
Obodyński Konstanty Leon, stol. kij. 1665-66 218v., 219
Oborski Marcin, dworz. pokojowy król. 1670, sta liwski 1661-
97, pis. król. 1670 255
Obrapalski Władysław, szlachcic 201v.
Obuchowicz, dworz. król. 1661 135, 197v.
Ochłopowski Paweł, horodniczy łucki –1660, skar. woł. 1660-
67 95, 95v.
Ochrisko Anna Hryhorowna, małżonka K.Ochriska 273
Ochrisko Kiryło, wójt perejaślawski 1642 273
Odrzywolski Ian, sta winnicki 1638-52, klan czernih. 1646-52
95
Ogonecki Piotr, pis. miejski łucki 1630 20v.
Ohunczyłka Anna, obywatelka stwa korsuńskiego 124v.
Oleszko Stanisław, szlachcic 28v.
Oleszkowa Horaimówna Ioanna, małżonka S.Oleszka 28, 28v.,
283v.
Oleszkowska Anna Marianna, patrz: Godlewska Anna Marianna
Olizar Wołczkiewicz Ian, rotm. król. 1663-66, psęd. kij. 1665-
1700 230, 230v.
Olszamowski Ian albo Ludwik, horodniczy łucki 1660, stol. woł.
1666 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40, 42, 44v.
Olszewski Andrzej, patrz: Olszowski Andrzej
Olszowski Andreas, patrz: Olszowski Andrzej
Olszowski Andrzej, opat krakowski i poznański, proboszcz proski
i gnieźnieński, regent kancelarii mn. kor., bp. chełmiński i
pomezkański 1661-74, ref. duch. kor. 1660-61, pkanc. kor. 1666-
76, dekan krakowski, administrator opactwa Andrzejowskiego
I, 12v., 51v., 56, 57v., 59, 60v., 61v., 70, 80v., 133v., 134v., 146v.,

198, 241, 252v., 254, 256, 256v., 258v., 267, 274v., 276, 278, 279v.
Olszowski Mikołaj, pcz. now. siew. 1673 280, 280v., 290
Olsztiński Krzysztof, woźny generał woj. kij., woł., bract., czernih. 1659 23, 25
Ołonieski Krzysztof, rajca perejaśławski 1642 273
Omańczyc Romanowic Michajło, boj. kowel. 250
Omańczyc Romanowic Wasil, boj. kowel. 250
Omelanowicz Samuel, woźny generał woj. kij., woł., bract., czernih. 1659 105v.
Omelianenko Chacko, boj. ostrski 195v.
Ongisz Mikołaj, urzędnik S.K.Bieniowskiego 24v.
Onichowicz Fedor, Birchnow zięć, obywatel stwa korsuńskiego 124v.
Onisczenko Fedor, boj. ostrski 195
Opalinski Luca de Bnin, patrz: Opaliński Łukasz ze Bnina
Opaliński Łukasz ze Bnina, marsz. nadworny kor. 1650-62, sta stobnicki 1661 55v., 57v., 59, 60v., 61v., 70, 129v., 136v., 146v., 148v., 197v.
Orański Wojna Iakub, psęd. ziem. czernih. 1637-62, sęd. 1662-73 23-24, 231, 231v., 283v.
Orański Wojna Alexander, pstol. now. siew. 1661-68, pis. ziem. włodz. 1668, sęd. ziem. czernih. 1674-77 115v., 235
Ossolinski Georgius a Tecyn, patrz: Ossoliński Ierzy
Ossoliński Ierzy, podskarbi nadworny kor. 1632-36, pkanc. 1638-43, kanc. 1643-50 164, 179v., 182
Ossowski Alexander, szlachcic 245
Ostkiewicz Pawło Dimidowicz, boj. kowel. 251v.
Ostkiewicz Prokop Dimidowicz, boj. kowel. 251v.
Ostkiewicz Demid, patrz: Wostkiewicz Demid
Ostkiewicz Rudnicki Alexander, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Alexander
Ostkiewicz Rudnicki Eremiasz, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Eremiasz
Ostkiewicz Rudnicki Ian, Iwan, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Ian, Iwan
Ostkiewicz Rudnicki Mikołaj, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Mikołaj
Ostkiewicz Rudnicki Paweł, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Paweł
Ostkiewicz Rudnicki Wasil, patrz: Wostkiewicz Rudnicki Wasil

Ostrogski Alexander Ianusz książę na Ostrogu i Zaslawiu, hrabia na Tarnowie, wda krakowski -1673 252v.-258, 289v.
Ostrogski Constantinus Constantinowicz dux in Ostrog, patrz: *Острожский Константин*
Ostrożyński Fedor, szlachcic 25
Owdýrenko Iwan, boj. ostrski 195v.
Owdyrenko Stephan, boj. ostrski 195v.
Pac Christophorus, patrz: Pac Krzysztof
Pac Krzysztof, kanc. lit. 1658-84, sta kozienicki 1661 51v.; 55v., 57v., 59, 60v., 61v., 65, 70, 129v., 133v., 134v., 136v., 146v., 197v.
Pac Mikołaj Stefan, wda trocki 1651-70 127v., 129v.
Pajciuta Petro, boj. ostrski 195v.
Palczyk Dmitro, boj. ostrski 195v.
Pajciutka Lubko, boj. ostrski 195
Palczyk Semion, boj. ostrski 195
Palczyk Waśko, boj. ostrski 195
Pańkowski Bazyli, szlachcic 233, 233v., 288v.
Paszkiewicz Michał, żołnierz, horodniczy łucki 1660 95v.
Paśkiewicz Michał, patrz: Paszkiewicz Michał
Pawłowicz Chwedor, szlachcic 249v.
Pawłowicz Wasil, szlachcic 249v.
Pekulicki Iacobus, tow. wojska Zaporozkiego, szlachcic 60v., 61, 274, 284v.
Pekulicki Ioannes, tow. wojska Zaporozkiego, szlachcic 60v., 61, 284v.
Petrykowski Alexander, pstol. warszawski 1658-64 52, 56, 57v., 133v., 135
Piaseczyński Stephanus Constantinus, patrz: Piaseczyński Stefan Konstanty
Piaseczyński Ian, pkom. now. siew. 1642-61, klan chełmski 1661-83 231, 231v.
Piaseczyński Ian, dworz. pokojowy król. 1647, rotm. król. 1647-79, sta now. siew. 1643-79 231, 231v.
Piaseczyński Stefan Konstanty, pstol. bract. 1659-72, sta bract. 1668-69, 72 245v., 246, 247-248, 249, 289
Piesoczyński Ławryn, pis. ruski („spraw ruskich”) 1569-86, 1589-91, pkom. bract. 1583-1606, sekr. król. 1591-1606 167v.
Pinocci Hieronim, sekr. król. 1645-76 243, 245v., 246v.
Piotrowski Wojciech, szlachcic, woźny generał 1659 30v., 32v., 35, 37, 39, 41

Piruski Alexander, podstarości gr. łucki 1659, pcz. woł. 1661-62, psęd. ziem. włodz. 1662 29v., 31v., 33v., 36, 38, 40v., 42, 44v.

Piwo Ierzy, chor. buski 1658-71 216v.

Plucinski Adamus, patrz: Pluciński Adam

Pluciński Adam, pis. dekretowy referendarski 1661 133v., 135

Pociej Michał, episkop włodz. i brzeski 1654-66 142v.

Poczapowski Ieremiasz, władyka łucki unicki 1621-37 180v.

Podczaski Stanisław, rotm. król. 1673, stol. czernih. 1673-86 279, 279v., 290

Podhaiecka Helena, małżonka A.Lisiczyńskiego 163v., 287

Podhaiecki Alexander, szlachcic 164

Podhorodyński Mikołaj, patrz: Подгороденьський Миколай

Podlodowski Mikołaj, sta radomski 1654-74, klan kij. 1671-74 133v., 135

Podlodowski Nicolaus, patrz: Podlodowski Mikołaj

Połubiński Ian, pis. polny lit. 1662 149

Pomiażkiewicz, podpisek kancelarii gr. włodz. 1661 106

Poniatowski Maciej, dziekan krakowski 1652-60, opat tyniecki 1657-60, ref. duch. kor. 1657-60 51v., 56, 57v., 59, 60v., 61v., 70

Poniatowski Mattheas, patrz: Poniatowski Maciej

Popka Kalityński Ian, wójt perejasławski 1661 126

Potocki Iakub, pis. polny kor. 1664-71, sta chmielnicki 1665-71 231, 231v., 248v.

Potocki Ian Karol z Potoka, pcz. kamieniecki 1655-65, pkom. bracl. 1666-74 211, 211v., 288

Potocki Mikołaj z Potoka, wda bracl. 1636-46, het. polny kor. 1637-46, sta kamieniecki 1631-42, latyczowski 1633, niżyński 1636-43, czerkaski 1639-43 86

Potocki Stanislaus, patrz: Potocki Stanisław na Potoku i Podhajcach

Potocki Stanisław na Potoku i Podhajcach, wda bracl. 1631-36, kij. 1655-58, krakowski 1658-67, het. wlk. kor. 1654-67, sta krasnostawski 1654-61, doliński 1659-67, ropczycki 1656-67 25, 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 70, 127v., 129v., 136v., 146v., 148v., 197v.

Potocki Szczęsny Kazimierz, wda sieradzki 1669-82, kij. 1682, sta krasnostawski 1659-86 276v.

Potrikowski Alexander, patrz: Petrykowski Alexander

Potrykowski Alexander, patrz: Petrykowski Alexander
Prazmowski Franciscus, regent kancelarii większej kor. 1655-69, prepozyt krakowski 1665 205v., 209
Prazmowski Nicolaus a Prazmow, patrz: Prażmowski Mikołaj z Prażmowa
Prażmowski Gabriel, pis. ziem. warszawski 1661 107v., 114
Prażmowski Mikołaj z Prażmowa, ref. duch. kor. 1652-54/55, regent kancelarii większej kor., bp. łucki i brzeski 1658, kanc. kor. 1658-66, administrator opactwa sieciechowskiego 1659, proboszcz kościoła świętego Michała na zamku Krakowskim 1659 I, 19v., 26, 28, 29, 31, 33, 35v., 37v., 39v., 41v., 43, 44, 45v., 51v., 54v., 55v., 57v., 59, 60v., 61v., 65, 70, 87, 91, 93, 94v., 96v., 101v., 106v., 127v., 129, 133, 134v., 136v., 139v., 141, 146v., 148v., 153, 154v., 184, 186v., 197v., 203, 204, 209, 213, 255
Prażmowski Samuel, chor. nadworny kor. 1661-69 146v.
Proński Frydrych Hlebowicz, sta żytomierski 1538-39, bract. i winnicki 1539-41, wda kij. 1544-55, dzierżawca czarnobyłski 1549-55 (faktycznie 1552-55) 166v., 167
Przyemski Andrzej, Iędrzej, klan łączycycki 1659-61 127v., 129v., 197v.
Pstrokoński Spytek z Bużenina, pkom. brzeski kujawski 1660-80, regent kancelarii większej kor. 1667-69 220, 221, 223v., 230, 232v., 235, 238-239, 243v.
Punęko Anton, boj. ostrski 195v.
Puzinowski Ian, szlachcic 110, 111, 285v.
Radycz, pis. miejski perejaśławski 1659 274
Radzieiowski Hieronim na Radzieiowcach, sta łomżycki 1637-52, kamionacki 1642-52, solecki 1650-63, waracki 1650 270, 270v.
Radziszewska Kristina z Kazanowa, małżonka A.Radziszewskiego 151, 151v.
Radziszewska Marianna, córka A.Radziszewskiego 151v.-152v.
Radziszewski Alexander, szlachcic, wiceinstygator kor. 1659-62 2, 3v., 4v., 25, 25v., 108v., 110, 151, 152, 152v., 286v.
Radziszowski Alexander, patrz: Radziszewski Alexander
Radziwił Krzysztoph xiążęć na Birzach i Dubinkach, het. polny lit. 1635-40 182
Radziwił Michał Kazimierz, pcz. lit. 1656-61, sta peremyski 1659, pkanc. lit. 1668-80, het. polny 1668-80 87-88, 248v., 285
Radziwił Nicolaus, wda wileński 1551-65, kanc. lit. 1550-65 167

Radziwiłowa Olbrychtowa Krystyna, córka S.Lubomirskiego, małżonka A.S.Radziwiłła 168
Radziwiłówna Iohanna Katarzyna, małżonka J.Wejhera, następnie B.Leszczyńskiego 87-88, 285
Rafałowicz Daniel 17
Rafałowski, pracownik kancelarii gr. łuckiej 175v.
Rej Andrzej z Nagłowic, dworz. pokojowy król. 1632 179v., 182
Rej Władysław z Nagłowic, kanc. królowej Ludwiki Marii 1657-59, sta nowomiejski 1659, chor. krakowski 1657-59 56, 57v., 59, 60v., 62
Rey Andreas de Nagłowic, patrz: Rej Andrzej z Nagłowic
Rey Vladislaus, patrz: Rej Andrzej z Nagłowic
Rodkiewicz Hippolit, pis. gr. kij. 1596 175
Rokosik Laurentius, woźny generał 1661 113
Romanenko Chwilon, boj. ostrski 195v.
Romanenko Semion, boj. ostrski 195
Rosa Andreas, rewizor majątności kniazia W.K.Ostrogskiego 1604 271v.
Rostok Piotr, boj. ostrski 195
Rostopcza Kasper, pis. now. siew. 1637-47, pstol. 1648-61 115v., 285v.
Rotkiewicz Stanisław Mikołajewicz, ziemianin kij. 173, 174-175
Rozewski Valerianus, patrz: Rożewski Walerian
Roziński Ioanne Ludovicus de Szckow, patrz: Roziński Ian Ludwik z Szckowa
Rozraziewski Hieronim, wda inowrocławski 1652-62 129v.
Rozycki Ioannes, patrz: Rożycki Ian
Rożeński Szymon, szlachcic 110, 111, 285v.
Rożewski Walerian, kanonik łączycycki 1661 133., 135
Roziński Ian Ludwik z Szckowa, pis. kancelarii większej kor. 1659-61 59, 133v., 135
Rożycki Ian, proboszcz gnieźnieński 1658 i klimutowski 1648, pis. najwyższy skarbu kor. 1658, 59 56, 57v., 59, 65, 70
Rożyński Ian Ludwik, patrz: Roziński Ian Ludwik z Szckowa
Rudecki Alexander, szlachcic 17
Rudnicka Anna, małżonka Iana Rudnickiego 130
Rudnicki Dimidowicz Waclaw, boj. kowel., posesor Rudnickiego zaścianka 251v.
Rudnicki Fedor, ojciec Jana i Wasila 251v.

Rudnicki Ian, szlachcic, kozak wojska Zaporozkiego 1659, pis. sądu generalnego wojskowego 1661 116v., 117, 130, 130v., 285v., 286
 —
 Rudnicki Ian, boj. kowel. 251v.
 Rudnicki Iędrzej, boj. kowel. 251v.
 Rudnicki Iwan, patrz: Rudnicki Ian
 Rudnicki Stanisław, boj. kowel. 251v.
 Rudnicki Wasil, boj. kowel. 251v.
 Rupniowski Christophorus Michał, wojski krakowski 1651-69, sta lełowski 1653-69 215
 Rupniowski Stanisław, skar. woł. 1667 105v., 108-109
 Rusowiecki Theodor, szlachcic 88v., 91, 153
 Rusowiecky Theodor, patrz: Rusowiecki Theodor
 Ryłski Piotr, sekr. król. 1661 129v.
 Ryłski Wojciech, pis. gr. kij. 1646, wojski żytomierski 1638 175v.
 Saczko Ian, pis. lit. 1555, dzierzawca ośmiański 1555 167
 Sakiewicz Adam, patrz: Sakowicz Adam
 Sakowicz Adam, wda smoleński 1658-62 58v., 127v., 129v., 197v.
 Samczenko, patrz: Samko Jakym
 Samko Jakym, płk. perejasławski 1660-62, het. nakazny lewobrzeżny 1663 178
 Samson Chacko, boj. ostrski 195v.
 Samson Chwedor, boj. ostrski 195v.
 Samson Hrycko, boj. ostrski 195v.
 Samson Iwan, boj. ostrski 195v.
 Samsonowicz Iwan, boj. ostrski 195
 Sanguszko Wasil Michajłowicz, książ kowel., dzierzawca swisłocki 1543-58 142v., 143, 144, 250, 251, 251v.
 Sanguszkowicz Wasil Michajłowicz, patrz: Sanguszko Wasil Michajłowicz
 Sapięha Ian, pis. polny kor. 1653-64 59, 149
 Sapięha Kazimierz, bp. żmudzki 1659-67 59, 60v., 61v., 69v.
 Sapięha Mikołaj, sta owrucki 1661-, klan woł. 1677, wda bract. 1683 231, 231v.
 Sapięha Paweł Ian, wda wileński i het. wlk. lit. 1656-65 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 70, 127v., 129v., 136v., 146v., 148v., 197v.
 Sarbiewski Stanisław, wda mazowiecki 1660-62, sta grabowiecki 1640-62 127v., 129v., 136v.

Sarnowski Stanisław, bp. przemyski 1658-76 51v., 55v., 57, 59v.,
 127v., 129v., 136v., 197v.
 Satkowski Ian, pis. kancelarii większej kor. 1661 133v., 135
 Satkowski Ioannes, patrz: Satkowski Ian
 Schwartzwald Ernest, zięć R.Kolnera 254
 Scipion Andreas, patrz: Campo de Andrzej Scypion
 Szezbicka Fedora, siostra H.Podhajeckiej 164v.
 Szucki Stanislaus, sęd. ziem. sandomierski 1659 60v., 62
 Szuka Andrzej, proboszcz hrubieszowski 1659 56
 Szuka Casimirus, patrz: Szuka Kazimierz
 Szur Iaško, boj. ostrski 195v.
 Sebastianowicz Ian na Horbowie, wojski now. siew. 1646-68 48-
 50, 284
 Serherenko Iacko, boj. ostrski 195
 Serherenko Nestor, boj. ostrski 195
 Serherenko Owder, boj. ostrski 195
 Sezonowicz Piotr, mieszczanin kozielecki 187v.
 Siekiewicz Fedor, boj. ostrski 195
 Sielawa Paweł, instigator sądu skarbowego woł. 1659 29v., 31,
 31v., 33v., 34, 35-36v., 37v., 38, 40, 40v., 45, 284
 Sielski Alexander, klan łączycycki 1655-59, gnieźnieński 1659-81
 57, 58v., 60, 61v., 70, 133, 134v., 136v., 197v.
 Sielski Franciszek, klan gnieźnieński 1659 127v., 129v.
 Siemiechowicz Choma, boj. ostrski 195
 Siemiechowicz Iarko, boj. ostrski 195
 Siemiechowicz Karp, boj. ostrski 195
 Sieniucianka Katarzyna z Lachowiec, małżonka W.Leszczyń-
 skiego, pkom. brzeskiego 216
 Sięnkowicz Adam, rajca perejasławski 1642 273
 Sierodzki Semion, rajca perejasławski 1642 273
 Siostrzewitowski, komornik graniczny bełski 110v.
 Siostrzewitowski Daniel Stanisław, pcz. woł. 1670 256-257
 Sigismundus III, patrz: Zygmunt III
 Silawa Antoni Anastazy, archiepiskop połocki 1624, mta kij.
 unicki 1642 180v.
 Skarzewscy, ziemianie kijowscy 169
 Skarzewski Bochusz, ziemianin kij. 208
 Skarzewski Iakub, ziemianin kij. 208
 Skarzewski Ostafij, patrz: Шкаровскии Остафѣи
 Skarzewski Paweł, ziemianin kij., miecz. żytomierski 1672 208

Skarzewski Theodor, ziemianin kij., miecz. żytomierski 1672 207v.-208v.
Sklep Maxim, obywatel stwa kamionackiego 270
Skorupski Ian, szlachcic 236
Skotnicka Helżbieta, małżonka A.Radziszewskiego 151v., 152
Słoniewski Iózeph, szlachcic 25
Słuszka Zygmunt, płk. wojska lit., chor. wlk. lit. 1656-74 59, 177
Służka Stanisław, patrz: Słuszka Zygmunt
Sobiejski Ian, patrz: Sobieski Ian z Sobieszyna
Sobieska Theofila z Żurowa, małżonka Jakuba Sobieskiego 200, 200v.
Sobieski Iakub, wda ruski 1641-46, klan krakowski 1646 200, 200v.
Sobieski Ian z Sobieszyna, chor. wlk. kor. 1656-65, sta jaworowski 1644- po 64, stryjski 1660 56, 57v., 59, 60v., 148v., 199v., 200, 287v.
Sokołowski Alexander z Dobrzan, porucznik roty kozackiej S.Potockiego, wdy sieradzkiego, 1672 276v., 290
Sokołowski Franciszek, szlachcic 23-24v., 283v.
Sokołowski Stefan z Dobrzan, tow. roty panczernej S.Konieczpol-skiego, sty dolińskiego 1672 276v.
Stachurski Maciej, szlachcic 239
Stachurski (Maciej-?), szlachcic 245
Stanisławski Iob, ihumen monasteru Mieżyhorskiego –1671 267v., 289v.
Stanisławski Michał, klan sądecki 1663, wda kij. 1665 206v.-207v.
Stecki Ian, cz. kij. 1665 230, 230v.
Stefan Batory, król polski 1576-86 166v., 167v.
Stempkowski Daniel na Nieswiczu, klan bracl. 1659-73, sta włodz. 1636-68 23, 23v., 278v.
Stoiński Władysław z Stoinyna, wojski mielnicki 1670, marsz. dworu Aleksandra Janusza Ostrogskiego 1670 253v., 254, 255, 256
Stribel Philon, patrz: Strybel Philon
Strybel Philon, cz. kij. 1594-1619, sęd. gr. 1596 174
Strzaliński Bartholomeus, myśliwiec król. przed 1669 245
Strzemeszny Iacobus, podstarości i sęd. gr. warszawski 1632 182
Suchodolska Anna, małżonka P.Rupniowskiego 105, 105v., 108

Suchodolski Stanisław, łow. czernih. 1668 228, 228v., 256
Sulewski Jerzy, pis. kancelarii kor. 1662 149
Sulima Seweryn, Sewerin, szlachcic, kozak wojska Zaporozkiego, plk.(?) 74-75, 284v.
Sulima Stephan, Stefan, szlachcic, kozak wojska Zaporozkiego 52-54, 73v., 74, 284, 284v.
Sulima Stefan II, szlachcic, brat Stefana i Teodora 53v., 54
Sulima Theodor, szlachcic, kozak wojska Zaporozkiego 53-54, 75-76, 284v.
Sulimowie, rod szlachecki 52v.
Surta Zacharyasz, szlachcic, kozak wojska Zaporozkiego 57v.-58v., 284v.
Suryń Garasim, Arasim, psęd. ziem. kij. 1598-1613 173v., 175
Susza Jakub, episkop chełmski i bełski 1652-87, administrator władcytwa włodz. i brzeskiego 1659-63 88v., 153
Suszczański Proskura Jan, cz. kij. 1650-65, pcz. 1665-74- 230, 230v., 243, 243v., 253v., 255, 257, 257v., 289v.
Szafranowic Jan, Iwan, burmistrz kowel. 1670 258v., 262v., 264v.
Szołajski Hieronim, patrz: Szołajski Hieronim
Szaremet, Szeremet, patrz: Szeremetjew Wasilij Borisowicz
Szczuka Kazimierz, kustosz poznański, warmiński, probski, sekr. królowy Ludowiki Marii 1659-61 71, 133v.
Szemetienko Hawryło, boj. ostrski 195
Szeraj Fedor, boj. ostrski 195
Szeraj Sawa, boj. ostrski 195
Szeremetiew Wasilij Borisowicz, wda kij. 1658, główny dowódca wojsk moskiewskich pod Cudnowem 1660 103v., 221, 222
Szkliński Jan na Szkliniu Szymkowicz, łow. woł. 1659-62 31v., 33v., 36, 38, 40, 42, 44v., 172
Szmatowic Jan, szlachcic 236
Szmatowic Piotr, szlachcic 236
Szmeling Alexander Władysław, patrz: Szmeling Władysław
Szmeling Andreas, patrz: Szmeling Władysław
Szmeling Andrzej, patrz: Szmeling Władysław
Szmeling Vladislaus, patrz: Szmeling Władysław
Szmeling Władysław, chor. nadworny kor. 1658-61 52, 56, 57v., 60v., 62, 70v., 133v., 135, 136v., 198
Szołajski Hieronim, burgrabi łucki 1653, pis. gr. łucki 1659 29v., 31v., 34, 36, 38, 40v., 42, 44v. 173

Szołdrski Andreas, prepozyt gnieźnieński 1625 83, 84
 Szołocha Herotium, zakonnik monasteru Mieżyhorskiego 1671
 269
 Szomowski Ian, patrz: Szumowski Ian
 Szufranowic Ian, patrz: Szafranowic Ian, Iwan
 Szułdrski Andreas, patrz: Szołdrski Andreas
 Szumowski Ian, stol. sandomierski 1658-62 52, 56, 57v., 60v.,
 62, 65, 70v., 133v., 135, 136v.
 Szumowski Ioannes, patrz: Szumowski Ian
 Szymkowicz Iwan, pis. królowej Bony 1543 144
 Szyszka Starecki Fedor, ziemianin kij. 175
 Śkliński Ian, patrz: Szkliński Ian
 Śleszyński, pstol. now. siew. 1668 234v., 235, 289
 Śpak Hrysko, boj. ostrski 195v.
 Świdziński Stanisław, szlachcic 237
 Świelbicki Samuel, szlachcic 168v.
 Świrski Rafal z Romanowa, łow. żydaczowski 1695 253v.

 Tanski Ioannes, patrz: Tański Ian
 Tański Ian, instygator kor. 1658-73 70v., 111, 111v., 116
 Tarło Ioannes, patrz: Tarło Ian
 Tarło Ian z Szczekarzowic, wda lubelski 1650-67 55v., 57,
 58v., 60, 61v., 70, 148v., 197v.
 Tarnowski Ian, abp. lwowski 1654-1669 60, 61v., 69v., 127v.,
 129, 133, 134v., 146v., 148v., 197v.
 Tarnowski Ioannes, patrz: Tarnowski Ian
 Taszycki Stanisław, szlachcic 257v.
 Teliński Zygmunt, szlachcic 233v., 234, 288v.
 Terlecki Georgius, szlachcic 245
 Terpicki, dzierżawca części Smolanki 78
 Tetera Andrzej, boj. ostrski 195v.
 Tetera Chwesko, boj. ostrski 195v.
 Tetera Iwan, boj. ostrski 195v.
 Tetera Misko, boj. ostrski 195v.
 Tetera Paulus, patrz: Tetera Paweł
 Tetera Paweł, boj. ostrski 195
 Tetera Paweł, płk. perejasławski 1653-58, pis. generalny wojska
 Zaporozkiego 1660-63, pcz. mielnicki 1660-61, stol. połocki
 1661, het. wojska Zaporozkiego 1663-65, sta czehryński 1663-
 65, bracl. 1663-68, 69-, niżyński 1665 52v.-54, 62-65, 103,
 155, 156, 159v.-161v., 212, 220, 220v., 245v.-246v., 274-275,

284, 284v., 285v., 287, 288v., 289, 290
Tetera Syl, boj. ostrski 195v.
Tetera Tereszko, boj. ostrski 195
Tetora Iesko, boj. ostrski 195
Tholibowski Albertus, patrz: Tholibowski Wojciech
Tholibowski Wojciech, bp. poznański – 1659-62 51v., 55v., 57,
58v., 60, 61v., 69v., 127v., 129, 136v., 146v., 148v., 197v.
Tłoszkiewicz Stanislaus, patrz: Tłoszkiewicz Grzegorz
Tłoszkiewicz Grzegorz, pis. dekretowy referendarski 1661 133v.,
135
Tolibowski Wojciech, patrz: Tholibowski Wojciech
Trąbczyński 23v.
Tripolski Michał, podstarości gr. owrucki 1665, miecz. kij. 1665-
67, pis. ziem. kij. 1667 205v., 206, 230, 230v., 288
Troiek Matiufik, boj. ostrski 195v.
Trypolski Ian, szlachcic, brat Stefana 182v.
Trypolski Ostaphij, szlachcic, brat Stefana 182v.
Trypolski, Tripolski Stephan, gubernator nieświżki 1663, pstol.
kij. 1663 182-183, 287v.
Trypolski Stephan II, szlachcic, brat Stefana 182v.
Trzeciński Kazimierz, szlachcic 237
Trzebicki Andrzej, pkanc. kor. 1653-58, opat czerwiński 1653-
58, proboszcz płocki 1654, bp. przemyski 1654-58, krakowski
1658-79 12v., 17v., 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 127v.,
129, 136v., 146v., 148v., 197v.
Trzyemski Iędrzej, klan łączycycki 1661 129v.
Turowicki Andrzej, patrz: Посникъ Туровицкии Андреи
Turowicki Mikołaj, patrz: Посникъ Туровицкии Миколаи
Turowicki Stanisław, patrz: Посникъ Туровицкии Станиславъ
Tymoszenko Matthyasz, obywatel sachnowski 124v.
Tyskiewicz Crystof, patrz: Tyszkiewicz Krzysztof
Tysza Bykowski Wasil, ziemianin kij. 175
Tyszkiewicz (Władysław-?), dworz. król. 1661 135, 198
Tyszkiewicz Eustachi, sta żytomierski 1665-68 158, 234v., 288v.
Tyszkiewicz Krzysztof, pcz. kij. 1646, wda czernih. 1658-60
55v., 104v., 182v.
Tyśkiewicz Krzysztof, patrz: Tyszkiewicz Krzysztof
Uiejski Thomasz, sekr. król. 1644, 45, bp. kij. 1656-77 51v.,
55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 85v., 127v., 129v., 136v., 146v.,
148v., 197v., 274

Urbanski Stanislaus, patrz: Urbański Stanisław
Urbański Stanisław, pis. kancelarii większej kor. 1659-62 56,
57v., 59, 60v., 104, 133v., 135, 136v., 149, 198
Ursul Rudecki Dymitrz, psęd. ziem. krzem. 1661 102, 285
Venceslaus comes in Leszno, patrz: Leszczyński Wacław na
Lesznie
Vieyski Thomas, patrz: Uiejski Tomasz
Vladislaus comes de Leszno, patrz: Leszczyński Władysław
hrabia z Leszna
Vladislaus IV, patrz: Władysław IV
Wasilewicz Hrehory, mieszczanin kozielecki 187v.
Wasilewicz Paweł, boj. ostrski 195v.
Wasilewicz Thoma, boj. ostrski 195v.
Wasilowicz Hryśko, boj. ostrski 195
Wasilowicz Roman, boj. ostrski 195
Wasilowicz Sachno, boj. ostrski 195
Waśkowski Theodozy, zakonnik reguły świętego Bazylego,
ihumen monasteru Mieżyhorskiego 1671 267v., 268, 289v.
Wąsowicz Ierzy, szlachcic 168v., 169
Wąsowicz Zbigniew z Smogoczewa, rotm. i dworz. król. 1667,
cz. sandomierski 1665-80 219v., 288
Wejner Iakub, wda malborski 1643-57 87
Welihorski Wacław, patrz: Wielohorski Wacław
Wereszczaka Daniel, szlachcic, brat Prokopa 66v., 284v.
Wereszczaka Prokop z Kamienia, sekr. król. 1659, komornik
graniczny czernih. 1659 49, 50, 65v., 66v., 67, 284v.
Wessel Ianusz, wda plocki 1662-69 231, 231v.
Wessel Szczęsny, rotm. król. 1609-21, kapitan now. siew. 1621,
chor. 1623-35, pkom. 1635-41 81v.
Wielohorski Ierzy Piotr, rotm. król. 1668, stol. woł. 1662-68,
pkom. włodz. 1668-przed 1681, klan bracl. 1681 226-227, 288v.
Wielohorski Mikołaj, klucznik łucki 1669 242v., 243
Wielohorski Wacław, podwojewodzi kij. 1604, stol. kij. 1613-
19 272
Wielopolski Ian z Pieskowej Skały, klan wojnicki 1655-67, sta
warszawski 1658, 1659 55v., 57, 58v., 60, 61v., 70, 127v.,
129v., 136v., 148v., 197v.
Wielopolski Ioannes a Pieskowa Skała, patrz: Wielopolski Ian z
Pieskowej Skały

Wierzbowski Hieronim, błędnie Iarosz, wda brzeski kujawski 1657-61, sieradzki 1661-65, wielkorządca krakowski 1657-65 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 70, 127v., 129v., 133, 134v., 148v., 197v.

Wierzbowski Stephanes, opat paradyski 1661 133v.

Wiłski Mathyasz, szlachcic 168

Winnicki Anton, bp. prawosławny przemyski i samborski 1650-79, mta kij. 1663, 66-79 165, 165v., 179v., 287, 287v.

Wiśniowieccy, książęta 149v.

Wiśniowiecka Gryzelda Konstantia na Zamościu, małżonka H.Wiśniowieckiego 199v., 200

Wiśniowiecki Dymitr Ierzy, wda bełski 1660-78, het. polny kor. 1668-76, sta białocerkiewski, kamionacki, lubomelski 280v.

Wiśniowiecki Heremiasz Korybut, wda ruski 1646-51, sta kaniowski 1650-51 200 – 201

Wiśniowiecki Michał Konstanty, patrz: Michał Korybut

Wiśniowski, szlachcic 23v., 24v.

Wiśniowski Adam, rotm. pieszy zamku czernih. 1623, psęd. now. siew. 1628-37, sęd. 1637-43 239

Wiśniowski Ian, syn A.Wiśniowskiego 239

Wiśniowski Remigian, syn A.Wiśniowskiego 239

Witowski Łukasz, sęd. gr. kij. 1614-28, pcz. kij. 1619-1630, psęd. ziem. kij. 1630-48 85, 85v.

Witowski Stanislaus a Popow, patrz: Witowski Stanisław z Popowa

Witowski Stanisław z Popowa, klan sandomierski 1642-69 58v., 60, 61v., 70, 127v., 129v., 133, 134v., 136v., 148v., 197v.

Wkryńska Anna z Olszanice, małżonka S.Wkryńskiego 252v.

Wkryński Samuel ze Wkrin, pstol. kij. 1686(rzekomy-?) 252v.

Władysław, Władisław IV, król polski 1632-48 13, 28v., 45v., 46, 47, 67v., 70v., 80v.-81v., 84-86, 103v., 179v., 180, 182, 193-194, 219, 259, 260, 271, 271v., 272v., 274

Woiakowski Stanisław, pis. kancelarii kor. 1662 149

Wojna Stanislaus, pstol. smoleński 1661 133v.

Wolnicki Gabriel, żołnierz, szlachcic 147-148v., 286v.

Wolski Andrzej, dworz. pokojowy król. 1659 56, 57v.

Wolski Ian, szlachcic 105v.

Wołodkiewicz Krzysztof, wda nowogródzki 1658-70 129v.

Wołowicz Władysław, wda witebski 1656-67 129v.

Wołowski Ian, sekr. król. 1668-70, kanonik chełmiński 1663,

warmiński 1668 239v., 250v., 252
 Wołowski Ioannes, patrz: Wołowski Ian
 Woronicz Adam, szlachcic 21v., 26v.
 Woronicz Alexander, dworz. pokojowy król., rotm. król. 1655-60, cz. czernih. 1649-65, pecz. kij. 21v., 26v.
 Woronicz Daniel Ierzy, skar. kij. 1667 21v., 22v., 26v., 27v., 218, 218v.
 Woronicz Ian Philon, skar. kij. 1667 218, 218v., 288
 Woronicz Karol, szlachcic 21v., 26v.
 Woronicz Philon na Szumsku, pkom. kij. 1630-40 21v., 26v., 27
 Woronicz Stephan, szlachcic 21v., 26v.
 Wostkiewicz Demid, boj. kowel. 251, 251v.
 Wostkiewicz Rudnicki Alexander, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Eremiasz, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Ian, Iwan, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Ian, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Mikołaj, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Paweł, boj. kowel. 251, 252
 Wostkiewicz Rudnicki Wasil, boj. kowel. 251, 252
 Wójtczenko Dawid, boj. ostrski 195v.
 Wójtczenko Iwan, boj. ostrski 195v.
 Wójtczenko Iwan II, boj. ostrski 195v.
 Wydzga Ian Stefan, Stephan, bp. łucki 1655-59, warmiński 1659-79 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 127., 129., 197v.
 Wydzga Ioannes Stephanus, patrz: Wydzga Ian Stefan
 Wyhowscy, rod szlachecki 73
 Wyhowska Marianna z Wyhowa, małżonka M.Gunaszewskiego 48- 49v.
 Wyhowski Daniel, brat J.Wyhowskiego, płk. bychowski 1659 69, 72-73, 284v.
 Wyhowski Danieleś, cz. kij. przed 1707 I
 Wyhowski Ian na Wyhowie, pis. generalny wojska Zaporozkiego 1649-57, het. 1657-59, wda kij. 1659-64, sta lubomelski 1659-64 50, 51, 56v., 66, 67, 67v., 68v.-69v., 70v., 71, 72v., 76v., 177v., 198, 199, 284v.
 Wyhowski Ierzy, szlachcic 177v.
 Wyhowski Konstanty, brat J.Wyhowskiego, płk. turowski i piński -1658-59, oboźny wojska Zaporozkiego 1658, podskarbi Wielkiego Księstwa Ruskiego 1659, sta lisiański 1659 49, 50, 69, 76-77, 284v.

Wyhowski Theodor, Teodor, brat stryjeczny J. Wyhowskiego 56-57, 284v.
Wysocki Franciszek Kazimierz, pis. kancelarii większej kor. 1661-62 149, 198
Wysocki Stanislaus, patrz: Wysocki Stanisław
Wysocki Stanisław, pis. kancelarii większej kor. 1661 133v., 135
Wyszpolski Stefan, burgrabi włodz. 1661 105v.
Wyszynski Matthias, patrz: Wyszyński Maciej na Wyszonkach
Wyszyński Maciej na Wyszonkach, pis. kancelarii większej kor. 1661-62 133v., 135, 136v., 146v.
Wyśniowiecki Heremiasz Korybut, patrz: Wiśniowiecki Heremiasz Korybut
Zacharka, obywatel tachański 124v.
Zadurski, marsz. orszański 1667 216v., 217
Zadzik Iakub, bp. chełmiński 1624-35, kanc. wlk. kor. 1628-35 194v.
Zahorowski Ian, stol. czernih. 1660-62, sęd. ziem. włodz. 1662 149-150v., 286v.
Zahorowski Mikołaj, klucznik łucki - 1669 242v., 243
Zahorowski Stefan, rotm. 1673-1702, pcz. woł. 1661, klan woł. 1684, sta włodz. 1668- 115, 285v.
Zajac Paweł, szlachcic 24
Zaleski Ian, kuchmistrz kor. 1653-79 56
Zaleszkowicz, pis. miejski kij. 1658 274
Zalski Andreas, szlachcic 133
Zamoyski Ian, kanc. wlk. kor. 1576-1605, het. wlk. kor. 1581-1605 68v.
Zamoyski Ian na Zamościu hrabia na Tarnowie i Jarosławiu, wda kij. 1658-59, sandomierski 1659-65, sta kamieniecki 1657-62, kaluski 1638-65, latyczowski 1659 29, 30, 31, 33v., 34, 35v., 36v., 37v., 38, 40, 40v., 44v., 45v., 58v., 70, 284
Zamoyski Stanislaus, patrz: Zamoyski Stanisław
Zamoyski Stanisław, dworz. pokojowy król. 1659 52, 56, 57v., 62
Zamoyski Ian na Zamościu hrabia na Tarnowie i Jarosławiu, patrz: Zamoyski Ian na Zamościu hrabia na Tarnowie i Jarosławiu
Zawadzki Alexander, łow. chełmiński 1659 56, 57v.
Zawisza Ian Dowgiła, bp. wileński 1656-61 51v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 69v., 197v.
Zawisza Ioannes, patrz: Zawisza Ian Dowgiła

Zawisza Krzysztof, błędnie Andrzej, Ian, marsz. wlk. 1654-69 51v., 55v., 57v., 59, 60v., 61v., 70, 129v.
Zbaraski Jerzy, klan krakowski 1620-31 152
Zberkowski Konstanty, tow. chorągwi pancernej król. 1668 229v., 288v.
Zebrzydowski Michał, miecz. kor. 1647-67, sta lanckoroński 1636-67, śniatyński 1647-60 128, 129v.
Zębrzycki Ian, szlachcic 111v.
Zielecki Ioannes, patrz: Zielecki Ian
Zubrzycki Krzysztofh, wojski czernih. 1635-44 78
Zwiartowski Ióseph, szlachcic 25v.
Zygmunt August, król polski 1548-72 45v., 46, 142v., 144, 166v., 167, 192v., 259
Zygmunt, Zigmunt III, król polski 1587-1632 20, 20v., 46, 80v., 83, 84, 84v., 88v., 89, 91, 153, 173, 174, 175, 175v., 192v., 236, 258v., 259v., 260v., 262, 263
Zykowicz Kniażski Piotr, horodnicy łucki 1654 14v., 16
Żaba Kuźma Wasilewicz, pop horodyski 1522 142v., 143, 144
Żaba Marko Kuźmicz, pop horodyski 1558 142v., 143, 144
Żabokrzycki Alexander, cz. brać. 1661 137v., 138, 248v., 286v.
Żabokrzycki Mikołaj, błędnie Michał, cz. brać. 1647, psęd ziem. 1661 137, 137v., 138, 286v.
Żelencki Ian, patrz: Zielecki Ian
Żesteliński Stanisław, szlachcic 201
Zielecki Ian, błędnie Ludwik, sta bydgoski 1654-73 56, 59, 133v., 135, 149, 198
Żochowski Cyprian, archimandryta leszczyński 1668, koadjutor arcybiskupstwa połockiego i metropolity kij. 1669, unicki mta kij. 1674-93 247, 248- 249v.
Żółkiewski Michał Stanisław, rotm. piechoty węgierskiej 1669, pstol. woł. 1669 242, 242v., 256v., 289
Żuj Iacko, kozak 273v.
Żuk Stephan, szlachcic 95v., 96, 285
Żurowski Stanisław, pis. dekretowy kor. 1659 59
Żyliński Ludwik, patrz: Zielecki Ian
Боласкии Богуш, мозирський земський суддя 1581 171v.
Брозька, шляхтич 9
Верещака Лев, київський гродський писар 1581 171v.

Влостовський Теодоръ, пленіпотент С.Корчмінського 1652
2-3v., 4v., 5v.

Єжевичъ Марцинъ, див: Jeżewicz Marcin
Єлецъ Дмитрии Федоровичъ, київський земський писар 1574-
98 160v., 171v.

Залеская Катарина, дружина О.Пясецького 6v.
Зимницькии Петръ, шляхтич 9
Гораинъ Бокгуславъ, див: Horain Bogusław Ian
Гуменныи Иванъ, підданный Б.Гораїна 2v.

Иванъ, званий Попком, підданный Б.Гораїна 2v.

Капитанъ Марцинъ, шляхтич 9
Кгезко, шляхтич 9
Козлинскии Адам, ротмістр Білоцерківського замку 1581
171
Костиць Савка, підданный Б.Гораїна 2v.
Корчминський Станіславъ, див: Korczminski Stanisław
Красускии Матеушь, шляхтич 8, 9v.
Куркевич Булига Дмитрии, князь, білоцерківський під-
староста 1578-96 171

Лебедь Самуель, Самоель, пленіпотент луцьких міщан 1652
2, 3, 4v., 5 v.

Лєсчинскии Андреи з Лєсшна, див: Lesczyński Andrzej z
Leszna

Ловчицькии Воицехъ, шляхтич 8v., 283
Ловчицькии Срыи, королівський комісар 1652 8v., 9
Ловчицькии Янь, шляхтич 8v., 283
Лопатинскии Петръ Юревич 169-170v., 208v., 2 87

Мазєпа Каменецкии Михаило, київський землянин 171v.
Мирєєвський Воицехъ, ксьондз, ректор луцького єзуїтського
колегіуму 1652 5
Мнишекъ Андреи, шляхтич 5v.
Молодєцкии Арнолфъ, шляхтич 171v.

Нємѣрич Юсифъ Іванович, київський земський суддя 1566-
98 169v., 173v.
Нєсвятосвѣская Миколаєва Зуфия, шляхтянка 6v.
Нєсвятосвѣскии Миколаи, шляхтич 7

Островский Миколаи, пан 169v.

Острожский Константин, маршалок землі Волинської 1550-1608, київський воевода 1559-1608, володимирський староста 1550-1603 170, 271v., 272

Охримовичъ Янь, синдик луцького кляштору бернардинів 1652 4

Павша Богохвал Михаилович, київський земський підсудок 1574-98 169v.

Пищак Станислав, власник будинку у Білій Церкві 1581 169v., 170

Подгороденская Констанция, донька Миколая Подгороденського 6

Подгороденский Казимиръ, син Миколая Подгороденського 6v.

Подгороденский Миколаи, шляхтич 6

Посникъ Туровицкии Андреи, шляхтич 6, 6v.

Посникъ Туровицкии Миколаи, син Андрія 6, 7

Посникъ Туровицкии Станиславъ, син Андрія 6

Пужик Станѣслав, див: Пищак Станислав

Пясецькая Барбара, донька Яна Пясецького 6v.

Пясецькая Гелена, донька Яна Пясецького 6v.

Пясецькая Луция, дружина М.Подгороденського 6

Пясецькая Теофиля, донька Яна Пясецького 6v.

Пясецькии Янь, шляхтич 6v.

Рагоза Михал, митрополит київський 1589-99 89

Радзишевський Александръ, див: Radziszewski Alexander Ротиевичъ, шляхтич 9

Ружинский Остафіевич, князь 171v.

Семекгиновський Срии, шляхтич 9

Сеневичъ, шляхтич 9

Солтан Иван, київський гродський суддя 1581-1604 171v.

Терлецкии Кирил, владика турово-пінський 1576, луцький і острозький 1585-1607, екзарх 1589 89

Хмелецькая Теофиля с Хоцимира, київська воеводина 7v., 8v., 9, 283

Хмелецькии Валентыи, шляхтич 7v.

Хмелецькии Лукашъ Корнелиушъ, київський воеводич, стольник брацлавський 1640 9

Хмелецький Рафаль, шляхтич 7v., 283

Цибульський, шляхтич 9

Шкаровський Остафій, київський землянин 169v., 170v.-171v.,
208v., 287

Яблонський, шляхтич 9

Яцишевський Антонъ, президент луцького конвенту
бернардинів 1652 4

Географічний покажчик

- Abrahamówka, wieś, pow. kij. 274v., 275
Adruszów, wieś, stwo perejaśławskie 126
Awdzieiowski młyn na rz.Ostr 82v.
- Braclawskie województwo I, 7v., 12, 13, 13v., 21v., 23, 26v.,
88v., 94v., 122v., 123v., 131, 137v., 138, 153, 160v., 161, 162v.,
163, 211, 211v., 219v., 248, 248v., 285, 288
Bachowo, wieś, stwo kowel. 79v.
Bakły, wieś, stwo białocerkiewskie 72v.
Bałaklika, mko na Zadnieprzu, woj. kij. 117v., 286
Baranówka, mko nad Psłem, woj. kij. 116v., 285v.
Baresowa, rz., woj. czernih. 83v.
Baryszpól, mko, woj. kij. 164v., 165v., 182
Berdyczowski karmelicki klasztor 157v., 287
Bereski, patrz: Berezki
Beresteczko, mko, pow. łucki 28v., 45, 216v., 217
Berezdowski klucz albo włość, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v.,
40v.
Berezdów, mko, pow. łucki 45
Berezki, wieś, stwo lubeckie 47, 47v., 75, 75v., 284, 284v.
Berezołup, wieś, pow. łucki 105v., 108
Berezów, uroczysko, stwo białocerkiewskie 174
Berybundy, wieś, pow. włodz. 105v., 108
Biała Cerkiew, patrz: Бѣлая Церковь
Białe Wieży, dobra, pow. now. siew. 235v., 237
Białocerkwa, patrz: Бѣлая Церковь
Białocerkiewski trakt 208
Białocerkiewskie stwo, woj. kij. 120, 120v., 122, 130, 131v.,
286
Białokopytów, wieś, pow. now. siew. 239
Białowiezkie granice, pow. now. siew. 235v.
Birkozonka, wieś, stwo korsuńskie 158v.
Bochenniki, wieś, woj. bract. 247v., 248
Bodenka, patrz: Bodenki
Bodenki, wieś, stwo ostrskie 48, 49, 50
Bogdanowa okolica, k. Smoleńska 194
Bohusławskie stwo, woj. kij. 131v., 164
Boiarka, mko, stwo białocerkiewskie 120, 120v., 174v., 220v.
286

Bolkon, rz. vel las, stwo białocerkiewskie 174v.
Borezołup, patrz: Berezolup
Boristhenus, patrz: Dniepr
Borki, wieś, pow. włodz. 28, 28v., 79v.
Borki, wieś, stwo ostrskie 50
Borkowa, wieś, pow. krzem. 151, 152
Borkowce, wieś, pow. czernih. 236
Borków, wieś, pow. inowrocławski 244v.
Borybundy, patrz: Berybundy
Braclaw, miasto 157, 160v.
Braclawskie stwo 156v., 157, 160v., 161, 245v.-246v., 289
Breść Litewski, miasto 13v., 29, 259v., 261v.
Brod, wieś, stwo kowel. 79v.
Budyszczka, wieś, stwo bohusławskie 164
Bug (Zachodni), rz. 270
Bukaczów, dobra na Zadnieprzu, woj. kij. 95v., 96, 285
Bukaczówka, wieś, pow. krzem. 151, 152
Buki, mko, woj. bractł. 122
Burki, wieś na Zadnieprzu, woj. kij. 121, 286
Cerkuwiszcze, uroczysko, pow. czernih. 233, 288v.
Chełm, mko, woj. kij. 52, 53
Chłapotyński klucz albo włość, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.
Chorosze Iezioro, folwark miejski nieżyński 85v., 86, 285
Chruska, patrz: Hruska
Cudnów, miasto, pow. żytomierski 103v., 156
Czajkowski młyn na r. Rosawa, stwo bohusławskie 164
Czarna Kamionka, wieś, mko, stwo białocerkiewskie 121v., 122, 220v., 286
Czarna Łoza, uroczysko k. Wyszgrodu, pow. kij. 271v.
Czarnaia Kamionka, patrz: Czarna Kamionka
Czarowszczywa, wieś, woj. bractł. 174
Czeheryńskie stwo 131v., 155, 156, 287
Czerkaskie stwo 121, 131v.
Czerkuwicze, patrz: Cerkuwicze
Czerlenków, wieś, woj. bractł. 247v., 248
Czernice, mko woj. woł. 45
Czernichów, patrz: Czerniechów
Czernicki klucz albo włość, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.

Czerniechowska droga 83v.
Czerniechowski klucz albo włość, pow łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.
Czerniechowski pow. 223
Czerniechowskie xięstwo, patrz: czerniechowskie województwo
Czerniechowskie województwo I, 12, 13, 13v., 23, 78, 81, 83, 84, 88v., 104-105, 115v., 125v., 131, 150v., 153, 202v., 205v., 223, 230-231v., 232v., 233, 235, 236v., 237, 238-239, 244v., 248v., 276, 279v.-280v., 285v., 287v., 288v., 289
Czerniechów, miasto 81v., 83v., 105, 235v.
Czernieiów, mko pow. kij. 177v.
Czerniewski klucz, błędnie, patrz: Czerniechowski klucz albo włość
Czernihowski klucz albo włość, patrz: Czerniechowski klucz albo włość
Czerników, wieś pow. krzem. 151, 152
Czornaia Kamionka, patrz: Czarna Kamionka
Czubarów, wieś, pow. now. siew. 238v., 239, 289
Dażwa, dobra, pow. włodz. 105v.
Dekanowce, wieś, pow. krzem. 151, 152
Demianczyc, wieś, stwo perejasławskie 273
Demidowska droga, pow. kij. 271v.
Demidów, wieś, pow. kij. 52-53v., 62-63, 271v., 274v., 275, 284, 284v., 290
Derenkowiec, mko, stwo korsuńskie 124v.
Desna, rz., lew. dopł. Dniepru 48, 48v., 49v., 50
Dewica, mko, pow. czernih. 186v.
Dimidów, patrz: Demidów
Dmitrow Butow młyn, woj. kij. 121
Dniepr, rz. 75v., 161v., 162v., 163v., 164v., 166, 172, 172v., 182, 186v., 193, 203, 236, 244v., 267v., 271v., 272
Dołbunów, wieś, pow. łucki 257v.
Dołchonos, wieś, stwo kowel. 79v.
Dołhynów, miasto w WKŁ 139
Dorochoński grunt, pow. czernih. 83v.
Dorohobuski klucz albo włość, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v., 45
Dragnia, wieś, stwo szydlowskie, woj. sandomierskie 245
Dubica, pow. krasnostawski, ziemia chełmska 27v.

Dubieńska Wola, wieś, pow. włodz. 28, 28v., 79v.
Dubińska Wola, patrz: Dubieńska Wola
Dubno, wieś, pow. włodz. 28, 28v., 79v.
Dubowa, wieś, stwo kowel. 79v., 80
Duninów, wieś, stwo kowalińskie, woj. brzeskie kujawskie 244v.
Duńkowa, wieś, pow. krzem. 151, 152
Dimir, patrz: Dymir
Dymidów, patrz: Demidów
Dymir, mko, pow. kij. 52, 53, 73v., 284v.
Dziewica I, lew. dopł. Ostru, lew. dopł. Desny, lew. dopł. Dniepru 83v.
Dziewica II, prawdopodobnie dopł. Dziewicy I 83v.
Dzikie pola 145v.
Dziśna, mko w WKL 138v., 139v., 181v.
Dźwina, rz. w WKL 138v., 139v.
Europa 76v.
Faiowczyzna, wieś, pow. now. siew. 239
Gajdzitore, uroczysko, stwo białocerkiewskie 174
Gdańsk, miasto 93, 94v., 95, 217
Głoków, mko, woj. mazowieckie 193
Głowienki, wieś, woj. ruskie 245
Grocholno, wieś, woj. sandomierskie 107, 107v., 109v., 113v., 114v., 116
Grodeckie dobra, (Grodek) 65v.
Grodek, wieś, pow. żytomierski 243, 243v.
Grodno, miasto 46v., 181
Gryzińce, wieś, woj. bracl. 247v., 248
Grzybowice, wieś, pow. łucki 256v.
Habitowa, wieś, stwo korsuńskie 124v.
Haczkowski młyn, w Białej Cerkwi 119v.
Hajsin, patrz: Hajsyn
Hajsyn, mko, woj. bracl. 94v., 95, 285
Hojszyn, wieś, stwo kowel. 79v.
Halicz, miasto, woj. ruskie 128v.
Haliczany, wieś, pow. łucki 105v., 108
Haliczański dwór, patrz: Haliczany
Hłapotyn, mko, pow. łucki 45
Hodowice, wieś, stwo kowel. 79v.

Hoholów, mko na Zadnieprzu, woj. kij. 166
Hojski zamek, patrz: Hoszcza
Hojskie dobra, patrz: Hoszcza
Hołoszczyna, wieś, pow. krzem. 151, 152
Hołuboczek, rz., stwo białocerkiewskie 174v.
Horanka, rz., pr. dopł. Koturki, pr. dopł. Irpenia, pr. dopł. Dniepru 269, 269v.
Hordiewce, wieś, pow. krzem. 151, 152
Horodyszcze, patrz: Horodyszcze
Horodyszcza, dobra na Polesiu, woj. kij. 164
Horodyszcze, wieś, stwo kowel. 79v., 142v.-144v., 286v.
Horodyszcze, wieś, pow. łuckie 159v.
Horosze, patrz: Chorosze
Horoszyn, uroczysko na Zadnieprzu, woj. kij. 200v.
Horyń, rz., pr. dopł. Przypieci, pr. dopł. Dniepru 32, 34v., 38v.
Hoszcza, miasto, pow. łucki 24, 24v.
Hotaszów, patrz: Hotessów
Hotessów, wieś, stwo kowel. 79v., 216v.
Hrehorówka, dobra na Zadnieprzu, woj. kij. 95v., 96, 285
Hrica, prawdopodobnie dopł. Alty, pr. dopł. Trubieżu, lew. dopł. Dniepru 273
Hruska, rz., lew. dopł. Hałki, lew. dopł. Łysohoru, lew. dopł. Suły, lew. dopł. Dniepru 202v., 235v.
Hrytkowice, wieś, stwo kowel. 79v.
Hudaj, patrz: Udaj
Huszcza, patrz: Hoszcza
Huszczanki, wieś, pow. krzem. 151, 152
Hymówka, rz. na Zadnieprzu 83v.

Iwanowce, wieś, woj. bracl. 247., 248
Iwanowice, wieś, stwo krzepickie, woj. krakowskie 244v.

Iabłonów, wieś na Zadnieprzu, woj. kij. 75, 75v., 284v.
Iakubowice alias Iakubów, mko, pow. czernih. 223, 288v.
Iakuba Hiemia buda, k. Nieżyna, pow. czernih. 83v.
Iaroszówka alias Słobodówka, wieś, woj. bracl. 247v., 248
Ierzypole, wieś, pow. czernih. 223
Iółce, patrz: Iółcze
Iółcza, patrz: Iółcze
Iółcze, wieś, stwo lubeckie 47, 47v., 75, 75v., 284
Iułce, patrz: Iółcze

Iurkowce, wieś, woj. bracl. 247v., 248
Iurpole, mko, stwo białocerkiewskie 122
Kaldub, las, stwo kowel. 249v., 250
Kałczowskie grunty, k. Nieżyna, pow. czernih. 83v.
Kamionobrod, mko, stwo białocerkiewskie 220, 220v., 288v.
Kamionka, wieś, stwo owruckie 65v., 66
Kaniowskie stwo 131v.
Kaniów, miasto, woj. kij. 118v., 119, 286
Kazimierz, miasto 280, 280v.
Kazum, wieś, woj. mazowieckie 245
Kiiowczyzna, patrz: kiiowskie województwo
Kiiowski pow. 167, 267, 267v.
Kiiowskie województwo I, 12, 13, 13v., 21v., 23, 26v., 47-50,
52, 53, 53v., 62-63, 66v., 73v.-76v., 87-88v., 103, 107, 109v.,
111, 113v., 114v., 117v., 120v., 121, 131, 153, 159, 164, 166v.,
168, 168v., 169v., 172v., 176v., 180, 183, 187, 191, 191v., 193v.,
194, 198-199, 220v., 229v.-230v., 231v., 234v., 243v., 248v., 267,
274v., 284, 284v., 286, 287v.-288v.
Kiiowczyzna, patrz: kiiowskie województwo
Kiiów, miasto 76v., 102v., 103, 169v., 171, 171v., 175, 175v.,
181, 271v.
Kikuł, wieś, ziemia dobrzyńska 245
Kisielin, miasto, pow. włodz. 107, 109v., 110v., 111v.-113v.,
114v.
Kiślak, mko, woj. bracl. 94v., 95, 219v., 285, 288
Kładniów, wieś, pow. włodz. 245
Kleweck, wieś, stwo kowel. 79v.
Kłęczkowice, wieś, pow. włodz. 79v.
Kliwkowa, wieś, pow. krzem. 152
Kłodeński klucz albo włość, pow. krzem. 30, 32, 34, 36v., 38v.,
40v., 45
Kniaź, wieś, pow. łucki 14v., 16, 276v., 290
Kniaże Bajraki, uroczysko k. Żółtych Wod 68
Koczarówka, wieś, pow. now. siew. 239
Koilno, wieś, pow. włodz. 25
Kolczyn, wieś, pow. łucki 243
Kołosów, wieś, pow. krzem. 234
Komorów, wieś, woj. bracl. 247v., 248
Konotop, miasto, pow. now. siew. 122, 177v.
Konstantinów, wieś, stwo białocerkiewskie 72v.

Konstantynów (Stary), miasto, pow. krzem. 182v.
Korona 13, 55, 93, 103v., 105v., 106, 108, 108v., 118v., 125,
128, 129, 129v., 131, 134, 148, 158v., 176, 179, 181, 181v., 182v.,
183v., 217, 222v., 235v.
Korsuń, miasto, woj. kij. 124, 158v., 165v., 215
Korsuńskie stwo 54v., 55, 56-57, 77, 94v., 95, 131v., 158, 158v.,
214v., 215, 284-285, 287
Korszałowy, partz: Korszyłowy
Korszyłowy, wieś, pow. krzem. 151, 152
Kotłuj, rz., pr. dopł. Rosi, pr. dopł. Dniepru 174v.
Kotłujski las, stwo białocerkiewskie 174
Kowel, partz: Kowel
Kowel, miasto, pow. włodz. 78v.-80v., 93-94, 143, 143v., 251v.,
258v., 259, 260, 260v., 262, 262v., 263v., 264, 264v., 265v., 284v.,
285, 289v.
Koulensis capitaneatus, partz: kowel. stwo
Koulensis districtus 79v.
Kowelskie stwo 79v., 80v., 94, 142v., 249v., 251, 258v., 289
Koza Spina, dolina k. Wyszgrodu, pow. kij. 271v., 272
Kozar, wieś, stwo ostrskie 74, 74v., 284v.
Kozary, wieś, pow. krzem. 151, 152
Kozielec, miasto, pow. czernih. 172v., 187, 187v., 189v.-190v.,
287v.
Kozior, jezioro k. Wyszgrodu, pow. kij. 272
Kraków, miasto 90v., 95-96v., 106, 108v., 144, 192, 242-244,
245v., 246v., 272v.
Krasna Wola, wieś, stwo kowel. 79v.
Krasówka, wieś, pow. czernih. 236, 236v., 289
Krechowski monastyr, wdtwo ruskie 268v.
Krochajowska Słobodka, wieś, stwo ostrskie 48-50
Krochajów, wieś, stwo ostrskie 48-50
Kropiwna, rz., lew. dopł. Ostra, lew. dopł. Desny, lew. dopł.
Dniepru 83v.
Królewiec, miasto 217
Krupiczpole, dobra, pow. czernih. 202v., 235v., 236v., 237, 287v.
Krupiepole, wieś, woj. czernih. 236
Kruśliki, młyn wojtowski na Krynicy k. Kaniowa, stwo
kaniowskie 119
Krzemieniec, miasto, woj. woł. 232
Krzemieniecki pow., woj. woł. 32, 34, 38v., 96v., 102, 151, 152,
169

Krzemieńskie stwo, woj. woł. 239v.
Krzyłów, miasto, stwo korsuńskie 158v.
Krzywa, rz., lew. dopł. Kotłuja, pr. dopł. Rsi, pr. dopł. Dniepru 174v.
Krzywa, rz. dopł. Turii, pr. dopł. Przypiaci, pr. dopł. Dniepru 251
Kulczynówka, wieś, woj. czernih. 235v.
Kuśliki, woj. połockie 157
Kutrów, wieś, pow. łucki 216v., 217
Labińska dolina, k. Wyszgrodu, pow. kij. 271v.
Lacholowa Woła, dobra, stwo kowel. 79v.
Latyczowski klucz albo włość, woj. podolskie 38v.
Latyczów, miasto, woj. podolskie 86
Łąka, wieś, woj. mazowieckie 245
Lebodyńce, przysiołek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Leopolis, patrz: Lwów
Lesno, wieś, pow. łucki 256v.
Lewartów, miasto 253, 257v.
Lisiańka, miasto, pow. kij. 62v., 76-77, 284v.
Lisiańskie stwo 76v., 131v.
Litowisz, mko, pow. łucki 256v.
Liturówka, patrz: Litwinówka
Litwinówka, Lithwinówka, wieś, pow. kij. 52-53v., 62-63, 274v., 275, 284, 284v., 290
Lityn, wieś, pow. włodz. 168
Loiowski trakt, stwo lubieckie 47v.
Lublin, miasto 42v., 43v., 169, 251v.
Luboml, miasto, woj. ruskie 67, 68v., 69v., 71, 284v.
Lubomlskie stwo, woj. ruskie 68v., 70v., 71, 284v.
Lwów, miasto 62v., 149, 154v., 156, 157v., 158, 167v., 183, 221, 222, 263, 270v., 279v., 281v.
Łosi głowy, dobra, pow. now.siew. 235v., 236
Łuck, patrz: Луцькъ
Łucki powiat 32, 34, 38v., 104, 159v., 244, 256v., 257v., 276v., 281v.
Łuckie stwo 281, 290
Łucko, patrz: Луцькъ
Łukijanowskie młyny, wieś, pow. włodz. 28, 28v.
Łuncewo Seło, przysiołek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.

Magnus ducatus Lithuaniae, patrz: Wielkie Xięstwo Litewskie
Macedonia, kraj 121v., 128
Maxymówka, wieś, pow. czernih. 202v., 235v., 236
Mała wieś, pustosz, pow. czernih. 233
Manasterzyska, patrz: Skarzewka
Martynówka, wieś, woj. czernih. 202v., 236, 287v.
Medina, wieś, pow. krzem. 151, 152
Medwedówka, wieś, stwo korsuńskie 158v.
Melnika Miska młynek w Borkach, stwo ostrskie 50
Mesznia, wieś, stwo owruckie 65v., 66
Metliwa łoża, k. Wyszgrodu, pow. kij. 272
Miedzychorski monaster, patrz: Mieżyhorski monaster
Mieżyhorski monaster, patrz: Mieżyhorski monaster
Miedzyrzec, wieś, pow. krzem. 151, 152, 287
Miedzyrzecz, miasto, pow. łucki 159v.
Mierzwa, wieś, pow. łucki 216v., 217
Mieżygorski monaster, patrz: Mieżyhorski monaster
Mieżyhorski monaster, w Kijowie 267v., 268v.-269v., 271-272,
273-274, 290
Michajła Złotowierzchiego monaster, w Kijowie 181
Mikołaiów, wieś, pow. czernih. 223
Milanoviensis arcus, stwo kowelskie 79v.
Milanowice, miasto, stwo kowel. 251v.
Minowka, wieś, ziemia przemyska 245
Mniszyn, wieś, pow. łucki 24v.
Moczulna, wieś, stwo ostrskie 66v.
Moczychwosty, dobra, woj. czernih. 235v.
Mohilów, miasto 180v.
Mokotów, wieś, woj. mazowieckie 245
Mokowice, wieś, pow. włodz. 105v., 108
Moscica, patrz: Mostiscza
Mosczyany, wieś, pow. włodz. 251
Mosczona, wieś, stwo kowel. 79v.
Moskwa 76v., 83, 83v., 94v., 122, 135v., 177v., 196
Mostiscza, wieś, pow. włodz. 28, 28v., 79v.
Mostrzyszcze, wieś, stwo kowel. 79v.
Moszkowice, wieś, pow. kij. 267
Moszurów, mko, stwo bract. 123v., 286
Mścisław, miasto 181v.
Mścisławskie województwo 176v.

Mutyn, wieś, pow. now. siew. 239
Nastaska, rz., pr. dopł. Czerni, pr. dopł. Rsi, pr. dopł. Dniepru 166-167
Neradkowski ostrów, na rzece Smyczków k. Korsunia, stwo korsuńskie 124, 124v.
Nerodyńce, wieś, woj. bracl. 247v., 248
Nery, wieś, pow. włodz. 105v., 108
Neterebka, rz., stwo korsuńskie 124v.
Neżyn, patrz: Nieżyn
Niechoroscza, patrz: Niehoroscza
Niehoroscza, mko, pow. żytomierski 234, 234v., 288v.
Nierubajka, wieś, woj. bracl. 122v., 286
Nieświcz, wieś, pow. łucki 25
Nieżyn, patrz: Niżyn
Nieżyn, patrz: Niżyn
Nikomowska niwa, stwo perejasławskie 273, 273v.
Niskinicze, wieś, pow. włodz. 24, 24v.
Nizkinicki monastyr, pow. włodz. 24v., 25
Nizkinickie dobra, patrz: Niskinicze
Niżen, patrz: Niżyn
Niżyn, patrz: Niżyn
Niżyński zamek, patrz: Niżyn
Niżyn, miasto, woj. czernih. 80v., 81, 82-85v., 235- 236, 285
Niżyński zamek, patrz: Niżyn
Nory, patrz: Nery
Nossówka, mko, pow. czernih. 83v.
Nowogródek Siewierski, miasto, woj. czernih. 81v.
Nowogródka Siewierskiego pow., patrz: now. siew. pow.
Nowogródzki Siewierski pow., woj. czernih. 115v., 231v., 235, 238-239, 244v., 276, 279v.- 280v., 289
Nowosady, wieś, stwo kowel. 79v., 143, 143v.
Nowosielica, wieś, stwo korsuńskie 158v.
Nowosielica, wieś, pow. kij. 166 - 167v., 287
Nowosadzkie włoki, stwo kowel. 251
Nowydwór, dobra, pow. włodz. 105v., 108, 137-138
Nujno, wieś, stwo kowel. 79v.
Obarów, wieś, pow. żytomierski 243, 243v.
Obłapska ściana, stwo kowel. 250
Obłapy, błędnie Opłapy, wieś, stwo kowel. 79v., 245, 249v.

Obsyrówka, rz., pr. dopł. Ostra, lew. dopł. Desny, lew. dopł. Dniepru 83v.
Ochrimowce, wieś, pow. krzem. 151, 152
Olchowiec, wieś, stwo białocerkiewskie 72v.
Olszana, mko, stwo korsuńskie 54v., 55, 94v., 95, 284, 285
Olszanica, wieś, stwo kowel. 79v.
Olszowka, wieś stwo ostrołęskie 245
Onophria świętego monaster, wdztwo przemyskie 180v.
Oplapy, patrz: Obląpy
Orana, błoto, stwo kowel. 251
Orańska droga, stwo kowel. 251
Orda 96
Orłowiec, dobra, stwo białocerkiewskie 72v.
Orsza, miasto 181v.
Osmielowice, wieś, pow. łucki 256v.
Osowiec, wieś, stwo kamionackie, woj. ruskie 270
Osowiecka Wola, dobra, stwo kowel. 79v.
Ostrogski klucz albo włość, powiat łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.
Ostróg, miasto, pow. łucki 45, 272v.
Ostrów, wieś, pow. łucki k. Beresteczka 217
Ostrska dzierzawa, patrz: ostrskie stwo
Ostrskie stwo 87-88v., 194
Ostrz, miasto, woj. kij. 87v., 88, 172, 190v.- 191v., 193v., 194, 195, 196, 272v., 287v.
Ostrz, rz., pr. dopł. Desny, lew. dopł. Dniepru 50, 74., 82- 83v., 202v., 235v.
Otapol, rz., stwo białocerkiewskie 174v.
Ottomańska Porta, państwo 122, 128v.
Owrucki pow., woj. kij. 66v., 229v.
Owruckie stwo, woj. kij. 66, 66v.
Ozdziutycze, mko, pow. włodz. 227v.-229, 288v.
Ozernica, dobra, stwo kowel. 79v.
Paryż, miasto 217
Pereasław, miasto, woj. kij. 126, 232v., 272v., 273v.
Pereasławskie stwo 126, 232v., 288v.
Petrowice, wieś, pow. kij., k. Wyszgrodu 269v., 272
Philipówo, miasto w WKL 177
Pieczylesy, dobra, pow. czernih. 83v.

Pierzchnica, miasto, stwo szydłowieckie 245
Pieszanice, wieś, stwo owruckie 66v.
Piotrków, miasto 258v.
Plaszowa, wieś, pow. łucki 217
Plaszówka, wieś, pow. łucki 217
Plebanowski dwór, pow. krzem. 151, 152
Plebanówka, miasto, pow. krzem. 151, 152
Płoskie, błoto k. Niżyna, pow. czernih. 83v.
Podsiola, wieś, stwo szydłowieckie 245
Pohar, mko, pow. now. siew. 125, 125v., 286
Polesie 164
Polonia 59v., 60, 61v., 65, 79, 80, 80v., 133
Polskie krolestwo 69, 84v., 85v., 86v., 87v., 88v., 96, 102v., 115v.,
117-118, 119v., 120v., 124, 125v., 126, 130v., 131v., 132v., 134v.,
136, 144v., 145, 146v., 148v., 156, 157v., 158, 161v., 162v., 165v.,
167v., 172v., 175, 175v., 183, 191, 193v., 196, 197v., 199v., 203,
205, 206, 207v., 208v., 211v., 213, 221, 221v., 223, 223v., 226v.,
229, 230, 232v.-233v., 234v., 235, 237, 238v., 239v., 261v., 270v.,
271, 272v.
Połock, miasto 181v.
Porta, patrz: Ottomańska Porta
Portanka, wieś na Zadnieprzu, woj. kij. 117, 286
Poryduby, dobra, stwo kowel. 79v.
Praga, mko k. Warszawy 177
Przelesianka, miejscowość, stwo białocerkiewskie 174v.
Przewąsz, patrz: Przeważ
Przeważ, wieś na Zadnieprzu, woj. kij. 116v., 285v.
Przypiecz, rz., pr. dopł. Dniepru 75v.
Pseł, rz., lew. dopł. Dniepru 116v.-117v., 121
Pusty monaster pod Grodnem 181
Pustynoroski monaster, w Korsunie 124, 286
Pustynorowski monaster, patrz: Pustynoroski monaster
Radomyśl, miasto, pow. żytomierski 164v.
Rachwałówka, mko, pow. łucki 211v., 212v., 213, 288
Rakówka, wieś, woj. kij. 274v., 275
Rassawa, rz., lew. dopł. Rsi, pr. dopł. Dniepru 164
Rawa, miasto, woj. mazowieckie 87v., 159, 207v., 234v.
Rokotnica, rz., stwo kowel. 79
Rokitna, wieś, pow. kij. 107, 109v., 111-113v., 114v.

Rokitno, patrz: Rokitna
Roś, patrz: Роць
Roxolania 64
Roweński klucz, pow. łucki 45
Rowiec, wieś, woj. bracki. 247v., 248
Rożnówka, wieś, pow. czernih. 202v., 236, 237
Równe, miasto, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.
Rudnik, zaścianek, stwo kowel. 251, 251v., 289v.
Ruskie xięstwo, patrz: Wielkie Xięstwo Ruskie
Ruś 180
Rybca, rz., pr. dopł. Smolenki, pr. dopł. Ostra, lew. dopł. Desny,
lew. dopł. Dniepru 83v.
Rydków, wieś, pow. łucki 217
Rykałówka, wieś, woj. czernih. 235v.
Rypienia, rz., pr. dopł. Dniepru 73v.
Rytki, wieś, stwo kowel. 79v.
Rzeczpospolita 2, 3v, 4v., 6, 7, 8v., 13, 14, 23v.-24v., 28v., 44v.,
46v., 47, 48, 48v., 50, 51, 52v., 53, 54, 55, 56v., 58, 62v.-64, 65v.,
66, 67v.-69, 70v.-71v., 72v.-78v., 82, 83v., 84, 87v., 89, 90, 93-
96, 102-103, 104v., 106, 107v.-108v., 109v., 110v., 113v., 115,
117-118, 119v.-120v., 121v.-122v., 123v.-124v., 125v.-127, 128,
128v., 130-132, 134, 135v., 138-139, 144v., 145v., 147-148, 149,
149v., 150v., 155-157v., 158v., 161, 162, 162v., 165, 166, 172,
176-178, 180, 182v.-183v., 188v., 189v.-190v., 192v., 193v.,
196v., 198v., 199, 202v., 203, 206, 207, 211, 219, 219v., 220v.,
221, 222, 223, 226-227, 230, 232-235, 236, 237, 238v., 239, 242,
243, 244, 244v., 246, 249v.-251, 252, 267-268v., 270v., 274v.,
275, 276-277, 278-279, 280-281v., 286, 287v.
Rżawiec, rz., lew. dopł. Ostru, lew. dopł. Desny, lew. dopł.
Dniepru 83v.
Rżyszczów, mko pow. kij. 161v., 162v., 163v.
Sambor, miasto, woj. ruskie 105
Samotrze, wieś, pow. łucki 159v.
Sandarówka, patrz: Szenderówka
Satyiwka włość albo klucz, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 40v.,
45
Sawda, wieś, pow. brodniceński, woj. chełmińskie 245
Sawińskiego dom, w Perejasławiu 273v.
Sawulicha, mko, woj. bracki. 122

Sayno, wieś, stwo kowel. 79v.
Sem, rz., lew. dopł. Desny, lew. dopł. Dniepru 239
Sandomirskie wdztwo 219v.
Sendorówka, patrz: Szendorówka
Serkizów, miasto, pow. włodz. 105v., 108
Sidorówka, przysiółek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Siekun, wieś, stwo kowel. 79v.
Sielce, wieś, ziemia gostyńska, woj. rawskie 245
Sieliszcze alias Nowy Czerlenków, mko, woj. bract. 247v., 248
Sieniów Kruczenników młyn, woj. kij. 121
Siewier 125, 125v., 286
Siewierskie xięstwo 85
Siewierskie prowintie 81v.
Siewierskie zamki i miasta 85
Siewsk, miasto w Moskwie 196
Sirkowsczyzna, dobra, pow. owrucki 229v., 288v.
Sitnoie, jezioro k. Wyszgrodu, pow. kij. 272
Siwołoż, horodyszcze k. Niżyna na Zadniepru, woj. kij. 83v.
Skarzewka alias Manasterysza, Skarowka, wieś, pow. kij. 168v.,
169, 207v.- 208v., 288
Skaryszew, mko k. Warszawy 177
Skirypczyńce, przysiółek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Skitski monaster, w Maniawie, woj. ruskie 268v.
Sklemice, przysiółek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Skomorochy, folwark, stwo żytomierskie 158
Skrzelówka, folwark, stwo żytomierskie 158
Słońsk, wieś, pow. inowrocławski 244v., 245
Smarzów, wieś, pow. łucki 217
Smidyn, wieś, stwo kowel. 79v.
Smiła, miasto, stwo białocerkiewskie 72-73, 284v.
Smolanka, wieś, pow. czernih. 77v., 78, 284v.
Smolanka, rz., pr. dopł. Ostra, lew. dopł. Desny, lew. dopł.
Dniepru 83v.
Smoleńsk, miasto 81, 193, 194, 194v.
Smoleńskie wdztwo 230
Smolnica, monaster, ziemia przemyska 180v.
Smolnica, wieś, pow. przemyski 245
Smyczkowa sianożęć, stwo korsuńskie 124v.
Smyczków, rz., lew. dopł. Rsi, pr. dopł. Dniepru 124, 124v.

Smyków, patrz: Smyczków
Sobieczew, wieś, pow. now. siew. 239
Sokal, miasto, woj. ruskie 143
Sokołowa Wola, dobra w stwie kowel. 79, 79v.
Spasa świętego monaster, w Mohilowie 180v.
Spasa świętego monaster, w Mścisławiu 181v.
Spasa świętego monaster, ziemia przemyska 180v.
Staskowa, wieś, pow. krzem. 152
Stebłów, mko, stwo korsuńskie 56, 56v., 158v., 284v.
Stepańhorod, Stephańhorod, mko, pow. łucki 221, 221v., 288v.
Stepańska puszcza 254v.
Stołpin, wieś, pow. łucki 159v.
Strumiłowa Kamionka, miasto, woj. ruskie 268, 269v.-270v.
Strumiłowej Kamionki monaster, woj. ruskie 268, 289v., 290
Stryiówka, wieś, pow. krzem. 151, 152
Stryżowskie niwe, pow. kij. 271v.
Stryżów, sloboda k. Wyszgrodu, pow. kij. 271v.
Strzemielec, mko, pow. łucki 216v., 217
Strzemielecka mąietność, patrz: Strzemielec
Styr, rz., pr. dopł. Przypieci, pr. dopł. Dniepru 32, 34v., 38v.
Suchinia, wieś, stwo korsuńskie 158v.
Suchorcze, Suchorce, wieś, stwo kowel. 249v.-250v., 289
Suchorskie, patrz: Suchorcze
Sudostia, rz., pr. dopł. Desny, lew. dopł. Dniepru 239
Suła, rz., lew. dopł. Dniepru 200v.
Sunorowsk, wieś, pow. now. siew. 238v., 239, 289
Supraśl, miasto 249
Suški, wieś, stwo kowel. 79v.
Swecia 60, 61v., 65, 80v., 84v., 85v., 86v., 87v., 88v., 96, 102v.,
115v., 117-118, 119v., 120v., 124, 125v., 126, 130v., 131v., 132v.,
133, 134v., 136, 144v., 145, 146v., 148v., 156, 157v., 158, 161v.,
162v., 165v., 167v., 172v., 175, 175v., 183, 191, 193v., 196, 197v.,
199v., 203, 205, 206, 207v., 208v., 211v., 213, 221, 221v., 223,
223v., 226v., 229, 230, 232v.-233v., 234v., 235, 237, 238v., 239v.,
261v., 270v., 271, 272v.
Switazów, wieś, pow. łucki 25
Syderówka, wieś, stwo korsuńskie 158v.
Szabeltasówka, Szabeltaszówka, wieś, pow. now. siew. 203,
236

Szaieński dwór, stwo kowel. 249v.
Szerbaszyńce, przysiołek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Szeleszowce, wieś, woj. mazowieckie 245
Szendorówka, wieś, stwo korsuńskie 77, 77v., 284
Szołochów Roch, grunt k. Wyszgrodu, pow. kij. 269
Szykówka, wieś, stwo krzem. 233v., 234, 288v.
Szyłowiecki bor, woj. czernih. 235v.
Śleporod, uroczysko na Zadniepru, woj. kij. 200v.
Świnkowo, jezioro k. Wyszgrodu, pow. kij. 272

Talne, miasto, stwo białocerkiewskie 130, 286
Tarasza, dobra, pow. kij. 172v.-175v., 287
Tarasze, patrz: Tarasza
Tarasówka, wieś, stwo korsuńskie 72, 72v., 284v.
Targowica, mko, pow. łucki 244, 289
Tarnopol, miasto, woj. podolskie 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v., 45
Tatarsza, patrz: Tarasza
Tatarska Mogiła, miejscowość, pow. czernih. 83v.
Tatarski szlak 174
Teleżyńce, wieś, pow. krzem. 252v., 253
Thorunia, patrz: Toruń
Tiaśmin, rz., pr. dopł. Dniepru 72v.
Tonopiówka, przysiołek Steblowa, stwo korsuńskie 56v.
Torgowica, patrz: Torhowica
Torhowica, mko, woj. bract. 122v., 286
Toruń, miasto 22v., 65, 123v.
Turecka ziemia 275
Turowice, wieś, stwo kowel. 79v.
Tuszeńca, dobra, stwo korsuńskie 158v.
Tykicz [Uhorski], rz., pr. dopł. Siniuchi, lew. dopł. Bugu 122,
130

Udaj, rz., pr. dopł. Suły, lew. dopł. Dniepru 202v., 235v.
Ukraina 24, 47, 66, 68, 80v., 82v., 85, 130v., 131, 166, 177v.,
199, 220v., 221, 222, 285
Ukrainne stwa 131v.
Ukrainne województwa 55, 55v., 57, 130v.
Ukraińska ziemia 46
Urzysko, niwka k. Strumiłowej Kamionki, woj. ruskie 270
Varsoviae, patrz: Warszawa

Warszawa 2, 3v., 5, 6, 7, 8v., 10, 15, 15v., 16v., 17v., 19v., 20v.-21v., 22v., 23v., 25, 26, 26v., 27v., 28, 29-30, 31, 31v., 32v., 33, 34, 35-37, 38, 39, 39v., 40v.-41v., 43, 44, 45v., 46v.-47v., 48v.-49v., 50v., 51v., 52v., 53, 54v., 55v., 57, 58v., 60, 61v., 62, 63v., 65v., 67, 69v., 71-72, 73v., 74, 75, 76, 77, 77v., 78v., 79v., 80v., 83, 84-85v., 86v.-87v., 88v., 101v.-102v., 103v., 104, 105-108, 109-110, 111, 111v., 113, 113v., 114v.-119, 120-121v., 122v.-123v., 125-126, 128, 129, 129v., 130v., 131v., 132v., 133, 134v., 136, 142, 142v., 144-145, 146v., 148v., 151, 159, 172v., 173, 175, 177, 178v., 179, 182, 183v., 193, 193v., 197, 198, 199v., 200, 201, 202, 204, 205-206, 208v., 211v., 213, 214, 215, 215v., 217, 218-219, 220, 221, 221v., 223, 223v., 226, 226v., 227v., 229, 230, 231-232, 233-235, 236v.-238v., 239v., 247, 248v., 249, 250v., 252, 252v., 254, 255, 256, 257-258v., 259v., 260, 262, 262v., 263, 264v., 266, 267 - 269v., 271, 274 - 275, 276 - 277, 278 - 279v.

Węśla, rz. 177

Wiazówek, wieś, stwo korsuńskie 72, 72v., 284v.

Wiązówek, patrz: Wiazówek

Wielka wieś, pustosz, pow. czernih. 233

Wielkie Xięstwo Litewskie 8, 23v., 45v., 46v., 47v., 51, 54, 58, 59v., 60, 63, 64, 64v., 70v., 90v., 127, 128v.-129v., 131, 134, 134v., 136, 138v., 146, 148-149, 150, 165, 166v., 175v.-177, 178, 179-181v., 197, 230v.

Wielkie Xięstwo Ruskie 50, 51, 54, 76v., 116v.

Wierniaków, folwark, stwo krzem. 151, 152

Wierzbie, wieś, stwo szydlowieckie, woj. sandomierskie 245

Wierzbka, wieś, stwo kowel. 79, 79v.

Wilna, miasto 46v., 167, 192v., 259

Winnica, miasto 162v., 163, 182v.

Winnickie stwo 123v., 161v., 162v., 163, 287

Włodzimierski pow. 139, 169, 226v., 249v., 283v.

Włodzimierz, miasto, woj. woł. 106, 111v.

Włodzimierzec, mko, pow. łucki 221v., 222, 288v.

Włodzimirska ziemia 138v.

Wolca, wieś, pow. łucki 217

Wołochi, patrz: Wołochy

Wołochy, wieś, pow. włodz. 28, 28v., 79v.

Wołyń, patrz: wołyńskie województwo

Wołyńska ziemia, patrz: woł. województwo

Wołyńskie województwo I, 12, 13, 13v., 21v., 23, 24, 26v., 32, 33v., 34, 35, 35v., 37v., 38v., 40, 42, 43v., 46, 47, 88v., 93, 95v., 96v., 102, 104, 107, 109v., 113v., 114v., 115, 144v., 145, 149v., 150, 151, 152, 153, 159v., 172v., 226v.-228, 232, 233v., 243, 244, 248v., 249v., 251, 252v., 253, 254, 254v., 256v., 257v., 263, 265, 276v., 281v., 285

Woronkówka I, wieś, woj. kij. 274v., 275

Woronkówka II, wieś, woj. kij. 274v., 275

Woronówka, mko, stwo korsuńskie 158v.

Woskodawy, wieś, pow. łucki 24v.

Wydubicki monaster, w Kijowie 180, 181

Wyżwa, miasto, stwo kowel. 79v.

Wyżwa Stara, wieś, stwo kowel. 79v.

Wyszgrod, miasto, pow. kij. 271v., 272

Wyszgrodzkie stwo, woj. kij. 269

Zadnieprowskie kraie, patrz: Zadnieprze

Zadnieprskie kraie, patrz: Zadnieprze

Zadnieprze 95v., 117, 156, 187v., 191v., 202, 219v., 285, 286, 287v.

Zaporoże 156

Zarudce, wieś, pow. krzem. 151, 152

Zasławie, wieś, stwo kowel. 79v.

Zastaw, wieś, pow. łucki 159v.

Zbaraski folwark, pow. krzem. 151, 152

Zbarasiensis districtus 79v.

Zbaraż, miasto, pow. krzem. 151, 152, 182v.

Zboiarskie agris, stwo kowel. 79v.

Zdłobice, wieś, pow. łucki 257v.

Ziłowo, wieś, stwo kowel. 79v.

Zwiahel, miasto, pow. łucki 45

Zwiahelski klucz albo włość, pow. łucki 30, 32, 34, 36v., 38v., 40v.

Żabia dolina, k. Wyszgrodu, pow. kij. 271v.

Zornowno, mko, pow. łucki 45

Żółte Wody, uroczysko w Dzikich Polach 67v.

Żutowa, wieś, pow. krzem. 151, 152

Żydyczynski monaster, pow. łucki 180v.

Żytomierskie stwo 158, 287

Żytomierski pow. 243v.

Żytomirskie puszcze 158, 287

Балабаново, містечко Брацлавського воєводства 7v.

Белая Церковь, місто Київського воєводства 119v., 159, 161v., 166v., 167v., 169v., 170, 171v., 173v., 174, 208v., 286

Белоцерковское место, див: Белая Церковь

Брацлавское воєводство, див: braclawskie województwo

Варшава, див: Warszawa

Великое князство Литовское, див: Wielkie Księstwo Litewskie

Дворецъ, село Брацлавського воєводства 1v.

Глушець, річка, притока Стиру, правої притоки Прип'яті, правої притоки Дніпра 4

Києвъ, див: Kiiów

Києвская земля, див: Kiiowskie województwo

Корытно, містечко Брацлавського воєводства 7v., 9

Краковъ, див: Kraków

Лукашовъ, див: Лукашово

Лукашово, містечко Брацлавського воєводства 7v.

Луцькъ, місто 5, 20, 20v., 30, 32, 34, 36v., 38v., 39, 40v., 41, 172v., 175v., 281, 283v.

луцьке передьмістє 4

Лысче, село Луцького повіту 5

Манастирища, село Білоцерківського староства 169-171, 287

Монастирисща, див: Манастирища

Павловоє плац, у Білій Церкві 170

протопопы ковелского дворъ 6v.

Реч Посполитая, див: Rzeczpospolita

Рось, річка, права притока Дніпра 119v., 124v., 170v.

Таборовька, місто і замочок у Брацлавському воєводстві 9

Яровици, село – передмістя Луцька Луцького повіту 2v.

Предметний покажчик

- akcyza 42-43v.
akta grodzkie lubelskie 22v.
- wołyńskie 14
- grodzkie lwowskie 201
- województwa bract., patrz: metryka województwa bract.
archiepiskopstwo połockie 181v.
archimandria czerniechowska 71v., 72, 284v.
- pieczarska 181, 243v.
boiarowie ostrscy 193v.-194v., 287v.
bractwo mińskie 181
- wileńskie Świętej Trojcy 181
car moskiewski 176v., 177v., 230v.
cerkiew Ducha Świętego, w Wilnie 181
- Ierzego Świętego, na przedmieściu Wilna 181
- Ikze Świętego, w Orszy 181v.
- Iwana Świętego, w Wilnie 181
- Przczystej Uśnienia Świętej, we wsi Horodyszcze, stwo kowel.
142v.-144, 286v.
- Spasa Mikuły Świętego, w monasterze Mieżyhorskim 267v.
- Spasa Świętego, w monasterze Mieżyhorskim 273v.
- Trojcy Świętej, w Mohilowie 181v.
- Trojcy Świętej, w Mścisławiu 181v.
- Wniebowzięcia panny Marii, w Mohilowie 181v.
- Wozkrzeszeńska, we wsi Szycówcie, pow. krzem. 233v.
- Zmartwychwstania, w Dziśnie 181v.
- Zmartwychwstania, w Mohilowie 181v.
- Zmartwychwstania, w Orszy 181v.
- Zniebowstąpienia, w Mohilowie 181v.
- Zmartwychwstania, w Wilnie 181
- Zofia Święta, w Kijowie 180
czopowe 42-43v
dług oleszkowski 216v.
expeditia moskiewska 46v.
- pilawiecka 138
- pruska 137
- konotopska 128v., 135v.
- szwedzka 238v.
- ze Szwedami 177

granica moskiewska 76v., 125v.
grodzisko horodelski 251v.
- lubelski 208
- łucki, patrz: urząd gr. łucki
- włodz., patrz: urząd gr. włodz.
- żytomirski 144v.
herb Abdank, domu Wyhowskich 69
- Columna, patrz: Kolumna
- Kolumna 177, 178v.
- Krzywda 133
- Lwoserd, nowy domu Wyhowskich 69
- Pogonia, xiążąt litewskich 69
- Radwan, P.Tetery 64v., 146
- Szary Ielitczyk, tytuł starożytny domu Wereszczaków 66v.
- Wiernosłow, herb nowy domu Wereszczaków 66v., 67
- xiążąt ruskich 69
- zwyczajny xiążąt ruskich 69
horodnictwo łuckie 95, 95v.
izba poselska 30v., 32, 33, 34v., 35v., 37, 38v., 39v., 41v., 42v.,
44
kancelaria dekretowa koronna 13v.
- dekretowa ruska 25v., 28, 30v., 33, 35v., 37, 39v., 41v., 106v.,
107v., 108v., 110, 114, 116
- dekretowa województwa kiiowskiego 201v.
- dekretowa wołyńska 15v., 22v., 42v., 44
- dekretów naszych ruska, patrz: kancelaria dekretowa ruska
- koronna 48, 49, 53, 71v., 81v., 103, 104, 138v., 142, 144, 149,
151, 152, 160, 162, 163v., 165v., 166, 167v., 178v., 179v., 182,
187, 191, 194, 194v., 198v., 204, 205, 205v., 206v., 207v., 211,
212, 227v., 231, 237v., 244v., 252v., 253v., 255, 255v., 258
- ruska 26, 27v., 44v., 88v., 153
- większa WXL 45v., 46
- wołyńska albo ruska 28
kapszczyzna 82
komissia cudnowska 131, 134
- hadziacka 51, 130v., 131, 134, 156
- warszawska 1668 r. 235v.
konserwaty województw kiiowskiego, wołyńskiego, braclaw-
skiego i czerniechowskiego 201v.

Kozacy zaporoscy 64, 64v., 81
kraie ruskie 103v., 115v., 137
-ukrainne 126
krzyż kawalerski 148, 178v.
kupcy moskiewscy 82v.
kwarta lwowska 81v.
magistrat niżyński 81
metropolia kiiowska 164v., 165v., 287
metryka ruska 13, 48, 49, 53, 71v., 72, 87, 88, 88v., 103, 118,
142, 149, 166, 167v., 187, 191, 193v., 214v., 216, 218, 230, 231,
252v., 283v.
- województwa braclawskiego 160, 161v., 162, 163v., 211
- województwa czerniechowskiego 104, 205
- województwa kiiowskiego 163v., 165v., 166, 182, 198v., 204,
205v., 206v., 207v., 230v., 231
- województwa wołyńskiego 159v., 212, 227v., 253v., 254, 255,
256, 257, 258
- wołyńska 138v., 151, 152
mieszczenie kowelscy 93v., 94
- łuccy, patrz: месчаны луцкие
- niżyńscy 81-82, 83v., 85, 86
- ostrscy 192v., 193, 194v.
monarchia polska 50v.
Moskal 178
Moskwicin 46v., 81
naród moskiewski 46v., 64
- polski 24, 135v.
- ruski 68, 179v., 180, 182
- sarmacki 208v., 249v.
- Ukrainy 62v.
nauki wyzwolone 155
oblężenie konotopskie 125
obywatele ukraińscy 176v.
ordy tatarskie 68v., 71, 122
panowie rady, patrz: паны рады
poddani petrowscy 271v.
- wyszogrodscy 271v.
poła ostrskie 190v.
- ukraińskie 67v.

posłowie ziemscy 46, 46v., 56, 57v., 62, 70v., 76v.
potrzeba konotopska, patrz: expeditia konotopska
prawo magdeburskie, patrz: prawo majdeburskie
prawo majdeburskie 13v., 80v.-81v., 84, 84v., 93v., 94, 118v.,
188, 191, 191v., 192v., 212, 212v., 221v., 222v., 227v.-228v., 259,
260v., 261, 272v., 286, 287v.- 288v.
pułk humański 131, 132v.
regestr sądowy kancelarii wołyńskiej, patrz: regestr sądowy
wołyński
- sejmowy kancelarii dekretowej ruskiej 114
- sejmowy województw wołyńskiego i kiiowskiego 110
- sądowy wołyński 16v., 30v., 32v., 39, 41, 42v., 44, 106v., 107v.,
114
religia grecka 61, 68, 90, 90v., 131, 131v., 153, 165, 165v., 177v.,
179v.-180v., 181v., 287
- ruska 88v.
roczki grodzkie łuckie 25v.
sąd grodzki braclawski 201v.
- kiiowski 168v., 169, 174, 175v., 201v.
- łucki 17
sąd komisarski lubelski 42, 42v., 43v.
sąd ziemski braclawski 201v.
- kiiowski 201v.
- krzemieniecki 102
- łucki 17
sądy skarbowe łuckie, patrz: wołyńskie skarbowe sądy
- województwa wołyńskiego, patrz: sądy skarbowe wołyńskie
- wołyńskie 29-33, 34, 35-38, 39, 40-41, 42, 42v., 43v., 44v., 45,
284
sejm koronny 1v., 2-3v., 4v.-8, 9, 9v., 13v., 14v.-16, 17v., 21,
21v., 22v., 23v., 25v.-27, 28, 29v., 30v.- 32, 33, 34-37, 38-39v.,
40v.-44v., 45v., 46v.-47v., 48v., 50v., 51v.-52v., 54, 55v.-57v.,
58v., 59, 60, 61v.-62v., 66, 67, 67v., 69, 69v., 70v., 71, 72v., 73v.-
77, 89, 90, 103v., 104, 105v.-110v., 112-113v., 114v., 116, 117,
117v., 122v., 124, 125, 128, 129, 130v., 131, 134, 136, 136v.,
144v., 146-147, 149, 156, 158, 175, 175v., 180v., 182, 192v.,
197, 199v.-202, 205, 217v., 229, 230v., 242- 243v., 247, 249,
250v., 252v., 254, 255, 256, 257, 258v., 259, 260
sejmik łucki 29v., 31v., 32, 33v., 36, 38, 38v., 40v., 45
- województwa braclawskiego 137v.

sekta arriańska 66v., 107, 109v., 113v.
- kalwińska 66v.
senat 29v., 31v., 34, 36, 40v., 44v., 182
skarb koronny 14v., 16, 43v., 44, 96, 105, 120v., 157v., 161v.,
223v., 230, 233, 234v., 235v., 277
- W[ielkiego] X[ięstwa] Ruskiego 53
słobozanie stryżowscy 271v.
sołtysi sieleccy, w stwie kamionackim 270
sprawy wołyńskie 106v., 114
statut praw i zwyczajów województwa wołyńskiego, patrz: statut
województwu wołyńskiemu służący
- województwu wołyńskiemu służący 14v., 16, 255
- WXL 46
- WXL Stefanowski 46v.
stolica 157
Tatary ukraińskie, patrz: Tatary ukraińscy
- ukraińscy 45v., 47, 284
- wołyńscy 45v., 47, 284
- WXL 47
trybunał koronny, patrz: трибуналъ любельскіи
urząd grodzki drohicki 151v., 152v.
- grodzki łucki 17v., 25v., 30, 44v., 256v.
- grodzki owrucki 112
- grodzki włodzimierski 17v., 105v., 108v., 112v.
- miejski łucki 20
- miejski niżyński 81, 81v., 82v., 83, 86
- zamkowy nieżyński 82v., 83
władcyństwo łuckie 180v.
- lwowskie 180
- mścislawskie 180v., 181v.
- przemyslskie 180
- witepskie 180v.
wojna szwedzka 19v., 156v.
wojsko moskiewskie 62v.
- Zaporohwskie, patrz: wojsko Zaporoskie
- Zaporoskie 23v., 24, 50, 51, 54v., 56v., 58, 61, 62v., 65v., 67v.,
68, 69, 71, 72v., 73v., 74v.-75v., 76v., 84, 103, 104v., 116v., 117,
119v., 122-124, 127, 128, 130v.-131v., 134, 135v., 145v., 146,
155-156, 159v., 177v.-178v., 183v., 196v., 286, 287
- Zaporowskie, patrz: wojsko Zaporoskie

wódjt niżyński 81v.

xięgi (ziemskie i grodzkie) czerniechowskie 24

- grodu włodzińskiego, patrz: xięgi grodzkie włodzińskie

- grodzkie kiiowskie 164, 169v., 170, 173, 174, 175, 175v.

- grodzkie krzemienieckie 253v.

- grodzkie starościńskie krasnostawskie 23

- grodzkie warszawskie 179v.

- grodzkie włodzińskie 25, 105, 105v., 108v., 111v., 251v., 153v.

- grodzkie zamku łuckiego, patrz: łuckie grodzkie xięgi

- kiiowskie 24

- miejskie ratusza pereasławskiego 273, 273v.

- ziemskie kiiowskie 164, 169, 169v., 173v., 174, 175, 208

- ziemskie warszawskie 107, 109v., 113

- , akta grodzkie łuckie 16v., 30, 32v., 35, 36v., 39, 41, 44v., 172v., 173, 175v., 253v.

ziadz częstochowski 1657 43

братия луцького кляштору *штцевъ бернардиновъ* 3v., 4, 283

- луцького колеиумъ законниковъ социетатис Єзу 5, 283

бурмистръ луцькии 1, 2v., 3v., 5, 20

громада села Яровици 2v.

козаки 68, 95, 103v., 202

- реєстровые 7v.

костель луцькии Святого Крыжа 4

лавники луцькиє 1, 2v., 3v., 5

лантвоить луцькии 1, 2v., 3v., 5

месчаны луцькиє 1, 1v., 2v., 3v., 4, 5, 283

паны рады 2, 3, 4v., 5v., 7, 8, 9, 9v., 14v., 16, 17, 21v., 23v., 25, 25v., 26v., 43, 45v.-46v., 47v., 66, 67v., 69, 69v., 71, 76v., 89, 107, 109, 110, 112, 113v., 114v., 124, 134, 156, 166, 175v., 187v., 191v., 200, 222, 235, 249v., 250, 251, 252, 269

передмесчаны луцькиє 1, 2v.

поспольство луцькое 1, 2v., 3v., 5, 20

раицы луцькиє 1, 2v., 3v., 5, 20

релия греческая, див: religia grecka

роки (рочки) киовьские земские 9v., 173v.

- киовьские кгородские 9v., 173, 174

рочъки володимерские кгородские бв.

сенаторы 2, 3, 4v., 5v., 8, 9, 9v., 17, 21v., 23v., 25v., 26v., 43, 94v., 109, 110, 112, 114v., 200, 201

суд володимерский кгородский бв.

- и врьд винъницький земъский 8v.

- и врьд винъницький кгородский 8v.

- сеимовыи 1, 1v., 2v., 3v., 4v.- 6, 7-8v., 9v., 13, 14v., 15v.-17v., 21v., 22v., 23, 25v., 26, 27v., 28, 29, 30v., 31, 32-33v., 34v.-35v., 37, 37v., 38v.-40, 41- 44, 105, 106, 106v., 107v.-109, 110, 111v., 112, 113, 114, 116, 200

трибуналь любельский 1, 1v., 2v.-4, 5, 6v., 13, 168-169, 201v., 208v.

Перелік слів під титлами

аплскоє – апостолскоє
архиєппа - архієпископа
Бга – Бога
Бгъ – Богъ
Бже– Божоє
Бжого – Божого
гдрским – господаръским
гдрском – господаръском
гдрского – господаръского
єпповъ – єпископовъ
єпсповъ – єпископовъ
мль – мель
млсти – милости
млстю – милостю
млсть – милость
млте – милостиве
мси – милости
мца – місяца
ншего – нашєго
пна – пана
пнве – панове
пназеи – пеназеи
пны – паны
смрти – смєрти
сна – сына
сном – сыном
стои – святои
стого – святого
црковныи – цєрковныи
члвку – чєловеку
члкь – чєловєкь

Скорочення, вживані у текстах

мл. – МИЛОСТИ

мцѣи – МЕСЯЦЕИ

f. – folio

fol. – folio

i.k.m. – iego królewskiej miłości

i.k.mci – iego królewskiej miłości

i.m. – iego miłości, iej miłości

i.m. xdza – iego miłości xiądza

i.m.p. – iego miłości pana

i.m.x. – iego miłości xiądza

i.mć p. – iego miłość pan

i.mci – iego miłości

i.mci xdza – iego miłości xiądza

i.mcie – iej miłości

ich mcm pp. – ich miłościom panom

ich mcw – ich miłościów

ich mcw pp. – ich miłościów panów

ich mm. pp. – ich miłościom panom

ie[go] kr. mci - iego królewskiej miłości

ie[go] m. x. – iego miłości xiądza

ie[go] mć – iego miłość

ie[go] mci xdza – iego miłości xiądza

k.i.m. – króla iego miłości

kk. ich mcw – królów ich miłościów

k.mci – królewskiej miłości

m. – miłości

mć – miłość

mca – miesiąca

mcią – miłością

mciami – miłosciami

mciom – miłosciom

mciów – miłosciów

MDL – Magnus Ducatus Lithuaniae

mm. – miłości

mm. pp. – miłosci panowie, miłosciów panów

mmw – miłosciów

mśca – miesiąca

mści – miłosci

mw – miłościów
oo. – ojcowie, ojcami, ojcom
p. – pan, pana
pp. – panowie, panów
Rptej, Rzepte, Rzeczyptej – Rzeczypospolitej
Rzeczypta – Rzeczypospolita
Rzpta – Rzeczypospolita
ślacht., szlacht. – ślachtetnemu, szlachtetnemu
ś. – święty, świętego
śś. – świętych
urodz. – urodzony
w. – wielki, wielkiej, wielkiego
w.t. – wierność twoja, wierności twojej
wda – wojewoda
wdę – wojewodę
wdstwa – wojewódstwa
wdzie – wojewódzie
wdztw – województw
wdztwa – województwa
wdztwie – województwie
wdztwo – województwo
Wielkie X. Litewskie – Wielkie Xięstwo Litewskie
Wielkie XL. – Wielkie Xięstwo Litewskie
wielm. – wielmożny
wiern. – wierność
wiern. w. – wierność wasza
wiern. ww. – wierności wasze
wiern. ww. – wiernościom waszym, wierności wasze
wodzicem – wojewodzicem
wodztwie – województwie
wstwie – województwie
ww. – wierność wasza, wierności waszej
WX. Ruskie – Wielkie Xięstwo Ruskie
WXL – Wielkie Xięstwo Litewskie
WXLitt. - Wielkie Xięstwo Litewskie
x., xdz – xiędz
xcia – xiążęcia
xciu – xiążęciu
xza, xdza – xiędza
xże – xiąże

Видавничі та архівні скорочення

- АЗР – Акты, относящиеся к истории Западной России, собранные и издаваемые Археографическою комиссиею. Спб., 1846-1853
- АЮЗР – Архив Юго-Западной России, издаваемый Временной комиссией для разбора древних актов. К., 1859-1914
- РГАДА – Российский государственный архив древних актов
- ЦДІАК – Центральний державний історичний архів України у м.Києві
- AGAD – Archiwum Główne Akt Dawnych
- AK – копія опису Ганкевича (AGAD. Archiwum Kameralne. III/320)
- ARS – Księgi Sądów Asesorskiego, Relacyjnego i Sejmowego w AGAD Extr. – ekstrakt
- Index – опис книг РМ С.К.Ганкевича (AGAD. Tzw. ML. Dz. VIII-1)
- Materiały genealogiczne – Materiały genealogiczne, nobilitacje, indygenaty w zbiorach Archiwum Głównego Akt Dawnych w Warszawie /Opr. A. Wajs. Warszawa, 1995
- MK – Metryka Koronna w AGAD
- Opis katalog. – opis katalogowy
- OR - Oddział rękopisów
- Prot. – протокол
- PSB – Polski Słownik Biograficzny. Kraków, etc. 1935-1998
- Publ. – publikacja
- Reg. – registr
- Sig. – Sigillaty w AGAD
- Tzw. ML – Tak zwana Metryka Litewska w AGAD
- v. – verso
- VL – Volumina Legum Regni Poloniae et Magni ducatus Lithuaniae ab anno 1347 ad annum 1780 / Ed. J. Ohryzko. Petersburg, 1859. T.4.
- Wdowiszewski Z. – Wdowiszewski Z. Registry nobilitacji w Polsce (1404-1794) // Materiały do biografii, genealogii i heraldyki polskiej. Buenos Aires, 1987. T. IX
- Wójcik Z. Nieznane dokumenty – Wójcik Z. Nieznane dokumenty do biografii Pawła Tetery, Jerzego Chmielnickiego i Józefa Tukalskiego // Przegląd Historyczny. 1961. T. LII. S. 521-526.

Умовні скорочення

abp. – arcybiskup
boj. – bojarzyn
bp. – biskup
bracł. – bractawski
chor. – chorąży
cz. – cześniak
czernih. – czernihowski
dopł. – dopływ
duch. – duchowny
dworz. – dworzanin
gr. – grodzki, grodzkiej
het. – hetman
k. – koło
kanc. – kanclerz
kij. – kijowski
klan – kasztelan
kor. – koronny, koronnej, koronnego
kowel. – kowelski
król. – królewski
krzem. – krzemieniecki
lew. – lewy
lit. – litewski
łow. – łowczy
marsz. – marszałek
miecz. – miecznik
mko – miasteczko
mn. – mniejsza, mniejszej
mta – metropolita
now. siew. – nowogródzki siewierski
pcz. – podczaszy
pis. – pisarz
pkanc. – podkanclerzy
pkom. – podkomorzy
płk. – pułkownik
pow. – powiat
pr. – prawy
psęd. – podsędek
pstol. – podstoli

ref. – referendarz
rotm. – rotmistrz
rz. – rzeka
sęd. – sędzia
sekr. – sekretarz
skar. – skarbnik
sta – starosta
stoł. – stolnik
sty – starosta
stwa – starostwa
stwo – starostwo
śwc. – świecki
tow. – towarzysz
wda – wojewoda
WKL – Wielkie Księstwo Litewskie
włk. – wielki, wielka
włodz. – włodzimierski
woj. – województwo, województwa, województwie, województw
woł. – wołyński
ziem. – ziemski, ziemskiej.

Перелік документів

1. 1652.III.7. Варшава. Arrest, additia i reiecta między mieszczany łuckimi i urodz. Korczmińskim.....32
2. 1652.III.7. Варшава. Reiecta do sejmu przysłego między temiż mieszczany łuckimi a urodz. Bogusławem Horainem.....34
3. 1652.III.7. Варшава. Reiecta między temiż mieszczany łuckimi a bernardynami także łuckimi.....36
4. 1652.III.7. Варшава. Reiecta między mieszczany temiż a ojcami jezuitami także łuckimi.....38
5. 1652.III.2. Варшава. Areszt sejmowy między szlachetn[y]mi Turowickimi, powodami, a Podhorodyńskimi, pozwanemi.....40
6. 1652.III.7. Варшава. Dekret infamiej na urodz. Rafale Chmieleckim od powodky wielm. Theofili Chmieleckiej, wojewodzinej kiiowskiej, otrzymany i remissa na publicatją.....42
7. 1652.III.7. Варшава. Dekret ewaziej między wielm. Theofilą z Chocimierza Chmielecką, wojewodziną kiiowską, i innemi a urodz. Ianem i Wojciechem Łowczyckimi.....45
8. 1653.IV.8. Brześć Litewski. Przywilej na pisarstwo i metrykę ruską ślachtetnemu Hankiewiczowi.....48
9. 1653.IV.8(?). Brześć Litewski. Iurament na pisarstwo i metrykę przerzeczonych województw.....50
10. 1654.III.21. Warszawa. Contumacja pierwsza od instygatora koronnego i urodzone[go] Stanisława Muszatyca Ochłopowskie[go], skarbnika wołyńskie[go], na vrodzonym Włodzimierzu Hulewiczu, Philipie Bokieiu, Dymitrze Borowskim i inszem.....50
11. 1654.VI.26. Warszawa. Decret sejmowy między urodz. Muszaty-czem Ochłopowskim, powodem, a Hulewiczem, Bokieiem i innemi..53

12. 1658.VIII.30. Warszawa. Confirmacja pewnego laudum albo spólnego postanowienia na obronę miasta ie[go] królewskiej mci Łucka...58
13. 1659.III.24. Warszawa. Contumacia pierwsza od instygatora koronnego i urodz. Woroniczów na urodzon[ej] Annie z Obodna Bobrownickiej, podczaszynej rawskiej.....60
14. 1659.IV.21. Warszawa. Arrest i reiecta między wielm. kasztellanami wołyńskim, aktorem, a braclawskim Sokołowskim, Orańskim i innymi, pozwanymi.....64
15. 1659.IV.21. Warszawa. Arrest sejmowy między urodz. Woroniczami, powodami, i Anną z Obodna Bobrownicką, podczaszyną rawską, pozwaną.....69
16. 1659.IV.24. Warszawa. Oblata przywileju urodz. Ioannie Horainownie Oleszkowej na pewne wsi i młyny, w powiecie włodzimier[skim] leżące, iure communicatiuo służącego.....73
17. 1659.IV.24. Warszawa. Arreszt sejmowy między instigatorem i wielm. Ianem na Zamościu Zamoyskim, wojewodą kiiowskim, a sądem skarbowym województwa wołyń[skiego] i urodz. Bronicki[m], poborcą.....75
18. 1659.IV.24. Warszawa. Arreszt sejmowy między temiż.....78
19. 1659.IV.24. Warszawa. Arrest sejmowy między temiż i urodz. Czerniewską i Pawłem Sielawą.....83
20. 1659.IV.24. Warszawa. Arreszt sejmowy między temiż.....87
21. 1659.IV.24. Warszawa. Arreszt sejmowy między temiż i urodz. Borejkiem.....91
22. 1659.IV.24. Warszawa. Arreszt sejmowy między temiż.....95
23. 1659.IV.21. Warszawa. Arreszt sejmowy między urodz. Daniszewskim a Koziką i Horainem i innemi.....98
24. 1659.IV.21. Warszawa. Arreszt sejmowy między temiż.....101

25. 1659.V.12. Warszawa. Approbatia relatiej pozwów od wielm. Zamoyskiego, woiewody kiiowskiego, czyn[ionej].....103
26. 1659.V.24. Warszawa. Confirmatia Tatarom wołyń[skim] i ukraiń[skim] praw ich.....105
27. 1659.III.20. Warszawa. Wsi Iólcza i Berezki w woiewództwie kiiowskim urodz. Ierzemu Nieczaiowi i małżonce iego.....109
28. 1659.VI.11. Warszawa. Cessia od urodz. Sebestianowicza na osobę wielebn[ego] Gunaszewskie[go], protopopa kiiowskie[go]...110
29. 1659.VI. 9. Warszawa. Oblata cessiej od urodz. Sebestianowicza....113
30. 1659.V.30. Warszawa. Prawo lenne na wsi dwie temuż ojcu Gunaszewskiemu, protopopowi kiiowskiemu.....115
31. 1659.V.30. Warszawa. Nobilitatia Gunaszewskie[go], protopopy..116
32. 1659.V.30. Warszawa. Prawo lenne na dobra Dimidów i Litwinówka w woiewództwie kiiowskim urodz. Stefanowi Sulimie dane.....119
33. 1659.VI.16. Warszawa. Sulimowie ustępuią dóbr Dimidowa i Litwinówki prawem lennym urodzone[mu] Pawłowi Tetera.....120
34. 1659.V.20. Warszawa. Miasto Olszana w starostwie korszuńskim z przysiołkami urodz. Grzegorzowi Lesnickiemu, pułkownikowi mirhorodzkiemu, wiecznością dane.....123
35. 1659.V.20. Warszawa. Steblów, miasteczko w korsuńskim starostwie, z siołami urodz. Theodorowi Wyhowskiemu prawem wieczystym conferowane.....127
36. 1659.V.28. Warszawa. Nobilitatia Zachariasza Surty.....130
37. 1659.V.28. Varsoviae. Nobilitatio Basily et Cyrilli Iskzyckich, fratrum militum zaporouiensium.....134
38. 1659.V.28. Varsoviae. Nobilitatio Pekulickich fratrum.....137

39. 1659.VI.15. Warszawa. Sioła Dimidów i Litwinówka w Kiiowszczyźnie urodz. Pawłowi Tetera prawem wieczny[m] dziedz[icznym].....140
40. 1658.XI.16. Castrum ad Thorunium. Restitu[tio] nobilitatis Paulo Tetera..143
41. 1659.IV.25. Warszawa. Przywilej urodz. Wereszczakom braciej..146
42. 1659.VI.4. Warszawa. Diploma wielm. Wyhowskiemu, hetmanowi zaporoskiemu, na Luboml i nowe herby.....149
43. 1659.V.20. Warszawa. Oblata przywileju królowej jej msci na lubomlskie starostwo wielmożn[emu] Janowi Wyhowskiemu wiecznością.....155
44. 1659.VII.7. Warszawa. Resignuje w[ielebny] Mieszczeryn archimandriej czerniechowskiej157
45. 1659.V.30. Warszawa. Miasto Smiła ze wsiami, także Wiazówek i Taraszówka Danielowi Wyhowskiemu wiecznością158
46. 1659.V.30. Warszawa. Dobra Dimir Stefanowi Sulimie lennym prawem w województwie kiiowskim dane.....161
47. 1659.V.30. Warszawa. Dobra Kozar w Kiiowczyźnie Seuerinowi Sulimie prawem lennym dane162
48. 1659.V.30. Warszawa. Wsi Iółce, Berezki i Iabłonów w Kiiowczyźnie Theodorowi Sulimie lennym164
49. 1659.V.20. Warszawa. Miasto Lisiańka z siołami w Kiiowczyźnie Konstantemu Wyhowskiemu dziedz[iczny]m165
50. 1659.V.8. Warszawa. Wieś Szendorówka w starostwie korsuń[skim] Hieronimowi Nieczewicowi dożywotnim168
51. 1659.VIII.19. Warszawa. Wieś Smołanka Stanisł[awowi] Kalinowskiemu prawem lennym169
52. 1658.II.15. Varsoviae. Fundatio seu erectio ecclesiae et dotatio in oppido Kouel parochialis171

53. 1659.IX.10. Warszawa. Confirmatia praw i przywileiów miasta Niżyna na Ukrainie generalna175
54. 1659.IX.7. Warszawa. Confirmatia prouentów do skrzynki ratusznej miasta Niżyny na Ukrainie184
55. 1659.IX.8. Warszawa. Confirmatia nadania Horosza jeziora na folwark ratuszny miasta Niżyna186
56. 1659.X.20. Warszawa. Ceduje prawa swego wielmożna Ioanna Katarzyna xiężna Radziwiłówna, podkanclerzyna koronna, na osobę urodz. Michała Kazimierza Radziwiła, podczaszego WXL, które miała do starostwa ostrskiego188
57. 1659.X.20(?). Oblata przywileiu dawne[go] ruskiej religiej w uniej będącej służącego de anno 1595191
58. 1660.I.2. Gdańsk. Oblata przywileiu, miastu Kowel na Wołyniu służącego, anni 1660196
59. 1660.I.19. Gdańsk. Miasteczka Haisin, Kiślak w województwie braclawskim, także Olszana w starostwie korsuńskim urodzonemu Stanisławowi Iakubowskiemu, dożywotnim prawem dane199
60. 1660.XI.10. Kraków. Horodnictwo łuckie po śmierci urodzonego Pawła Ochłopowskiego urodzonemu Michałowi Paszkiewiczowi, żołnierzowi201
61. 1660.XII.4. Kraków. Dobra Bukaczów i Hrehorówka, na Zadnieprzu leżące, po śmierci urodzone[go] Alexandra Hołoniewskiego wakuiące, urodzonemu Stephanowi Żukowi nadane202
62. 1660.XII.16. Kraków. Sędztwo krzemienieckie po śmierci urodzonego Iana Iarmolińskiego urodzonemu Marcinowi Ledóchowskiemu, żołnierzowi203
63. 1661.III.7. Warszawa. Podsędkowstwo krzemienieckie po śmierci urodzone[go] Rostockiego urodz. Rudeckiemu204

64. 1661.III.23. Warszawa. Wójtowstwo kiiowskie urodzonemu Stefanowi Hankiewiczowi, sekretarzowi i pisarzowi dekretów ruskich i.k.mci206
65. 1661.III.23. Warszawa. Plenipotencia na osobę urodz. Pawła Tetery od urodz. Stefana Hankiewica uczyniona207
66. 1661.V.11. Warszawa. Podkomorstwo łuckie po śmierci urodz. Czetwertyńskiego urodz. Waclawowi Hulewiczowi, rothmistrzowi i.k.mci208
67. 1661.V.24. Sambor. Oblata przywileju na województwo czerniechowskie wielm. Stanisławowi Bieniewskiemu, kasztellanowi wołyńskiemu210
68. 1661.V.12. Warszawa. Arreszt sejmowy między instygatorem koronnym i delatorem urodz. Stanisławem Kowalewskim a urodzonymi Andrzejem i Adamem Czaplicami i innymi pozwanymi212
69. 1661.V.12. Warszawa. Arreszt sejmowy między instygatorem koron[nym] i delatorem urodz. Stanisławem Kowalowskim a urodzonymi Alexandrem i Dorotą Czaplicami, małżonkami216
70. 1661.V.18. Warszawa. Additia sejmowa między instygatorem koron[nym] i urodz. Stanisławem Kowalowskim a urodz. Czaplicami, bracią218
71. 1661.V.18. Warszawa. Additia sejmowa między instygatorem koronnym i urodzonym Stanisławem Kowalewskim a urodzonymi Czaplicami, małżonkami221
72. 1661.V.27. Warszawa. Dekret sejmowy między instygatorem koron[nym] i urodzonym Stanisławem Kowalowskim, aktorem, a successorami urodz. Liniewskiego, także Marcianem Czaplicem, Szymonem Rożewskim i Ianem Puzinowskim, pozwanymi224
73. 1661.V.27. Warszawa. Dekret sejmowy in contumaciam iterum post arrestum między urodz. Kowalewskim a urodz. Czaplicami, małżonkami231

74. 1661.VII.4. Warszawa. Podczastwo wołyńskie po śmierci urodz. Hulewicz urodzone[mu] Stefanowi Zahorowskiemu235
75. 1661.VII.11. Warszawa. Podstolstwo nowogródzkie w wdztwie czerniechowskim po śmierci urodzonego Rostopczy urodz. Wojnie Orańskiemu236
76. 1661.VII.18. Warszawa. Publikacya infamiej na urodz. Czapliczach, małżonkach, aryanach, od instigatora i urodz. Kowalowskiego237
77. 1659.V.30. Warszawa. Miasteczko Baranówka ze wsią Przeważ ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu prawem lennym238
78. 1661.VII.20. Warszawa. Wieś Portanka nazwana na Zadnieprzu ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu prawem lennym239
79. 1661.VII.20. Warszawa. Miasteczko Bałaklika urodzonym Głoszyńskim240
80. 1661.VII.12. Warszawa. Konsens urodzone[mu] Markowi Hulanickiemu na ustąpienie wójtostwa krzemienieckiego synowi swemu241
81. 1661.VII.20. Warszawa. Prawo majdeburskie miastu Kaniowu, iarmarki, targi, młyn wójtowski temusz miastu242
82. 1661.VII.28. Warszawa. Młynu połowica w Białej Cerkwi ślach[e]t[nemu] Michajłowi Dublaninowi244
83. 1661.VII.28. Warszawa. Miasteczko Boiarka w starostwie białocerkiewskim urodz. Ianowi Fedorowiczowi Iackowskiemu245
84. 1661.VII.28. Warszawa. Młyny dwa w województwie kiiowskim urodz. Fedorowiczowi Iackowskie[mu]246
85. 1661.VII.23. Warszawa. Wieś Burki Theodorowi Kolczyńskiemu..247
86. 1661.VII.27. Warszawa. Dobra Czarnoia Kamionka szlach[e]t[nemu] Ostafiemu Ginowskiemu248

87. 1661.VII.28. Warszawa. Miasteczko Torhowica i ze wsią Nierubajką urodz. Kapłońskiemu prawem lennym250
88. 1661.VII.28. Warszawa. Miasteczko Moszurów w starostwie winnickim urodzonemu Orazmemu Kapłońskie[mu] lennością251
89. 1661.VII.28. Warszawa. Approbacya funduszu manasteru Pustynoroskiego korszuńskiego252
90. 1661.IX.1. Warszawa. Miasteczko Pohar na Siewierzu urodz. Hrehoremu Hulanickiemu254
91. 1661.VII.28. Warszawa. Wójtostwo pereasławskie Iakubowi Lagodzińskiemu256
92. 1661.VII.13. Warszawa. Nobilitatia urodz. Theodorowi Kolczyńskiemu257
93. 1661.VII.13. Warszawa. Nobilitacya urodz. Ostafiemu Ginowskiemu.....260
94. 1661.VII.26. Warszawa. Miasteczko Talne w starostwie białocerkiewskim ślach[e]t[nemu] Ianowi Rudnickiemu264
95. 1661.VII.28. Warszawa. Patent całemu wojsku Zaporowskiemu, od i.k.m. i całej Rzptej dany265
96. 1661.VIII.28. Warszawa. Podśędkowstwo łuckie po ustąpieniu na podkomorstwo urodz. Hulewicza urodz. Hulewiczowi267
97. 1661.VII.23. Varsoviae. Nobilitatio Gregorii Niewęgłowski ...268
98. 1661.IX.9. Warszawa. Nobilitacya szlachetnym Chanenkom ...271
99. 1661.VII.13. Warszawa. Nobilitacya szlah[e]t[nemu] Michałowi Hanenkowi, pułkownikowi humańskiemu274
100. 1661.X.3. Nowydwór. Podśędkowstwo braclawskie po śmierci urodz. Kosakowskiego urodz. Mikołaiowi Żabokrzyckiemu277

- 101.** 1661.X.4. Nowydwór. Czesznikowstwo braćwaskie urodz. Alexandrowi Żabokrzyckiemu279
- 102.** 1661.XI.3. Dołhynów. Pisarstwo włodziwirskie po śmierci urodzon[ego] Horaina urodzonemu Franciszkowi Czapskiemu280
- 103.** 1661.XI.12. Dziśna. Podkomorstwo włodziwirskie urodz. Thomaszowi Kozięka, podstolemu wołyńskiemu, po śmierci urodz...281
- 104.** 1662.II.11. Warszawa. Manifestacya Samuela Flaki283
- 105.** 1662.II.6. Warszawa. Konfirmacya przywileiu cerkwi ś.Przczysteį Uśnienia w Horodysczu służącego283
- 106.** 1662.III.10. Warszawa. Sędztwo łuckie urodz. Samuelowi Dołmatowi Izajkowskiemu, stolnikowi wołyńskiemu, po śmierci urodz. Liniewskiego.....288
- 107.** 1662.IV.27. Warszawa. Nobilitacya szlach[e]t[nego] Michała Macharzyńskiego, starszego setnika pułku humańskiego289
- 108.** 1662.IV.30. Warszawa. Nobilitacya urodzonego Gabryela Wolnickiego, żołnierza293
- 109.** 1662.VI.17. Warszawa. Sędztwo włodziwirskie urodz. Ianowi Zahorowskiemu conferowane297
- 110.** 1662.VII.7. Warszawa. Stolnikostwo czerniechowskie urodzonemu Samuelowi Ledóchowskiemu po wstąpieniu na sędztwo włodziwirskie urodzonego Iana Zahorowskie[go], stolnika czerniechowskiego.....299
- 111.** 1662.VII.7. Warszawa. Darowizna od urodzonego Radziszewskiego wielebne[mu] x. Franciszkowi Niemyjskiemu300
- 112.** 1662.VII.7. Warszawa. Tenże daruie temusz imieniem urodzoneį Marianny Radziszewskiej, z urodz. niegdy Helźbiety Skotnickiej spledzoneį, a wnucki Katarzynej Bełżęckiej, córki xcia Ierzego Zbaraskiego.....301
- 113.** 1663.X.23(?). Oblata przywileiu dawnego religiej greckiej w świętej uniej będącej de anno 1595.....303

- 114.** 1663.III.18. Lwów. Oblata przywileiu na hetmaństwo wojska Zaporoskie[go], oraz i starostwo czehryńskie urodzonemu Pawłowi Teterze, stolnikowi połockiemu, po resignatjej urodzone[go] Ierzego Chmielnickiego.....304
- 115.** 1663.V.7. Lwów. Oblata przywileiu na starostwo braclawskie wielm. wdzie ruskiemu danego.....307
- 116.** 1663.V.22. Lwów. Oblata wolnego wrębu ojcom karmelitom klasztoru berdyczowskiego w puszcach, do starostwa żytomirskiego należących.....309
- 117.** 1659.IV.15. Warszawa. Oblata przywileiu na starostwo korszuńskie wielm. wdzie poznańskie[mu] danego.....310
- 118.** 1663.X.26. Biała Cerkiew. Ustępie prawa swego urodzony Tetera wielm. woiewodzie ruskiemu na Miedzyrzec.....312
- 119.** 1663.X.26. Biała Cerkiew. Ustępie starostwa braclawskiego wielm. woiewoda ruski urodzone[mu] Teterze.....314
- 120.** 1663.XI.2. Rżyszczów. Ustępie starostwa winnickie[go] urodzony obożny koronny Chodorowskiemu.....316
- 121.** 1663.XI.15. Obóz za Dnieprem przeciwko Rżyszczewu. Manifestacia urodzonej Lisiczyńskiej.....319
- 122.** 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem. Oblata przywileiu na metropolią kiiowską wielebnemu ojcu Antoniemu Winnickiemu danego.....321
- 123.** 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem. Confirmatia prawa na dobra sieliscze Nowosielice urodz. Nowosieleckim służące[go]...323
- 124.** 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem. Oblata dekretu tribunalskiego między urodz. Mikołaiem Horaimem a wielm. Lubomirskim i innymi ferowanego.....326
- 125.** 1663.XI.27. Obóz pod Hoholewem. Oblata przedaży wsi Manastyrisza szlach[etnemu] Skarzewskiemu przez szlach[etnego] Iurewicza Łopotyńskie[go] w więgach ziem[skich] kiiow[skich].....328
- 126.** 1662.III.29. Warszawa. Łowiectwo wołyńskie urodz. Samuelowi Ledóchowskiemu.....332
- 127.** 1661.VI.12. Warszawa. Oblata confirmatjej prawa urodzonym Lesiewiczom na dobra sieliscza nazwane Tarascze, w wdztwie kiiowskim leżące, służącego.....333

- 128.** 1662.IV.30. Warszawa. Oblata przywileju declaration[es] albo raczej przydatku herbu urodzonego Dumbiahy.....339
- 129.** 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem. Oblata przywileju przez wieleb[nego] Winnickiego, metropolity kiiowskiego.....344
- 130.** 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem. Oblata przywileju na podstolstwo kiiowskie urodz. Stefanowi Tripolskiemu.....349
- 131.** 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem. Przysięga hetmana zaporowskiego, którą przy commissarach ie[go] kr. mci odprawać powinni.....351
- 132.** 1663.XI.24. Obóz pod Baryszpołem. Przysięga tatarów w służbie ie[go] kr. mci albo Rzęptej zostających.....352
- 133.** 1663.XII.29. Oster. Nadanie prawa majdeburskiego miastu Kozielcu służącego.....353
- 134.** 1663.XII.26. Oster. Nadanie prawa majdeburskiego miastu Ostrzu służącego.....359
- 135.** 1663.XII.26. Oster. Approbatia lustratjej boiarom ostrskim służącej.....363
- 136.** 1661.VII.12. Warszawa. Oblata przywileju, na szlachectwo urodz. Alexandrowi Dołczkiewiczowi conferowanego.....366
- 137.** 1664.VII.22. Warszawa. Oblata przywileju, na województwo kiiowskie wielm. Czarnieckie[mu], wojewodzie ruskiemu, po Ianie Wyhowskim danego.....369
- 138.** 1664.XII.31. Warszawa. Areszt między urodzonym Sobieskiem, chorążym koronnym, i wielm. wojewodziną ruską i xiążęciem Wiśniowieckiem.....372
- 139.** 1664.XII.31. Warszawa. Przysięga miast, fortec, słobod i priuatnych ludzi kozaków, na Zadnieprzu będnących, gdy król ie[go] mé z wojskami koronnymi rebellią kozacką uskramiał i od moskiewskiej possessiej mocą odbierał, z ruskiego ięzyka na polski przetłumaczona...376
- 140.** 1664.III.9. Obóz pod Szabeltasówką. Prawo lenne na dobra Krupiczpole z Martynówką, etc., w wdztwie czerniechowskim leżące, urodz. Godlewskiemu.....376

- 141.** 1664.XII.31. Warszawa. Oblata przywileiu na sędztwo kiiowskie urodz. Horainowi po urodz. Axaku dane[go].....378
- 142.** 1665.IV.4. Warszawa. Oblata chorążtwa czerniechowskie[go], urodzone[mu] Ianowi Michałowi Myśliszewskiemu conferowanego...379
- 143.** 1665.III.30. Warszawa. Oblata przywileiu na miecznikostwo kiiowskie urodzonemu Michałowi Tripolskiemu danego.....380
- 144.** 1665.IX.20. Obóz pod Rawą. Oblata przywileiu na województwo kiiowskie po Czarnieckim.....382
- 145.** 1665.XI.26. Warszawa. Odnowienie praw na dobra Monasterzyska alias Skarzewka nazwane i declaratia, że są ziemskie.....385
- 146.** 1666.III.18. Warszawa. Oblata przywileiu na podkomorstwo wdztwa braclawskie[go] urodzone[mu] Ianowi Karolowi Potockiemu, podczaszemu podolskiemu, po śmierci urodz. Stefana Czetwetyńskiego.....387
- 147.** 1666.V.22. Warszawa. Oblata przywileiu na prawo majdeburskie i iarmarki miasteczku Rachwałówce dziedziczne[mu] urodz. Pawła Tetery.....389
- 148.** 1667.III.5. Warszawa. Wielmożny Lesczyński, kanclerz w. koronny, ustępuie starostwa korsuńskiego na osobę urodz. Samuela Lesczyńskiego, obożnego koronnego.....392
- 149.** 1667.V.20. Warszawa. Roboratia intercizy między wielmożną wojewodziną czerniechowską i urodz. Lesczyńskim.....394
- 150.** 1667.V.21. Warszawa. Skarbnikostwo kiiowskie po śmierci urodzone[go] Daniela Woronicza urodz. Ianowi Woroniczowi.....398
- 151.** 1666.V.27. Warszawa. Stolnikostwo kiiowskie po śmierci urodz. Obodyńskie[go] urodz. Ierzemu Manieckiemu.....399
- 152.** 1667.V.27. Warszawa. Miasteczko Kiślak w wodztwie braclawskim po Chanenku, kozaku rebellizancie, urodz. Zbigniewowi Wąsowiczowi, cześnikowi sendomirskiemu.....400

- 153.** 1667.VI.3. Warszawa. Miasteczko Kamionobrod urodz. Teterze prawem lennym.....401
- 154.** 1667.VI.4. Warszawa. Iarmarki w Stepahorodzie miasteczku urodz. xcia Czetwertyńskie[go] dziedzicznym.....403
- 155.** 1667.VI.4. Warszawa. Słoboda, prawo majdeburskie i iarmarki miasteczka Włodzimierca dziedzicznego urodz. xcia Czetwertyńskiego.....404
- 156.** 1667.IV.30. Warszawa. Communicatio iuris na dobra Iakubowice al[ia]js Iakubów z przynależytościami urodz. Ianowi Kossowiczowi.....406
- 157.** 1668.I.25. Warszawa. Oblata podkomorstwa włodzimirskiego urodz. Ierzemu Wielohorskiemu, stolnikowi wołyńskie[mu].....408
- 158.** 1668.I.26. Warszawa. Oblata stolnikostwa wołyń[skiego] urodzone[mu] Michałowi Kozubskie[mu], staroście lityńskie[mu]...409
- 159.** 1668.I.30. Warszawa. Nadanie prawa majdeburskie[go], herbu, targów, iarmarków miasteczku Ozdziutycze nazwanemu, w wdztwie wołyń[skim] leżące[mu].....410
- 160.** 1668.II.16. Warszawa. Dobra Sirkowsczyzna nazwane w wodztwie kiiowskim urodz. Konstantemu Zberkowskiemu post fata urodz. Gniazdowskie[go].....413
- 161.** 1668.VI.11. Warszawa. Quituią wielm. wdę czerniechow[skiego] z summy moskiewskiej obywatela kiiowscy.....415
- 162.** 1668.VI.16. Warszawa. Quituią obywatela czerniechowscy woiewodę czerniechow[skiego] z summy moskiewskiej.....416
- 163.** 1668.VI.23. Warszawa. Ius communicatium na wójtostwo krzemienieckie urodz. Pawłowi Hulanickiemu i Iustynie Chałajmownie, małżonkom.....418
- 164.** 1668.VI.30. Warszawa. Starostwo pereasławskie urodzonemu Alexandrowi Lubomirskiemu.....419

- 165.** 1668.VI.30. Warszawa. Włok 24 na uroczysku Czerkuwische nazwanym, w wdztwie czerniechowskim leżące, urodz. Bazylemu Pańkowskiemu.....420
- 166.** 1668.V.25. Warszawa. Consens ad ceden[dum] wsi Szykówki urodz. Telińskiemu.....422
- 167.** 1668.VI.4. Warszawa. Dobra Niehoroszcza urodz. Machowskiemu po śmierci urodz. Tyszkiewica.....423
- 168.** 1668.VI.15. Warszawa. Podstolstwo nowogródzkie urodz. Śleszyńskiemu.....424
- 169.** 1668.VI.22. Warszawa. Conseruatia urodz. obywatelów wdztwa czerniechowskiego przy prawach ich na ośmset włok.....425
- 170.** 1668.VI.26. Warszawa. Consens urodz. Oleszkowskiej ad ceden[dum] z prawa lennego na 24 włoki we wsi Krasówce.....428
- 171.** 1668.VI.26. Warszawa. Consens urodz. Godlewskim, małżonkom, ad ceden[dum] z prawa lennego na 32 włoki na Krupiczpolu w wdztwie czerniechowskim.....429
- 172.** 1668.IX.14. Warszawa. Miecznikostwo nowodródzkie urodz. Machnickiemu, żołnierzowi.....430
- 173.** 1668.IX.13. Warszawa. Chorążtvo czerniechowskie post quemis imopossessionatum urodz. Godlewskiemu, miecznikowi nowogródzkiemu.....431
- 174.** 1668.IX.1. Warszawa. Dobra wsi Sunorowsk i Czubarów i innych, w wdztwie czerniechow[skim] w powiecie Nowogródka Sie-wierskie[go] wakuiące, prawem lennym urodz. regentowi kancell[ariej] w. koron[nej], podkom[orzemu] brzeskie[mu], małżonce i potomkom ie[go] Pstrokońskim.....432
- 175.** 1669.IX.30. Kraków. Podstolstwo wołyńskie urodzonemu Żółkiewskiemu po urodzonym Hulewiczu.....434
- 176.** 1669.X.19. Kraków. Klucznikowstwo łuckie po śmierci urodz. Zahorowskiego urodzon[emu] Wielohorskiemu.....435

177. 1669.X.30. Kraków. Zachowanie urodz. Suszczańskiego przy possessiej dóbr Obarowa i Grodka.....437
178. 1669.XI.23. Kraków. Iarmarki miasteczku Targowicy.....438
179. 1669.XI.26. Cracoviae. Oblata priuilegii super bona exulibus incolis palatinatum pro reclinatoriis collata.....439
180. 1669.XI.26. Cracoviae. Capitaneatus braclaiensis post g[e]n[er]osum Piaseczyński g[e]n[er]oso Paulo Tetera.....442
181. 1670.IV.2. Warszawa. Daruie dobra swe pobożny Czerlenkowski urodzonemu Piaseczyńskiemu.....444
182. 1670.IV.3. Warszawa. Conseruacia Pawłowiczów i Mikołajewiczów przy włokach w siele Suchorskim starostwa kowel[s-kiego].....449
183. 1670.VII.31. Warszawa. Zachowanie przy zaścianku Rudnik nazwanym urodzonych Ostkiewiczów.....451
184. 1670.X.11. Warszawa. Approbuie zapis ręczny urodzony Alexander Ianusz xiąże Ostrogski.....454
185. 1670.X.20. Warszawa. Manifestatia imieniem xcia Ostrogskiego przeciw successorom Kolmera.....457
186. 1670.X.20. Warszawa. Approbuie i roboruie zapis ręczny urodzony xiąże Ostrogski in rem urodzonego Hankiewica.....459
187. 1670.XI.7. Warszawa. Approbuie contract xiąże ie[go] mc Ostrogski i podczaszy wołyński.....461
188. 1670.XI.19. Warszawa. Roboruia intercizę urodzeni xiąże ie[go] mc Ostrogski i Proskura Suszczański.....463
189. 1670.XI.19. Warszawa. Tenże xiąże Ostrogski roboruie pewny script in rem wielm. Łubowickiego, kasztellana wołyńskiego.....464
190. 1670.XII.16. Warszawa. Confirmatia praw miastu Kowlu.....465

- 191.** 1670.XII.19 (?). Warszawa. Confirmacia praw i postanowienie porządku cechowi szewskiemu i garbarskiemu miasta Kowla.....473
- 192.** 1670.XII.19. Warszawa. [Confirmatia praw i nadanie porządku cechowi haftarskiemu kowelskiemu i innym].....475
- 193.** 1670.XII.19. Warszawa. Confirmacia praw i nadanie porządku cechowi rzeźniczemu i piekarskiemu miasta Kowla.....476
- 194.** 1671.III.27. Warszawa. Odnowienie prawa na łan roli urodzonym Moszkowskim służącego.....478
- 195.** 1671.III.31. Warszawa. Ihumeństwo Miezychorskie nabożnemu Theodozemu Waśkowskiemu po Stanisławskiemu.....480
- 196.** 1671.III.31. Warszawa. Renouatia praw monasteru Strumiłowej Kamionki służących.....481
- 197.** 1671.III.21. Warszawa. Uwolnienie od stacji żołnierskich monasteru Miezychorskiego i dóbr jego.....482
- 198.** 1671.III.31. Warszawa. Conseruatia monasteru Miezychorskiego przy młynku i gruncie.....483
- 199.** 1671.III.27. Varsoviae. Confirmatio confirma[ti]on[em] literar[um] monasterio oppidi Strumiłowa Kamionka super agros seruiant[es].....484
- 200.** 1671.III.27. Varsoviae. Confirmatio confirmation[em] iurium monasterio Miezychorien[si] seruiantium.....486
- 201.** 1671.V.15. Warszawa. Dobra Demidów, Litwinówka i inne po śmierci urodz. Tetery urodzonym Ładzie.....493
- 202.** 1672.II.4. Warszawa. Stolnikowstwo nowogródzkie urodzonym Alexandrowi Iełowickiemu.....494
- 203.** 1672.III.16. Warszawa. Consens na ustąpienie dóbr Książ urodz. Sokołowskiemu na osobę synowca.....495

204. 1672.III.4. Varsoviae. Castellanus braclaiensis g[e]n[er]oso Ledochowski, succamerario cremencensi.....497
205. 1673.V.4. Warszawa. Stolnikowstwo czarniechowskie urodzonemu Stanisławowi Podczaskiemu.....498
206. 1673.IX.16. Kazimierz. Podkomorstwo nowogródzkie urodz. Chorzewskiemu.....499
207. 1673.IX.16. Kazimierz. Podczastwo nowogródzkie urodzon[emu] Olszowskiemu.....501
208. 1673.X.3. Lwów. Consens na ustąpienie starostwa łuckiego urodz. Leszczyńskiemu, oboźnemu koron[nemu], na osobę wielm. Bierniowskiego, wdy czarniechowskiego.....502

ЗМІСТ

Вступ (І. Граля).....	6
Руська (Волинська) метрика в третій чверті XVII ст. (П. Кулаковський).....	10
Руська (Волинська) метрика. Книга за 1652-1673 рр.	30
Іменний покажчик	516
Географічний покажчик	558
Предметний покажчик	577
Перелік слів під титлами	584
Скорочення, вживані у текстах	585
Видавничі та архівні скорочення	587
Умовні скорочення	588
Перелік документів	590

Наукове видання

**Пам'ятки історії Східної Європи.
Джерела XV - XVII ст.**

**Том V
Руська (Волинська) метрика.
Книга за 1652-1673 рр.**

Укладач:
П. Кулаковський

**Верстка та друк здійснені
ТЗОВ "ПРИНТ ХАУЗ"
м.Рівне, вул. Старицького, 50а**

Підписано до друку 20.04.1999 р.

**Формат 60x90 1/16. Папір офсетний. Друк офсетний.
Умовн. друк арк. 38
Тираж 1 000**